

การพัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย
พร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย

นางสาวมาลินี อยู่โพธิ์

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชาอุดมศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-17-1967-1

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A DEVELOPMENT OF THE CHARTER OF THAI STUDENT RIGHTS
AND RESPONSIBILITIES WITH DUE PROCESS OF LAW

MISS MALINEE YUPHO

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Doctor of Philosophy

Department of Higher Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2002

ISBN 974-17-1967-1

มาลินี อยู่โพธิ์ : การพัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทยพร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย (A DEVELOPMENT OF THE CHARTER OF THAI STUDENT RIGHTS AND RESPONSIBILITIES WITH DUE PROCESS OF LAW) อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ.ดร.พรชูลี อาชาวอรุณ : ศ.ไชยยศ เหมะรัชตะ, 433 หน้า. ISBN 974-17-1967-1

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สังเคราะห์กฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษา ต่างประเทศ และระเบียบ ข้อบังคับนิสิตนักศึกษาไทย พัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย จัดทำประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย พร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัยที่สอดคล้องกับกฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษา และตรวจสอบความเป็นไปได้ในการใช้กฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย ประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย และกระบวนการพิจารณาทางนิตินัยโดยการวิเคราะห์สาระ และการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างในแนวลึกจากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารระดับสูง ได้แก่รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา กลุ่มทางกฎหมายได้แก่นิติกรตัวแทนอาจารย์คณะนิติศาสตร์ และกลุ่มผู้นำนิสิตนักศึกษา จำนวน 33 คน วิเคราะห์สาระจากการสัมภาษณ์ ตรวจสอบผลการวิจัยโดยการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 2 รอบ การตรวจสอบโดยนักกฎหมาย และตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จากเว็บไซต์

ผลการวิจัย

1. กฎบัตรสิทธินิสิตนักศึกษา จำแนกตามเนื้อหาของสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็น 7 ประเด็น คือ 1) สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล 2) สิทธิและเสรีภาพในทางความคิดและการแสดงความคิดเห็น 3) สิทธิและเสรีภาพทางสังคม 4) สิทธิและเสรีภาพในการรวมกลุ่ม 5) สิทธิและเสรีภาพทางการเมืองและการปกครองในสถาบัน 6) สิทธิตรวจสอบการทำงานของสถาบัน 7) สิทธิได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน
2. กฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษา จำแนกตามเนื้อหาสิทธิที่ปรากฏตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็น 4 ประเด็น คือ 1) หน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเอง 2) หน้าที่และความรับผิดชอบต่อผู้อื่น 3) หน้าที่และความรับผิดชอบต่อสถาบัน 4) หน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ
3. ประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย ได้แก่ 1) การรับเข้า 2) การให้เกรด หน่วยกิตและปริญญา 3) การจัดทำแฟ้มและการบันทึกแฟ้ม 4) องค์การนิสิตนักศึกษา 5) สิ่งพิมพ์นิสิตนักศึกษา 6) การคัดค้านและการเดินขบวน 7) การให้ทุนสนับสนุน 8) การจัดบริการเสริม 9) หอพัก 10) การกีฬา 11) ความปลอดภัยในสถาบัน 12) ระบบว่าด้วยวินัยและการร้องเรียน 13) กฎระเบียบและข้อบังคับทางวินัย 14) กระบวนการพิจารณาความผิดและบทลงโทษต่าง ๆ
4. กระบวนการพิจารณาทางนิตินัย จัดจำแนกตามหลักนิติธรรม และหลักทางวินัย 4 ประเด็น คือ 1) สิทธิทั่วไป 2) การกำหนดปัจจัยที่เกี่ยวข้อง 3) หลักการพิจารณา 4) กระบวนการพิจารณา

ภาควิชา.....อุดมศึกษา.....

สาขาวิชา.....อุดมศึกษา.....

ปีการศึกษา...2545.....

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4284935027: MAJOR HIGHER EDUCATION

KEY WORD: MALINEE YUPHO : A DEVELOPMENT OF THE CHARTER OF THAI STUDENT

RIGHTS AND RESPONSIBILITIES WITH DUE PROCESS OF LAW. DISSERTATION ADVISOR
: ASSOC. PROF. PORNCHULEE ACHAVA-AMRUNG, Ed.D, DISSERTATION COADVISOR :
PROF. CHAIYOS HEMARAJATA,LL.M. 433 pp. ISBN 974 -17 -1967 -1

The purposes of this research were to analyse and synthesize student charters form foreign countries and the statutes and regulations of Thai institutions of higher education under the jurisdiction of the Ministry of University Affairs, to develop the charter of Thai student rights and responsibilities, to develop the code of Thai student rights and responsibilities with due process of law, and to conduct feasibility of the outcomes. Research methods employed were content analysis and in-depth unstructured interview with 33 samples consisting of vice-presidents for academic affairs, vice-presidents for student affairs, legal officers, representatives from the Faculties of Law, presidents of students, and the leaders of student organizations. The drafted charter in form of dendrograms was reviewed twice by the group of experts according to the connoisseurship model. Final comments from students were culminated through a specially designed website.

Results of the research:

1. Thai student charter of rights was divided by the rights and freedom in accordance with the content of the Constitution of the Kingdom of Thailand of 1997, as follows : 1) Individual rights and freedom, 2) Rights and freedom of thoughts and expressions, 3) Social rights and freedom, 4) Rights and freedom of association, 5) Rights and freedom in policy and institutional governance, 6) Rights in examining the institution's work, 7) Rights in equal treatments.

2. Thai student charter of responsibilities was also divided in accordance with the content of the Constitution of the Kingdom of Thailand of 1997 in 4 topics : 1) Personal duties and responsibilities, 2) Duties and responsibilities to others, 3) Duties and responsibilities to the institution, 4) Duties and responsibilities to the society and the nation.

3. Code of student rights and responsibilities, according to the legal principles of higher education was categorized as follows : 1) Admission, 2) Grades, credits, and degrees, 3) Student files and records, 4) Student organizations, 5) Student press, 6) Student protest and demonstrations, 7) Financial aid, 8) Supporting services, 9) Student housing, 10) Athletics, 11) Campus security, 12) Disciplinary and grievance systems, 13) Disciplinary rules and regulations, 14) Procedures for suspension, dismissal, and other sanctions.

4. Fundamental procedural fairness to accused students derived from the principles of due process model and the principles of student discipline, namely, 1) General rights, 2) Relevant considerations , 3) Principles of the hearing, 4) Hearing process.

Department.....Higher Education.....

Student's signature.....

Field of study.....Higher Education.....

Adivisor's signature.....

Academic Year....2002.....

Co-advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องการพัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทยพร้อมด้วยกระบวนการพิจารณานิตินัยฉบับนี้ที่ได้บังเกิดขึ้นและสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ภายใต้การสนับสนุนเกื้อกูลและได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณและขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร. ธีรวุฒิ บุญยโสภณ อธิการบดีสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ พร้อมด้วยคณะผู้บริหารที่ให้โอกาสและสนับสนุนในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ทุนสนับสนุนการทำวิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.พรชูลี อาชาวำรุง และศาสตราจารย์ไชยยศ เหมะรัชตะ อาจารย์ที่ปรึกษาทั้งสองท่านที่ให้ความเมตตาแนะนำ ชี้แนะ และแก้ไขปัญหาตั้งแต่เริ่มต้น ตั้งแต่การนำเสนอหัวข้อ การศึกษาข้อมูล และการดำเนินงานทั้งหมดจนถึงสุดกระบวนการ พระคุณครั้งนี้ศิษย์น้อมรับไว้ด้วยความซาบซึ้งเกินกว่าคำบรรยาย

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์ ในความอนุเคราะห์ให้คำปรึกษา แนะนำ และช่วยเหลือการทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายมหาชน

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยทั้ง 3 ท่าน รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านกฎหมาย ด้านอุดมศึกษา และผู้ดำเนินนิสิตนักศึกษา ทั้ง 13 ท่านที่สละเวลาในการตรวจสอบผลการวิจัยในรูปแบบการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และการตรวจสอบโดยนักกฎหมาย

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ โหมวิไลกุล ที่ปรึกษาสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ที่กรุณาตรวจสอบสอบถามเพื่อขออนุญาตนำไปใช้ในกลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณคุณเขาวพา จันทิมา ผู้อำนวยการส่วนการศึกษาและฝึกอบรมในต่างประเทศ สำนักงาน ก.พ. ที่กรุณาให้คำแนะนำและช่วยเหลือการติดต่อสอบถามข้อมูลจากสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ

ขอกราบขอบพระคุณท่านอธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ และวิทยาลัยศรีโสภณ ที่ให้ความสนับสนุนการสัมภาษณ์ และขอกราบขอบพระคุณและขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่านที่สละเวลา ศึกษาศึกษา และให้ข้อมูลอย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณคุณธีรรัตน์ สรีดอกจันทร์ รองนายกองค์การนักศึกษาฝ่ายกิจการภายนอก ของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ที่ช่วยประสานงานในหมู่นิสิตนักศึกษาทุกสถาบันในการตอบเว็บไซต์ รวมทั้งขอบคุณนิสิตนักศึกษาทุกท่านที่สละเวลาตอบแสดงความคิดเห็นในเว็บไซต์

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ปทีป เมธาคูณวุฒิ ประธานในการสอบวิทยานิพนธ์รวมทั้งรองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน รองศาสตราจารย์ ดร. ศรีราชา เจริญพานิช รองศาสตราจารย์ ดร. ธิธาร์ตัน บุญนุช และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่ช่วยกรุณาตรวจ แก้ไข ให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอบคุณคุณสุกัญญา ฉัตรเฉลิม และทีมงานที่ช่วยแก้ปัญหาในการพิมพ์

และท้ายสุดขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ และคนที่รักยิ่ง รวมทั้งขอบคุณน้อง ๆ ที่รักทุกคน และน้อง ๆ จากงานแนะแนว รวมทั้งน้องบุญเลิศ สันต์คอนวัตร ในการให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจมาตลอด

มาลินี อยู่โพธิ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฏ
สารบัญแผนภาพ.....	ฐ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับกฎหมาย.....	12
คุณลักษณะทั่วไปของกฎหมาย.....	13
ประเภทของกฎหมาย.....	13
แหล่งกฎหมายอุดมศึกษา.....	15
แหล่งกฎหมายภายนอก.....	15
แหล่งกฎหมายภายใน.....	17
หลักกฎหมายอุดมศึกษาที่เกี่ยวกับกฎหมายในการบริหารนิสิตนักศึกษา.....	18
สถานการณ์ทางกฎหมายของนิสิตนักศึกษา.....	18
หลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายในการดำเนินงานของสถาบันกับ นิสิตนักศึกษา.....	19

การรับเข้า.....	19
การให้เงินทุนสนับสนุน.....	20
การจัดบริการเสริม.....	22
ระบบว่าด้วยระเบียบวินัยและการร้องเรียน.....	22
ระเบียบข้อบังคับทางวินัย.....	23
การให้เกรด หน่วยกิต และปริญญา.....	24
กระบวนการพิจารณาความผิดและบทลงโทษต่าง ๆ.....	24
การคัดค้านและการเดินขบวน.....	25
องค์การนิสิตนักศึกษา.....	26
สิ่งพิมพ์นิสิตนักศึกษา.....	27
หอพักนิสิตนักศึกษา.....	27
การกีฬา.....	28
การจัดทำแฟ้มและการบันทึกแฟ้ม.....	29
ความปลอดภัยในสถาบัน.....	29
แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษา.....	31
แนวคิดเรื่องสิทธิและหน้าที่พลเมืองตามรัฐธรรมนูญ.....	31
ความสำคัญของสิทธิและหน้าที่.....	31
ที่มาของสิทธิและหน้าที่.....	32
ความหมายของสิทธิและหน้าที่.....	32
ประเภทของสิทธิและเสรีภาพ.....	34
ภารกิจของสิทธิและเสรีภาพ.....	36
กฎหมายรัฐธรรมนูญว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของชนชาวไทย.....	40
แนวคิดเรื่องสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย.....	51
แนวคิดเรื่องสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตร.....	55
กฎบัตรนิสิตนักศึกษาและกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย.....	60
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	66
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	70
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	70
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	73

	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	75
	ขั้นตอนดำเนินการวิจัย.....	76
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
	ผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์กฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาต่างประเทศและ ระเบียบข้อบังคับนิสิตนักศึกษาไทย.....	85
	ผลการพัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย.....	113
	ผลการพัฒนาประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทยพร้อมด้วยกระบวนการ พิจารณาทางนิตินัย.....	137
	ผลการตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำไปใช้.....	174
	ร่างกฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย/วิทยาลัย/สถาบัน.....	189
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	193
	สรุปผลการวิจัย.....	197
	อภิปรายผลการวิจัย.....	210
	ข้อเสนอแนะ.....	228
	รายการอ้างอิง.....	231
	ภาคผนวก.....	242
ก	รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ.....	243
ข	รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....	247
ค	รายชื่อเอกสารที่ใช้ในการวิเคราะห์สาระ.....	251
ง	รายชื่อระเบียบ ข้อบังคับนิสิตนักศึกษาไทย.....	256
จ	แบบวิเคราะห์เอกสาร.....	269
ฉ	แบบสัมภาษณ์.....	271
ช	ตัวอย่างสรุปการสัมภาษณ์.....	276
ช	ตัวอย่างกฎบัตรต่างประเทศ.....	295
ณ	เว็บไซต์การพัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย พร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย.....	312

ญ	ตัวอย่างผู้ตอบข้อคิดเห็นจากเว็บไซต์.....	322
ฎ	ตัวอย่างจดหมายขอความร่วมมือในการวิจัย.....	328
ฏ	เอกสารการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ เรื่องการพัฒนาทฤษฎีบทสถิติและหน้าที่ นิตินักศึกษาไทยพร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย.....	332
ฐ	เอกสารประกอบการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ชุดที่ 1	344
ฑ	เอกสารประกอบการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ชุดที่ 2	360
ฒ	แผ่นการ์ดข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ทรงคุณวุฒิ.....	376
ณ	เอกสารประกอบการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ รอบ 2	378
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	433

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สรุปสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540.....	49
2	รายชื่อกฎบัตรนิสิตนักศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ.....	86
3	ผลการวิเคราะห์ประเภทสิทธินิสิตนักศึกษาจากกฎบัตรนิสิตนักศึกษา ต่างประเทศ.....	88
4	ผลการวิเคราะห์ประเภทหน้าที่นิสิตนักศึกษาจากกฎบัตรนิสิตนักศึกษา ต่างประเทศ.....	90
5	แสดงรายชื่อสถาบันอุดมศึกษาที่ใช้วิเคราะห์ระเบียบ ข้อบังคับนิสิตนักศึกษา... 101	101
6	ผลการวิเคราะห์ระเบียบ ข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาไทยเกี่ยวกับสิทธิ นิสิตนักศึกษาตามการดำเนินงานของสถาบัน.....	102
7	ผลการวิเคราะห์ระเบียบ ข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาไทยเกี่ยวกับหน้าที่ นิสิตนักศึกษาตามการดำเนินงานของสถาบัน.....	103
8	ผลการวิเคราะห์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่ เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษา.....	113
9	สรุปผลการพัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย.....	131
10	ผลการวิเคราะห์หลักการอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายของแคปลิน และลี (1995).....	137
11	สรุปผลการพัฒนาประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทยตามหลัก กฎหมายอุดมศึกษา.....	154
12	สรุปผลการพัฒนากระบวนการพิจารณาทางนิตินัย.....	171
13	รายชื่อสถาบันอุดมศึกษาจากการตอบแบบสอบถามจากเว็บไซต์.....	174
14	สรุปข้อคิดเห็นการนำไปใช้กฎบัตรสิทธินิสิตนักศึกษา.....	177
15	สรุปข้อคิดเห็นการนำไปใช้กฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษา.....	181
16	สรุปข้อคิดเห็นการนำไปใช้สิทธิและหน้าที่ตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับ กฎหมาย.....	184
17	สรุปข้อคิดเห็นการนำไปใช้กระบวนการพิจารณาทางนิตินัย.....	187

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	7
2	แสดงลำดับขั้นตอนการทำเว็บไซต์.....	75
3	สรุปขั้นตอนดำเนินการวิจัยเรื่องการพัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิต นักศึกษาไทยพร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย.....	77
4	แสดงสถิติข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกฎบัตรสิทธินิสิตนักศึกษา.....	176
5	แสดงสถิติข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษา.....	180
6	แสดงสถิติข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับ กฎหมาย.....	183
7	แสดงสถิติข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย.....	186

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
1	ผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์สิทธิมนุษยชนศึกษาจากกฎบัตรมนุษยชนศึกษา ต่างประเทศ.....	92
2	ผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์หน้าที่มนุษยชนศึกษาจากกฎบัตรมนุษยชนศึกษา ต่างประเทศ.....	98
3	ผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์ระเบียบ ข้อบังคับมนุษยชนศึกษาไทย.....	105
4	ผลการพัฒนากฎบัตรสิทธิมนุษยชนศึกษาไทย.....	115
5	ผลการพัฒนากฎบัตรหน้าที่มนุษยชนศึกษาไทย.....	126
6	การพัฒนาประมวลสิทธิและหน้าที่มนุษยชนศึกษาไทยตามหลักการ อุดมศึกษา เกี่ยวกับกฎหมาย.....	141
7	การพัฒนากระบวนการพิจารณาทางนิตินัย.....	162

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การอุดมศึกษาไทยได้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ จากตรากฎหมายที่สำคัญที่ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงและกว้างขวาง คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งถ้าพิจารณารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีลักษณะเด่นอันถือได้ว่าเป็นมิติใหม่สำหรับการสร้างสรรค์ประเทศตามแนวทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ในยุคโลกาภิวัตน์อยู่หลายประการ หนึ่งในลักษณะเด่นดังกล่าวได้แก่ การที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้ให้สิทธิ เสรีภาพและการมีส่วนร่วมของประชาชนมากที่สุดอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน (คณิน บุญสุวรรณ, 2542) ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดมาตรา เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองไว้หลายมาตรา ซึ่งมาตราดังกล่าวก็ยังคงเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของนิสิตนักศึกษาอยู่หลายมาตรา ดังเช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กล่าวว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง (มาตรา 4) บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย (มาตรา 31) บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น (มาตรา 39) บุคคลย่อมมีเสรีภาพในทางวิชาการ (มาตรา 42) บุคคลมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย (มาตรา 67) เป็นต้น รัฐธรรมนูญถือเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ กำหนดให้รัฐสภาเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ มีหน้าที่ในการจัดทำกฎหมายลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้บังคับความประพฤติของบุคคล แต่ในบางครั้งอาจมีกฎหมายอื่นให้อำนาจแก่บุคคล หรือองค์กรอื่นเป็นผู้บัญญัติหรือจัดทำกฎหมายได้ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2538) สำหรับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีพื้นฐานความเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนย่อมมีความเสมอภาคและเท่าเทียมกันภายใต้รัฐธรรมนูญ และเป็นรัฐธรรมนูญที่เน้นเรื่องสิทธิมนุษยชน (human rights) ได้แก่ สิทธิและเสรีภาพที่เป็นคุณลักษณะประจำตัวของมนุษย์ทุกคน เป็นสิทธิและเสรีภาพตามธรรมชาติที่เป็นของมนุษย์ ในฐานะที่เกิดมาเป็นมนุษย์ ไม่มีมนุษย์คนใดสามารถสละสิทธิและเสรีภาพเหล่านี้ได้โดยชอบ และไม่มีคนใดหรือคณะใดสามารถทำลายสิทธิและเสรีภาพเหล่านี้ได้ รัฐบาลหรือองค์กรที่ได้รับมอบอำนาจจากรัฐมีหน้าที่ในการปกป้อง รักษาและส่งเสริมสิทธิ เสรีภาพของมนุษย์ การออกกฎหมายโดยองค์กรที่ได้รับมอบอำนาจจากรัฐ ต้องคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชนตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ ตามหลักที่กล่าวว่ากฎหมายเป็นระบบข้อตกลงของสังคม เป็นสิ่งที่มนุษย์ที่ต้องปฏิบัติตามในการอยู่ร่วมกัน การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายเป็นบรรทัดฐานในการอยู่ร่วมกัน

อย่างสันติสุขและกฎหมายที่ใช้ในสถาบันอุดมศึกษาจัดเป็นกฎหมายมหาชน (ธีรศักดิ์ อัครบวร, 2538) ประกอบด้วยกฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายปกครอง เป็นต้น ประโยชน์ของกฎหมายมหาชนเพื่อ (ไชยยศ เหมะรัชตะ และกิติพันธ์ เชื้อบุญชัย, 2521)

1. กำหนดโครงสร้างและรักษาความเป็นอยู่ของรัฐ
2. จัดระเบียบการปกครองของรัฐหรือหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐ
3. ลงโทษการเป็นภัยต่อส่วนรวม

จากการศึกษากฎหมายอุดมศึกษาพบว่า กฎหมายอุดมศึกษาแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ กฎหมายตามเนื้อความและกฎหมายตามแบบพิธี (ธีระ ศรีธรรมรักษ์, 2519) คือ กฎหมายตามเนื้อความเป็นข้อบังคับของรัฐที่กำหนดความประพฤติของมนุษย์ ถ้าผู้ใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามก็จะมีผลความผิดหรือถูกลงโทษ ได้แก่ ข้อบังคับต่าง ๆ ส่วนกฎหมายตามแบบพิธีเป็นกฎหมายที่ออกมาโดยวิธีบัญญัติกฎหมาย โดยมีได้คำนึงถึงว่ากฎหมายนั้นเข้าลักษณะเป็นกฎหมายเนื้อความหรือไม่ เพราะมิได้กำหนดความประพฤติของมนุษย์ ได้แก่ พระราชบัญญัติของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง ดังนั้นจึงสรุปได้ว่ากฎหมายอุดมศึกษาต้องยึดหลักกฎหมายมหาชนโดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ของพลเมือง ตามรัฐธรรมนูญบนพื้นฐานของความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันตามหลักสิทธิมนุษยชน บทบาทของกฎหมายอุดมศึกษาจึงมีบทบาททางสังคม 4 ด้าน คือ บทบาทของกฎหมายในฐานะเป็นเครื่องมือในการบริหาร เครื่องมือในการรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม ในฐานะเป็นตัวกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนด้วยกัน นั่นคือ บุคลากร และนิสิตนักศึกษา และในฐานะเป็นเครื่องมือในการพัฒนา (ศรีราชา เจริญพานิช, 2526) ผลของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ทำให้มีกฎหมายลำดับรองที่สำคัญเกี่ยวกับอุดมศึกษาของไทยอีกฉบับคือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นพระราชบัญญัติการศึกษาฉบับแรกของประเทศไทย และมีผลทำให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ ทั้งด้านโครงสร้างและนโยบายให้มีระบบระเบียบมากขึ้น สามารถตรวจสอบติดตามและประเมินได้ ทำให้มีผลกระทบต่อผู้สอนและผู้เรียน ที่มีบทบาทหน้าที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม การเปลี่ยนแปลงทางกฎหมายที่มีผลกระทบต่อในระดับอุดมศึกษาจึงขึ้นอยู่กับหลักคิด 2 ประการ คือ บทบาทของภาครัฐจะปรับเปลี่ยน โดยส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการมากขึ้น และหลักด้านสิทธิเสรีภาพ โดยเฉพาะในเรื่องของการศึกษาจะมีนิสิตนักศึกษาเข้ามาเกี่ยวข้อง และผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องนั้นจะมีสิทธิตามรัฐธรรมนูญฉบับ (ธงทอง จันทรางศุ, 2542) ดังนั้น การดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวกับนิสิตนักศึกษาโดยเฉพาะทางด้านวิชาการ ด้านกิจการนิสิตนักศึกษา และการจัดบริการเสริมต่าง ๆ ต้องคำนึงถึงสิทธิของนิสิตนักศึกษาในฐานะที่เป็นพลเมืองคนหนึ่งที่อยู่ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ และภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาอีกด้าน

หนึ่งก็คือ การผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพสูงสุด ทั้งด้านวิชาการ วิชาชีพ คุณธรรม จริยธรรมและ ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติในการธำรงรักษาสังคมประชาธิปไตย การรู้จักใช้สิทธิเสรีภาพของ พลเมืองที่ดีเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข และเป็นการพัฒนาสังคมในระบบ ประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ดังที่ เดวิส และเมอเรลล์ (Davis and Murrell, 1994) ได้กล่าวว่า “สถาบันการศึกษาต้องมีหน้าที่ในการสร้างสรรค์บรรยากาศให้กับนิสิตนักศึกษา ได้รู้สึกถึงความ อบอุ่นและการต้อนรับ เพื่อสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในสถาบันได้อย่างเต็มที่ สถาบันควรให้ความสำคัญต่อความเสมอภาคของแต่ละบุคคลตามข้อตกลงของสถาบัน และสถาบันควรส่งเสริมเรื่อง ความรับผิดชอบของนิสิตนักศึกษา เพื่อช่วยในเรื่องการเรียนรู้ของนักศึกษาเอง และเพื่อพัฒนา บรรยากาศของสถาบันให้ขงงามและเป็นบรรยากาศของการเรียนรู้” นอกจากนี้ เพส, ดินโต, พาสคาเรลลา และแอสติน (Pace, 1990 ; Tinto, 1990 ; Pascarella, 1991 และ Astin, 1993) ได้เสนอทฤษฎีที่ชัดเจน เกี่ยวกับวิธีการที่สถาบันอุดมศึกษาสามารถกระตุ้นให้นิสิตนักศึกษาเกิด การเรียนรู้ และความขงงามโดยทฤษฎีของแต่ละคนมีสิ่งๆที่เหมือนกัน 3 ข้อ ที่เกี่ยวข้องกับ ความ รับผิดชอบของนิสิตนักศึกษาดังนี้

1. ภูมิหลังของนิสิตนักศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดผลลัพธ์ (outcome) ของสถาบัน บทบาทของภูมิหลังไม่มีผลโดยตรง เพราะถูกลดทอนลงโดยปฏิสัมพันธ์ของอาจารย์ และกลุ่มเพื่อน
2. สิ่งแวดล้อมในสถาบันเป็นเครื่องกำหนดผลลัพธ์ของสถาบัน
3. ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันและนิสิตนักศึกษา เกิดจากความร่วมมือของ นิสิตนักศึกษา สถาบันเพียงอย่างเดียวไม่สามารถก่อให้เกิดการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาได้ ดังนั้น สถาบันจึงต้องสร้างโอกาส และบรรยากาศให้นิสิตนักศึกษาได้มีปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วม เพื่อได้ แสดงออกซึ่งความรับผิดชอบของตนเอง

การที่นิสิตนักศึกษาได้ทราบถึงสิทธิที่ตนพึงได้รับ จากสถาบันการศึกษาของตน และปฏิบัติตนตามหน้าที่ความรับผิดชอบที่พึงมีต่อตนเอง ต่อบุคคลรอบข้างและต่อสังคมย่อมจะ ส่งผลต่อการพัฒนาต่าง ๆ ของสถาบัน ดังเช่นการค้นพบของเดวิสและเมอเรลล์ (Davis and Murrell, 1994) พบว่า หน้าที่ความรับผิดชอบของนิสิตนักศึกษาเป็นกุญแจสู่การพัฒนาทั้งหมด ของสถาบันและเป็นกุญแจสู่การเรียนรู้ต่าง ๆ ดังนี้

1. ผลลัพธ์ของมหาวิทยาลัยจะผูกพันกับผลการทำงานของนิสิตนักศึกษา ระดับ การศึกษาและการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย
2. นิสิตนักศึกษาที่ไม่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง จะทำลายบรรยากาศทาง วิชาการของบุคคลอื่น ชั้นเรียนที่มิใช่นิสิตนักศึกษาที่ขาดความรับผิดชอบเพียง 2-3 คน จะส่งผลทำ

ให้บรรยากาศในชั้นเรียนแอ่งลง มีผลกระทบต่อบรรยากาศทางวิชาการ รวมทั้งต่อต้านความฉลาดและความสามารถต่าง ๆ ของนิสิตนักศึกษาอื่น

3. การปลูกฝังพลเมืองที่มีความรับผิดชอบและการใช้ชีวิตในสังคม ของแต่ละบุคคลเป็นหน้าที่ของมหาวิทยาลัยในการกล่อมเกลาและตบแต่งให้ดังงาม

4. มหาวิทยาลัยต้องมีความรับผิดชอบต่อนิสิตนักศึกษาและสังคมโดยตรง

จากเหตุผลการเปลี่ยนแปลงและความจำเป็นในการเรียนรู้ถึงสิทธิและหน้าที่ของนิสิตนักศึกษา ทั้งตัวนิสิตนักศึกษาเองและผู้ปฏิบัติงานในสถาบันการศึกษา จะก่อให้เกิดการพัฒนาต่าง ๆ ในสถาบัน ซึ่งมีผลต่อตัวสถาบันการศึกษาและผลลัพธ์ของสถาบัน นั่นคือ บัณฑิตที่มีคุณภาพ หรือพลเมืองที่ดีในสังคมต่อไป ซึ่งถือได้ว่าเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ และจากการศึกษาในเบื้องต้นของผู้วิจัยพบว่า การอุดมศึกษาในประเทศไทยในปัจจุบันยังมีความคลุมเครือเกี่ยวกับเรื่องสิทธิและหน้าที่ของนิสิตนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ได้กำหนดสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ของนิสิตนักศึกษาไว้คร่าว ๆ ในข้อบังคับมหาวิทยาลัย ว่าด้วยกิจกรรมนิสิตนักศึกษาเพียง 1 หมวดเท่านั้น เช่น ข้อบังคับว่าด้วยกิจกรรมนิสิตของมหาวิทยาลัยบูรพา หมวดที่ 2 สิทธิและหน้าที่ของนิสิต ในข้อ 5 เรื่องสิทธิเสรีภาพ และข้อ 6 เรื่องหน้าที่สรุปได้ดังนี้ (ข้อบังคับมหาวิทยาลัยบูรพาว่าด้วยกิจกรรมนิสิตระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2540)

ข้อที่ 5 สิทธิเสรีภาพ :

กำหนดเรื่องความเสมอภาคเท่าเทียมกัน นิสิตมีเสรีภาพในการพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการชุมนุมเพื่อการวิจารณ์ นิสิตมีเสรีภาพในการศึกษาหาความรู้ มีเสรีภาพในการเสนอข้อคิดเห็น และเรื่องราวต่าง ๆ ต่อมหาวิทยาลัย และมีเสรีภาพในการรวมตัวกันเป็นกลุ่มเพื่อดำเนินการเลือกตั้ง

ข้อที่ 6 หน้าที่ :

กำหนดให้นิสิตมีหน้าที่ปฏิบัติตนและดำรงไว้ซึ่งความสามัคคี ผดุงไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของชาติไทย มีหน้าที่ศึกษาเล่าเรียน ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับของมหาวิทยาลัย ตลอดจนกฎหมายบ้านเมืองและสนับสนุนส่งเสริมให้กิจกรรมนิสิตมีความเจริญก้าวหน้า

ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของนิสิตนักศึกษาในประเทศไทย ยังไม่มีการดำเนินการครอบคลุมและชัดเจนในการปฏิบัติ ซึ่งแตกต่างจากสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ เช่น ในสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร ที่สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งได้มีการจัดทำกฎบัตรนิสิตนักศึกษาในลักษณะของ Student charter หรือ Bill of student rights and responsibilities เพื่อเป็นข้อตกลงที่เป็นลายลักษณ์อักษร ระหว่างนิสิตนักศึกษากับสถาบันในการ

อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข (Beeson, 1998 ; Evans and Gill, 2001) และเป็นฐานของการร่างกฎระเบียบ ข้อบังคับของสถาบันที่เกี่ยวกับนิสิตนักศึกษา รวมทั้งเป็นตัวกำหนดมาตรฐานในการจัดบริการต่าง ๆ (Marchant, 1970 ; Aldridge and Rowley, 1998) ซึ่งถือได้ว่าเป็นฐานของการปฏิบัติงานที่เกิดจากข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถาบันการศึกษาและผู้เรียน ในลักษณะของสัญญาว่าหลังจากลงทะเบียนเรียนเป็นนิสิตนักศึกษาของสถาบันแล้ว ทางสถาบันจะให้อะไรกับนิสิตนักศึกษาเหล่านั้น และนิสิตนักศึกษาจะต้องมีความรับผิดชอบและมีหน้าที่อย่างไรต่อสถาบันรวมทั้งการศึกษาของตนถ้ามีการปฏิบัติที่ผิดไปจากนั้นจะมีผลอย่างไร ตามหลักการป้องกันและปราบปรามความประพฤติของนิสิตนักศึกษา นอกจากนี้ ยังเป็นการส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติการใช้ชีวิตในสังคมตามระบอบประชาธิปไตย (Beeler, 1979) จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่า การอุดมศึกษาของไทยมีความจำเป็นต้องจัดให้มีกฎบัตรนิสิตนักศึกษาที่เป็นมาตรฐานกลางในการปฏิบัติงานของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ โดยกำหนดสิทธิและหน้าที่ของนิสิตนักศึกษาที่มีลักษณะเป็นลายลักษณ์อักษรและไม่ขัดต่อสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ควรมีการจัดทำประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อช่วยกำหนดมาตรฐานในการจัดบริการต่าง ๆ ของสถาบัน โดยผู้วิจัยได้ยึดหลักรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายของแคปลิน และลี (Kaplin and Lee, 1995) ซึ่งเห็นว่าเป็นหลักการที่ครอบคลุม การบริหารจัดการเกี่ยวกับนิสิตนักศึกษาไทยมากที่สุดถึง 14 ด้าน และเพื่อให้เกิดการบังคับใช้สิทธิในสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยจึงได้จัดทำกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย ที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ โดยยึดกระบวนการอันชอบธรรมตามวิถีทางที่ถูกต้องแห่งกฎหมาย และหลักวินัยนิสิตนักศึกษา เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการปฏิบัติของสถาบันอุดมศึกษาต่อนิสิตนักศึกษาที่มีความประพฤติผิด (Frankel, 1968 ; Mundinder, 1968 ; Otterstedt, 1970 ; Knowles, 1997 ; Janosik and Riehl, 2000)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. วิเคราะห์ สังเคราะห์ กฎบัตรสิทธิ และหน้าที่นิสิตนักศึกษาต่างประเทศ และระเบียบข้อบังคับนิสิตนักศึกษาไทย
2. พัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย
3. จัดทำประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย พร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย ที่สอดคล้องกับกฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย
4. ตรวจสอบความเป็นไปได้เกี่ยวกับการใช้กฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย ประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย และกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเพื่อพัฒนากรอบวิธีปฏิบัติและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทยพร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัยประกอบด้วย แนวคิดหลักกฎหมายและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเรื่องสิทธิและหน้าที่พลเมืองตามรัฐธรรมนูญ
2. แนวคิดเรื่องสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาของไทย
3. แนวคิดสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายที่เป็นฐานการร่างกฎบัตร
4. แนวคิดเรื่องสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาตามหลักอุดมศึกษาสากล
5. หลักกฎหมายอุดมศึกษาในการดำเนินงานของสถาบันเกี่ยวกับนิสิตนักศึกษา
6. กฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาต่างประเทศ
7. ระเบียบข้อบังคับนิสิตนักศึกษาไทย
8. หลักการพิจารณาที่เป็นธรรม

ผู้วิจัยได้นำแนวคิด หลักกฎหมาย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสัมพันธ์เชื่อมโยงเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย แสดงดังแผนภูมิที่ 1 ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษา

- แนวคิดเรื่องสิทธิและหน้าที่พลเมืองตามรัฐธรรมนูญ (บรรเจิด คิงกะเนติ, 2543; หลุย แสงอุทัย, 2542; โคเชย วัฒนานนท์, 2541; ศรีวิภา เจริญพาณิชย์, 2541; รัฐกิจศึกษา, 2539)
- แนวคิดเรื่องสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย (ข้อบังคับว่าด้วยกิจกรรมนิสิตนักศึกษามหวิทยาลัยและหน้าที่นิสิตนักศึกษา)
- แนวคิดเรื่องสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษานานาชาติ (Joint Statement on Rights and Freedom of Students, 1967; Bill of Rights and Responsibilities for Students of Nursing, 1970; Knowles, 1970; Cooper & Lancaster, 1995)

สิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญที่เป็นฐานของการร่างกฎบัตร

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
- มาตรา 4 - สิทธิของบุคคลก่อนได้รับความคุ้มครอง
- มาตรา 26 - การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงสิทธิ
- มาตรา 27 - สิทธิที่รัฐธรรมนูญรับรองย่อมได้รับความคุ้มครองในการควบคุมดูแลการใช้บังคับและการศึกษาคามกฎหมาย
- มาตรา 28 - บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิของตนได้
- มาตรา 29 - การจำกัดสิทธิของบุคคลจะห้ามมิให้ เว้นแต่อย่างความบทบัญญัติแห่งกฎหมาย
- มาตรา 30 - บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย
- มาตรา 31 - บุคคลย่อมมีสิทธิในชีวิตและร่างกาย
- มาตรา 32 - บุคคลไม่ถือเป็นทาสหรือ ความเป็นทาสที่กระทำโดยโหดร้ายในกฎหมาย
- มาตรา 33 - ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานก่อนว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่มีความผิด
- มาตรา 34 - สิทธิเสรีภาพ ข้อเท็จจริง หรือความเป็นอย่างอื่นที่ผู้ต้องหาได้รับความคุ้มครอง
- มาตรา 35 - บุคคลย่อมมีเสรีภาพในสหภาพ
- มาตรา 36 - บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการเดินทาง และเลือกที่อยู่
- มาตรา 37 - บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการถือการโคตทางที่ชอบด้วยกฎหมาย
- มาตรา 38 - บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการนับถือศาสนา
- มาตรา 39 - บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการเป็นความภาคภูมิใจ
- มาตรา 42 - บุคคลย่อมมีเสรีภาพในทางวิชาการ
- มาตรา 44 - บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ
- มาตรา 45 - บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกลุ่ม
- มาตรา 52 - บุคคลย่อมมีเสรีภาพเสมอกันในการรับบริการทางสาธารณสุขที่ให้บริการ
- มาตรา 53 - เยาวชนมีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยรัฐจากการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม
- มาตรา 55 - บุคคลมีการหรือสหภาพสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก ตามกฎหมายบัญญัติ
- มาตรา 57 - สิทธิบุคคลที่เป็นผู้บริโภคก่อนได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายบัญญัติ
- มาตรา 58 - บุคคลย่อมมีสิทธิรวมข้อผูกจ้างการ
- มาตรา 59 - บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจงจากหน่วยงานราชการ
- มาตรา 60 - บุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในการพิจารณาของเจ้าหน้าที่รัฐ
- มาตรา 61 - บุคคลย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องร้องทุกข์และได้รับแจ้งผลตามเวลาสมควร
- มาตรา 62 - สิทธิบุคคลที่จะฟ้องหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ
- มาตรา 66 - บุคคลมีหน้าที่รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครอง ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
- มาตรา 67 - บุคคลมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย

กฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษานานาชาติ

Student Charter; Model Code for Student Rights, Responsibilities and Conduct; Bill of Student Right and Responsibilities; Code of student Rights, Responsibilities and Conduct (U.of Derby, U.of Greenwich, U.of Nottingham, U.of Sunderland, U.of Teeside, U.of Lincolnshire & Humberside, Victoria University of Wellington, Liverpool John Moores University, Manchester Metropolitan University, Sheffield Hallam University, Canterbury Christ Church University and College, Emporia State University, Indiana University, Indiana University-Purdue University Port Wayne, U.of Florida, U.of Pennsylvania, Warren Wilson College, Curtin University of Technology, Deakin University)

• สิทธิและเสรีภาพ
• หน้าที่และความรับผิดชอบของนิสิตนักศึกษา

หลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายในการดำเนินงานของอาชีวศึกษา

- การรับเข้า
- การให้เงินทุนสนับสนุน
- การจัดบริการเสริม
- ระบบที่ไว้เกียรติเกียรติและรางวัล
- กฎระเบียบและข้อบังคับทางวินัย
- การให้เกรด หน่วยกิต ปริญญา
- กระบวนการพิจารณาความผิด และบทลงโทษต่าง ๆ
- การคัดค้าน และการคืนขบวน
- องค์กรนิสิตนักศึกษา
- ตั้งพิมพ์นิสิตนักศึกษา
- หอพัก
- การกีฬา
- การจัดทำแฟ้มและการบันทึกแฟ้ม
- ความปลอดภัยในสถาบัน

(Kaplan & Lee, 1995)

ระเบียบข้อบังคับนิสิตนักศึกษาไทย

- ระเบียบ ว่าด้วย การศึกษาในระดับปริญญาตรี
- ระเบียบว่าด้วยการให้ทุนนักปริญญาตรี
- ระเบียบว่าด้วยการรับโอนนิสิตศึกษาระดับปริญญาตรีจากสถาบันศึกษานานาชาติ
- ข้อบังคับ ว่าด้วย วินัยนิสิตนักศึกษา
- ข้อบังคับ ว่าด้วย หอพักนิสิตนักศึกษา
- ข้อบังคับ ว่าด้วย กิจกรรมนิสิตนักศึกษา
- ระเบียบ ว่าด้วย การตั้งเงินค่าหน่วยกิตและค่าธรรมเนียมการศึกษา
- ข้อบังคับ ว่าด้วย การจัดการประเมินผล การศึกษาและปริญญาบัตร

(ระเบียบข้อบังคับนิสิตนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง)

หลักการพิจารณาที่เป็นธรรม

- หลักนิติธรรม
- กฎหมายไม่บังคับย้อนหลัง
- กฎหมายต้องไม่เปลี่ยนแปลง ยกเว้น เฉพาะที่ได้จ่าย
- บทกฎหมายต้องมีเหตุผลและชัดเจน
- อิสระของพิจารณาตัดสินคดีต้องมีการคุ้มครอง
- มีการบวนการพิจารณาที่เป็นธรรม
- มีการตรวจสอบได้

(Rez, 1997; Jowell, 1994; วรพจน์ วิฑูรย์, 2543)

- หลักทงวินัยนิสิตนักศึกษา
- กระบวนการพิจารณาที่เป็นธรรม
- การจัดโครงสร้างบริหารกิจการ

(Young, 1972; Dannels, 1996)

กฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย พร้อมด้วย กระบวนการพิจารณาทางนิติบัญญัติ ประกอบด้วย

- กฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย
- ประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย
- กระบวนการพิจารณาทางนิติบัญญัติ

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตการวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ที่เปิดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีขึ้นไป และมีการจัดการเรียนการสอนในสาขานิติศาสตร์ โดยทำการเก็บข้อมูลในปีการศึกษา 2545 จากสถาบันอุดมศึกษาทั้งหมดจำนวน 30 แห่ง ทั้งนี้ ไม่รวมสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนที่ได้รับอนุญาตในการจัดตั้งแต่ยังมิได้เปิดดำเนินการสอน
2. การวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตของการศึกษาเป็นการบูรณาการ ระหว่างอุดมศึกษาและหลักทางกฎหมายเท่านั้น หากนำไปใช้ในการร่างกฎหมาย เป็นหน้าที่ของนิติกร หรือนักกฎหมาย

ข้อจำกัดในการวิจัย

การตอบแบบสอบถามจากเว็บไซต์ เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ จากข้อคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา มีข้อจำกัดเรื่องกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม ความสนใจพิเศษของนิสิตนักศึกษาที่ตรงกับเรื่องที่วิจัย การใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามและผลการประชาสัมพันธ์

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สถาบัน หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

นิสิตนักศึกษาไทย หมายถึง ผู้ที่ลงทะเบียนเรียนในหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่งในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

สิทธิ นิสิตนักศึกษา หมายถึง สิทธิและเสรีภาพของนิสิตนักศึกษาที่พึงได้รับจากสถาบัน ในการปฏิบัติกิจใด ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมของนิสิตนักศึกษา และการจัดบริการเสริมต่าง ๆ ที่อยู่ภายในระเบียบและแนวปฏิบัติ อันเป็นที่ยอมรับทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษร และตามประเพณีปฏิบัติ ทั้งภายในและภายนอกสถาบันการศึกษา ตราบเท่าที่ดำรงอยู่ในสถานภาพของผู้เรียนในสถาบันการศึกษาซึ่งประกอบด้วย

สิทธิ คือ อำนาจอันชอบธรรมของนิสิตนักศึกษา ที่ใช้ในความสัมพันธ์ระหว่างตนเอง สถาบันและบุคคลอื่น ในการเรียกร้องให้กระทำหรือละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและทรัพย์สินของตน

เสรีภาพ คือ ภาวะของนิสิตนักศึกษา ที่ไม่อยู่ภายใต้การครอบงำของผู้อื่นและปราศจากการถูกหน่วงเหนี่ยวขัดขวางการกระทำ ผู้ถือเสรีภาพสามารถเรียกร้องให้สถาบัน

และบุคคลอื่น ละเว้นการกระทำที่รบกวนและขัดขวางการใช้เสรีภาพของตน ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการเรียกร้องการกระทำที่เป็นการส่งเสริมการใช้เสรีภาพของตน

หน้าที่นิสิตนักศึกษา หมายถึง หน้าที่และความรับผิดชอบของนิสิตนักศึกษาที่จะต้องปฏิบัติ หรือควรปฏิบัติ ตามระเบียบที่เป็นแนวปฏิบัติ ของสถาบันการศึกษา ตราบเท่าที่ดำรงอยู่ในสถานภาพของผู้เรียนในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งประกอบด้วย

หน้าที่ คือ กิจที่ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาจะต้องปฏิบัติตามระเบียบ ที่เป็นแนวปฏิบัติ ของสถาบัน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อสถาบันและต่อสังคม

ความรับผิดชอบ คือ กิจที่ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาควรปฏิบัติทั้งที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษาและการจัดบริการเสริมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อสถาบันและต่อสังคม

กฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดที่เป็นลายลักษณ์อักษร ระหว่างสถาบันการศึกษาและนิสิตนักศึกษา ในการบริหารจัดการทางด้านวิชาการ ด้านกิจการนิสิตนักศึกษา และการจัดบริการต่าง ๆ โดยไม่กระทบหรือละเมิดสิทธิและเสรีภาพของนิสิตนักศึกษา รวมทั้งเป็นข้อกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของนิสิตนักศึกษาที่จะต้องปฏิบัติ หรือควรปฏิบัติ ภายในสถาบัน ตราบเท่าที่ดำรงอยู่ในสถานภาพของผู้เรียน

ประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษา หมายถึง การรวบรวมและจัดระบบหมวดหมู่สิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษา ที่พึงมีและพึงปฏิบัติในการดำเนินงานของสถาบันประกอบด้วยสิทธิและหน้าที่ในด้านต่างๆ เช่น การรับเข้า การให้เกรด หน่วยกิตและปริญญา การจัดทำแฟ้มและการบันทึกแฟ้ม การให้เงินทุนสนับสนุน การจัดองค์กักรนิสิตนักศึกษา การมีสิ่งพิมพ์ การคัดค้านและการเดินขบวน หอพักนิสิตนักศึกษา การจัดกิจกรรมกีฬา ความปลอดภัยในสถานศึกษา การออกระเบียบและข้อบังคับของสถาบัน รวมไปถึงการพิจารณาความผิดและบทลงโทษต่างๆ

กระบวนการพิจารณาทางนิตินัย หมายถึง ขั้นตอนการดำเนินการ เกี่ยวกับการปกป้องนิสิตนักศึกษาผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิด หรือนิสิตนักศึกษาผู้กระทำความผิด อย่างเป็นระบบและมีความชัดเจนของสถาบัน โดยคำนึงถึงสิทธิและวินัยของนิสิตนักศึกษา ที่จะประกอบขึ้นให้เป็นกระบวนการอันชอบธรรมตามกฎหมาย เพื่อเปิดโอกาสให้เกิดการถ่วงดุลในการใช้อำนาจ โดยมีช่องทางตรวจสอบการใช้ดุลยพินิจจากการตัดสินใจของสถาบัน คำว่านิตินัยตามการบัญญัติของพรชชฎี อาชวรอรุง (2544) ประกอบด้วยหลักแห่งความเป็นธรรมตามวิถีทางที่เป็นธรรมตามกฎหมายและหลักทางวินัยนิสิตนักศึกษา

การพัฒนา หมายถึง การปรับปรุงและบัญญัติหลักสิทธิและหน้าที่ของนิสิตนักศึกษาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

ผู้บริหารระดับสูง หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่และมีอำนาจสูงสุด ในการควบคุมดูแลการใช้ระเบียบ ข้อบังคับนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา โดยได้รับมอบอำนาจหน้าที่ดำเนินการจากอธิการบดี ซึ่งผู้บริหารดังกล่าว ได้แก่ รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา และรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

ผู้นำนิสิตนักศึกษา หมายถึง นิสิตนักศึกษาที่ทำหน้าที่สูงสุด ในการวางนโยบาย และการดำเนินงานเกี่ยวกับกิจกรรมนิสิตนักศึกษาในสถานศึกษาหรือองค์กรนักศึกษาหรือเทียบเท่า ซึ่งได้แก่ นายกษานิสิตนักศึกษา และนายกองค์การนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และนายกสโมสรนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ระเบียบข้อบังคับนิสิตนักศึกษา หมายถึง กฎหมายลำดับรองของพระราชบัญญัติการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ที่ใช้ในการดำเนินการระหว่างสถาบันและนิสิตนักศึกษาเกี่ยวกับการบริหารนิสิตนักศึกษา การควบคุมดูแลนิสิตนักศึกษา การจัดการศึกษาของนิสิตนักศึกษา การจัดสวัสดิการ และบริการต่าง ๆ ของนิสิตนักศึกษา ซึ่งอยู่ในรูปของระเบียบนิสิตนักศึกษา และข้อบังคับนิสิตนักศึกษา ได้แก่ ข้อบังคับของสถาบันว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี ข้อบังคับของสถาบันว่าด้วยวินัยนิสิตนักศึกษา ข้อบังคับของสถาบันว่าด้วยกิจกรรมนิสิตนักศึกษา เป็นต้น

การเลือกปฏิบัติอย่างเป็นธรรม หมายถึง การจำกัดสิทธิการรับเข้านิสิตนักศึกษาตามเกณฑ์บกพร่องบางอย่างตามสาขาวิชาในบางคณะ โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อการศึกษา การประกอบอาชีพของผู้เรียนและประชาชนในอนาคต เช่น ตาบอดสี เป็นต้น

การพิสูจน์มูลความผิด หมายถึง การพิจารณาข้อมูลที่กล่าวหานิสิตนักศึกษาว่ากระทำความผิด โดยผู้ที่ได้รับมอบอำนาจจากทางสถาบัน เพื่อวินิจฉัยว่ามีลักษณะความผิดที่จะถูกพิจารณาลงโทษตามขั้นตอนหรือการถูกยกเลิกข้อกล่าวหา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นฐานการออกกฎระเบียบ ข้อบังคับในการบริหาร และการปฏิบัติงานเกี่ยวกับนิสิตนักศึกษา
2. เป็นข้อตกลงระหว่างสถาบันการศึกษากับนิสิตนักศึกษาในการอยู่ร่วมกัน
3. เป็นการป้องกันการกระทำผิดของนิสิตนักศึกษา
4. เป็นเครื่องมือในการปฐมนิเทศน์นิสิตนักศึกษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจและ

ทราบแนวปฏิบัติตน

5. เป็นหลักของการจัดบริการเสริมให้แก่นิสิตนักศึกษา
6. เป็นแนวทางในการส่งเสริมการใช้สิทธิและหน้าที่ของนิสิตนักศึกษา ภายในสถาบันตามหลักประชาธิปไตย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้สืบค้นเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เรื่องการพัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย พร้อมด้วยคณะกรรมการพิจารณาทางนิตินัย ซึ่งผู้วิจัยได้จัดประเภทเอกสารและงานวิจัยเป็น 7 กลุ่ม ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับกฎหมาย
2. แหล่งกฎหมายอุดมศึกษา
3. หลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายในการบริหารนิสิตนักศึกษา
4. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษา
5. กฎบัตรนิสิตนักศึกษาและกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับกฎหมาย

มนุษย์เป็นสัตว์สังคม และอยู่รวมตัวกันอยู่เป็นกลุ่มก้อน ถ้ามนุษย์อยู่เพียงคนเดียว ก็ย่อมจะประพฤติดนอย่างใดก็ได้โดยไม่ต้องสนใจใคร แต่ด้วยเหตุที่มนุษย์รวมกันเป็นสังคม หากมนุษย์ ยังคงถือว่าตนจะทำอะไรหรือทำอะไรก็ได้แล้ว สังคมก็คงอยู่ไม่ได้ เพราะจะเกิดความวุ่นวายตลอด ดังนั้น เพื่อให้สังคมอยู่รวมกันอย่างสงบสุข มนุษย์จะต้องมีกฎเกณฑ์ที่ดี สามารถควบคุมความประพฤติของมนุษย์ กฎเกณฑ์นี้ก็คือ “กฎหมาย” (ภูมิชัย สุวรรณดี และคณะ, 2542) นักกฎหมายได้ให้ความหมายของกฎหมายตามแนวคิดของตนที่หลากหลาย เช่น

จอห์น ออสติน (John Austin, 1954 อ้างใน จรัญ โฆษณานันท์, 2537) กล่าวว่ากฎหมายคือ คำสั่ง คำบัญชาของรัฐ ผู้ใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามย่อมถูกลงโทษ

ซีเซโร (Cicero) ให้คำนิยามว่า กฎหมายที่แท้จริงคือ กฎหมายที่ถูกต้องสอดคล้องกับธรรมชาติ แผ่ซ่านไปในทุกสิ่งทุกอย่าง สม่าเสมอเป็นนิรันดร์ ก่อให้เกิดหน้าที่ที่จะต้องทำโดยคำสั่ง หรือห้ามมิให้กระทำความชั่วโดยข้อห้าม เป็นหน้าที่อันศักดิ์สิทธิ์ที่จะต้องไม่บัญญัติกฎหมายให้ขัดแย้งกับกฎหมายนี้ (อ้างใน ภูมิชัย สุวรรณดี และคณะ, 2542)

หยุด แสงอุทัย อธิบายไว้ว่า กฎหมายคือ ข้อบังคับของรัฐซึ่งกำหนดความประพฤติของมนุษย์ ถ้าฝ่าฝืนจะได้รับผลร้ายหรือถูกลงโทษ (หยุด แสงอุทัย, 2542)

1.1 คุณลักษณะโดยทั่วไปของกฎหมาย

คุณลักษณะทั่วไปของกฎหมายมี 5 คุณลักษณะ คือ (พิชัญญ์ รพีพันธ์, 2509 อ้างใน ธีร์ศักดิ์ อัครบวร, 2531)

1. กฎหมายต้องมาจากรัฐอธิปไตย
2. กฎหมายเป็นคำสั่งหรือข้อบังคับที่ใช้ได้ทั่วไปกับทุกคนในเขตประเทศนั้นๆ
3. กฎหมายเป็นข้อบังคับที่ใช้ได้เสมอไป
4. กฎหมายเป็นข้อบังคับที่ต้องปฏิบัติตาม
5. กฎหมายต้องมีสภาพบังคับ

1.2 ประเภทของกฎหมาย

การแบ่งประเภทของกฎหมายอาจแบ่งได้หลายลักษณะ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับว่าจะใช้หลักเกณฑ์ใดในการแบ่งแยก ดังนี้

1.2.1 กฎหมายลายลักษณ์อักษรกับกฎหมายที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นการแบ่งโดยใช้เกณฑ์รูปแบบของกฎหมาย

1) กฎหมายลายลักษณ์อักษร (written law) คือ กฎหมายที่บัญญัติขึ้นโดยผ่านกระบวนการในการตรากฎหมายที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่น พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด ประมวลกฎหมายต่าง ๆ เป็นต้น กฎหมายลายลักษณ์อักษร ปัจจุบันมีความสำคัญมาก เพราะตรากฎหมายได้ไม่ยากจนเกินไป และออกได้ทันต่อสถานการณ์

2) กฎหมายที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร (unwritten law) คือ กฎหมายที่มีได้บัญญัติขึ้นโดยผ่านกระบวนการในการตรากฎหมายที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้แก่ กฎหมายจารีตประเพณี และหลักกฎหมายทั่วไป กฎหมายที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษรนี้บางครั้งเรียกในความหมายอย่างกว้างว่า “กฎหมายจารีตประเพณี”

1.2.2 กฎหมายเอกชนกับกฎหมายมหาชน เป็นการแบ่งโดยยึดถือลักษณะความสัมพันธ์เป็นเกณฑ์ กล่าวคือ ความสัมพันธ์ระหว่างเอกชนกับเอกชน เป็นหลักหรือสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับเอกชนเป็นหลัก ดังนี้

1) กฎหมายเอกชน (private law) คือ กฎหมายที่กำหนดสถานะและนิติสัมพันธ์ระหว่างเอกชนต่อกัน ในฐานะ “ผู้ได้ปกครอง” ที่ต่างฝ่ายต่างก็เท่าเทียมกัน (หยุด แสงอุทัย, 2542) เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

2) กฎหมายมหาชน คือ กฎหมายที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับราษฎร ในฐานะที่รัฐมีอำนาจเหนือราษฎร (ไพโรจน์ นาคะสุวรรณ, 2527) สาขาย่อยในกฎหมาย

มหาชน ได้แก่ กฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายปกครอง และกฎหมายการคลังและภาษีอากร (ภูมิชัย สุวรรณดี, 2542)

กฎหมายรัฐธรรมนูญ (constitutional law) เป็นกฎหมายที่กำหนดโครงสร้าง การปกครองของรัฐ และคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

กฎหมายปกครอง (administrative law) คือ กฎหมายที่กำหนดสถานะและ ความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายปกครองของรัฐต่อรัฐ และรัฐต่อประชาชน

กฎหมายการคลังและภาษีอากร (public finance and taxation law) คือ กฎหมายเกี่ยวกับการหารายได้เข้ารัฐและหน่วยงานของรัฐ และการจัดการทรัพย์สินที่เป็นเงินตรา ของรัฐ

ประโยชน์สำคัญในการทราบว่า กฎหมายใดเป็นกฎหมายเอกชน หรือกฎหมาย มหาชน คือเพื่อใช้ในการนำคดีขึ้นสู่ศาล กล่าวคือ ถ้าเป็นคดีพิพาทในกฎหมายเอกชน เช่น คดีแพ่ง คดีอาญา องค์การที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษา คือ ศาลยุติธรรม ส่วนคดีพิพาทในกฎหมายมหาชน คดี ส่วนใหญ่จะไม่ขึ้นศาลยุติธรรม แต่จะมีศาลเฉพาะเรื่อง เช่น คดีที่กล่าวอ้างกฎหมายรัฐธรรมนูญก็จะ ต้องขึ้นศาลรัฐธรรมนูญ และถ้าเป็นคดีปกครองก็จะขึ้นศาลปกครอง เป็นต้น

จากแนวคิดทางกฎหมาย สรุปได้ว่า รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ เป็นกฎหมายว่าด้วยระเบียบการปกครองแผ่นดิน ประกอบด้วยบทบัญญัติกำหนดสิทธิ หน้าที่และ เสรีภาพของประชาชน กฎหมายรัฐธรรมนูญเกี่ยวข้องกับเรื่องของส่วนรวมหรือของรัฐ ในการจัดวาง ระเบียบทั่ว ๆ ไป ซึ่งเห็นได้ว่ารัฐที่สมบูรณ์ย่อมมีการจัดตั้งองค์การบริหารต่าง ๆ ขึ้น เพื่อปกครองและ คุ้มครองสมาชิกหรือประชาชนของตน เช่น การจัดตั้งองค์การบริหารต่าง ๆ ขึ้น ลดหลั่นกัน และรับอำนาจ จากรัฐบาลมาทำหน้าที่รับใช้ประชาชนโดยตรง ซึ่งได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม กอง และหน่วยงาน ต่าง ๆ ของรัฐ ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานภายใต้สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และเป็นองค์ กรของรัฐองค์หนึ่ง จึงได้รับอำนาจจากรัฐในการออกกฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารงานนิสิตนัก ศึกษา ในลักษณะของระเบียบข้อบังคับของสถาบันของตน เพื่อเป็นบรรทัดฐานในการจัดระบบการปก ครองภายในหน่วยงานหรือสถาบันการศึกษาของตนให้สามารถปฏิบัติงานและเป็นข้อตกลงในการอยู่ ร่วมกันได้อย่างสงบสุข ดังนั้นกฎหมายในสถาบันอุดมศึกษาจึงมีลักษณะเป็นกฎหมายลายลักษณ์ อักษร มีฐานะทางกฎหมายลดหลั่นตามลำดับความสำคัญ และเป็นกฎหมายที่ยึดหลักกฎหมาย มหาชนที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับราษฎร

2. แหล่งกฎหมายอุดมศึกษา

แหล่งที่มาของกฎหมายอุดมศึกษา ตามหลักการอุดมศึกษาที่เกี่ยวกับกฎหมาย ของแคปลิน และลี (Kaplin and Lee, 1995) แบ่งออกเป็นแหล่งกฎหมายภายนอก (external sources of law) และแหล่งกฎหมายภายใน (internal sources of law) ดังนี้

2.1 แหล่งกฎหมายภายนอก (external sources of law)

แหล่งภายนอกมีผลบังคับทางโครงสร้างต่อสถาบันอุดมศึกษารวมทั้งเป็นกรอบและข้อจำกัดทางเลือกของสถาบันในการสร้างกฎหมายภายในของสถาบันอุดมศึกษา ออตเตอสด็อดท์ (Oherstedt , 1970) และแคปลิน และ ลี (Kaplin and Lee , 1995) ได้กล่าวว่าแหล่งกฎหมายอุดมศึกษาที่สำคัญ และใกล้เคียงกับกฎหมายอุดมศึกษามากที่สุดคือ กฎหมายรัฐธรรมนูญ สำหรับประเทศไทย กฎหมายภายนอกดังกล่าวได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และกฎหมายการบริหารและข้อบังคับต่าง ๆ ดังนี้

2.1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

รัฐธรรมนูญเป็นบ่อเกิดฐานรากอำนาจของรัฐ รวมทั้งเป็นบ่อเกิดพื้นฐานของการประกันสิทธิของแต่ละบุคคลที่กำหนดการใช้อำนาจของรัฐ และการปกป้องประชาชน ซึ่งรวมถึงสมาชิกทุกคนในสถาบันอุดมศึกษา นับได้ว่ารัฐธรรมนูญเป็นส่วนสำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดเสรีภาพของแต่ละบุคคล (Kaplin and Lee, 1995) สำหรับประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดที่ใช้ในการปกครองประเทศมาหลายฉบับ แต่ฉบับล่าสุด คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งมีหลักกฎหมายที่สำคัญใช้ในการปกครองประเทศ (พงศักร บุญอารีย์, 2543) ดังนี้

(1) ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียวจะแบ่งแยกไม่ได้ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 1)

(2) ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 2)

(3) อำนาจอธิปไตยมาจากประชาชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 3)

(4) ประชาชนชาวไทยไม่ว่าแหล่งกำเนิดหรือศาสนาใด ย่อมอยู่ในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญนี้เสมอกัน (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 5)

(5) รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของ

กฎหมายใด กฎหรือข้อบังคับที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับไม่ได้ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 6)

จากบททั่วไปในรัฐธรรมนูญนี้ ทำให้ทราบได้ว่า กฎหมายที่จะมีผลบังคับใช้ต่อประชาชนในสังคมไทยนั้นจะออกกฎหมายมาโดยขัดต่อรัฐธรรมนูญนี้ไม่ได้ แม้มีกฎหมายที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญออกมา กฎหมายฉบับนั้นก็ไม่มีผลบังคับใช้ เหตุผลต่าง ๆ เหล่านี้จึงทำให้รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดที่ใช้ปกครองประเทศ ดังนั้นกฎหมายต่าง ๆ จะออกมาบังคับใช้ต่อประชาชนได้ ต้องอาศัยกฎหมายรัฐธรรมนูญให้อำนาจไว้ เช่น พระราชบัญญัติ หรือพระราชกำหนด รวมทั้งกฎหมายอุดมศึกษา และกฎหมายลูกต่าง ๆ

2.1.2 พระราชบัญญัติการศึกษาชาติ พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติคือ กฎหมายซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้นโดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 92 เสนอโดยคณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อสภาผู้แทนราษฎรให้ความเห็นชอบแล้ว จึงเสนอให้วุฒิสภาพิจารณา หลังจากวุฒิสภาเห็นชอบก็ให้นำทูลเกล้าถวายฯ เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นกฎหมายต่อไป พระราชบัญญัติถือว่าเป็นกฎหมายแม่บทที่ใช้ในการบริหารประเทศ และมีความสำคัญต่อกฎหมาย ในระดับรองลงมา เช่น พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ซึ่งไม่สามารถขัดต่อพระราชบัญญัติได้ หากบทบัญญัติใดขัดต่อพระราชบัญญัติย่อมไม่มีผลบังคับใช้ (พงศธร บุญอารีย์, 2543) พระราชบัญญัติการศึกษาชาติ พ.ศ. 2542 เป็นพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการศึกษา ฉบับแรกของประเทศไทย มีฐานะ ดังนี้ (วิจิตร ศรีสอาน, 2542)

- 1) เป็นเสมือนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเพราะบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้ตราขึ้น
- 2) เป็นกฎหมายแม่บทที่ถือได้ว่าเป็นธรรมนูญการศึกษาที่ใช้เป็นหลักในการจัดการศึกษาของประเทศ
- 3) เป็นกฎหมายปฏิรูปการศึกษาที่วางแนวทางการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาไว้

2.1.3 กฎหมายการบริหารและข้อบังคับต่าง ๆ (administrative rules and regulations)

แหล่งกฎหมายอุดมศึกษาที่สำคัญและใกล้ชิดกับกฎหมายอุดมศึกษามากที่สุด คือ กฎหมายการบริหารจากองค์กรของรัฐโดยตรง (Kaplin and Lee, 1995) ซึ่งทางสถาบันการศึกษาจะนำมากำหนดลักษณะและขอบเขตที่สามารถปฏิบัติได้และสอดคล้องกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ (Otterstedt 1970) ในลักษณะของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ แล้วยังเปิดโอกาส

ให้ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา มีอำนาจในการบังคับ หรือพิจารณาลงโทษทางกฎหมาย โดยมอบอำนาจผ่านคณะกรรมการต่าง ๆ (Kaplin and Lee, 1995)

2.2 แหล่งกฎหมายภายใน (internal sources of law)

กฎหมายภายใน ถือได้ว่าเป็นหัวใจหลักของการปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษา กฎหมายภายในเป็นกฎหมายที่สถาบันสร้างขึ้นมาเพื่อเป็นแบบฝึกหัดสำหรับการปฏิบัติงานในระบบการปกครองของตนเอง (Kaplin and Lee, 1995) แหล่งกฎหมายภายใน ได้แก่

2.2.1 ระเบียบและข้อบังคับของสถาบัน

ระเบียบและข้อบังคับของแต่ละสถาบันเป็นแหล่งของกฎหมายอุดมศึกษาเช่นกัน การนำระเบียบและข้อบังคับเหล่านี้ไปใช้ ต้องสอดคล้องตามและสอดคล้องกับแหล่งกฎหมายภายนอก (external sources of law) การพิจารณาคดีอาจพิจารณาจากกฎระเบียบและข้อบังคับในลักษณะการปฏิบัติตามข้อตกลงระหว่างอาจารย์กับสถาบัน (faculty – institution) หรือข้อตกลงระหว่างนักศึกษา กับสถาบัน (student-institution contract) ซึ่งทางสถาบันสามารถสร้างโครงสร้างของการลงโทษทางวินัย เพื่อบังคับให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับของสถาบัน การพิจารณาลงโทษดังกล่าวถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการปกครองในสถาบัน (Kaplin and Lee, 1995)

ข้อบังคับเป็นกฎหมายประเภทกฎหมายตามเนื้อความหรือกฎหมายแท้ ๆ ที่กำหนดความประพฤติของมนุษย์ ถ้าผู้ใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามจะมีความผิดหรือถูกลงโทษ ซึ่งมีลักษณะ (ธีระ ศรีธรรมรักษ์, 2519) ดังนี้

1. ต้องเป็นข้อบังคับ
2. ข้อบังคับนั้นต้องเป็นข้อบังคับของรัฐ
3. ข้อบังคับนั้นต้องกำหนดความประพฤติ
4. ข้อบังคับนั้นต้องกำหนดความประพฤติของมนุษย์เท่านั้น
5. ข้อบังคับนั้นถ้าฝ่าฝืนจะต้องมีความผิดหรือถูกลงโทษ

2.2.2 ข้อตกลงของสถาบัน

สถาบันอุดมศึกษามีข้อตกลงหรือสัญญาที่หลากหลายทั้งกับอาจารย์ บุคลากรนักศึกษา และหน่วยงานภายนอก เช่น ตัวแทนสถาบัน ผู้ให้การสนับสนุนการวิจัยจากสถานประกอบการ เป็นต้น ข้อตกลงหรือสัญญาเหล่านี้สร้างขึ้นโดยการผูกมัด การจัดการทางกฎหมายซึ่งกันและกัน (Kaplin and Lee, 1995)

จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยสรุปได้ว่าแหล่งกฎหมายอุดมศึกษา ทั้งแหล่งกฎหมายภายนอก และแหล่งกฎหมายภายในจะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน แหล่งกฎหมายภายนอกเป็นแม่แบบของแหล่งกฎหมายภายใน เพื่อออกกฎระเบียบและข้อบังคับของสถาบันในการ

บริหารปกครองตนเอง นอกจากนี้สถาบันอุดมศึกษายังสามารถออกกฎหมายพิจารณาทางโทษทางนิตินัย ภายในสถาบันของตนโดยการแต่งตั้งผู้มีอำนาจในการควบคุมตามความเหมาะสม ทั้งนี้การร่างกฎหมายปกครอง และกระบวนการพิจารณาโทษทางวินัยต้องยึดหลักของแหล่งกฎหมายภายนอก นั่นคือการใช้อำนาจของรัฐต้องคำนึงถึงสิทธิของแต่ละบุคคล

3. หลักอุดมศึกษาที่เกี่ยวกับกฎหมายในการบริหารนิตินักศึกษา

เพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับหลักอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายในการบริหารนิตินักศึกษา ผู้วิจัยจะขอกล่าวถึงสถานภาพทางกฎหมายของนิตินักศึกษา ที่เกิดจากขบวนการวิวัฒนาการทางกฎหมาย การกำหนดอายุของการบรรลุนิติภาวะ และข้อตกลงเกี่ยวกับสิทธิของนิตินักศึกษา เพื่อนำไปสู่หลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย ในการดำเนินงานของสถาบันกับนิตินักศึกษาตามหลักของ แคปลินและลี (Kaplin and Lee, 1995) สรุปได้ดังนี้

3.1 สถานภาพทางกฎหมายของนิตินักศึกษา

3.1.1 ขบวนการวิวัฒนาการทางกฎหมาย

สถานภาพทางกฎหมายของนิตินักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องในสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ทศวรรษ 1960 โดยมีจุดประสงค์ที่สำคัญเพื่อไม่ให้นิตินักศึกษาเป็นพลเมืองระดับสอง ภายใต้กฎหมายนิตินักศึกษาถือได้ว่าเป็น “บุคคล” บุคคลหนึ่งที่มี “สิทธิ” ตามรัฐธรรมนูญ สถานภาพทางกฎหมายของนักศึกษามีผลกระทบต่อการบริหารจัดการอุดมศึกษา (Kaplin and Lee) จนสภาครองเกรซ (Congress) ของสหรัฐอเมริกากำหนดให้นิตินักศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนมีสิทธิใหม่ภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวกับสิทธิของประชาชน โดยให้นิตินักศึกษามีอิสระจากผู้ปกครองและสามารถกระทำการแทนผู้ปกครองได้ ตามสิทธิของผู้ปกครอง (Lopez, 1961 อ้างใน Kaplin and Lee , 1995) นอกจากนั้นยังให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถออกข้อบังคับของสถาบันได้ และสามารถลดหรือเพิ่มข้อบังคับภายในของตนได้ (El-Khawas, 1978 อ้างใน Kaplin and Lee, 1995) แต่ข้อบังคับเหล่านี้ต้องคล้อยตามสิทธิและหน้าที่ของนิตินักศึกษา (Saunders, 1978 อ้างใน Kaplin and Lee , 1995)

3.1.2 อายุของการบรรลุนิติภาวะ (the age of majority)

กฎหมายเกี่ยวกับการบรรลุนิติภาวะ มีผลต่อข้อบังคับและนโยบายของสถาบันอุดมศึกษาเป็นอย่างมาก เช่น นิตินักศึกษาอายุครบ 18 ปี สามารถให้การยินยอมในการรักษาทางแพทย์ หรือสามารถแยกครอบครัวจากผู้ปกครองออกไปครองเรือนได้ แต่สำหรับสถาบันการศึกษาอาจมีสิทธิในการปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการบรรลุนิติภาวะของนิตินักศึกษาอายุ 18 ปี ในฐานะเป็นผู้ใหญ่คนหนึ่ง หรืออาจไม่ปฏิบัติตามก็ได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ ดุลยพินิจของสถาบัน

(Kaplin and Lee) เช่น ในกรณีนิสิตนักศึกษาที่พักอยู่ในหอพักของสถาบันจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายของหอพัก โดยไม่คำนึงว่าจะมีอายุเท่าใดก็ตาม เป็นต้น

3.1.3 ข้อตกลงเกี่ยวกับสิทธิของนิสิตนักศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนมักจะมีข้อสัญญาความสัมพันธ์กับนิสิตนักศึกษาในระหว่างที่เข้าศึกษา เช่น ข้อตกลงเกี่ยวกับหอพักของนิสิตนักศึกษา มักจะออกมาในระหว่างที่เข้าศึกษา เช่น ข้อตกลงเกี่ยวกับหอพักนิสิตศึกษามักจะออกมาในรูปแบบข้อบังคับเกี่ยวกับหอพัก เป็นต้น เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการให้คำปรึกษาทางกฎหมาย ในกรณีที่เกิดปัญหาในหอพัก เป็นต้น ซึ่งทางสถาบันมีอิสระในการออกข้อตกลงกับนิสิตนักศึกษาของตนในลักษณะข้อบังคับหรือลักษณะอื่นๆ โดยแจ้งอย่างเปิดเผยเพื่อให้นิสิตนักศึกษาได้ปฏิบัติตามข้อตกลง การกำหนดข้อตกลงจะคำนึงถึงสิทธิใน 2 ลักษณะ คือ สิทธิของนิสิตนักศึกษาที่ควรได้รับจากสถาบัน และสิทธิที่ทางสถาบันควรได้รับจากนิสิตนักศึกษา เช่น การลงทะเบียนเป็นการทำสัญญาเกี่ยวกับการได้รับการเรียนการสอน ระหว่างนักศึกษากับสถาบัน เป็นต้น หลักเกณฑ์ในการกำหนดข้อตกลงจะพิจารณาจากจุดอ่อนของแต่ละฝ่าย ทั้งฝ่ายสถาบันและฝ่ายนิสิตนักศึกษา ข้อตกลงดังกล่าวใช้หลักของทฤษฎีสัญญา ซึ่งเป็นทฤษฎีที่ส่งผลต่อสถานภาพทางกฎหมายของนิสิตนักศึกษา โดยกำเนิดมาจากรัฐธรรมนูญและกฎหมายปกครองของรัฐ และถือว่าเป็นแหล่งปฐมภูมิในการให้คำปรึกษาทางกฎหมายเกี่ยวกับนิสิตนักศึกษา (Kaplin and Lee, 1955)

3.2 หลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายในการดำเนินงานของสถาบันกับนิสิตนักศึกษา

การบริหารจัดการเกี่ยวกับนิสิตนักศึกษาเป็นส่วนหนึ่งในการบริหารจัดการของสถาบัน การบริหารงานดังกล่าว สถาบันจำเป็นต้องมีระเบียบข้อบังคับ ใช้ในการดำเนินงาน เพื่อให้นิสิตนักศึกษาอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข การออกระเบียบ ข้อบังคับ ดังกล่าวต้องอิงตามหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในประเทศไทยยังไม่มีหลักกฎหมายอุดมศึกษา ที่เกี่ยวกับนิสิตนักศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย ในการบริหารนิสิตนักศึกษาของต่างประเทศและพบว่า หลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายของแคปลิน และ ลี (Kaplin and Lee, 1955) เป็นหลักกฎหมายที่ครอบคลุมการบริหารจัดการ เกี่ยวกับนิสิตนักศึกษาไทยมากกว่าหลักกฎหมายอื่นๆ และจากการวิเคราะห์ พบว่าหลักการของแคปลิน และ ลี เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสถาบันกับนิสิตนักศึกษา ดังนี้

3.2.1 การรับเข้าพิจารณาจาก

- 1) ความต้องการทางกฎหมายพื้นฐาน (basic legal requirements)

สถาบันอุดมศึกษาจะเป็นผู้กำหนดมาตรฐานในการรับเข้า โดยผู้บริหารจะเป็นผู้กำหนดกฎของการรับเข้า ซึ่งพิจารณาจากเกณฑ์ในการบริหาร และจากความชำนาญของนัก การศึกษาตามกฎ 3 ข้อ ดังนี้

1. กระบวนการในการคัดเลือกต้องไม่ทำตามอำเภอใจ และไม่เปลี่ยนแปลงไปมา
2. สถาบันต้องผูกพันภายใต้ทฤษฎีสัญญาโดยยึดมาตรฐาน ของการบริหาร และเคารพการตัดสินใจในการบริหาร
3. สถาบันจะต้องไม่มีการแบ่งแยกระหว่างพื้นฐานของเชื้อชาติ เพศ อายุ ความพิการ หรือความเป็นพลเมือง

2) การตัดสินใจคัดเลือก

มาตรฐานการตัดสินใจอยู่บนพื้นฐานการปกป้องสิทธิพิเศษของสถาบัน ตามมาตรฐานความต้องการทางวิชาการของแต่ละสถาบัน ซึ่งทางสถาบันจะต้องมีข้อกำหนดในการพิจารณาผู้สมัครแต่ละราย รวมทั้งคำอธิบายเหตุผลในการตัดสินใจคัดเลือกให้ชัดเจน

3) ทฤษฎีสัญญา

ทฤษฎีสัญญาได้ระบุถึงความสัมพันธ์ระหว่างนิสิตนักศึกษาในลักษณะของคู่สัญญาซึ่งกันและกัน โดยมีสถาบันเป็นผู้กำหนดเงื่อนไขให้นิสิตนักศึกษาปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของสถาบัน ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องมีความระมัดระวังในการส่งผลกระทบต่อสิทธิของนิสิตนักศึกษา และการออกกฎใหม่ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการลงทะเบียน

4) หลักการว่าด้วยการไม่เลือกที่รักมักที่ชัง

สถาบันอุดมศึกษาต้องไม่มีความแปรปรวนในการให้ปริญญาบัตร และการใช้อำนาจทางกฎหมายในกระบวนการบริหารของสถาบัน ที่เกิดจากการเลือกที่รักมักที่ชัง (discrimination) บนพื้นฐานของเชื้อชาติ เพศ ความพิการ อายุ ถิ่นฐานและสถานภาพของคนต่างชาติ นั้นหมายถึง สถาบันอุดมศึกษาต้องมองถึงความเสมอภาคในฐานะของสิทธิของความเป็นมนุษย์

5) การรับเข้าใหม่

สถาบันควรมีข้อกำหนดทางกฎหมายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการรับเข้าใหม่ ของนิสิตนักศึกษาที่ออกจากสถาบันไป ทั้งนี้ไม่รวมนิสิตนักศึกษาที่ถูกไล่ออก การออกกฎเกี่ยวกับ การรับเข้าใหม่ จะทำให้นิสิตนักศึกษาเข้าใจในสิทธิที่พวกเขาพึงได้รับหรือไม่ได้รับจากการอนุญาตของสถาบันให้กลับเข้ามาศึกษา และเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของแต่ละฝ่าย

3.2.2 การให้เงินทุนสนับสนุน

1) หลักการทั่วไป

หลักอุดมศึกษาเกี่ยวกับการให้เงินทุนสนับสนุนมีหลายชนิดบางชนิดใช้หลักการให้เงินสนับสนุนในลักษณะของรางวัล เช่น ทุนการศึกษา ทุนช่วยผู้วิจัย ทุนกู้ยืม และการยกเว้นค่าหน่วยกิต เป็นต้น แต่บางหลักจะพิจารณาจากชนิดของเงินกองทุน เช่น พิจารณาในลักษณะโปรแกรมการช่วยเหลือ หรือชนิดของการให้รางวัล เป็นต้น การจัดดำเนินการให้เงินทุนสนับสนุนในลักษณะของการให้รางวัลจะใช้หลักสัญญาทางกฎหมาย ระหว่างสถาบันกับผู้รับการสนับสนุน โดยทางสถาบันจะกำหนดชนิดของการสนับสนุนตามกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน และจำนวนเงินที่แน่นอนในแต่ละคราว เช่น การให้ทุนกู้ยืม เป็นต้น ทั้งนี้กฎหมายจะพิจารณาถึงการให้ด้วยความสมัครใจ จำนวนเงิน ความตั้งใจ และความไว้วางใจ ตามเงื่อนไขของผู้ให้แต่ละประเภทกองทุน ตามระยะเวลาที่กำหนด ดังนั้น ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาจึงต้องมีนโยบายที่ชัดเจนในการให้เงินทุนสนับสนุน

2) การไม่เลือกที่รักมักที่ชัง

หลักกฎหมายของการไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ได้นำมาใช้ในกระบวนการการให้เงินทุนสนับสนุนโดยยึดหลักรัฐธรรมนูญ ในเรื่องของการปกป้องความเท่าเทียมกัน

2) ทุนพิเศษสำหรับผู้ด้อยโอกาส

สถาบันควรจัดสรรทุนพิเศษสำหรับผู้ด้อยโอกาสที่เป็นชนกลุ่มน้อย หรือผู้ด้อยโอกาสในการเรียนตามชนบทต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

4) การเก็บรวบรวมหนี้คืนจากนิสิตนักศึกษา

เมื่อสถาบันอุดมศึกษาได้ให้นิสิตนักศึกษาของตนกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา สถาบันอาจพบปัญหาเกี่ยวกับการจ่ายเงินคืนของนิสิตนักศึกษาที่ไม่ตรงตามกำหนดและเงื่อนไขข้อตกลงของการกู้ยืม การบังคับจ่ายคืนจึงเป็นเรื่องที่ทำลำบากมาก ดังนั้น สถาบันอาจดำเนินการได้ดังนี้

1. การออกหลักกฎหมายสั่งให้เด็กล้มละลายหากไม่รับผิดชอบในการจ่ายเงินคืนตามข้อตกลงดังเช่นในสหรัฐอเมริกา มีการออกกฎหมาย Federal Bankruptcy Law ใช้บังคับนิสิตนักศึกษาที่ไม่จ่ายเงินกู้คืนตามข้อตกลงให้อยู่ในภาวะล้มละลายได้ กฎหมายดังกล่าวเป็นกฎหมายที่รัฐดำเนินติดตามการใช้เงินคืนแก่สถาบัน

2. การไม่ออกใบแสดงผลการเรียน (transcript) ให้แก่นิสิตนักศึกษาที่ล้มละลาย

3. ออกข้อกำหนดของสถาบัน ในการรวบรวมหนี้คืนจากนิสิตนักศึกษาโดยการกำหนดเวลาแจ้งให้นิสิตนักศึกษารายอย่างชัดเจนว่าจะต้องชำระหนี้ ภายในกำหนดระยะเวลาอย่างน้อยเท่าไร และหากไม่ปฏิบัติตามสถาบันสามารถดำเนินการกำจัดสิทธิของ

เขาตามข้อกำหนดของสถาบันซึ่งให้รัฐเป็นผู้ดำเนินการตามกฎหมายข้อบังคับของรัฐ เฉพาะเรื่องการรวบรวมหนี้สินของนิสิตนักศึกษา

3.2.3 การจัดบริการเสริม

นอกเหนือจากบริการเงินทุนสนับสนุนของสถาบัน ยังมีบริการอื่น ๆ อีกจำนวนมากที่ทางสถาบันจัดให้แก่ นิสิตนักศึกษา เช่น บริการด้านสุขภาพอนามัย บริการการให้คำปรึกษา บริการที่จัดช่วยเหลือ นิสิตนักศึกษา บริการเกี่ยวกับกฎหมาย บริการจัดวางตัวบุคคล การจัดโปรแกรมการใช้ชีวิตในที่พัก การจัดสถานที่จอดรถ บริการอาหาร และบริการที่ให้ความสะดวกอื่น ๆ การจัดบริการดังกล่าว ทำโดยผ่านบุคลากรของทางสถาบัน หรือจัดโดยองค์กรภายนอกซึ่งปฏิบัติตามข้อตกลงของสถาบัน หรือโดยกลุ่มนิสิตนักศึกษาที่ได้รับอนุญาตจากทางสถาบัน การจัดเงินทุนสำหรับบริหารอาจได้มาจากงบประมาณปกติของสถาบัน จากค่าหน่วยกิตของนิสิตนักศึกษา หรือจากเงินช่วยเหลือของรัฐบาล

จากบริบทดังกล่าว สถาบันจึงต้องจัดทำกฎหมายเกี่ยวกับการจัดบริการสนับสนุนและภาระหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน

3.2.4 ระบบว่าด้วยระเบียบวินัยและการร้องเรียน

สถาบันอุดมศึกษาควรจะพัฒนาหลักควบคุมความประพฤติ ของนิสิตนักศึกษา (code of student conduct) และมาตรฐานทางวิชาการ เพื่อให้ นิสิตนักศึกษาประพฤติปฏิบัติตามโดย

1) สร้างระบบ

สถาบันอุดมศึกษามีอำนาจในการออกกฎข้อบังคับ ทั้งทางด้านวิชาการ และกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ รวมทั้งความประพฤติของนิสิตนักศึกษา ดังนี้

1. ในเรื่องเกี่ยวกับระเบียบวินัย สถาบันมีสิทธิที่จะกำหนดเหตุผลมาตรฐานทางกฎหมายที่เกี่ยวกับภารกิจทางกฎหมาย กระบวนการ และโครงสร้างของสถาบัน ทั้งนี้ ต้องไม่ขัดกับบทบัญญัติเรื่องสิทธิตามหลักของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่น ๆ ของรัฐที่เกี่ยวข้อง

2. สถาบันมีสิทธิควบคุมความประพฤติของนิสิตนักศึกษาทั้งภายในและภายนอกสถาบัน โดยการห้ามนิสิตนักศึกษากระทำใด ๆ ของนิสิตนักศึกษาที่แทรกแซงลดคุณค่า หรือขัดต่อภารกิจทางกฎหมาย กระบวนการและโครงสร้างของสถาบัน

3. ในการสร้างมาตรฐานกลางของพฤติกรรมสถาบันไม่จำเป็นต้องยึดหลักกฎหมายอาญา ทั้งนี้อาจคำนึงถึงความต้องการการบรรลุผลทางการศึกษาเป็นอันดับแรก รวมทั้งความต้องการให้นิสิตนักศึกษามีความประพฤติสูงทางด้านคุณธรรมจริยธรรม

2) กฎเกณฑ์ความประพฤติของนิสิตนักศึกษา

การกำหนดกฎเกณฑ์ความประพฤติของนิสิตนักศึกษา ต้องคำนึงถึงหลักใหญ่ ๆ ที่เกี่ยวข้อง คือ

1. ชนิดของความประพฤติ ซึ่งการกำหนดความประพฤติจะต้องมีกรอบจำกัดของความประพฤติต่าง ๆ

2. กระบวนการที่ใช้เมื่อมีการกล่าวหาว่าละเมิดกฎเกณฑ์

3. บทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์

โดยทั่วไปแล้วกฎเกณฑ์ความประพฤติของนิสิตนักศึกษาจะเกี่ยวข้องกับการประพฤติผิดทางวิชาการและทางสังคมที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา ยกเว้นการประพฤติผิดที่รุนแรงตามกฎหมายอาญา ประเภทของความประพฤติผิดทางวิชาการของนิสิตนักศึกษา ได้แก่ การคัดลอก การขโมยคัดลอกผลงาน และการปลอมแปลงเอกสาร เป็นต้น ส่วนประเภทของความประพฤติผิดทางสังคมของนิสิตนักศึกษา ได้แก่ การไม่ปฏิบัติตามโครงสร้างของสถาบัน มีความประพฤติที่หลอกลวง และละรานผู้อื่น เป็นต้น นอกจากนี้กฎเกณฑ์ความประพฤติสามารถนำไปประยุกต์ใช้ควบคุมนิสิตนักศึกษาภายนอกสถานที่ได้เช่นกัน

3) ระบบศาลยุติธรรม

ระบบศาลยุติธรรมในการพิจารณาคัดสินใจลงโทษนิสิตนักศึกษา ที่ประพฤติผิดต้องกระทำด้วยความระมัดระวังอย่างสูง ทั้งด้านการกำหนดโครงสร้างจำนวนสมาชิกในการพิจารณาคัดสิน การใช้กระบวนการต่าง ๆ ในการพิจารณา วิธีการไต่สวนนิสิตนักศึกษา การลงโทษ และผลการพิจารณาจะต้องเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรและใช้ในที่ที่เหมาะสมภายในสถาบันการศึกษาเท่านั้น การดำเนินการระบบศาลยุติธรรมในสถาบันจะใช้หลักดำเนินการเบื้องต้นตามหลักดำเนินการทางอาญา โดยทางสถาบันจะต้องดูแลปกป้องสิทธิของนิสิตนักศึกษา

3.2.5 ระเบียบและข้อบังคับทางวินัย

สถาบันอุดมศึกษามีกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมความประพฤติของนิสิตนักศึกษาที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อเป็นข้อตกลงเบื้องต้นระหว่างนิสิตนักศึกษา กับสถาบัน กฎระเบียบข้อบังคับที่สถาบันกำหนดจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการป้องกันความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นจากนิสิตนักศึกษาหรือระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับวินัยทั่วไป ระเบียบข้อวินัยจัดทำเพื่อเป็นแนวในการปฏิบัติ และค้นหาข้อเท็จจริง เมื่อเกิดความรุนแรงขึ้น ระเบียบข้อบังคับทางวินัยใช้กับ

1) สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

การออกกฎระเบียบทางวินัยจะต้องมีมาตรฐานทางวินัย เพื่อแนะนำให้ นิสิตนักศึกษาทราบถึงความประพฤติที่ขัดต่อวินัยของตน และถือว่าวินัยเป็นอำนาจหนึ่งของสถาบัน

ในการปกป้องตนเองจากความรุนแรงของนิสิตนักศึกษา การร่างข้อบังคับทางวินัยไม่จำเป็นต้องมีนักกฎหมายเป็นผู้จัดทำทั้งหมด แต่อาจมีนักกฎหมายทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษาด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ข้อบังคับทางวินัยต้องไม่ขัดต่อสิทธิของนิสิตนักศึกษา

2) สถาบันอุดมศึกษาของเอกชน

การออกกฎระเบียบวินัยของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน คำนึงถึงสิทธิของนิสิตนักศึกษา และความสัมพันธ์ระหว่างข้อตกลงของสถาบันกับนิสิตนักศึกษา โดยมีลักษณะคล้ายกับการออกกฎระเบียบข้อบังคับทางวินัยของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ รวมทั้งการข้อบังคับต่าง ๆ ไม่ต้องจัดทำโดยนักกฎหมายเช่นกัน

3) วินัยนิสิตนักศึกษาที่มีปัญหาทางจิต

นิสิตนักศึกษาที่มีสภาวะทางจิตผิดปกติ และได้รับการวินิจฉัยจากนักการศึกษาและการวินิจฉัยทางจิตว่า อาจจะเป็นอันตรายต่อตัวนิสิตนักศึกษาเอง ต่อเพื่อน ต่อครูอาจารย์ หรือผู้บริหาร ตามข้อบังคับทางวินัยนิสิตนักศึกษาจะต้องให้นิสิตนักศึกษาผู้นั้น ทำการรักษาตัว ถ้าการกระทำของเขามีผลร้ายต่อสถาบัน นอกจากนั้นเขายังได้รับการปกป้องจากกระบวนการทาง นิติบัญญัติในกรณีที่พบว่าเป็นผู้ที่มีความผิดปกติทางจิตใจ

3.2.6 การให้เกรด หน่วยกิต และปริญญา

สถาบันอุดมศึกษาจะต้องมีขอบเขตมาตรฐานทางวิชาการของสถาบัน แจ้งให้นิสิตนักศึกษาทราบตั้งแต่การสมัครเข้ามาศึกษาในสถาบัน โดยกำหนดกฎระเบียบเกี่ยวข้องกับ

1) ข้อกำหนดในการให้เกรด และปริญญา

2) การถอดถอนปริญญา ในกรณีที่พบว่านิสิตนักศึกษาให้ข้อมูลหลอกลวง

สถาบัน เป็นต้น

3) การปกป้องนิสิตนักศึกษาจากการข่มเหงทางเพศจากอาจารย์ เพื่อการออกเกรดในการเรียน

4) การดูแลนิสิตนักศึกษาที่ไร้ความสามารถทางร่างกาย (disabilities)

3.2.7 กระบวนการพิจารณาความผิด และบทลงโทษต่าง ๆ

1) หลักการทั่วไป

สถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนมีสิทธิในการภาคทัณฑ์ การไล่นิสิตนักศึกษาออก หรือการลงโทษนิสิตนักศึกษาที่ประพฤติผิดทางพฤติกรรมหรือทางด้านวิชาการ

2) สถาบันอุดมศึกษาของรัฐกับบทลงโทษต่าง ๆ

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐจะใช้บทลงโทษกับนิสิตนักศึกษา ในลักษณะเดียวกัน โดยมีลักษณะบทลงโทษดังนี้

1. บทลงโทษทางวินัย จะใช้ในกรณีนี้สื่อนักศึกษามีความประพฤติผิด
ทางการกระทำต่อตนเองและสังคม การกำหนดบทลงโทษจะใช้กระบวนการพิจารณาทางนิตินัย
มาร่วมวิเคราะห์บทลงโทษต่าง ๆ ได้แก่ การตักเตือน และการพิจารณา

2. บทลงโทษทางด้านวิชาการสำหรับนิตินักศึกษาที่หลกกลง หรือไม่
ซื่อสัตย์ตามกระบวนการทางวิชาการ เช่น การวัดผลการศึกษา เป็นต้น บทลงโทษทางวิชาการต้อง
คำนึงถึงลักษณะของโทษตามกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย

3) สถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับบทลงโทษต่าง ๆ

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนแต่ละแห่งไม่จำเป็นต้องมีบทลงโทษนิตินัย
นักศึกษาที่เหมือนกัน และไม่ต้องผูกมัดภายใต้กระบวนการพิจารณาทางนิตินัยของรัฐเช่นเดียวกับ
กับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ นอกเสียจากบทลงโทษดังกล่าวไปผูกพันภายใต้กฎหมายอื่น ๆ ของรัฐ

3.2.8 การคัดค้านและการเดินขบวน

การคัดค้านและเดินขบวนของนิตินักศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกาได้ค่อย ๆ
ถูกจำกัดโครงสร้างลงตั้งแต่กึ่งทศวรรษ 1960 เป็นต้นมา ดังที่บรูบาเชอร์ และรูดี (Brubacher and
Rudy) 1958 และสเซนเคิล (Schenkel, 1971) กล่าวว่าการมีส่วนร่วมในการปกครองนิตินักศึกษา
ได้ค่อย ๆ ถูกจำกัดโครงสร้างของการปกครองที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการร่างกฎระเบียบ การปฏิบัติ
เกี่ยวกับกฎหมายและการพัฒนานโยบายของสถาบันและนโยบายทางวิชาการ แต่ถ้ามีการดำเนินการ
คัดค้านและเดินขบวนและการพัฒนานโยบายของสถาบันและนโยบายทางวิชาการ แต่ถ้ามีการดำเนินการ
การคัดค้านและเดินขบวนแคปลิน และลี (1995) ได้เสนอหลักการไว้คร่าว ๆ ดังนี้

1) หลักการทั่วไป

จากหลักอิสรภาพในการแสดงออกของนิตินักศึกษา เช่น เสรีภาพในการพูด
เสรีภาพในการพิมพ์ เป็นต้น นำไปสู่เสรีภาพในการแสดงออกที่เกินขอบเขตและไปกระทบสิทธิผู้อื่น
ดังนั้น สถาบันจึงต้องมีการปกป้องและควบคุมการแสดงออกที่ไปกระทบกับสิทธิผู้อื่น โดยอาจจัดหา
กฎบัตรเกี่ยวกับสิทธิของสถาบันหรือออกกฎข้อบังคับภายในสถาบันขึ้น ทั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ
และเอกชน

2) ข้อบังคับเกี่ยวกับการคัดค้านของนิตินักศึกษา (regulation of student protest)

จากหลักการทั่วไปเกี่ยวกับการคัดค้าน และการเดินขบวนที่อนุญาตให้นิตินัก
ศึกษาดำเนินการได้ด้วยความสงบเรียบร้อย ทำให้สถาบันสามารถออกข้อบังคับห้ามมิให้นิตินัก
ศึกษาทำการคัดค้านหรือเดินขบวนในลักษณะกลุ่มหรือรายบุคคลที่ไปกระทบสิทธิของผู้อื่น รวมทั้ง
การเคารพเวลา สถานที่ และการแสดงออกทั้งทางวาจาและการกระทำที่ไม่เหมาะสม การกระทำผิด
ดังกล่าวจะต้องได้รับโทษตามวินัยนิตินักศึกษา

3) การขออนุญาตกระทำกิจกรรมคัดค้าน

สถาบันอุดมศึกษาบางแห่งจะหลีกเลี่ยงการรบกวนบรรยากาศการเรียนการสอน หรือการไม่เป็นระเบียบของสถาบัน โดยให้นิสิตนักศึกษาที่จะทำกิจกรรมคัดค้านต้องมาขออนุญาตดำเนินการ และได้รับการตรวจสอบกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะทำการคัดค้านก่อนที่จะดำเนินการจริง เพื่อหลีกเลี่ยงการกระทำผิดของนิสิตนักศึกษา

3.2.9 องค์การนิสิตนักศึกษา

องค์การนิสิตนักศึกษาจัดตั้งขึ้นมาเพื่อเปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาได้เรียนรู้ทักษะการเป็นผู้นำ การเติมเต็มประสบการณ์ทางวิชาการของตน หรือการจัดประสบการณ์โปรแกรมความสนใจทางวิชาการที่หลากหลายของนิสิตนักศึกษา การจัดองค์การนิสิตนักศึกษาเป็นกิจกรรมเสริมบทเรียนที่สำคัญ ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาจึงต้องพิถีพิถันกับปัญหาด้านอิสรภาพในการแสดงออกของนิสิตนักศึกษา หรือการพิจารณาการให้รางวัลหรือการให้เงินทุนสนับสนุนในองค์การต่าง ๆ โดยถือเสมือนว่าองค์การนิสิตนักศึกษาเป็นเสมือนหน่วยงานหนึ่งในสถาบัน ที่เกี่ยวข้องกับกาให้อิสรภาพตามศักยภาพของสถาบัน ที่เกี่ยวกับสัญญาข้อตกลงและการละเมิด

1) สิทธิในการจัดตั้งองค์กร (right to organize)

นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มีสิทธิในการรวมตัวกันเป็นองค์กร และมีสิทธิในการวางนโยบายขององค์กรของตน รวมทั้งการใช้ห้องประชุมและอุปกรณ์อำนวยความสะดวกอื่น ๆ ของสถาบันตามความเหมาะสม จึงทำให้เกิดกฎสิทธิพิเศษในการจัดตั้งองค์กรนิสิตนักศึกษา ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดของสิทธิในการสมาคม (freedom-of-association) และสิทธิในการแสดงออก (freedom-of-expression)

2) สิทธิในการไม่จัดตั้งองค์กร (right not to organize)

แนวคิดการจัดตั้งองค์กรของนิสิตนักศึกษา ทำให้เกิดการจัดตั้งระบบการปกครองของนิสิตนักศึกษาในลักษณะเดียวกับการจัดตั้งรัฐบาล เป็น student government ตามโครงสร้างที่สถาบันกำหนดให้ภายใต้รัฐบาลจะประกอบด้วยองค์กรต่าง ๆ ในขณะที่เดียวกับนิสิตนักศึกษามีสิทธิทักท้วงให้สถาบันไม่ดำเนินการจัดตั้งองค์กรได้เช่นกัน ตัวอย่างเช่น ในกรณีที่นิสิตนักศึกษาคิดว่าการจัดสรรเงินในการดำเนินกิจกรรมต้องจ่ายสนับสนุนให้แก่ชมรมที่ไม่ต้องการ หรือไม่เป็นตัวแทนของพวกเขา หรือมีจุดประสงค์เฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น เช่น เฉพาะกลุ่มนิสิตนักศึกษาต่างประเทศ เป็นต้น

3) หลักของการไม่เลือกที่รักมักที่ชัง (principle of nondiscrimination)

ในการดำเนินการเกี่ยวกับองค์กรนิสิตนักศึกษาของสถาบันจะต้องอยู่ภายใต้หลักของการไม่เลือกที่รักมักที่ชัง โดยเฉพาะเรื่องเพศ และเชื้อชาติ โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาของ

รัฐจะต้องให้ความเสมอภาคในการดำเนินการและการปกครองแก่องค์กรนิสิตนักศึกษาของตน และมีสิทธิในการใช้เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ รวมทั้งอุปกรณ์และเงินทุนของสถาบัน

4) กิจกรรมทางศาสนา

สถาบันอุดมศึกษาให้สิทธิและความสำคัญ ในการรวมตัวทางศาสนาของ นิสิตนักศึกษา เช่นเดียวกับการจัดตั้งองค์กร หรือชมรมต่าง ๆ โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาของรัฐได้ ให้สิทธิขององค์กรหรือชมรมทางศาสนาใช้อุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่าง ๆ ของทางสถาบันได้เช่นกัน

3.2.10 สิ่งพิมพ์นิสิตนักศึกษา

1) หลักการทั่วไป

ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐกับการออกหนังสือพิมพ์ นิสิตนักศึกษา แมกกาซีน และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ของนิสิตนักศึกษา มีความสัมพันธ์เหมือนกับสถาบันต่อ องค์กรนิสิตนักศึกษา ทั้งนี้เพราะสิ่งพิมพ์นิสิตนักศึกษาจะอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลขององค์กร นิสิตนักศึกษา ภายใต้อิสรภาพของการพิมพ์

2) ข้อบังคับที่ยินยอมอนุญาตให้ดำเนินการ

เพื่อความชัดเจนในการดำเนินการ สถาบันอุดมศึกษาได้ออกข้อบังคับที่ อนุญาตให้ดำเนินการด้านสิ่งพิมพ์ตามสิทธิของนิสิตนักศึกษา

3) สิ่งพิมพ์ที่ลามกอนาจาร

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐอาจมีกฎทางวินัยนักศึกษาหรือองค์กรนักศึกษา ในการลงโทษกรณีการจัดทำสิ่งพิมพ์ลามกอนาจาร ดังนั้น ในการออกสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ จะต้องคำนึงถึง สิ่งที่อยู่ไปในทางลามกอนาจารด้วย

4) การหมิ่นประมาท

สถาบันอุดมศึกษาอาจออกกฎทางวินัยกับนิสิตนักศึกษา หรือองค์กร นิสิตนักศึกษาที่ออกสิ่งพิมพ์ที่เป็นการหมิ่นประมาทผู้อื่น ดังเช่นกฎหมายคอมมอนลอว์ (common law) ในสหรัฐอเมริกาได้กำหนดการหมิ่นประมาทไว้เช่น ข้อความที่แสดงว่าเป็นเท็จต่อผู้อื่นและ สาธารณชนชี้แจงได้ว่าเป็นการหมิ่นประมาทผู้ใด เป็นต้น

3.2.11 หอพักนิสิตนักศึกษา

1) ข้อบังคับในการเข้าพักอาศัย

สถาบันอุดมศึกษาที่มีวิทยาเขตต่าง ๆ มักจะมีนโยบายเฉพาะสำหรับ กำหนดสิ่งที่ควรทำและสิ่งที่ต้องทำในการเข้าพักอาศัยในหอพักตามวิทยาเขตต่างๆ การออกข้อบังคับ ในการเข้าพักอาศัยอาจแบ่งตามกลุ่มของผู้พักอาศัย เช่น ตามกลุ่มอายุของนิสิตนักศึกษา ตามเพศ ประเภท หรือสถานภาพของการบรรลุนิติภาวะ การกำหนดนโยบายในการเข้าพักอาศัยของสถาบัน

อุดมศึกษาของรัฐ จะกำหนดจากหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญ เช่น สิทธิในความเป็นส่วนตัว เสรีภาพในการคบค้าสมาคม เป็นต้น การกำหนดกฎข้อบังคับในการพักอาศัย มีทั้งกำหนดสิทธิของผู้พัก การไม่เลือกที่รักมักที่ชัง การจัดสวัสดิการต่าง ๆ ของสถาบันให้กับผู้พักอาศัย เช่น สวัสดิภาพด้านสุขภาพอนามัย การรักษาความปลอดภัย เป็นต้น รวมทั้งข้อห้ามในการปฏิบัติสำหรับนิสิตนักศึกษาและข้อห้ามสำหรับผู้ดูแลหอพัก เช่น ห้ามผู้ดูแลหอพักเข้าไปในห้องนิสิตนักศึกษา ห้ามชักชวนหรือหาเสียงในหอพัก เป็นต้น

2) การตรวจค้นและการจับกุม

การตรวจค้นและการจับกุมหรือยึดทรัพย์สินของนิสิตนักศึกษาในหอพัก สถาบันอุดมศึกษา ต้องคำนึงถึงหลักสิทธิในความปลอดภัยของประชาชนในเรื่องความปลอดภัยส่วนบุคคล ความปลอดภัยในเคหะสถาน ความปลอดภัยในทรัพย์สินจากการตรวจค้นและจับกุมซึ่งต้องปราศจากการรุนแรง และต้องมีหมายค้นในกรณีเฉพาะกิจเท่านั้น

3.2.12 การกีฬา

1) หลักการทั่วไป

การกีฬาถือว่าเป็นระบบหนึ่งในสถาบันอุดมศึกษาที่ช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตรและเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร รวมทั้งการจัดโปรแกรมการกีฬาต่าง ๆ เพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษา ทั้งนี้การจัดการดังกล่าว สถาบันต้องคำนึงถึงการให้อิสระภาพในการสนใจที่แตกต่างกันของนิสิตนักศึกษาและการป้องกันการได้รับบาดเจ็บจากการกีฬา ดังนั้น ทางสถาบันจึงต้องมีกฎ ข้อบังคับเกี่ยวกับการกีฬา และการป้องกันการได้รับบาดเจ็บต่าง ๆ ให้แก่นิสิตนักศึกษา (Kaplin and Lee , 1995) นอกจากนั้น เฮวาร์ด (Heyward , 1993) ได้กล่าวว่าสถาบันควรมีความรับผิดชอบเกี่ยวกับการกีฬา 2 เรื่อง คือ สถาบันจะต้องไม่เลือกที่รักมักที่ชังกับผู้พิการ และให้ความช่วยเหลือ ให้สิทธิประโยชน์ และจัดโปรแกรมต่าง ๆ ช่วยเหลือ และนิโคล (Nichol ,1994 อ้างถึงใน Kroeger และ Schule , 1993) สนับสนุนว่านิสิตนักศึกษาที่พิการเป็นผู้ปราศจากโอกาสต่าง ๆ ทางสถาบันควรจัดโปรแกรม นโยบาย และกระบวนการต่าง ๆ ช่วยเหลือ

2) ข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกีฬา

ข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกีฬา ได้แก่

1. การให้ทุนแก่นักกีฬา
2. การไม่แบ่งแยกเพศ
3. การไม่แบ่งแยกบนพื้นฐานของความพิการ ซึ่งทางสถาบันจะต้องจัดให้คนพิการมีความเท่าเทียมกันในการศึกษาเกี่ยวกับร่างกาย การกีฬา เป็นต้น
4. การทดสอบการใช้ยา

5. การกลั่นแกล้งให้ได้รับบาดเจ็บ

3.2.13 การจัดทำแฟ้มและการบันทึกแฟ้ม

การจัดทำแฟ้มประวัติและการบันทึกแฟ้มในสหรัฐอเมริกาได้มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องถึง 3 ฉบับ คือ The Buckley Amendment, State law และ The Federal Privacy Act กฎหมายดังกล่าวได้กำหนดการจัดทำและการบันทึกแฟ้มไว้สรุปได้ดังนี้ The Buckley Amendment ได้กล่าวว่าบทบาทของสถาบันในการบันทึกแฟ้มนิสิตนักศึกษาให้ยึดหลักการให้ความยกย่องนับถือในการจัดทำ และให้สถาบันมีอำนาจในการพิจารณาจัดทำการบันทึก นอกจากนี้ FERAP ได้ออกข้อบังคับที่เกี่ยวข้องตามหลักการดังนี้

1. นิสิตนักศึกษามีสิทธิในการนำบันทึกผลการศึกษาของเขามาใช้ได้
2. นิสิตนักศึกษามีสิทธิให้ขอคัดค้านเนื้อหาในการบันทึกได้
3. คำนี้ถึงการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว ในการบันทึกกับบุคคลากรอื่น ในสถาบันและบุคคลภายนอก
4. สถาบันต้องแจ้งให้นิสิตนักศึกษาทราบถึงสิทธิของเขาภายใต้กฎข้อบังคับ
5. นิสิตนักศึกษามีสิทธิขอความช่วยเหลือในกรณีที่สถาบันได้ล่วงละเมิดกฎข้อบังคับ

การออกกฎข้อบังคับของ State law และ The Federal Privacy Act ได้ คำนี้ถึงเรื่องสิทธิในการจัดบันทึกข้อมูล ความระมัดระวังในการบันทึกที่อาจกระทบสิทธิของนิสิตนักศึกษา การใช้และการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณชน เป็นต้น

3.2.14 ความปลอดภัยในสถาบัน

1) สถาบันเป็นผู้จัดวางเรื่องการใช้อำนาจและความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยภายในสถาบันของตน ทั้งนี้ผู้บริหารต้องพิจารณาอนุญาตให้เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยสามารถติดอาวุธได้ตอนไหนและภายใต้เงื่อนไขอะไร เพื่อทำหน้าที่ในการตรวจตราอาชญากรรมภายในสถาบันและการตรวจความเรียบร้อยของนิสิตนักศึกษา เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยต้องจัดทำบันทึกในการปฏิบัติงาน ภายใต้นโยบายและกฎข้อบังคับในการรักษาความปลอดภัยของสถาบัน

2). การป้องกันอาชญากรรม

ขอบเขตของการป้องกันอาชญากรรมของสถาบันอยู่ที่การปกป้องนิสิตนักศึกษาจากอาชญากรรมต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในสถาบัน หรือบริเวณรอบสถาบัน โดยเฉพาะการ

ป้องกันการละเมิดทางเพศของสตรี ซึ่งทางสถาบันจะต้องออกกฎข้อบังคับและจัดระบบการรักษาความปลอดภัยของสถาบัน ให้สามารถปฏิบัติได้อย่างชัดเจน

4) การจัดระบบรักษาความปลอดภัย

สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่ในการจัดระบบรักษาความปลอดภัย ให้กับนิสิตนักศึกษาพร้อมทั้งจัดทำข้อมูล เกี่ยวกับจำนวนและชนิดของอาชญากรรมในสถาบันและบริเวณใกล้สถาบันเพื่อทราบถึงชนิดของอาชญากรรมและการวางแผนการป้องกันอาชญากรรมชนิดนั้น ๆ และนำข้อมูลดังกล่าวมาพิจารณาในการดำเนินการและการจัดทำนโยบายในการป้องกันอาชญากรรมตามหลักการดังนี้

1. จัดโปรแกรมส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษา เกิดความตระหนักและป้องกันการละเมิดทางเพศ
2. มีบทลงโทษเพื่อป้องกันการละเมิดทางเพศที่อาจจะเกิดขึ้น
3. ต้องมีกระบวนการติดตามผลให้แก่นิสิตนักศึกษาในกรณีที่เกิดมีการล่วงเกินทางเพศ
4. จัดให้มีกระบวนการดำเนินการทางวินัยในสถาบันในกรณีที่มีการกล่าวหาเกี่ยวกับการข่มขืน

การจัดระบบรักษาความปลอดภัยในสหรัฐอเมริกา ภายใต้กฎหมาย The Campus Security Act แก้ไขปรับปรุงโดย Higher Education Amendments of 1992 กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษา จัดทำรายงานในรายงานประจำปีเกี่ยวกับสถิติที่เกิดอาชญากรรมขึ้นในสถาบันในระหว่างปีและสถิติย้อนหลัง 2 ปี รวมทั้งรายงานผลการติดตามการป้องกันอาชญากรรมที่เกิดขึ้นตามหัวข้อเกี่ยวกับการฆาตกรรม การป้องกันทางเพศ การลักขโมย การโจรกรรม และการขโมยรถยนต์ เป็นต้น

สรุปได้ว่าการดำเนินงานของสถาบันกับนิสิตนักศึกษาตามหลักการอุดมศึกษา เกี่ยวกับกฎหมายของแคปลินและลี (Kaplin and Lee, 1995) เป็นหลักในการดำเนินงานที่ครอบคลุมที่ได้อธิบายถึงหลักการทั่วไป จุดมุ่งหมายและกระบวนการต่าง ๆ ทางกฎหมายที่ยึดหลักสิทธิหน้าที่นิสิตนักศึกษา ในการดำเนินงานของสถาบันด้านต่าง ๆ อย่างชัดเจน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ยึดหลักของแคปลินและลีในการวิจัย ตามข้อตกลงระหว่างสถาบันกับนิสิตนักศึกษา สำหรับการดำเนินงานดังกล่าวในประเทศไทย ได้มีการออกนโยบายและระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับนิสิตนักศึกษาไว้เช่นกัน เช่น ระเบียบของสถาบันอุดมศึกษาว่าด้วยการเก็บเงิน ค่าหน่วยกิตและค่าธรรมเนียมการศึกษา และข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาว่าด้วยวินัยนิสิตนักศึกษา เป็นต้น การออกกฎหมาย รวมทั้งระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ของสถาบันอุดมศึกษาทั้งของไทย และต่างประเทศ ต้องพิจารณาจากกฎหมายต่าง ๆ

ทั้งจากแหล่งกฎหมายภายนอกได้แก่ กฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน เป็นต้น รวมทั้งการกำหนด แหล่งกฎหมายภายในจากข้อตกลงของสถาบันและการกำหนดระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ซึ่งช่วยในการ พัฒนานิสิตนักศึกษาให้มีวิถีทางปฏิบัติที่เป็นแนวเดียวกัน รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะของ บัณฑิตที่พึงประสงค์ในแต่ละสถาบัน ดังที่ทบวงมหาวิทยาลัยได้กำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึง ประสงค์ เป้าหมายในการพัฒนานิสิตนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดและกำกับทบวง มหาวิทยาลัยไว้ 4 ประการ คือ เป็นผู้มีความรอบรู้ในวิชาการทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ มีความ สามารถในการคิดและวิเคราะห์หรืออย่างเป็นระบบ เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถครองตัวอยู่ใน สังคมได้อย่างเต็มภาคภูมิเป็นผู้มีความรู้ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบันได้แก่ มี ความรู้พื้นฐานด้านคอมพิวเตอร์เพียงพอที่จะใช้งานได้ มีความสามารถในการเล่นดนตรีได้อย่างน้อย 1 ชนิด หรือมีความสามารถในการเชิงศิลปะและวรรณกรรม มีความสามารถในการกีฬาอย่างน้อย 1 ชนิด หรือมีความสามารถทางภาษาต่างประเทศอย่างน้อย 1 ภาษา และประการสุดท้ายเป็นผู้มีความรับผิดชอบ ต่อสังคม และดำรงชีวิตด้วยความเหมาะสม (ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่องคุณลักษณะ บัณฑิตที่พึงประสงค์ของทบวงมหาวิทยาลัย , 14 สิงหาคม 2540)

4. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษา

จากหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายกับการบริหารนิสิตนักศึกษา ได้ให้แนวทาง ในการจัดทำระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ของสถาบันว่าต้องพิจารณาถึงสิทธิและหน้าที่ของนิสิตนักศึกษา และการละเมิดสิทธิในด้านต่าง ๆ ของนิสิตนักศึกษา (Kaplin and Lee 1995) ซึ่งทางกฎหมายได้ให้ ความคุ้มครองไว้ตามหลักแนวคิดใหญ่ 3 แนวทางตามที่ถูกวิจัยได้รวบรวมไว้ดังนี้

- 4.1 แนวคิดเรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองตามรัฐธรรมนูญ
- 4.2 แนวคิดเรื่องสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย
- 4.3 แนวคิดเรื่องสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษา ตามหลักอุดมศึกษาสากล

4.1 แนวคิดเรื่องสิทธิและหน้าที่พลเมืองตามรัฐธรรมนูญ

4.1.1 ความสำคัญของสิทธิและหน้าที่

ตามความหมายทั่วไป “สิทธิ” หมายถึง “อำนาจที่กฎหมายรับรองคุ้มครองให้แก่ บุคคลในอันที่เรียกร้องให้บุคคลอื่นกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง สิทธิจึงก่อให้เกิดหน้าที่แก่บุคคลอื่นด้วย (วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, 2538 และ 2543) สิทธิดังกล่าวข้างต้นเป็นสิทธิตามความหมายทั่วไป แต่ “สิทธิตามรัฐธรรมนูญ” ถือว่าเป็นสิทธิตามกฎหมายมหาชน หมายถึงอำนาจตามรัฐธรรมนูญหรือ กฎหมายสูงสุดได้บัญญัติให้การรับรอง คุ้มครองแก่ปัจเจกบุคคลในอันที่จะกระทำการใด หรือไม่

กระทำการใด การให้อำนาจปัจเจกบุคคลดังกล่าวได้ก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องที่จะไม่ให้บุคคลใดแทรกแซงในสิทธิตามรัฐธรรมนูญของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรียกร้องต่อองค์กรของรัฐมิให้แทรกแซงในขอบเขตสิทธิของตนเอง รวมทั้งก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องต่อองค์กรของรัฐธรรมนูญที่ผูกพันองค์กรผู้ใช้อำนาจรัฐทั้งหลายจะต้องให้ความเคารพ ปกป้องและคุ้มครองสิทธิตามรัฐธรรมนูญดังกล่าว เพื่อให้สิทธิตามรัฐธรรมนูญมีผลในทางปฏิบัติ (บวรเจตน์ สังคะเนติ, 2543) การที่รัฐตรากฎหมายขึ้นมา ก็มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งวางกรอบระเบียบให้บุคคลปฏิบัติ รวมทั้งจะให้ความคุ้มครองของบุคคล ซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้ทรงสิทธิตามกฎหมายและผู้มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ก็คือบุคคลเท่านั้นโดยเฉพาะบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล ดังนั้นกฎหมายแต่ละฉบับที่ออกมาจะมีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับสิทธิหน้าที่ของบุคคล สิ่งอื่นใดที่ไม่ฐานะเป็นบุคคลย่อมไม่อาจมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย (รัฐสิทธิ ศุภสุวรรณ, 2539) จากการที่กฎหมายบัญญัติให้บุคคลมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย เนื่องจากมนุษย์ต้องมีความสัมพันธ์กับคนอื่น ปัญหาที่ว่าบุคคลหนึ่งจะสั่งให้บุคคลอื่นทำหรือห้ามมิให้บุคคลอื่นกระทำและบุคคลอีกคนหนึ่งจะต้องทำตามคำสั่งหรือเกิดข้อห้ามขึ้น จึงจำเป็นต้องออกกฎหมายบัญญัติให้บุคคลมีสิทธิและหน้าที่ขึ้นมา ตั้งแต่สังคมเล็กไปจนถึงสังคมระดับชาติ

4.1.2 ที่มาของสิทธิและหน้าที่

ที่มาของสิทธิและหน้าที่จะเป็นไปตามธรรมชาติจะเริ่มที่สังคมเล็กๆ ขยายไปสู่สังคมที่กว้างใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างบุตรกับบิดามารดา ซึ่งบุตรมีหน้าที่เชื่อฟังบิดามารดา และบิดามารดามีหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูบุตร นอกจากนี้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับศาสนานั้น ศาสนาก็มีหน้าที่หรือปัจจัยหนึ่งที่กำหนดสิทธิหน้าที่ของบุคคล ได้แก่ห้ามฆ่าสัตว์ ห้ามลักทรัพย์ ห้ามพูดเท็จ เป็นต้น รวมตลอดไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับศีลธรรม และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับจารีตประเพณี ต่างก็เป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดสิทธิและหน้าที่ระหว่างบุคคลในสังคม แม้ว่าศาสนา ศีลธรรม จารีตประเพณี จะไม่สามารถครอบคลุมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคลในการก่อสิทธิและหน้าที่ที่สำคัญหลาย ๆ เรื่อง ซึ่งในที่สุดก็ต้องมีกฎหมายบัญญัติซึ่งกำหนดสิทธิและหน้าที่ขึ้นมาเป็นเครื่องมือสำคัญก็ตาม แต่อย่างไรก็ตาม ศาสนา ศีลธรรม จารีตประเพณี ก็จัดได้ว่าเป็นที่มาหรือบ่อเกิดของสิทธิและหน้าที่ของบุคคลที่สำคัญด้วยเหมือนกัน (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2537) ดังนั้น จะเห็นได้ว่าสิทธิและหน้าที่ของบุคคลเกิดขึ้นเป็นไปตามธรรมชาติ และมีความสัมพันธ์กัน คือบุคคลคนหนึ่งมีสิทธิ ส่งผลให้อีกบุคคลมีหน้าที่ตามไปด้วย สิทธิจึงเป็นตัวกำหนดให้เกิดหน้าที่ตามสิทธินั้น

4.1.3 ความหมายของสิทธิและหน้าที่

ความหมายของสิทธิ ทางกฎหมายมีความคิดเห็นต่าง ๆ ดังนี้

หยุด แสงอุทัย (2542) อธิบายความหมายของ “สิทธิ” ว่าได้แก่ “ประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้” ซึ่งหมายความว่าประโยชน์ที่กฎหมาย “รับรอง” ว่ามีอยู่และเป็นประโยชน์ที่กฎหมาย “คุ้มครอง” คือคุ้มครองมิให้มีการละเมิดสิทธิรวมทั้งบังคับให้เป็นไปตามสิทธิในกรณีที่มีการละเมิด

เดโช สนวนานนท์ (2541) ได้ให้ความหมายว่า “สิทธิ” หมายถึงอำนาจอันชอบธรรมที่มีอยู่และมีมาตั้งแต่เกิด การจำกัดสิทธิของบุคคลจะกระทำได้อีกต่อเมื่อมีการบัญญัติไว้เป็นกฎหมายและยอมได้รับการคุ้มครอง

นพนินิ สุริยะ (2535) กล่าวถึงสิทธิในกรอบของสิทธิมนุษยชนว่า สิทธิ ได้แก่อำนาจหรือประโยชน์ซึ่งได้รับการรับรองหรือได้รับการคุ้มครอง

วรพจน์ วิศรุตพิชญ์ (2538) ได้ให้ความหมายว่า “สิทธิ” คือ อำนาจที่กฎหมายรับรองให้แก่บุคคลในอันที่จะกระทำการเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินหรือบุคคลอื่น เช่น สิทธิทวงหนี้กรรมสิทธิ์ เป็นต้น สิทธิจึงเป็นอำนาจที่กฎหมายรับรองให้แก่บุคคลหนึ่ง ในอันที่จะเรียกร้องให้ผู้อื่นอีกคนหนึ่ง หรือหลายคน กระทำการบางอย่างบางประการให้เกิดประโยชน์แก่ตนหรือให้ละเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง

สมยศ เชื้อไทย (2540) ให้ความหมายว่า “สิทธิ” หมายถึงความชอบธรรมที่บุคคลใช้ยืนยันผู้อื่นเพื่อคุ้มครอง หรือเพื่อรักษาผลประโยชน์ อันเป็นส่วนที่พึงได้ของบุคคลนั้น กล่าวอีกนัยหนึ่ง สิทธิคือประโยชน์ที่บุคคลมีความชอบธรรมที่จะได้รับ ซึ่งกฎหมายรับรองและคุ้มครองให้

ศรียาชา เจริญพานิช (2541) ให้ความหมายของคำว่า “สิทธิ” ว่าหมายถึงอำนาจหรือประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้แก่ผู้ทรงสิทธิ (หรือผู้มีสิทธิ) เมื่อมีผู้อื่นมาละเมิดสิทธิหรือกระทบสิทธิ ผู้ทรงสิทธิย่อมได้รับการคุ้มครองหรือเยียวยาแก้ไข โดยวิธีตามกฎหมายเพื่อให้ได้สมดังสิทธิที่ตนมีอยู่

นอกจากนี้ศาลฎีกาได้วินิจฉัยความหมายของคำว่า “สิทธิ” ไว้เป็นบรรทัดฐานแล้วในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 124/2537 ว่า “ประโยชน์อันบุคคลมีอยู่ แต่ประโยชน์จะมีสิทธิหรือไม่ก็ต้องแล้วแต่บุคคลมีหน้าที่ต้องเคารพหรือไม่ ถ้าบุคคลอื่นมีหน้าที่ต้องเคารพ ประโยชน์นั้นก็เป็สิทธิ กล่าวคือได้รับการรองรับและคุ้มครองของกฎหมาย” ดังนั้นประโยชน์ที่ได้รับการรับรองและคุ้มครองของกฎหมาย ประโยชน์นั้นก็เป็สิทธิทั้งนั้น เช่น สิทธิในชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สิน เป็นต้น (รัฐสิทธิ์ คุรุสุวรรณ, 2539) และหยุด แสงอุทัย, 2542) ได้สรุปว่า สิทธิและหน้าที่เป็นของคู่กัน เมื่อบุคคลหนึ่งมีสิทธิ บุคคลอื่นก็มีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามอำนาจหรือประโยชน์ของบุคคลผู้มีสิทธิ ดังนั้นสิทธิและหน้าที่ ต้องเป็นของคู่กันเสมอไป หน้าที่ดังกล่าวได้แก่หน้าที่ที่จะกระทำหรืองดเว้นการกระทำอย่างใดให้เป็นไปตามสิทธิ แต่การที่มีหน้าที่ไม่จำเป็นต้องมีสิทธิ หนึ่งสิทธิต้องไม่ใช้สิทธิในทางที่ผิดซึ่งแสดงว่าสิทธิ ย่อมมีข้อจำกัดกับต้องใช้สิทธิในทางที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

จากความหมายของสิทธิและหน้าที่ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่าสิทธิและหน้าที่ที่มีความสัมพันธ์กัน หน้าที่เป็นสิ่งที่สนับสนุนให้เกิดสิทธิ สิทธิจึงเป็นอำนาจที่กฎหมายให้เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามกฎหมายคุ้มครอง คำว่า “สิทธิ” มักจะสอดแทรกอยู่ทั่วไปในบทบัญญัติของกฎหมายต่าง ๆ ดังนั้นการศึกษาเรื่องสิทธิจึงมีความสำคัญ เมื่อบุคคลหนึ่งมีสิทธิ บุคคลอื่นก็มีหน้าที่ปฏิบัติตามสิทธินั้น และจากความหมายของคำว่าสิทธิดังที่กล่าวไว้ข้างต้น จะพบหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเกี่ยวกับสิทธิ (รัฐสิทธิ คุรุสุวรรณ , 2539) ใน 4 เรื่องคือ สิทธิจะต้องเป็นความชอบ สิทธิจะต้องมีบุคคลเป็นผู้ถือสิทธิ สิทธินั้นจะต้องเป็นสิ่งที่ใช้ยื่นกับบุคคลอื่นได้ และสิทธินั้นจะต้องมีเนื้อหา

4.1.4 ประเภทของสิทธิและเสรีภาพ

สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญของรัฐเสรีประชาธิปไตยต่าง ๆ บัญญัติรับรองและให้ความคุ้มครองแก่ราษฎรจะทวีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ พร้อม ๆ กับพัฒนาการทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีแต่ก็ไม่ควรด่วนสรุปว่ารัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์จะรับรองและให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเพียงเท่าที่บัญญัติระบุไว้โดยเฉพาะเท่านั้น ปฏิเสธไม่รับรองและให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพอื่น ๆ ซึ่งแม้ว่าจะจำเป็นแก่การพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์ แต่ก็ได้บัญญัติระบุไว้อย่างชัดเจน (วรวจน์ วิศรุตพิชญ์, 2543)

นอกจากนี้ยังมีการแยกประเภทสิทธิและเสรีภาพเป็นประเภทต่าง ๆ เช่นการจำแนกสิทธิและเสรีภาพจากการกำเนิดของสิทธิและเสรีภาพ การจำแนกสิทธิและเสรีภาพโดยพิจารณาจากอาการที่บุคคลใช้สิทธิและเสรีภาพ และจำแนกสิทธิและเสรีภาพโดยพิจารณาจากเนื้อหาของสิทธิและเสรีภาพ ซึ่งผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงการจำแนกสิทธิและเสรีภาพจากเนื้อหาของสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ จากการแบ่งของวรวจน์ วิศรุตพิชญ์ (2543) เป็น 7 ประเภท ได้แก่

1) สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล ได้แก่

1.1 สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล ได้แก่

สิทธิในความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและร่างกาย ซึ่งรัฐธรรมนูญบัญญัติให้ความคุ้มครองจากการใช้อำนาจรัฐป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดอาญา เช่นบทบัญญัติที่ว่าบุคคลจะไม่ต้องรับโทษทางอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้ (มาตรา 32) ซึ่งเป็นการรับรองหลัก “ไม่มีความผิดและไม่มีความผิดโดยไม่มีกฎหมาย” บทบัญญัติที่ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาไม่มีความผิด ก่อนที่จะมีคำพิพากษาอันถึงที่สุด แสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ (มาตรา 33) บทบัญญัติที่ห้ามจับกุม คမ်းขัง หรือตรวจ

ค้ำตัวบุคคล เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย (มาตรา 31) สิทธิของบุคคลที่จะไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองอันอาจทำให้ตนถูกฟ้องเป็นคดีอาญา (มาตรา 243) สิทธิของบุคคลที่ตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา และถูกคุมขังระหว่างการพิจารณาคดีในอันที่จะได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามสมควร ตลอดจนบรรดาสิทธิที่เสียไปเพราะการนั้นคือ เมื่อปรากฏตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดคดีนั้นว่าข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำผิด หรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด (มาตรา 246) สิทธิในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และความเป็นอยู่ส่วนตัว (มาตรา 34) เสรีภาพในเคหสถาน (มาตรา 35) เสรีภาพในการเดินทางและเสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่ภายในราชอาณาจักร (มาตรา 36) เสรีภาพในการสื่อสารถึงกันโดยทางที่ชอบด้วยกฎหมาย (มาตรา 37)

2) สิทธิและเสรีภาพในการนับถือศาสนา นิกายศาสนา หรือลัทธินิยมในทางศาสนา และเสรีภาพในการปฏิบัติตามศาสนาบัญญัติหรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือของตน เมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของพลเมือง และไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี ของประชาชน (มาตรา 38) เสรีภาพในทางวิชาการ การศึกษาอบรม การเรียนการสอน การวิจัย และการเผยแพร่ผลงานวิจัยตามหลักวิชาการ เท่าที่ไม่ขัดต่อหน้าที่ของพลเมืองหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน (มาตรา 42) เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น เช่น วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ การเล่นแสดงต่าง ๆ ฯลฯ (มาตรา 39 วรรคหนึ่ง) เสรีภาพหนังสือพิมพ์ เสรีภาพในการกระจายเสียงโดยทางวิทยุกระจายเสียง และเสรีภาพในการกระจายเสียงของภาพโดยทางวิทยุโทรทัศน์ (มาตรา 39 วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า)

3) สิทธิและเสรีภาพทางสังคมและเศรษฐกิจได้แก่สิทธิที่จะได้รับบริการทางสาธารณสุขที่ได้มาตรฐาน และสิทธิที่จะได้รับการรักษาพยาบาลจากสถานบริการสาธารณสุขของรัฐได้ ไม่เสียค่าใช้จ่ายในกรณีที่เป็นผู้ยากไร้ (มาตรา 52) สิทธิของเด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัวในอันที่จะได้รับความคุ้มครองโดยรัฐจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติ อันไม่เป็นธรรม (มาตรา 53 วรรคหนึ่ง) สิทธิของเด็กและเยาวชนซึ่งไม่มีผู้ดูแล ในอันที่จะได้รับการเลี้ยงดูและการศึกษาอบรมจากรัฐ (มาตรา 53 วรรคสอง) สิทธิของบุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพ ในอันที่จะได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ (มาตรา 55)

4) สิทธิและเสรีภาพในการรวมกลุ่ม ได้แก่เสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหภาพ สหพันธ์ สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร องค์การเอกชน หรือหมู่คณะอื่น (มาตรา 45)

5) สิทธิและเสรีภาพทางการเมือง ได้แก่ สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา 105) และสิทธิเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (มาตรา 124) เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ (มาตรา 44)

6) สิทธิที่จะตรวจสอบการกระทำของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้แก่สิทธิของบุคคลในอันที่จะได้รับทราบข้อมูล หรือข่าวสารสาธารณะในความครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น (มาตรา 58) สิทธิของบุคคลในอันที่จะได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาตหรือดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชนท้องถิ่น ตลอดจนสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนในเรื่องดังกล่าว (มาตรา 59) สิทธิของบุคคลในอันที่จะมีส่วนร่วม ในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการปฏิบัติราชการทางปกครองอันมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน (มาตรา 60) สิทธิของบุคคลที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐ ที่เป็นนิติบุคคลให้รับผิดชอบเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำของ ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานนั้น (มาตรา 62)

7) สิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติจากรัฐอย่างเท่าเทียมกัน ได้แก่บทบัญญัติที่รับรองว่าบุคคลย่อมเสมอภาคกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน (มาตรา 30 วรรคหนึ่ง) บทบัญญัติที่รับรองว่าชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน (มาตรา 30 วรรคสอง) บทบัญญัติที่ห้ามมิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่อง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายภาพหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ (มาตรา 30 วรรคสาม) บทบัญญัติที่คุ้มครองบุคคลมิให้รัฐกระทำการใด ๆ อันเป็นการรอนสิทธิหรือทำให้เสียประโยชน์อันควรมีควรได้ เพราะเหตุที่ถือศาสนา นิกายของศาสนา ลัทธินิยมในทางศาสนา หรือปฏิบัติตามศาสนาบัญญัติ หรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือ ที่แตกต่างจากบุคคลอื่น (มาตรา 38 วรรคสอง)

4.1.5 ภารกิจของสิทธิและเสรีภาพ

ภารกิจของสิทธิและเสรีภาพแต่ดั้งเดิมนั้นสิทธิและเสรีภาพทำหน้าที่ เป็นสิทธิในการป้องกัน ของปัจเจกบุคคลต่อการกระทำของรัฐ แต่ในปัจจุบันนี้ต่างยอมรับกันว่าสิทธิและเสรีภาพนั้นมิใช่เป็นเพียงสิทธิในการป้องกันเท่านั้น หากสิทธิและเสรีภาพยังมีภารกิจในการเรียกร้องให้รัฐกระทำการ ภารกิจในการเป็นข้อห้ามมิให้มีการเลือกปฏิบัติหรือภารกิจเพื่อให้เกิดความเสมอภาค ภารกิจในการคุ้มครองต่อการแทรกแซงของบุคคลที่สาม ภารกิจในการให้หลักประกันในเชิงสถาบัน นอกจากนี้ สิทธิและเสรีภาพยังก่อให้เกิดความผูกพันต่อฝ่ายนิติบัญญัติในการบัญญัติกฎหมาย และภารกิจในการให้หลักประกันในทางศาล ซึ่งจะได้พิจารณาในรายละเอียดของภารกิจของสิทธิและเสรีภาพในแต่ละภารกิจตามลำดับ ดังนี้ (บรรเจิด สิงคะเนติ, 2543)

1) สิทธิและเสรีภาพในฐานะทำหน้าที่ในการป้องกัน

ตามแนวคิดดั้งเดิมสิทธิและเสรีภาพ ก่อให้เกิดสิทธิในการป้องกันตนเองของปัจเจกบุคคลต่อการแทรกแซงของรัฐในเสรีภาพหรือในทรัพย์สิน แนวความคิดนี้เห็นว่าสิทธิและเสรีภาพได้ก่อให้เกิดสิทธิในทางมหาชน ภารกิจประการสำคัญของสิทธิและเสรีภาพประเภทนี้ จึงเป็นการทำหน้าที่ในการป้องกันการแทรกแซงจากอำนาจมหาชน ทั้งนี้เพื่อความมุ่งหมายที่จะให้เกิดความมั่นคงหรือหลักประกันต่อเสรีภาพของปัจเจกบุคคล อันเกิดจากการแทรกแซงของอำนาจมหาชน สิทธิและเสรีภาพที่ทำหน้าที่ในการป้องกันนั้น มักจะเป็นสิทธิประเภท “สิทธิในเสรีภาพ” หรือตามที่ Georg Jellinek (อ้างในบรรเจิด สังคะเนติ , 2543) ได้นิยามไว้ว่าเป็นสิทธิและเสรีภาพในกลุ่มของ status negativus ผลของภารกิจในการป้องกันดังกล่าว ได้ก่อให้เกิดสิทธิแก่บุคคลผู้ได้รับผลกระทบในการเรียกร้องเพื่อให้มีการระงับยับยั้งการแทรกแซง โดยอำนาจมหาชน ในขอบเขตของสิทธิและเสรีภาพที่ได้รับความคุ้มครอง นอกจากนี้ ยังใช้เป็นข้อพิจารณาในการวินิจฉัยว่าบทบัญญัติของกฎหมายที่ขัดกับสิทธิและเสรีภาพนั้น เป็นบทบัญญัติที่มีผลบังคับใช้หรือไม่ หรือหากเป็นนิติกรรมทางการปกครองที่ขัดกับสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวก็อาจจะยกเลิกหรือเพิกถอนนิติกรรมทางปกครองได้ และในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิและเสรีภาพนั้น ก็สามารถที่จะเรียกร้องให้มีการเยียวยาผลของการละเมิดสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวได้

2) สิทธิและเสรีภาพในฐานะที่ทำหน้าที่ในการห้ามมิให้มีการเลือกปฏิบัติ หรือหน้าที่เพื่อให้เกิดการปฏิบัติอย่างเสมอภาค

สิทธิและเสรีภาพทั้งหลาย ที่บัญญัติรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญนั้นจะไร้ความหมายหากผู้ที่ถูกพันต่อสิทธิและเสรีภาพนั้นสามารถที่จะเลือกปฏิบัติได้ ดังนั้น พื้นฐานประการสำคัญของสิทธิและเสรีภาพ คือ บุคคลที่เป็นผู้ทรงสิทธิและเสรีภาพจะต้องมีความเสมอภาคต่อหน้าที่กฎหมาย กล่าวคือมีความเสมอภาคต่อการใช้กฎหมายของอำนาจมหาชน หน้าที่ในการห้ามมิให้มีการเลือกปฏิบัติหรือหน้าที่เพื่อให้เกิดการปฏิบัติอย่างเสมอภาค เป็นการเรียกร้องต่อรัฐในการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งจะต้องปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันในสิ่งที่มีสาระสำคัญเหมือนกันและจะต้องปฏิบัติให้แตกต่างกันในสิ่งที่มีสาระสำคัญแตกต่างกัน ในกรณีที่รัฐได้ปฏิบัติอย่างเท่าเทียมในสิ่งที่มีความแตกต่างกันในสาระสำคัญ หรือปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมกันในสิ่งที่มีสาระสำคัญเหมือนกัน ในกรณีเหล่านี้รัฐจะต้องให้เหตุผลว่าการปฏิบัติดังกล่าวเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ หรือมีเหตุผลจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญสนับสนุนหรือไม่ หรือมีเหตุผลอื่น ๆ สนับสนุนหรือไม่ หน้าที่ของสิทธิและเสรีภาพในกรณีนี้จึงเป็นการกระทำหน้าที่เพื่อ ป้องกันมิให้มีการใช้อำนาจตามอำเภอใจของอำนาจมหาชน

3) สิทธิและเสรีภาพในฐานะทำหน้าที่ในการเรียกร้องให้รัฐกระทำการ

สิทธิและเสรีภาพในฐานะทำหน้าที่ในการเรียกร้องให้รัฐกระทำการนี้เป็นการพิจารณาว่ารัฐธรรมนูญและโดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิและเสรีภาพที่มุ่งหมายเพื่อคุ้มครองผู้อ่อนแอว่าในทางสังคมนั้น ได้ให้สิทธิเรียกร้องแก่ปัจเจกบุคคลเพื่อเรียกร้องให้รัฐกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของตนในเรื่องดังกล่าว

สิทธิและเสรีภาพในการเรียกร้องให้รัฐกระทำการนี้มักจะจำกัดอยู่เฉพาะกับสิทธิที่เรียกว่า “สิทธิขั้นพื้นฐานในทางสังคม” อันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่คุ้มครองผลประโยชน์ของปัจเจกบุคคลที่เกี่ยวกับความจำเป็นในการดำรงชีวิตมนุษย์ เช่น ที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น ซึ่งหลักการที่บัญญัติไว้ในสิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญรับรองนั้นจะเป็นจริงในทางปฏิบัติได้ต่อเมื่อรัฐได้ดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้อย่างทั่วถึง ดังนั้นข้อพิจารณาสำคัญสำหรับการกระทำของรัฐดังกล่าว คือ รัฐจะต้องกระทำไปตามหลักความเสมอภาค กล่าวคือ จะต้องปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันสำหรับสิ่งที่เหมือนกันในสาระสำคัญ และปฏิบัติให้แตกต่างกันสำหรับสิ่งที่มีความแตกต่างกันในสาระสำคัญ

4) สิทธิและเสรีภาพในฐานะทำหน้าที่ในการคุ้มครองต่อการแทรกแซงของบุคคลที่สาม

โดยหลักทั่วไปแล้ว สิทธิและเสรีภาพนั้นผูกพันเฉพาะอำนาจมหาชนโดยตรงเท่านั้น แต่มีสิทธิและเสรีภาพบางประเภทมีผลผูกพันต่อบุคคลที่สามโดยทางอ้อม ในกรณีนี้ย่อมเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพต่อการแทรกแซงของบุคคลที่สามด้วย หน้าที่ของรัฐในกรณีนี้ได้เป็นหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติเท่านั้น แต่รัฐยังมีหน้าที่ที่จะต้องมีมาตรการเพื่อคุ้มครองการใช้สิทธิและเสรีภาพดังกล่าว มิให้ถูกขัดขวางจากปัจเจกบุคคล มาตรการดังกล่าวอาจกระทำออกมาในรูปของข้อห้าม หรือมีกระบวนการอนุญาต หรือการคุ้มครองโดยบทบัญญัติของกฎหมายอาญา

ขอบเขตในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพบางสิทธิ ที่มุ่งคุ้มครองต่อการแทรกแซงของบุคคลที่สามนั้น ในกรณีนี้ถือว่าสิทธิและเสรีภาพได้ขยายผลผูกพันต่อปัจเจกบุคคลในทางอ้อม ผลของการผูกพันในทางอ้อมของสิทธิและเสรีภาพนี้เกิดจากเนื้อหาของสิทธิและเสรีภาพ เช่น สิทธิและเสรีภาพที่คุ้มครองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งมีผลในทางการใช้ กฎหมายหรือตีความบทบัญญัติของกฎหมายในทางแพ่ง

5) สิทธิและเสรีภาพในฐานะเป็นหลักประกันในเชิงสถาบัน

แนวคิดเรื่องการให้หลักประกันในเชิงสถาบัน นั้น เป็นแนวคิดที่ได้รับการพัฒนาจาก Carl Schmitt (อ้างในบรจเจ็ด สิ่งคะเนติ, 2543) โดย Schmitt เห็นว่าการให้ความคุ้มครองในทางกฎหมายรัฐธรรมนูญต่อการปกครองตนเองขององค์การปกครองท้องถิ่น การปก

ครองตนเองของมหาวิทยาลัยการให้หลักประกันในเรื่องกรรมสิทธิ์และการรับมรดก ว่าเป็นการให้หลักประกันในเชิงสถาบัน การให้หลักประกันในเชิงสถาบันนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการปกป้องคุ้มครองหลักกฎหมายดังกล่าว ในทางหลักการต่อการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นจากฝ่ายนิติบัญญัติ กล่าวโดยสรุปสิทธิและเสรีภาพที่ให้ความคุ้มครองในเชิงสถาบันนั้น มีความแตกต่างจากสิทธิและเสรีภาพที่ให้ความคุ้มครองในลักษณะของปัจเจกบุคคล สิทธิและเสรีภาพที่ให้ความคุ้มครองในเชิงสถาบันนั้น นอกเหนือจากจะให้ความคุ้มครองในลักษณะปัจเจกบุคคลแล้ว ยังเป็นการให้ความรับรองคุ้มครองในลักษณะที่ไม่เกี่ยวกับตัวบุคคล หากแต่เป็นการให้ความรับรองคุ้มครองที่มุ่งหมายต่อหลักการหรือกฎเกณฑ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

6) สิทธิและเสรีภาพในฐานะที่ก่อให้เกิดหน้าที่แก่ฝ่ายนิติบัญญัติ

ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญนั้น มักจะมีการบัญญัติให้ฝ่ายนิติบัญญัติไปออกกฎหมายเพื่อกำหนดรายละเอียด เช่น ตามมาตรา 54 ของรัฐธรรมนูญไทยบัญญัติว่า “บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ” หรือมาตรา 53 บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ” ในกรณีเช่นนี้จะเห็นได้ว่าฝ่ายนิติบัญญัติมีหน้าที่ในการบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อทำให้เงื่อนไขที่จำเป็นสำหรับการใช้สิทธิดังกล่าวสามารถมีผลในทางปฏิบัติ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วฝ่ายนิติบัญญัติจะต้องออกกฎหมายดังกล่าวในเวลาอันสมควร ดังนั้นสิทธิและเสรีภาพในลักษณะเช่นนี้ จึงเป็นสิทธิและเสรีภาพที่ก่อให้เกิดภาระหน้าที่แก่ฝ่ายนิติบัญญัติ ในการกำหนดรายละเอียดในเรื่องดังกล่าว เพื่อให้สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้มีผลในทางปฏิบัติ

7) สิทธิและเสรีภาพในฐานะที่เป็นการให้หลักประกันในทางศาล

สิทธิและเสรีภาพในฐานะที่เป็นหลักประกันในทางศาลนั้น ถือว่าเป็นเรื่องที่เป็นสาระสำคัญสำหรับสิทธิและเสรีภาพ เพราะหากมีแต่เพียงผู้ให้การรับรองคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพแล้ว แต่ไม่ได้กำหนดให้มีหลักประกันในกระบวนการทางศาลที่จะทำให้สิทธิดังกล่าวนั้นเป็นจริงได้ในทางปฏิบัติในกรณีเช่นนี้ สิทธิและเสรีภาพที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนั้นก็ไม่ได้มีความหมายแต่อย่างใด ตามทัศนะของ George Jellinek (อ้างในบรรเจิด สิงคะเนติ, 2543) เห็นว่าหลักประกันในทางศาลนั้น ถือว่าเป็นศูนย์กลางของสิทธิและเสรีภาพ เพราะจากสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวนี้เองอาจทำให้สิทธิและเสรีภาพบัญญัติในรัฐธรรมนูญมีผลบังคับอย่างแท้จริง การบัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพ เป็นสิทธิที่ได้รับความคุ้มครองในกระบวนการทางศาลนั้นเท่ากับเป็นการยอมรับว่าสิทธิเรียกร้องในทางมหาชน ซึ่งถือว่าเป็นสิทธิในทางมหาชนที่มีผลมาจากรัฐธรรมนูญโดยตรง ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 28 วรรค 2 รัฐธรรมนูญของไทยโดยบัญญัติให้บุคคล ซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐ-ธรรม

บุญนี้รับรองไว้สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกเว้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้

กล่าวโดยสรุป สิทธิและเสรีภาพมีฐานะเป็นการให้หลักประกันในทางศาล รวมทั้งถือเป็นการรับรองสิทธิและเสรีภาพให้มีฐานะเป็นสิทธิเรียกร้องในทางมหาชน และอาจกล่าวได้ว่ารัฐธรรมนูญใดที่ให้ความรับรอง ค้ำครองสิทธิและเสรีภาพโดยไม่รับรองสิทธิในทางศาลด้วยไม่อาจถือได้ว่าเป็นการให้ความรับรองค้ำครองสิทธิและเสรีภาพอย่างแท้จริง

4.1.6 กฎหมายรัฐธรรมนูญว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของชนชาวไทย

ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 กล่าวถึงสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยในหมวดที่ 3 และหน้าที่ของชนชาวไทยในหมวดที่ 4 (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540) ไว้ดังนี้

หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย

มาตรา 26 การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา 27 สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาลและองค์กรอื่นของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้อำนาจตามกฎหมาย การใช้อำนาจตามกฎหมายทั้งปวง

มาตรา 28 บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน

บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อสิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้

มาตรา 29 การกำจัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้ และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมีได้

กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย

บทบัญญัติวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎหมายหรือข้อบังคับ ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วย โดยอนุโลม

มาตรา 30 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรมหรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม

มาตรา 31 บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม จะกระทำมิได้ แต่การลงโทษประหารชีวิตตามกฎหมายบัญญัติ ไม่ถือว่าเป็นการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้าย หรือไร้มนุษยธรรมตามความในวรรคนี้

การจับ คุมขัง ตรวจค้นตัวบุคคล หรือการกระทำใดอันกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

มาตรา 32 บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้

มาตรา 33 ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุด แสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

มาตรา 34 สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวย่อมได้รับความคุ้มครอง

การกล่าวหาหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความหรือภาพไม่ว่าวิธีใดไปยังสาธารณชน อันเป็นการละเมิดหรือกระทบถึงสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวจะกระทำมิได้ เว้นแต่กรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน

มาตรา 35 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถาน

บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองในการที่จะอยู่อาศัยและครอบครองเคหสถานโดยปกติสุข การเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครอง หรือการตรวจค้นเคหสถาน จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

มาตรา 36 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการเดินทางและมีเสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่ภายในราชอาณาจักร

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน การผังเมือง หรือเพื่อสวัสดิภาพของผู้เยาว์

การเนรเทศบุคคลผู้มีสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักร หรือห้ามมิให้บุคคลผู้มีสัญชาติไทยเข้ามาในราชอาณาจักร จะกระทำมิได้

มาตรา 37 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการสื่อสารถึงกันโดยทางที่ชอบด้วยกฎหมาย

การตรวจ การกัก หรือการเปิดเผยสิ่งสื่อสารที่บุคคลมีติดต่อกันรวมทั้งการกระทำด้วยประการอื่นใดเพื่อให้ล่วงรู้ถึงข้อความในสิ่งสื่อสารทั้งหลายที่บุคคลมีติดต่อกันจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

มาตรา 38 บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนา นิกายของศาสนา หรือลัทธินิยมในทางศาสนา และย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติตามศาสนบัญญัติหรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือของตน เพื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของพลเมืองและไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ในการใช้เสรีภาพดังกล่าวตามวรรคหนึ่ง บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองมิให้รัฐกระทำการใดๆ อันเป็นการริดรอนสิทธิหรือเสียประโยชน์อันควรมีควรได้ เพราะเหตุที่ถือศาสนา นิกายของศาสนา ลัทธินิยมในทางศาสนา หรือปฏิบัติตามศาสนบัญญัติ หรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือแตกต่างจากบุคคลอื่น

มาตรา 39 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียงสิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน

การสั่งปิดโรงพิมพ์ สถานีวิทยุกระจายเสียง หรือสถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อลดรอนเสรีภาพตามมาตรานี้ จะกระทำมิได้

การให้นำข่าวหรือบทความไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนนำไปโฆษณาในหนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง หรือวิทยุโทรทัศน์ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะกระทำในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ใน

ภาวะการสงครามหรือการรบ แต่ทั้งนี้จะต้องกระทำโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งได้ตราขึ้นตามความในวรรคสอง

เจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การให้เงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่นอุดหนุนหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นของเอกชน รัฐจะกระทำมิได้

มาตรา 40 คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคม เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ

ให้มีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่งและกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การดำเนินการตามวรรคสอง ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะอื่นรวมทั้งการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

มาตรา 41 พนักงานหรือลูกจ้างของเอกชนที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง หรือวิทยุโทรทัศน์ ย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าว และแสดงความคิดเห็นภายใต้ข้อจำกัดตามรัฐธรรมนูญ โดยไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือเจ้าของกิจการนั้น แต่ต้องไม่ขัดต่อจรรยาบรรณแห่งการประกอบวิชาชีพ

ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจในกิจการวิทยุกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ ย่อมมีเสรีภาพเช่นเดียวกับพนักงานหรือลูกจ้างของเอกชนตามวรรคหนึ่ง

มาตรา 42 บุคคลย่อมเสรีภาพในทางวิชาการ

การศึกษาอบรม การเรียนการสอน การวิจัย และการเผยแพร่งานวิจัยตามหลักวิชาการย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ เท่าที่ไม่ขัดต่อหน้าที่ของพลเมืองหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

มาตรา 43 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพและเอกชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 44 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก

มาตรา 45 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหภาพ สหพันธ์ สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร องค์การเอกชน หรือหมู่คณะอื่น

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันมิให้มีการผูกขาดตัดตอนในทางเศรษฐกิจ

มาตรา 46 บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมนุมท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษ์ หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตร 47 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองเพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนและเพื่อดำเนินกิจการทางการเมืองให้เป็นไปจามเจตนารมณ์นั้น ตามวิถีทางการเมืองปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้

การจัดองค์กรภายใน การดำเนินกิจการ และข้อบังคับของพรรคการเมือง ต้องสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง กรรมการบริหารของพรรคการเมือง หรือสมาชิกพรรคการเมืองตามจำนวนที่กำหนดในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ซึ่งเห็นความดีหรือข้อบังคับในเรื่องใดของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกอยู่นั้นจะขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าความดีหรือข้อบังคับดังกล่าวขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้หมดหรือข้อบังคับนั้นเป็นอันยกเลิกไป

มาตรา 48 สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามกฎหมายบัญญัติ

การสืบมรดกย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการสืบมรดกย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 49 การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จะกระทำมิได้เว้นแต่โดยอาศัย อำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภค การอันจำเป็นในการป้องกันประเทศ การได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ การผังเมือง การส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การพัฒนาการเกษตรหรือการอุตสาหกรรม การปฏิรูปที่ดิน หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่นและต้องชดเชยค่าทดแทนที่เป็นธรรมภายในเวลาอันควรแก่เจ้าของ ตลอดจนผู้ทรงสิทธิบรรดาที่ได้รับความเสียหายในการเวนคืนนั้น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การกำหนดค่าทดแทนตามวรรคที่หนึ่ง ต้องกำหนดให้เป็นอย่างเป็นธรรมโดยคำนึงถึงราคาซื้อขายกันตามปกติ การได้มา สภาพและที่ตั้งอสังหาริมทรัพย์ และความเสียหายของผู้ถูกเวนคืน

กฎหมายเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ต้องระบุวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนและที่กำหนดระยะเวลาการเข้าใช้อสังหาริมทรัพย์ไว้ให้ชัดเจน ถ้ามิได้ใช้เพื่อการนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนดดังกล่าวต้องคืนให้เจ้าของเดิมหรือทายาท

การคืนอสังหาริมทรัพย์ให้เจ้าของเดิมหรือทายาทตามวรรคสาม และการเรียกคืนค่าทดแทนที่ชดเชยไปให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 50 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณูปโภค การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบ การประกอบอาชีพ การคุ้มครอง การผังเมือง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพประชาชน หรือเพื่อป้องกันการผูกขาด หรือขัดขวางไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน

มาตรา 51 การเกณฑ์แรงงานจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันภัยพิบัติสาธารณะอันมีมาเป็นการฉุกเฉิน หรือโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ซึ่งให้กระทำได้ในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะการสงครามหรือการรบ หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก

มาตรา 52 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับบริการทางสาธารณสุขที่ได้มาตรฐาน และผู้ยากไร้มีสิทธิได้รับการรักษาพยาบาลจากสถานบริการสาธารณสุขของรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การบริการทางสาธารณสุขของรัฐต้องเป็นไปอย่างทั่วถึง และมีประสิทธิภาพโดยจะต้องส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชนมีส่วนร่วมด้วยเท่าที่จะกระทำได้

การป้องกันและกำจัดโรคติดต่ออันตราย รัฐต้องจัดให้แก่ประชาชนโดยไม่คิดมูลค่าและทันต่อเหตุการณ์ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 53 เด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยรัฐจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม

เด็กและเยาวชนซึ่งไม่มีผู้ดูแล มีสิทธิได้รับการเลี้ยงดูและการศึกษาอบรมจากรัฐ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 54 บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 55 บุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพ มีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก อันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 56 สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการบำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครอง ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่อง ในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การดำเนินโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรง ต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งได้ให้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

สิทธิของบุคคลที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐ เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายตามวรรคหนึ่งและวรรคสองย่อมได้รับความคุ้มครอง

มาตรา 57 สิทธิของบุคคลซึ่งเป็นผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องบัญญัติให้มีองค์การอิสระซึ่งประกอบด้วย ตัวแทนผู้บริโภคทำหน้าที่ให้ความเห็นในการตรากฎหมาย กฎ และข้อบังคับ และให้ความเห็นในการกำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค

มาตรา 58 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะ ในครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่การเปิดเผยข้อมูลนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชน หรือส่วนได้เสียอันพึงได้รับความคุ้มครองของบุคคลอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 59 บุคคลย่อมได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาต หรือการดำเนินโครงการหรือกิจการใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับตน หรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนในเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้ ตามกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 60 บุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติราชการทางการปกครองอันมีผลหรืออาจไม่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 61 บุคคลย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องราวร้องทุกข์และได้รับแจ้งผลการพิจารณาภายในเวลาอันสมควร ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 62 สิทธิของบุคคลที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐ ที่เป็นนิติบุคคล ให้รับผิดชอบเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานนั้น ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 63 บุคคลจะใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ เพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ มิได้

ในกรณีที่บุคคลหรือพรรคการเมืองใดกระทำการตามวรรคหนึ่ง ผู้ผู้เห็นการกระทำดังกล่าวย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องให้อัยการสูงสุดตรวจสอบข้อเท็จจริงและยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าว

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการ ให้พรรคการเมืองใดเลิกกระทำการตามวรรคสอง ศาลรัฐธรรมนูญอาจสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้

มาตรา 64 บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ พนักงานส่วนท้องถิ่น และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์การของรัฐ ย่อมมีสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดในกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวเนื่องกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจรรยาบรรณ

มาตรา 65 บุคคลย่อมมีสิทธิต่อต้านโดยสันติวิธีซึ่งการกระทำใดๆ ที่เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้

หมวด 4 หน้าที่ของชนชาวไทย

มาตรา 66 บุคคลมีหน้าที่รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา 67 บุคคลมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย

มาตรา 68 บุคคลมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

บุคคลซึ่งไม่ไปเลือกตั้งโดยไม่แจ้งเหตุอันสมควรที่ทำให้ไม่อาจไปเลือกตั้งได้ย่อมเสียสิทธิตามที่กฎหมายบัญญัติ

การแจ้งเหตุที่ทำให้ไม่อาจเลือกตั้งและการอำนวยความสะดวกในการเลือกตั้ง ให้ไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 69 บุคคลมีหน้าที่ป้องกันประเทศ รับราชการ เสียภาษีอากร ช่วยเหลือราชการ รับการศึกษาอบรม พักผ่อน ปกป้อง และสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 70 บุคคลผู้เป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของ หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือของราชการท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม อำนวยความสะดวก และให้บริการแก่ประชาชน

ในการปฏิบัติหน้าที่และในการปฏิบัติภารกิจอื่น ที่เกี่ยวข้องกับประชาชน บุคคลตามวรรคหนึ่งต้องวางตนเป็นกลางทางการเมือง

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคหนึ่งละเลยหรือไม่เป็นไปตามหน้าที่ ตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง บุคคลผู้มีส่วนได้เสียย่อมมีสิทธิขอให้บุคคลหนึ่งหรือผู้บังคับบัญชาของบุคคลดังกล่าวชี้แจงแสดงผล และขอให้ดำเนินการให้เป็นไปตามบัญญัติในวรรคหนึ่งหรือวรรคสองได้

วิชา ไชยसार (2546) ได้สรุปมาตราต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ไว้ดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปลิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช 2540

เรื่อง	มาตรา
สิทธิและเสรีภาพ	
การรับรอง	26 และ 27
การใช้	26 และ 28
การจำกัด	29 และ 63
ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ	64 และ 228
ในชีวิตและร่างกาย	31
สิทธิ	
ชาย - หญิง มีสิทธิเท่าเทียมกัน	30
เด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว	53
ได้รับข้อมูลข่าวสารของราชการ	58 และ 59
ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐในคดีแพ่ง	242
ต่อต้านด้วยสันติวิธี	65
ในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และความเป็นอยู่ส่วนตัว	34
ในทรัพย์สิน และการเวนคืนฯ	48 และ 49
บำรุงรักษาและได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ	56
บุคคลภายนอกฟ้องคดี กรณีสมาชิกกล่าวถ้อยคำเป็นเหตุให้เสียหาย	157
ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา	32, 33, 242, 243, 246 และ 247
ผู้บริโภค	57
ผู้พิการหรือผู้ทุพพลภาพ	55
ผู้มีอายุเกินหกสิบปีและไม่มีรายได้	54
ฟ้องหน่วยราชการ	56 และ 62
ร้องทุกข์	61
ร่วมในกระบวนการพิจารณาของรัฐ	60
รับการศึกษา	43
รับบริการสาธารณสุข	52
ให้ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง	304

ตารางที่ 1 สรุปลัทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช 2540 (ต่อ)

เรื่อง	มาตรา
ให้รัฐสภาพิจารณากฎหมายที่กำหนดในหมวด 3, หมวด 5 อนุรักษ์ พื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และศิลปวัฒนธรรม	170 46
เสรีภาพ	
การสื่อสาร	37 และ 38
เคหสถาน	35
ชุมนุมโดยสงบ	44
เดินทาง เลือกลงที่อยู่ที่อยู่	36
ตั้งพรรคการเมือง	47
ทางวิชาการ	42
นับถือศาสนา	38
ประกอบอาชีพ และการเกณฑ์แรงงาน	50 และ 51
รวมเป็นหมู่คณะ	45
เสนอข่าว	41
แสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมาย	39
หน้าที่ชนชาวไทย	
ข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างของรัฐ	70
ปฏิบัติตามกฎหมาย	67
ป้องกันประเทศ รับราชการทหาร เสียภาษี และช่วยเหลือราชการ	69
สืบสานศิลปวัฒนธรรม และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	
ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	68
รักษาชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบ ประชาธิปไตย	66

ที่มา : วิชา ไทยสาร, (2546) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ฉบับ
ค้นคว้า – อ้างอิง ดชนีคำค้น ประเด็นสำคัญ ประวัติความเป็นมา คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ และ 5
ปี แห่งการบังคับใช้ : หน้า 273 - 275

ตามผลการวิเคราะห์เรื่องการอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิ และเสรีภาพของบุคคลตามมาตรา 28 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ของอุดม รัฐอมฤตวนพนินิ สุริยะ และบรรเจิด สิงคะเนติ (2544) ได้กล่าวว่าเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ฉบับนี้ได้ถูกยกกว้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์สำคัญในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชนทุกระดับ และวรพจน์ วิศรุตพิชญ์ (2543) กล่าวว่า การศึกษาข้อความคิดว่าด้วยสิทธิ และเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญนี้ควรเริ่มต้นจากการพิจารณาความหมายและสถานะของ “สิทธิ” และ “เสรีภาพ” ตามรัฐธรรมนูญ จากนั้นจึงค่อยทำการจำแนกประเภทของสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองและให้ความคุ้มครองแก่ราษฎร และทำการแสวงหาคำตอบปัญหาว่าใครบ้างเป็นผู้ทรงและผู้มีหน้าที่เคารพสิทธิ และเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเป็นประเด็นสุดท้าย

จากการศึกษาแนวคิดเรื่องสิทธิและหน้าที่พลเมืองตามรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า สิทธิและหน้าที่เป็นสิ่งที่คู่กัน สิทธิเป็นตัวกำหนดให้เกิดหน้าที่ที่สอดคล้องสัมพันธ์กันระหว่างบุคคลและผู้ที่เกี่ยวข้องในลักษณะของพฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล สิทธิจะเป็นตัวกำหนดให้เกิดหน้าที่ปฏิบัติตามภารกิจของสิทธิ ซึ่งเป็นลักษณะของการป้องกันสิทธิของตนและการแทรกแซงสิทธิจากบุคคลที่สาม การเรียกร้องให้รัฐกระทำการตามสิทธิ รวมถึงความผูกพันต่อการออกกฎหมายและการดำเนินการตามกฎหมาย สิทธิจำแนกตามเนื้อหารัฐธรรมนูญสามารถแบ่งได้เป็น 7 ประเภท คือ สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล สิทธิและเสรีภาพทางความคิด และการแสดงความคิดเห็น สิทธิและเสรีภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ สิทธิและเสรีภาพในการรวมกลุ่ม สิทธิตรวจสอบการทำงานของรัฐ สิทธิและเสรีภาพทางการเมือง และสิทธิได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน ส่วนหน้าที่ตามเนื้อหารัฐธรรมนูญอาจกล่าวได้ว่า เป็นหน้าที่ในสังคม คือ รับการศึกษาอบรมและการปฏิบัติตามกฎหมาย หน้าที่ในทางวัฒนธรรม คือการเชิดชูชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ หน้าที่ทางเศรษฐกิจคือ หน้าที่เสียภาษีอากร และหน้าที่เพื่อความมั่นคง ทั้งในทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชาติ คือหน้าที่ในการป้องกันประเทศ

4.2 แนวคิดเรื่องสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย

แนวคิดเรื่องสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย จะปรากฏอยู่ในข้อบังคับว่าด้วยกิจกรรมนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในหมวดสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ของนิสิตนักศึกษาดังตัวอย่างข้อบังคับของสถาบันต่าง ๆ เช่น

- 1) มหาวิทยาลัยบูรพา ข้อบังคับมหาวิทยาลัยบูรพา ว่าด้วยกิจกรรมนิสิตระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2540 หมวดที่ 2 สิทธิเสรีภาพและหน้าที่นิสิต

ข้อ 5 สิทธิเสรีภาพ

1. นิสิตมีความเสมอภาคกัน ความนับแห่งข้อบังคับ ชั้นหรือระดับการศึกษาไม่ก่อให้เกิดเอกสิทธิ์แต่อย่างใด
2. นิสิตมีเสรีภาพในการพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการชุมนุมเพื่อการวิจารณ์ หรือแสดงความคิดเห็นอันก่อให้เกิดประโยชน์โดยเปิดเผย ภายใต้บังคับบัญญัติแห่งกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับของมหาวิทยาลัย
3. นิสิตมีเสรีภาพในการศึกษาหาความรู้และประสบการณ์ทั้งใน และนอกหลักสูตรตามความสามารถของตน
4. นิสิตมีเสรีภาพที่จะรวมตัวกันเป็นกลุ่ม เพื่อดำเนินการเลือกตั้งตามบทบัญญัติแห่งข้อบังคับนี้
5. นิสิตมีสิทธิเสนอข้อคิดเห็น และเสนอแนะเรื่องราวต่าง ๆ ต่อมหาวิทยาลัยเมื่อเห็นว่าตนเองไม่ได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม
6. นิสิตมีสิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคเท่าเทียมกันในการเสนอตัวเพื่อรับเลือกตั้งออกเสียงเลือกตั้ง และออกเสียงประชามติ ตามบทบัญญัติแห่งข้อบังคับนี้

ข้อ 6 หน้าที่

1. นิสิตมีหน้าที่ปฏิบัติตน และดำรงไว้ซึ่งความสามัคคี เกียรติยศ ชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย
 2. นิสิตมีหน้าที่ศึกษาเล่าเรียนอย่างเต็มความสามารถ
 3. นิสิตมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศและคำสั่งมหาวิทยาลัย ตลอดจนกฎหมายบ้านเมือง
 4. นิสิตมีหน้าที่ฝังใจซึ่งขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามของชาติไทย
 5. นิสิตมีหน้าที่สนับสนุน และส่งเสริมให้กิจกรรมนิสิตมีความเจริญก้าวหน้าและปฏิบัติตามข้อบังคับนี้อย่างเคร่งครัด
- 2) มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ข้อบังคับมหาวิทยาลัยขอนแก่นว่าด้วยองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2539) หมวดที่ 2 สิทธิเสรีภาพและหน้าที่ของนักศึกษา

ข้อ 8 สิทธิและเสรีภาพ

1. นักศึกษาย่อมมีความเสมอภาคกัน และให้ความคุ้มครองแห่งข้อบังคับที่เสมอภาคกัน ชั้นหรือระดับการศึกษาไม่ก่อให้เกิดเอกสิทธิ์แต่อย่างใด

2. นักศึกษาย่อมมีเสรีภาพในการพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการชุมนุมเพื่อวิจารณ์ หรือการแสดงความคิดเห็นอันก่อให้เกิดประโยชน์ โดยเปิดเผยภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

3. นักศึกษามีเสรีภาพในการศึกษาหาความรู้และประสบการณ์ ทั้งในและนอกหลักสูตรตามความสามารถของตน

4. นักศึกษามีเสรีภาพที่รวมกันเป็นกลุ่ม เพื่อดำเนินการเลือกตั้งตามบทบัญญัติแห่งข้อบังคับนี้

5. นักศึกษาคนเดียวหรือหลายคนร่วมกัน มีสิทธิเสนอข้อคิดเห็นหรือยื่นเรื่องราวเพื่อร้องเรียนต่ออธิการบดีเมื่อเห็นว่าตนไม่ได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม

ข้อ 9 หน้าที่

1. นักศึกษามีหน้าที่ธำรงไว้ซึ่งความสามัคคี เกียรติยศ และชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย

2. นักศึกษามีหน้าที่เล่าเรียนอย่างเต็มกำลัง

3. นักศึกษามีหน้าที่ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และคำสั่งของมหาวิทยาลัย ตลอดจนกฎหมายบ้านเมือง

4. นักศึกษามีหน้าที่ ผดุงไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมอันดีงามของชาติไทย

5. นักศึกษามีหน้าที่ในการใช้สิทธิเลือกตั้งและออกเสียงประชามติโดยสุจริตและมุ่งประโยชน์ส่วนรวม

3) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (ข้อบังคับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ว่าด้วยกิจกรรมนักศึกษา พ.ศ. 2542) หมวดที่ 3 สิทธิและหน้าที่ของนักศึกษา

ข้อ 6 มีสิทธิเท่าเทียมกัน ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ และระเบียบของสถาบัน และมีความเสมอภาคที่จะได้รับความยุติธรรมและประโยชน์ร่วมกัน

ข้อ 7 มีสิทธิเท่าเทียมกัน ในการลงคะแนนเสียงและสมัครรับเลือกตั้งในสภานักศึกษาภายใต้ข้อบังคับของสถาบัน

ข้อ 8 มีสิทธิเท่าเทียมกันในการเสนอความคิดเห็นต่อองค์กรนักศึกษา

ข้อ 9 มีสิทธิเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาต่าง ๆ โดยเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ต้องปฏิบัติตามระเบียบของกิจกรรมนั้น

ข้อ 10 มีหน้าที่ส่งเสริมและรักษาไว้ ซึ่งชื่อเสียงและเกียรติคุณของสถาบัน

ข้อ 11 มีหน้าที่ปฏิบัติตาม กฎ ข้อบังคับ และระเบียบของสถาบัน

4) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (ข้อบังคับสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ว่าด้วยกิจกรรมนิสิตนักศึกษา พ.ศ. 2534)

ข้อ 5 นักศึกษามีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย และกฎระเบียบข้อบังคับของสถาบัน เสมอภาคที่จะได้รับความยุติธรรม และผลประโยชน์ร่วมกัน

ข้อ 6 นักศึกษามีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน ในการลงคะแนนเสียงแสดงประชามติ และเสนอตัวเข้ารับการเลือกตั้งในตำแหน่งต่าง ๆ ของงานกิจกรรมนักศึกษา ภายใต้ขอบเขตข้อบังคับและระเบียบของสถาบัน

ข้อ 7 นักศึกษามีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน ในการเสนอเรื่องราว และแสดงความคิดเห็นต่อสภานักศึกษา องค์การนักศึกษา และสโมสรนักศึกษา คณะหรือวิทยาลัย

ข้อ 8 นักศึกษามีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกันในการเสนอเรื่องราวร้องทุกข์หรืออุทธรณ์ตามวิธีการในระเบียบข้อบังคับที่สภานักศึกษาบัญญัติไว้

ข้อ 9 นักศึกษามีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นใด ๆ ทางด้านความคิดและการกระทำใด ๆ โดยสุจริต รวมทั้งการรวมกลุ่มเป็นชมรม หรือกลุ่มกิจกรรมอื่นใด หรือชุมนุมภายใต้ข้อบังคับแห่ง กฎ ระเบียบ และข้อบังคับสถาบัน โดยไม่เป็นการขัดขวางต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นหรือประชาชน

ข้อ 10 นักศึกษามีสิทธิเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ตามระเบียบและข้อบังคับของกลุ่มกิจกรรมภายในสถาบัน

ข้อ 11 นักศึกษามีหน้าที่รักษาและนำชื่อเสียง เกียรติคุณมาสู่ตนเอง หมู่คณะ และสถาบัน

ข้อ 12 นักศึกษามีหน้าที่ศึกษาความรู้อย่างเต็มความสามารถ

ข้อ 13 นักศึกษามีหน้าที่ปลูกฝังและดำรงไว้ซึ่งความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในหมู่คณะและสถาบัน

ข้อ 14 นักศึกษามีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบและข้อบังคับของสถาบัน

ข้อ 15 นักศึกษามีหน้าที่ให้ความร่วมมือต่อการดำเนินงานของงานสภานักศึกษาองค์การนักศึกษา และสโมสรนักศึกษาคณะหรือวิทยาลัย

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าในสถาบันอุดมศึกษา ได้กำหนดสิทธิและหน้าที่ที่นักศึกษาอยู่ในหมวดหนึ่งของข้อบังคับว่าด้วยกิจกรรมนิสิตนักศึกษา เป็นเพียงหมวดย่อย ๆ ในการปฏิบัติงานด้านกิจกรรมนิสิตนักศึกษา นิสิตนักศึกษาที่จะทราบเรื่องนี้จะเป็นนิสิตนักศึกษาที่ปฏิบัติงานด้านกิจกรรมนิสิตนักศึกษาเท่านั้น ไม่มีการตีพิมพ์ลงไปในกลุ่มนิสิตนักศึกษาเพื่อถือเป็นหลักปฏิบัติร่วมกันทั้งนิสิตนักศึกษาและสถาบัน

4.3 แนวคิดเรื่องสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาตามหลักอุดมศึกษาสากล

ประเทศที่มีการปกครองระบบประชาธิปไตย จะใช้สิทธิและเสรีภาพแก่ประชาชนตามหลักของรัฐธรรมนูญ และประชาชนต้องมีหน้าที่ตามสิทธิและเสรีภาพของตนและของผู้อื่น แนวคิดเรื่องสิทธิเสรีภาพและหน้าที่พึงปฏิบัติได้เป็นหลักดำเนินการในการปกครองนิสิตนักศึกษาในสถาบันการศึกษา เพื่อใช้ดำเนินการในการออกกฎระเบียบข้อบังคับเพื่อไม่ให้ละเมิดสิทธิซึ่งกันและกันและเพื่อความสงบสุขในการอยู่ร่วมกัน โดยถือว่านิสิตนักศึกษาเป็นพลเมืองคนหนึ่งที่มีสิทธิเท่าเทียมกับผู้อื่นตามหลักรัฐธรรมนูญ ซึ่งถ้าไม่ดำเนินการตามสิทธิทางสถาบันมีสิทธิจะถูกฟ้องร้องและถือว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญเช่นกัน สำหรับแนวคิดเรื่องสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาที่เป็นหลักใหญ่เริ่มในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา และได้ดำเนินการทำกฎหมายกลางระหว่างรัฐต่าง ๆ เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของนิสิตนักศึกษาเรียกว่า The Joint Statement on Rights and Freedoms of Students พิมพ์เผยแพร่ในปี ค.ศ. 1967 โดย American Association of University Professors (AAUP) มีเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของนิสิตนักศึกษาดังนี้ (Cooper and Lancaster, 1995)

1. อิสรภาพในการตรวจสอบสถาบันอุดมศึกษา
2. ในชั้นเรียน
 - 2.1 ปกป้องอิสรภาพในการแสดงออก
 - 2.2 ปกป้องกันวัดผลทางวิชาการที่ไม่เหมาะสม
 - 2.3 ปกป้องการเปิดเผยที่ไม่เหมาะสม
3. การบันทึกข้อมูลของนิสิตนักศึกษา
4. กิจกรรมนิสิตนักศึกษา
 - 4.1 อิสรภาพในการสมาคม
 - 4.2 อิสรภาพในการสอบสวนและการแสดงออก
 - 4.3 นิสิตนักศึกษามีส่วนร่วมในการปกครองสถาบัน
 - 4.4 สิ่งพิมพ์นิสิตนักศึกษา

5. อิสรภาพภายนอกสถาบันของนิสิตนักศึกษา
 - 5.1 การฝึกหัดการใช้สิทธิของประชาชน
 - 5.2 อำนาจของสถาบันและการลงโทษ
6. กระบวนการมาตรฐานในการสร้างระเบียบวินัย
 - 6.1 มาตรฐานความประพฤติของนิสิตนักศึกษา
 - 6.2 การตรวจสอบความประพฤตินิสิตนักศึกษา
 - 6.3 สภาพการปฏิบัติทางการเงินในการลงโทษนิสิตนักศึกษา
 - 6.4 กระบวนการการพิจารณา

Joint Statement on Rights and Freedoms of Students ได้มีการพัฒนาข้อกำหนดเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของนิสิตนักศึกษาโดยความร่วมมือกันระหว่างสมาคมต่าง ๆ 5 สมาคม (Knowles, 1970) คือ The American Association of University Professors, The Association of American Colleges, The U.S National Student Association, The National Association of Student Personnel Administrators และ The National Association of Women Deans and Counselors มีสาระสรุปเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพนิสิตนักศึกษา ดังนี้

1. มีอิสระในการเรียน (freedom to learn)

นิสิตนักศึกษา มีอิสระในการเรียน การถาม การแสดงความคิดเห็น การคิดและการกระทำที่จะช่วยให้นิสิตนักศึกษามีอิสระในการคิดริเริ่ม ในการศึกษาของตนเองให้มีความก้าวหน้าต่อไป

2. มีอิสระในการสอบถามหรือตรวจสอบ (freedom of inquiry)

นิสิตนักศึกษามีสิทธิในการสอบถามในสิ่งที่ตนเองอยากรู้ อยากรู้เห็น มีสิทธิในการฟังพูด เพื่อจะใช้ในการพัฒนาความสามารถและโอกาสของตนเอง

3. มีอิสระในการแสดงความคิดเห็น (freedom of expression)

นิสิตนักศึกษามีอิสระในการแสดงความคิดเห็นในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การเขียนบทความ การสัมมนา การโต้เถียง การอภิปราย การสาธิต โดยปราศจากการข่มขู่ และบังคับจากผู้อื่น นิสิตนักศึกษาควรมีอิสระในการยอมรับเหตุผลของข้อมูลทางการศึกษา และมีสิทธิตัดสินใจเกี่ยวกับความคิดเห็นต่าง ๆ รวมทั้งเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการปกครองสถาบันในรูปแบบองค์การนิสิตนักศึกษาหรืออื่น ๆ ทั้งนี้ต้องมีความรับผิดชอบต่อการลงทะเลเบียนเรียนของตน

สำหรับการแสดงความคิดเห็นโดยการเดินขบวน หรือการกระทำใด ๆ ที่ก่อให้เกิดความรุนแรง นิสิตนักศึกษาผู้ดำเนินการจะต้องมีหน้าที่ในการให้ข้อมูลกับชุมชนว่าคำพูดและการกระทำของตนไม่ได้อยู่ในฐานะเป็นตัวแทนของสถาบัน หรือบุคคลอื่นใดในสถาบัน

4. มีอิสระในเรื่องของการตีพิมพ์ (freedom of the student press)

นิสิตนักศึกษาที่มีอิสระในการเผยแพร่เกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ทั้งนี้ต้องควรหลีกเลี่ยงการใส่ร้ายข้อความที่ไม่สมควร การกล่าวหาโดยไม่มีเอกสารรับรอง การเป็นเครื่องมือในการโจมตีผู้อื่น พุดเสียดสีผู้อื่น

5. มีอิสระในการพัฒนาความคิดและการกระทำ (freedom to develop integrity of thought and action)

การพัฒนาความคิดและการกระทำ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทางการศึกษา เพราะฉะนั้นสถาบันจะต้องส่งเสริมให้มีกิจกรรมพื้นฐาน และภารกิจของสถาบันได้

6. มีอิสระในการสมาคม (freedom of association)

สถาบันควรมีการส่งเสริมให้มีการคบหาสมาคมกันระหว่างบุคคล ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน ทั้งในระดับ ท้องถิ่น และระดับชาติ ทั้งนี้สถาบันจะต้องไม่ขัดขวางสิทธิของนิสิตนักศึกษา ในเรื่องการพูดการกระทำเพื่อให้เกิดสันติภาพภายในสถาบัน ซึ่งจะช่วยให้นิสิตนักศึกษาได้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านความคิดซึ่งกันและกันในสังคม ในขณะที่เดียวกันนิสิตนักศึกษาสามารถจัดกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนโดยไม่ขัดกับหลักปฏิบัติทางกฎหมาย รวมทั้งมีอิสระภาพในการรวมตัวทางวิชาการ หรือการรวมกลุ่มในการแสดงออกในที่สาธารณะ หรือการเดินทางซึ่งเกี่ยวกับตัวนิสิตนักศึกษา

7. มีมาตรฐานทางวินัย

สถาบันควรกำหนดมาตรฐานทางวินัย เพื่อที่จะช่วยเป็นข้อกำหนดให้นักศึกษาได้ปฏิบัติตนโดยไม่ขัดต่อระเบียบ วินัยที่วางไว้

8. มีส่วนร่วมในการปกครองในสถาบัน

นักศึกษามีส่วนร่วมในการร่างระเบียบของสถาบันที่เกี่ยวกับนักศึกษา และมีส่วนร่วมในการจัดองค์การในการปกครองของนักศึกษา

9. มีสิทธิได้รับความรู้และการสนับสนุนตามเป้าหมายของสถาบันและหลักสูตร

กำหนดให้นักศึกษามีสิทธิในการได้รับความรู้ ความช่วยเหลือที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน มีสิทธิในการลงทะเบียน สิทธิการได้รับการเรียนการสอนจากอาจารย์ผู้สอนอย่างเพียงพอ และมีสิทธิเท่าเทียมกันในแต่ละคณะ

10. การประเมินโดยยึดความสามารถเป็นเกณฑ์ (merit evaluation)

นักศึกษาแต่ละคนมีสิทธิและหน้าที่ในการเข้าศึกษา การรับปริญญา และเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ กิจกรรมเสริมตามเกณฑ์ความรู้ความสามารถของตน

ข้อกำหนดเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของนิสิตนักศึกษา เป็นแนวคิดที่ก่อให้เกิดการปฏิบัติ ที่เป็นธรรมทั้งฝ่ายสถาบันและฝ่ายนิสิตนักศึกษา และถือเป็นหลักสากลที่นำมาใช้ จนเกิดแนวคิด สิทธินิสิตนักศึกษาเฉพาะด้านขึ้น เช่น พระราชบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิและความรับผิดชอบของนัก ศึกษาพยาบาล (Bill of Rights and Responsibilities for Students of Nursing) เริ่มนำมาใช้ ครั้ง แรกในปี ค.ศ. 1975 และนำมาปรับปรุงโดย NSNA ซึ่งเป็นตัวแทน ณ เมืองซานอันโตนิโอ มลรัฐเท็กซัส ในปี ค.ศ. 1991 มีใจความสรุปได้ดังนี้ (<http://www.NASA.Org/pubs/billofrights/index.html>)

1. นิสิตนักศึกษาควรจะได้รับ การสนับสนุนการพัฒนาในด้านความสามารถคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจและสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน และค้นหาความจริงหรือสัจธรรมด้วยตนเอง
2. นิสิตนักศึกษามีอิสระในการสอนและอิสระในการเรียนด้านต่าง ๆ ทั้งนี้ นิสิตนักศึกษา ควรฝึกทำและรับผิดชอบต่อสิ่งเหล่านี้ด้วยตนเอง
3. สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งจะต้องพัฒนาหน้าที่ นโยบาย และกระบวนการและเป็นผู้คุ้มครองความอิสระในการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษา
4. นิสิตนักศึกษาไม่อยู่ใต้สถานการณ์ที่ถูกขัดขวางสิทธิ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่องการ แข่งขัน ความเชื่อ เพศ สีผิว เชื้อชาติ ความบกพร่องทางร่างกาย หรือสถานการณ์สมรส
5. นิสิตนักศึกษาควรจะมีอิสระเกี่ยวกับเหตุผลในการยกเว้นที่จะเรียนหรือตัดสินใจเกี่ยวกับ การเลือกวิชา แต่ต้องรับผิดชอบต่อการเรียนวิชาต่าง ๆ ที่ลงทะเบียนไว้
6. นิสิตนักศึกษาควรมีวิธีป้องกันตลอดจนต่อต้านการวัดผลประเมินผล ที่มีอคติหรือ ตามอารมณ์ของผู้ประเมิน ซึ่งต้องรับผิดชอบต่อและดำรงไว้ซึ่งมาตรฐานทางการศึกษาในแต่ละวิชา ที่ลงทะเบียน
7. นิสิตนักศึกษามีสิทธิในการแสดงข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติ ความเชื่อ ความคิดเกี่ยวกับการ เมือง หรือการปรับตัวทางเพศของตน
8. นิสิตนักศึกษาควรมีสิทธิในการออกเสียง กำหนดหลักสูตรการเรียนของตน
9. สถาบันควรพิจารณาการกำหนดนโยบายอย่างระมัดระวัง ในเรื่องของการเปิดเผย ข้อมูลเกี่ยวกับนิสิตนักศึกษา
10. นิสิตนักศึกษาและองค์กรนิสิตนักศึกษาควรมีอิสระ ในการตรวจสอบและอภิปราย ทุก ๆ ปัญหาที่สนใจ และแสดงความคิดเห็นทั้งในที่สาธารณะและที่ส่วนตัว
11. นิสิตนักศึกษาควรจะได้รับอนุญาตในเรื่องการมีส่วนร่วม การกำหนดรูปแบบการนำไปใช้ของนโยบาย รวมทั้งผลกระทบทางการศึกษาของนิสิตนักศึกษา ตลอดจนคณะวิชาที่นิสิต นักศึกษาสังกัด และเป็นสมาชิกของชมรมต่าง ๆ

12. นิสิตนักศึกษาควรมีส่วนร่วมในการพิจารณานโยบายทางด้านวิชาการ กิจกรรมนิสิตนักศึกษา
13. สถาบันมีภาระหน้าที่ที่จะให้ความชัดเจนเกี่ยวกับมาตรฐาน พฤติกรรมที่มีผลต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ทางการศึกษา การอยู่ร่วมกัน รวมทั้งเป้าหมายและปรัชญา
14. สถาบันควรได้จัดกระบวนการเรียนการสอนที่เป็นมาตรฐาน และมีบทลงโทษสำหรับนิสิตนักศึกษาที่ไม่ได้ทำตามข้อกำหนด ให้ทุกคนมีความรับผิดชอบร่วมกัน และจัดกระบวนการให้เหมาะสมกับทุก ๆ คน
15. นิสิตนักศึกษามีภาระหน้าที่ในฐานะพลเมือง และสมาชิกชุมชนวิชาการในการทำคุณงามความดีอย่างมีความสุขและเป็นอิสระ
16. นิสิตนักศึกษามีสิทธิในการเป็นเจ้าของหรือปฏิเสธการเป็นเจ้าขององค์กรต่าง ๆ ที่เลือกด้วยตนเอง
17. นิสิตนักศึกษามีสิทธิส่วนบุคคลในที่อยู่อาศัย ขอบเขตสวัสดิการและคุณสมบัติอื่น ๆ ที่ต้องการ
18. สถาบันควรจัดเตรียมระบบการป้องกันความปลอดภัยให้เพียงพอ เช่น การติดตั้งไฟฟ้าตามถนนอย่างเพียงพอ มีตู้ล็อกเกอร์ และมาตรการความปลอดภัยที่เชื่อว่าจะมีความจำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของสิ่งแวดล้อม
19. หากต้องติดต่อกับสถาบัน คณะวิชา นิสิตนักศึกษาควรแต่งเครื่องแบบ
20. ระบบการตัดเกรด ควรพิจารณาด้วยความระมัดระวัง และให้ความสำคัญกับคณะวิชา มีความชัดเจน และมีการสื่อสารให้นิสิตนักศึกษามีความเข้าใจตรงกัน
21. นิสิตนักศึกษาควรทำความสะอาดเครื่องมือ เครื่องใช้ของคณะวิชาของตน

จากการศึกษาจากเอกสารแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษา ทำให้ทราบว่าแนวคิดหลักอยู่ที่แนวคิดเรื่องสิทธิและหน้าที่พลเมืองตามรัฐธรรมนูญในระบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดแนวคิดในการปฏิบัติตามภารกิจของสิทธิต่อนิสิตนักศึกษา ในลักษณะของการป้องกันคุ้มครองสิทธิ การจัดการบริการของรัฐและเอกชนตามสิทธิ รวมทั้งการละเมิดแทรกแซงสิทธิ ซึ่งรวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ตามสิทธิต่าง ๆ ด้วยเช่นกัน ซึ่งสิทธิและหน้าที่ดังกล่าวเป็นแนวทางในการปฏิบัติซึ่งกันและกันอย่างถูกต้องและเป็นธรรมระหว่างสถาบันกับนิสิตนักศึกษา และระหว่างนิสิตนักศึกษาต่อสถาบัน

5. กฎบัตรนิสิตนักศึกษาและกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย

5.1 กฎบัตรนิสิตนักศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศ โดยเฉพาะในทวีปอเมริกาและยุโรปจะมองนิสิตนักศึกษาในศตวรรษใหม่ในลักษณะของลูกค้าหรือผู้ให้บริการที่ทางสถาบันจะต้องจัดบริการ ต่าง ๆ ให้ตามสิทธิที่พวกเขาจะได้รับทั้งทางด้านกระบวนการให้ความรู้ การดำเนินงานต่าง ๆ ของสถาบัน รวมทั้งการจัดบริการเสริมต่าง ๆ และในขณะเดียวกันสถาบันก็มุ่งหวังให้นิสิตนักศึกษาปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเพื่อความสงบสุข และความสามารถในการปกครองของสถาบัน สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งจึงเริ่มจัดทำกฎบัตรนิสิตนักศึกษา โดยใช้รูปแบบกฎบัตรพลเมืองของรัฐ (model of the government' citizen's charters) และใช้แนวคิดที่ว่า นิสิตนักศึกษาเป็นเสมือนลูกค้าคนหนึ่ง ดังนั้นหลักการจึงต้องคำนึงถึงผู้ซื้อที่ต้องมีสิทธิในการได้รับในสิ่งที่เขากำลังจ่ายหรือได้รับสิ่งทดแทนที่พวกเขาควรได้รับ ตามสิทธิของผู้ซื้อจากความคาดหวังในสิทธิดังกล่าวทำให้สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งเริ่มจัดทำกฎบัตรสิทธินิสิตนักศึกษา (Evans and Gill, 2001) เพื่อเป็นเอกสารในการแจ้งให้นิสิตนักศึกษารับทราบเรื่องสำคัญ และพึงปฏิบัติในลักษณะข้อตกลงที่เป็นทางการ (formal contract) และเป็นเอกสารทางกฎหมาย (legal document) ในการดำเนินการต่าง ๆ ของสถาบันที่เกี่ยวข้องกับนิสิตนักศึกษาโดยคำนึงถึงสิทธิและหน้าที่ของนิสิตนักศึกษา โครงร่างของกฎบัตรจะกำหนดความคาดหวังของสถาบันต่อนักศึกษา และการจัดการกับความคาดหวังของนิสิตนักศึกษาดังกล่าว (Aldridge and Rowley, 1998) นอกจากนี้ อีแวนส์ และกิลล์ (Evans and Gill, 2001) ได้กล่าวว่า กฎบัตรนิสิตนักศึกษาที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

1. มีความชัดเจน
2. เข้าถึงได้ง่าย
3. ภาษาอ่านง่าย
4. มีข้อกำหนดที่สำคัญรวมกันระหว่างสถาบันกับนิสิตนักศึกษา

บีสัน (Beeson, 1998) ได้กล่าวถึงการพัฒนากฎบัตรนิสิตนักศึกษาว่าเนื้อหาของกฎบัตรมาจากการพัฒนาเนื้อหาสาระการทำงานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต (Tait, 1994) โดยมีประโยคกระทัดรัด ที่กล่าวถึงสิทธิ ความคาดหวัง หน้าที่ และความรับผิดชอบของนิสิตนักศึกษาทั้งนี้จะต้องทำให้นิสิตนักศึกษาเข้าใจง่ายและใช้ได้ง่าย

ส่วนเนื้อหาของกฎบัตรจะแยกเป็นด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการเรียน การสอน และการจัดบริการต่าง ๆ ดังข้อค้นพบของแซสเซอร์และคณะ , กรอนโรส , เลททิเนน และเลททิเนน และพาราชูรามาน และคณะ (Sasser et al, 1978 ; Gronroos , 1988 ; Lehtinen and Lehtinen , 1982 ; Parasuraman et al , 1985 อ้างถึงใน Aldridge และ Rowley , 1998)

บทบาทของกฎบัตร นอกจากเป็นเอกสารทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของนิสิต นักศึกษาแล้ว ยังเป็นเสมือนเอกสารสื่อสารของสถาบันกับนิสิตนักศึกษา และกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้ปกครอง นายจ้าง โครงสร้างการปกครอง และผู้แข่งขันอื่น ๆ บทบาทของกฎบัตรจึงมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. เป็นข้อกำหนดข่าวสาร
2. เป็นตัวกำหนดมาตรฐานการจัดบริการ
3. ก่อให้เกิดกฎเกณฑ์ความประพฤติ ซึ่งสามารถนำพรศนะจากกฎบัตรมากำหนดความประพฤติของมนุษย์ (Aldridge and Rowley, 1998)

การใช้กฎหมายต่าง ๆ จะต้องมีกระบวนการทางยุติธรรมหรือกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย (due process of law) เพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิของผู้อื่น ซึ่งถือได้ว่าสิทธิเป็นเสมือนเสาหลักของเสรีภาพของบุคคลในกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย (Shop and Dumklu, 1978) การปกป้องนิสิตนักศึกษาภายในสถาบันอุดมศึกษาจะใช้ตัวกฎระเบียบข้อบังคับเป็นตัวป้องกันการละเมิดสิทธิที่อาจเกิดขึ้นได้จากการอยู่ร่วมกัน และใช้กระบวนการพิจารณาทางนิตินัยเป็นตัวช่วยในการรักษาและการใช้กฎระเบียบข้อบังคับให้มีความศักดิ์สิทธิ์และสามารถปฏิบัติงานได้ (Hooker and Rehabe, 1978)

5.2 กระบวนการพิจารณาทางนิตินัย

กระบวนการทางนิตินัย เป็นกระบวนการในการคุ้มครองผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด โดยใช้หลักแห่งความเป็นธรรมในการปกป้องคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญของประเทศ กระบวนการทางนิตินัยตามความหมายของพรชูลี อาชวอำรุง (คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) สรุปว่า กระบวนการทางนิตินัยประกอบด้วยหลักแห่งความเป็นธรรม หรือหลักนิติธรรมตามกฎหมายปกครองและกฎหมายอาญา ร่วมกับหลักทางวินัยนิสิตนักศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวถึงหลักแห่งความเป็นธรรมในการควบคุมฝ่ายปกครองตามความคิดเห็นของเกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์ (2531) ได้บรรยายไว้ว่า แนวความคิดในการควบคุมฝ่ายปกครองนั้น ในภาคพื้นยุโรปนั้นมีทฤษฎีนิติรัฐ ในประเทศอังกฤษนั้นมีหลักนิติธรรม (the rule of law) ส่วนในสหรัฐอเมริกา มีศุนิติกะบวน (due process of law) ทฤษฎีหรือหลักเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นปรัชญาที่เป็นหัวใจของกฎหมายมหาชน ถึงแม้ชื่อหรือรายละเอียดจะแตกต่างกันไป แต่ในรากฐาน หลักการจะมีลักษณะอย่างเดียวกัน กล่าวคือ ไม่ว่าจะเป็ทฤษฎีนิติรัฐ หลักนิติธรรม หรือศุนิติกะบวน ก็ตาม ต่างก็ถือว่ารัฐจะต้องเคารพกฎหมาย ผู้ปกครองซึ่งใช้อำนาจในรัฐนั้นจะถูกจำกัดอำนาจโดยกฎหมายและจะใช้อำนาจได้ก็แต่โดยที่กฎหมายให้อำนาจไว้ผู้ปกครองรัฐ จะกระทำการตามอำเภอใจไม่ได้ นอกจากนี้หากมีปัญหาเกิดขึ้นว่ารัฐหรือผู้ปกครองรัฐใช้อำนาจนั้นตามกฎหมายหรือไม่ จะต้องมีกระบวนการทำ

ให้เอกชนสามารถขอให้มีการวินิจฉัยชี้ขาดและเยียวยาสิทธิของตนเองได้ สาระสำคัญของหลักนิติธรรม ทฤษฎีนิติรัฐ หรือ ศุภนิติกระบวนการ คือ

1. ประชาชนจะต้องมีสิทธิและหน้าที่ที่ได้รับการรับรองโดยกฎหมาย รัฐและองค์กรของรัฐที่เป็นผู้ปกครองรัฐจะกระทำการใดก็ได้แล้วแต่ ต้องอาศัยอำนาจที่กฎหมายให้ไว้และต้องทำตามกฎหมาย กล่าวคือ รัฐจะต้องเคารพกฎหมายนั่นเอง กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือสิทธิและหน้าที่ของประชาชนจะต้องได้รับความคุ้มครอง และรัฐจะกระทำการใดกระทบสิทธิหน้าที่ของประชาชนได้จะต้องทำตามกฎหมายได้ให้อำนาจไว้ หรือทำตามกฎหมายหรือทำตามกระบวนการกฎหมายเท่านั้น

2. ตามสาระข้อ 2 นี้ จะทำให้สาระข้อแรกเป็นจริงขึ้นมาได้ เพราะตามข้อแรกการรับรองสิทธิปัจเจกชนไว้ในกฎหมาย เช่น ในรัฐธรรมนูญและมีหลักต่อไปว่ารัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องทำตามกฎหมายเท่านั้น ถึงแม้จะมีหลักดังกล่าวแต่ก็อาจไม่มีประสิทธิภาพได้ ถ้าไม่มีกระบวนการข้อ 2 ซึ่งจะทำให้มีผล กล่าวคือ จะต้องเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด และเป็นผู้เยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการที่รัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ กระทำการนอกกฎหมายและไปกระทบกระเทือนสิทธิและหน้าที่ของประชาชน โดยมีประสิทธิภาพด้วย

กล่าวโดยสรุป รัฐต้องเคารพกฎหมายและทำตามกฎหมาย และถ้าไม่ทำตามกฎหมายก็จะต้องมีกระบวนการหรือองค์กรชี้ขาดกรณีข้อพิพาทระหว่างรัฐกับเอกชนเป็นการเยียวยาให้สิทธิของเอกชนได้

นอกจากการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามแนวของฝ่ายปกครองแล้ว ทางทฤษฎีควบคุมทางอาญาได้มีรูปแบบกระบวนการที่เป็นธรรม (The due process model) ซึ่งเป็นรูปแบบหรือตัวแบบที่ใช้ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ที่ให้ความสำคัญในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นหลัก โดยเฉพาะผู้กระทำผิด หรือผู้ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำผิด (Young, 1971 ; Gordon, 1971 ; Hooker, 1978 ; Baker, 1992 ; Imber and Geel, 1993 ; Kaplin and Lee, 1995, Rentz and others, 1996 Knowles, 1997 ; Janosik and Riehl, 2000 ; สุพิศ ประณีต พลกรัง, 2528 ; วีระศักดิ์ แสงสารพันธ์, 2544) และจากเว็บไซต์ (<http://22www.usconstitution.net2constop-duep.html> หรือจากเว็บไซต์ <http://22www.Bwslaw.com2education-links.html>)

ตัวแทนของระบบงานยุติธรรมทางอาญา ที่เน้นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลตามหลัก “นิติรัฐ” (The rule of law) โดย “รูปแบบกระบวนการนิติธรรม” (The due process model) เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า “หลักนิติรัฐ” (The rule of law) หรือหลักนิติธรรม เป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ จากการใช้อำนาจตามอำนาจของรัฐ โดยเฉพาะฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจากว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริงจะมีขึ้นและ

ดำรงอยู่ต่อไปไม่ได้ถ้าหากว่าปราศจากหลักนิติรัฐหมายความว่า รัฐหรือองค์กรของรัฐที่จัดตั้งขึ้น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ จะกระทำการใด ๆ อันมีผลกระทบต่อสิทธิ เสรีภาพของเอกชนได้ก็ต่อเมื่อมีกฎหมายให้อำนาจ และจำกัดเฉพาะในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น หรือกล่าวว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายนั่นเอง

การดำเนินกระบวนการยุติธรรมตามรูปแบบของกระบวนการนิติธรรม จึงมีความสอดคล้องกับหลักนิติธรรม เพราะต่างมุ่งที่จะคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเป็นสำคัญ กล่าวคือ กระบวนการนิติธรรม หมายถึง กระบวนการใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรมและมีเหตุผล ดังนั้น การดำเนินคดีอาญาของรัฐต่อบุคคลที่ต้องเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมต้องดำเนินไปโดยยึดกฎหมาย และความเป็นธรรมเป็นที่ตั้ง กระบวนการและวิธีการดำเนินการจะต้องคำนึงถึงการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพของบุคคลภายใต้หลักเสรีภาพ (liberty) และในการปฏิบัติตามกระบวนการต้องเป็นการปกป้องปัจเจกบุคคลจากความ “อยุติธรรม” (injustice)

โจเซฟ เรซ (Joseph Rez, 1977 อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์, 2541) เสนอว่า หลักนิติธรรม หากเป็นเพียงการปกครองโดยกฎหมายก็ไม่มี ความหมาย แต่ต้องมีหลักทั่วไปเกี่ยวกับแนวคิดพื้นฐานบางอย่างและเห็นว่าหลักนิติธรรมอย่างน้อยต้องประกอบด้วย หลักการต่อไปนี้

- (1) บทกฎหมายจะต้องไม่ใช่บังคับย้อนหลัง และต้องเปิดเผยและชัดเจน
- (2) กฎหมายจะต้องมีความมั่นคงไม่สามารถเปลี่ยนแปลง แก้ไข หรือยกเลิกได้ง่าย
- (3) บทกฎหมายจะต้องเป็นไปตามแนวทางของหลักทั่วไปที่เปิดเผย มั่นคง และชัดเจน
- (4) ความอิสระขององค์กรพิชารณาตัดสินคดีจะต้องมีการคุ้มครอง
- (5) มีกระบวนการพิจารณาที่เป็นธรรม
- (6) องค์กรพิชารณาตัดสินคดีจะต้องมีอำนาจตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของบทกฎหมายที่ตราขึ้นหรือของการกระทำต่าง ๆ ของฝ่ายปกครอง
- (7) บุคคลต้องสามารถนำคดีเข้าสู่องค์กรพิชารณาตัดสินได้โดยง่าย โดยไม่ควรมีพิธีการยุ่งยากเกินควร ตลอดจนค่าใช้จ่ายไม่มากเกินไป และระยะเวลาพิจารณาคดีไม่นานเกินไป
- (8) องค์กรป้องกันการกระทำผิดไม่ควรมีดุลยพินิจที่บิดเบือนจากหลักกฎหมาย

เรซ (Rez) ยอมรับว่าหลักการที่ตนเสนอมิได้สมบูรณ์แต่ควรมีการพัฒนาให้ละเอียดรอบคอบและถูกต้องขึ้น แต่โดยสภาพจะเห็นได้ว่าหลักการดังกล่าว จะแยกเป็น 2 กลุ่ม คือ เป็นหลักทางสาระบัญญัติของกฎหมาย เป็นกลไกในการใช้บังคับกฎหมาย ซึ่งทั้งสองส่วนควรมีความสำคัญในเนื้อหาของหลักนิติธรรม และแม้กลไกการบังคับใช้กฎหมายจะเน้นที่ศาลก็ตาม แต่ก็เห็นว่าศาลเองก็

มีพันธะต้องทำตามกฎหมายและต้องไม่ใช้ดุลพินิจในการพิจารณาคดีโดยลำเอียง ซึ่งในที่สุดหลักนิติธรรมนี้จะใช้คุณความดี (virtue) ในการเป็นระบบพิทักษ์ความดีและป้องกันความชั่วร้าย

เจฟฟรี โจเวลล์ (Jeffrey Jowell 1994 อ้างถึงในชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์, 2541) สรุปว่า ตั้งแต่อดีตมา หลักนิติธรรมจะเป็นหลักเกี่ยวกับกลไกการใช้กฎหมาย (procedure) ตั้งแต่วิธีการควบคุมดุลพินิจ การวางหลักให้การใช้อำนาจของฝ่ายปกครองต้องมีฐานะทางกฎหมาย และการกำหนดกระบวนการในการออกกฎหรือคำสั่ง แต่ขณะเดียวกันหลักนิติธรรมจะต้องเกี่ยวข้องกับสาระของการกระทำต่าง ๆ ของฝ่ายปกครองด้วยอันเป็นเรื่องในทางสาระบัญญัติ (substance) โดยหลักนิติธรรมก็คือหลักรัฐธรรมนูญที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษรนั่นเอง และล่าสุด แม้สาระส่วนใหญ่ในการนำเสนอจะคงเดิม แต่โจเวลล์ ได้จัดหัวข้อในเรื่องหลักนิติธรรมใหม่โดยเพิ่มหลักในทางสาระบัญญัติเพื่อให้เป็นสังคมประชาธิปไตยที่ไม่บิดเบือนการใช้อำนาจ เช่น หลักความไม่แน่นอนในกฎหมาย กระบวนการพิจารณาที่เป็นธรรม เปิดโอกาสให้เกิดการถ่วงดุลและมีช่องทางเพื่อตรวจสอบการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่

นอกจากนี้ในการพิจารณาที่เป็นธรรม ควรพิจารณาร่วมกับสิทธิของประชาชนในคดีอาญาตามรัฐธรรมนูญ (ปราโมทย์ ประจนปัจจนึก, 2543) ได้สรุปสิทธิของประชาชนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สิทธิที่จะไม่ถูกลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายทารุณ หรือไร้มนุษยธรรม สิทธิจะไม่ต้องถูกบังคับใช้กฎหมายอาญาย้อนหลัง สิทธิตามข้อสันนิษฐานของกฎหมายและหลักการปฏิบัติต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุด สิทธิจะได้รับการพิจารณาพิพากษาคดี โดยมีผู้พิพากษาหรือตุลาการครบองค์คณะ เป็นต้น

สำหรับหลักทางวินัยของนิสิตนักศึกษา หรือหลักการพิจารณาคดีในสถาบันการศึกษา อาจแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ บทบาทและองค์ประกอบของฝ่ายกิจการนักศึกษาที่เกี่ยวกับวินัยนิสิตนักศึกษา สภาพลักษณะและกรอบของระบบการพิจารณาความเป็นธรรมในสถาบัน และการบังคับตามระบบทางวินัย ซึ่งได้มีการวิจัยค้นพบว่าเป็นส่วนสำคัญในการบริหารงานวินัยนิสิตนักศึกษาภายในสถาบัน ทั้งนี้ การจัดการกระบวนการพิจารณาให้กำหนดพื้นฐานของระบบกล่าวหา ระบบสอบสวน และระบบการลงโทษของนิสิตนักศึกษาให้ชัดเจน (Dannells, 1978, 1996 ; Durst, 1969 ; Dutton, Smith, and Zarle, 1969 ; Ostroth, and Hill, 1978 ; Steele, Johnson, and Richard, 1984 ; Lancaster, Cooper, and Harman, 1993) การลงโทษนิสิตนักศึกษาผู้กระทำผิดไม่ใช่เป็นการลงโทษตามอาญา แต่เป็นการลงโทษที่ละเอียดอ่อน การพิจารณาดังกล่าวช่วยเชื่อมโยงกับสถานการณ์ของบุคคลในขณะนั้น (John D.Foley อ้างใน Fley 1964) นอกจากนี้ ฟลีย์ (Fley , 1994) ได้เสนอว่าความผิดส่วนใหญ่ของนิสิตนักศึกษา อาจมาจากสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งใน 3 อย่าง ได้แก่ การพัฒนาการไม่ถึงระดับ วุฒิภาวะไม่เหมาะสม ปัญหาทางจิตประสาท และขาดความเข้าใจหรือ

ขาดแคลนข้อมูล และโรเบิร์ต คาลลิส (Robert Callis , 1967) กล่าวว่า การที่สถาบันมีอำนาจในการออกกฎระเบียบ เพื่อตอบสนองภารกิจของสถาบันเกี่ยวกับนิสิตนักศึกษา สถาบันต้องมีมาตรฐานอยู่บนเหตุผลและความยุติธรรม

ในส่วนของประเทศไทยนั้นสถาบันการศึกษาจะกำหนดคณะกรรมการทางวินัย เพื่อพิจารณากลับกรองความประพฤติผิดของนิสิตนักศึกษา เสนออธิการบดีสั่งลงโทษผู้กระทำความผิดต่อไป โดยมีหลักการพิจารณาความผิด ดังนี้ (สำเนา ขจรศิลป์, 2539)

1. ความรวดเร็ว การพิจารณาความผิด และการลงโทษผู้กระทำความผิดนั้นต้องกระทำด้วยความรวดเร็ว เพื่อให้สามารถยุติพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์โดยทันที และเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์ที่เลวร้ายมากยิ่งขึ้น

2. ความยุติธรรม การพิจารณาความผิดนั้น ต้องให้ความยุติธรรมกับคู่กรณีให้มากที่สุด คณะกรรมการพิจารณาความผิด หรือคณะกรรมการสอบสวนจึงควร “เป็นกลาง” ทั้งในด้านความรู้ สึกของคู่กรณี และการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ

3. ความเรียบร้อย การพิจารณาความผิด และการเสนอโทษนั้นต้องให้เกิดความเรียบร้อย คือสามารถทำให้คู่กรณีมีความเข้าใจในกระบวนการพิจารณาความผิด และการลงโทษโดยไม่ติดใจ

4. การบรรลุตามวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษา คือการลงโทษต้องพิจารณาถึงสาเหตุที่ทำให้นักศึกษากระทำความผิดซึ่งอาจเกิดจากที่นักศึกษาไม่ทราบข้อมูล รู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรืออาจเกิดจากสภาพแวดล้อม หรือจากความผิดปกติที่เกี่ยวกับจิต ประสาทของนักศึกษา นอกจากนี้การพิจารณาโทษจะต้องพิถีพิถันถึงความผิดเดิมที่เคยถูกลงโทษไปแล้วอีกด้วย การฝ่าฝืนกฎระเบียบข้อบังคับเดียวกัน จึงอาจได้รับโทษต่างกัน

สำหรับกระบวนการพิจารณาความผิดที่สอดคล้องกับหลักการพิจารณาความผิด มีดังนี้

1. นักศึกษาที่ถูกกล่าวหาจะต้องได้รับแจ้งข้อกล่าวหาเป็นลายลักษณ์อักษร
2. นักศึกษาผู้กล่าวหาจะต้องได้รับโอกาสชี้แจงเหตุผล หรือแก้ข้อกล่าวหา ซึ่งอาจรวมถึงการเสนอหลักฐานและพยาน เพื่อประกอบในการพิจารณา
3. คณะกรรมการพิจารณาความผิด หรือ คณะกรรมการสอบสวนทำการสอบสวนเพื่อรวบรวมข้อมูลที่สำคัญ พิจารณาความผิด และเสนอผลการสอบสวน หรือเสนอโทษต่อผู้มีอำนาจเพื่อสั่งลงโทษ
4. นักศึกษาผู้ถูกลงโทษควรได้รับทราบคำสั่งลงโทษ

5. เจ้าหน้าที่งานวินัยกองกิจการนักศึกษา ควรหาทางทำให้นักศึกษาตระหนักถึงความผิด เช่น จัดให้มีการให้คำปรึกษาด้านวินัย (disciplinary counseling) เพื่อช่วยให้นักศึกษาสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองให้ถูกต้อง

การลงโทษมีหลายสถานดังนี้

1. การตักเตือนด้วยวาจา หรือด้วยลายลักษณ์อักษร
2. การปรับซึ่งอาจปรับเป็นเงิน หรือปรับให้สอบตกในวิชาที่ได้ทำการทุจริตในการสอบได้
3. ภาคทัณฑ์หรือทำทัณฑ์บน
4. ให้ชดใช้ค่าเสียหาย
5. ให้พักการศึกษา
6. ระงับการให้ปริญญา
7. ให้ออก
8. ไล่ออก

โดยสรุป กฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษา มีความสำคัญต่อการบริหาร ปกครองนิสิตนักศึกษา เปรียบเสมือนหลักสำคัญในการดำเนินงานของสถาบัน และเป็นกุญแจในการนำไปสู่ความเสมอภาคความเท่าเทียมกันตามหลักสิทธิมนุษยชน สำหรับในประเทศไทยยังไม่ได้ให้ความสำคัญในการจัดทำ ทั้งกฎบัตรและหน้าที่นิสิตนักศึกษา และกระบวนการพิจารณาทางนิตินัยตามกฎหมายบัตรดังกล่าว ซึ่งอาจเกิดปัญหาการละเมิดสิทธิและการปฏิบัติงานที่ขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้ในอนาคต

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและหน้าที่นิสิตนักศึกษา ในประเทศไทยยังไม่มีผู้ใดศึกษาค้นคว้า การศึกษาค้นคว้าส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับการดำเนินงานวินัยนักศึกษามากกว่าส่วนงานวิจัยในต่างประเทศ ผู้เขียนได้ค้นคว้งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องในระยะ 10 ปี ที่เกี่ยวข้องกับกฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษา ดังนี้

1. ลอง (Long , 1996) ได้ศึกษาเรื่อง A Student's Right – to- Know : A Descriptive Study of the Influence of the Campus Security Act on Institutional Reporting on Compus Crime ซึ่งเกี่ยวกับสิทธิในการรับรู้ของนักศึกษา โดยศึกษามลกระทบของรายการสถิติอาชญากรรมในสถานศึกษาจากกฎหมายการรักษาความปลอดภัย ในสถานศึกษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากการสุ่มแบบชั้นภูมิ จากสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่ได้ส่งรายงานสถิติทางอาชญากรรมในสถานศึกษาของตน ไปยัง Chronicle of Higher Education จำนวน 796 สถาบัน สุ่มได้ 100

สถาบัน และได้ทำการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์กับกลุ่มเจ้าหน้าที่ของสถาบันที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย หอพักนักศึกษา และการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับวิธีแจ้งข่าวทางอาชญากรรมให้นักศึกษาทราบ การให้บริการช่วยเหลือกับเหยื่อผู้เคราะห์ร้าย และเทคนิควิธีการรายงานเกี่ยวกับอาชญากรรม ผลการวิจัยได้แสดงในรูปของการบรรยาย และพบว่าเจ้าหน้าที่กลุ่มที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจในการปฏิบัติการเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยของสถาบันว่าได้ดำเนินการในแต่ละขั้นได้ถูกต้องและช่วยให้มีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น ส่วนด้านการเผยแพร่ข่าวสารสถิติทางอาชญากรรม ในสถานศึกษา ยังไม่เป็นตัวบังคับที่ถูกต้องที่ช่วยรักษาความปลอดภัยในสถานศึกษา

2. วีดดอน (Weedon, 1996) ได้ศึกษาเรื่อง The Implementation of the Student Right to Know and Campus Security Act of 1990 : An analysis of the Annual Security Report in Virginia' Fifteen Union Public Institution of Higher Education เป็นการศึกษา เครื่องมือในการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยในสถานศึกษา เพื่อให้นักศึกษาทราบสิทธิของตน และกฎหมายรักษาความปลอดภัยในสถานศึกษา ปี 1990 วิธีการวิจัยโดยการวิเคราะห์ รายงานการรักษาความปลอดภัยขั้นสุดท้าย ในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐเวอร์จิเนีย ซึ่งเกิดจากการลงนามสนธิสัญญาการเตือนภัยทางอาชญากรรมและกฎหมายการรักษาความปลอดภัยในสถานศึกษา โดยประธานาธิบดีจอร์จบุช ในปี 1990 การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาการยินยอมในการเผยแพร่เอกสารรายงานเกี่ยวกับอาชญากรรมในสถานศึกษา และวิธีการเผยแพร่ข่าวสาร เพื่อช่วยในการฝึกปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ในมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยเวอร์จิเนีย และเป็นการส่งเสริมสนับสนุนนโยบายและกลยุทธ์ในการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษาในอนาคต วิธีการศึกษา โดยการสำรวจข้อมูล ผลการศึกษาพบว่าสถานศึกษามีวิธีการรายงาน และระยะเวลาที่เผยแพร่รายงานที่หลากหลายโดยได้รับการ ยินยอม หรือจากการยินยอมตามกฎหมาย การเผยแพร่รายงานผ่านทางโปรแกรมการปฐมนิเทศนักศึกษา การลงข่าวในหนังสือพิมพ์ของสถาบัน และผ่านทางสำนักงานทรัพยากรมนุษย์

3. ฮัมเมอร์ (Hummer, 1998) ได้ศึกษาเรื่อง The Impact of Campus Public Safety Operations and Crime Prevention Program Implementation upon Serious Criminality at United States Colleges and Universities : An Application of the Situational Perspective เป็นการศึกษาผลกระทบจากการปฏิบัติการเกี่ยวกับสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นผลต่อการรับรู้สิทธิของนักศึกษา Student- Right - To - know และกฎหมายรักษาความปลอดภัยในสถานศึกษา ปี 1990 ทำให้สถาบันอุดมศึกษาต้องหาวิธีการดำเนินการ ดังกล่าว วิธีการดำเนินการวิจัยได้จากการเก็บข้อมูลจาก Bureau of Justice Statistic (BJS) Law Enforcement และโปรแกรม Management and Administrative Statistic (LEMAS) โดยทาง BJS มีหน้าที่ศึกษาโครงสร้างและหน้าที่ที่เหมาะสม

ของแผนการรักษาความปลอดภัยของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม LEMAS ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมในสถานศึกษา และการจัดโครงการป้องกันต่าง ๆ หลังจากนั้นได้นำข้อมูลมาหาค่าสถิติโดยใช้สมการถดถอย ผลการศึกษาได้ข้อเสนอแนะทางการบริหาร 4 ขั้นตอน รวมทั้งข้อเสนอเชิงนโยบายในการรักษาความปลอดภัยแก่นักศึกษาในสถานศึกษา

4. โรเวอร์ลี (Lowery , 1998) ได้ศึกษาเรื่อง Institutional Policy and Individual Responsibility : Communities of Justice and Principle เกี่ยวกับนโยบายของสถาบันที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบส่วนตัวของนักศึกษาตามมุมมองของสถาบันตามแนวทางพัฒนาของ Carnegie Foundation ขอให้สถาบันอุดมศึกษาหาทางพัฒนาประชาคมให้มีมิติ 6 ด้าน คือ เป้าหมาย เปิดเผย ยุติธรรม มีวินัย มีความเอื้ออาทร และมีชื่อเสียง โดยการพัฒนา ต้องพัฒนาร่วมไปกับค่านิยมของสถาบัน และวิถีทางที่จะไปสู่เป้าหมายได้ ต้องมีการตรวจสอบค่านิยม และวัฒนธรรม ลัทธิความเชื่อ มาตรฐานของประชาคม และการพัฒนาคุณธรรม และลักษณะ ส่วนสถาบันมีความคิดเห็นในการพัฒนาตาม Carnegie Foundation เรื่อง Communities of Justice and Principle จะต้องพิจารณา วัฒนธรรมและค่านิยมของสถาบันของตน และพัฒนาโปรแกรม และนโยบายที่ให้เกียรติที่สะท้อนถึงนักศึกษา โดยต้องพิจารณาค่านิยมแกนกลางของแต่ละสถาบันและสื่อสารสิ่งนี้ อย่างเปิดเผยต่อประชาคมทั้งหมด สถาบันต้องสร้างความมั่นใจให้ได้ว่า สิทธิของนักศึกษาได้รับการปกป้องโดยนโยบายที่เหมาะสมในการปกครองนักศึกษา สร้างสามัญสำนึกที่ถูกต้องในเรื่องชุมชนอุดมศึกษา สถาบันอุดมศึกษาจะต้องฝ่าฟันเพื่อสร้างประชาคมของความยุติธรรมและหลักการในระดับสูงของมนุษยชาติ

5. บีซัน (Beeson, 1998) ได้ศึกษาเรื่อง A Student Charter as a Component of Quality Improvement in Higher Education) โดยการศึกษาเกี่ยวกับการนำกฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษามาพัฒนาเป็นส่วนประกอบของการปรับปรุงคุณภาพของ Deakin University ในออสเตรเลีย พบว่ากฎบัตรดังกล่าวเป็นโครงร่างที่สำคัญในการพิจารณาคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษา โดยพิจารณา จากการนำมาใช้ซึ่งสัมพันธ์กันระหว่าง 3 สิ่งคือ กฎบัตร เครื่องมือการประเมิน และผลลัพธ์

6. อัลดริจ และโรว์เลย์ (Aldridge and Rowley, 1998) ได้ศึกษาเรื่อง Student's Charters : An Evaluation and Reflection จากการจัดการสาธารณะในรูปแบบใหม่ ที่คำนึงถึงสัญญาข้อตกลงและการตลาด พบว่าการนำกฎบัตรนิสิตนักศึกษามาใช้ในสถาบันมีความจำเป็น เพราะเป็นข้อตกลงระหว่างสถาบันกับนิสิตนักศึกษา และเป็นการแจ้งความคาดหวังของสถาบันต่อนิสิตนักศึกษา และความคาดหวังระหว่างนิสิตนักศึกษาต่อการดำเนินงานของสถาบัน วิธีดำเนินการ

โดยการรวบรวมและวิเคราะห์ กฎบัตรให้สถาบันอุดมศึกษาประเทศอังกฤษเพื่อนำมาวิเคราะห์ แยกตามคำอธิบายเบื้องต้น ข้อมูล การครอบคลุมของกฎบัตร และการดำเนินการ

สรุปจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การวิจัยเกี่ยวกับกฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาพร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย จำแนกสิทธิและเจ้าหน้าที่ของนิสิตนักศึกษาในประเทศไทยยังไม่มีผู้ใดศึกษาค้นคว้าไว้ ทั้งนี้ เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาไทยยังไม่มีกรดำเนินการจัดทำกฎบัตรสิทธิและหน้าที่ของนิสิตนักศึกษา ซึ่งเป็นหลักสำคัญในการดำเนินงานต่าง ๆ ของสถาบันที่ไม่ล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่น ซึ่งถือเป็นหัวใจการอุดมศึกษา และเป็นการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศตามระบอบประชาธิปไตย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรสิทธิและหน้าที่ที่นิสิตนักศึกษาไทยพร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เพื่อพัฒนาหลักสูตรสิทธิและหน้าที่ที่นิสิตนักศึกษาไทย พร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วยประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนดำเนินการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1.1 กลุ่มข้อมูลจากเอกสารได้แก่

1) เอกสารทางกฎหมาย ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กฎหมายทั่วไป กฎหมายอุดมศึกษา ระเบียบข้อบังคับนิสิตนักศึกษาไทย และหลักสูตรสิทธิและหน้าที่ที่นิสิตนักศึกษาต่างประเทศ

2) เอกสารแนวความคิดเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ที่นิสิตนักศึกษา ได้แก่ แนวคิดเรื่องสิทธิและหน้าที่พลเมืองตามรัฐธรรมนูญ แนวคิดสิทธิและหน้าที่ที่นิสิตนักศึกษาของไทย และแนวคิดสิทธิและหน้าที่ที่นิสิตนักศึกษาตามหลักอุดมศึกษาสากล

1.2 กลุ่มบุคคลที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย บุคลากร 3 กลุ่ม ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยประกอบด้วย ผู้บริหารระดับสูงหรือเทียบเท่า ทำหน้าที่ควบคุมดูแลการใช้ระเบียบข้อบังคับนิสิตนักศึกษา ได้แก่ รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ และผู้อำนวยการนิสิตนักศึกษาหรือเทียบเท่า ได้แก่ นายกษณานิสิตนักศึกษา นายกองคกรนักศึกษาหรือเทียบเท่า ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน และผู้ที่มีความรู้ทางด้านกฎหมายอุดมศึกษา ได้แก่ ตัวแทนอาจารย์นิติศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาและนิติกรประจำสถาบันอุดมศึกษาผู้วิจัยทำการศึกษาในปีการศึกษา 2545 จำนวน 30 สถาบัน ทั้งนี้ไม่รวมสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนที่ได้รับอนุญาตในการจัดตั้งแต่ยังมิได้เปิดดำเนินการสอน สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนสาขานิติศาสตร์ (ทบวงมหาวิทยาลัย , 2545) ตามรายชื่อดังต่อไปนี้

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	คณะนิติศาสตร์
2. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	คณะสังคมศาสตร์ (คณะนิติศาสตร์)
3. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	คณะนิติศาสตร์
4. มหาวิทยาลัยนเรศวร	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
(คณะนิติศาสตร์)
5. มหาวิทยาลัยรามคำแหง	คณะนิติศาสตร์
6. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	สาขาวิชานิติศาสตร์

สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ประเภทวิทยาเขตเดียว

7. มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต	คณะนิติศาสตร์
8. มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น	คณะนิติศาสตร์
9. มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	คณะนิติศาสตร์
10. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	คณะนิติศาสตร์
11. มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	คณะนิติศาสตร์
12. มหาวิทยาลัยรังสิต	คณะนิติศาสตร์
13. มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	คณะนิติศาสตร์
14. มหาวิทยาลัยสยาม	คณะนิติศาสตร์
15. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	คณะนิติศาสตร์
16. มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย	คณะนิติศาสตร์
17. มหาวิทยาลัยทองสุข	คณะนิติศาสตร์
18. วิทยาลัยเทคโนโลยีราชธานี	คณะนิติศาสตร์
19. วิทยาลัยเทคโนโลยีราชธานีอุดร	คณะนิติศาสตร์
20. วิทยาลัยโปลีเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	คณะนิติศาสตร์
21. วิทยาลัยภาคกลาง	คณะนิติศาสตร์
22. วิทยาลัยเมืองหาดใหญ่	คณะนิติศาสตร์
23. วิทยาลัยศรีโสภณ	คณะนิติศาสตร์
24. วิทยาลัยรัตนบัณฑิต	คณะนิติศาสตร์

ประเภทหลายวิทยาเขต

25. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	คณะนิติศาสตร์
26. มหาวิทยาลัยศรีปทุม	คณะนิติศาสตร์

ประเภทมูลนิธิ

27. มหาวิทยาลัยพายัพ	คณะนิติศาสตร์
28. มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์	คณะนิติศาสตร์
29. มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	คณะนิติศาสตร์
30. วิทยาลัยโยนิก	คณะนิติศาสตร์

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาในลักษณะการสุ่มแบบเจาะจง (Patton, 1990) โดยผู้ให้ข้อมูล กลุ่ม หรือสถานที่ ที่ผู้วิจัยถือว่าการคัดสรรตัวอย่างเหล่านี้เลือกขึ้นมาเพราะน่าจะมีความรู้ และข้อมูลเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่ผู้วิจัยกำลังศึกษาอยู่ ผู้วิจัยจึงได้ใช้การสุ่มแบบเจาะจงในการเลือกสถานที่ (site selection) จากสถาบันอุดมศึกษาที่มีสถานที่ทำการสอนนิสิตนักศึกษา และเปิดทำการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับปริญญาตรีในสาขาวิชานิติศาสตร์ เพื่อจะได้กลุ่มตัวอย่างบุคคลตามเกณฑ์ที่กำหนดโดยเกณฑ์การสุ่มดังนี้

1. เป็นมหาวิทยาลัยหลวงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวซึ่งทรงเป็นพระบรมราชูปถัมภ์ของมหาวิทยาลัยและเป็นพระราชปฏิบัติว่า พระมหากษัตริย์ทุกพระองค์แห่งราชวงศ์จักรีเป็นพระบรมราชูปถัมภ์ของสถาบัน ตลอดมาจนถึงปัจจุบัน ได้แก่ **จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**

2. เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ก่อตั้งแรกเริ่ม เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง และมีเอกลักษณ์โดดเด่นเกี่ยวกับการเมืองการปกครองเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันซึ่ง ได้แก่ **มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์**

3. สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ประเภทไม่จำกัดรับแห่งแรกของประเทศไทย ได้แก่ **มหาวิทยาลัยรามคำแหง**

4. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีการจัดวิทยาเขตเป็นวิทยาเขตเดียว และเปิดการเรียนการสอนในคณะนิติศาสตร์ เปิดทำการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี และมีผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีแล้ว ได้แก่ **มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต**

5. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีการจัดวิทยาเขตเป็นหลายเขต และเปิดการเรียนการสอนในคณะนิติศาสตร์ เปิดทำการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี และมีผู้สำเร็จการศึกษาดังกล่าวแล้ว ได้แก่ **มหาวิทยาลัยกรุงเทพ**

6. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีลักษณะเป็นมูลนิธิ เปิดทำการเรียน การสอนในระดับปริญญาตรี และมีผู้สำเร็จ การศึกษาระดับปริญญาตรีดังกล่าวแล้วได้แก่ **มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์**

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งเครื่องมือที่นำมาใช้เป็น 3 ชนิด คือ

1. แบบวิเคราะห์เอกสาร (ภาคผนวก จ) เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ตามแนวการวิเคราะห์สาระของ คลิปเพนดอร์ฟ (1980) อุทุมพร จามรมาน (2533) และ พรชูลี อาชาวอำรุง (2544) เพื่อวิเคราะห์เอกสารทางกฎหมาย และแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิและหน้่านิสิตนักศึกษา โดยเลือกลักษณะการวิเคราะห์ 2 ประเภท คือ

1.1 การวิเคราะห์สาระเชิงระบบ (systems) ใช้ในการวิเคราะห์จัดประเภทหมวดหมู่ของกฎบัตรสิทธิและหน้่านิสิตนักศึกษาไทย เพื่อจัดทำเป็นโครงร่างเกี่ยวกับสิทธิและหน้่านิสิตนักศึกษาไทย

1.2 การวิเคราะห์สาระเชิงภาษา (linguistic representation) ใช้ในการวิเคราะห์ลักษณะโครงร่างทางภาษาของกฎบัตรสิทธิและหน้่านิสิตนักศึกษาไทย ลักษณะโครงร่างทางภาษาของสิทธิและหน้่านิสิตนักศึกษาไทย จำแนกตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย และลักษณะโครงร่างของกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย

2. แบบสัมภาษณ์ (ภาคผนวก ฉ.) เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเองจากสารที่ปรากฏจากการวิเคราะห์เอกสาร เพื่อนำมาใช้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในการหาค่าประกอบและเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิและหน้่านิสิตนักศึกษาไทย

2.1 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจแก้ไข และนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และความชัดเจนของการใช้ภาษา โดยใช้เกณฑ์ในการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ แต่ละท่านดังนี้

2.1.1 มีประสบการณ์ทางด้านนิสิตนักศึกษาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี

2.1.2 เป็นนักกฎหมาย หรือมีประสบการณ์ในการสอนวิชาทางกฎหมายไม่น้อยกว่า 5 ปี

2.1.3 มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับกฎหมายอุดมศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี

2.2 นำเครื่องมือที่ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบไปปรับปรุงและนำไปใช้ทดลองใช้ ณ วิทยาลัยศรีโสภณก่อนนำไปใช้จริง

3. เอกสารประกอบการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยได้จัดทำเอกสารประกอบการตรวจสอบกฎบัตรสิทธิและหน้่านิสิตนักศึกษาไทย (ฉบับร่าง) กฎบัตรหน้่านิสิตนักศึกษาไทย (ฉบับร่าง) สิทธิและหน้่านิสิตนักศึกษาตามหลักกฎหมายอุดมศึกษา (ฉบับร่าง) และกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย (ฉบับร่าง) ดังนี้

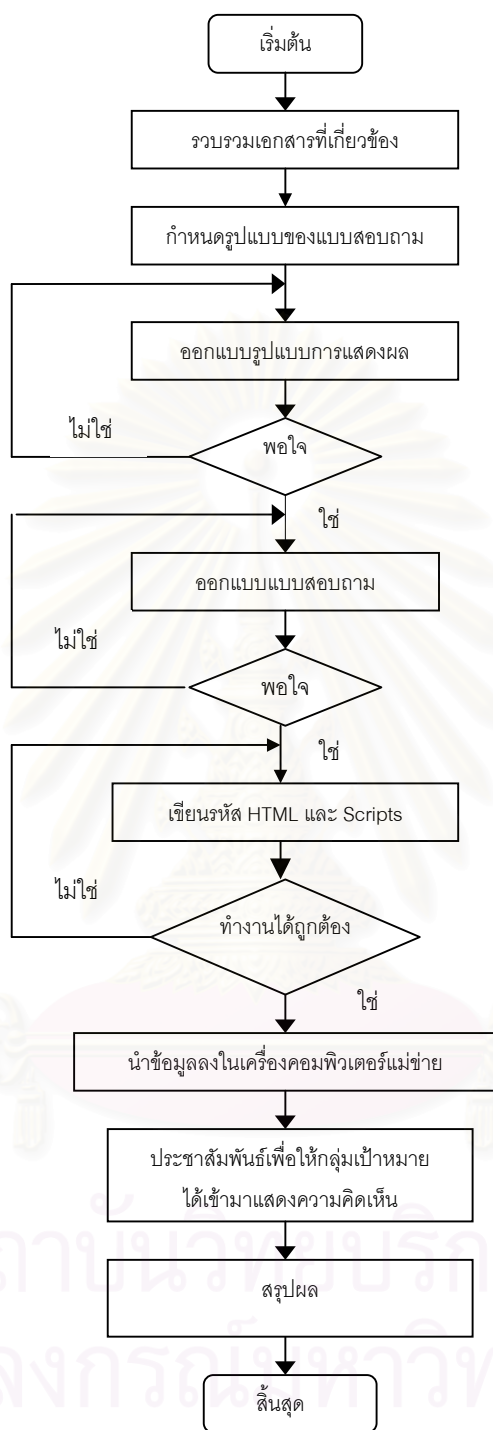
3.1 เอกสารสำหรับการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย 3 ฉบับ คือ การประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ เรื่อง การพัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทยพร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย (ภาคผนวก ก) เอกสารประกอบการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ชุดที่ 1 (ภาคผนวก ข) เอกสารประกอบการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ชุดที่ 2 และบัตรข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (ภาคผนวก ค)

3.2 การตรวจสอบโดยรูปแบบการอิงผู้ทรงคุณวุฒิในรอบ 2 ผู้วิจัยได้จัดทำเอกสารประกอบการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ รอบที่ 2 (ภาคผนวก ฉ) เป็นเอกสารที่ส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบ โดยเขียนข้อความที่ปรับปรุงแก้ไขพร้อมทั้งเหตุผล (ถ้ามี) ลงในเอกสารดังกล่าว

4. แบบสอบถามโดยผ่านเว็บไซต์ เรื่องการพัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย พร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย (ภาคผนวก ฉ.) ประกอบด้วยเว็บบอร์ดหน้าหลัก 4 เรื่อง ตามหัวข้อที่ต้องให้แสดงความคิดเห็น คือกฎบัตรสิทธินิสิตนักศึกษา กฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษา สิทธิและหน้าที่ตามหลักกฎหมายอุดมศึกษา และกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย โดยให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นกรอกข้อมูลส่วนตัวประกอบด้วยชื่อ E-mail สถานภาพการศึกษา ระดับการศึกษา ชื่อสถานศึกษา และแสดงความคิดเห็นรวมทั้งข้อเสนอแนะไม่เกิน 100 ตัวอักษร การตอบแสดงความคิดเห็นว่า ควรนำไปใช้ทั้งหมดได้อย่างไร ควรนำไปใช้บางส่วน ควรปรับปรุงเกี่ยวกับหรือไม่ควรนำไปใช้ทั้งหมด อย่างไร และต้องปรับอย่างไร หลังจากที่นิสิตนักศึกษาได้ส่งข้อความยืนยันแล้ว นิสิตนักศึกษาคนเดิมจะไม่สามารถมาแสดงความคิดเห็นซ้ำได้อีก การจัดทำเว็บไซต์ ผู้วิจัยได้ร่วมออกแบบลำดับขั้นตอนกับผู้จัดทำโดย มีลำดับขั้นตอนในการทำเว็บไซต์ ดังนี้

- 3.1 รวบรวมเนื้อหา
- 3.2 กำหนดหัวข้อที่ต้องการความคิดเห็น
- 3.3 ออกแบบส่วนของเนื้อหาที่แสดงบนเว็บไซต์
- 3.4 ออกแบบส่วนของแบบสอบถาม
- 3.5 เขียนรหัส HTML และ Script
- 3.6 ทดสอบการใช้เว็บไซต์
- 3.7 นำข้อมูลลงในเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่ายเว็บ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลตามขั้นตอนสรุปได้ตามแผนภูมิที่ 2 ดังนี้

แผนภูมิที่ 2 แสดงลำดับขั้นตอนการทำเว็บไซต์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลจากเอกสาร ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสารด้วยตนเอง

2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างในแนวลึก (in-depth unstructured interview) จากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ นายกษานิสิตนักศึกษา นายกองค้การนักศึกษาหรือนายกสโมสรมนิสิตนักศึกษา ตัวแทนอาจารย์นิติศาสตร์ และนิติกรจำนวน 3 คน โดยวิธีแสดงออกทางวาจา (verbal protocol) และบันทึกเทปขณะสัมภาษณ์ จดสรุปการสัมภาษณ์ในแต่ละครั้ง

3. ข้อมูลจากการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (connoisseurship) จำนวน 12 ท่าน (รายชื่อตามภาคผนวก ก.) โดยมีเกณฑ์คัดสรรผู้ทรงคุณวุฒิดังนี้

3.1 เป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านอุดมศึกษา จำนวน 4 ท่าน

3.2 เป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านกฎหมายและอุดมศึกษา จำนวน 4 ท่าน

3.3 เป็นผู้นำ หรือเคยเป็นผู้นำนิสิตนักศึกษาโดยตำแหน่ง จำนวน 4 ท่าน

4. ข้อมูลการตอบแสดงข้อคิดเห็นการนำไปใช้ จากเว็บไซต์กฏบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทยพร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนดำเนินการวิจัยเรื่องการพัฒนา กฏบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย พร้อมด้วยกระบวนการทางนิตินัย ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการวิจัยเป็น 8 ขั้นตอน เพื่อจัดทำ กฏบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย ประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย และกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์และสังเคราะห์ กฏบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาต่างประเทศ และระเบียบ ข้อบังคับนิสิตนักศึกษาไทย

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 จัดทำ กฏบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย (ฉบับร่าง)

ขั้นตอนที่ 4 จัดทำสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย จำแนกตามหลักการ อุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย (ฉบับร่าง)

ขั้นตอนที่ 5 จัดทำกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย (ฉบับร่าง)

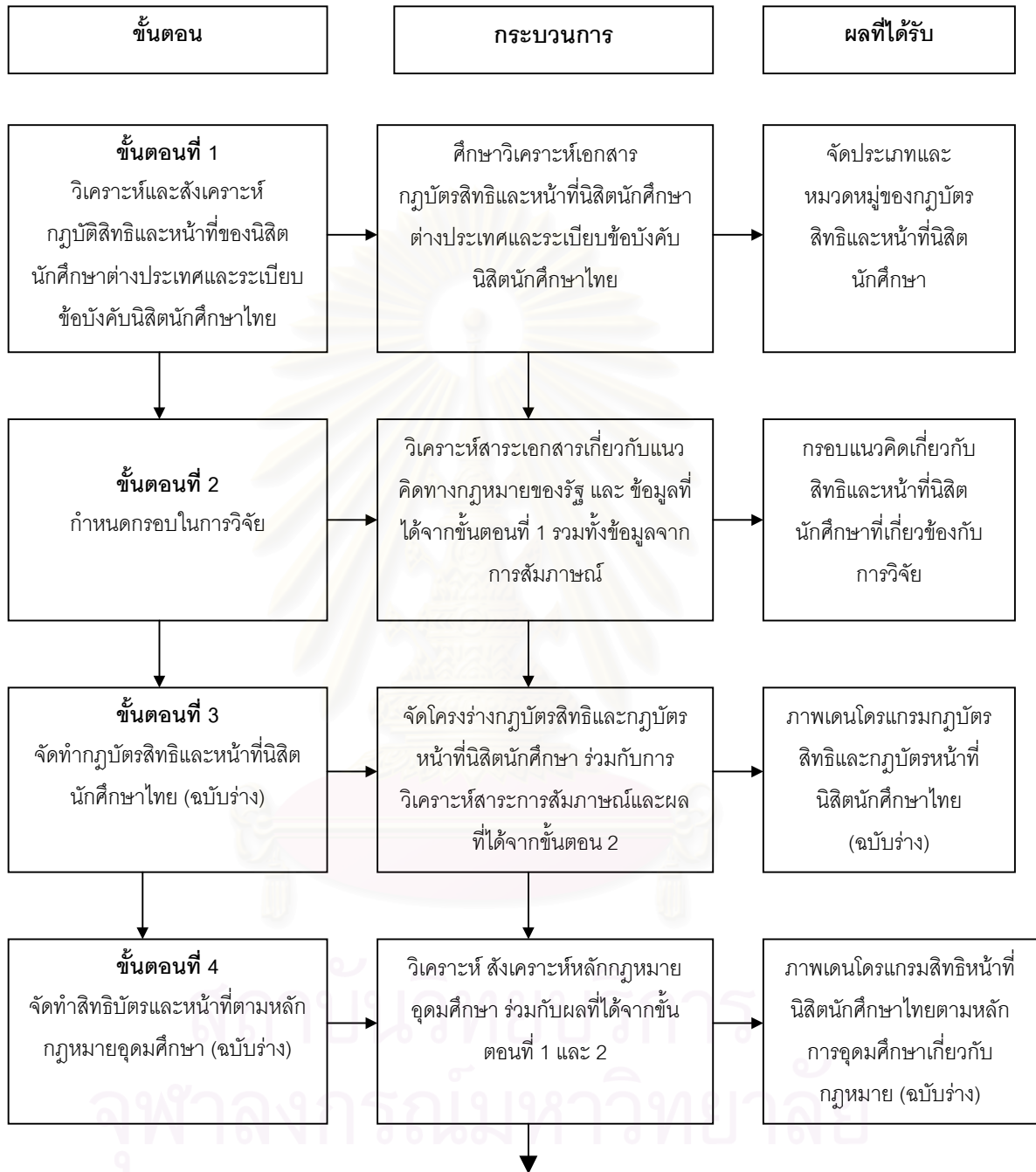
ขั้นตอนที่ 6 ใช้รูปแบบของผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย (ฉบับร่าง) และจัดทำประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย (ฉบับร่าง) และกระบวนการทางนิตินัย (ฉบับร่าง) จำนวน 2 ครั้ง

ขั้นตอนที่ 7 จัดทำ กฏบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทยพร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัยฉบับสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 8 ตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำไปใช้

ขั้นตอนดำเนินการวิจัยขั้นตอนที่ 1 ถึง ขั้นตอนที่ 8 ผู้วิจัยได้แสดงในแผนภูมิที่ 3 ดังนี้

แผนภูมิที่ 3 สรุปขั้นตอนดำเนินการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรสิทธิและหน้าที่นิสิต
นักศึกษาไทยพร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย

จากแผนภูมิที่ 3 สรุปขั้นตอนดำเนินการวิจัยเรื่องการพัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทยพร้อมด้วยกระบวนการทางนิตินัย มีรายละเอียดในการดำเนินการแต่ละขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์และสังเคราะห์กฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาต่างประเทศ และระเบียบข้อบังคับนิสิตนักศึกษาไทย

การวิเคราะห์และสังเคราะห์กฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาต่างประเทศ และระเบียบข้อบังคับนิสิตนักศึกษาไทย ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับดังนี้

1.1 วิเคราะห์แนวคิด สาระ และแก่นสารของกฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษา

ต่างประเทศ และระเบียบ ข้อบังคับนิสิตนักศึกษาไทย ตามแนวการวิเคราะห์สาระ (content analysis) ของ Krippendorff (1980) อุทุมพร จามรมาน (2533) และพรชูลี อาชาวอำรุง (2544) โดยใช้ลักษณะการวิเคราะห์สาระเชิงระบบ (systems) และวิเคราะห์สาระเชิงภาษา ทำการวิเคราะห์ลงในแบบวิเคราะห์เอกสาร

1.2 สังเคราะห์ข้อมูลที่ค้นพบ นำมาจัดแยกประเภท และหมวดหมู่ของกฎบัตรสิทธิและหน้าที่ของนิสิตนักศึกษา ตามการดำเนินงานเกี่ยวกับนิสิตนักศึกษา ของสถาบัน อุดมศึกษา ประกอบด้วย

1.2.1 ประเภทหมวดหมู่ของสิทธิของนิสิตนักศึกษา ตามสาระที่ปรากฏ

1.2.2 ประเภทหมวดหมู่ของหน้าที่นิสิตนักศึกษา ตามสาระที่ปรากฏ

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดกรอบในการวิจัย

การกำหนดกรอบในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่องสิทธิและหน้าที่พลเมืองตามรัฐธรรมนูญ แนวคิดเรื่องสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาของ ต่างประเทศ รวมทั้งเอกสารทางกฎหมายได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และข้อบังคับว่าด้วยกิจกรรมนิสิตนักศึกษา หมวดสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษา ตามเอกสารใน ภาคผนวก ค และ ง

2.2 วิเคราะห์สาระ (content analysis) เพื่อหากรอบแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาที่สอดคล้องกันระหว่างแนวคิดสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย กับแนวคิดของต่างประเทศและแนวคิดตามกฎหมาย โดยใช้แนวการวิเคราะห์สาระของ Krippendorff (1980) ซึ่งใช้ลักษณะการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงระบบ (systems)

2.3 สังเคราะห์ข้อค้นพบที่ได้ นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยประกอบด้วย

2.3.1 แนวคิดเรื่องสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาของไทย

2.3.2 แนวคิดเรื่องสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาตามหลักอุดมศึกษาสากล

2.3.3 แนวคิดเรื่องกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย

2.4 นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์สาระในข้อ 2.2 และกรอบแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาในข้อ 2.3 มาจัดทำแนวคำถามในการสัมภาษณ์ ทำการตรวจคุณภาพเครื่องมือและทดลองนำไปใช้ตามที่ได้กล่าวแล้วในเรื่องเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.5 สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ตามขั้นตอนดำเนินการดังนี้

2.5.1 ส่งหนังสือขอสัมภาษณ์พร้อมแบบสัมภาษณ์ไปยังสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 6 แห่ง ตามที่ได้กล่าวไปแล้ว สำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผู้วิจัยต้องทำหนังสือขออนุญาตถึงสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย และทำการตรวจสอบแบบสัมภาษณ์

2.5.2 ติดต่อขอนัดวัน เวลาและสถานที่สัมภาษณ์หลังจากส่งแบบสัมภาษณ์ให้เตรียมตัว 1 สัปดาห์

2.5.3 ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างโดยการขออนุญาตบันทึกเทป และจัดสรุปวิเคราะห์สาระเบื้องต้นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสิทธินิสิตนักศึกษา และหน้าที่นิสิตนักศึกษา

2.5.4 ผู้วิจัยสรุปวิเคราะห์สาระจากการสัมภาษณ์ในลักษณะภาพเดนไดรแกรมแยกเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย 4 ประเด็นคือ สิทธินิสิตนักศึกษา หน้าที่นิสิตนักศึกษา สิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย และกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำกฎบัตรในขั้นตอนต่อไป (ตัวอย่างการสัมภาษณ์ในภาคผนวก ช)

ขั้นตอนที่ 3 จัดทำกฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย (ฉบับร่าง)

การจัดทำกฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย (ฉบับร่าง) ผู้วิจัยได้ดำเนินการ โดยการวิเคราะห์ความสอดคล้องของกรอบแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษา ซึ่งประกอบด้วย แนวคิดเรื่องสิทธิและหน้าที่พลเมืองตามรัฐธรรมนูญ แนวคิดเรื่องสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาของไทย แนวคิดเรื่องสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาตามหลักอุดมศึกษาสากลในขั้นตอนที่ 2.3 นำมาวิเคราะห์สาระ (content analysis) ร่วมกับข้อมูลสัมภาษณ์เกี่ยวกับสิทธินิสิตนักศึกษา และหน้าที่นิสิตนักศึกษาและจัดทำกฎบัตรสิทธินักศึกษา และกฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษา ตามมาตราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 นำเสนอเป็นแผนภาพเดนไดรแกรม (dendrogram)

ขั้นตอนที่ 4 จัดทำสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทยตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย (ฉบับร่าง)

การจัดทำสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทยตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย (ฉบับร่าง) มีวิธีการดังนี้

4.1 ทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์หลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายตามหลักของ Kaplan and Lee (1995) เนื่องจากเป็นหลักการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของนิสิตศึกษามากที่สุด ทั้งทางด้านวิชาการ ด้านกิจการนิสิตนักศึกษาและการจัดบริการต่างๆ

4.2 นำผลที่ได้มาวิเคราะห์สาระในลักษณะวิเคราะห์สาระเชิงระบบ และวิเคราะห์สาระ

เชิงภาษาร่วมกับข้อมูลการสัมภาษณ์ ในประเด็นสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย นำเสนอเป็นภาพเดนไดรแกรม

ขั้นตอนที่ 5 จัดทำกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย (ฉบับร่าง)

การจัดทำกระบวนการพิจารณาทางนิตินัยฉบับร่าง ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

5.1 วิเคราะห์ สังเคราะห์แนวคิดพื้นฐานของหลักนิติธรรมและหลักทางวินัยนิสิตนักศึกษาของ Young (1972) ; Rez, 1977 และ Jowell, 1994 (อ้างใน ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศาล ; 2541) Dannells, (1996) และวรวพจน์ วิศรุตพิชญ์ (2543) เพื่อเป็นแนวในการจัดทำโครงร่างของกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย

5.2 นำข้อมูลการสัมภาษณ์ในประเด็นกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย มาวิเคราะห์สาระร่วมกับประเภทหมวดหมู่กฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาต่างประเทศ และระเบียบข้อบังคับนิสิตนักศึกษาไทย แสดงผลเป็นภาพเดนไดรแกรม

ขั้นตอนที่ 6 ตรวจสอบกฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย ประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย และกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย

การตรวจสอบกฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย และประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย พร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบโดยการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ (connoisseurship model) จำนวน 2 ครั้ง โดยผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดียวกันจำนวน 12 ท่าน ตามเกณฑ์คัดสรรคือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านกฎหมายและอุดมศึกษา 4 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านอุดมศึกษา 4 ท่าน เป็นผู้นำหรือเคยเป็นผู้นำนิสิตนักศึกษาโดยตำแหน่ง 4 ท่าน ตามรายชื่อในภาคผนวก ก. เพื่อตรวจสอบข้อมูลเป็นรายประเด็น รายข้อ รวมทั้งข้อเสนอแนะอื่น ๆ โดยมีการดำเนินงานดังนี้

6.1 จัดประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อวิพากษ์วิจารณ์ตรวจสอบผลการวิจัย ในการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ ณ ห้องประชุม 804 อาคาร 40 ปี สจพ. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือในวันที่ 21 ธันวาคม 2545 โดยผู้วิจัยได้ทำหนังสือเชิญ และส่งเอกสารข้อมูลการวิจัยให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบล่วงหน้า 10 วัน

6.2 นำผลการประชุมไปปรับปรุงแก้ไข

6.3 จัดทำรูปเล่มและนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ

6.4 ส่งเอกสารให้ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มเดิมทำการตรวจสอบโดยเขียนข้อความที่ปรับปรุงแก้ไข พร้อมทั้งเหตุผล (ถ้ามี) ลงในเอกสาร รอบที่ 2 และส่งคืนผู้วิจัยภายในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2546

6.5 สรุปผล และปรับปรุงตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิขั้นสุดท้าย

6.6 ตรวจสอบผลการวิจัยและการใช้สำนวนทางกฎหมายโดยผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบข้อมูลทางกฎหมาย (รายชื่อในภาคผนวก ก.)

ขั้นตอนที่ 7 จัดทำกฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทยพร้อมด้วย กระบวนการพิจารณาทางนิตินัย ฉบับสมบูรณ์

การเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์ ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อค้นพบที่ได้ คือ กฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาฉบับสมบูรณ์ ประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายฉบับสมบูรณ์ และกระบวนการพิจารณาทางนิตินัยฉบับสมบูรณ์ โดยการรวบรวมและจัดลำดับความสำคัญตามศักดิ์ และฐานะทางกฎหมาย เป็นกฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย พร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย ประกอบด้วยข้อค้นพบเรียงลำดับความสำคัญตามศักดิ์และฐานะทางกฎหมาย ดังนี้

1. กฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย
2. กฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย
3. ประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทยตามหลักกฎหมายอุดมศึกษา
4. กระบวนการพิจารณาทางนิตินัย

ขั้นตอนที่ 8 ตรวจสอบความเป็นไปของการนำไปใช้

ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามโดยผ่านเว็บไซต์กฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย พร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัยในเว็บไซต์ชื่อ http://edu.kmitnb.ac.th/~st_charter หรือ จากเว็บไซต์ชื่อ http://202.44.43.200/~st_charter ให้นิสิตนักศึกษาตอบแสดงความคิดเห็นใน 4 ประเด็น ประกอบด้วยกฎบัตรสิทธินิสิตนักศึกษา กฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษา สิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทยตามหลักกฎหมายอุดมศึกษา และกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย ตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2546 ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ส่งเอกสารและติดประกาศเชิญชวนแสดงข้อคิดเห็นไปยังองค์การนิสิตนักศึกษาทั่วประเทศ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์จากฝ่ายกิจการภายนอกองค์การนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ นำผลจากความคิดเห็นมาสรุปร่างกฎบัตรสำหรับเป็นตัวอย่างในการนำไปใช้ในสถาบันอุดมศึกษา และเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์ทั้งนี้ข้อจำกัดในการตอบแบบสอบถามจากเว็บไซต์ในเรื่องกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม การใช้เวลาในการตอบแบบสอบถาม ผลการประชาสัมพันธ์ และความสนใจพิเศษของนิสิตนักศึกษาที่ตรงกับเรื่องที่วิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้แก้ปัญหาโดยการทำการประชาสัมพันธ์กับนิสิตนักศึกษาโดยตรง โดยผ่านองค์การนิสิตนักศึกษา สโมสรนิสิตนักศึกษา และการติดประกาศในรูปแบบต่าง ๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์สาระ (content analysis) ตามหลักของ Krippendorff (1980) อุทุมพร

จามรมาน (2533) และพรชูลี อาชวอำรุง (2544) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จากภาษา กลุ่มคำที่ปรากฏ และนำมาแยกแยะ จัดประเภท ลำดับความสำคัญ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ มีวิธีดำเนินการดังนี้

1.1 จัดกลุ่มเอกสารที่จะวิเคราะห์ สังเคราะห์ออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ

1.2 นำข้อมูลจากเอกสารตามข้อ 1.1 มาเขียนสรุปลงแบบวิเคราะห์เอกสาร เพื่อทำการวิเคราะห์สาระ (content analysis) โดยเขียนสรุปเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องที่จะศึกษาในแต่ละขั้นตอน

1.3 นำข้อมูลจากแบบวิเคราะห์เอกสาร มาเขียนเป็นภาพเดนไดรแกรม ดังต่อไปนี้

1) นำข้อมูลจากแบบวิเคราะห์เอกสาร มาแยกแยะแต่ละประเภท ของเรื่องตามที่ผู้วิจัยจะศึกษา

2) อ่านวิเคราะห์เพื่อหาประเด็นหลัก และประเด็นรอง แล้วขีดเส้นใต้เน้นประเด็นที่สำคัญ

3) นำประเด็นดังกล่าวมาจัดรวมกลุ่มประเด็น ตามวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยศึกษา โดยเน้นเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธินิสิตนักศึกษาและหน้าที่นิสิตนักศึกษา และนำมาเขียนภาพเดนไดรแกรม

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยนำข้อมูลที่ได้ มาวิเคราะห์สาระ จัดกลุ่มประเด็นหลัก ประเด็นรอง และประเด็นย่อย แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นภาพ เดนไดรแกรม

3. วิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จากการตอบแบบสอบถามจากเว็บไซต์ จากการตอบแสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการนำไปใช้ซึ่งประกอบด้วยควรนำไปใช้ทั้งหมดดีอย่างไร การนำไปใช้บางส่วนควรปรับปรุงเกี่ยวกับ หรือไม่ควรนำไปใช้ทั้งหมดอย่างไร ต้องปรับอย่างไร จากเว็บบอร์ด เรื่องกฎบัตรสิทธินิสิตนักศึกษาไทย กฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย สิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย และกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย โดยแยกเป็นประเด็นตามเรื่องต่าง ๆ และแสดงผลการตอบข้อคิดเห็นเป็นกราฟแสดงสถิติในแต่ละประเด็น

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารกฎบัตรสิทธิ และหน้าที่นิสิตนักศึกษาต่างประเทศ และระเบียบ ข้อบังคับนิสิตนักศึกษาของไทย รวมทั้งเอกสารทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ตามแนวการวิเคราะห์สาระ (content analysis) ของ Krippendorff (1980) อุกุมพร จามรมาน (2533) และพรชูลี อาชาวอำรุง (2544) เพื่อสร้างแนวคำถามในการสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ ตัวแทนอาจารย์คณะนิติศาสตร์ นิติกรและผู้นำนิสิตนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ที่เปิดการเรียนสอนในสาขาวิชานิติศาสตร์และนำผลการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์สรุปจัดทำกฎบัตรสิทธินิสิตนักศึกษา กฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษา ประมวลสิทธิและหน้าที่ตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย และกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย หลังจากนั้นนำไปตรวจสอบในรูปแบบการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (connoisseurship model) และการตรวจสอบข้อมูลโดยนักกฎหมาย นำผลที่ได้มาสอบถามความคิดเห็นจากนิสิตนักศึกษาโดยผ่านเว็บไซต์สำหรับการจัดทำกฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทยพร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นหลัก ในการจัดทำ ได้ผลการวิเคราะห์แบ่งเป็น 4 ตอน ตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์กฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษา ต่างประเทศและระเบียบข้อบังคับนิสิตนักศึกษาไทย

1.1 ผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์กฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิต นักศึกษาต่างประเทศ

1.2 ผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์ระเบียบ ข้อบังคับนิสิตนักศึกษาไทย

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย แบ่งออกเป็น

2.1 ผลการวิเคราะห์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

2.2 ผลการพัฒนากฎบัตรสิทธินิสิตนักศึกษาไทย

2.3 ผลการพัฒนากฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย

ตอนที่ 3 ผลการพัฒนาประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย พร้อมด้วย
กระบวนการพิจารณาทางนิตินัย แบ่งออกเป็น

3.1 ผลการพัฒนาประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทยตาม
หลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย

3.2 ผลการพัฒนากระบวนการพิจารณาทางนิตินัย

ตอนที่ 4 ผลการตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำไปใช้

**ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์กฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาต่างประเทศ
และเปรียบเทียบ ข้อบังคับนิสิตศึกษาของไทย**

จากการรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ นำมาวิเคราะห์
ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธินักศึกษาและหน้าที่นิสิตนักศึกษา และทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์สาระใน
ภาพรวมเพื่อได้ผลการวิเคราะห์แบ่งออกเป็น

1.1 ผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์กฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาต่างประเทศ

เอกสารกฎบัตรนิสิตนักศึกษาต่างประเทศที่รวบรวมมาในครั้งนี้ เป็นเอกสารจาก
สถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสุ่มแบบเจาะจงจากสถาบันอุดมศึกษาที่ใช้ภาษา
อังกฤษเป็นภาษาสื่อสาร ใน 3 ทวีปคือ ทวีปอเมริกา ทวีปยุโรป และทวีปออสเตรเลีย จำนวน 19
สถาบัน นำมาวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อแยกประเภท หมวดหมู่เนื้อหาของกฎบัตรได้ผลการ
วิเคราะห์ดังตารางที่ 2 ถึง 4 และแผนภาพที่ 1 และ 2 ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 รายชื่อกฎบัตรนิสิตนักศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ

สถาบันอุดมศึกษา	ประเทศ	ชื่อกฎบัตร
1. Emporia State University	สหรัฐอเมริกา	Student Bill of Rights
2. Indiana University	สหรัฐอเมริกา	IU Code of Student Rights, Responsibilities and Conduct
3. Indiana University-Purdue University Fort Wayne	สหรัฐอเมริกา	I PEW code of Student Rights, Responsibilities & Conduct
4. University of Florida	สหรัฐอเมริกา	Undergraduate Student Bill of Rights
5. University of Pennsylvania	สหรัฐอเมริกา	Charter of the University of Pennsylvania
6. Warren Wilson College	สหรัฐอเมริกา	Bill of Student Rights and Responsibilities
7. University of Derby	สหราชอาณาจักร	Student Charter
8. University of Greenwick	สหราชอาณาจักร	A Charter for Student Service
9. Victoria University of Wellington	สหราชอาณาจักร	Student Charter
10. Liverpool John Moores University	สหราชอาณาจักร	Student Charter
11. Manchester Metropolitan University	สหราชอาณาจักร	Charter Statement
12. University of Nottingham	สหราชอาณาจักร	Partnerships in Learning : A Guide for Students
13. Sheffield Hallam University	สหราชอาณาจักร	Student Charter
14. University of Sunderland	สหราชอาณาจักร	Student Charter
15. University of Teeside	สหราชอาณาจักร	Charter for Full-time Students
16. Canterbury Christ Church University and College	สหราชอาณาจักร	Students Charter
17. University of Lincolnshire & Humberside	สหราชอาณาจักร	Student Charter
18. Curtin University of Technology	ออสเตรเลีย	Student Charter
19. Deakin University	ออสเตรเลีย	Student Charter

จากตารางที่ 2 พบว่ามีชื่อเรียกกฎบัตรแตกต่างกันตามลักษณะของกฎบัตร โดยแยกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่เรียกชื่อตามเนื้อเรื่องที่เกี่ยวข้องจะใช้ว่า Student Rights and Responsibilities ในชื่อกฎบัตร ซึ่งได้แก่กฎบัตรของนิสิตนักศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา ส่วนอีกกลุ่มจะใช้ชื่อในภาพรวมคือ Student Charter ได้แก่ ประเทศสหราชอาณาจักร และประเทศที่เคยอยู่ในอาณานิคมของประเทศสหราชอาณาจักร

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ประเภทหมวดหมู่เนื้อหา ของสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาที่ปรากฏอยู่ในกฎบัตรนิสิตนักศึกษาต่างประเทศ ปรากฏผลการวิเคราะห์ตามตารางที่ 3 และ 4 ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ประเภทสิทธินักศึกษาจากกฎบัตรนิสิตนักศึกษาต่างประเทศ

สถาบันอุดมศึกษา	สิทธิพื้นฐาน			สิทธิด้านการเรียนการสอน						สิทธิด้านบริการต่าง ๆ	สิทธิด้านสิ่งแวดล้อม	การมีส่วนร่วมในการปกครอง
	สิทธิของพลเมือง	การไม่เลือกที่รักมักที่ชัง	การดลวงเกินทางเพศ	ในหลักสูตร			นอกหลักสูตร					
				การเรียน	การสอน	การบริหารงานวิชาการ	สิทธิทั่วไปเกี่ยวกับกิจกรรม	การดำเนินงานกิจกรรม	วินัยนิสิตนักศึกษา			
1. Emporia State University	/	/	/	/	/			/				
2. Indiana University	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/		/
3. Indiana University-Purdue University Fort Wayne	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/		/
4. University of Florida	/	/	/	/	/							
5. University of Pennsylvania	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/		/
6. Warren Wilson College	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
7. University of Derby	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/		
8. University of Greenwick	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/		
9. Victoria University of Wellington	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/		
10. Liverpool John Moores University	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/		/
11. Manchester Metropolitan University	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/		/
12. University of Nottingham	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/		
13. Sheffield Hallam University	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/		
14. University of Sunderland	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/		
15. University of Teeside	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/		
16. Canterbury Christ Church University and College	/	/	/	/	/	/	/	/	/			
17. University of Lincolnshire & Humberside	/	/	/	/	/	/	/	/	/		/	
18. Curtin University of Technology	/	/	/	/	/	/	/	/	/			
19. Deakin University	/	/	/	/	/	/	/	/				/
รวม	19	19	19	19	19	17	16	18	16	12	2	7

จากตารางที่ 3 พบว่าเนื้อหาหลักสูตรนิสิตนักศึกษาต่างประเทศได้กล่าวถึงสิทธิ นิสิตนักศึกษาใน 4 ประเด็นหลักคือ สิทธิพื้นฐาน สิทธิด้านการเรียนการสอน สิทธิด้านการจัด บริการด้านต่าง ๆ สิทธิด้านสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมในการปกครอง ประเด็นสิทธิพื้นฐานซึ่ง ประกอบด้วยสิทธิของพลเมือง การไม่เลือกที่รักมักที่ชัง และการล่องหนทางเพศ เป็นประเด็นที่ กล่าวถึงมากที่สุดจำนวน 19 สถาบัน ส่วนอันดับรองลงมาเป็นประเด็นสิทธิด้านการเรียนการสอน ในหลักสูตร ซึ่งแยกเป็นสิทธิทางการเรียน 19 สถาบัน สิทธิทางการสอน 19 สถาบัน และสิทธิการบริหารงานวิชาการ 17 สถาบัน ส่วนประเด็นสิทธิด้านสิ่งแวดล้อมได้กล่าวถึงเป็นลำดับสุดท้าย จำนวน 2 สถาบัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ประเภท หน้าที่นิสิตนักศึกษาจากกฎบัตรนิสิตนักศึกษาต่างประเทศ

สถาบันอุดมศึกษา	หน้าที่ทั่วไป			หน้าที่ด้านการเรียนการสอน							หน้าที่ด้านบริการต่างๆ	หน้าที่ด้านสิ่งแวดล้อม	การมีส่วนร่วมในการปกครอง	
	ต่อต้านตนเอง	ต่อเพื่อนนิสิตนักศึกษา	ต่อสถาบัน	ในหลักสูตร			นอกหลักสูตร							
				การเรียน	การสอน	การบริหารงานวิชาการ	หน้าที่ทั่วไปเกี่ยวกับกิจกรรม	การดำเนินงานกิจกรรม	ระบบวินัย					
1. Emporia State University	/	/	/	/	/			/						
2. Indiana University	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/			/
3. Indiana University-Purdue University Fort Wayne	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/			/
4. University of Florida	/	/	/	/	/									
5. University of Pennsylvania	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/				/
6. Warren Wilson College	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
7. University of Derby	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/			
8. University of Greenwick	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/			
9. Victoria University of Wellington	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/			
10. Liverpool John Moores University	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/			/
11. Manchester Metropolitan University	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/			/
12. University of Nottingham	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/			
13. Sheffield Hallam University	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/			
14. University of Sunderland	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/			
15. University of Teeside	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/			
16. Canterbury Christ Church University and Coolege	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/				
17. University of Lincolnshire & Humberside	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/		/		
18. Curtin University of Technology	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/				
19. Deakin University	/	/	/	/	/	/		/						
รวม	19	19	19	19	19	17	16	19	16	12	2	6		

จากตารางที่ 4 พบว่าเนื้อหากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาต่างประเทศได้กล่าวถึง หน้าที่นิสิตนักศึกษาใน 4 ประเด็นคือ หน้าที่ทั่วไป หน้าที่ด้านการเรียนการสอน หน้าที่ด้านการจัดบริการด้านต่าง ๆ หน้าที่ด้านสิ่งแวดล้อม และหน้าที่ในการมีส่วนร่วมในการปกครอง ประเด็นที่มีการกล่าวถึงมากที่สุดคือ หน้าที่ทั่วไป ซึ่งประกอบด้วยหน้าที่ต่อตนเอง หน้าที่ต่อเพื่อน นิสิตนักศึกษา และหน้าที่ต่อสถาบัน มีจำนวนอย่างละ 19 สถาบัน ส่วนอันดับรองเป็นประเด็นหน้าที่ด้านการเรียนการสอน ซึ่งแยกเป็นหน้าที่ด้านการเรียน 19 สถาบัน หน้าที่ด้านการสอน จำนวน 19 สถาบัน และหน้าที่ด้านการบริหารงานวิชาการจำนวน 17 สถาบัน ส่วนประเด็นหน้าที่อันดับสุดท้าย คือ หน้าที่ด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 2 สถาบัน

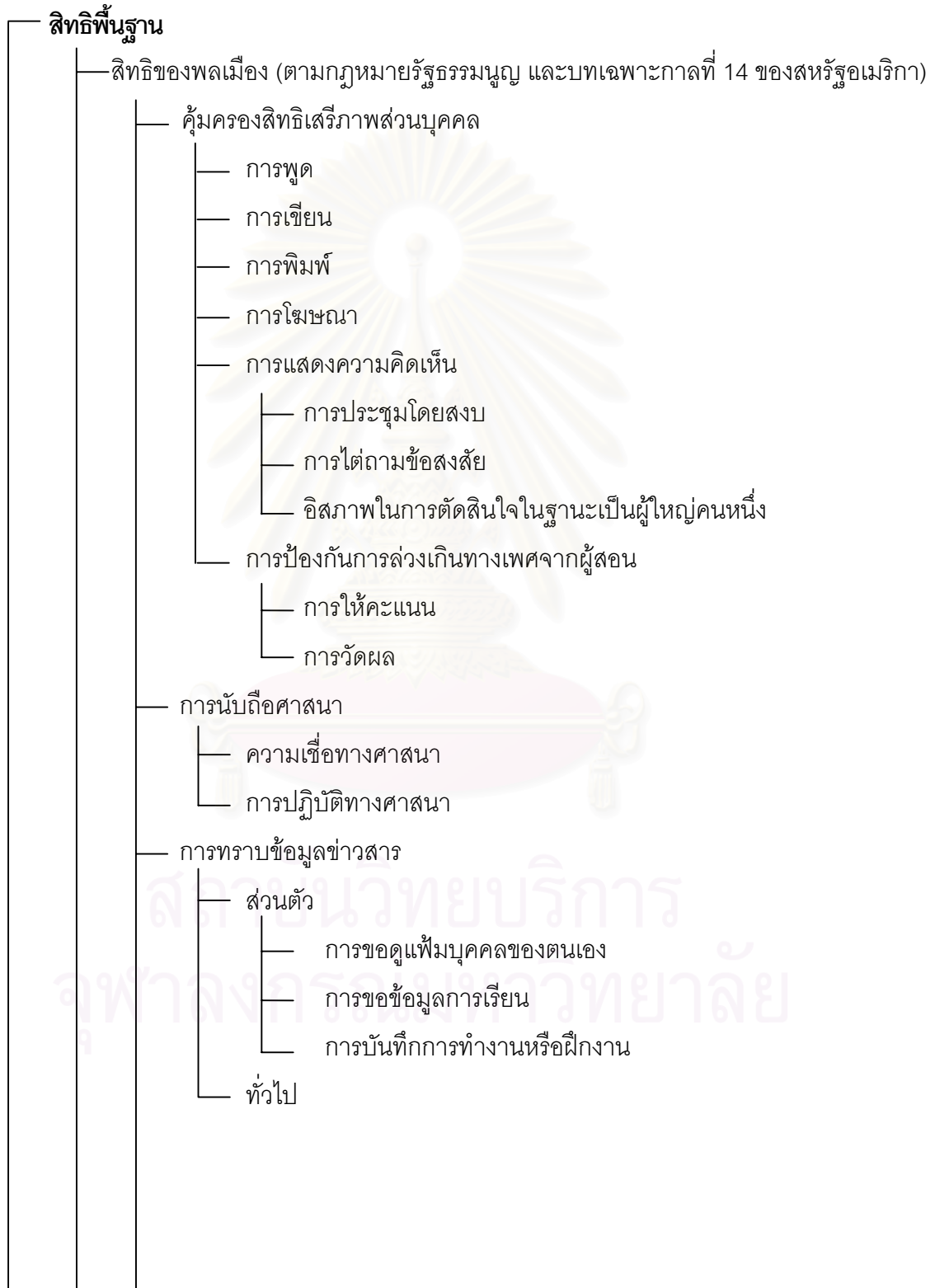
ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ประเภทหมวดหมู่เนื้อหา ของกฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาต่างประเทศ ที่ได้จากตารางที่ 2 และ 3 มาสังเคราะห์กับเนื้อหาของกฎบัตร โดยใช้การวิเคราะห์สาระ ตามประเด็นสิทธินิสิตนักศึกษาและหน้าที่นิสิตนักศึกษา หลังจากนั้นนำมาจัดกลุ่มตามประเด็นหลักในตารางที่ 2 และ 3 ปรากฏผลสรุปตามแผนภาพที่ 1 และ 2 ซึ่งสรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

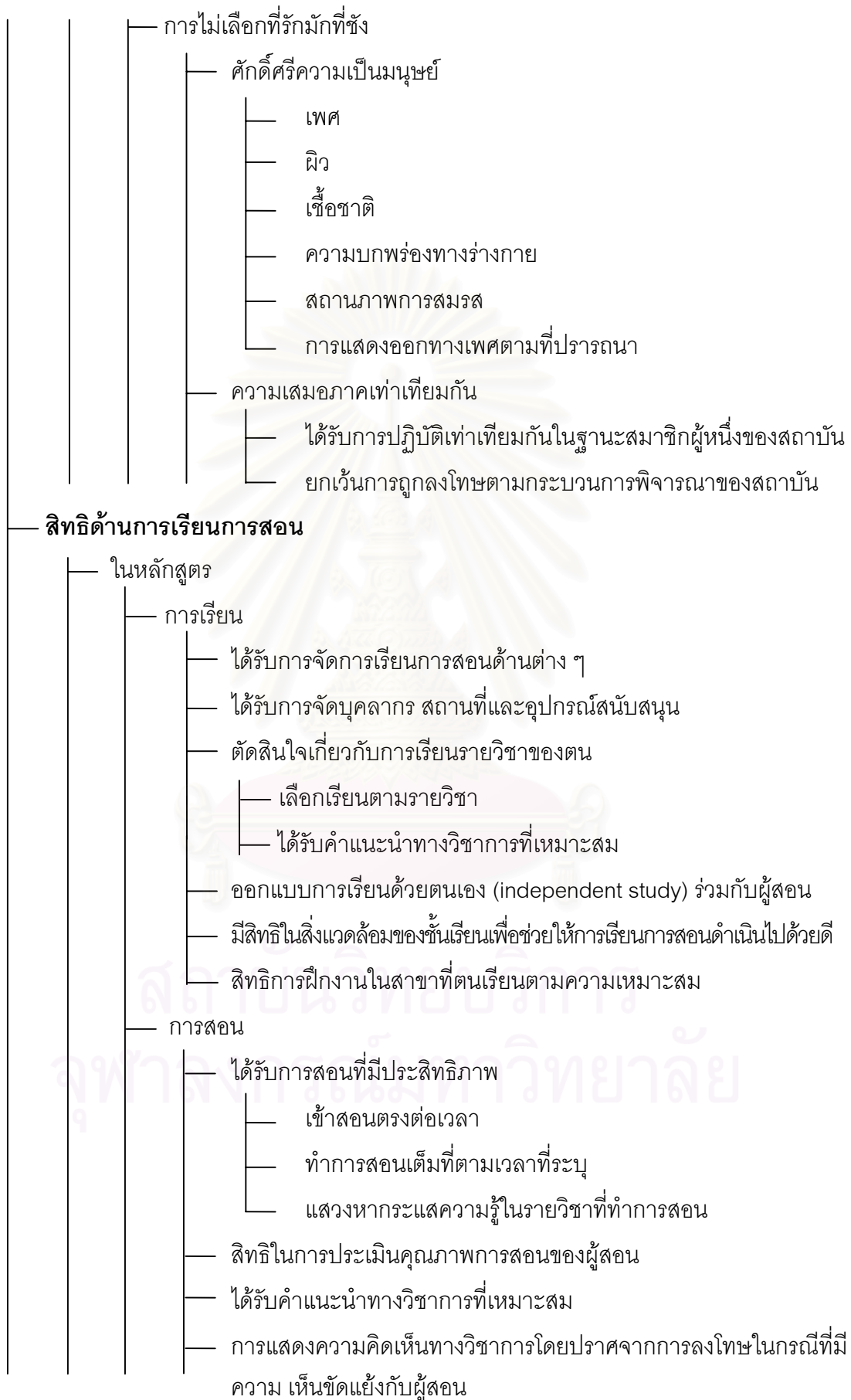
ผลการวิเคราะห์กฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาต่างประเทศ แยกตามประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสิทธินิสิตนักศึกษา (โปรดดูตามแผนภาพที่ 1) พบว่าสิทธินิสิตนักศึกษาในกฎบัตรนิสิตนักศึกษาต่างประเทศจะกล่าวถึงสิทธิพื้นฐาน สิทธิด้านการเรียนการสอน สิทธิด้านการจัดบริการต่าง ๆ สิทธิด้านสิ่งแวดล้อมและสิทธิมีส่วนร่วมในการปกครองสถาบัน สำหรับประเด็นสิทธิพื้นฐานจะกล่าวถึงสิทธิของพลเมืองด้านการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลทั้งด้านการพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา การแสดงความคิดเห็นและการป้องกันการล่วงเกินทางเพศจากผู้สอน สิทธิพลเมืองยังกล่าวถึงการนับถือศาสนา การทราบข้อมูลข่าวสาร และการไม่เลือกที่รักมักที่ชัง

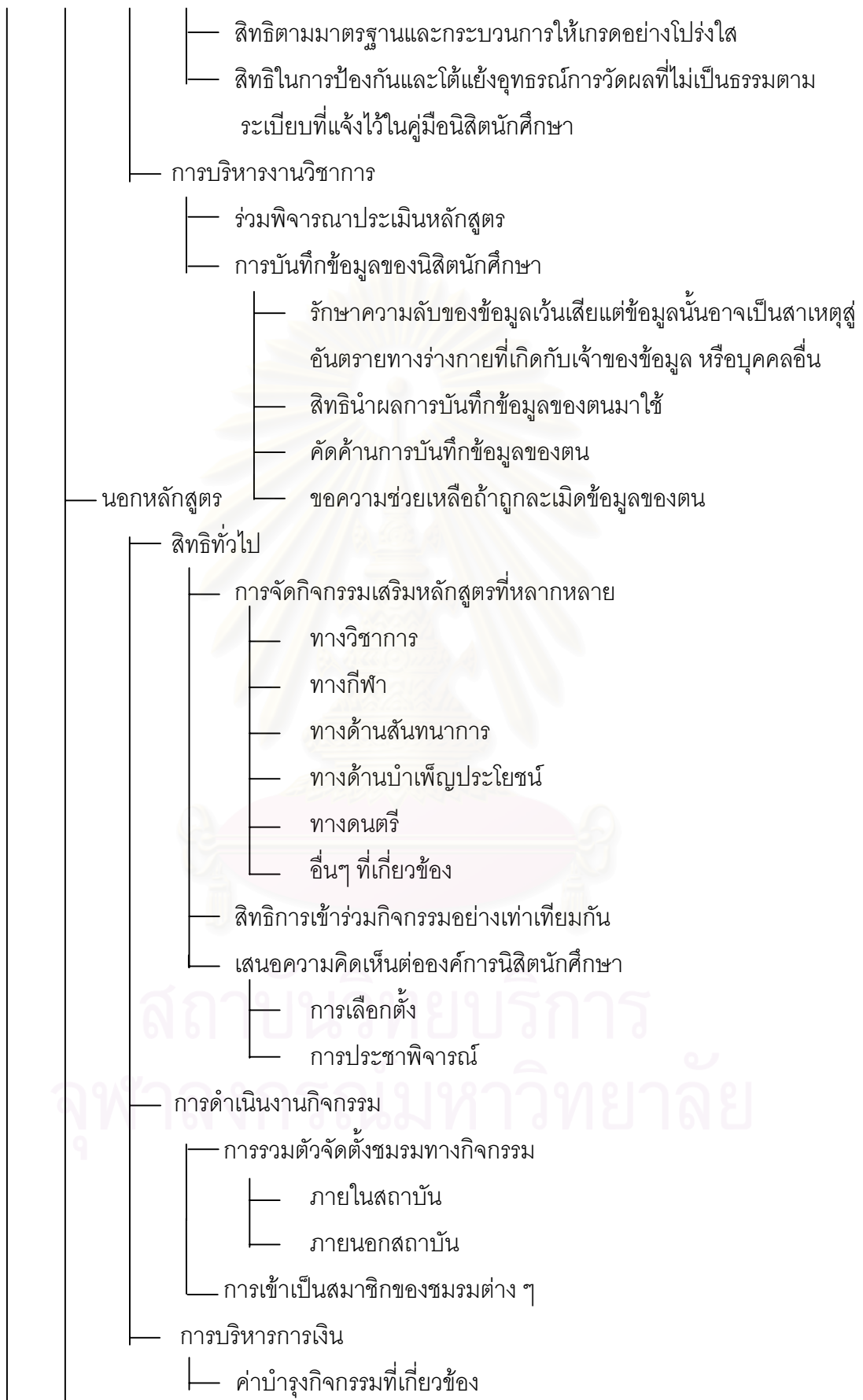
เมื่อพิจารณาหน้าที่นิสิตนักศึกษาตามกฎบัตรนิสิตนักศึกษาต่างประเทศ (โปรดดูตามแผนภาพที่ 2) จะกล่าวถึงหน้าที่ต่อตนเอง หน้าที่ต่อเพื่อนนิสิตนักศึกษา หน้าที่ต่อสถาบัน หน้าที่ด้านการเรียนการสอนทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตร หน้าที่ด้านการจัดบริการต่าง ๆ หน้าที่ด้านสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมในการปกครองสถาบันโดยกล่าวถึงการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งและออกเสียงแสดงประชามติโดยสุจริตและมุ่งประโยชน์ส่วนรวม การปฏิบัติตามกฎของสถาบันโดยยึดคำตัดสินตามโครงสร้างของการพิจารณาคดีตัดสินและการอุทธรณ์ของสถาบัน การพิสูจน์ความถูกต้องของตนในกรณีที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิด การศึกษากระบวนการตัดสินคดีและการอุทธรณ์จากคู่มือนิสิตนักศึกษาหรือเอกสารอื่น ๆ รวมทั้งหน้าที่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยของสถาบัน ผลการวิเคราะห์ แสดงตามแผนภาพที่ 2 ดังนี้

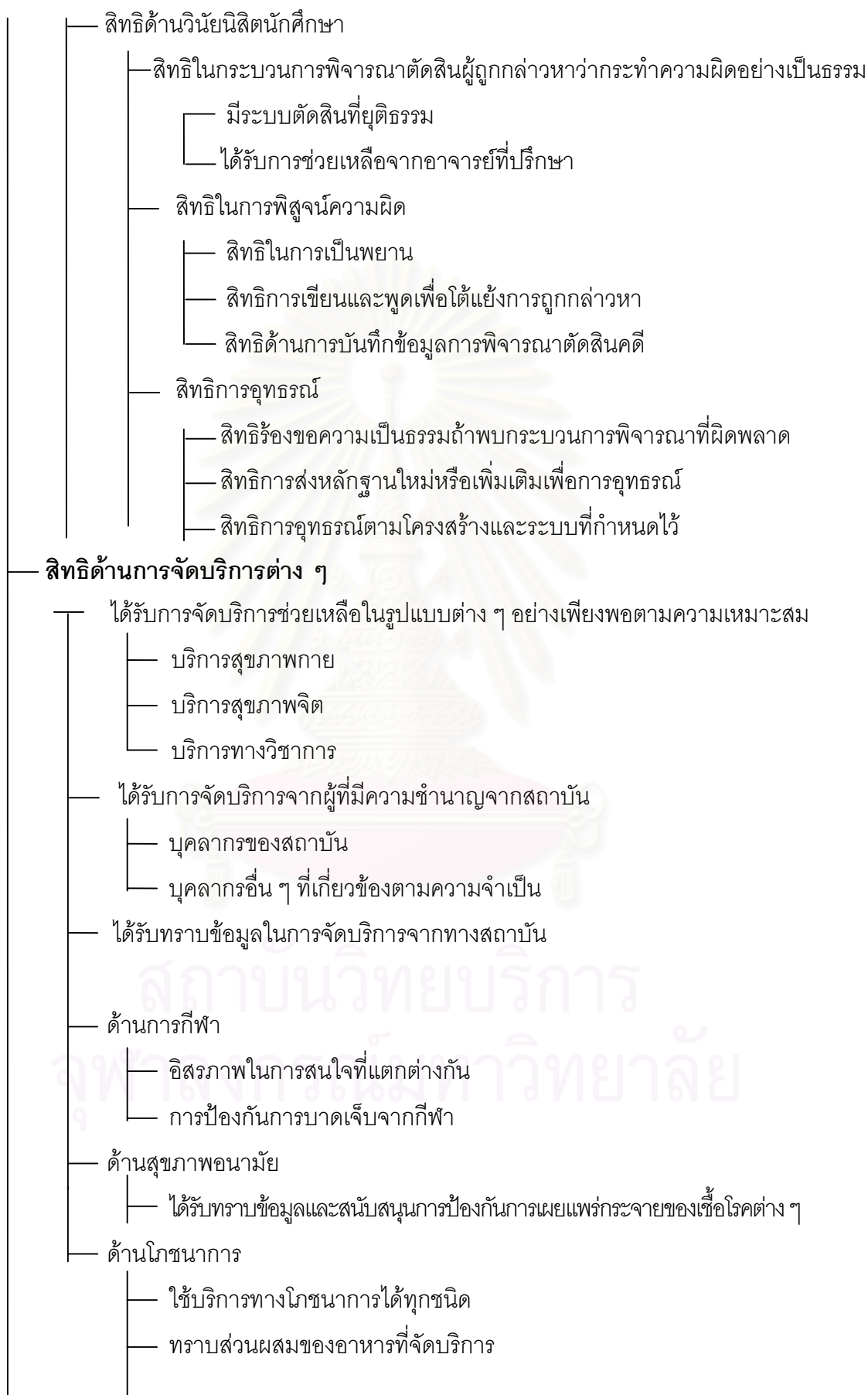
แผนภาพที่ 1 ผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์สิทธินิสิตนักศึกษาจากกฎบัตรนิสิตนักศึกษา ต่างประเทศ

สิทธินิสิตนักศึกษาในกฎบัตรนิสิตนักศึกษาต่างประเทศ

	<ul style="list-style-type: none"> — ใช้อุปกรณ์ในครัวเรือนที่สะอาดและถูกสุขอนามัย — ทราบความแตกต่างของการใช้อาหารเสริม
	<ul style="list-style-type: none"> — ด้านหอพัก <ul style="list-style-type: none"> — สิทธิในการสำรวจห้องพักก่อนพักอาศัย — สิทธิความเป็นส่วนตัว — สิทธิการคบหาสมาคม — สิทธิความปลอดภัยในหอพัก <ul style="list-style-type: none"> — ความปลอดภัยส่วนตัว — ความปลอดภัยในเคหะสถาน — ความปลอดภัยในทรัพย์สิน — คุ้มครองการตรวจค้น จับกุมโดยปราศจากความรุนแรงและไร้เหตุผล — ได้รับการจัดสิ่งแวดล้อมที่ดี — ได้รับการดูแลรักษาความสะอาดและตกแต่งที่ดี — ได้รับการรักษาความปลอดภัย — ได้รับการจัดสิ่งส่งเสริมสุขภาพอนามัยส่วนบุคคล <ul style="list-style-type: none"> — กระดาษชำระ — สบู่ล้างมือ — ที่ดูดฝุ่น — ไม้กวาด — อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง — สิทธิการโต้แย้งกับผู้ดูแลหอพัก — สิทธิในการใช้เนื้อที่ในหอพัก — สิทธิการเข้าพักและเข้าเยี่ยมของบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้อง
	<ul style="list-style-type: none"> — สิทธิด้านสิ่งแวดล้อม <ul style="list-style-type: none"> — มีส่วนร่วมในการจัดสิ่งแวดล้อม — มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
	<ul style="list-style-type: none"> — สิทธิมีส่วนร่วมในการปกครองสถาบัน <ul style="list-style-type: none"> — มีส่วนร่วมในการปกครองของสถาบัน <ul style="list-style-type: none"> — การร่างระเบียบ ข้อบังคับของสถาบัน

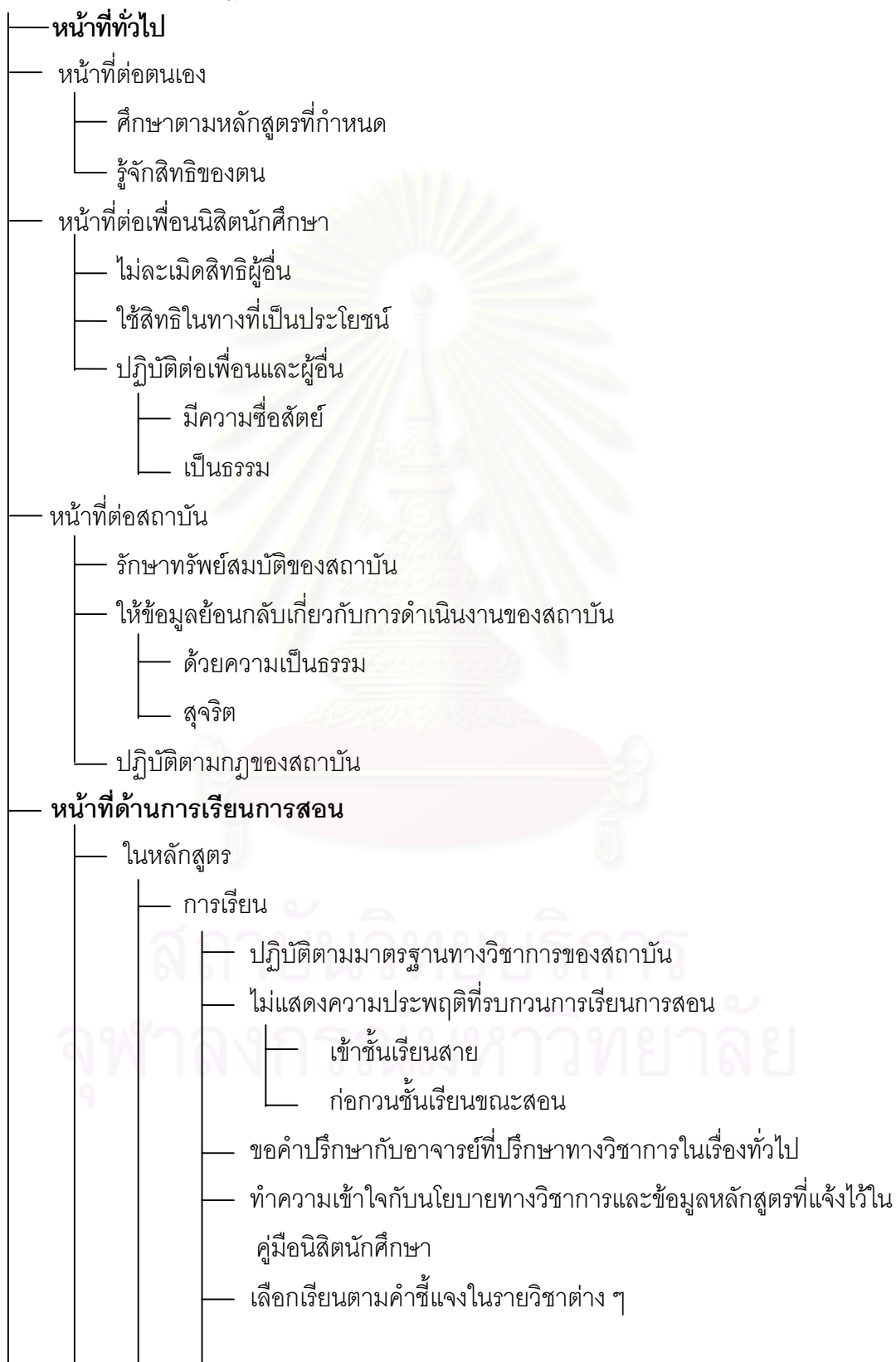
- การเปลี่ยนแปลงแก้ไขระเบียบ ข้อบังคับ
 - มีตัวแทนนิสิตนักศึกษาเป็นคณะกรรมการบริหารสถาบัน
- การจัดองค์กรนิสิตนักศึกษา
- เป็นตัวแทนนิสิตนักศึกษาในคณะกรรมการต่าง ๆ
 - คณะกรรมการทางวินัย
 - คณะกรรมการพิจารณาคดี
- การใช้สิทธิเลือกตั้งต่าง ๆ
- การตรวจสอบสถาบันด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

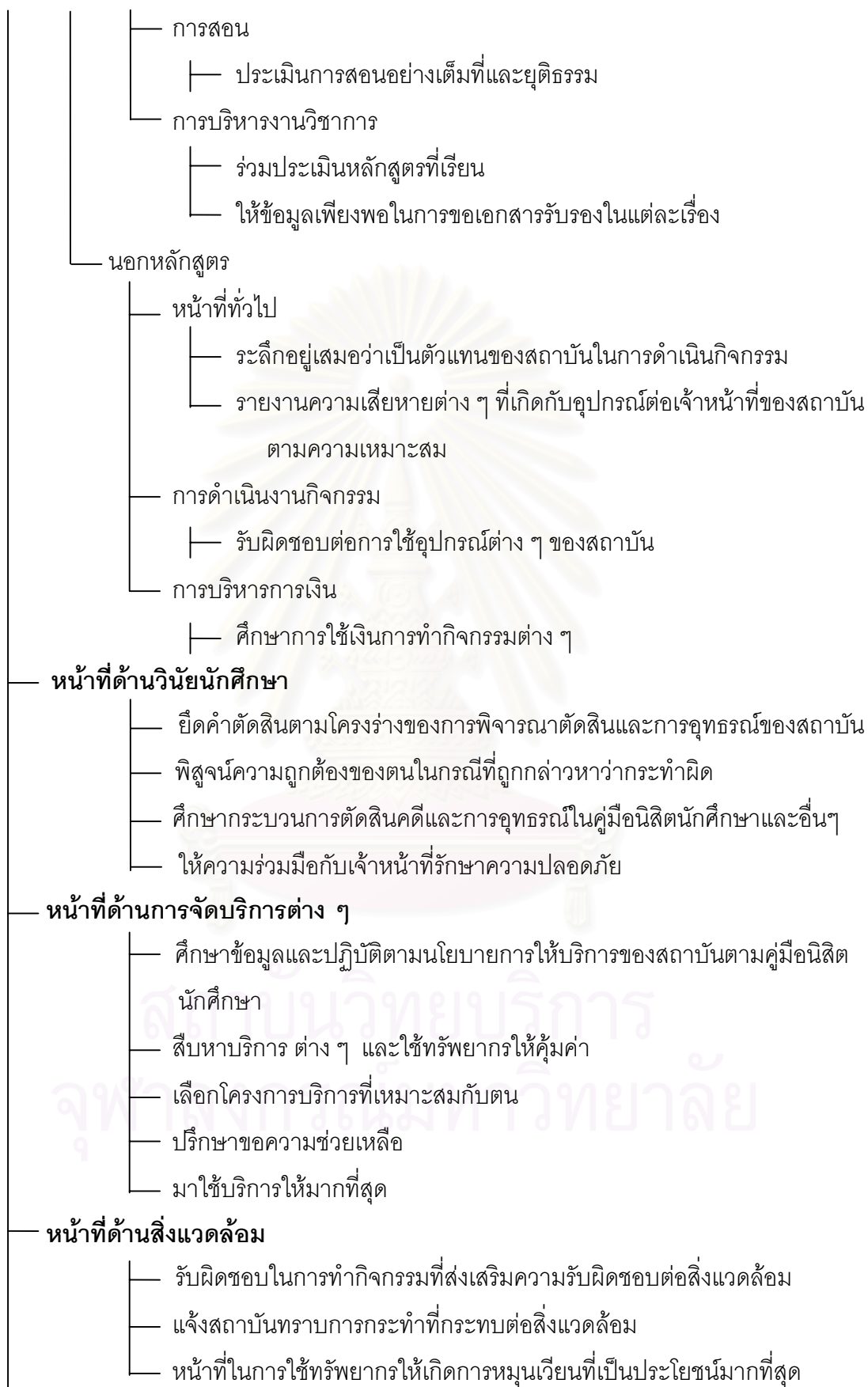

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 2 ผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์กฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษา

ตามกฎบัตรนิสิตนักศึกษาต่างประเทศ

- การมีส่วนร่วมในการปกครองสถาบัน
 - ใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง และออกเสียงแสดงประชามติ
 - โดยสุจริต
 - มุ่งประโยชน์ส่วนรวม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.2 ผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์ระเบียบ ข้อบังคับนิสิตนักศึกษาไทย

การวิเคราะห์ สังเคราะห์ระเบียบ ข้อบังคับนิสิตนักศึกษาไทย จากกลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จำนวน 39 แห่ง แสดงรายชื่อประเภทสถาบันอุดมศึกษาในตารางที่ 5 และผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ในตารางที่ 6 และ 7 และแผนภาพที่ 3

ตารางที่ 5 รายชื่อสถาบันอุดมศึกษาที่ใช้วิเคราะห์ระเบียบ ข้อบังคับนิสิตนักศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ	สถาบันอุดมศึกษาเอกชน
จำกัดรับ	
1. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	1. มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
2. มหาวิทยาลัยขอนแก่น	2. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
3. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	3. มหาวิทยาลัยพัฒนา
4. มหาวิทยาลัยมหิดล	4. มหาวิทยาลัยรังสิต
5. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	5. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
6. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	6. มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น
7. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	7. มหาวิทยาลัยสยาม
8. มหาวิทยาลัยนครสวรรค์	8. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
9. มหาวิทยาลัยบูรพา	9. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
10. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	10. วิทยาลัยศรีโสภณ
11. มหาวิทยาลัยศิลปากร	11. วิทยาลัยทองสุข
12. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	12. วิทยาลัยปทุมธานี
13. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีแม่โจ้	13. วิทยาลัยดุสิตธานี
14. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	14. วิทยาลัยตาปี
15. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าลาดกระบัง	15. วิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
ไม่จำกัดรับ	16. วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้
16. มหาวิทยาลัยรามคำแหง	17. มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
17. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	18. มหาวิทยาลัยเกริก
ในกำกับ	
18. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	
19. มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	
20. มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าธนบุรี	
21. มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ระเบียบ ข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาไทยเกี่ยวกับสิทธิ
 นิสิตนักศึกษาตามการดำเนินงานของสถาบัน

การดำเนินงาน ของสถาบัน	รายชื่อกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาไทย (ลำดับรายชื่อตามภาคผนวก ง)	จำนวน
1. ด้านวิชาการ	1,2,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22, 23,24,25,26,29,33,34,35,36,38,39,40,41,42,44,45,47,56, 57,61,63,65,66,67,68,71,72,73,74,75,76,77,78,79,80,81, 83,85,86,87,91,92,96,97,106,109,110,112,113,114,117, 119,120,121,122,123,124,125,126,127,140,149,150,151, 152,153,154,155,156,157,159,160,162,166,167,168,169, 172,174,177,178,181,184,185,186,187,188,189,190,191, 193,194,196,197,209,211,212,213,215,216	121
2. ด้านกิจกรรมนิสิต นักศึกษา	27,28,31,32,37,46,48,50,53,54,58,59,60,64,69,82,84,88, 90,93,94,95,98,99,100,101,102,103,104,105,107,108, 110,111,116,118,128,129,130,131,132,133,134,135,136, 137,138,141,142,143,144,145,147,148,158,163,164,165, 171,173,175,176,179,180,182,183,198,199,200,201,203, 204,205,206,207,208,214,217	80
3. ด้านวินัยนิสิตนัก- ศึกษา	3,30,43,49,51,52,55,62,70,89,115,139,146,161,170,192, 195,210	18

จากตารางที่ 6 พบว่าระเบียบ ข้อบังคับนิสิตนักศึกษาของไทยทั้งสถาบันของรัฐ
 และเอกชนจำนวน 217 เรื่อง ได้ระบุสิทธินิสิตนักศึกษาไว้ในระเบียบ ข้อบังคับในการดำเนินงาน
 วิชาการมากที่สุด จำนวน 121 เรื่อง ลำดับรองลงมาเป็นระเบียบ ข้อบังคับด้านกิจการนิสิต
 นักศึกษา ส่วนอันดับ สุดท้ายเป็นระเบียบ ข้อบังคับด้านวินัยนิสิตนักศึกษา จำนวน 18 เรื่อง ซึ่ง
 เห็นได้ว่าการดำเนินงานด้านวิชาการ เป็นเรื่องเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของแต่ละสถาบัน จึงมี
 ความจำเป็นต้องการระเบียบ ข้อบังคับให้ครอบคลุมและชัดเจน สำหรับระเบียบ ข้อบังคับด้าน
 วินัยนิสิตนักศึกษา เป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการควบคุมความประพฤติของนิสิตนักศึกษา ซึ่งมี
 หลักดำเนินการที่คล้ายคลึงกัน จึงพบว่าสถาบันอุดมศึกษา มีการออกระเบียบข้อบังคับน้อยที่สุด

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ระเบียบ ข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาไทยเกี่ยวกับหน้าที่
นิสิตนักศึกษา ตามการดำเนินงานของสถาบัน

การดำเนินงาน ของสถาบัน	ระเบียบ ข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาไทย (ลำดับรายชื่อตามภาคผนวก ง)	จำนวน รวม
1. ด้านวิชาการ	1,2,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22, 23,24,25,26,29,33,34,35,36,38,39,40,41,42,44,45,47,56, 57,61,63,65,66,67,68,71,72,73,74,75,76,77,78,79,80,81, 83,85,86,87,91,92,96,97,106,109,110,112,113,114,117, 119,120,121,122,123,124,125,126,127,140,149,150,151, 152,153,154,155,156,157,159,160,162,166,167,168,169, 172,174,177,178,181,184,185,186,187,188,189,190,191, 193,194,196,197,209,211,212,213,215,216	121
2. ด้านกิจกรรมนิสิต นักศึกษา	27,28,31,32,37,46,48,50,53,54,58,59,60,64,69,82,84,88, 90,93,94,95,98,99,100,101,102,103,104,105,107,108, 110,111,116,118,128,129,130,131,132,133,134,135,136 137,138,141,142,143,144,145,147,148,158,163,164,165, 171,173,175,176,179,180,182,183,198,199,200,201,203, 204,205,206,207,208,214,217	80
3. ด้านวินัยนิสิตนัก- ศึกษา	3,30,43,49,51,52,55,62,70,89,115,139,146,161,170,192, 195,210	18

จากตารางที่ 7 พบว่าระเบียบ ข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาไทย ได้กำหนด
หน้าที่ของนิสิตนักศึกษาไว้ในระเบียบ ข้อบังคับในการดำเนินงานวิชาการมากที่สุดจำนวน 121
เรื่อง ส่วนลำดับสุดท้ายเป็นระเบียบ ข้อบังคับด้านวินัยนิสิตนักศึกษา จำนวน 18 เรื่อง ซึ่งตรงกับ
การวิเคราะห์ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการกำหนดสิทธิของนิสิตนักศึกษา ในตารางที่ 6

ผู้วิจัยได้นำผลวิเคราะห์จากตารางที่ 6 และ 7 มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ร่วมกับเนื้อหาของระเบียบ ข้อบังคับนิสิตนักศึกษาไทย ในลักษณะของการวิเคราะห์สาระ ได้ผลการวิเคราะห์สังเคราะห์เป็นภาพเดนไดรแกรม ดังแผนภาพที่ 3 พบว่าระเบียบข้อบังคับนิสิตนักศึกษาไทยกล่าวถึงสิทธิ และหน้าที่นิสิตนักศึกษาในด้านวิชาการ ด้านกิจการนิสิตนักศึกษา ด้านการจัดบริการต่าง ๆ และด้านวินัยนิสิตนักศึกษา สำหรับประเด็นด้านวิชาการได้กล่าวถึงการรับเข้านิสิตนักศึกษาใหม่ การลงทะเบียนเรียน การวัดผลและประเมินผล และการขอรับและการรับปริญญา เมื่อพิจารณาเรื่องการรับเข้านิสิตนักศึกษาใหม่ กล่าวถึงสิทธิในการสมัครเข้าศึกษาประเภทต่าง ๆ ตามเกณฑ์ เช่น นิสิตนักศึกษาภาคปกติ นิสิตนักศึกษาภาคสมทบ นิสิตนักศึกษาภาคพิเศษ เป็นต้น นอกจากนั้น ยังกล่าวถึงเกณฑ์คัดเลือกมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งอาจมีเกณฑ์ของสถาบัน ของทบวงมหาวิทยาลัย หรือตามเกณฑ์การยกเว้นการคัดเลือกเข้าศึกษาเป็นกรณีพิเศษ ทั้งนี้ นิสิตนักศึกษาต้องมีหน้าที่ปฏิบัติตามเกณฑ์การรับเข้าและมาตรฐานการคัดเลือกตามกำหนด รวมทั้งการขึ้นทะเบียนเป็นนิสิตนักศึกษา (โปรดดูแผนภาพที่ 3)

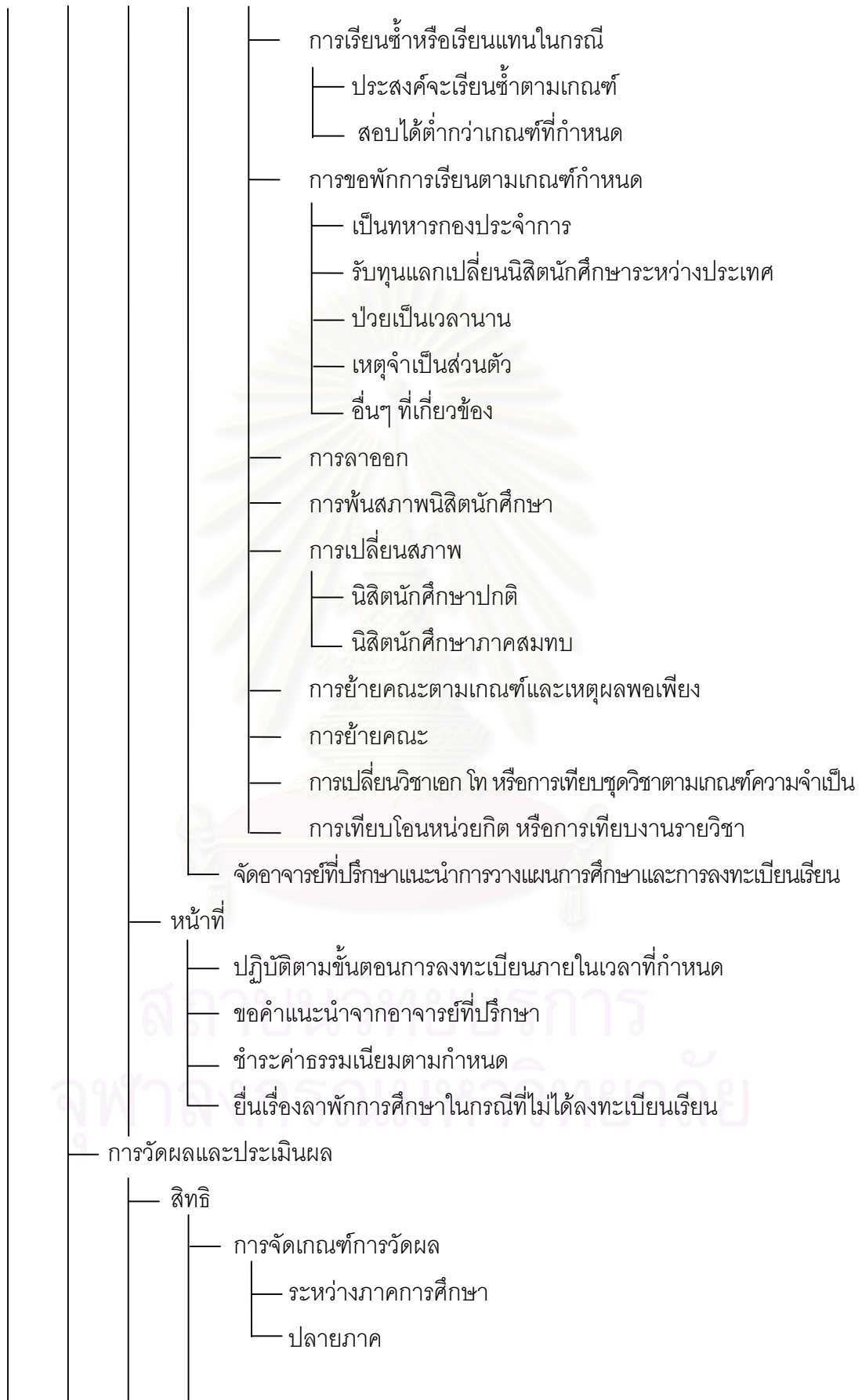

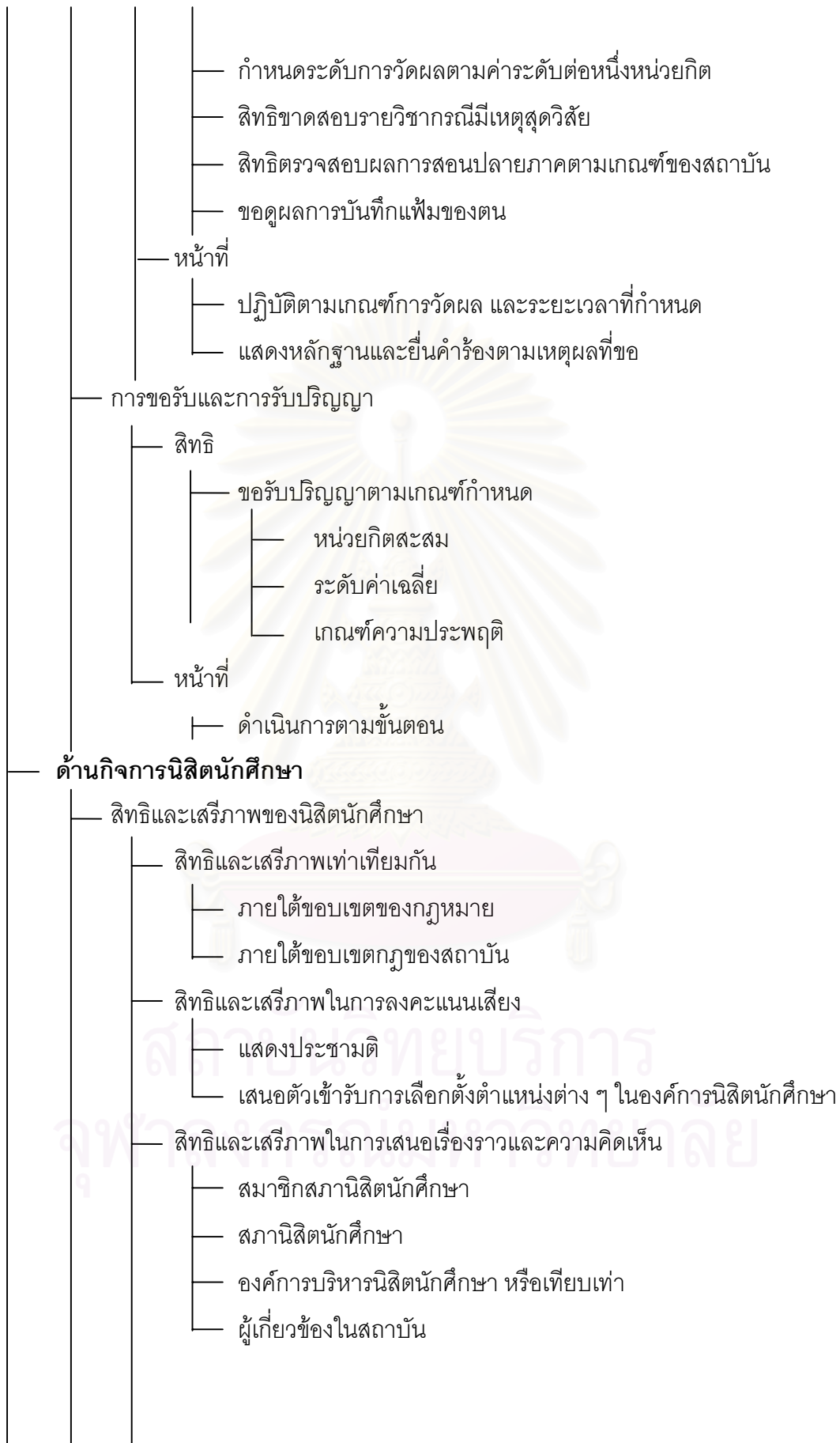
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 3 ผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์ระเบียบข้อบังคับนิสิตนักศึกษาไทย

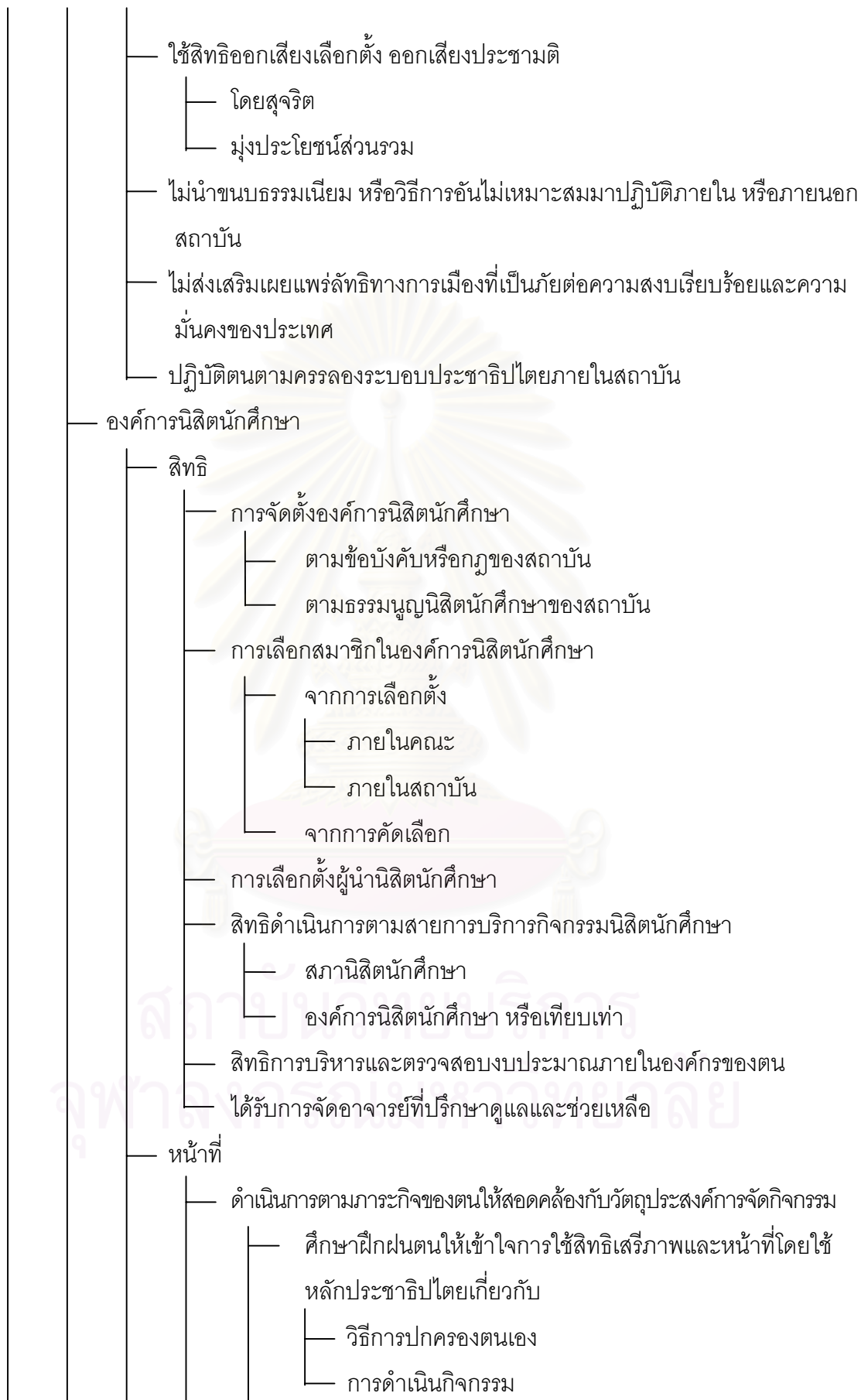
ระเบียบ ข้อบังคับนิสิตนักศึกษาไทย

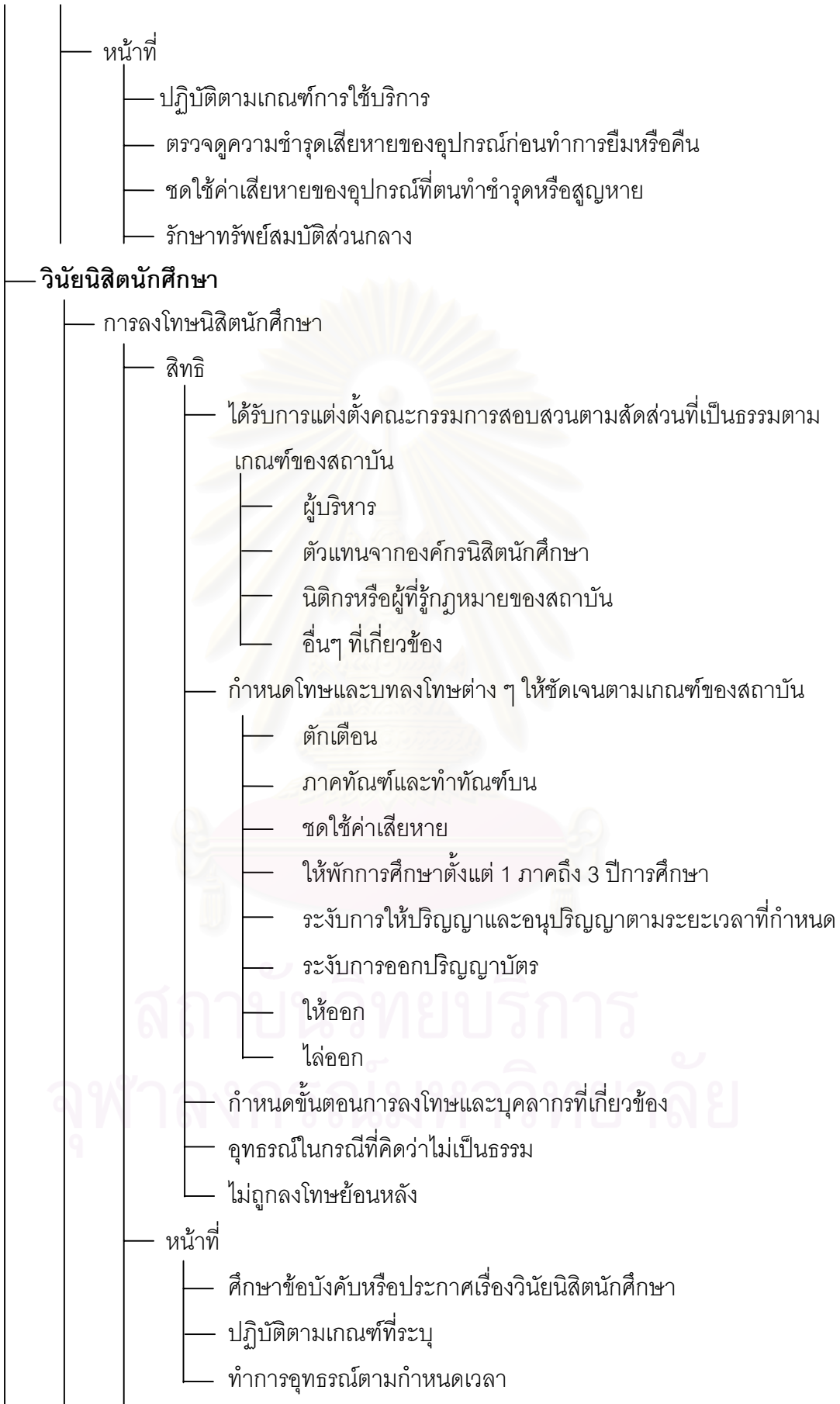

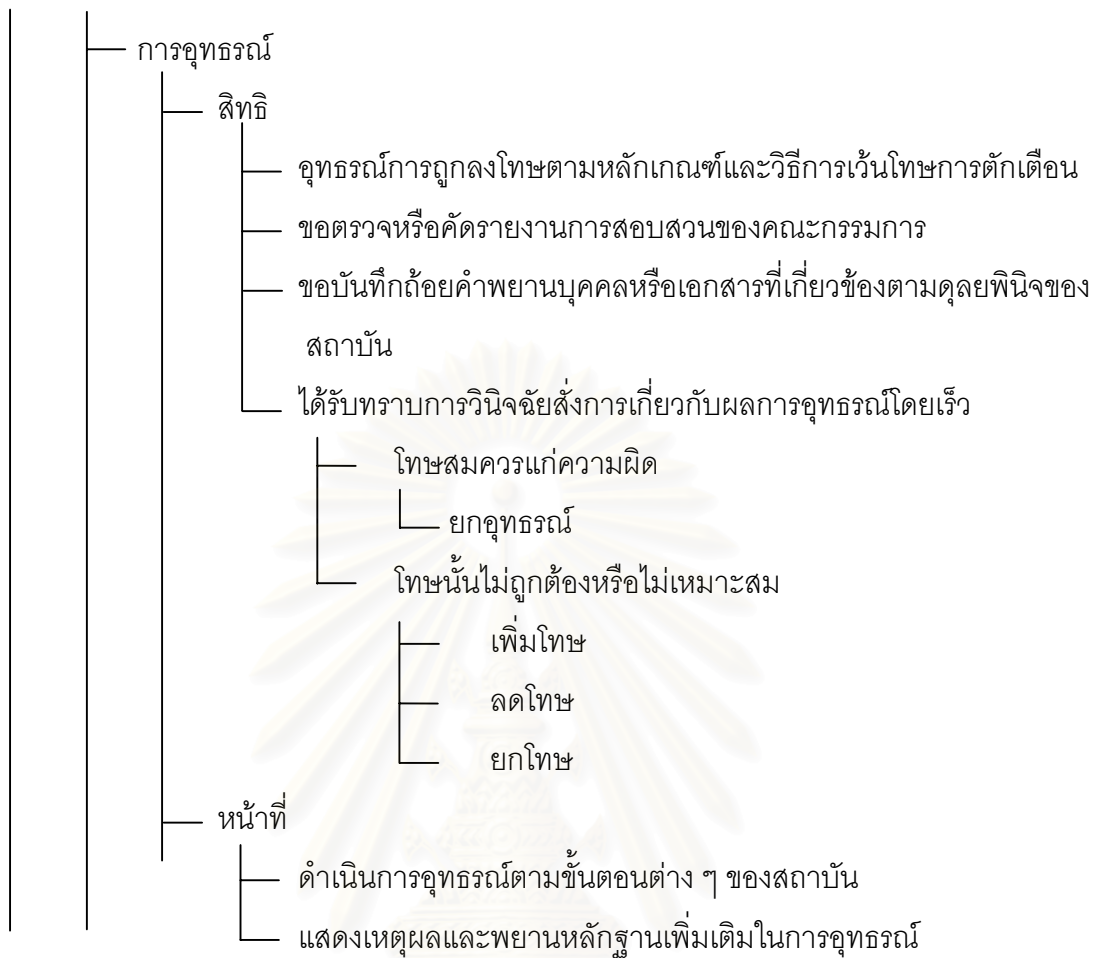

- เสรีภาพส่วนบุคคล
 - การพูด
 - การเขียน
 - การพิมพ์
 - การโฆษณา
- สิทธิและเสรีภาพการศึกษาอบรมทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตร
- สิทธิและเสรีภาพในการรวมกันเป็นสโมสรนิสิตนักศึกษา ชมรม ชุมนุม
 - ภายใต้อำนาจของกฎหมายของสถาบัน
 - วัฒนธรรมอันดีงามของไทย
- สิทธิการเข้าร่วมกิจกรรมที่จัด
- สิทธิใช้ประโยชน์อาคารสถานที่และบริการที่จัดไว้
- สิทธิและเสรีภาพในการเสนอข้อคิดเห็นหรือยื่นเรื่องราวเพื่อร้องเรียนต่ออธิการบดีเมื่อเห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรม
- หน้าที่และความรับผิดชอบของนิสิตนักศึกษา
 - ผดุงไว้ซึ่งขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมอันดีของชาติ
 - รักษาชื่อเสียงและเกียรติคุณมาสู่สถาบันของตน
 - มีหน้าที่เล่าเรียนอย่างเต็มกำลังความสามารถ
 - ปกป้องและธำรงไว้ซึ่งความสามัคคีในหมู่คณะ
 - ปฏิบัติตามกฎหมายของสถาบัน
 - ให้ความร่วมมือและมีส่วนรับผิดชอบต่อการดำเนินงานองค์การนิสิตนักศึกษา
 - แสดงกิริยาวาจาสุภาพต่อผู้สอนหรือบุคคลอื่นในทุกโอกาส
 - กระทำตัวให้เหมาะสมกับการเป็นนิสิตนักศึกษาในทุกโอกาส
 - ไม่ขัดคำสั่งโดยชอบของผู้สอน
 - ไม่ส่งเสียงรบกวนจนเป็นที่รำคาญผู้อื่นในขณะที่มีการเรียนการสอน
 - ไม่ออกไปจากห้องเรียนโดยไม่ได้รับอนุญาต
 - ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของสถาบัน
 - ไม่ก่อความเดือดร้อนเสียหายให้แก่ผู้อื่น
 - ไม่เล่นการพนันหรือมั่วเมาในอบายมุขทั้งปวง
 - ไม่หยุดเรียนหรือชุมนุมประท้วงเพื่อเรียกร้องต่าง ๆ โดยไม่คำนึงถึงระเบียบวินัยนิสิตนักศึกษาของสถาบัน และกฎหมายบ้านเมือง

	<ul style="list-style-type: none"> — ส่งเสริมความสามัคคี — ปลุกฝังคุณธรรมแก่นิสิตนักศึกษา — ส่งเสริมหลักสูตรวิชาการ — ส่งเสริมประสบการณ์ด้านวิชาชีพ — ส่งเสริมบุคลิกภาพ — ส่งเสริมพละนันทรมัย — ส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ — ส่งเสริมการร่วมกันบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม — เผยแพร่ชื่อเสียงและเกียรติคุณของสถาบัน — อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
	<ul style="list-style-type: none"> — ดำเนินกิจกรรมตามขอบเขตที่กำหนด <ul style="list-style-type: none"> — ไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง — ไม่ขัดต่อนโยบายและการบริหารงานของสถาบัน — ไม่กระทบกระเทือนต่อการเรียนการสอน — ได้รับอนุญาตจากสถาบัน
	<p>การจัดบริการต่าง ๆ</p> <ul style="list-style-type: none"> — สิทธิ <ul style="list-style-type: none"> — ได้รับการจัดบริการเสริมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนและความเป็นอยู่ของนิสิตนักศึกษา <ul style="list-style-type: none"> — บริการสุขภาพพละนันทรมัย — บริการให้คำปรึกษา — บริการด้านกีฬา — บริการหอพัก — บริการด้านอาหารและโภชนาการ — บริการห้องสมุด — อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง — การจัดสถานที่ อุปกรณ์ และเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวก — ขอใช้บริการตามเกณฑ์ที่กำหนด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย

ผลการพัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย ได้ใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นฐานการพัฒนา แบ่งผลการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ด้าน คือ ผลการวิเคราะห์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ผลการพัฒนากฎบัตรสิทธินิสิตนักศึกษาไทย ผลการพัฒนากฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย แสดงผลการวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ในหมวด 3 และหมวด 4 โดยแยกประเด็นเกี่ยวกับสิทธิที่นิสิตนักศึกษาควรได้รับการคุ้มครองทางสถาบัน และหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญที่นิสิตนักศึกษา ควรจะปฏิบัติในสถานศึกษา ได้ผลตามตารางที่ 8 ดังนี้

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษา

มาตราเกี่ยวกับสิทธิ	มาตราเกี่ยวกับหน้าที่
ม. 4, ม. 26, ม. 27, ม. 28, ม. 29, ม. 30, ม.31,	ม. 66
ม. 32, ม. 33, ม. 34, ม. 35, ม. 36, ม. 37, ม.38,	ม. 67
ม. 39, ม. 42, ม. 44, ม. 45, ม. 52, ม. 53, ม.55,	ม. 69
ม. 57, ม. 58, ม. 59, ม. 60, ม. 61, ม. 62	

จากตารางที่ 8 พบว่ามาตราในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีมาตราที่เกี่ยวกับสิทธินิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาถึง 27 มาตรา เป็นมาตราที่เกี่ยวกับการใช้สิทธิและเสรีภาพของนิสิตนักศึกษา และการปกป้องคุ้มครองจากการละเมิดสิทธิเสรีภาพจากบุคคลอื่นทั้งจากนิสิตนักศึกษาอื่นหรือบุคลากรที่ทางสถาบันมอบอำนาจให้ รวมถึงสิทธิในการฟ้องหน่วยราชการและหน่วยงานของรัฐในการละเมิดสิทธิ ส่วนมาตราเกี่ยวกับหน้าที่มี 3 มาตรา ซึ่งเป็นมาตราที่มีความหมายครอบคลุมถึงหน้าที่ของนิสิตนักศึกษาต่อตนเอง ในการศึกษาเล่าเรียนหน้าที่เคารพกฎหมาย และหน้าที่ต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

2.2 ผลการพัฒนานาฏบัตริสทธินิสตินักศึกษาไทย

จากการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างในแนวลึก กับกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย รองอธิการบดี ฝ่ายกิจการนักศึกษา รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ ตัวแทนอาจารย์นิติศาสตร์ นิติกร ผู้นำในองค์กร นิสิตนักศึกษา ได้แก่ ประธานสภานิสิตนักศึกษา นายกองคกรนิสิตนักศึกษาหรือนายกสโมสรนิสิตนักศึกษา และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ร่วมกับผลการวิเคราะห์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ตามแนวการวิเคราะห์สาระของ Krippendorff (1980) อุทุมพร จามรมาน (2533) และพรชูลี อาชวอำรุง (2545) หลังจากนั้นได้นำไปตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ผลการปรับปรุงแก้ไขตามมติที่ประชุม จากการประเมินครั้งที่ 1 และ 2 ดังนี้

1. แยกประเด็นสิทธิ และเสรีภาพตามหลักของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 จำแนกสิทธิและเสรีภาพโดยพิจารณาจากเนื้อหาของสิทธิและเสรีภาพ ออกเป็น 7 ประเภทตามหลักของ วรพจน์ วิศรุตพิชญ์ (2543) คือสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล สิทธิและเสรีภาพทางความคิดและการแสดงความคิดเห็น สิทธิและเสรีภาพทางสังคม สิทธิและเสรีภาพในการรวมกลุ่ม สิทธิและเสรีภาพทางการปกครองในสถาบัน สิทธิที่จะตรวจสอบการทำงานของสถาบัน และสิทธิที่ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน

2. วิเคราะห์มาตราตามรัฐธรรมนูญ ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและเสรีภาพของนิสิตนักศึกษาตามประเภทต่าง ๆ และปรับข้อความตามประเภทต่าง ๆ ตามหลักอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

3. วิเคราะห์จัดประเด็น (topic) และกลุ่มประเด็น (category) จัดโครงสร้างรูปแบบของหัวข้อสำคัญ ตาม หัวข้อการจัดทำกฏบัตริสทธินิสตินักศึกษา

4. วิเคราะห์และจัดย้ายกลุ่มประเด็นในเดนโดรแกรมที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อต่าง ๆ

5. ปรับ แก้ไข เพิ่มเติม ประเด็นและรูปแบบการพิมพ์ตามมติที่ประชุม โดยประเด็นเพิ่มเติมตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จะพิมพ์ในลักษณะตัวพิมพ์เอน

6. เนื้อหาในกฏบัตริสทธิยังคงเหมือนเดิม ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ส่วนรูปแบบของการนำเสนอให้ผู้วิจัยไปปรับรวมกลุ่มประเด็นหลัก ตามหลักการพิจารณาเนื้อหาของสิทธิ ประกอบกับหลักของอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องในประเด็นย่อยต่าง ๆ

7. ตัดประเด็นเรื่องเสรีภาพในการแต่งกายตามเพศที่ปรารถนา

ผลการพัฒนานาฏบัตริสทธินิสตินักศึกษาไทยเป็นภาพเดนโดรแกรม ปรากฏในแผนภาพที่ 4 ดังนี้

แผนภาพที่ 4 ผลการพัฒนากฎบัตรสิทธินิสิตนักศึกษาไทย

รหัส	
ม.	= มาตราในกฎหมายรัฐธรรมนูญ
กม. อาญา ม.	= กฎหมายอาญามาตรา
กม. แห่ง ม.	= กฎหมายแห่งมาตรา
สถาบัน	= สถาบันอุดมศึกษา
ตัวพิมพ์เอน	= ความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ

กฎบัตรสิทธินิสิตนักศึกษา

สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล

(ม. 4, ม. 28, ม. 31, ม. 32, ม. 35, ม. 36, ม. 37)

สิทธิในชีวิตและร่างกาย

- ได้รับการจัดนโยบายและบุคคลคุ้มครองความปลอดภัยภายในสถาบัน
- ได้รับการจัดระบบและสวัสดิการ
- ส่งเสริมความเป็นอยู่และความปลอดภัย
 - ภายในสถาบัน
 - ภายนอกสถาบัน
- ได้รับการคุ้มครองสิทธิจากสถาบัน

- การถูกเนรเทศโดยไม่มียินยอม
- การตรวจค้นโดยปราศจากเหตุผล
- การกระทำรุนแรงจากบุคคลภายนอก
 - การทำร้ายร่างกาย
 - การจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ได้รับอนุญาตจากสถาบัน
- การสร้างมลพิษต่อสุขภาพ
 - การสูบบุหรี่
 - อื่นๆที่เกี่ยวข้อง

เสรีภาพการแสดงออกทางเพศที่ปรารถนา

- เสรีภาพในการแสดงความรู้สึกรักใคร่กันที่เหมาะสม
 - โดยไม่ผิดศีลธรรม ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีไทย
 - ไม่กระทบสิทธิผู้อื่น
 - เคารพสถานที่

สิทธิและเสรีภาพทางความคิดและการแสดงความคิดเห็น

(ม. 29, ม. 38, ม. 39, ม. 42)

เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่โดยไม่มีคามผิด

- โดยสุจริต
- เป็นจริง
- ไม่หมิ่นประมาทผู้อื่น
- ไม่กระทบสิทธิหรือละเมิดสิทธิผู้อื่น

เสรีภาพในการพูด การประชาสัมพันธ์ การหาเสียง

- ไม่ถูกกีดกันจากผู้อื่นหรืออาจารย์ผู้สอน
- ตามกิริยามารยาทที่เหมาะสม
- ไม่ดูหมิ่นผู้อื่นหรือหมิ่นประมาทผู้อื่น
(กม. อาญา ม. 326, ม. 393) (กม. แห่ง ม. 423)
- อยู่บนพื้นฐานของความจริง
- ไม่กระทบสิทธิหรือละเมิดสิทธิผู้อื่น
- มีความเป็นกลางทางการเมือง

เสรีภาพในการเขียน

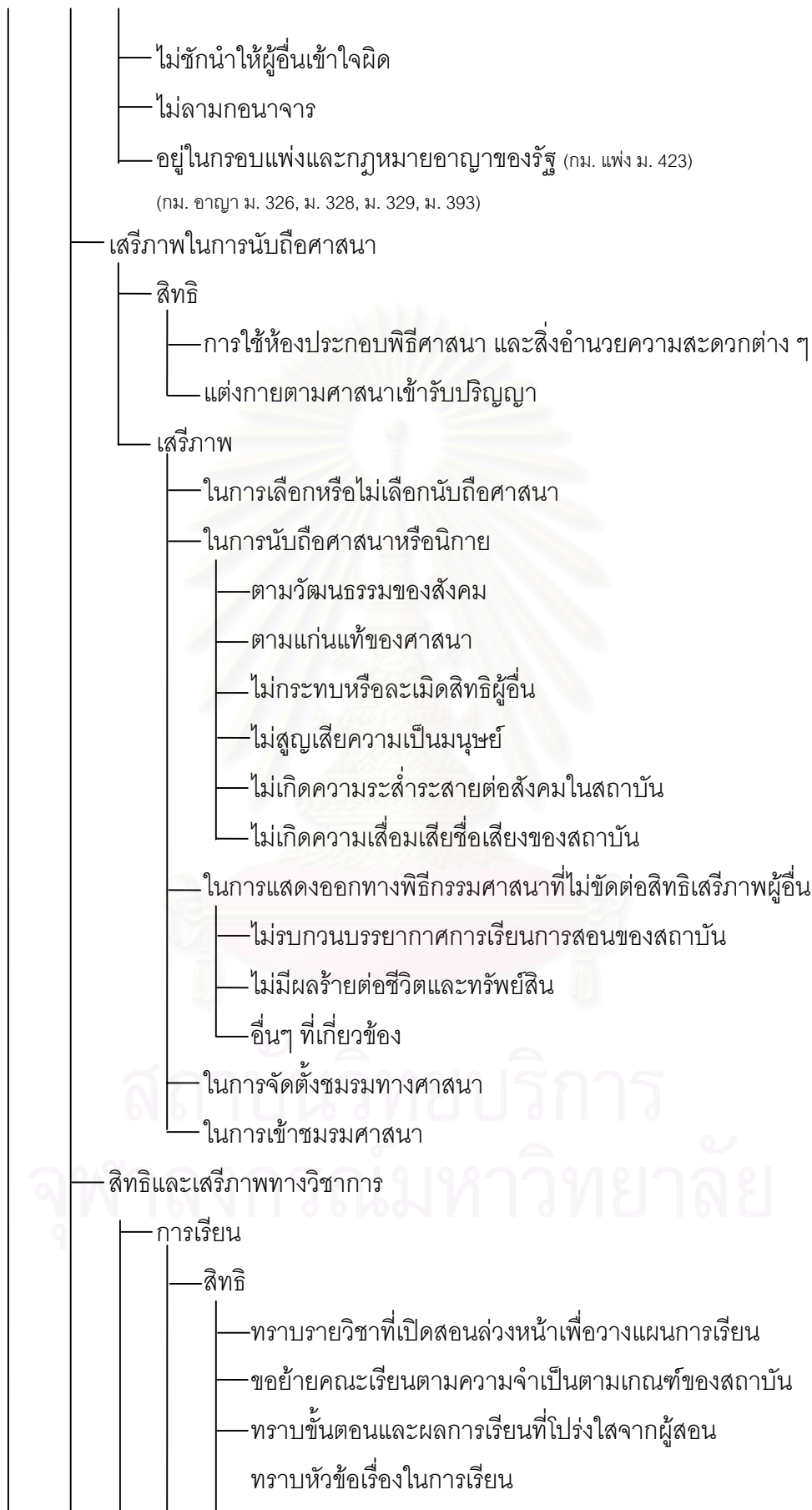
- ลักษณะของการเขียน
 - เขียนแสดงความคิดเห็น
 - การประชาสัมพันธ์
 - ทางวิชาการ
 - อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ข้อค้ำประกันในการเขียน

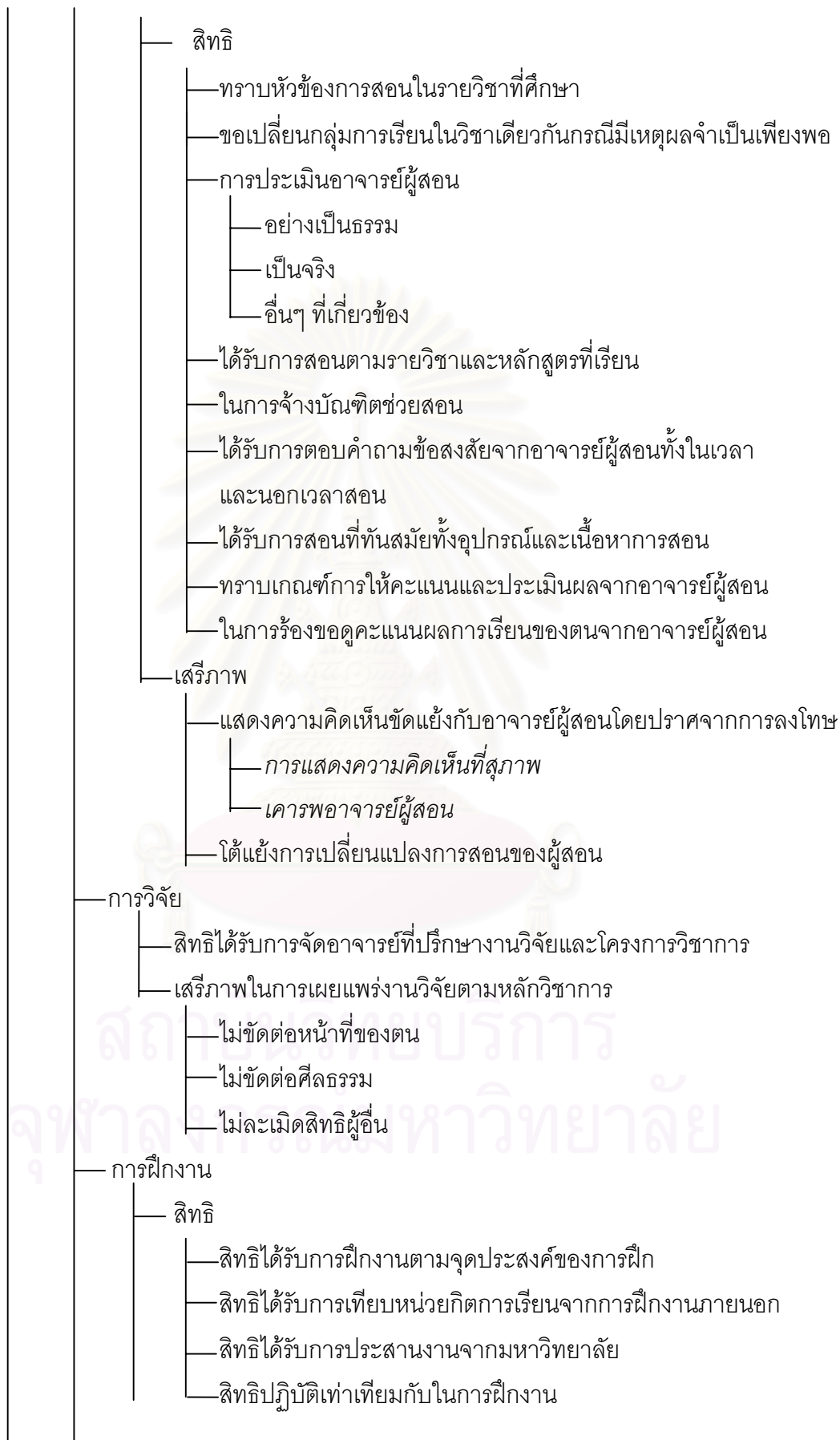
- ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น
- ไม่นำความเดือดร้อนมาสู่ผู้อื่น
- บนพื้นฐานความเป็นจริง
- ไม่ผิดศีลธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีดีงาม

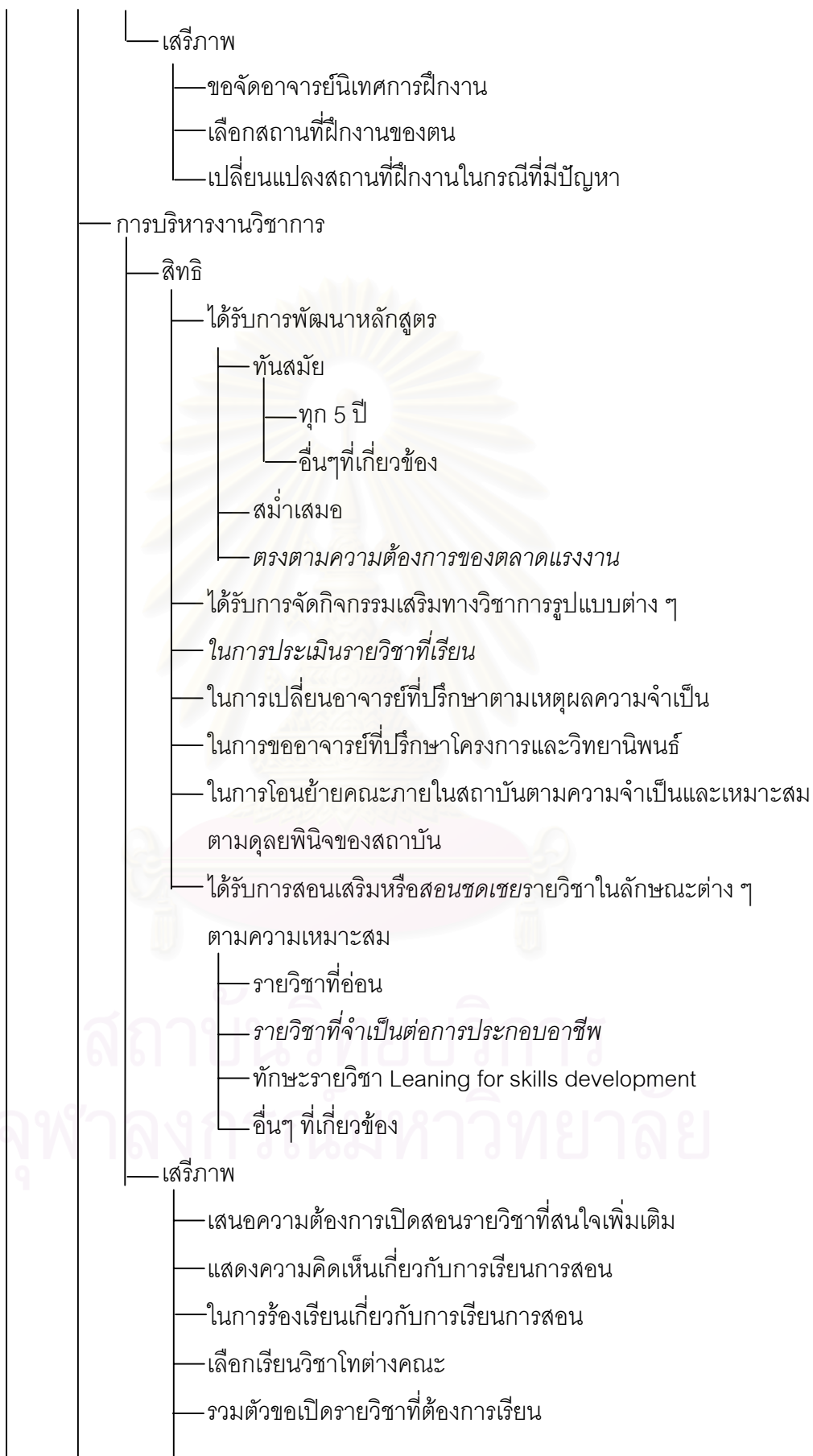
เสรีภาพในการออกสิ่งพิมพ์

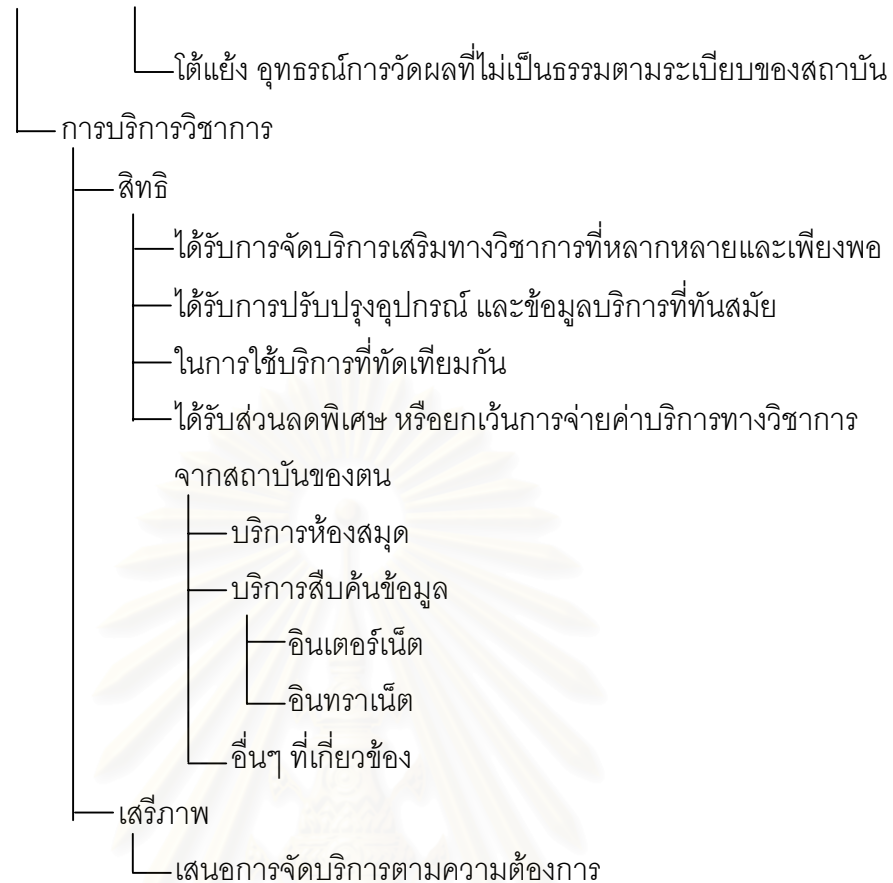
- การออกสิ่งพิมพ์เกี่ยวกับนิสิตนักศึกษาตามเกณฑ์ของสถาบัน
- การแสดงความคิดเห็นบนพื้นฐานของความจริงและมีเอกสารประกอบ
- ไม่กระทบสิทธิผู้อื่น หรือละเมิดสิทธิผู้อื่น

	<ul style="list-style-type: none"> — ได้รับการจัดสัดส่วนอาจารย์ผู้สอนกับนิสิตนักศึกษาอย่างเหมาะสม — ได้รับความคุ้มครองสิทธิในการเรียนโดยไม่ถูกรบกวนจากผู้อื่น <ul style="list-style-type: none"> — พุดแข่งกับอาจารย์ผู้สอน/ส่งเสียงดัง — เปิดอุปกรณ์สื่อสาร — อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง — ได้รับการจัดอุปกรณ์การเรียนที่ทันสมัยและเพียงพอ — ได้รับการจัดสิ่งแวดล้อมในห้องเรียนที่อำนวยความสะดวกการเรียนการสอน — ได้รับความรู้ทางวิชาการอย่างเต็มที่ตามมาตรฐานทางวิชาการ — ได้รับการจัดการเรียนและประเมินผลการเรียนลักษณะต่าง ๆ <ul style="list-style-type: none"> — E - Learning — เรียนทางไกล — อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง — มีส่วนร่วมประเมินคุณภาพรายวิชาที่ศึกษาอย่างเป็นธรรม — ได้รับการประเมินผลการเรียนที่โปร่งใส รวดเร็วและเป็นธรรม — ได้รับการตอบคำถามจากอาจารย์ผู้สอนในขณะนั้นหรือภายหลังการ สอน — ได้รับการเสริมความรู้พิเศษ <ul style="list-style-type: none"> — ภาษา — คอมพิวเตอร์ — การบริหารจัดการธุรกิจ — อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
	<ul style="list-style-type: none"> — เสรีภาพ <ul style="list-style-type: none"> — ในการเลือกวิชาเรียนที่สนใจที่เกี่ยวข้องกับสาขาที่ตนเองศึกษาอยู่ — ในการเลือกวิชาเฉพาะที่เกี่ยวข้อง — ในการเลือกเรียนข้ามสาขาต่างคณะ — แสดงความคิดเห็นได้ตอบทางวิชาการกับอาจารย์ผู้สอนได้อย่างเต็มที่ โดยไม่ถือว่าเป็นความผิด — ในการไต่ถามข้อสงสัยเกี่ยวกับการเรียนได้เต็มที่ — เสนอแนะการดำเนินงานทางวิชาการตามที่ต้องการ
— การสอน	

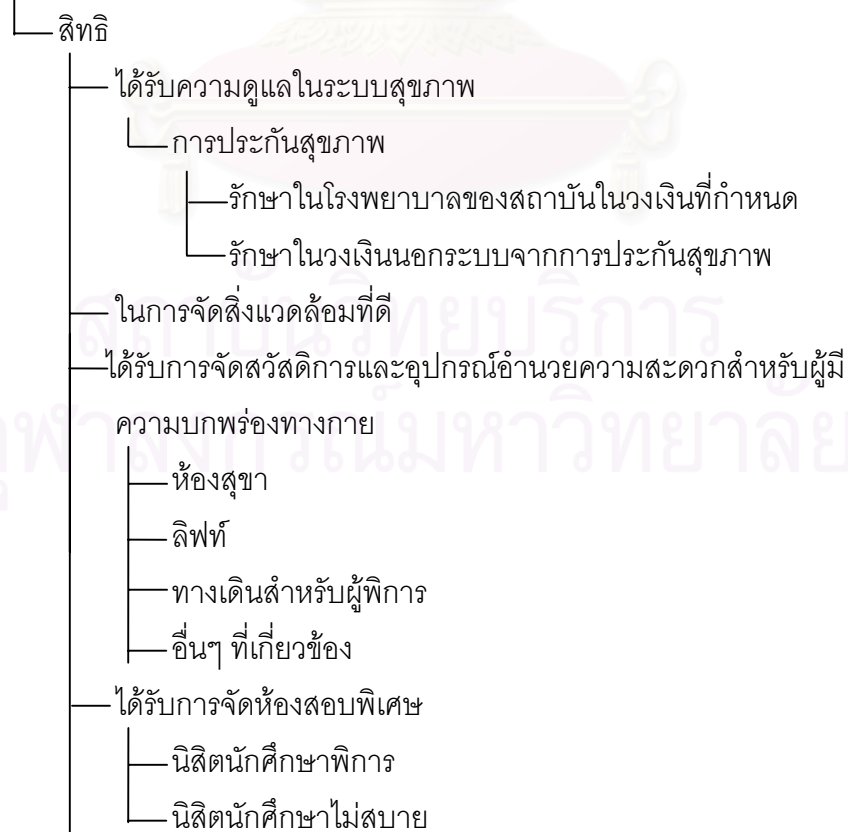

สิทธิและเสรีภาพทางสังคม

(ม. 52, ม. 55, ม. 59)

- ได้รับการจัดอาจารย์ช่วยสอนผู้มีความบกพร่องทางร่างกายเป็นกรณีพิเศษ
- ได้รับความช่วยเหลือและบำบัดทางจิตใจ
 - ศูนย์ให้คำปรึกษา
 - คลินิกจิตวิทยา
 - อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

สิทธิและเสรีภาพในการรวมกลุ่ม

(ม. 28, ม. 30, ม. 45, ม. 59)

- สิทธิและเสรีภาพในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
 - สิทธิ
 - ได้รับการส่งเสริมการทำกิจกรรม
 - ในการทราบนโยบายและการวางกรอบการทำกิจกรรมของสถาบัน
 - ได้รับการจัดสรรงบประมาณส่งเสริมกิจกรรม
 - เสรีภาพ
 - ในการจัดหรือไม่จัดทำกิจกรรม

สิทธิและเสรีภาพทางการปกครองในสถาบัน

(ม. 60)

- การดำเนินการของสถาบัน
 - เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นจากสถาบันในรูปแบบต่าง ๆ
 - Hot - line ถึงอธิการ
 - Web - site
 - สโมสร/องค์การนิสิตนักศึกษา
 - ตู้รับข้อคิดเห็น
 - อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- การบริหารสถาบัน
 - ในการลงคะแนนเสียงตามระเบียบของสถาบันของตน
 - สรรหาผู้บริหาร
 - เลือกตั้งผู้นำนิสิตนักศึกษา
 - อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
 - ให้ศิษย์เก่ามีส่วนร่วมบริหารในฐานะกรรมการสถาบัน
 - มีส่วนร่วมบริหารงบประมาณที่เก็บจากค่าบำรุงกิจกรรมในรูปแบบองค์การนิสิตนักศึกษา

สิทธิตรวจสอบการทำงานของสถาบัน

(ม. 26, ม. 27, ม. 33, ม. 34, ม. 54, ม. 58, ม. 59, ม. 60, ม. 61, ม. 62)

- ด้านข้อมูลข่าวสาร
 - ได้รับการคุ้มครองสิทธิข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร
 - ได้รับทราบข้อมูลการศึกษาที่รวดเร็ว และเป็นปัจจุบัน
 - ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานของสถาบันที่เกี่ยวกับนิสิตนักศึกษา
 - สวัสดิการนิสิตนักศึกษา
 - การลงทะเบียน
 - อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ด้านการใช้อำนาจของสถาบัน
 - สิทธิได้รับการแต่งตั้งคณะกรรมการกลั่นกรองจากสถาบันในการกำหนดและปรับปรุงกฎระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวกับนิสิตนักศึกษา
 - สิทธิรับรู้กฎระเบียบข้อบังคับโดยผ่านประกาศหรือเอกสารต่าง ๆ
 - สิทธิมีส่วนร่วมกำหนดทิศทางและบทลงโทษต่าง ๆ
 - สิทธิทราบการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบข้อบังคับของสถาบัน
- ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
 - สิทธิรับรู้นโยบายการรักษาสิ่งแวดล้อมของสถาบัน
 - การกำจัดของเสีย
 - การจัดวางสถานที่ต่าง ๆ
 - การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
 - อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
 - สิทธิเสนอแนะการรักษาสิ่งแวดล้อมของสถาบัน
- ด้านการตรวจสอบ
 - สิทธิได้รับการชี้แจงค่าใช้จ่ายที่เก็บจากค่าบำรุงการศึกษา
 - สิทธิให้สถาบันจัดชี้แจงเหตุการณ์หรือการดำเนินการในกรณีที่กระทบต่อนักศึกษา
 - สิทธิในการตรวจสอบการใช้งบประมาณในการดำเนินกิจกรรมของนิสิตนักศึกษา

สิทธิได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน

(ม. 4, ม. 30, ม. 38)

- สิทธิเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางการศึกษาโดยไม่เลือกปฏิบัติ
 - เพศ
 - ผิว
 - เชื้อชาติ
 - ถิ่นกำเนิด
 - อายุ
 - สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม
 - ความบกพร่องทางร่างกาย
 - อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- สิทธิเสมอภาคเท่าเทียมกันทั้งเพศหญิงและชาย
- สิทธิเสมอภาคเท่าเทียมกันทางการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกาย
บกพร่องทางจิตใจบางส่วน
- สิทธิเสมอภาคเท่าเทียมกันในการทำกิจกรรม
- สิทธิเสมอภาคเท่าเทียมกันในการรับบริการเสริมต่าง ๆ จากสถาบัน
- สิทธิคุ้มครองจากกฎหมายของรัฐ
 - กฎหมายแพ่ง
 - ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
 - กฎหมายอาญา
 - ประมวลกฎหมายอาญา
 - พระราชบัญญัติต่าง ๆ
 - พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540
 - อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ผลการพัฒนาหลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาไทย ตามแผนภาพที่ 4 พบว่า ประกอบด้วย 7 ประเด็น คือ สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล สิทธิและเสรีภาพทางความคิดและการแสดงความคิดเห็น สิทธิและเสรีภาพทางสังคม สิทธิภาพและเสรีภาพในการรวมกลุ่ม สิทธิและเสรีภาพทางการปกครองในสถาบัน สิทธิตรวจสอบการทำงานของสถาบันและสิทธิได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน การจำแนกสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวใช้แนวทางจำแนกตามเนื้อหาของรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของนิสิตนักศึกษาที่พึงมีในสถาบันอุดมศึกษา เช่น สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับนิสิตนักศึกษาปรากฏตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ถึง 7 มาตรา คือ มาตรา 4 มาตรา 28 มาตรา 31 มาตรา 32 มาตรา 35 มาตรา 36 และมาตรา 37 โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิในชีวิตและร่างกาย และเสรีภาพการแสดงออกทางเพศที่ปรารถนาในเรื่องเสรีภาพในการแสดงความรู้สึกใคร่กันที่เหมาะสมภายในสถาบันโดยไม่ผิดศีลธรรม ขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีไทยไม่กระทบสิทธิผู้อื่นและเคารพสถานที่

2.3 ผลการพัฒนาหลักสูตรหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย

ผลการพัฒนาหลักสูตรหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย ได้จากการนำผลข้อมูลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ผลการวิเคราะห์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่เกี่ยวกับหน้าที่นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาและการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ผลการปรับปรุงแก้ไขตามมติที่ประชุม จากผลการประเมินครั้งที่ 1 และ 2 ดังนี้

1. ทบทวน set และ subsets ต่าง ๆ
2. แก้อำนาจ “ มหาวิทยาลัย “ เป็น “สถาบัน “
3. ปรับปรุงเรื่องขอบเขตสิทธิเป็น รู้จักขอบเขตของสิทธิของตน และหน้าที่ ที่พึงปฏิบัติ

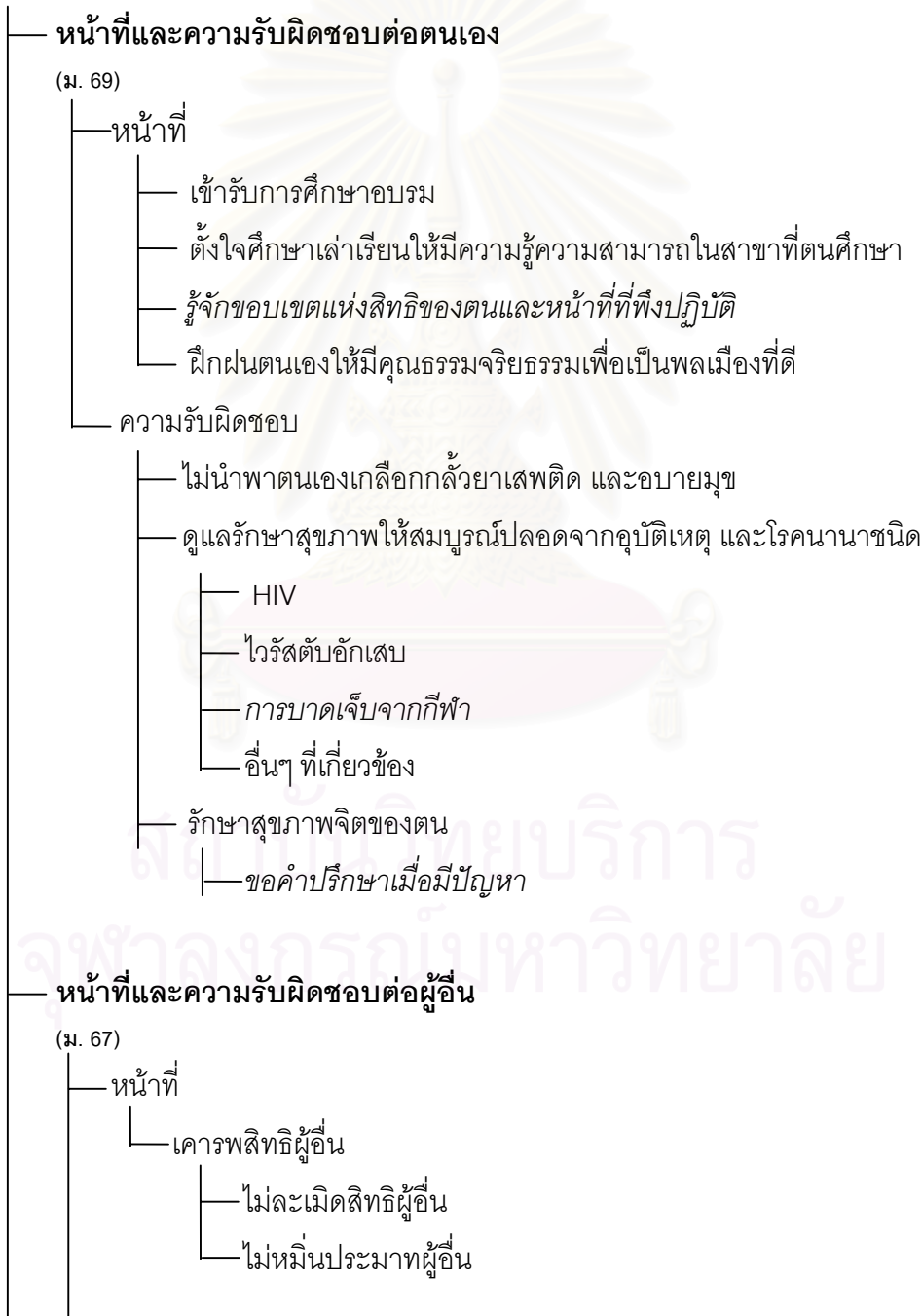
ผลการพัฒนาหลักสูตรหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทยแสดงเป็นภาพเดนไดรแกรม ดังแผน

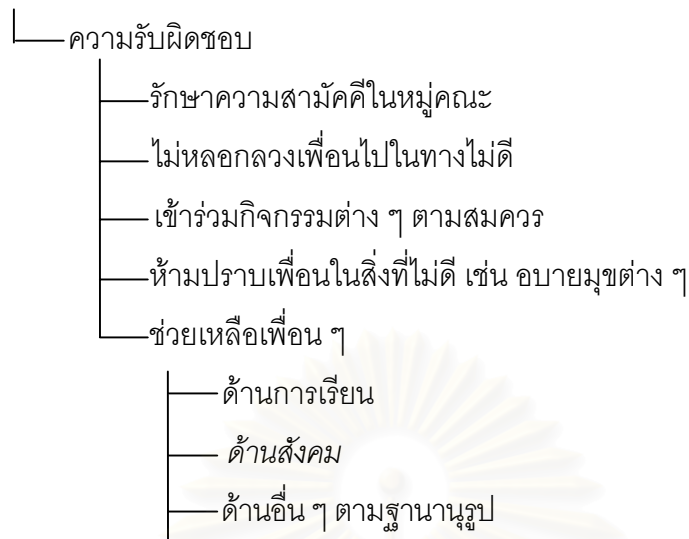
ภาพที่ 5

แผนภาพที่ 5 ผลการพัฒนากฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย

รหัส	
ม.	= มาตราในกฎหมายรัฐธรรมนูญ
สถาบัน	= สถาบันอุดมศึกษา
ตัวพิมพ์เอน	= ความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ

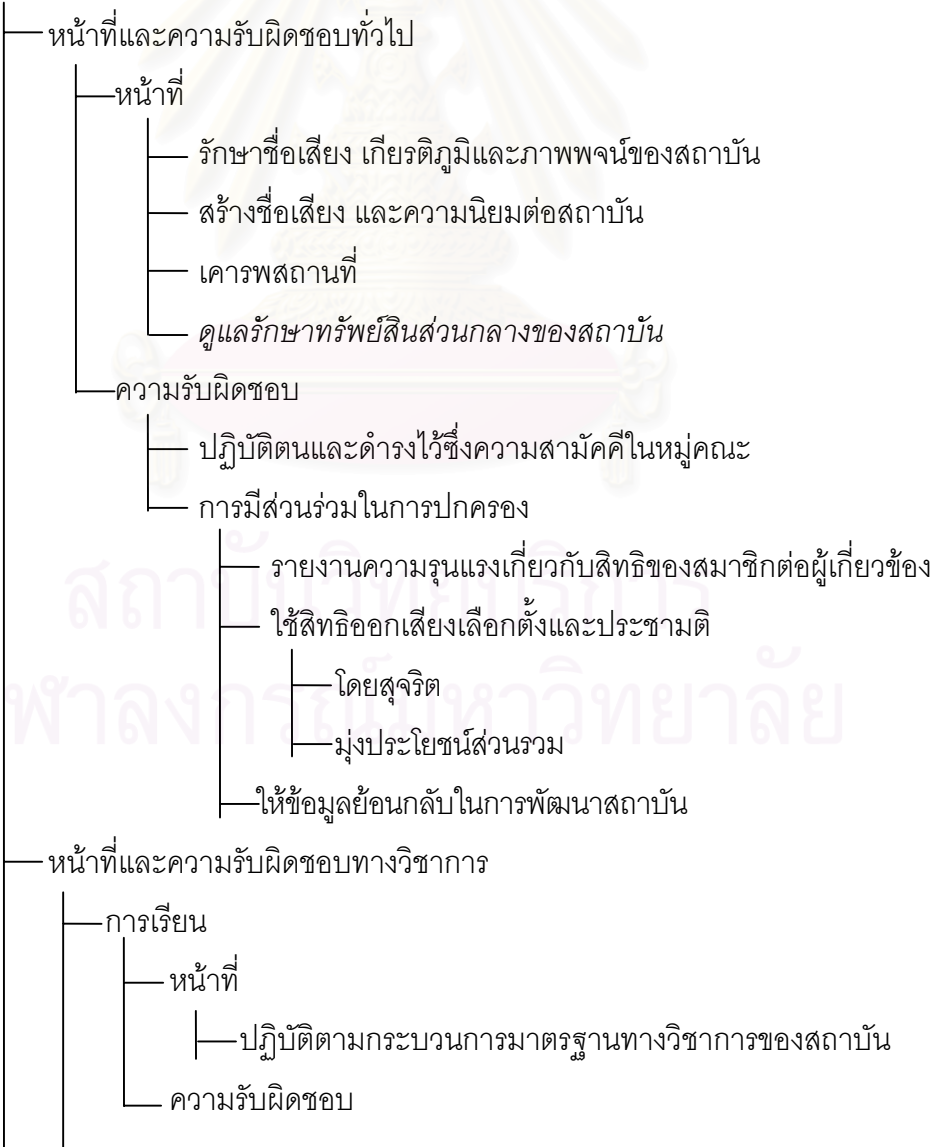
กฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษา

หน้าที่และความรับผิดชอบต่อสถาบัน

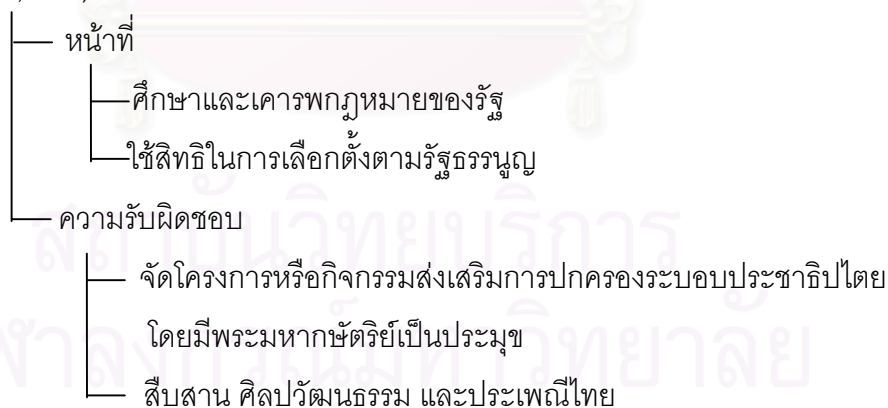
(ม. 66, ม. 67)

(ม. 66, ม. 67)

จากแผนภาพที่ 5 พบว่ากฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษา ประกอบด้วย หน้าที่ และความรับผิดชอบต่อการศึกษาของนิสิตนักศึกษา หน้าที่และความรับผิดชอบต่อผู้อื่น หน้าที่และความรับผิดชอบต่อสถาบัน และหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ หน้าที่และความรับผิดชอบดังกล่าวจะอิงกับกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน เช่น หน้าที่และความรับผิดชอบต่อการศึกษาของตน จะตรงกับกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มาตรา 69 ซึ่งนิสิตนักศึกษา

มีหน้าที่เข้ารับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนให้มีความรู้ความสามารถในสาขาที่ตนศึกษา รู้จักขอบเขตแห่งสิทธิของตนและหน้าที่ที่พึงปฏิบัติ ฝึกตนเองให้มีคุณธรรมจริยธรรมเพื่อเป็นพลเมืองที่ดี รวมทั้งมีความรับผิดชอบต่องานในการไม่นำพาตนไปเลือกก่อกวนยาเสพติดและอบายมุข ดูแลรักษาสุขภาพให้สมบูรณ์ ปลอดภัยจากอุบัติเหตุและโรคนานาชนิด รวมทั้งรักษาสุขภาพจิตของตน เช่น ขอคำปรึกษาเมื่อมีปัญหา เป็นต้น

สรุปผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่นิสิตนักศึกษาไทย จากการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์ และการตรวจสอบโดยนักกฎหมาย แสดงตามตารางที่ 9 ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 9 สรุปผลการพัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย

เรื่อง	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ประเด็นเนื้อหา	จากการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์ และการตรวจสอบโดยนักกฎหมาย		เหตุผล
			เนื้อหาที่เพิ่มขึ้น	เนื้อหาที่ตัดออก	
กฎบัตรสิทธิ นิสิตนักศึกษา 1. สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (ม. 4, ม. 28, ม.29, ม. 31, ม. 32, ม. 35, ม. 36, ม. 37)	สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล	-	เสรีภาพการแสดงออกทางเพศที่ปรารถนา	- ไม่เหมาะสมตามประเพณีของไทย - ขณะนี้มีนิสิตนักศึกษาจำนวนหนึ่งทุกสถาบันต้องการแต่งกายตามใจมากกว่าตามเพศ
2. สิทธิและเสรีภาพทางความคิดเห็นและการแสดงความคิดเห็น	- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (ม. 29, ม. 38, ม. 39, ม. 42)	เสรีภาพในการพูด การประชาสัมพันธ์ และการหาเสียง	ตามกฤษฎีการยาที่เหมาะสม มีความเป็นกลางทางการเมือง	-	- ตามขนบธรรมเนียมไทย - ตามหลักประชาธิปไตย
	- กฎหมายอาญา (ม. 236, ม. 328, ม. 329, ม. 393) กฎหมายแพ่ง (ม. 423)	เสรีภาพในการเขียน	ไม่ผิดศีลธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ตีงาม	-	- ตามขนบธรรมเนียมไทย

ตารางที่ 9 สรุปผลการพัฒนาหลักสูตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย (ต่อ)

เรื่อง	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ประเด็นเนื้อหา	จากการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์ และการตรวจสอบโดยนักกฎหมาย		เหตุผล
			เนื้อหาที่เพิ่มขึ้น	เนื้อหาที่ตัดออก	
		สิทธิและเสรีภาพในการนับถือศาสนา	<ul style="list-style-type: none"> - แต่งกายตามศาสนาเข้ารับปริญญา - การแสดงออกทางพิธีกรรมทางศาสนาที่ไม่รบกวนบรรยากาศการเรียนการสอนของสถาบัน 	<ul style="list-style-type: none"> - การคุ้มครองจากสถาบันในการเผยแพร่ในกายต่าง ๆ จากภายนอก 	<ul style="list-style-type: none"> - ยากแก่การให้ความคุ้มครอง ควรใช้กฎหมายของรัฐจะเหมาะสมกว่า
		สิทธิและเสรีภาพทางวิชาการ - ด้านการเรียน	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับการจัดสัดส่วนอาจารย์ผู้สอนกับนิสิตนักศึกษาอย่างเหมาะสม - ได้รับความคุ้มครองสิทธิในการเรียนโดยไม่ถูกรบกวนจากผู้อื่น เช่น พุดแข่งกับอาจารย์ผู้สอน ส่งเสียงดัง และเปิดอุปกรณ์สื่อสาร - เสรีภาพในการเสนอแนะการดำเนินงานทางวิชาการตามที่ต้องการ 	<ul style="list-style-type: none"> - เสรีภาพในการเลือกอาจารย์ผู้สอน 	
		- ด้านการสอน	<ul style="list-style-type: none"> - แสดงความคิดเห็นขัดแย้งกับอาจารย์ผู้สอน โดยปราศจากการลงโทษ - โดยการแสดงความคิดเห็นที่สุภาพและเคารพอาจารย์ผู้สอน 	<ul style="list-style-type: none"> - ขอเปลี่ยนอาจารย์ผู้สอนในวิชาเดียวกันกรณีมีเหตุผลจำเป็นเพียงพอ 	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนทำให้ไม่ได้

ตารางที่ 9 สรุปผลการพัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย (ต่อ)

เรื่อง	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ประเด็นเนื้อหา	จากการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์ และการตรวจสอบโดยนักกฎหมาย		เหตุผล
			เนื้อหาที่เพิ่มขึ้น	เนื้อหาที่ตัดออก	
		- ด้านการบริหารงานวิชาการ	- สิทธิได้รับการพัฒนาหลักสูตรที่ทันสมัยและสม่ำเสมอ - ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน - เสรีภาพในการประเมินรายวิชาที่เรียน - ได้รับการสอนเสริมหรือชดเชยรายวิชาที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ	- สิทธิในการประเมินหลักสูตรที่เรียน	- สิทธิดำเนินการตามหลักการพัฒนาหลักสูตร - การประเมินหลักสูตรควรให้ศิษย์เก่าเป็นผู้ประเมิน
3. สิทธิและเสรีภาพทางสังคม	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (ม. 52, ม. 55, ม. 59)	-	-	-	ผู้ทรงคุณวุฒิ นักกฎหมาย และผลจากเว็บไซต์ มีความเห็นสอดคล้องกับผลการวิจัย
4. สิทธิและเสรีภาพในการรวมกลุ่ม	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (ม. 28, ม. 30, ม. 45, ม. 59)	-	-	-	ผู้ทรงคุณวุฒิ นักกฎหมาย และผลจากเว็บไซต์ มีความเห็นสอดคล้องกับผลการวิจัย
5. สิทธิและเสรีภาพทางการเมืองการปกครองในสถาบัน	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (ม. 60)	-	-	-	ผู้ทรงคุณวุฒิ นักกฎหมาย และผลจากเว็บไซต์ มีความเห็นสอดคล้องกับผลการวิจัย

ตารางที่ 9 สรุปผลการพัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย (ต่อ)

เรื่อง	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ประเด็นเนื้อหา	จากการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์ และการตรวจสอบโดยนักกฎหมาย		เหตุผล
			เนื้อหาที่เพิ่มขึ้น	เนื้อหาที่ตัดออก	
6. สิทธิตรวจสอบการทำงานของสถาบัน	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (ม. 26, ม. 27, ม. 33, ม. 34, ม. 57, ม. 58, ม. 59, ม. 60, ม. 61, ม. 62)	การตรวจสอบ	-	สิทธิทราบงบประมาณ การใช้จ่ายของสถาบัน	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนทำไม่ได้
7. สิทธิได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน	- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (ม. 4, ม. 30, ม. 38) - กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ - กฎหมายอาญา - พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540	สิทธิเสมอภาคเท่าเทียมกัน	ทั้งเพศหญิง ชาย และเพศที่ 3	เพศที่ 3	ยังไม่เป็นที่ยอมรับทางกฎหมาย

ตารางที่ 9 สรุปผลการพัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย (ต่อ)

เรื่อง	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ประเด็นเนื้อหา	จากการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์ และการตรวจสอบโดยนักกฎหมาย		เหตุผล
			เนื้อหาที่เพิ่มขึ้น	เนื้อหาที่ตัดออก	
กฎบัตรหน้าที่ 1. หน้าที่และความรับผิดชอบต่อการ ศึกษาของตน	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (ม. 69)	รู้จักสิทธิของตน	- รักษาสิทธิของตนที่พึงมี - ใช้สิทธิของตนในทางที่เป็นประโยชน์ - รู้จักขอบเขตแห่งสิทธิของตนเองและหน้าที่ที่พึงปฏิบัติ	- รักษาสิทธิของตนที่พึงมี - ใช้สิทธิของตนในทางที่เป็นประโยชน์	ใช้คำพูดรวมเป็นภาษาทางกฎหมาย
		ฝึกฝนตนเองเพื่อเป็นพลเมืองดี	ฝึกฝนตนเองทางด้านคุณธรรม จริยธรรม		เป็นสิ่งที่สถาบันการศึกษา สังคม และประเทศชาติ ต้องการ
		รักษาสุขภาพของตน	- รักษาสุขภาพให้สมบูรณ์ปลอดจากอุบัติเหตุและโรคนานาชนิด - อุบัติเหตุจากการบาดเจ็บทางกีฬา		การดูแลตนที่นิสิตนักศึกษา มักจะมองข้ามความสำคัญ
2. หน้าที่และความรับผิดชอบต่อผู้อื่น	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (ม. 67)	ช่วยเหลือเพื่อน ๆ ด้านการเรียน	ด้านการสังคมและด้านอื่น ๆ ตามฐานานุรูป		ปฏิบัติได้ครอบคลุมทุกเรื่อง

ตารางที่ 9 สรุปผลการพัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย (ต่อ)

เรื่อง	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ประเด็นเนื้อหา	จากการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์ และการตรวจสอบโดยนักกฎหมาย		เหตุผล
			เนื้อหาที่เพิ่มขึ้น	เนื้อหาที่ตัดออก	
3. หน้าที่และความรับผิดชอบต่อสถาบัน	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (ม. 66, ม. 67)	หน้าที่ความรับผิดชอบทั่วไป	- สร้างชื่อเสียง และความนิยมต่อสังคม - ดูแลทรัพย์สินในส่วนกลางของสถาบัน		- นิสิตนักศึกษา เปรียบเสมือนเป็นตัวแทนประชาสัมพันธ์สถาบัน - นิสิตนักศึกษามีหน้าที่ช่วยดูแลทรัพย์สิน อันเป็นสมบัติส่วนกลาง รวมทั้งสาธารณสมบัติ
4. หน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (ม. 66, ม. 67)	- ศึกษาและเคารพกฎหมายของรัฐ		ศึกษาวิชาการภาคินแดนตามเกณฑ์กำหนด	ไม่ใช่หน้าที่ความรับผิดชอบตามกฎหมาย

ตอนที่ 3 ผลการพัฒนาประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย พร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย

การพัฒนาประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย พร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย ประกอบด้วยผลการพัฒนาประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทยตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย และผลการพัฒนากระบวนการพิจารณาทางนิตินัย ดังนี้

3.1 ผลการพัฒนาประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทยตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย

การบริหารจัดการเกี่ยวกับนิสิตนักศึกษาจะเกี่ยวข้องกับด้านวิชาการ ด้านกิจการนิสิตนักศึกษา และด้านการจัดบริการเสริมตามหลักการอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้อง การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จาก หลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายของแคปลินและลี (1995) ซึ่งเป็นหลักกฎหมายที่ครอบคลุมการบริหารจัดการเกี่ยวกับนิสิตนักศึกษาไทยมากที่สุด ปรากฏผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 10 ดังนี้

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์หลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายของแคปลินและลี (1995)

เรื่อง	หลักการที่เกี่ยวข้อง
1. การรับเข้านิสิตนักศึกษา	<ol style="list-style-type: none"> 1. กฎหมายพื้นฐานในการกำหนดมาตรฐานกระบวนการคัดเลือก 2. การตัดสินใจคัดเลือกตามมาตรฐานความต้องการทางวิชาการของแต่ละสถาบันและปกป้องสิทธิพิเศษของสถาบัน 3. การรับเข้าใหม่
2. การให้เกรด หน่วยกิตและปริญญา	<ol style="list-style-type: none"> 1. การกำหนดขอบเขตมาตรฐานทางวิชาการ 2. ข้อกำหนดในการให้เกรด การให้ปริญญา และการถอดถอนปริญญา 3. การปกป้องการข่มเหงทางเพศจากผู้สอนเพื่อการออกเกรด
3. การจัดทำแฟ้ม และการบันทึกแฟ้ม	<ol style="list-style-type: none"> 1. สถาบันมีอำนาจในการพิจารณาจัดทำบันทึก โดยยึดหลักการให้ความยกย่องนับถือในการจัดทำ 2. คำนี้ถึงสิทธินิสิตนักศึกษา เช่นสิทธินำผลการบันทึกของตนมาใช้ การคัดค้านเนื้อหาในการบันทึก การขอความช่วยเหลือจากการถูกละเมิดสิทธิ และการเปิดเผยข้อมูลสำหรับบุคคลากรอื่นในสถาบันและภายนอกสถาบัน

ตารางที่ 10 (ต่อ)

เรื่อง	หลักการที่เกี่ยวข้อง
4. องค์กหรณิสิตนัคคึกษา	<ol style="list-style-type: none"> 1. ลักษณะเหมือนหนวยงานหนึ่งในสถาบัน มีอิสรภาพตามสัญญาและข้อตกลง 2. มีโครงสร้างตามสถาบันกำหนด 3. คำนึงถึงสิทธิในการจัดตั้งและไม่จัดตั้งองค์กรรวมถึงหลักการไม่เลือกที่รักมักที่ชัง
5. สิ่งพิมพ์นิตินิตนัคคึกษา	<ol style="list-style-type: none"> 1. หลักการคำนึงถึงอิสรภาพของการพิมพ์ 2. ควบคุมโดยองค์กหรณิสิตนัคคึกษา 3. การออกข้อบังคับเกี่ยวกับการอนุญาตและไม่อนุญาตให้ดำเนินการ
6. การคัดค้านและการเดินขบวน	<ol style="list-style-type: none"> 1. หลักการปกป้องอิสรภาพในการแสดงออกที่ไม่กระทบสิทธิผู้อื่น 2. ข้อบังคับเกี่ยวกับการคัดค้านของนิตินิตนัคคึกษาและบทลงโทษทางวินัย
7. การให้เงินทูนสนับสนุน	<ol style="list-style-type: none"> 1. การกำหนดหลักสัญญาทางกฎหมายตามชนิดของเงินทูนทั้งแบบให้เปล่าและแบบมีเงื่อนไข 2. การไม่เลือกที่รักมักที่ชังตามหลักรัฐธรรมนูญ 3. การทวงหนี้เงินทูนตามกฎหมายของรัฐและสถาบัน
8. การจัดบริการเสริม	<ol style="list-style-type: none"> 1. ชนิดของบริการได้แก่ บริการสุขภาพอนามัย บริการให้คำปรึกษา บริการจัดช่วยเหลือนิตินิตนัคคึกษา บริการเกี่ยวกับกฎหมาย บริการอาหาร บริการสถานที่จอดรถ และบริการความสะดวกอื่น ๆ 2. การกำหนดผู้จัดบริการภายในสถาบันได้แก่ บุคลากรของสถาบัน กลุ่มนิตินิตนัคคึกษา และผู้จัดภายนอก 3. การใช้และไม่ใช้งบประมาณของสถาบัน

ตารางที่ 10 (ต่อ)

เรื่อง	หลักการที่เกี่ยวข้อง
9. หอพัก	<ol style="list-style-type: none"> 1. นโยบายเฉพาะในการเข้าพักอาศัย 2. คำนี้ถึงหลักรัฐธรรมนูญเรื่องสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล และเสรีภาพในการคบค้าสมาคม 3. กฎข้อบังคับเกี่ยวกับการเข้าพักอาศัยประเภทต่าง ๆ รวมทั้งการตรวจค้นและการจับกุม 4. การจัดสวัสดิการ
10. การกีฬา	<ol style="list-style-type: none"> 1. หลักการจัดการกีฬา 2. การดำเนินการคำนึงถึงสภาพในความสนใจที่แตกต่างกัน และการป้องกันการได้รับบาดเจ็บจากกีฬา 3. การจัดสวัสดิการ
11. ความปลอดภัยในสถาบัน	<ol style="list-style-type: none"> 1. สถาบันมีหน้าที่ในการจัดวางเรื่องการใช้อำนาจและความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในสถาบัน 2. รักษาความปลอดภัยในสถาบัน โดยจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนและชนิดของอาชญากรรมในสถาบันและบริเวณใกล้เคียง และจัดทำนโยบายป้องกันอาชญากรรม 3. ออกกฎข้อบังคับทางวินัย มีกระบวนการดำเนินงานทางวินัย และกระบวนการติดตามผล 4. การป้องกันอาชญากรรม ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน และควรเน้นการป้องกันการถูกละเมิดทางเพศของสตรี
12. ระบบที่ว่าด้วยวินัยและการร้องเรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. หลักการออกกฎข้อบังคับตามมาตรฐานทางวิชาการ และหลักการควบคุมความประพฤติ 2. การสร้างระบบทางวินัย เกณฑ์ความประพฤติ และระบบควบคุมพฤติกรรมนิสิตนักศึกษา
13. ระเบียบและข้อบังคับทางวินัย	<ol style="list-style-type: none"> 1. หลักการมาตรฐานทางวินัยโดยมีนักกฎหมายให้คำปรึกษาในกระบวนการทางวินัย และไม่ขัดต่อสิทธิ นิสิตนักศึกษา 2. การใช้กฎระเบียบข้อบังคับทางวินัยสำหรับนิสิตนักศึกษาปกติ และนิสิตนักศึกษาที่มีปัญหาทางจิต

ตารางที่ 10 (ต่อ)

เรื่อง	หลักการที่เกี่ยวข้อง
14. กระบวนการพิจารณาความผิดและบทลงโทษต่าง ๆ	1. สิทธิของสถาบันในการภาคทัณฑ์ การไล่ออก และการลงโทษนิสิตนักศึกษาที่ประพฤติผิดทางพฤติกรรมหรือทางด้านวิชาการ 2. การลงโทษทางวินัย และการลงโทษทางวิชาการ ซึ่งผูกพันกับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถาบัน ยกเว้นบทลงโทษที่อาจผูกพันภายใต้กฎหมายของรัฐ

จากผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน รวมกับผลการวิเคราะห์หลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายของแคปลิน และลี (1995) และการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิตามขั้นตอนดำเนินการวิจัย ขั้นตอนที่ 4 และ 6 ในบทที่ 3 ได้ผลการปรับปรุงแก้ไขตามมติผู้ทรงคุณวุฒิครั้งที่ 1 และ 2 สรุปได้ดังนี้

1. ปรับประเด็นหลัก และประเด็นรอง ต่าง ๆ
2. ปรับสำนวน “ เข้า “ เป็น “มีส่วนร่วมในการ”
3. แก้คำว่า ‘ มหาวิทยาลัย “ เป็น “ สถาบัน “
4. ปรับและเติมข้อความในประเด็นต่างๆ ตามมติที่ประชุม โดย ข้อความที่เพิ่มเติมได้พิมพ์เป็นตัวพิมพ์เอน

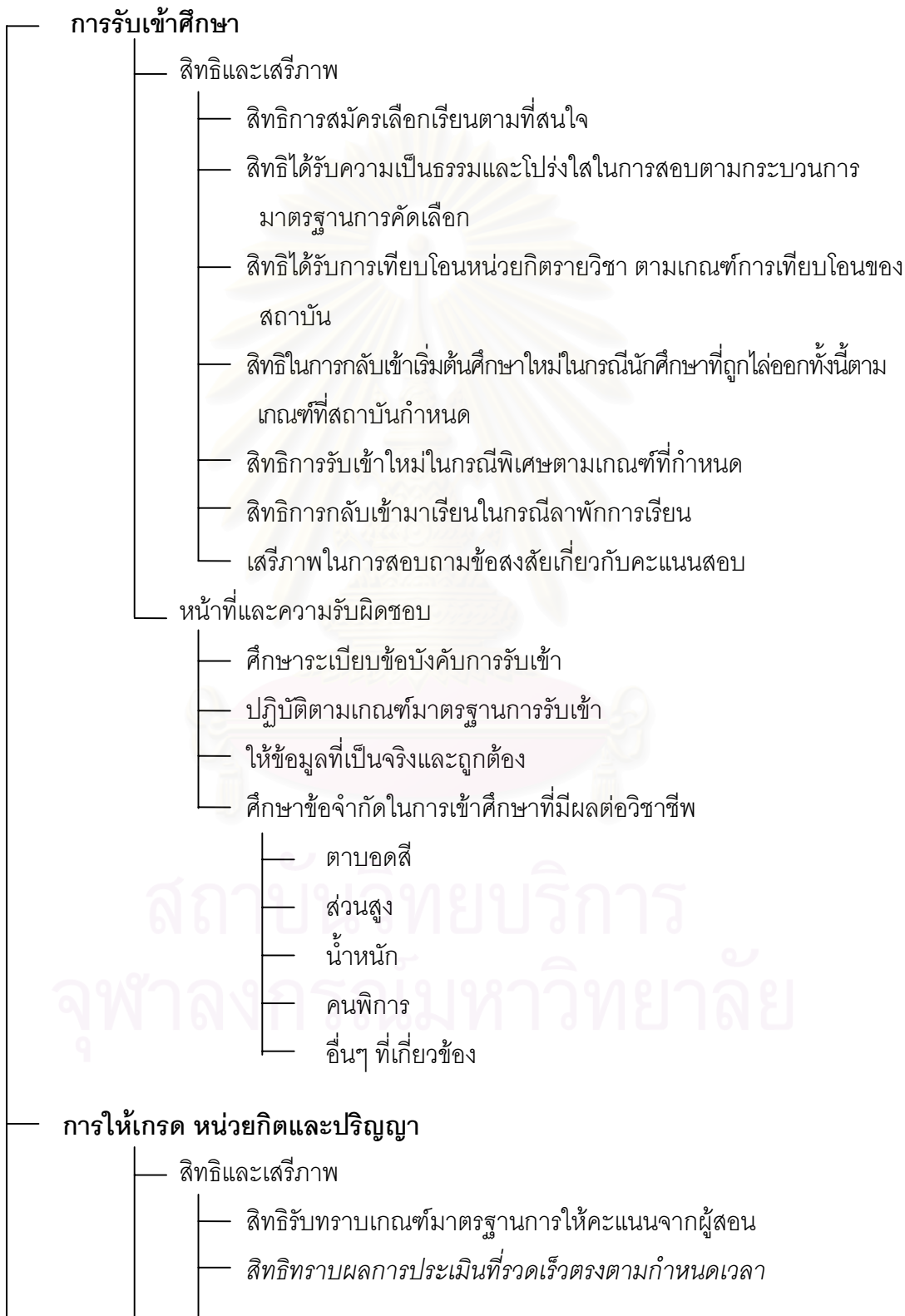
เพิ่มเติมได้พิมพ์เป็นตัวพิมพ์เอน

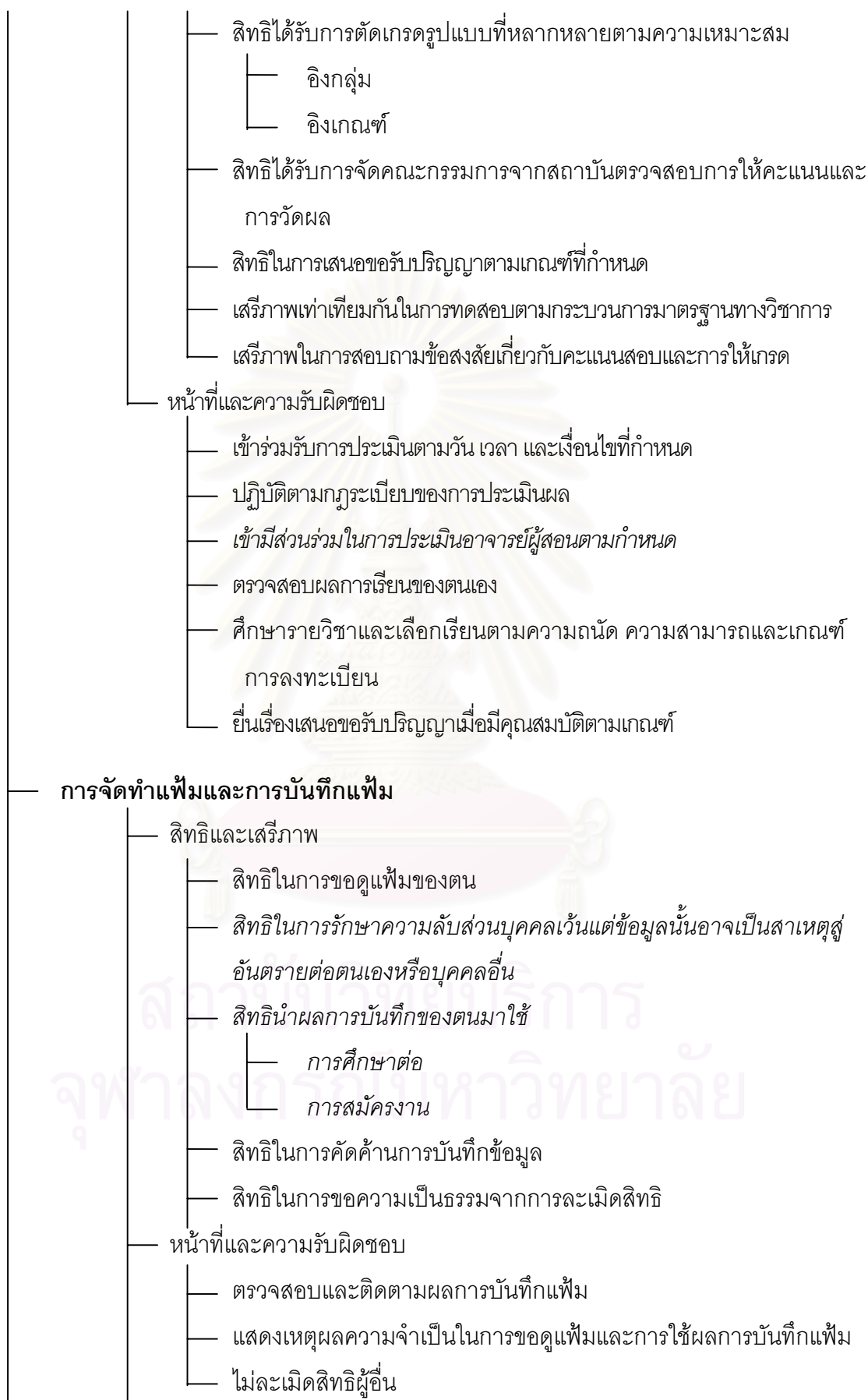
ผลการพัฒนาประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย ตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย แสดงตามภาพเดนไดรแกรมผังแผนภาพที่ 6 ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 6 ผลการพัฒนาประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทยตามหลักการ
อุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย

สิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทยตามหลักกฎหมายอุดมศึกษา (Kaplin and Lee.1995)

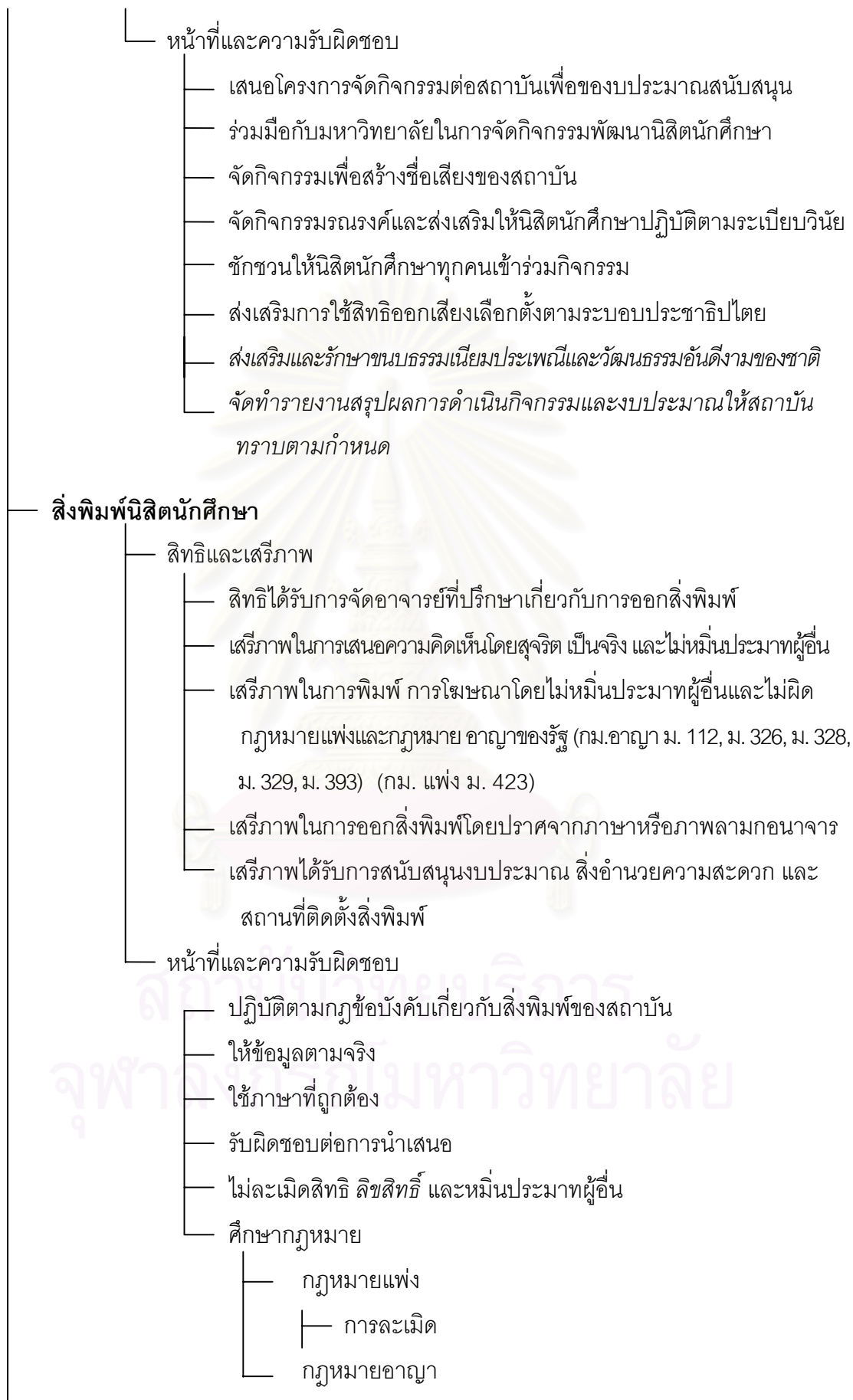

องค์การนิสิตนักศึกษา

สิทธิและเสรีภาพ

- สิทธิเป็นหน่วยงานหนึ่งตามโครงสร้างการบริหารสถาบัน
- สิทธิได้รับการจัดสรรงบประมาณสนับสนุน
- สิทธิได้รับการจัดสรรสถานที่และอุปกรณ์สนับสนุน
- สิทธิได้รับการจัดสรรอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรม
- สิทธิในการดำเนินกิจกรรมส่วนกลาง
- สิทธิในการบริหารงบประมาณ
- สิทธิได้รับสวัสดิการส่งเสริมการทำกิจกรรม
 - พาหนะ
 - ที่พัก
 - เบี้ยเลี้ยง
 - อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- สิทธิได้รับทราบการจัดสรรงบประมาณจากเงินบำรุงกิจกรรมของนิสิตนักศึกษา
- สิทธิในการลงสมัครรับเลือกตั้งหาเสียงและเลือกตั้งผู้นำองค์กรนิสิตนักศึกษา
- สิทธิจัดทำโปสเตอร์ หนังสือ วารสาร
- สิทธิได้รับการจัดสอนเสริมให้แก่นิสิตนักศึกษาที่ทำกิจกรรม
- สิทธิได้รับการอบรมผู้นำกิจกรรม และชมรมเกี่ยวกับสิทธิขั้นพื้นฐานของนิสิตนักศึกษา
- สิทธิในการเป็นตัวแทนนิสิตนักศึกษาในการเสนอความคิดเห็นต่อสถาบัน
- สิทธิได้รับการผ่อนผันจากผู้สอนในการทำกิจกรรมตามความจำเป็น
- สิทธิในการเรียนรู้ การลองผิดลองถูกทราบข้อบกพร่องในการทำกิจกรรม
- สิทธิได้รับบันทึกผลการทำกิจกรรม
- เสรีภาพในการจัดตั้งองค์กรนิสิตนักศึกษา และกำหนดบทบาทหน้าที่การดำเนินการ
 - สภานิสิตนักศึกษา
 - องค์กรนิสิต / สโมสรนิสิตนักศึกษา
 - ชุมนุ่ม / ชมรม
 - อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

— ความผิดฐานเปิดเผยความลับ

— ความผิดฐานหมิ่นประมาท

การคัดค้านและการเดินขบวน

สิทธิและเสรีภาพ

— สิทธิได้รับการชี้แจงการแก้ไขปัญหาจากมหาวิทยาลัยหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง

— เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นที่ตรงกันหรือแตกต่างกันในลักษณะส่วนบุคคลหรือกลุ่ม

— เสรีภาพในการรวมตัวแสดงความคิดเห็นสนับสนุนหรือคัดค้าน

— เสรีภาพในการจัดกิจกรรมคัดค้านโดยสันติวิธีในรูปแบบต่าง ๆ

— ยื่นบันทึก

— จดหมายเปิดผนึก

— พบผู้บริหาร

— การเดินขบวนโดยสงบ

— การจัดเสวนา

หน้าที่และความรับผิดชอบ

— รักษาภาพลักษณ์ที่แสดงออกในฐานะนิสิตนักศึกษา

— ดำเนินการตามกรอบกฎหมายของรัฐและของสถาบันอย่างมีวิจารณญาณในการดำเนินการ

— ดำเนินการแสดงความคิดเห็นโดยความสงบเรียบร้อย ปราศจากความรุนแรง

— ไม่ร่วมดำเนินการกับบุคคลภายนอกที่ไม่เกี่ยวข้อง

— ไม่ก่อความเดือดร้อนให้กับเพื่อนนิสิตนักศึกษาและบุคคลทั่วไป

— ไม่ใช่เสียงดังรบกวน

— ไม่กีดขวางการจราจร

— รับผิดชอบต่อสิ่งที่ทำ

— ไม่กระทบสิทธิผู้อื่น

— แสดงความคิดเห็นที่เป็นจริง

— ไม่ผิดศีลธรรม ประเพณี

— อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

การให้ทุนสนับสนุน

สิทธิและเสรีภาพ

สิทธิได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนทุนประเภทต่าง ๆ

ทุนให้เปล่า

ทุนกู้ยืม

อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

สิทธิทราบขั้นตอนแนวทางปฏิบัติขอรับทุน

เสรีภาพในการขอรับทุนตามคุณสมบัติเฉพาะของทุนประเภทต่าง ๆ

หน้าที่และความรับผิดชอบ

ศึกษาข้อมูลและขอรับทุนตามกำหนด

ขอรับทุนตามความจำเป็น

ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน

ใช้ทุนให้ถูกประเภทและคุ้มค่า

รับผิดชอบต่อคืนทุนกู้ยืม เพื่อเปิดโอกาสให้รุ่นน้อง

แสดงหลักฐานและเหตุผลการขอรับทุนโดยให้ข้อมูลที่ถูกต้อง เป็นจริงและ
สุจริต

ปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของกองทุนนั้น ๆ

การจัดบริการเสริม

สิทธิและเสรีภาพ

สิทธิได้รับการจัดบริการเสริมด้านวิชาการ และสวัสดิการต่าง ๆ

วิชาการทหาร

การแลกเปลี่ยนนิสิตนักศึกษา

ในประเทศ

ระหว่างประเทศ

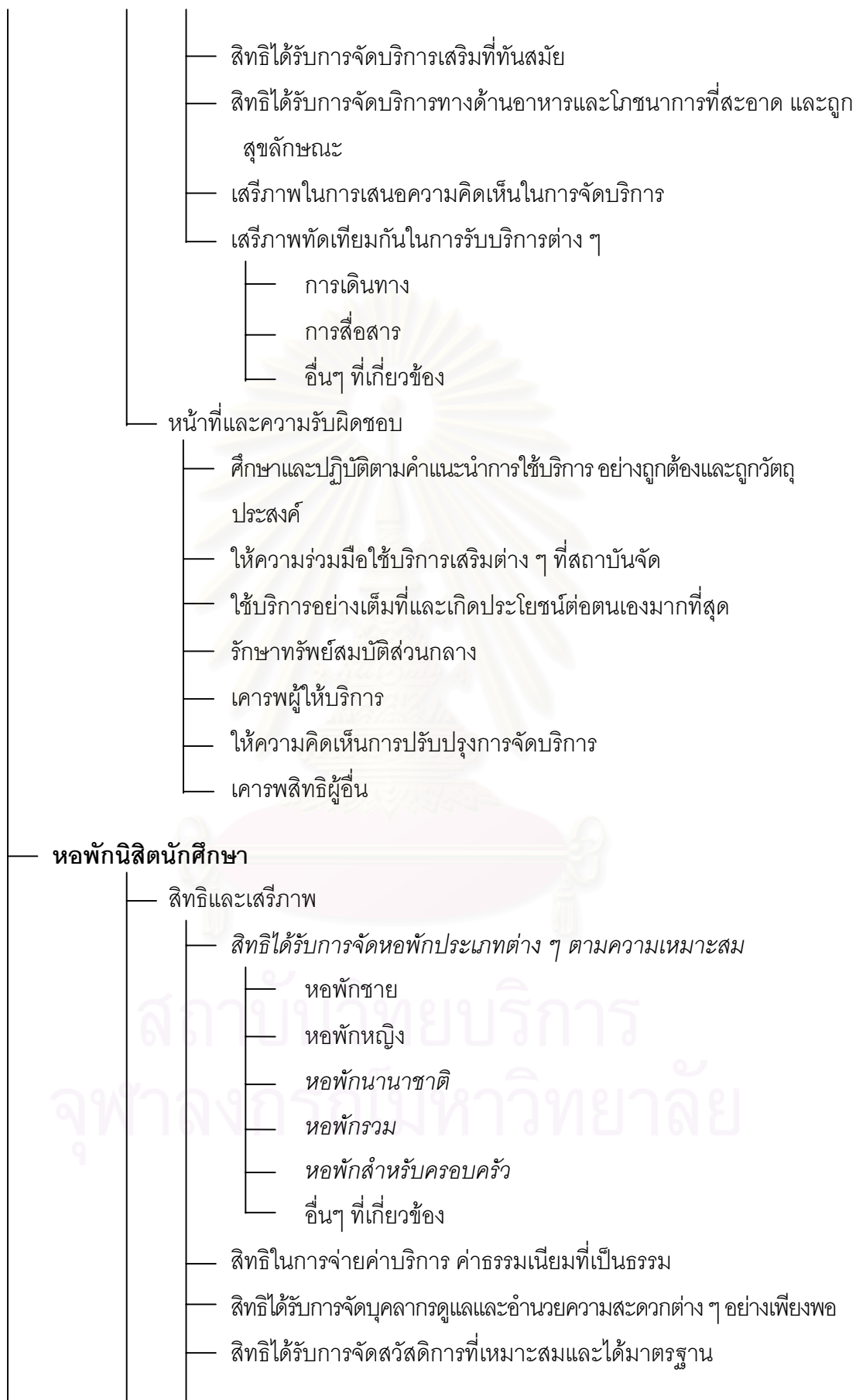
การตั้งหน่วยงานระหว่างประเทศ (International office)

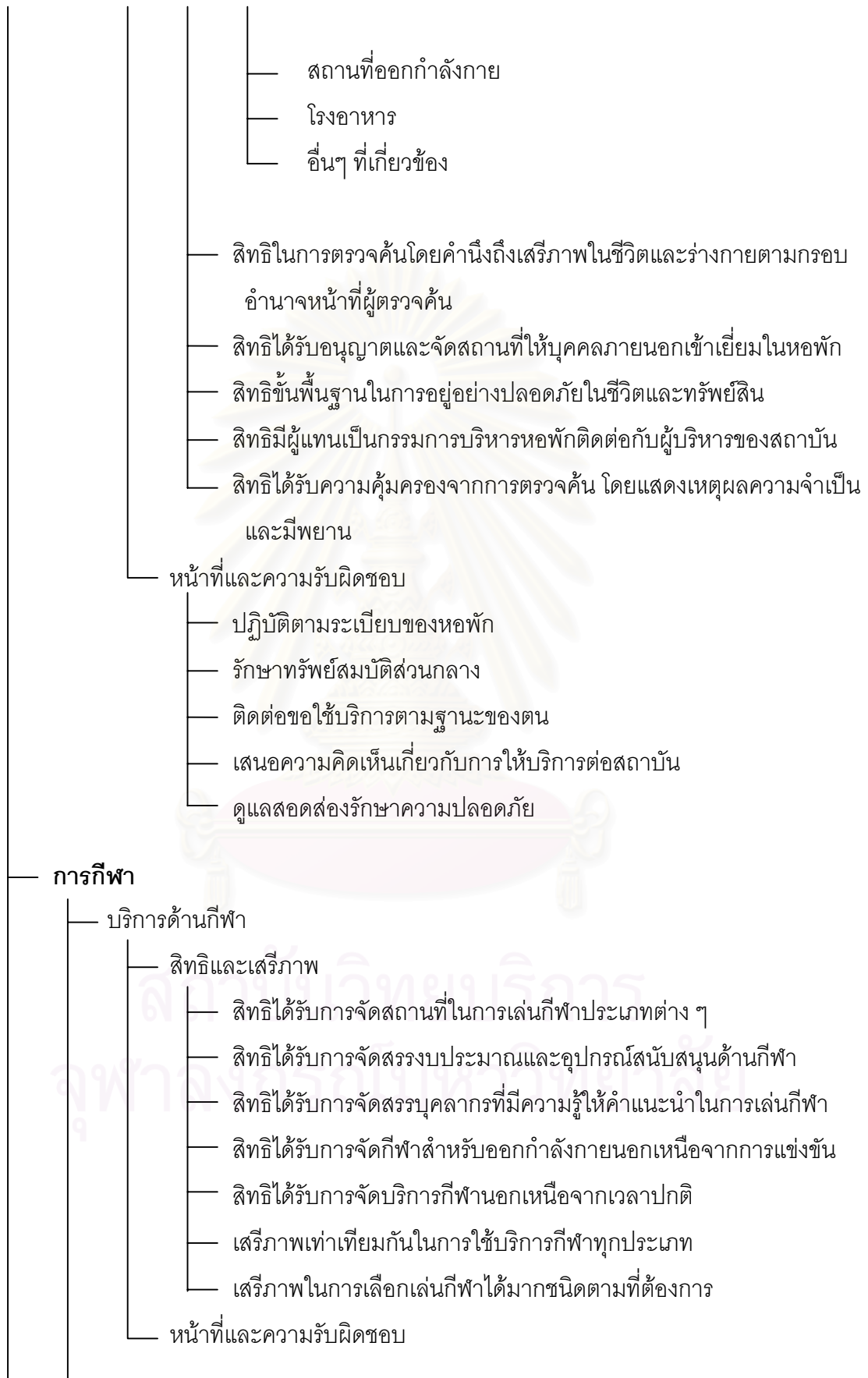
ทำวีซ่า

สิทธิได้รับการสนับสนุนงบประมาณ อุปกรณ์ สถานที่และบุคลากร

สิทธิได้รับการจัดบริการเสริมที่ได้มาตรฐานในแต่ละบริการ

สิทธิได้รับการจัดบริการเสริมช่วยเหลือทั้งด้านการเรียน สุขภาพกายและ
จิตและบริการอื่นตามความจำเป็น

- ศึกษาภาวะเทียบและข้อบังคับการเบิกจ่ายอุปกรณ์กีฬา
- มาใช้บริการอย่างเต็มที่
- เคารพสถานที่และผู้ปฏิบัติงาน
- รับบริการด้วยความสุภาพ เรียบร้อย
- ระมัดระวังและช่วยดูแลรักษาทรัพย์สินส่วนกลาง
- รักษาความสะอาดและสิ่งแวดลอมต่าง ๆ ของสนามกีฬา

กิจกรรมกีฬา

สิทธิและเสรีภาพ

— สิทธิได้รับการจัดจ้างผู้ฝึกสอนในกีฬาที่อาจเจ็บตัวและเป็นอันตรายได้ง่าย ๆ

— ยูโด

— มวย

— รักบี้ฟุตบอล

— เทควันโด

— อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

— สิทธิได้รับการรักษาพยาบาลเมื่อเกิดบาดเจ็บจากกิจกรรมกีฬา

— สิทธิได้รับการจัดสรรทุนสนับสนุนนักกีฬาที่มีความสามารถ

— สิทธิได้รับการจัดงบประมาณสนับสนุน

— สิทธิพิเศษในการเรียนการสอนเสริมสำหรับนักกีฬาที่เข้าร่วมการแข่งขัน

— สิทธิได้รับการจัดสวัสดิการต่าง ๆ อำนวยความสะดวกในการฝึกซ้อมและแข่งขัน

— สิทธิได้รับการตัดสินกีฬาที่เป็นธรรม

— เสรีภาพในการเข้าชมรมกีฬาทุกประเภท

หน้าที่และความรับผิดชอบ

— ฝึกซ้อมกีฬาตามกำหนดอย่างเต็มที่และสม่ำเสมอ

— เล่นกีฬาอย่างเต็มความสามารถและมีน้ำใจนักกีฬา

— รักษาสุขภาพของตน

— รักษาชื่อเสียงของสถาบัน

— สามัคคีในหมู่คณะ

— รับผิดชอบต่อตนเองในเรื่องของการเรียนนอกเหนือจากการเล่นกีฬา

ความปลอดภัยในสถาบัน

สิทธิและเสรีภาพ

- สิทธิได้รับทราบการดูแลรักษาความปลอดภัยและการป้องกันอาชญากรรมของสถาบัน
- สิทธิการจัดอุปกรณ์ส่งเสริมการรักษาความปลอดภัย
- สิทธิได้รับการจัดระบบความปลอดภัยที่เกี่ยวกับยานพาหนะภายในสถาบัน
- สิทธิได้รับความคุ้มครองชีวิต ร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สิน
- สิทธิทราบข้อมูลความไม่ปลอดภัยเพื่อให้บัณฑิตนักศึกษาได้ระวังตัว
- สิทธิได้รับการจัดบุคลากรดูแลรักษาความปลอดภัย
 - └ บุคลากรภายใน
 - └ บุคลากรภายนอก
- เสรีภาพในการมีส่วนร่วมการแก้ไขปัญหาและจัดระบบรักษาความปลอดภัย
- เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในการปรับปรุงสถานที่และสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับความปลอดภัย

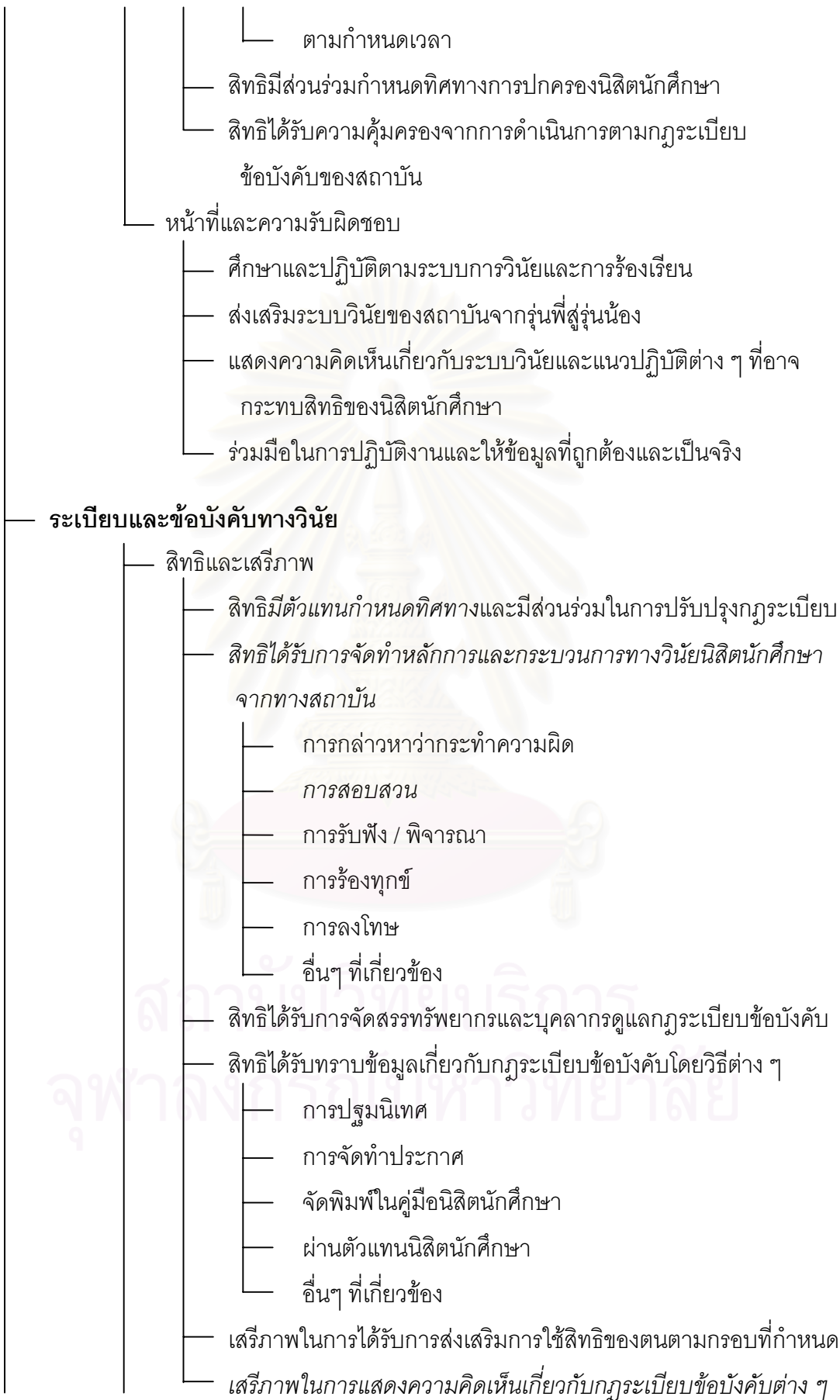
หน้าที่และความรับผิดชอบ

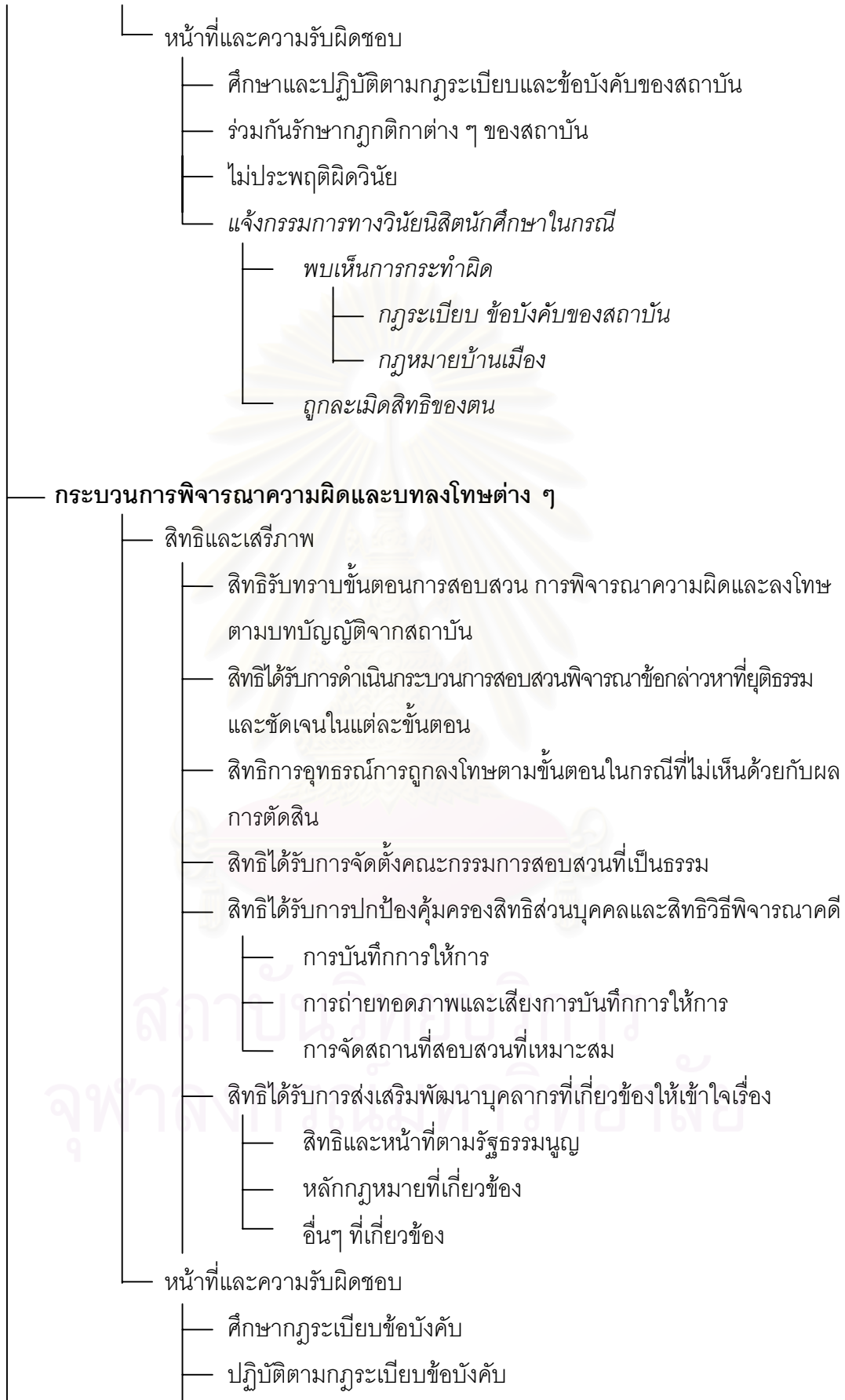
- ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของสถาบัน
- ช่วยสอดส่องดูแลรักษาความปลอดภัยในสถาบัน
- แจ้งเหตุการณ์ผิดปกติ ไม่น่าไว้วางใจให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ
- แจ้งความชำรุดเสียหายของอุปกรณ์ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ
- ระวังและดูแลตนเองให้ปลอดภัย
- รณรงค์รักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อความปลอดภัย

ระบบว่าด้วยวินัยและการร้องเรียน

สิทธิและเสรีภาพ

- สิทธิได้รับการส่งเสริมการใช้สิทธิของนิสิตนักศึกษาในสถาบัน
- สิทธิได้รับการปกป้องและคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลจากสถาบัน
- สิทธิได้รับการจัดระบบควบคุมทางวินัย
- สิทธิในการอุทธรณ์ร้องทุกข์
 - └ ตามระบบ
 - └ ตามขั้นตอน

- ส่งเรื่องอุทธรณ์พร้อมหลักฐานเพิ่มเติมในกรณีเห็นว่าตัดสินไม่ถูกต้อง
- ให้ข้อมูลที่เป็นจริง
- เคารพผู้ปฏิบัติงาน

จากแผนภาพที่ 6 พบว่าสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทยตามหลักกฎหมายอุดมศึกษาของแคบลิน และลี (1995) เกี่ยวกับการดำเนินงานบริหารนิสิตนักศึกษาทางด้านต่าง ๆ 14 เรื่อง คือ การรับเข้าศึกษา การให้เกรด หน่วยงานและปริญญา การจัดทำแฟ้มและการบันทึกแฟ้ม องค์การนิสิตนักศึกษา สิ่งพิมพ์นิสิตนักศึกษา การคัดค้านและเดินขบวน การให้เงินทุน สนับสนุน การจัดบริการเสริม หอพักนิสิตนักศึกษา การกีฬา ความปลอดภัยในสถาบัน ระบบว่าด้วยวินัยและการร้องเรียน ระเบียบและข้อบังคับทางวินัย และกระบวนการพิจารณาความผิดและบทลงโทษต่าง ๆ ในเรื่องการรับเข้าศึกษา นิสิตนักศึกษามีสิทธิสมัครเลือกเรียนตามที่สนใจ สิทธิได้รับความเป็นธรรมและโปร่งใสในการสอบถามกระบวนการมาตรฐานการคัดเลือก สิทธิได้รับการเทียบโอนหน่วยกิตรายวิชาตามเกณฑ์การเทียบโอนของสถาบัน สิทธิในการกลับเข้าเริ่มต้นศึกษาใหม่ในกรณีที่ถูกละออกทั้งนี้ตามเกณฑ์ที่สถาบันกำหนด สิทธิการรับเข้าใหม่ในกรณีพิเศษ ตามเกณฑ์กำหนด สิทธิการกลับเข้ามาเรียนในกรณีลาพักการเรียน และเสรีภาพในการสอบถามข้อสงสัย เกี่ยวกับคะแนนสอบ ซึ่งในขณะเดียวกันนิสิตนักศึกษา ต้องมีหน้าที่ศึกษาระเบียบข้อบังคับ การรับเข้าปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานการรับเข้า ให้ข้อมูลที่เป็นจริงและถูกต้อง รวมทั้งศึกษาข้อจำกัดในการเข้าศึกษาที่มีผลต่อวิชาชีพ เช่นตาบอดสี เกณฑ์ความสูง เป็นต้น

ผู้วิจัยได้ประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย ตามกฎหมายอุดมศึกษาเข้าด้วยกันและสรุปผลการพัฒนาประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย ตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย แสดงดังตารางที่ 11 ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11 สรุปผลการพัฒนาประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทยตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย

เรื่อง	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ประเด็นเนื้อหา	จากการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์และการตรวจสอบโดยนักกฎหมาย		เหตุผล
			เนื้อหาที่เพิ่มขึ้น	เนื้อหาที่ตัดออก	
1. การรับเข้าศึกษา	-	-	-	-	-
2. การใช้เกรด หน่วยกิตและ ปริญญา	-	สิทธิเสรีภาพ หน้าที่และความรับผิดชอบ	-สิทธิรับทราบผลการประเมินที่รวดเร็วตรงตามกำหนดเวลา -สิทธิได้รับการจัดคณะกรรมการตรวจสอบการให้คะแนนจากสถาบัน -เข้าร่วมในการประเมินอาจารย์ผู้สอนตามกำหนด	-	-เป็นการประเมินคุณภาพการศึกษา
3. การจัดทำแฟ้ม และการบันทึก แฟ้ม	-	สิทธิและเสรีภาพ	-สิทธิในการรักษาความลับส่วนบุคคลเว้นแต่ข้อมูลนั้นอาจเป็นสาเหตุสู่อันตรายต่อตนเองหรือบุคคลอื่น -สิทธินำผลการบันทึกของตนมาใช้ในการศึกษาต่อ การสมัครงาน ฯลฯ	-	- ระบุข้อยกเว้น - ระบุให้ชัดเจนเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติ

ตารางที่ 11 สรุปผลการพัฒนาประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย ตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย (ต่อ)

เรื่อง	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ประเด็นเนื้อหา	จากการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์และการตรวจสอบโดยนักกฎหมาย		เหตุผล
			เนื้อหาที่เพิ่มขึ้น	เนื้อหาที่ตัดออก	
4. องค์การนิสิตนักศึกษา	-	สิทธิและเสรีภาพ	-สิทธิในการลงสมัครรับเลือกตั้ง -สิทธิในการเรียนรู้ การลงมติ ลงถูก ทราบข้อบกพร่องใน การทำกิจกรรม -สิทธิได้รับการบันทึกผลการทำ กิจกรรม	-	-สิทธิที่สถาบันควรให้แก่ เด็ก
		หน้าที่และความรับผิดชอบ	-ส่งเสริมและรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีของชาติ -จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานและงบประมาณให้สถาบันทราบตามกำหนด		

ตารางที่ 11 สรุปผลการพัฒนาประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย ตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย (ต่อ)

เรื่อง	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ประเด็นเนื้อหา	จากการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์และการตรวจสอบโดยนักกฎหมาย		เหตุผล
			เนื้อหาที่เพิ่มขึ้น	เนื้อหาที่ตัดออก	
5. สิ่งพิมพ์นิสิตนักศึกษา	-ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ม.423) ประมวลกฎหมายอาญา (ม.112, ม.326, ม.328, ม.329, ม.393)	สิทธิและเสรีภาพ หน้าที่	- เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นโดยสุจริตเป็นจริงและไม่หมิ่นประมาทผู้อื่น - เสรีภาพในการพิมพ์การโฆษณาโดยไม่หมิ่นประมาทผู้อื่นและและไม่ผิดกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ - ไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ผู้อื่น		
6. การคัดค้านและการเดินขบวน	-	สิทธิและเสรีภาพ หน้าที่และความรับผิดชอบ	-สิทธิได้รับการชี้แจงการแก้ไขปัญหาจากสถาบัน หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง -เสรีภาพในการจัดกิจกรรมคัดค้านโดยสันติวิธี เช่น ยื่นบันทึกจดหมายเปิดผนึก พบผู้บริหาร ไม่ร่วมดำเนินการกับบุคคลภายนอกที่ไม่เกี่ยวข้อง		
7. การให้ทุนสนับสนุน		หน้าที่และความรับผิดชอบ	รับผิดชอบคืนทุนกู้ยืมเพื่อเปิดโอกาสให้รุ่นน้อง		

ตารางที่ 11 สรุปผลการพัฒนาประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย ตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย (ต่อ)

เรื่อง	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ประเด็นเนื้อหา	จากการประเมินผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์และการตรวจสอบโดยนักกฎหมาย		เหตุผล
			เนื้อหาที่เพิ่มขึ้น	เนื้อหาที่ตัดออก	
8. การจัดบริการเสริม		สิทธิและเสรีภาพ	ได้รับการจัดบริการเสริมด้านวิชาการและสวัสดิการต่าง ๆ ได้แก่ วิชาการ ทหารการตั้งหน่วยงานนานาชาติ (International Office) เช่น การทำวีซ่า		
9. หอพักนิสิตนักศึกษา		สิทธิและเสรีภาพ	<ul style="list-style-type: none"> - สิทธิการจัดหอพักประเภทต่าง ๆ เช่น หอพักรวม หอพักสำหรับครอบครัว - สิทธิได้รับความคุ้มครองจากการตรวจค้นโดยแสดงเหตุผลความจำเป็นและมีพยาน - เสรีภาพในการเข้าพักอาศัยในหอพักตามเพศที่ปรารถนา ในกรณีที่แปลงเพศแล้ว 		<ul style="list-style-type: none"> - สิ่งนี้อาจเกิดในอนาคต - เป็นสิ่งที่อยู่ภายใต้ร่มผ้าพิสูจนได้ยากและยากต่อการควบคุมหอพัก

ตารางที่ 11 สรุปผลการพัฒนาประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย ตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย (ต่อ)

เรื่อง	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ประเด็นเนื้อหา	จากการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์และการตรวจสอบโดยนักกฎหมาย		เหตุผล
			เนื้อหาที่เพิ่มขึ้น	เนื้อหาที่ตัดออก	
10. การกีฬา		สิทธิและเสรีภาพ (กิจกรรมกีฬา) หน้าที่และความรับผิดชอบ	<ul style="list-style-type: none"> - สิทธิได้รับการจัดจ้างผู้ฝึกสอนในกีฬาที่อาจเจ็บตัวและเป็นอันตรายได้ง่าย ๆ เช่น มวย เทควันโด เพิ่มตัวอย่าง ยูโด และ รักบี้ฟุตบอล - รับผิดชอบต่อตนเองเรื่องการเรียนนอกเหนือจากการเล่นกีฬา 		เคยมีนิสิตนักศึกษาได้รับบาดเจ็บจากกิจกรรมกีฬาถึงขั้นพิการ
11. ความปลอดภัยในสถาบัน		สิทธิและเสรีภาพ	<ul style="list-style-type: none"> - สิทธิทราบข้อมูลความปลอดภัยเพื่อให้ระวังตัว - เสรีภาพในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาและจัดระบบรักษาความปลอดภัย - เสรีภาพแสดงความคิดเห็นการปรับปรุงสถานที่และสิ่งแวดล้อม 		
12. ระบบว่าด้วยวินัยและการร้องเรียน		หน้าที่ความรับผิดชอบ	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวินัยและแนวปฏิบัติต่างๆ ที่อาจกระทบสิทธิของนิสิตนักศึกษา		

ตารางที่ 11 สรุปผลการพัฒนาประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย ตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย (ต่อ)

เรื่อง	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ประเด็นเนื้อหา	จากการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์และการตรวจสอบโดยนักกฎหมาย		เหตุผล
			เนื้อหาที่เพิ่มขึ้น	เนื้อหาที่ตัดออก	
13. กฎระเบียบและข้อบังคับทางวินัย	-	สิทธิและเสรีภาพ หน้าที่และความรับผิดชอบ	<ul style="list-style-type: none"> - สิทธิมีตัวแทนกำหนดทิศทางและมีส่วนร่วมในการปรับปรุงกฎระเบียบ - สิทธิได้รับการจัดทำหลักฐานและกระบวนการทางวินัยจากทางสถาบัน เช่น การสอบสวน การพิจารณาตัดสิน การร้องทุกข์ การลงโทษ ฯลฯ - เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ - แจ้งกรรมการทางวินัยกรณีพบเห็นการกระทำผิดกฎระเบียบข้อบังคับสถาบันและกฎหมายบ้านเมืองและการถูกละเมิดสิทธิของตน 	-	-

ตารางที่ 11 สรุปผลการพัฒนาประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย ตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย (ต่อ)

เรื่อง	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ประเด็นเนื้อหา	จากการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์และการตรวจสอบโดยนักกฎหมาย		เหตุผล
			เนื้อหาที่เพิ่มขึ้น	เนื้อหาที่ตัดออก	
14. กระบวนการพิจารณาความผิดและบทลงโทษต่างๆ	-	สิทธิและเสรีภาพ หน้าที่และความรับผิดชอบ	<ul style="list-style-type: none"> - สิทธิรับทราบขั้นตอนการสอบสวนพิจารณาความผิด - สิทธิได้รับการดำเนินกระบวนการพิจารณาสอบสวนข้อกล่าวหาที่ยุติธรรมและชัดเจนในแต่ละขั้นตอน - สิทธิได้รับการส่งเสริมพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจเรื่องสิทธิและหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ - เคารพผู้ปฏิบัติงาน 	-	-

3.2 ผลการพัฒนาระบบการพิจารณาทางนิตินัย

การพัฒนาระบบการพิจารณาทางนิตินัยผู้วิจัยได้นำข้อมูลการสัมภาษณ์ภาคีเครือข่ายสาระร่วมกับหลักนิติธรรมของยัง (1972), เรช, 1977 (อ้างใน ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์, 2541) และวรพจน์ วิศรุตพิชญ์ (2543) รวมทั้งสิทธิของประชาชนในการพิจารณาคดีทางอาญาและผลการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ผลการปรับปรุงแก้ไขตามการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จากการประเมินครั้งที่ 1 และ 2 ดังนี้

1. กำหนดปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพิจารณา เพื่อให้กระบวนการดังกล่าวมีประสิทธิภาพมากขึ้น
2. ทบทวนหลักการของ Due process ในสถาบันอุดมศึกษาเพิ่มเติม ในหัวข้อ หลักการพิจารณา
3. กำหนดสิทธิที่เกี่ยวข้องในกระบวนการพิจารณา
4. กำหนดกระบวนการพิจารณามาตรฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความประพฤตินิสิตนักศึกษา

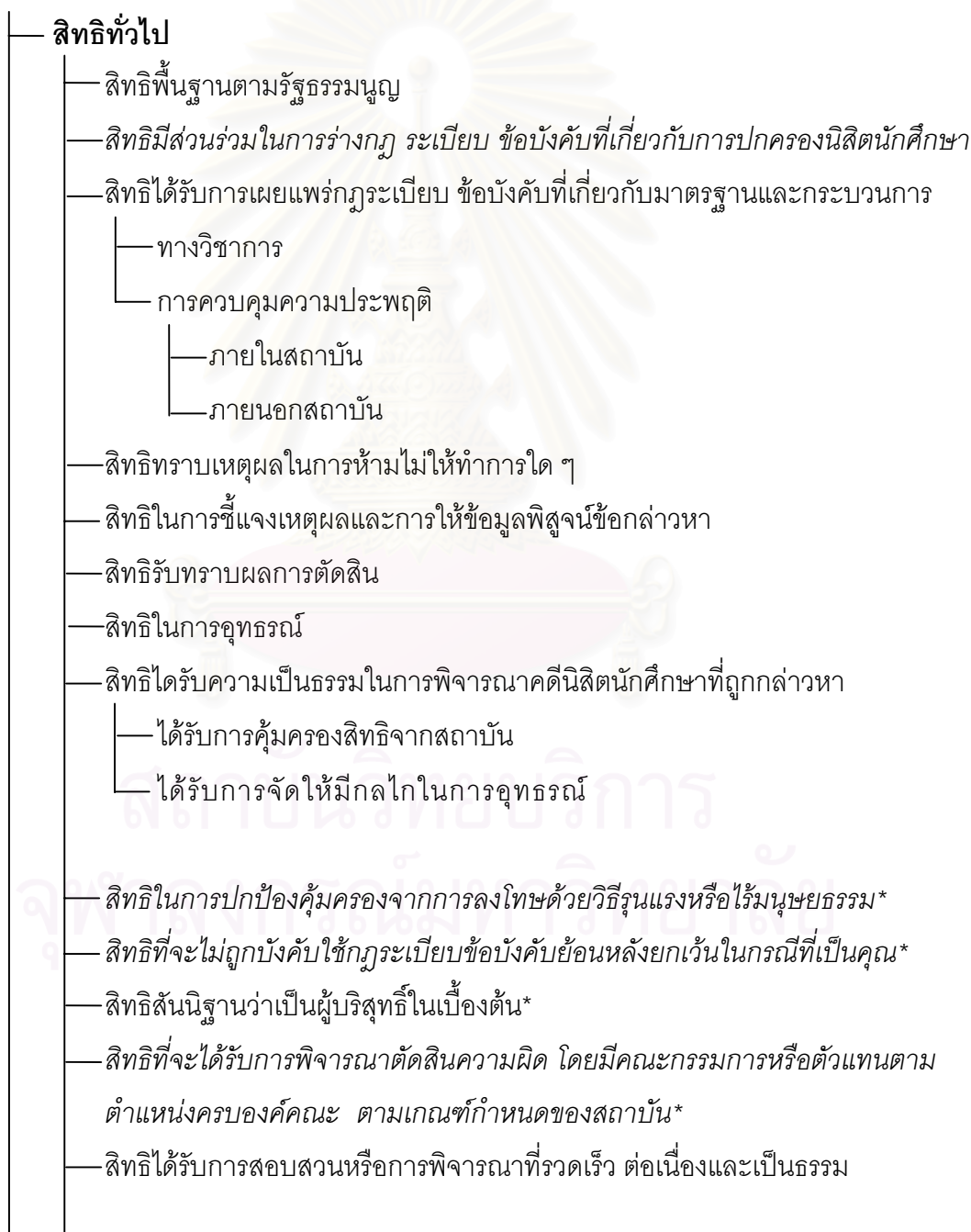
ผลการพัฒนานำเสนอเป็นภาพเดนไดรแกรม ตามแผนภาพที่ 7 ดังนี้

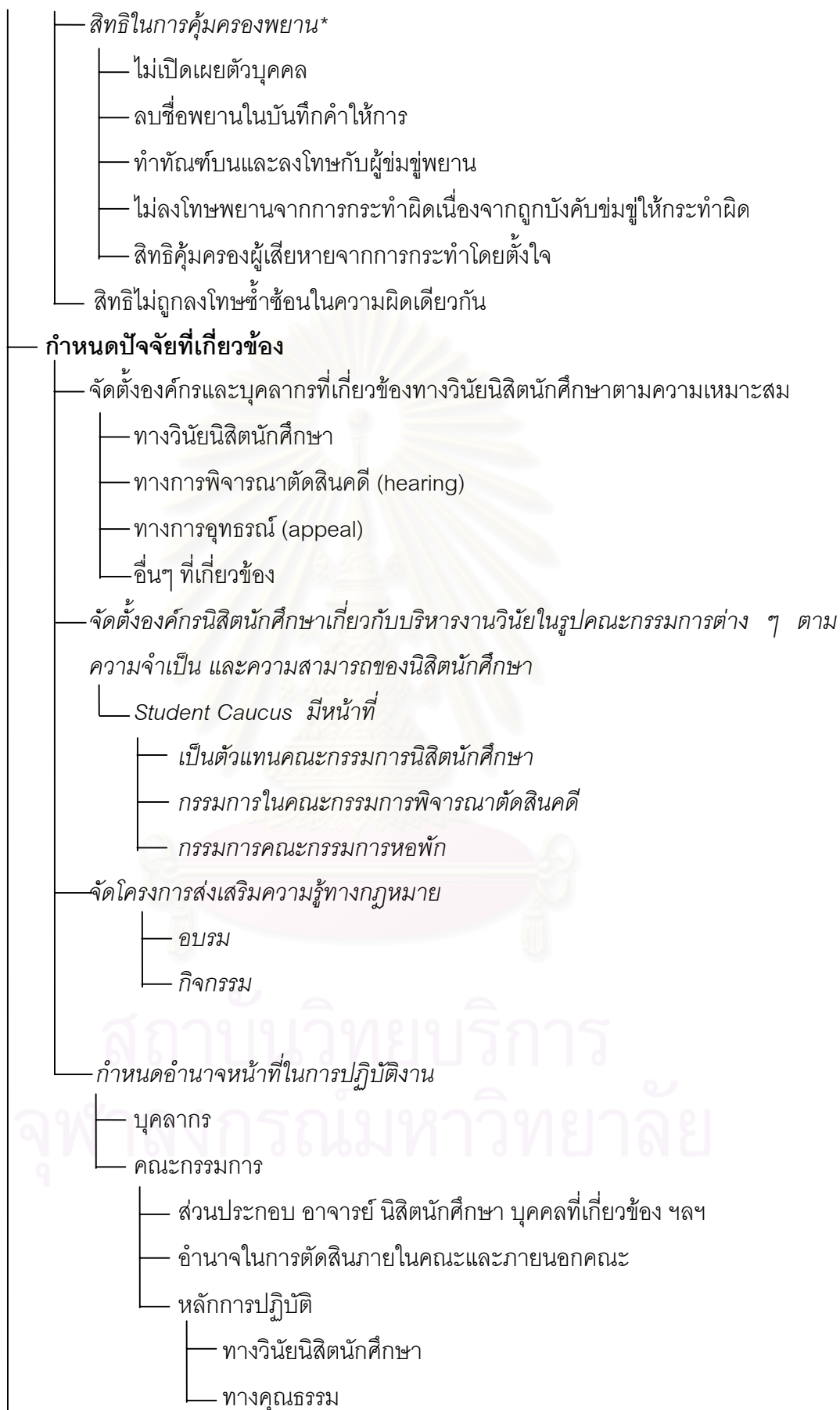
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 7 ผลการพัฒนากระบวนการพิจารณาทางนิตินัย

รหัส	
*	หมายถึง สิทธิของประชาชนในการพิจารณาคดีทางอาญา
ตัวพิมพ์เอน	หมายถึง ความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ

กระบวนการพิจารณาทางนิตินัย

หลักการพิจารณา

- รวดเร็ว
- ยุติธรรม
- ต่อเนื่องและโปร่งใส
- คำนึงถึงหลักคุณธรรม
- คณะกรรมการพิจารณาเป็นอิสระจากการใช้อำนาจและกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ของสถาบัน
- พิจารณาตามสภาพคู่กรณี
 - ภายในคณะ (วินัยของคณะ)
 - ต่างคณะ (วินัยส่วนกลาง)
- คำนึงถึงสิทธิของนิสิตนักศึกษาที่เกี่ยวข้อง
- พิจารณาร่วมกับหลักบริหารจัดการของสถาบัน
 - หลักรัฐศาสตร์
 - สถาบันเป็นที่ฝึกฝนการเป็นพลเมืองดี พยายามให้ผู้กระทำความผิดสำนึกผิดด้วยตนเอง
 - ใช้หลักเมตตาธรรมประกอบ
 - หลักนิติศาสตร์
 - ใช้อำนาจทางบริหารหรือวิชาการลงโทษผู้กระทำความผิด
 - ส่งต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐกรณีกระทำความผิดร้ายแรงทางอาญา
- พิจารณาโทษตามความผิดและตามมติคณะกรรมการ
 - ความผิดไม่ร้ายแรง
 - ความผิดร้ายแรง
- คำนึงถึงการพิจารณาลงโทษซ้ำซ้อนในการกระทำความผิดครั้งเดียวกัน (double jeopardy)
- เปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงแสดงความบริสุทธิ์
- แสดงเหตุผลการตัดสินและการลงโทษที่ชัดเจนแก่คู่กรณีทั้งสองฝ่าย
- ยื่นเรื่องอุทธรณ์ตามขั้นตอนกรณีที่ไม่เห็นด้วยกับผลการตัดสิน

กระบวนการพิจารณา

— พิสูจน์มูลความผิดเบื้องต้น

— ไม่มีมูล-ยกเลิก

— มีมูล-ดำเนินการ

— แยกประเภทความผิด

— การทุจริตทางวิชาการ

— ความประพฤติผิดวินัย

— แยกกระบวนการพิจารณา

— กระบวนการความผิดทางวิชาการ

— เกี่ยวกับรายวิชา

— ไม่เกี่ยวกับรายวิชา

— กระบวนการความผิดทางวินัย

— ความประพฤติผิดในสถาบัน

— ความประพฤติผิดนอกสถาบัน

— กระบวนการพิจารณามาตรฐาน

— กฎของกระบวนการในการคุ้มครองสิทธิผู้ถูกกล่าวหา

การแจ้งข้อกล่าวหาก่อนการพิจารณาตัดสิน

— กำหนดเวลาก่อนพิจารณา

— อย่างน้อย 3 วัน

— อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

— กำหนดพื้นฐานเกี่ยวกับ

— ระบบกล่าวหา

— ระบบสอบสวน

— ระบบการลงโทษ

— ชนิดของการลงโทษ

— ระยะเวลาการรับโทษ

— อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

— จัดทำสำเนาไว้เป็นหลักฐาน

- กำหนดเกณฑ์ ลักษณะการรับฟังการพิจารณาตัดสินคดีของผู้ถูกกล่าวหา
 - ไม่มารับฟังโดยแสดงเหตุผล
 - ไม่มารับฟังโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร
 - มารับฟังหรือส่งตัวแทนมา
- กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเรื่องพยาน
 - พยานหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร
 - พยานหลักฐานที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร
 - เทป
 - ภาพถ่าย
- กำหนดกระบวนการตัดสินใจของคณะกรรมการ
 - กำหนดเกณฑ์การลงมติ
 - โทษรุนแรงมาก
 - มติ 2 ใน 3
 - โทษรุนแรงน้อย
 - มติส่วนใหญ่
 - จัดทำสำเนาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ
- กำหนดมาตรฐานการพิสูจน์ข้อกล่าวหา
 - ไม่มีการออกเสียงลงมติกรณีมีหลักฐานที่ไม่ครบและชัดเจน
- การอุทธรณ์
 - กำหนดระยะเวลาหลังจากผลการตัดสิน
- การเขียนเรื่องอุทธรณ์
 - ข้อความเกี่ยวกับการตัดสิน
 - ข้อความรัดกุมโดยให้ความเคารพต่อผลการพิจารณาและผู้พิจารณา
 - ใช้ภาษาสุภาพ
- การแก้ไขกฎของกระบวนการคุ้มครองสิทธิผู้ถูกกล่าวหา
 - เสนอการแก้ไขโดยคณะกรรมการเกี่ยวกับความประพฤตินิสิตนักศึกษา
 - ลงมติออกเสียงโดยกรรมการพิจารณาคดี
 - กำหนดจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงลงมติ

กำหนดสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา

- สิทธิได้รับการพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็ว ตามกำหนดเวลา
- สิทธิได้รับการแจ้งรายละเอียดข้อกล่าวหาเกี่ยวกับความประพฤติและการละเมิดกฎ
- สิทธิในการเวียน หรือยุติการตอบคำถาม โดยปราศจากความผิด ในกรณีที่น่าเชื่อว่าถูกคุมคามหรือละเมิดสิทธิ
- สิทธิในการเผชิญหน้ากับโจทก์
- สิทธิในการแสดงพยานหลักฐานป้องกันตนเอง
- สิทธิในการเลือกที่ปรึกษาช่วยเหลือ
- สิทธิในการคัดค้านการพิจารณาคดีเพื่อนำไปดำเนินการโต้แย้ง
- สิทธิในการอุทธรณ์ตามระยะเวลาที่กำหนด

ขั้นตอนการพิจารณา

- รายงานต่อคณะ/สถาบัน
- ตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงในเบื้องต้น
- ตั้งคณะกรรมการสอบสวนเมื่อเห็นว่ามีมูล
- เรียกผู้กระทำความผิด และพยานหลักฐานต่าง ๆ เพื่อพิจารณา
- คณะกรรมการดำเนินการสอบสวนและมีมติลงโทษตามลักษณะความผิด

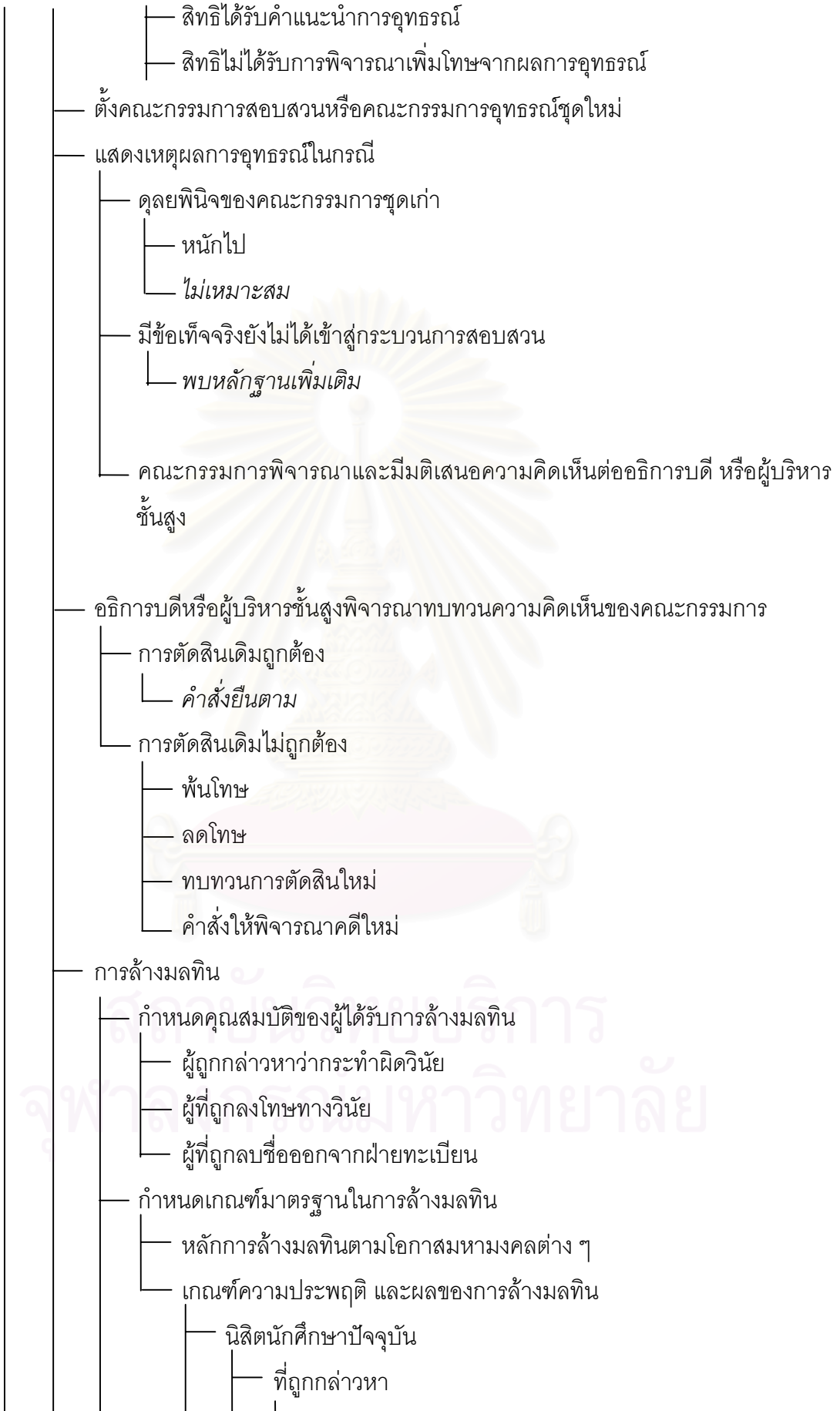
อธิการบดีหรือผู้บริหารชั้นสูงใช้ดุลยพินิจพิจารณา

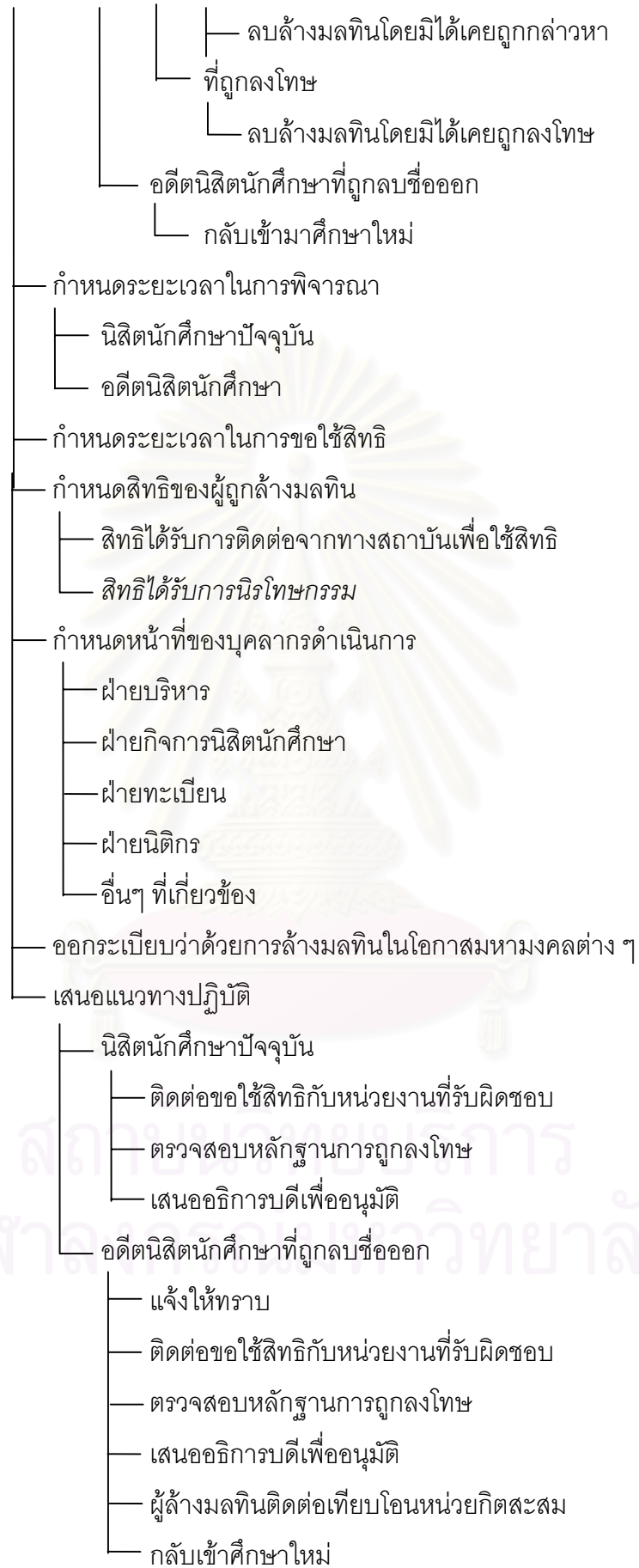
- เห็นตามมติคณะกรรมการ
 - ออกคำสั่งลงโทษ
- ไม่เห็นด้วย
 - ให้พิจารณาทบทวนตามประเด็น
 - ยกเลิกมติเดิม

แจ้งทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

การอุทธรณ์

- เปิดโอกาสให้อุทธรณ์ตามระยะเวลาที่กำหนด
- กำหนดสิทธิในการอุทธรณ์
 - สิทธิในการอุทธรณ์จากผลการตัดสินทุกเรื่อง โดยผ่านขั้นตอนและระยะเวลาที่กำหนด
 - สิทธิได้รับการแต่งตั้งคณะกรรมการอุทธรณ์ที่เป็นกลางและยุติธรรม

จากแผนภาพที่ 7 พบว่า กระบวนการพิจารณาทางนิตินัยประกอบด้วยสิทธิทั่วไป การกำหนดปัจจัยที่เกี่ยวข้อง หลักการพิจารณา และกระบวนการพิจารณา เมื่อพิจารณาประเด็นเกี่ยวกับสิทธิทั่วไปจะประกอบด้วยสิทธิพื้นฐานต่าง ๆ และสิทธิของประชาชนในการพิจารณาคดีทางอาญา โดยมีสิทธิพื้นฐานทางรัฐธรรมนูญ สิทธิมีส่วนร่วมในการร่างกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการปกครองนิตินักศึกษา สิทธิได้รับการเผยแพร่กฎระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานและกระบวนการทางวิชาการ และการควบคุมความประพฤติสิทธิทราบเหตุผลในการห้ามมิให้กระทำการใด ๆ สิทธิในการชี้แจงเหตุผลและการให้ข้อมูลพิสูจน์ข้อกล่าวหาสิทธิรับทราบผลการตัดสิน สิทธิในการอุทธรณ์ สิทธิได้รับความเป็นธรรมในการพิจารณาคดีนิตินักศึกษาที่ถูกกล่าวหา ให้ได้รับการดำเนินกระบวนการตัดสินที่ยุติธรรม และได้รับการจัดให้มีกลไกในการอุทธรณ์ สำหรับสิทธิที่เกี่ยวกับสิทธิของประชาชนในการพิจารณาคดีทางอาญามี 6 เรื่องคือ สิทธิในการปกป้องคุ้มครองจากการลงโทษด้วยวิธีรุนแรงหรือไว้มนุษยธรรม สิทธิที่จะไม่ถูกบังคับใช้กฎระเบียบ ข้อบังคับย้อนหลังยกเว้นในกรณีที่เป็นคุณ สิทธิสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ในเบื้องต้น สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาตัดสินความผิดโดยมีคณะกรรมการหรือตัวแทนตามตำแหน่งครบองค์คณะ ตามเกณฑ์กำหนดของสถาบัน สิทธิได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณาที่รวดเร็ว ต่อเนื่องและเป็นธรรม สิทธิในการคุ้มครองพยานโดยไม่เปิดเผยตัวบุคคล ลบชื่อพยานในบันทึกคำให้การ ทำทัศนียภาพและลงโทษกับผู้ข่มขู่พยาน ไม่ลงโทษพยานจากการกระทำผิดเนื่องจากถูกบังคับข่มขู่ให้กระทำผิด และสิทธิคุ้มครองผู้เสียหายจากการกระทำโดยตั้งใจ

ผู้วิจัยได้สรุปผลการพัฒนากระบวนการพิจารณานิตินัย จากประเด็นเนื้อหาสำคัญจากการสัมภาษณ์และจากการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ผลสรุปตามตารางที่ 12 ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 12 สรุปผลการพัฒนากระบวนการพิจารณาทางนิตินัย

เรื่อง	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ประเด็นเนื้อหา	จากการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์ และการตรวจสอบโดยนักกฎหมาย		เหตุผล
			เนื้อหาที่เพิ่มขึ้น	เนื้อหาที่ตัดออก	
สิทธิทั่วไป	กฎหมายวิธีพิจารณาคดีทางอาญา (สิทธิของประชาชนในการพิจารณาคดีทางอาญา	สิทธิทั่วไป สิทธิของประชาชนในการพิจารณาคดีทางอาญา	-มีส่วนร่วมในการร่างกฎระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการปกครองนิตินักศึกษา -สิทธิในการปกป้องคุ้มครองจากการลงโทษด้วยวิธีรุนแรงหรือไร้มนุษยธรรม -สิทธิที่จะไม่ถูกบังคับใช้กฎ ระเบียบย้อนหลัง ยกเว้นกรณีที่เป็นคุณ -สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาตัดสินความผิดโดยมีคณะกรรมการหรือตัวแทนครอบครัวคณะ -สิทธิในการคุ้มครองพยาน		-นิตินักศึกษาเป็นประชาชนผู้หนึ่งที่ได้รับคุ้มครองสิทธิจากการถูกลงโทษต่าง ๆ
กำหนดปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	-	การกำหนดปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	-จัดตั้งองค์กรนิตินักศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวินัยในรูปคณะกรรมการต่าง ๆ ตามความจำเป็นและความสามารถของนิตินักศึกษา -จัดโครงการส่งเสริมความรู้ทางกฎหมาย เช่น อบรม และจัดกิจกรรม -กำหนดอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงานของบุคลากรและคณะกรรมการ		-สำหรับประเทศไทยต้องฝึกนิตินักศึกษาด้านนี้ก่อน มิฉะนั้นจะทำให้เด็กเครียดจากความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 12 สรุปผลการพัฒนากระบวนการพิจารณาทางนิตินัย (ต่อ)

เรื่อง	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ประเด็นเนื้อหา	จากการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์ และการตรวจสอบโดยนักกฎหมาย		เหตุผล
			เนื้อหาที่เพิ่มขึ้น	เนื้อหาที่ตัดออก	
หลักการพิจารณา	-	-	-คณะกรรมการพิจารณาเป็นอิสระจากการใช้อำนาจและกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ ของสถาบัน -พิจารณาร่วมกับหลักบริหารจัดการของสถาบันทั้งหลักรัฐศาสตร์และหลักนิติศาสตร์		
กระบวนการพิจารณา	-	-กระบวนการพิจารณา มาตรฐาน -การเขียนเรื่อง อุทธรณ์	-กำหนดพื้นฐานเกี่ยวกับระบบกล่าวหา ระบบสอบสวน และระบบการลงโทษ -ใช้ภาษาสุภาพ		

ตารางที่ 12 สรุปผลการพัฒนากระบวนการพิจารณาทางนิตินัย (ต่อ)

เรื่อง	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ประเด็นเนื้อหา	จากการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์ และการตรวจสอบโดยนักกฎหมาย		เหตุผล
			เนื้อหาที่เพิ่มขึ้น	เนื้อหาที่ตัดออก	
กระบวนการพิจารณา (ต่อ)	-	-ขั้นตอนการพิจารณา	-อธิการบดีหรือผู้บริหารชั้นสูงใช้ดุลยพินิจพิจารณาให้ยกเลิกมติเดิม		
	-	-การอุทธรณ์	-ดุลยพินิจของคณะกรรมการชุดเก่าเขาไป -ดุลยพินิจของคณะกรรมการชุดเก่าไม่เหมาะสม -มีข้อเท็จจริงยังไม่ได้เข้าสู่กระบวนการสอบสวน เช่น พบหลักฐานเพิ่มเติม -อธิการบดีหรือผู้บริหารชั้นสูง ทบทวนความคิดเห็นของคณะกรรมการพบว่า การตัดสินใจเดิมถูกต้องมีคำสั่งยืนยัน	-ดุลยพินิจของคณะกรรมการ ชุดเก่าเขาไป -เปลี่ยนคำสั่งยืนยันกรานเป็นยืนยันตาม	-ไม่มีการเพิ่มโทษจากการอุทธรณ์ -เป็นภาษาทางกฎหมาย
	-	-การล้างมลทิน	-สิทธิในการล้างความผิด จากการถูกลดโทษทั้งหมด	-เปลี่ยนเป็นสิทธิได้รับการนิรโทษกรรม	-เป็นภาษาทางกฎหมาย

ตอนที่ 4 ผลการตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำไปใช้

ผลจากการตอบสนองความคิดเห็นจากนิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในเว็บไซต์ แสดงรายชื่อสถาบันในตารางที่ 13 และแสดงผลการตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำไปใช้แยกตามประเภทต่าง ๆ 4 ประเภทคือ ผลการตรวจสอบความเป็นไปได้ในการใช้กฎบัตรสิทธินิสิตนักศึกษา ผลการตรวจสอบความเป็นไปได้ในการใช้กฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษา ผลการตรวจสอบความเป็นไปได้ในการใช้สิทธิและหน้าที่ตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย และผลการตรวจสอบความเป็นไปได้ในการใช้กระบวนการพิจารณาทางนิตินัย แสดงผลเรียงตามลำดับดังนี้

ตารางที่ 13 แสดงรายชื่อสถาบันอุดมศึกษาจากการตอบแบบสอบถามในเว็บไซต์

สถาบันอุดมศึกษาของนิสิตนักศึกษาที่ตอบสนองข้อคิดเห็น (จำนวน 373 คน)			
รัฐบาล	จำนวนคน	เอกชน	จำนวนคน
1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	8	1. วิทยาลัยศรีโสภณ	12
2. มหาวิทยาลัยนเรศวร	1	2. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	3
3. มหาวิทยาลัยรามคำแหง	1	3. มหาวิทยาลัยรังสิต	33
4. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ	164	4. มหาวิทยาลัยสยาม	30
5. สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	13	5. มหาวิทยาลัยเกริก	20
6. สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี	17		
7. สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช	12		
8. สถาบันราชภัฏราชชนครินทร์	17		
9. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	1		
10. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	1		
11. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	27		
12. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	3		
13. มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	10		
รวม	275	รวม	98

จากตารางที่ 13 พบว่านิสิตนักศึกษาที่ตอบแสดงความคิดเห็นจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ใน
เว็บไซต์ เป็นนิสิตนักศึกษาจำนวน 373 คน จากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐจำนวน 275 คน
และของเอกชน จำนวน 98 คน จำนวนผู้ตอบแสดงความคิดเห็นจากสถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าพระนครเหนือมีมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง จำนวน 164 คน อันดับรองลงมาคือ
มหาวิทยาลัยรังสิต มีจำนวน 33 คน และอันดับที่ 3 คือ มหาวิทยาลัยสยาม จำนวน 30 คน
ส่วนอันดับสุดท้ายมี 4 สถาบัน คือ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยรามคำแหง
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งมีผู้ตอบอย่างละ 1 คน

4.1 ผลการตรวจสอบความเป็นไปได้ในการใช้กฎบัตรสิทธินิสิตนักศึกษา

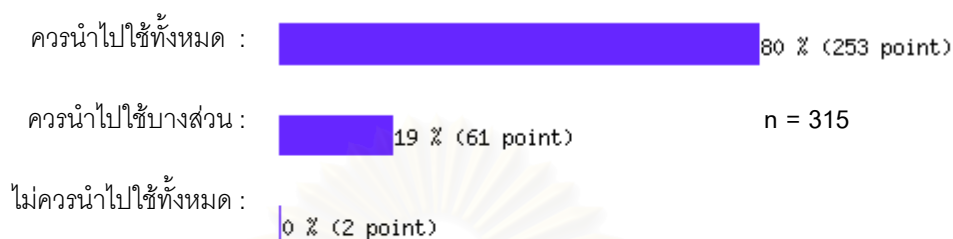
การตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำกฎบัตรสิทธินิสิตนักศึกษาไปใช้ โดยการตอบ
แสดงความคิดเห็นจากนิสิตนักศึกษาผ่านทางเว็บไซต์ ได้ผลการแสดงข้อคิดเห็นต่าง ๆ ตามแผน
ภูมิที่ 4 โดยแสดงเป็นกราฟแสดงสถิติข้อคิดเห็น 3 ประเด็นคือ

1. กราฟแสดงสถิติข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกฎบัตรสิทธินิสิตนักศึกษา เป็นกราฟข้อคิดเห็นว่า
ควรนำไปใช้ทั้งหมด คืออย่างไร....., ควรนำไปใช้บางส่วนควรปรับปรุงเกี่ยวกับ.....
และไม่ควรนำไปใช้ทั้งหมดอย่างไร / ต้องปรับอย่างไร.....ซึ่งผู้แสดงข้อคิดเห็น อาจไม่
ตอบเหตุผลของการเลือกในแต่ละประเด็นข้างต้นก็ได้ หรืออาจเลือกตอบโดยพิมพ์เหตุ
ผลลงในเว็บไซต์ ได้จำนวน 100 ตัวอักษร
2. กราฟแสดงสถิติข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกฎบัตรสิทธินิสิตนักศึกษาแบ่งตามเพศของผู้กรอก
ข้อมูล แบ่งเป็นเพศชายและเพศหญิง
3. กราฟแสดงสถิติข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกฎบัตรสิทธินิสิตนักศึกษาแบ่งตาม สถานภาพ
ของผู้กรอกข้อมูล เป็นสถานภาพทางการศึกษา โดยระบุว่ากำลังศึกษาอยู่หรือ
จบ

ผลการตรวจสอบความเป็นไปได้ นำเสนอตามแผนภูมิที่ 4 และสรุปข้อคิดเห็นการ
นำไปใช้กฎบัตรสิทธินิสิตนักศึกษา ในตารางที่ 14 ดังนี้

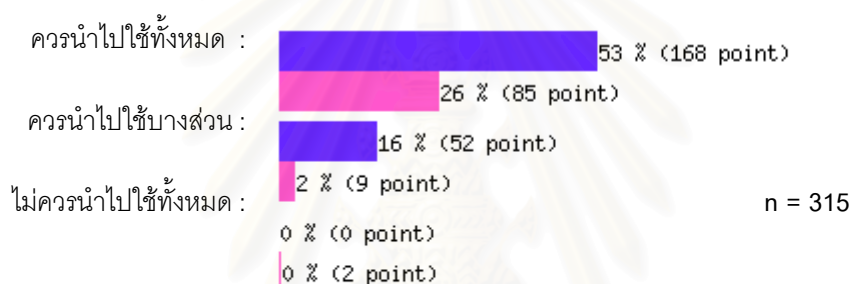
แผนภูมิที่ 4 แสดงสถิติข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกฎบัตรสิทธินิสิตนักศึกษา

กราฟแสดงสถิติข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกฎบัตรสิทธินิสิตนักศึกษา

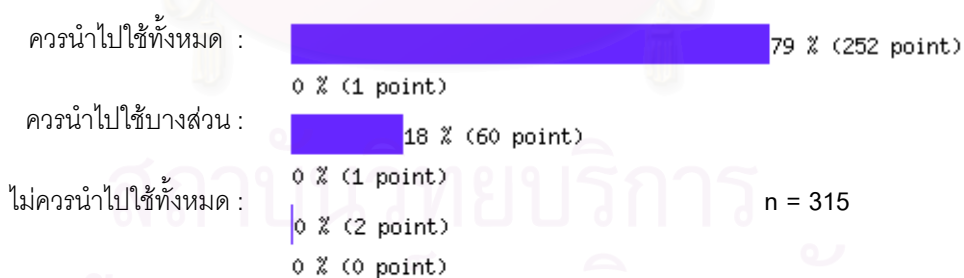
กราฟแสดงสถิติข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกฎบัตรสิทธินิสิตนักศึกษา

แบ่งตามเพศของผู้กรอกข้อมูล

กราฟแสดงสถิติข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกฎบัตรสิทธินิสิตนักศึกษา

แบ่งตามสถานภาพของผู้กรอกข้อมูล

หมายเหตุ : สีน้ำเงิน คือ เพศชาย

สีชมพู คือ เพศหญิง

แหล่งที่มา http://edu.kmitnb.ac.th/~st_charter/sgkbos.html [2003, March 27]

จากแผนภูมิที่ 4 พบว่านิสิตนักศึกษาที่ตอบข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกฎบัตรสิทธิ นิสิตนักศึกษา มีจำนวนทั้งสิ้นจำนวน 315 คน ตอบแสดงความคิดเห็นว่าควรนำไปใช้ทั้งหมดจำนวน 253 คน คิดเป็น 80% เป็นเพศชาย 168 คน คิดเป็น 53% เพศหญิง 85 คน คิดเป็น 26% ในจำนวนนี้เป็นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ 252 คน คิดเป็น 80% และจบการศึกษาแล้ว 1 คน คิดเป็น 0%

สำหรับผู้ตอบข้อคิดเห็นว่าควรนำไปใช้บางส่วน มีจำนวน 60 คน คิดเป็น 19% เป็นเพศชาย 52 คน คิดเป็น 16% เพศหญิง 8 คน คิดเป็น 2% ในจำนวนนี้เป็นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ 59 คน คิดเป็น 18% ของผู้ตอบทั้งหมด และจบการศึกษาแล้ว 1 คน คิดเป็น 0%

ความเห็นที่ไม่ควรนำไปใช้ทั้งหมดมีผู้ตอบเป็นเพศหญิง กำลังศึกษาอยู่จำนวน 2 คน คิดเป็น 0%

ตารางที่ 14 สรุปข้อคิดเห็นการนำไปใช้กฎบัตรสิทธิ นิสิตนักศึกษา

เรื่อง	ข้อเสนอแนะ	รวม
ควรนำไปใช้ทั้งหมด	1. เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของนักศึกษาโดยตรง ดังนั้นนักศึกษาควรทราบ	3
	2. มีสิทธิของตนโดยที่ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน	1
	3. สถาบันการศึกษาควรให้สิทธินักศึกษาเสมือนลูกหลานและอย่างเท่าเทียมกัน	2
	4. คาดว่าสังคมของนักศึกษาจะมีความสุขเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เหตุคืบข้อใจคงลดลงได้ น่ายินดีอย่างยิ่ง	1
	5. ตามกฎที่กล่าวมา ช่วยให้สิทธิของนักศึกษามีขอบเขตที่กว้างขึ้น	2
	6. เพราะการเรียนในระดับอุดมศึกษา จัดเป็นการพัฒนาตนเองสู่วัยผู้ใหญ่ จึงควรได้รับรู้ทุกเรื่อง	1
	7. เพราะช่วยในการกำหนดขอบเขต สิทธิหน้าที่ของนักศึกษา ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ลดการถูกเอาเปรียบ	1
	8. สิทธิและเสรีภาพเป็นสิ่งที่ควรได้รับ ไม่ว่าจะในสถานที่ใด	1
	9. เพื่อให้ นักศึกษามีทัศนคติที่กว้างไกล	1
	10. เพื่อจะได้รู้เท่าทันความคิดของผู้อื่นและเกิดความรู้มากขึ้น	1
	11. มีความเหมาะสมและเป็นมาตรฐานที่เป็นสากลนักศึกษาควรมีกฎบัตรเป็นของตนเอง	3

ตารางที่ 14 สรุปข้อคิดเห็นการนำไปใช้กฎบัตรสิทธินิสิตนักศึกษา (ต่อ)

เรื่อง	ข้อเสนอแนะ	รวม
ควรนำไปใช้ทั้งหมด (ต่อ)	12. จะได้รับการคุ้มครองอย่างเป็นธรรมและเป็นระเบียบ	4
	13. มีประโยชน์มากกับนักศึกษาและไม่เคยมีมาก่อน นำทดลองมาใช้	5
ควรนำไปใช้บางส่วน	1. ควรเน้นที่หน้าที่มากกว่า	1
	2. ในด้านของสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล ไม่ควรที่จะให้เสรีภาพทางด้านนี้ เพราะขัดกับวัฒนธรรมที่ดีของไทย	1
	3. เรื่องการแต่งกายควรเป็นเฉพาะแบบอย่างกับทางสถาบันหรือมหาวิทยาลัยกำหนดเท่านั้น	2
	4. ควรมีรายละเอียดให้มากกว่านี้และมีตัวอย่างประกอบเพื่อให้ง่ายต่อการเข้าใจ	1
	5. สิทธิการตรวจสอบสถาบัน ในทางปฏิบัติเป็นไปได้ยาก	1
ไม่ควรนำไปใช้ทั้งหมด	1. ควรมีข้อกำหนดในการแต่งกายตามศาสนา และเมื่อเข้ารับปริญญาควรแต่งเครื่องแบบของมหาวิทยาลัย ซึ่งมีความเหมาะสมแล้ว	1

จากตาราง 14 พบว่า นิสิตนักศึกษาที่ตอบแสดงข้อคิดเห็นจากเว็บไซต์ มีความเห็นว่าควรนำไปใช้ทั้งหมด 24 คน โดยเห็นว่ามีประโยชน์มากกับนิสิตนักศึกษาและไม่เคยมีมาก่อนนำทดลองใช้ มีจำนวน 5 คน เป็นอันดับที่ 1 เห็นว่าจะได้รับการคุ้มครองอย่างเป็นธรรมและเป็นระเบียบ จำนวน 4 คน เป็นอันดับที่ 2 ส่วนอันดับที่ 3 และ 4 เห็นว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของนิสิตนักศึกษาโดยตรง ดังนั้นนิสิตนักศึกษาจึงควรทราบ และเห็นว่ามีเหมาะสมเป็นมาตรฐานที่เป็นสากลมีความคิดเห็นอย่างละ 3 คน

ข้อคิดเห็นว่าควรนำไปใช้บางส่วน มีผู้ตอบแสดงความคิดเห็น 6 คน เห็นว่าควรปรับปรุงเรื่องการแต่งกาย เพราะควรเป็นเฉพาะแบบอย่างกับทางสถาบันกำหนดเท่านั้น เป็นข้อคิดเห็นที่มีอันดับสูงสุด

ข้อคิดเห็นว่าไม่ควรนำไปใช้ทั้งหมด จำนวน 1 คน และแสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการรับปริญญาบัตรควรแต่งกายตามเครื่องแบบของสถาบัน

4.2 ผลการตรวจสอบความเป็นไปได้ในการใช้กฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย

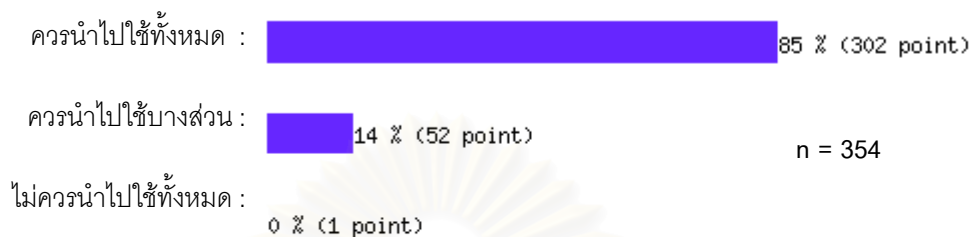
ผลการตรวจสอบกฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทยแสดงในแผนภูมิที่ 4 ซึ่งประกอบด้วย กราฟแสดงสถิติข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษา กราฟแสดงสถิติข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษาแบ่งตามเพศของผู้กรอกข้อมูล และกราฟแสดงสถิติข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษาแบ่งตามสถานภาพของผู้กรอกข้อมูล รวมทั้งข้อคิดเห็นการนำไปใช้กฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษา แสดงในตารางที่ 15 ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

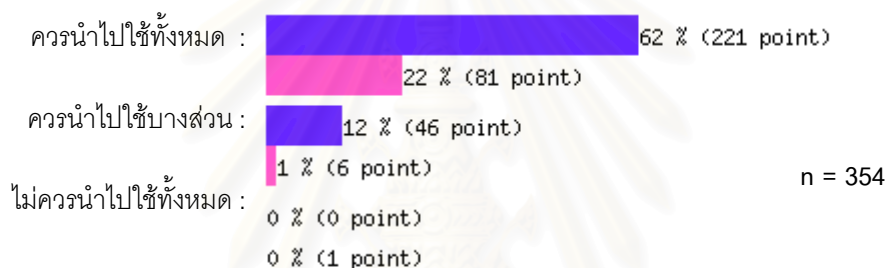
แผนภูมิที่ 5 แสดงสถิติข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษา

กราฟแสดงสถิติข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษา

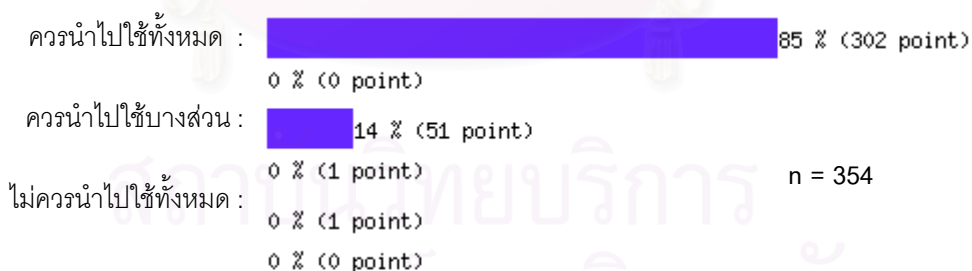
กราฟแสดงสถิติข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษา

แบ่งตามเพศของผู้กรอกข้อมูล

กราฟแสดงสถิติข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษา

แบ่งตามสถานภาพของผู้กรอกข้อมูล

หมายเหตุ : สิ้นน้ำเงิน คือ เพศชาย

สีชมพู คือ เพศหญิง

การแสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษาที่มีจำนวน 354 คน พบว่า มีผู้เห็นว่าควรนำไปใช้ทั้งหมดจำนวน 302 คน คิดเป็น 85% ควรนำไปใช้บางส่วน 51 คน คิดเป็น 14% และไม่ควรนำไปใช้ทั้งหมด 1 คน คิดเป็น 0%

การแสดงความคิดเห็นแบ่งตามเพศของผู้ตอบพบว่า มีเพศชาย จำนวน 221 คน คิดว่าควรนำกฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษาไปใช้ทั้งหมด คิดเป็น 62% และเป็นเพศหญิง 81 คน คิดเป็น 22% ส่วนผู้ที่มีความเห็นว่าควรนำไปใช้บางส่วนเป็นเพศชาย 46 คน คิดเป็น 12% เพศหญิง 5 คน คิดเป็น 1% สำหรับข้อคิดเห็นว่าไม่ควรนำไปใช้ทั้งหมดเป็นเพศหญิง 1 คน คิดเป็น 0%

สถานภาพของผู้ตอบแสดงความคิดเห็น ในการนำกฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษาไปใช้ทั้งหมดเป็นผู้กำลังศึกษาอยู่จำนวน 302 คน คิดเป็น 85% เห็นว่าควรนำไปใช้บางส่วนเป็นผู้กำลังศึกษา 50 คน และสำเร็จการการศึกษาแล้ว 1 คน คิดเป็น 14% และ 0% ตามลำดับ ส่วนผู้ที่มีความคิดเห็นว่าไม่ควรนำไปใช้ทั้งหมดจำนวน 1 คน ซึ่งเป็นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ คิดเป็น 0%

ตารางที่ 15 สรุปข้อคิดเห็นการนำไปใช้กฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษา

เรื่อง	ข้อเสนอแนะ	รวม
ควรนำไปใช้ทั้งหมด	1. เป็นสิ่งที่ดีที่ทุกคนควรจะได้รับผิดชอบอยู่แล้วและนักศึกษามีบทบาทมากขึ้น	2
	2. เหมาะสมแล้ว เป็นแนวทางที่ดีในการอยู่ในสังคมและพัฒนาสังคมต่อไป	4
	3. ล้วนเป็นหน้าที่ของเยาวชนที่จะต้องปฏิบัติ	4
	4. เป็นการพัฒนาตนเอง สถาบันและประเทศชาติ เพื่อให้ทัดเทียมกับอารยะประเทศ	2
	5. เพื่อให้นักศึกษาได้มีทรรศนะที่กว้างไกลและเท่าทันผู้อื่นได้อย่างดี	2
	6. มีความเหมาะสมและไม่สูงส่งเกินไป เป็นหลักกว้าง ๆ และปฏิบัติได้ง่าย	3
	7. มีความชัดเจนดี นำทดลองใช้	8
	8. มีความยุติธรรมกับทุกคน	1
ควรนำไปใช้บางส่วน	1. ควรเลือกเฉพาะที่สำคัญจริง ๆ ที่จะนำไปใช้ปฏิบัติได้ง่าย และเป็นสิ่งที่ดี ที่นักศึกษาต้องปฏิบัติอยู่แล้ว	1

จากตารางที่ 15 พบว่านิสิตนักศึกษาที่มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกฎบัตรสิทธิ นิสิตนักศึกษาว่า ควรนำไปใช้ทั้งหมด และควรนำไปใช้บางส่วน สำหรับข้อคิดเห็นว่าควรนำไปใช้ทั้งหมดมีข้อคิดเห็น 3 อันดับแรกว่า มีความชัดเจนดี น่าทดลองใช้จำนวน 8 คน มีความเหมาะสมแล้ว เป็นแนวทางที่ดีในการอยู่ในสังคมและพัฒนาสังคมต่อไป จำนวน 4 คน และเป็นหน้าที่ของเยาวชนที่จะต้องปฏิบัติ จำนวน 4 คน

นอกจากนั้นยังเห็นว่าควรนำไปใช้บางส่วน โดยเลือกเฉพาะที่สำคัญจริง ๆ ที่น่าจะนำไปใช้ปฏิบัติได้ง่าย และเป็นสิ่งที่นิสิตนักศึกษาต้องปฏิบัติอยู่แล้ว จำนวน 1 คน

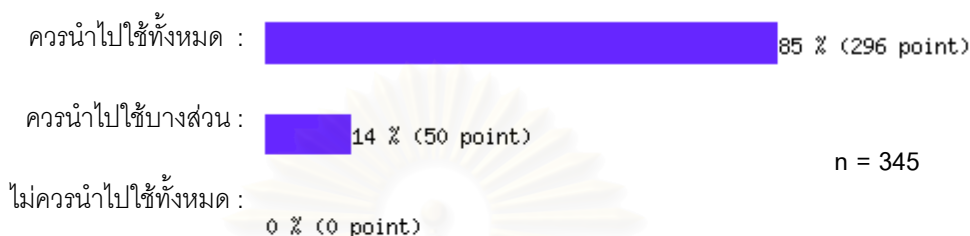
4.3 ผลการตรวจสอบความเป็นไปได้ในการใช้สิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย

การตรวจสอบความเป็นไปได้ ในการใช้ประมวลสิทธิ และหน้าที่นิสิตนักศึกษาตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย จัดแสดงเป็นกราฟสถิติข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย กราฟแสดงสถิติข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายแบ่งตามเพศของผู้กรอกข้อมูลและกราฟแสดงสถิติข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับ กฎหมายแบ่งตามสภาพของผู้กรอก ข้อมูล ปรากฏผลแสดงตามแผนภูมิที่ 6 และตารางที่ 16 สรุปข้อคิดเห็นการนำไปใช้สิทธิและหน้าที่ตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายดังนี้

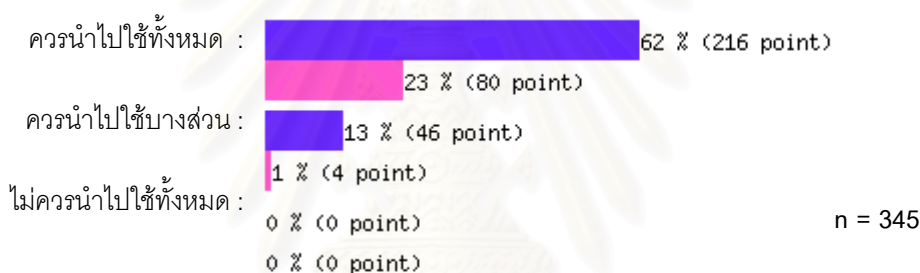
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 6 แสดงสถิติข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับ กฎหมาย

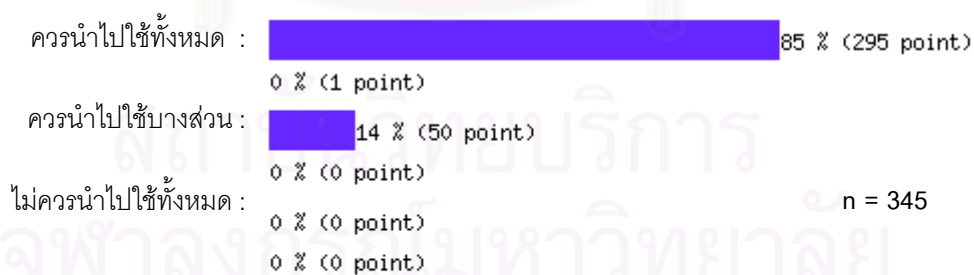
กราฟแสดงสถิติข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย

กราฟแสดงสถิติข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย
แบ่งตามเพศของผู้กรอกข้อมูล

กราฟแสดงสถิติข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย
แบ่งตามสถานภาพของผู้กรอกข้อมูล

หมายเหตุ : สีน้ำเงิน คือ เพศชาย

สีชมพู คือ เพศหญิง

แหล่งที่มา http://edu.kmitnb.ac.th/~st_charter/sgkbos.html [2003, March 27]

จากค่าสถิติข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย พบว่ามีผู้ตอบแสดงข้อคิดเห็นจำนวนทั้งสิ้น 345 คน ข้อคิดเห็นที่ว่าควรนำไปใช้ทั้งหมดเป็นอันดับหนึ่ง มีจำนวนผู้ตอบ 295 คน คิดเป็น 85% เป็นเพศชาย 216 คน คิดเป็น 62% เพศหญิง 79 คน คิดเป็น 22% ซึ่งในจำนวนนี้เป็นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ 295 คน คิดเป็น 85%

ผลการตอบข้อคิดเห็นที่ว่าควรนำไปใช้บางส่วน มีผู้ตอบเป็นอันดับที่ 2 มีผู้ตอบแสดงข้อคิดเห็น จำนวน 50 คน คิดเป็น 14% เป็นเพศชาย 46 คน คิดเป็น 13% เพศหญิง 4 คน คิดเป็น 1% ในจำนวนนี้เป็นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ทั้งหมด จำนวน 50 คน คิดเป็น 14%

ตารางที่ 16 สรุปข้อคิดเห็นการนำไปใช้สิทธิและหน้าที่ตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย

เรื่อง	ข้อเสนอแนะ	รวม
ควรนำไปใช้ทั้งหมด	1. ควรมีสิทธิเท่าเทียมกัน	1
	2. เห็นควรนำไปใช้แต่เรื่องการให้ทุนการศึกษากิจกรรมการควรตรวจสอบคุณสมบัติที่เป็นจริงและชัดเจนด้วย	1
	3. มีความเสมอภาคและเปิดกว้างทางความคิดดี	1
	4. มีความยุติธรรมทั้งสถานศึกษาและนิสิตนักศึกษา	2
	5. มีการกำหนดสิทธิและเสรีภาพที่ชัดเจนเพียงพอและเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน	1
	6. เป็นการสนับสนุนให้นักศึกษามีความกล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออกและให้ความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย	1
	7. ให้นักศึกษามีบทบาทในสิทธิต่าง ๆ มากขึ้น	1
	8. เพื่อเราสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	1
	9. ทำให้เกิดความสำนึกอะไรบางอย่างเกิดขึ้น	1
	10. จะได้ว่าสิทธิและหน้าที่ของเรามีอะไรบ้าง	3
	11. น่าจะทดลองใช้ด่วน เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม	3
	12. มีความมั่นใจในการเรียนขึ้น	1
	13. อยากเห็นเป็นรูปธรรม	1
	14. ควรกำหนดใช้ด่วน	1
	15. เป็นของใหม่ของไทย น่าทำ	1
ควรนำไปใช้บางส่วน	1. การให้เกรดและขอคะแนนน่าจะใช้ความไว้วางใจแก่อาจารย์ผู้ออกเกรด นอกจากกรณีที่สำคัญจริง ๆ	1
	2. ถ้ามีรายละเอียดและตัวอย่างจะดีกว่านี้	1

ผลการสรุปข้อคิดเห็นการนำไปใช้กฎปฏิบัติสิทธิและหน้าที่ตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย พบว่ามีผู้ตอบแสดงความคิดเห็นว่าควรนำไปใช้ทั้งหมด และควรนำไปใช้บางส่วน โดยมีข้อคิดเห็น 3 อันดับแรกว่า จะได้ว่าสิทธิและหน้าที่ของตนมีอะไรบ้าง จำนวน 3 คน นำทดลองใช้ด่วนเพราะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม จำนวน 3 คน และมีความยุติธรรมทั้งสถานศึกษาและนิสิตนักศึกษา จำนวน 2 คน

ข้อคิดเห็นว่าควรนำไปใช้บางส่วน เพราะการให้เกรดและการขอดูคะแนนน่าจะให้ความไว้วางใจแก่อาจารย์ผู้ออกเกรด นอกจากกรณีที่สำคัญจริง ๆ จำนวน 1 คน และถ้ามีรายละเอียดและตัวอย่างจะดีกว่านี้ จำนวน 1 คน

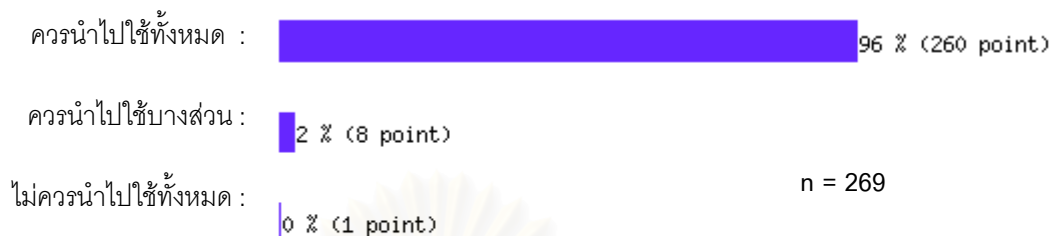
4.4 ผลการตรวจสอบความเป็นไปได้ในการใช้กระบวนการพิจารณาทางนิตินัย

ผลการตรวจสอบการนำกระบวนการพิจารณาไปใช้ ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา จากการตอบจากเว็บไซต์ ได้แสดงผลการตอบข้อคิดเห็นแสดงเป็นกราฟสถิติข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย กราฟแสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย แบ่งตามเพศของผู้กรอกข้อมูล และกราฟแสดงสถิติข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาทางนิตินัยแบ่งตามสถานภาพของผู้กรอกข้อมูล แสดงผลในแผนภูมิที่ 7 และผลสรุปข้อคิดเห็นการนำไปใช้ ในตารางที่ 17 ดังนี้

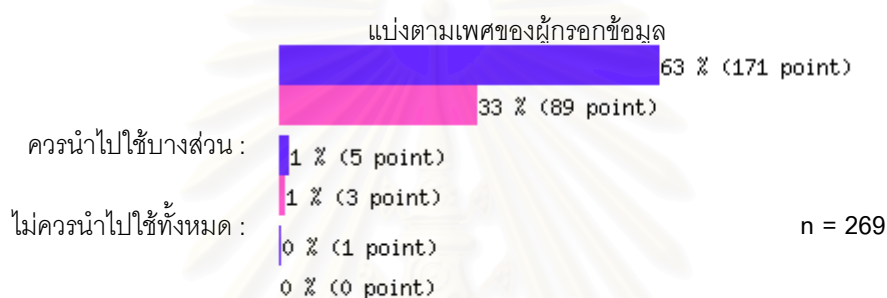
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 7 แสดงสถิติข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย

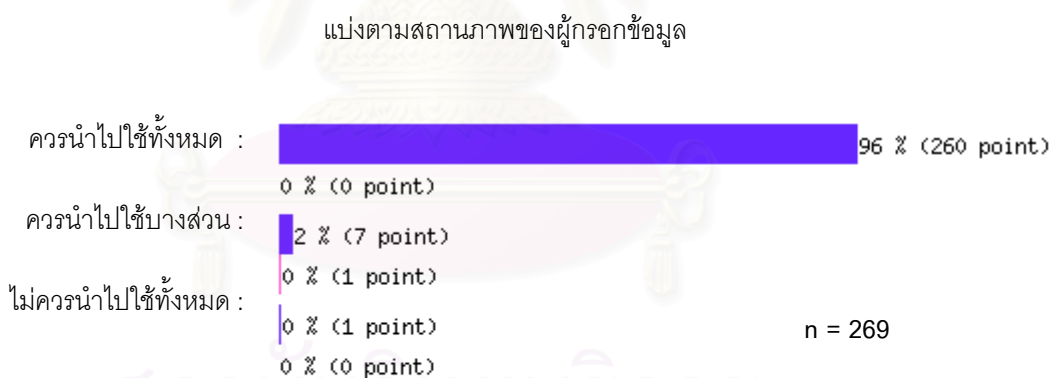
กราฟแสดงสถิติข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย

กราฟแสดงสถิติข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย

กราฟแสดงสถิติข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย

หมายเหตุ : สีนํ้าเงิน คือ เพศชาย
สีชมพู คือ เพศหญิง

แหล่งที่มา http://edu.kmitnb.ac.th/~st_charter/sgkbos.html [2003, March 27]

จากแผนภูมิที่ 7 พบว่า มีนิสิตนักศึกษาตอบแสดงข้อคิดเห็นจำนวน 269 คน ในจำนวนนี้มีความเห็นว่าควรนำไปใช้ทั้งหมด 260 คน เป็นอันดับหนึ่ง จำนวน 96% เป็นชาย 171 คน คิดเป็น 63% หญิง 89 คน คิดเป็น 33% จำนวนผู้เห็นว่าควรนำไปใช้ทั้งหมดเป็นนิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่

ผู้ที่เห็นว่าควรนำไปใช้บางส่วนมีจำนวน 8 คน คิดเป็น 2% เป็นเพศชาย 5 คน และหญิง 3 คน คิดเป็นอย่างละ 1% ในจำนวนนี้เป็นผู้กำลังศึกษาอยู่ 7 คน คิดเป็น 2% และจบการศึกษาแล้ว 1 คน คิดเป็น 0%

สำหรับข้อคิดเห็นที่ไม่ควรนำไปใช้ทั้งหมดมีผู้แสดงความคิดเห็น 1 คน เป็นเพศชาย และกำลังศึกษาอยู่ คิดเป็น 0%

ตารางที่ 17 สรุปข้อคิดเห็นการนำไปใช้กระบวนการพิจารณาทางนิตินัย

เรื่อง	ข้อเสนอแนะ	รวม
ควรนำไปใช้ทั้งหมด	1. ควรมีสติทิเท่าเทียมกัน	4
	2. อีสรภาพอย่างแท้จริงภายใต้ความถูกต้อง จะได้ไม่ถูกจำกัดขอบเขตโดยไร้เหตุผล	1
	3. มีความชัดเจนในกระบวนการพิจารณาที่แน่นอนโปร่งใส	1
	4. เป็นการยุติธรรมสำหรับทุกฝ่าย	7
	5. ทำให้มีความรู้และนำไปใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น	3
	6. เพื่อสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	1
	7. น่าจะทดลองใช้	4
ควรนำไปใช้บางส่วน	1. หลักการพิจารณาคุณสมบัติของกรรมการพิจารณาควรชัดเจน	1
	2. การอ้างสิทธิและเสรีภาพที่มากเกินไปของนักศึกษาในภายหลัง ควรพิจารณาบางหัวข้ออีกครั้ง	2
	3. นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	1

การนำไปใช้กระบวนการพิจารณาทางนิตินัยพบว่า นิสิตนักศึกษาตอบแสดงข้อคิดเห็นว่าควรนำไปใช้ทั้งหมด และควรนำไปใช้บางส่วน สำหรับประเด็นควรนำไปใช้ทั้งหมดมีข้อคิดเห็น 3 อันดับแรก ว่าเป็นการยุติธรรมสำหรับทุกฝ่าย จำนวน 7 คน ควรมีสติทิเท่าเทียมกัน จำนวน 4 คน และน่าจะทดลองใช้ จำนวน 4 คน

นิสิตนักศึกษาเห็นว่าควรนำไปใช้บางส่วน เพราะการอ้างอิงสิทธิและเสรีภาพที่มากเกินไปของนิสิตนักศึกษาในภายหลัง ควรพิจารณาใช้บางหัวข้ออีกครั้ง จำนวน 2 คน หลักการพิจารณาคุณสมบัติของคณะกรรมการพิจารณาควรชัดเจน จำนวน 1 คน และปรับปรุงนำไปใช้กับชีวิตประจำวัน จำนวน 1 คน

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาจัดทำร่างกฎบัตรสิทธิเสรีภาพและหน้าที่นิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัย/วิทยาลัย/สถาบัน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานเกี่ยวกับนิสิตนักศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษา สำหรับหลักในการจัดทำดังกล่าว ผู้วิจัยได้สรุปรวมแก่นของสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ ซึ่งครอบคลุมทั้งหมด และจัดแบ่งเป็น 3 หมวด ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน คือ หมวด 1 สิทธิและเสรีภาพของนิสิตนักศึกษา หมวด 2 หน้าที่ของนิสิตนักศึกษา และหมวด 3 กระบวนการพิจารณาทางนิตินัย หากสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ที่มีความประสงค์จะนำไปปรับใช้ สามารถดูรายละเอียดของแต่ละเรื่อง จากผลการวิจัยที่กล่าวมาแล้ว ผลการจัดทำร่างกฎบัตรสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ของนิสิตนักศึกษาปรากฏ ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(ร่าง)

กฎบัตรสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ของนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัย/วิทยาลัย/สถาบัน

เพื่ออนุวัติให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งมุ่งมั่นที่จะคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนรวมทั้งนิสิตนักศึกษา ดังนั้นสภามหาวิทยาลัย / วิทยาลัย / สถาบัน โดยมติในที่ประชุม ครั้งที่.....เมื่อวันที่.....ได้ประกาศกฎบัตรสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ของนิสิตนักศึกษาไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานในมหาวิทยาลัย / วิทยาลัย / สถาบันไว้ ดังนี้

หมวด 1**สิทธิและเสรีภาพของนิสิตนักศึกษา****ข้อ 1. สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล**

1. สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของนิสิตนักศึกษา ซึ่งได้รับสวัสดิการและการคุ้มครองความปลอดภัยภายในสถานศึกษา ตลอดจนการคุ้มครองภายนอกสถานศึกษา
2. การปกป้องคุ้มครองสิทธิของนิสิตนักศึกษาจากสถานศึกษาที่นิสิตนักศึกษา ได้ศึกษาอยู่ จากการจับตรวจค้นตัวบุคคล หรือการกระทำที่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของนิสิตนักศึกษา ยกเว้นการดำเนินการตามกฎหมายระเบียบของสถานศึกษาหรือตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย
3. สิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกเกี่ยวกับทางเพศโดยไม่ผิดศีลธรรม วัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามของชาติ

ข้อ 2. สิทธิและเสรีภาพทางความคิดและการแสดงความคิดเห็น

4. สิทธิและเสรีภาพในการพูด การประชาสัมพันธ์ การหาเสียง การเขียน การออกสิ่งพิมพ์ การแสดงความคิดเห็นทางวิชาการโดยสุจริตตามความเป็นจริง ไม่หมิ่นประมาทผู้อื่น ไม่กระทบสิทธิและละเมิดสิทธิผู้อื่น
5. สิทธิและเสรีภาพในการนับถือศาสนา นิกายของศาสนา รวมทั้งเสรีภาพในการปฏิบัติตามศาสนบัญญัติ หรือปฏิบัติตามพิธีกรรมตามความเชื่อถือของตน โดยไม่ขัดต่อสิทธิและเสรีภาพผู้อื่น
6. การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในทางวิชาการ การรับเข้าศึกษา การจัดการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล การฝึกงาน ตามมาตรฐานทางวิชาการของสถานศึกษา การรับปริญญา การส่งเสริมการวิจัยและการเผยแพร่งานวิจัยตามหลักวิชาการ

ข้อ 3 สิทธิและเสรีภาพทางสังคม

7. สิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกันในการรับบริการด้านสุขภาพที่ได้มาตรฐาน จากสถานพยาบาลทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

8. สิทธิของนิสิตนักศึกษาซึ่งพิการ หรือทุพพลภาพ ในการได้รับการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สวัสดิการ รวมทั้งสิ่งแวดลอมต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการเรียนการสอน และการดำรงชีวิตในสถานศึกษา

ข้อ 4 สิทธิและเสรีภาพในการรวมกลุ่ม

9. สิทธิและเสรีภาพในการรวมกลุ่มจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามสนใจของนิสิตนักศึกษา ทั้งนี้ไม่ขัดต่อนโยบายกิจกรรมนิสิตนักศึกษาของสถาบัน

10. สิทธิและเสรีภาพในการได้รับการจัดงบประมาณ อุปกรณ์และสถานที่ในการทำกิจกรรมตามนโยบายของสถานศึกษา

ข้อ 5 สิทธิและเสรีภาพทางการปกครองในสถาบัน

11. สิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการดำเนินงานของสถาบัน

12. สิทธิและเสรีภาพในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้นำนิสิตนักศึกษา หรือการเลือกตั้งอื่น ๆ ทั้งนี้เป็นไปตามกฎระเบียบของสถานศึกษา

ข้อ 6 สิทธิตรวจสอบการทำงานของสถาบัน

13. ได้รับการคุ้มครองสิทธิข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล ตามกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสาร

14. สิทธิในการได้รับข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็ว และเป็นปัจจุบันทั้งข่าวสารทั่วไป ข่าวสารเกี่ยวกับระเบียบ ข้อบังคับ และการเปลี่ยนแปลงข้อมูลของสถานศึกษาที่เกี่ยวกับนิสิตนักศึกษา

15. สิทธิในการมีส่วนร่วมกำหนดทิศทางและบทลงโทษต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับนิสิตนักศึกษา

16. สิทธิในการแต่งตั้งกรรมการกลั่นกรองจากสถานศึกษาในการกำหนด และปรับปรุง กฎระเบียบของนิสิตนักศึกษา

17. สิทธิในการรับทราบเหตุผลหรือนโยบายการดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมที่กระทบต่อคุณภาพทางวิชาการ หรือ มีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมของนิสิตนักศึกษา

ข้อ 7 สิทธิได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาค

18. สิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันทางการศึกษา โดยไม่เลือกปฏิบัติ เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่อง เพศ ผิว เชื้อชาติ ถิ่นกำเนิด อายุ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความบกพร่องทางร่างกาย

19. สิทธิเสมอกันในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถาบัน และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย ทั้งของสถาบัน และของรัฐ

หมวด 2

หน้าที่ของนิสิตนักศึกษา

ข้อ 8 หน้าที่ส่วนบุคคล

20. หน้าที่ในการเข้ารับการศึกษาบวรม ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนให้มีความรู้ความสามารถตามศักยภาพสูงสุดของตน

21. หน้าที่ในการทำความเข้าใจและรู้จักขอบเขตแห่งสิทธิของตนและหน้าที่ที่พึงปฏิบัติ

22. หน้าที่ในการฝึกฝนตนเองให้มีคุณธรรม จริยธรรม

23. หน้าที่ในการไม่นำพาตนไปสู่อบายมุขและยาเสพติด

24. หน้าที่ในการดูแลรักษาสุขภาพกาย และสุขภาพจิตของตน

ข้อ 9 หน้าที่ต่อสถานศึกษา

25. หน้าที่ในการรักษาชื่อเสียงเกียรติภูมิและภาพพจน์ของสถานศึกษา

26. หน้าที่ในการดูแลทรัพย์สินส่วนกลาง

27. หน้าที่ในการปฏิบัติตนและดำรงไว้ซึ่งความสามัคคีในหมู่คณะ

28. หน้าที่ในการสอดส่องดูแล รวมทั้งรายงานความเคลื่อนไหวที่ไม่พึงประสงค์ในสถาบันต่อผู้เกี่ยวข้อง

29. หน้าที่ในการออกเสียงเลือกตั้ง และทำประชามติโดยสุจริต

30. หน้าที่ในการให้ข้อมูลย้อนกลับในเชิงพัฒนาสถานศึกษา เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม

31. หน้าที่ในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานศึกษา

ข้อ 10 หน้าที่ต่อสังคมและประเทศชาติ

32. หน้าที่ในการใช้สิทธิเลือกตั้งตามกฎหมาย

33. หน้าที่ในการสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาติ

หมวด 3

กระบวนการพิจารณาทางนิตินัย

ข้อ 11 สิทธิทั่วไป

34. สิทธิที่จะได้รับการรับรองคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
35. สิทธิในการได้รับทราบเหตุผลในการห้ามไม่ให้ทำการใด ๆ
36. สิทธิในการชี้แจงเหตุผลและการให้ข้อมูลพิสูจน์ข้อกล่าวหา
37. สิทธิในการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ในเบื้องต้น
38. สิทธิในการรับทราบผลการตัดสิน
39. สิทธิในการได้รับความเป็นธรรมในการพิจารณาคดีนิสิตนักศึกษาที่ถูกกล่าวหา
40. สิทธิในการจัดให้มีกลไกในการอุทธรณ์
41. สิทธิในการอุทธรณ์ผลของการตัดสิน
42. สิทธิในการปกป้องคุ้มครองจากการลงโทษด้วยวิธีรุนแรงหรือไร้มนุษยธรรม
43. สิทธิในการไม่ถูกบังคับใช้กฎระเบียบข้อบังคับย้อนหลังยกเว้นในกรณีที่เป็นคุณ
44. สิทธิในการได้รับการพิจารณาตัดสินคดีความผิดโดยมีคณะกรรมการหรือตัวแทนตามตำแหน่งครบองค์คณะตามเกณฑ์กำหนดของสถาบัน
45. สิทธิในการได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณาที่รวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม
46. สิทธิได้รับการคุ้มครองพยาน ไม่เปิดเผยตัวบุคคล ลบชื่อพยานในบันทึกคำให้การ
47. สิทธิในการคุ้มครองผู้เสียหายจากการกระทำโดยตั้งใจ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย พร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัยในครั้งนี้ ประกอบด้วยผลการวิจัยเกี่ยวข้อกันทั้ง 4 เรื่อง คือ หลักสูตรสิทธินิสิตนักศึกษาไทย หลักสูตรหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย ประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย และกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลรวมทั้งข้อเสนอแนะทางวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. วิเคราะห์ สังเคราะห์หลักสูตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาต่างประเทศ และเปรียบเทียบ ข้อบังคับนิสิตนักศึกษาไทย
2. พัฒนากурсหลักสูตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย
3. จัดทำประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทยพร้อม ด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัยที่สอดคล้องกับหลักสูตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย
4. ตรวจสอบความเป็นไปได้ในการใช้หลักสูตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย ประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย และกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัยประกอบด้วย

1. สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ใช้ในการวิจัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ที่เปิดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีขึ้นไป และมีการเปิดการเรียนการสอนในสาขานิติศาสตร์ ทำการเก็บข้อมูลในปีการศึกษา 2545 จำนวนสถาบันอุดมศึกษาทั้งหมด 30 แห่ง จากกลุ่มตัวอย่างบุคลากร 3 กลุ่ม ประกอบด้วยผู้บริหารระดับสูงหรือเทียบเท่าที่ทำหน้าที่ควบคุมดูแลการใช้ระเบียบ ข้อบังคับนิสิตนักศึกษา ได้แก่รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ และผู้นำในองค์กรนิสิตนักศึกษาหรือเทียบเท่า ได้แก่ประธานสภานิสิตนักศึกษา นายกองคการนิสิตนักศึกษา ตัวแทนอาจารย์คณะนิติศาสตร์ และนิตินัยประจำสถาบัน

2. ผลการวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตของการศึกษาเป็นการบูรณาการ ระหว่าง

หลักการทางอุดมศึกษาและหลักการทางกฎหมาย หากนำไปบังคับใช้ในการร่างกฎหมาย เป็นหน้าที่ของนิติกรหรือนักกฎหมาย

ข้อจำกัดในการวิจัย

การตอบแบบสอบถามจากเว็บไซต์เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ ในการนำไปใช้ จากข้อคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา มีข้อจำกัดเรื่อง กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม ความสนใจพิเศษของ นิสิตนักศึกษาที่ตรงกับเรื่องที่วิจัย การใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามและผลการประชาสัมพันธ์

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 8 ขั้นตอนได้ผลตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์และสังเคราะห์กฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาต่างประเทศ และระเบียบ ข้อบังคับนิสิตนักศึกษาไทย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์แนวคิด สาระและแก่นสารของกฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาต่างประเทศ และระเบียบ ข้อบังคับนิสิตนักศึกษาไทยตามแนวการวิเคราะห์สาระ หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ค้นพบได้มาจัดแยกประเภท หมวดหมู่ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นสิทธิและเสรีภาพนิสิตนักศึกษา และหน้าที่และความรับผิดชอบของนิสิตนักศึกษา ได้ผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์ กฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาต่างประเทศ และระเบียบข้อบังคับนิสิตนักศึกษาไทย จัดแยกประเภทหมวดหมู่เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามสาระที่ปรากฏ

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดกรอบในการวิจัย

2.1 กรอบในการวิจัยได้มาจากการวิเคราะห์สาระข้อมูลเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เอกสารทางกฎหมาย และข้อ บังคับว่าด้วยกิจกรรมนิสิตนักศึกษา หมวดสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย ได้กรอบแนวคิดที่ เกี่ยวข้องกับการวิจัยใน 3 ประเด็นคือ แนวคิดเรื่องสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย แนวคิด เรื่องสิทธิและหน้าที่ตามหลักอุดมศึกษาสากล และแนวคิดเรื่องกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย

2.2 จัดทำแนวคำถามในการสัมภาษณ์ และตรวจคุณภาพเครื่องมือจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตามเกณฑ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่กำหนด เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และความ ชัดเจนของการใช้ภาษา หลังจากนั้นได้นำไปทดลองใช้ในสถาบันอุดมศึกษา 1 แห่ง

2.3 ทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ที่ได้จากการสุ่มแบบเจาะจงจากบุคลากร 3 กลุ่มจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนสาขานิติศาสตร์ ประกอบด้วยผู้บริหารระดับสูง หรือเทียบเท่าทำหน้าที่ควบคุมดูแลการใช้ระเบียบข้อบังคับนิสิตนักศึกษา ได้แก่รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ กลุ่มผู้นำองค์กรนิสิตนักศึกษา ได้แก่ นายกสภานิสิตนักศึกษา นายกองค้กรนิสิตนักศึกษา และกลุ่มทางกฎหมาย ได้แก่ ตัวแทนอาจารย์คณะนิติศาสตร์ และนิติกร จำนวนทั้งหมด 33 คน โดยการส่งแบบสัมภาษณ์ล่วงหน้า 7 วัน ก่อนการสัมภาษณ์ สรุปผลการสัมภาษณ์เป็นภาพเดนโดรแกรมแยกตามประเด็นที่ศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 จัดทำกฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย (ฉบับร่าง)

3.1 วิเคราะห์สาระข้อมูลการสัมภาษณ์ในประเด็นสิทธินิสิตนักศึกษา และหน้าที่นิสิตนักศึกษา ร่วมกับข้อมูลเอกสารต่าง ๆ

3.2 จัดทำโครงร่างหัวข้อหลักกฎบัตรสิทธินิสิตนักศึกษาไทย และกฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย โดยจำแนกกฎบัตรสิทธินิสิตนักศึกษาไทยตามหลักสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ของวรวพจน์ วิศรุตพิชญ์ (2543) ส่วนกฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทยจำแนกตามเนื้อหาของรัฐธรรมนูญ

3.3 วิเคราะห์สาระลงในหัวข้อหลักตามประเด็นที่เกี่ยวข้อง ได้ผลการจัดทำเป็นภาพเดนโดรแกรม

ขั้นตอนที่ 4 จัดทำสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทยตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย (ฉบับร่าง)

4.1 วิเคราะห์ สาระหลักหลักการอุดมศึกษา เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของไทย

4.2 วิเคราะห์สาระหลักการอุดมศึกษา เกี่ยวกับกฎหมายที่ได้ร่วมกับข้อมูลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา นำเสนอเป็นภาพเดนโดรแกรมตามหลักอุดมศึกษาต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ 5 จัดทำกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย (ฉบับร่าง)

5.1 วิเคราะห์ สาระแนวคิดขั้นพื้นฐานตามหลักนิติกรรม และหลักทางวินัยนิสิตนักศึกษา เพื่อจัดทำโครงร่างของกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย

5.2 วิเคราะห์สาระร่วมกับข้อมูลการสัมภาษณ์ ข้อมูลประเภทหมวดหมู่กฎบัตร สิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาต่างประเทศ และระเบียบ ข้อบังคับนิสิตนักศึกษาไทย แสดงผลเป็น ภาพเคนโคแกรม

ขั้นตอนที่ 6 ตรวจสอบกฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย ประมวลสิทธิ และหน้าที่นิสิตนักศึกษาตามหลักกฎหมายอุดมศึกษา และกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย

6.1 จัดประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ โดยคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิตามเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน 12 ท่าน โดยทำหนังสือเชิญประชุมและส่งเอกสารข้อมูลการวิจัยให้ทำการตรวจสอบล่วงหน้าก่อนวันประชุม 10 วัน

6.2 ปรับปรุง แก้ไขผลการประชุมตามความคิดเห็น

6.3 จัดทำรูปเล่ม และนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ

6.4 ส่งเอกสารทำการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิม ในรอบที่ 2

6.5 สรุปผล และปรับปรุงแก้ไขตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒিরอบ 2

6.6 ตรวจสอบผลการวิจัยโดยผู้ทรงคุณวุฒิทางกฎหมายและทางอุดมศึกษาอีก 1 ท่าน ผลที่ได้จากการตรวจสอบเป็นลักษณะเคนโคแกรม

ขั้นตอนที่ 7 จัดทำกฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทยพร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัยฉบับสมบูรณ์

ดำเนินการปรับปรุงรวบรวมและจัดลำดับความสำคัญของข้อมูลได้ผลการวิจัย 4 เรื่อง คือ กฎบัตรสิทธินิสิตนักศึกษาไทย กฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย ประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทยตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย และกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย

ขั้นตอนที่ 8 ตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำไปใช้

8.1 จัดทำเว็บไซต์กฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย พร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัยในเว็บไซต์ http://edu.kmitnb.ac.th/~st_charter หรือ http://202.44.200/~st_charter โดยมีข้อกำหนดว่า ผู้ที่ลงชื่อเข้าดูเว็บไซต์และตอบสนองข้อคิดเห็นแล้วจะไม่สามารถลงซ้ำได้อีก

8.2 ส่งเอกสารและติดประกาศเชิญชวน แสดงข้อคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ไปยังสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ

8.3 สรุปผลการแสดงความคิดเห็น เป็นแผนภูมิแสดงสถิติ และจัดทำตารางแสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการวิจัยทั้ง 4 เรื่อง คือ กฎบัตรสิทธินิสิตนักศึกษาไทย กฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย สิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย และกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย โดยตอบข้อคิดเห็น 3 ประเด็น คือ ควรนำไปใช้ทั้งหมด ควรนำไปใช้บางส่วน และไม่ควรนำไปใช้ทั้งหมด พร้อมแสดงเหตุผลในแต่ละประเด็นกราฟแสดงสถิติข้อคิดเห็นอยู่ในเว็บไซต์ชื่อ

http://edu.kmitnb.ac.th/~st_charter/sgkbss.html หรือ http://202.44.43.200/~st_charter/sgkbss.html

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์กฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาต่างประเทศและระเบียบ ข้อบังคับนิสิตนักศึกษาไทย

1.1 การวิเคราะห์ สังเคราะห์กฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาต่างประเทศจำนวน 19 สถาบันที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสื่อสาร จาก 3 ทวีป คือ ทวีปอเมริกา ทวีปยุโรป และทวีปออสเตรเลีย สรุปโดยโครงร่างและเนื้อหากฎบัตรดังต่อไปนี้

1.1.1 ชื่อเรียกกฎบัตรนิสิตนักศึกษามีชื่อต่างกันเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เรียกตามเนื้อเรื่องที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ประเทศในทวีปอเมริกา จะใช้ชื่อประกอบด้วยคำว่า student rights and responsibilities ในกฎบัตร ส่วนกลุ่มในทวีปยุโรป และออสเตรเลียจะนิยมเรียกชื่อกฎบัตรในภาพรวมคือ student charter

1.1.2 เนื้อหาของกฎบัตรจะแยกเป็น 2 เรื่องที่เกี่ยวข้อง คือเรื่องสิทธิและเสรีภาพของนิสิตนักศึกษาในสถาบัน และเรื่องหน้าที่และความรับผิดชอบของนิสิตนักศึกษาในด้านต่าง ๆ โดยประเด็นเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิของนิสิตนักศึกษาจะครอบคลุม 5 ประเด็นใหญ่ คือ สิทธิพื้นฐาน สิทธิด้านการเรียนการสอน สิทธิด้านการจัดบริการต่าง ๆ สิทธิด้านสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมในการปกครอง สำหรับประเด็นเกี่ยวกับหน้าที่ของนิสิตนักศึกษาจะครอบคลุม 5 ประเด็นใหญ่ เช่นกัน ซึ่งได้แก่ หน้าที่ทั่วไป หน้าที่ด้านการเรียนการสอน หน้าที่ด้านการจัดบริการต่าง ๆ หน้าที่ด้านสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมในการปกครอง

1.1.3 ประเด็นที่เกี่ยวกับสิทธิของนิสิตนักศึกษาต่างประเทศ ที่กล่าวถึงมากที่สุดเป็นเรื่องสิทธิพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิของพลเมือง การไม่เลือกที่รักมักที่ชัง และการล่วงเกินทางเพศ โดยเน้นการให้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญของแต่ละประเทศ และบทเฉพาะกาลที่ 14 (Fourteen Amendment) ในรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา สำหรับประเด็นการไม่เลือกที่รัก

มักที่ซัง ได้ให้สิทธินิสิตนักศึกษาด้านสถานภาพการสมรส และเสรีภาพการแสดงออกทางเพศ ตามที่ปรารถนา ส่วนประเด็นการล่องหนทางเพศเน้นการล่องหนจากผู้สอนในการให้คะแนนและการวัดผล สำหรับประเด็นเกี่ยวกับสิทธินิสิตนักศึกษาต่างประเทศที่กล่าวถึงน้อยที่สุดคือ สิทธิด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่การมีส่วนร่วมในการจัดสิ่งแวดล้อม และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

1.1.4 ประเด็นเกี่ยวกับหน้าที่นิสิตนักศึกษาที่กล่าวถึงมากที่สุดเป็นเรื่องหน้าที่ทั่วไป ได้แก่ หน้าที่ต่อตนเอง ต่อเพื่อนนิสิตนักศึกษา และต่อสถาบัน ส่วนประเด็นที่กล่าวถึงน้อยที่สุด คือ หน้าที่ด้านสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับความรับผิดชอบในการทำกิจกรรมที่ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม หน้าที่แจ้งสถาบันเมื่อพบการกระทำที่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม และหน้าที่ในการใช้ทรัพยากรให้เกิดการหมุนเวียนที่เป็นประโยชน์มากที่สุด

1.2 การวิเคราะห์ สังเคราะห์ระเบียบ ข้อบังคับนิสิตนักศึกษาไทย จากสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ จำนวน 39 แห่ง รวมระเบียบ ข้อบังคับ 217 เรื่อง สรุปได้ดังนี้

1.2.1 การออกระเบียบ ข้อบังคับนิสิตนักศึกษาไทยเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา 3 ด้านคือ ด้านวิชาการ ด้านกิจการนิสิตนักศึกษา และด้านวินัยนิสิตนักศึกษา ระเบียบ ข้อบังคับที่กล่าวถึงสิทธินิสิตนักศึกษา และหน้าที่นิสิตศึกษามากที่สุดคือ ระเบียบ ข้อบังคับด้านวิชาการ และน้อยที่สุดคือด้านวินัยนิสิตนักศึกษา

1.2.2 เนื้อหาระเบียบ ข้อบังคับนิสิตนักศึกษาไทยกล่าวถึงประเด็นต่าง ๆ 4 ประเด็น คือ ด้านวิชาการ ด้านกิจการนิสิตนักศึกษา ด้านการจัดบริการต่าง ๆ และด้านวินัยนิสิตนักศึกษา

1.2.3 ประเด็นด้านวิชาการ ประกอบด้วย 4 ประเด็นรอง คือการรับเข้า การลงทะเบียนเรียน การวัดผลและประเมินผล และการขอรับและการรับปริญญา

1.2.4 ประเด็นด้านกิจการนิสิตนักศึกษาประกอบด้วย 3 ประเด็นรอง คือ สิทธิและเสรีภาพและหน้าที่ของนิสิตนักศึกษา องค์กกรนิสิตนักศึกษา และการจัดบริการต่าง ๆ

1.2.5 ประเด็นวินัยนิสิตนักศึกษา ประกอบด้วย 2 ประเด็นรอง คือ การลงโทษนิสิตนักศึกษา และการอุทธรณ์

2. ผลการพัฒนานกฏบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย

2.1 การวิเคราะห์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีมาตราต่าง ๆ เกี่ยวข้องกับสิทธิและเสรีภาพนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา 27 มาตรา เป็นมาตราเกี่ยวกับการใช้สิทธิและเสรีภาพ การปกป้องคุ้มครองจากการละเมิดสิทธิจากบุคคลอื่น และสิทธิในการปกป้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐในการละเมิดสิทธิ สำหรับมาตราเกี่ยวกับหน้าที่นิสิตศึกษามี 3 มาตรา ที่ครอบคลุมหน้าที่นิสิตนักศึกษาต่อตนเองในการศึกษาเล่าเรียน

หน้าที่เคารพกฎหมาย และหน้าที่ต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองในระบอบรัฐธรรมนูญ

2.2 การพัฒนาหลักสูตรสิทธิมนุษยศึกษานักศึกษา ได้จัดแยกประเด็นหลักของสิทธิตามแนวทางจำแนกสิทธิเสรีภาพ ตามเนื้อหารัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับนิสิตนักศึกษาสรุปได้ 7 ประเด็นหลัก ดังนี้

2.2.1 สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล ประกอบด้วยมาตราต่าง ๆ ถึง 7 มาตรา คือ มาตรา 4, มาตรา 28, มาตรา 31, มาตรา 32, มาตรา 35, มาตรา 36 และมาตรา 37

2.2.2 สิทธิและเสรีภาพทางความคิดและการแสดงความคิดเห็น ประกอบด้วยมาตราต่าง ๆ 4 มาตราคือ มาตรา 29, มาตรา 38, มาตรา 39 และมาตรา 42

2.2.3 สิทธิและเสรีภาพทางสังคม ประกอบด้วยมาตราต่าง ๆ 3 มาตราคือ มาตรา 52, มาตรา 55 และมาตรา 59

2.2.4 สิทธิและเสรีภาพในการรวมกลุ่ม ประกอบด้วยมาตราต่าง ๆ 4 มาตราคือ มาตรา 28, มาตรา 30, มาตรา 45 และมาตรา 59

2.2.5 สิทธิและเสรีภาพทางการเมืองและการปกครองในสถาบันตรงกับมาตราที่ 60

2.2.6 สิทธิตรวจสอบการทำงานของสถาบันประกอบด้วยมาตราต่าง ๆ 10 มาตรา คือมาตรา 26, มาตรา 27, มาตรา 33, มาตรา 34, มาตรา 54, มาตรา 59, มาตรา 60, มาตรา 61 และมาตรา 62

2.2.7 สิทธิได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน ประกอบด้วยมาตราต่าง ๆ 3 มาตรา คือ มาตรา 4, มาตรา 30, และมาตรา 38

2.3 การพัฒนาหลักสูตรหน้าที่นิสิตนักศึกษา ได้จัดแยกประเด็นหลักตามมาตราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.3.1 หน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเอง ตรงกับมาตรา 69

2.3.2 หน้าที่และความรับผิดชอบต่อผู้อื่น ตรงกับมาตรา 67

2.3.3 หน้าที่และความรับผิดชอบต่อสถาบัน ตรงกับมาตรา 66 และมาตรา 67

2.3.4 หน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ ตรงกับมาตรา 66 และมาตรา 67

2.4 ประเด็นรองของกฎบัตรสิทธิมนุษยชนนักเรียน และกฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษา ได้แยกเป็นประเด็นรองตามสิทธิและเสรีภาพ ที่นิสิตนักศึกษาพึงได้รับจากสถาบัน ในแต่ละประเด็น รวมทั้งหน้าที่และความรับผิดชอบที่นิสิตนักศึกษาควรมีในสถาบันการศึกษา

2.5 สรุปผลการพัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย

2.5.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกฎบัตร คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

2.5.2 ประเด็นเนื้อหาที่เพิ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์ และการตรวจสอบโดยนักกฎหมายมี 11 ประเด็น ดังนี้

1) เสรีภาพในการพูด การประชาสัมพันธ์ และการหาเสียง ตามกิริยามารยาทที่เหมาะสม และมีความเป็นกลางทางการเมือง เพราะเป็นขนบธรรมเนียมไทย และตามหลักประชาธิปไตย

2) เสรีภาพในการเขียนที่ไม่ผิดศีลธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีดีงาม

3) สิทธิและเสรีภาพในการนับถือศาสนา ด้านการแสดงออกทางพิธีกรรมทางศาสนาที่ไม่รบกวนบรรยากาศการเรียนการสอนของสถาบัน และด้านการแต่งกายตามศาสนาในการเข้ารับปริญญา

4) สิทธิและเสรีภาพทางวิชาการด้านการเรียน ได้แก่ การได้รับการจัดสัดส่วนอาจารย์ผู้สอนกับนิสิตนักศึกษาอย่างเหมาะสม ได้รับความคุ้มครองสิทธิในการเรียนโดยไม่ถูกรบกวนจากผู้อื่น เสรีภาพในการเสนอแนะการดำเนินงานทางวิชาการตามที่ต้องการ

5) สิทธิและเสรีภาพทางวิชาการด้านการสอน ได้แก่ การแสดงความคิดเห็นขัดแย้งกับอาจารย์ผู้สอนโดยปราศจากการลงโทษ โดยการแสดงความคิดเห็นที่สุภาพและเคารพอาจารย์ผู้สอน

6) สิทธิและเสรีภาพทางวิชาการด้านการบริหารวิชาการ ได้แก่ สิทธิได้รับการพัฒนาหลักสูตรที่ทันสมัยและสม่ำเสมอ ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน สิทธิในการประเมินรายวิชาที่เรียน และสิทธิได้รับการสอนเสริมหรือชดเชยรายวิชาที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ เพราะเป็นสิทธิดำเนินการตามหลักการพัฒนาหลักสูตร

7) หน้าที่และความรับผิดชอบต่อการศึกษาของตน ในเรื่อง การรู้จักขอบเขตแห่งสิทธิของตนและหน้าที่ที่พึงปฏิบัติ

8) หน้าที่และความรับผิดชอบต่อตน เพื่อเป็นพลเมืองดี ในการฝึกฝนตนเองทางด้านคุณธรรม จริยธรรม เพราะเป็นสิ่งที่คุณภาพสถาบันการศึกษา สังคม และประเทศชาติต้องการ

9) หน้าที่และความรับผิดชอบของตน ในการรักษาสุขภาพให้ สมบูรณ์ ปลอดภัยจากอุบัติเหตุ จากการบาดเจ็บทางกีฬา รวมทั้งการรักษาสุขภาพจิตของตนในการ ขอคำปรึกษาเมื่อมีปัญหา เพราะนิสิตนักศึกษา มักจะมองข้ามความสำคัญ

10) หน้าที่และความรับผิดชอบต่อผู้อื่น ในการช่วยเหลือเพื่อน ด้านการเรียนด้านสังคมและด้านอื่น ๆ ตามฐานานุกรม เพราะปฏิบัติได้ครอบคลุมทุกเรื่อง

11) หน้าที่และความรับผิดชอบต่อสถาบัน เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบทั่วไปด้านการสร้างชื่อเสียงและความนิยมต่อสถาบัน ดูแลรักษาทรัพย์สินในส่วนกลาง ของสถาบัน เพราะนิสิตนักศึกษาเปรียบเสมือนเป็นตัวแทนประชาสัมพันธ์ของสถาบัน และมีหน้าที่ ช่วยดูแลทรัพย์สินอันเป็นสมบัติส่วนกลางรวมทั้งสาธารณประโยชน์

2.5.3 ประเด็นเนื้อหาที่ตัดออกจากผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์ และการ ตรวจสอบโดยนักกฎหมายมี 8 ประเด็น ดังนี้

1) สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล ในการแสดงออกทางเพศที่ ปรารถนา ตัดออกเพราะไม่เหมาะสมตามประเพณีของไทย และขณะนี้มนิสิตนักศึกษาจำนวน หนึ่งทุกสถาบันต้องการแต่งกายตามใจมากกว่าตามเพศ

2) สิทธิและเสรีภาพ ในการนับถือศาสนา เรื่องการคุ้มครอง จากสถาบันในการเผยแพร่ลัทธิจากภายนอก ตัดออกเพราะดำเนินการได้ยากควรใช้กฎหมายของ รัฐจะเหมาะสมกว่า

3) สิทธิและเสรีภาพทางวิชาการด้านการเรียน เกี่ยวกับ เสรีภาพในการเลือกอาจารย์ผู้สอน

4) สิทธิและเสรีภาพทางวิชาการด้านการสอน ในการขอ เปลี่ยนอาจารย์ผู้สอน เพราะในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนทำไม่ได้ นอกจากเปลี่ยนกลุ่มการเรียน

5) สิทธิและเสรีภาพทางวิชาการ ด้านการบริหารงานวิชาการ ในการประเมินหลักสูตรที่เรียน เพราะการประเมินควรให้ศิษย์เก่าเป็นผู้ประเมิน

6) สิทธิตรวจสอบการทำงานของสถาบัน เรื่องสิทธิทราบ งบประมาณการใช้จ่ายของสถาบัน เพราะสถาบันมีการดำเนินงานด้านการเงินของตน

7) สิทธิได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน ทั้งเพศหญิง เพศ ชาย และเพศที่ 3 ตัดออกเพราะ เพศที่ 3 ยังไม่เป็นที่ยอมรับตามกฎหมาย

8) หน้าที่และความรับผิดชอบ ต่อสังคมและประเทศชาติ ใน เรื่องศึกษาวิชารักษาดินแดนตามเกณฑ์ที่กำหนด ตัดออกเพราะไม่ใช่หน้าที่ความรับผิดชอบตาม กฎหมาย

3. ผลการพัฒนาประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย พร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย

3.1 การพัฒนาประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย

3.1.1 การวิเคราะห์หลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย ของKaplin and Lee (1995) ได้หลักการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา ทางด้านวิชาการ ด้านกิจการนิสิตนักศึกษา และด้านการจัดบริการต่าง ๆ ทั้งหมด 14 เรื่อง ดังนี้

1) การรับเข้า ประกอบด้วยกฎหมายพื้นฐานในการกำหนดมาตรฐานกระบวนการคัดเลือก การตัดสินใจคัดเลือกตามมาตรฐานความต้องการทางวิชาการของแต่ละสถาบัน และปกป้องสิทธิพิเศษของสถาบัน และการรับเข้าใหม่

2) การให้เกรด หน่วยกิต และปริญญา ประกอบด้วย การกำหนดขอบเขตมาตรฐานทางวิชาการ ข้อกำหนดในการให้เกรด การให้ปริญญา และการถอนถอนปริญญา การป้องกันการข่มเหงทางเพศจากผู้สอนเพื่อการออกเกรด

3) การจัดทำแฟ้มประวัติและการบันทึกแฟ้ม ประกอบด้วย สถาบันมีอำนาจในการพิจารณาจัดทำบันทึก โดยยึดหลักการให้ความมกย่องนับถือในการจัดทำ คำนิ่งถึงสิทธินิสิตนักศึกษา เช่นสิทธินำผลการบันทึกของตนเองมาใช้ การให้ข้อคัดค้านเนื้อหาในการบันทึก การขอความช่วยเหลือถ้าถูกละเมิดสิทธิ และการเปิดเผยข้อมูลสำหรับบุคลากรอื่นในสถาบัน และภายนอกสถาบัน

4) องค์กัรนิสิตนักศึกษา ประกอบด้วย ลักษณะเสมอหน่วยงานหนึ่งในสถาบัน มีอิสรภาพตามสัญญาและข้อตกลง มีโครงสร้างตามสถาบันกำหนด คำนิ่งถึงสิทธิในการจัดตั้งและไม่จัดตั้งองค์กรรวมถึงหลักการไม่เลือกที่รักมักที่ชัง

5) สิ่งพิมพ์นิสิตนักศึกษา ประกอบด้วย หลักการ คำนิ่งถึงอิสรภาพของการพิมพ์ ควบคุมโดยองค์กรนิสิตนักศึกษา การออกข้อบังคับเกี่ยวกับการอนุญาตและไม่อนุญาตให้ดำเนินการ

6) การคัดค้านและการเดินขบวน ประกอบด้วย หลักการปกป้องอิสรภาพในการแสดงออกที่ไม่กระทบสิทธิผู้อื่น ข้อบังคับเกี่ยวกับการคัดค้านของนิสิตนักศึกษา และบทลงโทษทางวินัย

7) การให้เงินทุนสนับสนุน ประกอบด้วย การกำหนดหลักสัญญาทางกฎหมายตามชนิดของเงินทุนทั้งแบบให้เปล่า และแบบมีเงื่อนไข การไม่เลือกที่รักมักที่ชังตามหลักรัฐธรรมนูญ การทวงหนี้เงินทุนตามกฎหมายของรัฐและสถาบัน

8) การจัดบริการเสริม ประกอบด้วย ชนิดของบริการได้แก่ บริการสุขภาพอนามัย บริการให้คำปรึกษา บริการจัดช่วยเหลือนิสิตนักศึกษา บริการเกี่ยวกับกฎหมาย บริการอาหาร บริการสถานที่จอดรถ และบริการความสะดวกอื่น ๆ การกำหนดผู้จัดบริการภายในสถาบันได้แก่ บุคลากรของสถาบัน กลุ่มนิสิตนักศึกษา และผู้จัดภายนอกสถาบัน การใช้และไม่ใช้งบประมาณของสถาบัน

9) หอพัก ประกอบด้วย นโยบายเฉพาะในการเข้าพักอาศัย คำนึงถึงหลักรัฐธรรมนูญเรื่องสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลในความเป็นส่วนตัว และเสรีภาพในการคบค้าสมาคม กฎข้อบังคับเกี่ยวกับการเข้าพักอาศัยประเภทต่าง ๆ รวมทั้งการตรวจค้นและการจับกุม การจัดสวัสดิการ

10) การกีฬา ประกอบด้วย หลักการจัดการกีฬา การดำเนินการคำนึงถึงสภาพในความสนใจที่แตกต่างกัน และการป้องกันการได้รับบาดเจ็บจากกีฬา การจัดสวัสดิการ

11) ความปลอดภัยในสถาบัน ประกอบด้วย สถาบันมีหน้าที่ในการจัดวาง เรื่องการใช้อำนาจและความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในสถาบัน รักษาความปลอดภัยในสถาบันโดยจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับจำนวน และชนิดของอาชญากรรมในสถาบันและบริเวณใกล้เคียง และจัดทำนโยบายป้องกันอาชญากรรม ออกกฎข้อบังคับทางวินัย มีกระบวนการดำเนินงานทางวินัย และกระบวนการติดตามผล การป้องกันอาชญากรรมทั้งภายในและภายนอกสถาบัน และควรเน้นการป้องกันการถูกโจมตีทางเพศของสตรี

12) ระบบที่ว่าด้วยวินัยและการร้องเรียน ประกอบด้วย หลักการออกกฎข้อบังคับตามมาตรฐานทางวิชาการ และหลักการควบคุมความประพฤติ การสร้างระบบทางวินัย เกณฑ์ความประพฤติ และระบบควบคุมพฤติกรรมนิสิตนักศึกษา

13) กฎระเบียบและข้อบังคับทางวินัย ประกอบด้วย หลักการมาตรฐานทางวินัย โดยมีนักกฎหมายให้คำปรึกษา ในกระบวนการทางวินัย และไม่ขัดต่อสิทธิหรือนิสิตนักศึกษา การใช้กฎระเบียบข้อบังคับทางวินัยสำหรับนิสิตนักศึกษาปกติ และนิสิตนักศึกษาที่มีปัญหาทางจิต

14) กระบวนการพิจารณาความผิดและบทลงโทษต่าง ๆ ประกอบด้วย สิทธิของสถานในการภาคทัณฑ์ การไล่ออก และการลงโทษนิสิตนักศึกษาที่ประพฤติผิดทางพฤติกรรม หรือทางด้านวิชาการ การลงโทษทางวินัย และการลงโทษทางวิชาการซึ่งผูกพันกับกฎระเบียบ ข้อบังคับของสถาบัน ยกเว้นบทลงโทษที่อาจผูกพันภายใต้กฎหมายของรัฐ

3.1.2 การพัฒนาประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทยตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย ได้จัดทำตามหลักการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามด้านต่าง ๆ

ของสถาบันอุดมศึกษา โดยแยกแต่ละด้านเป็น 2 ประเด็น คือ ประเด็นเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของนิสิตนักศึกษา และประเด็นเกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบของนิสิตนักศึกษา และนำมาจัดประเภทหมวดหมู่

3.1.3 สรุปประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทยตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย

3.1.3.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษา ที่เกี่ยวข้องคือ ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายของแคลปลิน และลี ค.ศ. 1995

3.1.3.2 ประเด็นเนื้อหาที่เพิ่มขึ้นจากผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์ และการตรวจสอบโดยนักกฎหมาย มี 12 ประเด็น ดังนี้

1) การให้เกรด หน่วยกิตและปริญญา เพิ่มเรื่องสิทธิในการทราบการประเมินที่รวดเร็วตรงตามกำหนดเวลา สิทธิได้รับการจัดคณะกรรมการตรวจสอบการให้คะแนน หน้าที่และความรับผิดชอบในการเข้าร่วมประเมินอาจารย์ผู้สอน เหตุผลเพราะเป็นการประกันคุณภาพการเรียนการสอน

2) การจัดทำแฟ้มและการบันทึกแฟ้ม เพิ่มเรื่องสิทธิในการรักษาความลับส่วนบุคคล เว้นแต่ข้อมูลนั้นอาจเป็นสาเหตุสู่อันตรายต่อตนเองหรือบุคคลอื่น และสิทธินำผลการบันทึกแฟ้มของตน มาใช้เหตุผลการเพิ่มเพราะเป็นการระบุข้อยกเว้นให้ชัดเจนเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติ

3) องค์การนิสิตนักศึกษา เพิ่มเรื่องสิทธิในการลงสมัครรับเลือกตั้งหาเสียงและเลือกตั้งผู้นำองค์การนิสิตนักศึกษา สิทธิในการเรียนรู้การลองผิดลองถูกเพื่อทราบข้อบกพร่องในการทำกิจกรรม สิทธิได้รับการบันทึกผลการทำกิจกรรม หน้าที่ส่งเสริมและรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ และหน้าที่จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินกิจกรรมและงบประมาณให้สถาบันทราบตามกำหนด เหตุผลการเพิ่มเพราะเป็นสิทธิของสถาบัน และนิสิตนักศึกษา

4) สิ่งพิมพ์นิสิตนักศึกษา เพิ่มเรื่อง เสรีภาพในการเสนอความคิดเห็นโดยสุจริตเป็นจริง และไม่หมิ่นประมาทผู้อื่น เสรีภาพในการพิมพ์ การโฆษณาโดยไม่หมิ่นประมาทผู้อื่นและไม่ผิดกฎหมายแพ่งและกฎหมายอาญาของรัฐ หน้าที่และความรับผิดชอบโดยการไม่ละเมิด ลิขสิทธิ์และหมิ่นประมาทผู้อื่น

5) การคัดค้านและเดินขบวน เพิ่มเรื่อง สิทธิได้รับการชี้แจงการแก้ไขปัญหาจากสถาบันหรือผู้เกี่ยวข้อง เสรีภาพในการจัดกิจกรรมคัดค้านโดยสันติ

วิธีในรูปแบบต่าง ๆ เช่นยื่นบันทึก จดหมายเปิดผนึก พบผู้บริหาร การเดินขบวน และการจัดเสวนา เป็นต้น และหน้าที่ไม่ร่วมดำเนินการกับบุคคลภายนอกที่ไม่เกี่ยวข้อง

6) การให้ทุนสนับสนุน เพิ่มเรื่อง รับผิดชอบคืนทุน
 กุ๊ยมเพื่อเปิดโอกาสให้รุ่นน้อง

7) การจัดบริการเสริม เพิ่มเรื่อง สิทธิได้รับการจัด
 บริการเสริมด้านวิชาการ และสวัสดิการต่าง ๆ เช่น วิชาการทหาร การแลกเปลี่ยนนิสิตนักศึกษาใน
 ประเทศและต่างประเทศ การตั้งหน่วยงานนานาชาติ (international office) เป็นต้น

8) หอพัก เพิ่มเรื่อง สิทธิได้รับการจัดหอพักประเภท
 ต่าง ๆ ตามความเหมาะสม เช่นหอพักนานาชาติ หอพักรวม หอพักสำหรับครอบครัว เป็นต้น สิทธิ
 ได้รับความคุ้มครองจากการตรวจค้นโดยแสดงเหตุผลความจำเป็นและมีพยาน เหตุผลการเพิ่ม
 เพราะอาจจะเกิดขึ้นในอนาคต

9) การกีฬา เพิ่มเรื่อง สิทธิได้รับการจัดจ้างผู้ฝึก
 สอนในกีฬาที่อาจเจ็บตัวและเป็นอันตรายได้ง่าย ๆ เช่น ยูโด มวย รักบี้ฟุตบอล เป็นต้น เหตุผล
 เพราะเคยมีนิสิตนักศึกษาได้รับบาดเจ็บสาหัส

10) ความปลอดภัยในสถาบัน เพิ่มเรื่องสิทธิรับทราบ
 ข้อมูลความไม่ปลอดภัยเพื่อให้ นิสิตนักศึกษาได้ระวังตัว เสรีภาพในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาและ
 จัดระบบรักษาความปลอดภัย เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในการปรับปรุงสถานที่และสิ่ง
 แวดล้อมเกี่ยวกับความปลอดภัย

11) กฎระเบียบและข้อบังคับทางวินัย เพิ่มเรื่อง สิทธิ
 มีตัวแทนกำหนดทิศทางและมีส่วนร่วมในการปรับปรุงกฎระเบียบ สิทธิได้รับการจัดทำหลักการ
 และกระบวนการทางวินัยนิสิตนักศึกษาจากทางสถาบัน จากการกล่าวหาว่ากระทำความผิด การ
 สอบสวน การรับฟัง การพิจารณาตัดสินคดี การร้องทุกข์และการลงโทษ เป็นต้น หน้าที่แจ้ง
 กรรมการทางวินัยนิสิตนักศึกษาในกรณีพบเห็นการกระทำผิดกฎระเบียบ ข้อบังคับของสถาบัน
 กฎหมายบ้านเมือง การถูกละเมิดสิทธิของตน

12) กระบวนการพิจารณาความผิดและบทลงโทษ
 ต่าง ๆ เพิ่มเรื่อง สิทธิได้รับการดำเนินกระบวนการสอบสวนพิจารณาข้อกล่าวหาที่ยุติธรรม และ
 ชัดเจนในแต่ละขั้นตอน สิทธิได้รับการปกป้องคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลและสิทธิวิธีพิจารณาคดี
 เช่นการบันทึกการให้การ การถ่ายถอดภาพและเสียง การบันทึกการให้การ การจัดสถานที่สอบ
 สอนที่เหมาะสม เป็นต้น สิทธิได้รับการจัดงบประมาณส่งเสริมพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจ
 เรื่องสิทธิและหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ และหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

3.1.3.3 ประเด็นเนื้อหาที่ตัดออกจากผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์ และการตรวจสอบโดยนักกฎหมาย มี 13 ประเด็น ดังนี้

1) การรับเข้า ตัดเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหลักกฎหมายอุดมศึกษา คือ การปกป้องสิทธิพิเศษจากสถาบันในการรับเข้า เหตุผลเพราะคำนึงถึงสิทธิเท่าเทียมกัน ส่วนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไม่จำเป็นต้องใช้

2) การให้เกรด หน่วยกิตและปริญญา ตัดเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหลักกฎหมายอุดมศึกษา คือการป้องกันการข่มเหงทางเพศจากอาจารย์ผู้สอน เหตุผลเพราะสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ได้มีวินัยข้าราชการและกฎหมายอื่น ๆ รองรับ ส่วนสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีการประกันคุณภาพการเรียนการสอน โดยผู้สอนต้องส่งข้อสอบที่ตรวจแล้วมาให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3) หอพัก ตัดเรื่อง เสรีภาพในการเข้าพักในหอพัก ตามเพศที่ปรารถนา ในกรณีที่แปลงเพศแล้ว เหตุผลเพราะการแปลงเพศ ตรวจสอบได้ยากเพราะอยู่ในร่มผ้า และอาจเป็นปัญหาในการบริหารจัดการ

3.2 การพัฒนาระบบการพิจารณาทางนิตินัย

3.2.1 การกำหนดประเด็นหลัก และประเด็นรองเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย จากหลักนิติธรรม (due process) หลักทางวินัยนิสิตนักศึกษา และสิทธิของประชาชนในการพิจารณาคดีทางอาญาได้ประเด็นหลัก 4 ประเด็น คือ สิทธิทั่วไป การกำหนดปัจจัยที่เกี่ยวข้อง หลักการพิจารณา และกระบวนการพิจารณา สำหรับกฎหมายที่เกี่ยวข้องคือ กฎหมายวิธีพิจารณาคดีทางอาญา

3.2.2 ประเด็นเนื้อหาที่เพิ่มขึ้นจากผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์ และการตรวจสอบโดยนักกฎหมาย มี 4 ประเด็น คือ

1) สิทธิทั่วไป เพิ่มเรื่อง มีส่วนร่วมในการร่างกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการปกครองนิสิตนักศึกษา สิทธิในการปกป้องคุ้มครองจากการลงโทษ ด้วยวิธีรุนแรงหรือไร้มนุษยธรรม สิทธิจะไม่ถูกบังคับใช้กฎระเบียบ ข้อบังคับย้อนหลังยกเว้นในกรณีที่เป็นคุณสิทธิสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ในเบื้องต้น สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาโทษโดยมีคณะกรรมการหรือตัวแทนตามตำแหน่งครบองค์คณะตามเกณฑ์กำหนดของสถาบัน และสิทธิในการคุ้มครองพยาน เช่น การไม่เปิดเผยตัวบุคคล ลบชื่อพยานในบันทึกคำให้การ ทำทัณฑ์บนและลงโทษกับผู้ข่มขู่พยาน เป็นต้น เหตุผลเพราะนิสิตนักศึกษาเป็นประชาชนผู้หนึ่งที่ได้รับการคุ้มครองสิทธิจากการถูกลงโทษต่าง ๆ

2) การกำหนดปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เพิ่มเรื่อง การจัดตั้งองค์กร

นิสิตนักศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวินัยในรูปแบบคณะกรรมการต่าง ๆ ตามความจำเป็นและความสามารถของนิสิตนักศึกษา จัดโครงการส่งเสริมความรู้ทางกฎหมาย เช่น อบรม และจัดกิจกรรม เป็นต้น และกำหนดอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงานของบุคลากรและคณะกรรมการ เหตุผลในการเพิ่ม ควรพิจารณาสำหรับประเทศไทยอาจต้องฝึกนิสิตนักศึกษาด้านวินัยก่อนมิฉะนั้นจะทำให้เด็กเครียดจากความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น

3) หลักการพิจารณาเพิ่มเรื่อง ตั้งคณะกรรมการพิจารณา เป็นอิสระจากการใช้อำนาจและกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ของสถาบัน พิจารณาร่วมกับหลักบริการจัดการของสถาบัน ทั้งหลักรัฐศาสตร์และหลักนิติศาสตร์

4) กระบวนการพิจารณา เพิ่มเรื่อง กระบวนการพิจารณา มาตรฐาน ให้กำหนดพื้นฐานระบบกล่าวกา ระบบสอบสวน และระบบการลงโทษ เป็นต้น การเขียนเรื่องอุทธรณ์ให้ใช้ภาษาสุภาพ ขั้นตอนการพิจารณาในระดับอธิการบดีหรือผู้บริหารชั้นสูงใช้ดุลยพินิจพิจารณายกเลิกมติเดิม ขั้นตอนการอุทธรณ์ให้แสดงเหตุผลการอุทธรณ์ในกรณีมีข้อเท็จจริงที่ยังไม่ได้เข้าสู่กระบวนการสอบสวน และกำหนดสิทธิได้รับการนิโทษกรรมจากการล้างมลทิน

3.2.3 ประเด็นเนื้อหาที่ตัดออกจากผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์ และการตรวจสอบโดยนักกฎหมายมีเรื่อง กระบวนการพิจารณา เกี่ยวกับการอุทธรณ์ ให้ตัดขั้นตอนการอุทธรณ์ ให้แสดงเหตุผลการอุทธรณ์ในกรณีดุลยพินิจของคณะกรรมการชุดเก่าเบาไป เหตุผลเพราะไม่มีการเพิ่มโทษจากการอุทธรณ์

4. ผลการตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำไปใช้

การตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จากเว็บไซต์ เรื่องกฎบัตรสิทธิ และหน้าที่ นิสิตนักศึกษาไทย พร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางวินัยใน http://edu.kmitnb.ac.th/~st_charter หรือ http://202.44.43.200/~st_charter ผลการตอบแสดงข้อคิดเห็นตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2546 – 27 มีนาคม 2546 โดยนิสิตนักศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษา 18 แห่งได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช สถาบันราชภัฏราชชนครินทร์ วิทยาลัยศรีโสภณ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต มหาวิทยาลัยสยาม และมหาวิทยาลัยเกริก สรุปผลแยกตามผลการวิจัยดังนี้

4.1 ผลการตรวจสอบความเป็นไปได้ในการใช้กฎบัตรสิทธิ นิสิตนักศึกษาไทย

การตรวจสอบกฎบัตรสิทธิ นิสิตนักศึกษา จากผู้ตอบแสดงข้อคิดเห็นในเว็บไซต์

จำนวน 315 คน เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยเป็นเพศชาย 220 คน เพศหญิง 95 คน สรุปข้อคิดเห็นดังนี้

4.1.1 ข้อคิดเห็นมากที่สุด เห็นว่าควรนำไปใช้ทั้งหมด ซึ่งมีผู้ตอบทั้งหมด 253 คน คิดเป็นร้อยละ 80 เป็นเพศชาย 168 คน คิดเป็นร้อยละ 53 เพศหญิง 85 คน คิดเป็นร้อยละ 26 ในจำนวนนี้เป็นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ 252 คน คิดเป็นร้อยละ 80 และสำเร็จการศึกษาแล้ว 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0

เหตุผลการนำไปใช้ทั้งหมด 3 อันดับแรก คือ มีประโยชน์มาก กับนิสิตนักศึกษาและไม่เคยมีมาก่อนนำทดลองใช้ มีจำนวน 5 คน จะได้รับการคุ้มครองอย่างเป็นธรรมและเป็นระเบียบ จำนวน 4 คน เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนิสิตนักศึกษาไทยโดยตรง และมีความเหมาะสมเป็นมาตรฐานที่เป็นสากล จำนวนอย่างละ 3 คน

4.1.2 ข้อคิดเห็นอันดับรอง เห็นว่าควรนำไปใช้บางส่วน ซึ่งมีผู้ตอบแสดงข้อคิดเห็นทั้งหมด 60 คน เป็นเพศชาย 52 คน คิดเป็นร้อยละ 16 เพศหญิง 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2 ในจำนวนนี้เป็นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ 59 คน คิดเป็นร้อยละ 18 ของผู้ตอบทั้งหมด และสำเร็จการศึกษาแล้ว 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0

เหตุผลควรนำไปใช้บางส่วน 3 อันดับแรก เห็นว่าควรปรับปรุงเรื่องการแต่งกาย เพราะควรเป็นเฉพาะแบบอย่างที่ยังสถาบันกำหนดเท่านั้น จำนวน 2 คน ส่วนความเห็นที่เห็นว่าควรเน้นที่หน้าที่มากกว่า ในด้านของสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล ไม่ควรที่จะให้เสรีภาพทางด้านนี้เพราะขัดกับวัฒนธรรมที่ดีของไทย ควรมีรายละเอียดให้มากกว่านี้และมีตัวอย่างประกอบเพื่อให้ง่ายต่อการเข้าใจ และสิทธิตรวจสอบสถาบันในทางปฏิบัติเป็นไปได้ยากมีผู้ตอบเหตุผลอย่างละ 1 คน

4.1.3 ข้อคิดเห็นอันดับสุดท้าย เห็นว่าไม่ควรนำไปใช้ทั้งหมด มีผู้ตอบเป็นเพศหญิงกำลังศึกษาอยู่ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0

4.2 ผลการตรวจสอบความเป็นไปได้ในการใช้กฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย

การตรวจสอบกฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษาจากผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงความคิดเห็นทั้งหมด 354 คน เป็นเพศชาย 267 คน เพศหญิง 87 คน สรุปข้อคิดเห็นดังนี้

4.2.1 ข้อคิดเห็นมากที่สุด เห็นว่าควรนำไปใช้ทั้งหมด ซึ่งมีผู้ตอบแสดงข้อคิดเห็นทั้งหมด 302 คน คิดเป็นร้อยละ 85 เป็นเพศชาย 221 คน คิดเป็นร้อยละ 62 เพศหญิง 81 คนคิดเป็นร้อยละ 22 ในจำนวนนี้เป็นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ทั้งหมด

เหตุผลควรนำไปใช้ทั้งหมด 3 อันดับแรก เห็นว่ามีความชัดเจนดีนำทดลองใช้ จำนวน 8 คนมีความเหมาะสมแล้วเป็นแนวทางที่ดีในการอยู่ในสังคมและพัฒนาสังคมต่อไป และเป็นหน้าที่ของเยาวชนที่จะต้องปฏิบัติ จำนวนอย่างละ 4 คน

4.2.2 ข้อคิดเห็นอันดับรอง เห็นว่าควรนำไปใช้บางส่วน ซึ่งมีผู้ตอบ แสดงข้อคิดเห็นทั้งหมด 51 คน คิดเป็นร้อยละ 14 เป็นเพศชาย 46 คน คิดเป็นร้อยละ 12 เพศหญิง 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1 ในจำนวนนี้เป็นผู้กำลังศึกษาอยู่ 50 คน คิดเป็นร้อยละ 14 ของผู้ตอบทั้งหมด และสำเร็จการศึกษาแล้ว 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0

เหตุผลควรนำไปใช้บางส่วน มีผู้แสดงเหตุผล 1 คน เห็นว่าควรเลือกเฉพาะที่สำคัญจริง ๆ ที่จะนำไปใช้ปฏิบัติได้ง่ายและเป็นสิ่งที่นักศึกษาต้องปฏิบัติอยู่แล้ว

4.2.3 ข้อคิดเห็นอันดับสุดท้าย เห็นว่าไม่ควรนำไปใช้ทั้งหมด มีผู้ตอบ แสดงความคิดเห็น 1 คน ซึ่งเป็นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ คิดเป็นร้อยละ 0

4.3 ผลการตรวจสอบความเป็นไปได้ในการใช้สิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษา ตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย

การตรวจสอบเรื่องสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย จากผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นจำนวน 345 คน เป็นชาย 264 คน และหญิง 81 คน สรุปข้อคิดเห็นดังนี้

4.3.1 ข้อคิดเห็นมากที่สุด เห็นว่าควรนำไปใช้ทั้งหมด จากผู้ตอบ แสดงข้อคิดเห็นทั้งหมด 295 คน คิดเป็นร้อยละ 85 เป็นเพศชาย 216 คิดเป็นร้อยละ 62 เพศหญิง 79 คน คิดเป็นร้อยละ 22 ในจำนวนนี้เป็นผู้กำลังศึกษาอยู่ทั้งหมด

เหตุผลควรนำไปใช้ทั้งหมด 3 อันดับแรก เห็นว่าจะได้รู้สิทธิและหน้าที่ของเรามีอะไรบ้าง และน่าจะทดลองใช้ด้วย เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม จำนวนอย่างละ 3 คน และเห็นว่ามีควมยุติธรรมทั้งสถานศึกษาและนิสิตนักศึกษา จำนวน 2 คน

4.3.2 ข้อคิดเห็นอันดับรอง เห็นว่าควรนำไปใช้บางส่วน ซึ่งมีผู้ตอบ จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 14 เป็นเพศชาย 46 คน คิดเป็นร้อยละ 13 และเพศหญิง 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1 ในจำนวนนี้เป็นผู้กำลังศึกษาอยู่หมด

เหตุผลควรนำไปใช้บางส่วน เห็นว่าควรปรับปรุงการให้เกรดและขอคะแนน เพราะน่าจะให้ความไว้วางใจแก่อาจารย์ผู้ออกเกรดนอกจากกรณีที่สำคัญจริง ๆ จำนวน 1 คน และปรับปรุงรายละเอียดและตัวอย่างจะดีกว่านี้ จำนวน 1 คน

4.4 ผลการตรวจสอบความเป็นไปได้ในการใช้กระบวนการพิจารณาทางนิตินัย

ผลการตรวจสอบกระบวนการพิจารณาทางนิตินัยจากนิสิตนักศึกษา จำนวน 269 คน เป็นเพศชาย 177 คน เพศหญิง 92 คน สรุปผลดังนี้

4.4.1 ข้อคิดเห็นมากที่สุด เห็นว่าควรนำไปใช้ทั้งหมด ซึ่งมีผู้ตอบแสดงข้อคิดเห็น 260 คน เป็นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ทั้งหมด แยกเป็นเพศชาย 171 คน คิดเป็นร้อยละ 63 เพศหญิง 89 คน คิดเป็นร้อยละ 33

เหตุผลควรนำไปใช้ทั้งหมด 3 อันดับแรก เห็นว่าเป็นการยุติธรรมสำหรับทุกฝ่าย จำนวน 7 คน ควรมีโอกาสเท่าเทียมกัน จำนวน 4 คน และน่าทดลองใช้ จำนวน 4 คน

4.4.2 ข้อคิดเห็นอันดับรอง เห็นว่าควรนำไปใช้บางส่วน ซึ่งมีผู้ตอบแสดงข้อคิดเห็นจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2 เป็นเพศชาย 5 คน และหญิง 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1 ในจำนวนนี้เป็นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2 และสำเร็จการศึกษาแล้ว 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0

เหตุผลควรนำไปใช้บางส่วน มีผู้ตอบแสดงเหตุผล 4 คน เห็นว่าควรปรับปรุงเพราะการอ้างสิทธิและเสรีภาพที่มากเกินไปของนิสิตนักศึกษาในภายหลัง จึงควรพิจารณาใช้หัวข้ออีกครั้ง จำนวน 2 คน เห็นว่าควรปรับปรุงหลักการพิจารณาคุณสมบัติของคณะกรรมการพิจารณาให้ชัดเจน จำนวน 1 คน และปรับปรุงนำไปใช้กับชีวิตประจำวัน จำนวน 1 คน

4.4.3 ข้อคิดเห็นอันดับสุดท้าย เห็นว่าไม่ควรนำไปใช้ทั้งหมด มีผู้ตอบแสดงความคิดเห็นเป็นเพศชาย และกำลังศึกษาอยู่ จำนวน 1 คน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยมีประเด็นอภิปรายตามลำดับดังต่อไปนี้

1. การอภิปรายผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์กฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาต่างประเทศ และระเบียบ ข้อบังคับนิสิตนักศึกษาไทย

การอภิปรายผลในประเด็นนี้ ได้แบ่งการอภิปรายผลเป็น 2 ส่วน คือ

1.1 การวิเคราะห์ สังเคราะห์กฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาต่างประเทศ

1.2 การวิเคราะห์ สังเคราะห์ระเบียบ ข้อบังคับนิสิตนักศึกษาไทย

1.1 การวิเคราะห์ สังเคราะห์กฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาต่างประเทศ

จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ กฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาต่างประเทศ จะได้ชื่อกฎบัตร จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ตามเนื้อเรื่องที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ประเทศในทวีปอเมริกาจะใช้ชื่อประกอบด้วยคำว่า student rights and responsibilities ในชื่อกฎบัตร ส่วนกลุ่มในทวีปยุโรปและออสเตรเลีย จะนิยมเรียกชื่อกฎบัตรในภาพรวมว่า student charter ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ Aldridge และ Rowley (1998) ว่ากฎบัตรนิสิตนักศึกษาในสหราชอาณาจักร และกลุ่ม

ประเทศในเครือจักรภพจะใช้ชื่อกฎบัตรว่า student charter จากการวิเคราะห์พบว่าเนื้อหาของกฎบัตรจะกล่าวถึง 2 เรื่อง คือ สิทธิและเสรีภาพของนิสิตนักศึกษา และหน้าที่และความรับผิดชอบของนิสิตนักศึกษาที่เกี่ยวกับการดำเนินงานระหว่างสถาบันกับนิสิตนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญของประเทศนั้น ๆ โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกาจะเน้นบทเฉพาะกาลที่ 14 (Fourteen Amendment) ตามมาตราที่ 1 ได้บัญญัติไว้ชัดเจนว่าไม่มีรัฐใดจะสามารถกำหนดหรือบังคับใช้กฎหมายที่รอนสิทธิ หรือละเว้นหรือถอดถอนสิทธิในชีวิต เสรีภาพ หรือทรัพย์สินสมบัติของบุคคล โดยปราศจากกระบวนการอันชอบธรรมทางกฎหมาย ตามหลักศุภนิติกระบวนการ (due process of law) ดังเช่น การระบุบทเฉพาะกาลที่ 14 ดังกล่าวไว้ในกฎบัตรของ Warren Willson College และ Indiana University เป็นต้น จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์กฎบัตรยังพบว่าประเภทเนื้อหาของกฎบัตรอาจจัดแยกเป็นกลุ่มประเด็นต่าง ๆ ตามการดำเนินงานของสถาบัน เช่น ประเด็นด้านการเรียน การสอน และการจัดบริการต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ แซสเซอร์และคณะ, กรอนโรส, เลททีเนนและเลททีเนน, พาราซูรามานและคณะ (Sasser et al, 1978 ; Gronroos, 1988 ; Lehtinen and Lehtinen, 1982 อ้างใน Aldridge และ Rowley , 1998.) ; Parasuraman et al, 1985 อ้างอิงใน Aldridge และ Rowley, 1998) นอกจากนี้ยังตรงกับไทท์ (Tait, 1994) ที่กล่าวว่าเนื้อหาของกฎบัตรมาจากการพัฒนาเนื้อหาสาระการทำงานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต และบีซัน (Beeson, 1998) กล่าวว่าเนื้อหาของกฎบัตรจะเป็นประโยคกระตัดรัดที่กล่าวถึงสิทธิ ความคาดหวัง หน้าที่และความรับผิดชอบของนิสิตนักศึกษา นอกจากนั้นกฎบัตรจะต้องมีความชัดเจน (clear) เข้าถึงได้ง่าย (accessible) และอ่านง่าย (easy to read) ซึ่งตรงกับข้อเสนอแนะของอีแวนส์ และกิลล์ (Evan and Gill, 2001)

1.2 การวิเคราะห์ สังเคราะห์ระเบียบข้อบังคับนิสิตนักศึกษาไทย

จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ระเบียบ ข้อบังคับนิสิตนักศึกษาของประเทศไทยจะปรากฏเนื้อหาในระเบียบ ข้อบังคับมีประเด็นตรงกับหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย ตามการดำเนินการด้านต่าง ๆ ของ Kaplin และ Lee (1995) จำนวน 14 เรื่อง คือ การรับเข้า นิสิตนักศึกษา การให้เกรดหน่วยกิตและปริญญา การจัดทำแฟ้มและการบันทึกแฟ้ม องค์กฤษฎนิสิตนักศึกษา สิ่งพิมพ์นิสิตนักศึกษา การคัดค้านและเดินขบวน การให้ทุนสนับสนุน การจัดบริการ เสริม หอพัก การกีฬา ความปลอดภัยในสถาบัน ระบบว่าด้วยวินัยและการร้องเรียน กฎระเบียบและข้อบังคับทางวินัย การบวนการพิจารณาความผิดและบทลงโทษต่าง ๆ

2. การอภิปรายผลการพัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย

2.1 จากการวิเคราะห์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พบว่ามีมาตราต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของนิสิตศึกษามากถึง 27 มาตรา นั้นแสดงว่า

สิทธิของประชาชน และเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญย่อมได้รับความคุ้มครองทุกระดับ รวมทั้งนิสิตนักศึกษาภายในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ที่ได้ถูกยกกว้างขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนและการมีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครองของประชาชนในทุกระดับตามผลการวิเคราะห์ของ วรพจน์ วิศรุตพิชญ์ (2543) , ปราโมทย์ ประจนปัจจนึก (2540) ศรีราชา เจริญพานิช (2541) และอุดม รัฐอมฤต, นพนิติ สุริยะ และบรรเจิด สิงคะเนติ (2544) ดังนั้นสิทธิและเสรีภาพของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาจึงมีความสำคัญเช่นเดียวกับความสำคัญของสิทธิและเสรีภาพโดยทั่วไป นั้นหมายถึงสิทธิของนิสิตนักศึกษาตามรัฐธรรมนูญ เป็นอำนาจที่กฎหมายรับรองคุ้มครองให้แก่ นิสิตนักศึกษาในอันที่เรียกร้องให้บุคคลอื่นกระทำการใดอย่างหนึ่ง หรือไม่กระทำการใด ๆ ซึ่งสอดคล้องกับความหมายของสิทธิของ วรพจน์ วิศรุตพิชญ์ (2538) และเมื่อพิจารณาแนวคิดเรื่องสิทธิและหน้าที่พลเมืองตามรัฐธรรมนูญของ บรรเจิด สิงคะเนติ (2543) พบว่าอำนาจของสิทธิตามรัฐธรรมนูญได้ก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้อง 3 ประการคือ

1. สิทธิเรียกร้องที่จะไม่ให้บุคคลใดแทรกแซงในสิทธิของตนเองตามรัฐธรรมนูญ
2. สิทธิเรียกร้องต่อองค์กรของรัฐ หรือองค์กรอื่น ๆ มิให้แทรกแซงในขอบเขตสิทธิของตนเอง
3. สิทธิเรียกร้องต่อองค์กรของรัฐหรือองค์กรอื่น ที่ผูกพันองค์กรผู้ใช้อำนาจทั้งหลายจะต้องให้ความเคารพ ปกป้องและคุ้มครองสิทธิตามรัฐธรรมนูญดังกล่าว เพื่อให้สิทธิตามรัฐธรรมนูญมีผลในทางปฏิบัติ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าการดำเนินกรใด ๆ ของสถาบันที่เกี่ยวข้องกับนิสิตนักศึกษาไม่ว่าจะเป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ หรือสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนจะต้องคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของนิสิตนักศึกษาตามที่รัฐธรรมนูญได้ให้ความคุ้มครองไว้ตามมาตราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนั้นสถาบันยังมีหน้าที่ในการปกป้อง คุ้มครองสิทธิของนิสิตนักศึกษา รวมทั้งการส่งเสริมในการใช้สิทธิของนิสิตนักศึกษาภายในสถาบันตามหลักประชาธิปไตย ซึ่งถ้าสถาบันมิได้ปฏิบัติตามหรือละเมิดสิทธิของนิสิตนักศึกษาก็จะเกิดการเรียกร้องสิทธิต่อไป

เมื่อพิจารณาด้านหน้าที่และความรับผิดชอบของนิสิตนักศึกษา พบว่ามีมาตราในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่เกี่ยวข้องอยู่ 3 มาตรา ซึ่งเป็นมาตราเกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการศึกษา ต่อกฎหมาย ต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ความหมายในมาตราทั้ง 3 ได้ครอบคลุมและสอดคล้องกับสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ จึงสรุปได้ว่าหน้าที่และความรับผิดชอบของนิสิตนักศึกษาต้องสอดคล้องกับสิทธิและเสรีภาพของนิสิตนักศึกษา ดังที่หยุด แสงอุทัย (2542) และรัฐสิทธิ์ คุรุสุวรรณ (2539) ได้สรุปไว้ว่าสิทธิและหน้าที่เป็นของคู่กัน เมื่อบุคคลหนึ่งมีสิทธิ บุคคลอื่นก็มี

หน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามอำนาจหรือประโยชน์ของบุคคลผู้มีสิทธิ ดังนั้นสิทธิและหน้าที่ต้องเป็นของคู่กันเสมอไป หน้าที่ดังกล่าวได้แก่หน้าที่ที่จะกระทำหรืองดเว้นการกระทำอย่างไรให้เป็นไปตามสิทธิ ในเรื่องของสิทธินั้นต้องมีข้อจำกัดกับต้องใช้สิทธิในทางที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม แต่การมาอยู่ร่วมกันในสังคมนั้นจำเป็นต้องมีกฎเกณฑ์ กติกา ระเบียบ ข้อบังคับของแต่ละสังคมไว้เป็นเครื่องมือเพื่อเป็นแนวปฏิบัติ เพื่อให้สังคมเกิดความสงบสุข เรียบร้อย และอยู่อย่างสันติสุขโดยมีหลักประกันคุ้มครอง สิทธิและเสรีภาพที่ชัดเจน ดังนั้นการจัดทำกฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทยจึงใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญเป็นหลัก ดังที่ออตเตอสเต็ดท (Otterstedt, 1970) และแคปลินและลี (Kaplin and Lee, 1995) ได้กล่าวว่าแหล่งกฎหมายอุดมศึกษาที่สำคัญ และใกล้เคียงกับกฎหมายอุดมศึกษามากที่สุดคือกฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศในระบอบประชาธิปไตย ที่เน้นเรื่องสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ส่วนกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ได้แก่ประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นกฎหมายที่คุ้มครองการถูกละเมิด หมิ่นประมาท หรือเปิดเผยความลับผู้อื่นที่มีบทลงโทษตามมาตราในกฎหมายนั้น เช่น มาตรา 326 ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กล่าวว่าผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สามโดยการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ มาตรา 328 ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาทได้กระทำโดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพหรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ แผ่นเสียงหรือสิ่งบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกอักษร กระทำโดยการกระจายเสียง หรือกระจายภาพ หรือโดยกระทำการป่าวประกาศด้วยวิธีอื่น ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท จากมาตรา 326 และมาตรา 328 พบว่าผู้ที่หมิ่นประมาทผู้อื่นจะต้องได้รับโทษ ทั้งโทษปรับ และโทษจำคุก ซึ่งสอดคล้องกับ แคปลินและลีที่ว่า สถาบันอุดมศึกษา จึงควรมีหน้าที่ในการให้ข้อมูลและข้อจำกัดของสิทธิและเสรีภาพทางความคิดและการแสดงความคิด เห็นที่ไม่มีโทษตามกฎหมายให้นิสิตนักศึกษาได้เข้าใจและฝึกปฏิบัติตามวิถีทางของประชาธิปไตย ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดทำข้อกำหนดเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของนิสิตนักศึกษา ดังเช่นโนวส์ (Knowles, 1970) ได้กล่าวว่าในประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการพัฒนาข้อกำหนดเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของนิสิตนักศึกษา จากความร่วมมือของสมาคมทางการศึกษาต่าง ๆ รวม 5 แห่ง คือ The American Association of University Professors, The Association of American Colleges, The U.S. National Student Association, The National of Student Personal Administrators และ The National Association of Women Deans and Counselors ได้พัฒนาข้อกำหนดเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของนิสิตนักศึกษา เรียกว่า Joint Statement on Rights and Freedoms of Students.

เรื่องสิทธิและหน้าที่ของนิสิตนักศึกษาที่มีความสำคัญ ต่อการบริหารจัดการ ในระบบอุดมศึกษาสากล ซึ่งประเทศไทยได้มีการกำหนดเรื่องสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาแฝงไว้ในระเบียบข้อบังคับว่าด้วยกิจกรรมนิสิตนักศึกษา เฉพาะในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเท่านั้น จึงถือว่ายังไม่ครอบคลุมสิทธิ และเสรีภาพของชนชาวไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่เป็นเครื่องมือสื่อสารและเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ระหว่างสถาบันกับนิสิตนักศึกษาทั้งในและนอกห้องเรียน รวมทั้งการดำเนินการพิจารณาความผิดของผู้ถูกกล่าวหาและผู้กระทำความผิด ตามกระบวนการอันชอบธรรมตามหลักรัฐธรรมนูญ ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาของไทย ควรมีการพัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้นิสิตนักศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องสิทธิและหน้าที่ของตน รวมทั้งเคารพสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น เพื่อเป็นการฝึกปฏิบัติ การเป็นพลเมืองตามหลักประชาธิปไตยในอนาคต

2.2 ผลจากการพัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย อภิปรายผลการพัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทยเป็น 2 ประเด็น คือ การพัฒนาโครงสร้างกฎบัตรและประเด็นเนื้อหาที่เพิ่มขึ้นและตัดออกจากผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์ และการตรวจสอบโดยนักกฎหมาย ดังนี้

2.2.1 ผลการพัฒนาโครงสร้างกฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย ได้จัดจำแนกโดยพิจารณาจากเนื้อหาของสิทธิและเสรีภาพ และเนื้อหาของหน้าที่และความรับผิดชอบที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ใช้หลักการจำแนกของวรพจน์ วิศรุตพิชญ์(2543) ได้ผลการจำแนกจัดทำเป็นประเด็นหลักของกฎบัตรสิทธินิสิตนักศึกษาได้ 7 ประเด็น คือ สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล สิทธิและเสรีภาพในทางความคิดและการแสดงความคิดเห็น สิทธิและเสรีภาพทางสังคม สิทธิและเสรีภาพในการรวมกลุ่ม สิทธิและเสรีภาพทางการเมืองการปกครองในสถาบัน สิทธิตรวจสอบการทำงานของสถาบันและสิทธิได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน สำหรับการจำแนกประเด็นหลักของกฎบัตรหน้าที่นิสิตศึกษานั้นผู้วิจัยได้จำแนกตามเนื้อหาที่ปรากฏ และจัดทำประเด็นหลักของกฎบัตรหน้าที่ได้ประเด็นหลัก 4 ประเด็น คือ หน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเอง หน้าที่และความรับผิดชอบต่อผู้อื่น หน้าที่และความรับผิดชอบต่อสถาบัน และหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ สำหรับรายละเอียดในประเด็นย่อยต่าง ๆ ได้จากการแสวงหาคำตอบ จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มทางกฎหมาย และกลุ่มผู้นำนิสิตนักศึกษาในเชิงคุณภาพ ผลการดำเนินการพัฒนากฎบัตรได้สอดคล้องกับการศึกษาข้อคิดว่าด้วยสิทธิ และเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยของ วรพจน์ วิศรุตพิชญ์ (2543) ที่ว่าการศึกษาข้อคิดว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ

บุญนี้ควรเริ่มต้นจากการพิจารณาความหมาย และสถานะของ “สิทธิ” และ “เสรีภาพ” ตามรัฐธรรมนูญ จากนั้นจึงค่อยทำการจำแนกประเภทของสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรอง และให้ความคุ้มครองแก่ราษฎร และทำการแสวงหาคำตอบปัญหาว่าใครบ้างเป็นผู้ทรงสิทธิ์ และผู้มีหน้าที่เคารพสิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเป็นประเด็นสุดท้าย

2.2.2 อภิปรายผลประเด็นเนื้อหาที่เพิ่มขึ้นและตัดออกจากผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์ และการตรวจสอบโดยนักกฎหมาย อภิปรายผลสรุปในภาพรวมใน 5 ประเด็น คือการปฏิบัติทางศาสนาและขนบธรรมเนียมประเพณีไทย การพัฒนาการเรียนการสอน การประกันคุณภาพทางการศึกษา การรักษาสุขภาพจิตและสุขภาพกายของนิสิตนักศึกษา และการสร้างและรักษาชื่อเสียงของสถาบัน ผลการอภิปราย ดังนี้

การปฏิบัติทางศาสนาและขนบธรรมเนียมประเพณีไทย พบว่าจากการเพิ่มประเด็นเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์ และการตรวจสอบจากนักกฎหมาย ในเรื่องเสรีภาพในการพูด การประชาสัมพันธ์และการหาเสียงตามกฤษฎามารยาทที่เหมาะสมและมีความเป็นกลางทางการเมือง เสรีภาพในการเขียนที่ไม่ผิดศีลธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม สิทธิและเสรีภาพในการนับถือศาสนาด้านการแสดงออก ทางพิธีกรรมทางศาสนาที่ไม่รบกวนบรรยากาศการเรียนการสอนของสถาบัน หน้าที่และความรับผิดชอบของตนเพื่อเป็นพลเมืองดีในการฝึกฝนตนเองทางด้านคุณธรรมจริยธรรม ส่วนประเด็นเนื้อหาที่ตัดออกได้แก่ สิทธิได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันทั้งเพศหญิง เพศชาย และเพศที่ 3 โดยตัดเรื่องเพศที่ 3 เพราะยังไม่เป็นที่ยอมรับตามกฎหมาย ประเด็นดังกล่าวสามารถอภิปรายผลได้ว่าเป็นประเด็นที่เกี่ยวกับการปฏิบัติทางศาสนา ตามความเชื่อและศาสนพิธี ซึ่งตั้งอยู่บนหลักของการสงบ เรียบร้อย ผู้ที่ฝึกปฏิบัติตามหลักคุณธรรม จริยธรรมทางศาสนาจะพบว่าเป็นบุคคลที่มีคุณภาพต่อสังคมและประเทศชาติ นอกจากนี้ นิสิตนักศึกษาควรฝึกปฏิบัติตนตามขนบธรรมเนียม ประเพณีไทย ซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์ของชาติ และของคนไทย ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ของทบวงมหาวิทยาลัย (ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของทบวงมหาวิทยาลัย 14 สิงหาคม 2540) ที่ต้องการให้นิสิตนักศึกษาเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมสามารถครองตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเต็มภาคภูมิ

การพัฒนาการเรียนการสอน อภิปรายผลในประเด็นที่เพิ่มขึ้นและตัดออกจากผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์ และการตรวจสอบจากนักกฎหมาย ดังนี้ ประเด็นที่เพิ่มขึ้น คือ สิทธิและเสรีภาพทางด้านการบริหารวิชาการ ได้แก่สิทธิได้รับการพัฒนาหลักสูตรที่ทันสมัยและสม่ำเสมอตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน สิทธิในการประเมินรายวิชาที่เรียนและสิทธิได้รับการสอนเสริมหรือขอเดชะรายวิชาที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ สำหรับประเด็นที่ตัดออก คือ สิทธิในการ

ขอเปลี่ยนอาจารย์ผู้สอนในวิชาเดียวกันกรณีมีเหตุผลจำเป็นเพียงพอ ผลการวิจัยอภิปรายได้ว่าจัดอยู่ในกลุ่มของการพัฒนาการเรียนการสอน ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเน้นคุณค่าผลผลิตที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม และตรงกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของทบวงมหาวิทยาลัย (ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่องคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของทบวงมหาวิทยาลัย 14 สิงหาคม 2540) ที่ต้องการให้บัณฑิตเป็นผู้ที่มีศาสตร์เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน เหตุผลดังกล่าวยังสอดคล้องกับ Joint Statement on the Rights and Freedoms of Students ของประเทศสหรัฐอเมริกา ตามการวิเคราะห์ของโนว์ส (Knowles, 1970) ในเรื่องเสรีภาพในการเรียน (freedom to learn)

การประกันคุณภาพการศึกษา ประเด็นเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์ และการตรวจสอบโดยนักกฎหมาย ในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ประเด็นที่เพิ่มขึ้น เรื่องสิทธิและเสรีภาพทางวิชาการด้านการเรียนการสอนด้าน การได้รับการจัดสัดส่วนอาจารย์ผู้สอนกับนิสิตนักศึกษาอย่างเหมาะสม ได้รับความคุ้มครองสิทธิในการเรียนโดยไม่ถูกรบกวนจากผู้อื่น เสรีภาพในการเสนอแนะการดำเนินงานทางวิชาการที่ต้องการ สิทธิและเสรีภาพทางวิชาการด้านการสอนในด้านการแสดงความคิดเห็นขัดแย้งกับอาจารย์ผู้สอน โดยปราศจากการลงโทษ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับหลักการประกันคุณภาพทางการศึกษา และสอดคล้องกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของทบวงมหาวิทยาลัย (ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของทบวงมหาวิทยาลัย 14 สิงหาคม 2540) ที่ต้องการให้บัณฑิตเป็นผู้มีความรอบรู้ในวิชาการทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

การรักษาสุขภาพจิต และสุขภาพกายของนิสิตนักศึกษา ตรงกับผลการวิจัยจากประเด็นที่เพิ่มขึ้น จากผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์ และการตรวจสอบโดยนักกฎหมาย คือ หน้าที่และความรับผิดชอบของตนในการรักษาสุขภาพให้สมบูรณ์ ปลอดภัยอุบัติเหตุจากการบาดเจ็บทางกีฬา รวมทั้งรักษาสุขภาพจิตของตนในการขอคำปรึกษาเมื่อมีปัญหา ซึ่งผลการวิจัยเกี่ยวกับการรักษาสุขภาพจิตและสุขภาพกายของนิสิตนักศึกษา ได้สอดคล้องอย่างเด่นชัดกับผลการสัมภาษณ์ในเชิงคุณภาพ และผลจากข้อคิดเห็นเพิ่มเติมจากผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์ และการตรวจสอบโดยนักกฎหมาย และสอดคล้องกับการวัดผลทางคุณธรรม (merit evaluation) ใน Joint Statement on the Rights and Freedom of Students ตามวิเคราะห์ของ โนว์ส (Knowles, 1970) ที่กล่าวว่านิสิตนักศึกษาแต่ละคนมีสิทธิในการพิจารณาจากสถาบันในเรื่องการรับเข้า ความก้าวหน้าทางวิชาการ การให้ปริญญาชื่อเสียงเกียรติยศ และกิจกรรมทางวิชาการและกิจกรรมเสริมหลักสูตรทั้งหลาย รวมทั้งผลประโยชน์ของตนเองจากความเมตตาของสถาบันโดยปราศจาก

การแบ่งแยกทางผิว เชื้อชาติ ถิ่นกำเนิด เพื่อสนับสนุนทางการศึกษาของเขา ตราบเท่าที่การกระทำ และสถานะทางสุขภาพของนิสิตนักศึกษาผู้นั้นไม่ได้สร้างความเดือดร้อนให้กับนิสิตนักศึกษาอื่น

การสร้างและรักษาชื่อเสียงของตน ตรงกับผลการวิจัยจากประเด็นเพิ่มเติม จากผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์ และการตรวจสอบโดยนักกฎหมาย เรื่อง หน้าที่และความรับผิดชอบต่อ สถาบันด้านการสร้างชื่อเสียงและความนิยมต่อสถาบัน คู่มือรักษาทรัพย์สินในส่วนกลางของ สถาบัน ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องอย่างเด่นชัดกับผลการสัมภาษณ์ในเชิงคุณภาพ และสอดคล้องกับข้อกำหนดเกี่ยวกับ หน้าที่ของนิสิตนักศึกษาในข้อบังคับว่าด้วยกิจกรรมนิสิตนักศึกษาของ รัฐ ดังเช่น ข้อบังคับสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ว่าด้วยกิจกรรมนักศึกษา พ.ศ. 2534 ข้อ 11 กล่าวว่า นักศึกษามีหน้าที่รักษาและนำชื่อเสียง เกียรติคุณมาสู่ตนเอง หมั่นดูแลและ สถาบัน ทั้งนี้อภิปรายผลได้ว่า นิสิตนักศึกษาเป็นเสมือนตัวแทนของสถาบัน ซึ่งทำหน้าที่ ประชาสัมพันธ์คุณภาพของสถาบันให้กับสังคมและชุมชน ดังนั้นในการปฏิบัติตนใด ๆ ก็ตามใน สถานะที่เป็นนิสิตนักศึกษา จึงเป็นสิ่งที่ต้องระมัดระวัง เพราะอาจมีผลกระทบทั้งในทางบวกและทาง ลบกับทางสถาบันได้ ดังเช่น หลักการเกี่ยวกับเสรีภาพในการแสดงออก (freedom of expression) ใน Joint Statement on the Rights and Freedom of Students ตามการวิเคราะห์ของโนว์ส (Knowles, 1970) กล่าวไว้อย่างชัดเจนว่าการกระทำใด ๆ ก็ตามซึ่งก่อให้เกิดความรุนแรง นิสิต นักศึกษาจะต้องมีหน้าที่ในการให้ข้อมูลกับชุมชน ว่าคำพูดและการกระทำของนิสิตนักศึกษาไม่ได้ อยู่ในฐานะเป็นตัวแทนของสถาบัน หรือบุคคลอื่นใดในสถาบัน

3. การอภิปรายผลการพัฒนาประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย พร้อม ด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย

การอภิปรายผลการพัฒนาประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษา พร้อมด้วย กระบวนการพิจารณาทางนิตินัยได้อภิปรายผลเป็น 2 ส่วน คือ

3.1 ผลการพัฒนาประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย

3.2 ผลการพัฒนากระบวนการพิจารณาทางนิตินัย

3.1 ผลการพัฒนาประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย

ผลการพัฒนาประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย จัดตามหลัก การอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายในการดำเนินงานของสถาบันกับนิสิตนักศึกษา 14 เรื่อง ตาม หลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายของแคปลิน และลี (1995) โดยแต่ละเรื่องแยกเป็นประเด็น สิทธิและเสรีภาพของนิสิตนักศึกษา และหน้าที่และความรับผิดชอบของนิสิตนักศึกษา สรุปผลการ อภิปราย ดังนี้

3.1.1 การจัดทำประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย ได้ผลสอดคล้องกับหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายของแคปลินและลี เป็นส่วนใหญ่ และจากการสัมภาษณ์ในเชิงคุณภาพพบว่า มีหลักกฎหมายของรัฐที่เกี่ยวข้องคือ ประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อธิบายได้ว่า มาตราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายทั้ง 2 ฉบับ จะเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิผู้อื่น การหมิ่นประมาท และการเปิดเผยความลับผู้อื่น ซึ่งเน้นการคุ้มครองสิทธิพื้นฐานของบุคคลตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันกำหนดให้ผู้ประพฤติดังกล่าวจะต้องถูกลงโทษตามกฎหมาย มาตราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมีถึง 5 มาตรา เป็นมาตราในหมวด 1 ความรับผิดชอบเพื่อละเมิด จำนวน 1 มาตรา คือ มาตรา 423 และมาตรา ในหมวด 3 ความผิดฐานหมิ่นประมาท จำนวน 4 มาตรา คือ มาตรา 326 มาตรา 328 มาตรา 329 และมาตรา 393 มาตรากำหนดโทษของความผิดดังกล่าวได้ถูกรองรับตามกฎหมายตาม มาตรา 64 ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 1-6 อาญา แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2535 (พิชัย นิลทองคำ, 2535) กล่าวไว้ว่า “บุคคลจะแก้ตัวว่าไม่รู้กฎหมายเพื่อให้พ้นจากความรับผิดในทางอาญาไม่ได้ แต่ถ้าศาลเห็นว่าตามสภาพและพฤติการณ์ผู้กระทำความผิด อาจจะไม่ว่างกฎหมายบัญญัติว่าการกระทำนั้นเป็นความผิด ศาลอนุญาตให้แสดงพยานหลักฐานต่อศาล และถ้าศาลเชื่อว่าผู้กระทำไม่ว่างกฎหมายบัญญัติไว้เช่นนั้น ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้” นั้นหมายถึงคนไทยทุกคนต้องเคารพและปฏิบัติตามข้อกำหนดกฎหมายของบ้านเมือง ซึ่งถ้าประพฤติดังกล่าวที่กำหนดย่อมต้องได้รับโทษตามกฎหมาย และอาจมีโทษน้อยกว่าเดิม ตามดุลยพินิจของศาลก็ได้ แต่ไม่ได้หมายถึงพ้นโทษจากการกระทำ ซึ่งสอดคล้องกับ หยุต แสงอุทัย (2542) ที่กล่าวว่าบุคคลทุกคนต้องรู้เรื่องกฎหมาย หากจะแก้ตัวว่าการกระทำความผิด เกิดจากการแก้ตัวว่าไม่รู้กฎหมายย่อมทำไม่ได้

3.1.2 อภิปรายผลประเด็นเนื้อหาที่เพิ่มขึ้น และตัดออกจากผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์ และการตรวจสอบโดยนักกฎหมาย อภิปรายผลในประเด็นตามการดำเนินงานต่าง ๆ ของสถาบันที่เกี่ยวกับหลักกฎหมายอุดมศึกษา ดังนี้

การรับเข้า ประกอบด้วย การรับเข้านิสิตนักศึกษาใหม่ การรับเข้าผู้ที่เรียนจบแล้วและต้องการกลับเข้ามาเรียนเพิ่มเติม หรือเรียนเพิ่มเติมอีกหนึ่งปริญญา และการรับเข้าของนิสิตนักศึกษาที่หยุดพักการเรียนหรือขอกลับเข้ามาเรียนใหม่ เป็นต้น ข้อมูลสถิติและเสรีภาพ และหน้าที่และความรับผิดชอบของนิสิตนักศึกษาตรงกับหลักการรับเข้า (admission) ของ แคปลิน และลี (Kaplin and Lee, 1995) เรื่องกฎหมายพื้นฐานในการกำหนดมาตรฐานกระบวนการคัดเลือก การตัดสินใจคัดเลือกตามมาตรฐานความต้องการทางวิชาการของแต่ละสถาบัน และการรับเข้าใหม่โดยกำหนดว่าผู้บริหารจะเป็นผู้ควบคุมดูแลและช่วยกำหนดกฎของ

การรับเข้าซึ่งพิจารณาจากเกณฑ์ในการบริหาร 3 ข้อ คือ กระบวนการในการคัดเลือกต้องไม่ทำตามอำเภอใจและไม่เปลี่ยนแปลงไปมา สถาบันต้องผูกพันกับการดำเนินการภายใต้ทฤษฎีสัญญา โดยยึดมาตรฐานของการบริหารและเคารพการตัดสินใจในการบริหาร และสถาบันจะต้องไม่มีการแบ่งแยกระหว่างพื้นฐานของเชื้อชาติ เพศ อายุ ความพิการ เป็นต้น ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าผลการวิจัยในเรื่องนี้สอดคล้องกับหลักการและกระบวนการในการบริหารของแคปลิน และลี และสอดคล้องกับหลักของรัฐธรรมนูญในเรื่องการไม่เลือกที่รักมักที่ชัง และความเสมอภาคเท่าเทียมกัน และตรงตามภารกิจของสิทธิและเสรีภาพตามความคิดเห็นของ บรรเจิด สิงคะเนติ (2543) วรพจน์ วิศรุตพิชญ์ (2543) และอุดม รัฐอมฤตและคณะ (2544) ได้กล่าวถึงภารกิจของสิทธิและเสรีภาพข้อหนึ่งสรุปว่าสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญมีฐานะหน้าที่ในการห้ามมิให้มีการเลือกปฏิบัติหรือหน้าที่เพื่อให้เกิดการปฏิบัติอย่างเสมอภาค จึงเป็นการกระทำหน้าที่เพื่อป้องกันมิให้มีการใช้อำนาจอำเภอใจของอำนาจมหาชน

สำหรับประเด็นเนื้อหาที่ตัดออกโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์ และการตรวจสอบโดยนักกฎหมาย เป็นประเด็นที่ตรงกับการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มทางกฎหมาย และกลุ่มผู้นำนิสิตนักศึกษาในเชิงคุณภาพที่เห็นต่างกับหลักของ แคปลิน และลี เรื่องการออกระเบียบ ข้อบังคับเพื่อปกป้องสิทธิพิเศษของสถาบันในการรับเข้า ซึ่งเหตุผลที่ไม่ใช้หลักกฎหมายในข้อนี้เพราะสถาบันอุดมศึกษา ควรให้สิทธิและเสรีภาพแก่ผู้ที่จะเข้ามาเป็นนิสิตนักศึกษาของสถาบันอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 บัญญัติรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง (มาตรา 4) และบุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุผลแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ย่อมจะกระทำมิได้ เป็นต้น

การให้เกรด หน่วยกิตและปริญญา ได้กำหนดสิทธิและเสรีภาพของนิสิตนักศึกษา และหน้าที่และความรับผิดชอบของนิสิตนักศึกษาตรงกับหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายของ แคปลิน และลี เรื่องการกำหนดขอบเขตมาตรฐานทางวิชาการสำหรับนิสิตนักศึกษาปกติ และมาตรการช่วยเหลือนิสิตนักศึกษาที่ไร้ความสามารถทางร่างกาย และเรื่องข้อกำหนดในการให้เกรด การให้ปริญญา และการถอดถอนปริญญา สำหรับประเด็นเนื้อหาที่เพิ่มขึ้นจากผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์ และการตรวจสอบโดยนักกฎหมาย ได้แก่ สิทธิในการทราบการประเมินที่รวดเร็วและตรงตามกำหนดเวลา สิทธิได้รับการจัดคณะกรรมการตรวจสอบการให้คะแนนจากสถาบัน และหน้าที่และความรับผิดชอบในการเข้าร่วมประเมินอาจารย์ผู้สอนตามกำหนด เหตุผลทั้ง 3 ประเด็นตรงกับหลักการประกันคุณภาพทางการศึกษา เพื่อเป็นการคุ้มครอง

สิทธิของผู้เรียนจากความไม่เป็นธรรมจากอาจารย์ผู้สอน ที่มีผลต่อการวางแผนการเรียนของนิสิต นักศึกษาในภาคเรียนต่อไป นอกจากนั้นนิสิตนักศึกษาควรได้รับการจัดกลไกความช่วยเหลือจาก สถาบันในการให้คะแนนที่เป็นธรรม โดยไม่เลือกปฏิบัติตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ และปราศจากการข่มขู่จากผู้สอนโดยใช้คะแนนเป็นเครื่องมือ ซึ่งสอดคล้องกับผลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหาร และกลุ่มทางกฎหมายในเชิงคุณภาพในประเด็นเกี่ยวกับหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับ กฎหมายของแคปลิน และลี เรื่องการป้องกันการข่มขู่ทางเพศจากอาจารย์ผู้สอน ซึ่งกลุ่มผู้ให้ สัมภาษณ์ทั้งสองฝ่ายไม่เห็นด้วยที่จะกำหนดสิทธิและเสรีภาพในเรื่องนี้ เพราะทางสถาบันอุดม ศึกษาทุกแห่งมีมาตรฐานของตนปกป้องสิทธิด้านนี้แล้ว เช่น สถาบันอุดมศึกษาของรัฐจะมีวินัยข้าราชการและการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการของสถาบัน และของคณะ เป็นตัวกำหนดการ ปกป้องคุ้มครองสิทธิให้กับนิสิตนักศึกษาส่วนสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ได้มีการประกันคุณภาพ ด้านการเรียนการสอน โดยผู้สอนต้องส่งข้อสอบที่ตรวจแล้วมาให้หน่วยงานกลางที่เกี่ยวข้องเพื่อ ตรวจสอบความโปร่งใส จึงทำให้อาจารย์ผู้สอนไม่สามารถใช้คะแนนเป็นเครื่องมือในการข่มขู่ หรือกลั่นแกล้งนิสิตนักศึกษา ผลการวิจัยมีความเด่นชัดและสอดคล้องกับการตัดประเด็นการ กำหนดสิทธิและเสรีภาพ ให้นิสิตนักศึกษาเพื่อป้องกันการข่มขู่ทางเพศจากอาจารย์ผู้สอนตาม หลักของแคปลินและลี ทั้งนี้ เนื่องมาจากสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนได้มีหลักวินัยและ การจัดกลไกเพื่อปกป้องให้กับนิสิตนักศึกษาแล้ว

การจัดทำแฟ้มและการบันทึกแฟ้ม เป็นสิทธิของสถาบันใน การมีอำนาจการพิจารณาจัดทำบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับนิสิตนักศึกษา เพื่อการบริหารจัดการของ สถาบัน โดยยึดหลักการให้ความมกย่องนับถือในการจัดทำและคำนึงถึงสิทธินิสิตนักศึกษา เช่น สิทธินำผลการบันทึกของตนเองมาใช้ สิทธิการให้ข้อคัดค้านเนื้อหาในการบันทึก และการขอ ความช่วยเหลือถ้าถูกละเมิดสิทธิ รวมทั้งการเปิดเผยข้อมูลสำหรับบุคลากรอื่นในสถาบันและภายนอกสถาบัน ซึ่งผลการวิจัยได้สอดคล้องกับหลักของแคปลินและลี และสอดคล้องกับหลักกฎหมาย 3 ฉบับของสหรัฐอเมริกาที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแฟ้มและบันทึกแฟ้มของนิสิตนักศึกษา คือ The Buckley Amendment, State Law และ The Federal Privacy Act (อ้างถึงใน Kaplin and Lee, 1995) ได้กำหนดการออกข้อบังคับตามหลัก ดังนี้

- 1) นิสิตนักศึกษามีสิทธิในการนำบันทึกผลการศึกษาของตนมาใช้ได้
- 2) นิสิตนักศึกษามีสิทธิให้ข้อคัดค้านเนื้อหาในการบันทึกได้
- 3) คำนึงถึงการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวในการบันทึกกับบุคคลอื่นในสถาบันและบุคคลภายนอก

- 4) สถาบันต้องแจ้งให้นิสิตนักศึกษาทราบถึงสิทธิของตนตามระเบียบ ข้อบังคับ
- 5) นิสิตนักศึกษามีสิทธิขอความช่วยเหลือในกรณีที่สถาบันได้ล่วงละเมิดสิทธิตามระเบียบ ข้อบังคับ

เหตุผลดังกล่าวสอดคล้องกับการเพิ่มประเด็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์ และการตรวจสอบโดยนักกฎหมายอย่างชัดเจนในเรื่อง สิทธิในการรักษาความลับส่วนบุคคลเว้นแต่ข้อมูลนั้นอาจเป็นสาเหตุสู่อันตรายต่อตนเองหรือบุคคลอื่น และสิทธินำผลการบันทึกแฟ้มของตนมาใช้

องค์การนิสิตนักศึกษา ได้กำหนดรูปแบบการจัดตั้งตามโครงสร้าง

สร้างของสถาบันดังปรากฏในระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยกิจกรรมนิสิตนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ของไทย รวมทั้งธรรมนูญนิสิตนักศึกษาของบางสถาบันเช่น ข้อบังคับว่าด้วยธรรมนูญนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. 2533 และธรรมนูญ ประจำปี พ.ศ. 2545 ของสภานักศึกษา องค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ เป็นต้น ผลจากการวิจัยได้สอดคล้องกับหลักของ แคปลิน และลี ที่ว่าองค์การนิสิตนักศึกษาเป็นเสมือนหน่วยงานหนึ่งในสถาบันที่ให้สภาพการแสดงออกของนิสิตนักศึกษาตามศักยภาพของสถาบัน และผูกพันกับข้อตกลง (commitment) ของสถาบันและการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของนิสิตนักศึกษา การจัดองค์การนิสิตศึกษานั้นทางสถาบันควรให้สิทธิในเรื่องสิทธิในการจัดองค์กร (right to organize) สิทธิในการไม่จัดตั้งองค์กร (right not to organize) สิทธิและเสรีภาพในการรวมกลุ่ม สิทธิและเสรีภาพทางความคิดและการแสดงความคิดเห็น รวมถึงหลักของการไม่เลือกที่รักมักที่ชัง (principle of nondiscrimination) และหลักการจัดกิจกรรมทางศาสนา เป็นต้น

สำหรับประเด็นที่เพิ่มขึ้นจากผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์ และจากการตรวจสอบโดยนักกฎหมาย เป็นประเด็นเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพในเรื่องเสรีภาพในการลงสมัครรับเลือกตั้งหาเสียง และเลือกตั้งผู้นำองค์กรนิสิตนักศึกษา สิทธิในการเรียนรู้การลงมติลงถูกเพื่อทราบข้อบกพร่องในการทำกิจกรรม สิทธิได้รับการบันทึกผลการทำกิจกรรมโดยเหตุผลว่าเป็นสิทธิของนิสิตนักศึกษา ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ว่าการจัดองค์การนิสิตนักศึกษาเป็นการเปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการปกครองของสถาบัน ซึ่งสอดคล้องกับหลักเสรีภาพในการแสดงออก (freedom of expression) เสรีภาพในการพัฒนาเอกลักษณ์ทางความคิด และการแสดงออก (freedom to develop integrity of thought and action) เสรีภาพในการสมาคม (freedom of association) และการมีส่วนร่วมในการปกครองของสถาบัน (participation in institutional governance) ตามการวิเคราะห์ Joint Statement on the Rights and Freedoms of Students ของ Knowles (1970) ซึ่งเน้นหลักในการกำหนดสิทธิและเสรีภาพของนิสิตนักศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา

ส่วนประเด็นที่เกี่ยวกับหน้าที่นิสิตนักศึกษาได้เพิ่มเรื่อง หน้าที่ส่งเสริมและรักษา ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ ผลการเพิ่มดังกล่าวได้สอดคล้องกับข้อกำหนดเรื่องหน้าที่ของนิสิตนักศึกษา ในข้อบังคับว่าด้วยกิจกรรมนิสิตนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบางแห่ง เช่น ข้อบังคับมหาวิทยาลัยบูรพา ว่าด้วยกิจกรรมนิสิตระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2540 หมวดที่ 2 สิทธิเสรีภาพและหน้าที่นิสิต ข้อ 6(4) นิสิตมีหน้าที่ผดุงไว้ซึ่งขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของชาติไทย สำหรับประเด็นสิทธิได้รับการบันทึกผลการ ทำกิจกรรม เป็นประเด็นใหม่ที่ทางสถาบันควรจะสนับสนุน ส่งเสริมขวัญและกำลังใจแก่นิสิต นักศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งอาจมีรูปแบบหลากหลายในอนาคต

สิ่งพิมพ์นิสิตนักศึกษา การบริหารจัดการเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์นิสิต นักศึกษาดำเนินการตามข้อบังคับของสถาบันที่ยินยอมอนุญาตให้นิสิตนักศึกษาดำเนินการภายใต้ อิสรภาพของการพิมพ์ และข้อยกเว้นเกี่ยวกับการป้องกันข้อความหรือสื่อที่ลามกอนาจาร และการ หมิ่นประมาท ซึ่งสอดคล้องกับหลักของ แคลปลิน และลีในทุกด้าน สำหรับความคิดเห็นเพิ่มเติม ของผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์ และการตรวจสอบโดยนักกฎหมายเรื่องเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น โดยสุจริต เป็นจริงและไม่หมิ่นประมาทผู้อื่น เสรีภาพในการพิมพ์การโฆษณาโดยไม่หมิ่น ประมาทผู้อื่นและไม่ผิดกฎหมายแพ่งและกฎหมายอาญาของรัฐ รวมทั้งหน้าที่และความรับผิดชอบ โดยการไม่ละเมิดลิขสิทธิ์และหมิ่นประมาทผู้อื่น นอกจากสอดคล้องกับหลักของ แคลปลิน และลี ยังสอดคล้องกับหลักเสรีภาพของสิ่งพิมพ์นิสิตนักศึกษา (freedom of the student press) ใน Joint Statement on the Rights and Freedoms of Students ของสหรัฐอเมริกาตามการ วิเคราะห์ของ Knowles (1970) และสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์กลุ่มนักกฎหมายในเชิง คุณภาพที่ระบุว่า การดำเนินงานสิ่งพิมพ์นิสิตนักศึกษาต้องคำนึงถึงกฎหมายที่ระบุโทษของการ ละเมิด และหมิ่นประมาทตามกฎหมายอาญา และกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังเช่นลักษณะ 11 ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพ ชื่อเสียง หมวด 3 ความผิดฐานหมิ่นประมาท มาตรา 328 ถ้าความ ผิดฐานหมิ่นประมาทได้กระทำโดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพหรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ แผ่นเสียงหรือสิ่งบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือ บันทึกอักษรกระทำโดยการกระจายเสียงหรือกระจายภาพ หรือโดยกระทำการป่าวประกาศด้วยวิธี อื่น ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท

การคัดค้านและเดินขบวน ผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ระเบียบ ข้อบังคับนิสิตนักศึกษาไทยไม่ปรากฏเรื่องการคัดค้านและเดินขบวนของนิสิตนักศึกษา ทั้งที่เป็นเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นในอดีตหลายครั้ง เช่น เหตุการณ์วันมหาวิปโยค ในวันที่ 14 ตุลาคม 2516 และเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ในวันที่ 20-24 พฤษภาคม 2534 ทั้งนี้อาจเกิดจาก

ทางสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ไม่อยากหยิบยกเรื่องนี้มากล่าวให้เกิดการตอกย้ำความรู้สึก และอุดมการณ์ ที่แตกต่างกัน หรือเกิดจากระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับนิสิตนักศึกษาไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลง ยังคงใช้ระเบียบ ข้อบังคับเดิม หรือถ้าเกิดการเปลี่ยนแปลงก็ได้คำนึงถึงเรื่องนี้ หรือเกิดจากการพัฒนากิจกรรมทางการเมือง ของนิสิตนักศึกษาในปัจจุบันนอกจากจะมีไม่มากแล้ว ลักษณะกิจกรรมยังไม่มี ความมั่นคงหนักแน่นเหมือนแต่ก่อน ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ ลำเนาวิ ขจรศิลป์ (2539)

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการคัดค้านและเดินขบวนอภิปรายผล เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพ และหน้าที่และความรับผิดชอบของนิสิตนักศึกษาสอดคล้องกับหลักของ แคปลิน และลี ในทุกประเด็น ได้แก่ การให้เสรีภาพในการแสดงออกของนิสิตนักศึกษา ทั้งเสรีภาพในการพูด เสรีภาพในการพิมพ์ เป็นต้น รวมทั้งหลักป้องกันอิสรภาพในการแสดงออกที่ไม่กระทบสิทธิผู้อื่นใน ลักษณะที่เกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบของนิสิตนักศึกษาที่ควรปฏิบัติ รวมทั้งการขออนุญาตกระทำกิจกรรมคัดค้านจากสถาบัน ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มทางกฎหมาย และกลุ่มผู้นำนิสิตนักศึกษาในเชิงคุณภาพ และสอดคล้องกับข้อคิดเห็นเพิ่มเติมจากผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์ และการตรวจสอบโดยนักกฎหมาย โดยเพิ่มเรื่องเสรีภาพในการจัดกิจกรรมคัดค้านโดยสันติวิธีในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ยืนบันทึก จัดหมายเปิดผนึก พบผู้บริหาร การเดินขบวน และการจัดเสวนา เป็นต้น รวมทั้งผู้คัดค้านและเดินขบวนมีหน้าที่ไม่ร่วมดำเนินการกับบุคคลภายนอกที่ไม่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับหลักเสรีภาพของการแสดงออก (freedom of expression) ใน Joint Statements on the Rights and Freedom of Students ตามการวิเคราะห์ของ Knowles (1970) และหลักของ แคปลิน และลี ที่กล่าวว่า นิสิตนักศึกษาต้องมีความรับผิดชอบในการให้ข้อมูลแก่ชุมชนเกี่ยวกับการพูดและการกระทำต่าง ๆ ว่าไม่ได้กระทำในฐานะเป็นตัวแทนของสถาบัน หรือบุคลากรของสถาบัน

หอพักนิสิตนักศึกษา ผลการบริหารจัดการเรื่องหอพักนิสิต นักศึกษาสอดคล้องตามหลักกฎหมายอุดมศึกษาของ แคปลิน และลี ครอบคลุมทุกเรื่อง ได้แก่ เรื่องการจัดทำข้อบังคับในการเข้าพักอาศัย ซึ่งแบ่งตามกลุ่มของผู้พักอาศัย เช่นตามกลุ่มอายุของ นิสิตนักศึกษา ตามเพศ ตามประเภทนิสิตนักศึกษา หรือสถานภาพของการบรรลุนิติภาวะ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกันอย่างเด่นชัดกับประเด็นเพิ่มขึ้นของผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์ และการตรวจสอบโดย นักกฎหมาย เรื่องสิทธิได้รับการจัดหอพักประเภทต่าง ๆ ตามความเหมาะสม เช่น หอพักนานาชาติ หอพักรวม หอพักสำหรับครอบครัว เป็นต้น ซึ่งเป็นสิ่งที่อาจเกิดขึ้นและมีความจำเป็นกับนิสิตนัก ศึกษาของไทย ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต นอกจากนี้ ผลการวิจัยได้สอดคล้องกับหลัก กฎหมายของแคปลินและลี ในเรื่องการตรวจค้นและการจับกุมหรือยึดทรัพย์สินของนิสิตนักศึกษาใน

หอพัก ทั้งผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ในเชิงลึก และประเด็นเพิ่มเติมจากผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์ และการตรวจสอบโดยนักกฎหมาย ในเรื่องสิทธิได้รับความคุ้มครองจากการตรวจค้นโดยแสดงเหตุ ผลความจำเป็นและมีพยาน และตรงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 บัญญัติว่า บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองในการที่จะอยู่อาศัยและครอบครองเคหสถานโดยปกติ สุข การเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครอง หรือการตรวจค้น เคหสถานจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย (มาตรา 35)

สำหรับประเด็นที่ตัดออกโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์ และการตรวจสอบโดย นักกฎหมาย เรื่องเสรีภาพในการเข้าพักในหอพักตามเพศที่ปรารถนา ในกรณีที่แปลงเพศแล้ว โดยมีเหตุผลในการตัดออกเพราะการแปลงเพศแล้ว เป็นการตรวจสอบได้ยากเพราะเป็นสิ่งที่ยู่ใน ร่มผ้าและอาจเป็นปัญหาในการบริหารงานและหากมีการตรวจค้นดังกล่าว จะเกิดการขัดแย้งกับ กฎหมายรัฐธรรมนูญ ที่บัญญัติว่าบุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การจับ คุมขัง ตรวจค้นบุคคลหรือการกระทำอันใดอันกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพ ตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย (มาตรา 31 วรรคสอง)

การศึกษา ผลการวิจัยสอดคล้องกับหลัก แคปลิน และลี เรื่อง หลักการจัดการกีฬา หลักการดำเนินการซึ่งคำนึงถึงเสรีภาพของความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และการ ป้องกันการได้รับบาดเจ็บทางกีฬา รวมทั้งการจัดสวัสดิการต่าง ๆ ที่ให้สิทธิเท่าเทียมกันทั้งนิสิต นักศึกษาปกติและนิสิตนักศึกษาพิการ และสอดคล้องกับ Heyward (1993) ที่กล่าวว่าสถาบัน มีความรับผิดชอบเบื้องต้น 2 เรื่อง คือ สถาบันจะต้องไม่เลือกที่รักมักที่ชังกับนิสิตนักศึกษาพิการ และสถาบันต้องให้บริการความช่วยเหลือ ให้สิทธิผลประโยชน์ และจัดโปรแกรมต่าง ๆ ช่วยนิสิต นักศึกษาที่พิการ รวมทั้งสอดคล้องกับ Nichol (1974) อ้างถึงใน Kroeger และ Schuck, (1993) ที่ว่านิสิตนักศึกษาที่พิการเป็นผู้ที่ปราศจากโอกาสต่าง ๆ เว้นเสียแต่ได้รับการจัดโปรแกรม นโยบาย และกระบวนการต่าง ๆ จากสถาบัน ช่วยเหลือพวกเขา สำหรับประเด็นหลักกฎหมายของ แคปลิน และลีในเรื่องการกีฬาที่ไม่ได้ปรากฏในผลการวิจัย คือ เรื่อง กฎเกี่ยวกับการทดสอบการใช้ยา (dryg testing) ซึ่งอภิปรายผลได้ว่า อาจเกิดจากมุมมองของสถาบันว่าน่าจะเป็นเรื่องการกีฬาใน ระดับจังหวัด หรือระดับชาติมากกว่า

การอภิปรายผลในประเด็นเพิ่มขึ้นจากผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์ และการตรวจสอบ โดยนักกฎหมาย เรื่องสิทธิได้รับการจัดจ้างผู้ฝึกสอนในกีฬาที่อาจเจ็บตัวและเป็นอันตรายได้ง่าย เช่นยูโด มวย รับบีฟุตบอล เป็นต้น เป็นประเด็นที่สอดคล้องทั้ง แคปลินและลี และผลจากการ สัมภาษณ์ในเชิงคุณภาพ

กฎระเบียบและข้อบังคับทางวินัย ผลการวิจัยได้สอดคล้องกับหลักของแคปลินและลี ในเรื่องหลักการจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อเป็นข้อตกลงเบื้องต้นระหว่างนิสิตนักศึกษากับสถาบัน เพื่อป้องกันความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นกับนิสิตนักศึกษา ตรงกับผลการวิจัย เรื่อง สิทธิได้รับการจัดทำหลักการและกระบวนการทางวินัยนิสิตนักศึกษาจากสถาบัน เกี่ยวกับการกล่าวหาว่ากระทำความผิด การสอบสวน การรับฟัง การพิจารณาตัดสินคดี การร้องทุกข์ และการลงโทษ เป็นต้น ทั้งนี้ในการปรับปรุงระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ควรให้สิทธินิสิตนักศึกษามีตัวแทนกำหนดทิศทางและมีส่วนร่วมในการปรับปรุงกฎระเบียบ ตามข้อเสนอเพิ่มเติมจากผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์ และการตรวจสอบโดยนักกฎหมาย ซึ่งขัดแย้งกับบรูบาเชอร์ และรูดี (Brubacher and Rudy 1958) และสเซนเคิล (Schenkel, 1971) ที่กล่าวว่า ตั้งแต่กึ่งทศวรรษ 1960 เป็นต้นมา การมีส่วนร่วมในการปกครองของนิสิตนักศึกษา ได้ค่อย ๆ ถูกจำกัดโครงสร้างของการปกครองที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการร่างกฎระเบียบ การปฏิบัติการเกี่ยวกับกฎหมาย และการพัฒนานโยบายของสถาบันและนโยบายทางวิชาการ ส่วนประเด็นเพิ่มเติมเรื่องสุดท้ายจากผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์ และการตรวจสอบโดยนักกฎหมาย คือ หน้าที่ของนิสิตนักศึกษาในการแจ้งกรรมการทางวินัยนิสิตนักศึกษาในกรณีพบเห็นการกระทำผิดกฎระเบียบ ข้อบังคับของสถาบัน กฎหมายบ้านเมือง และการถูกละเมิดสิทธิของตน ผลของการเพิ่มประเด็นนี้อาจเนื่องมาจากหน้าที่ของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 บัญญัติว่าบุคคลมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย (มาตรา 67) จึงทำให้เกิดหน้าที่ตามมา คือ การช่วยสอดส่องดูแลและคุ้มครองสิทธิของตนจากบุคคลที่ไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 67 ดังกล่าว

กระบวนการพิจารณาความผิดและบทลงโทษต่าง ๆ ผลการวิจัยมีส่วนที่สอดคล้องกับหลักของ แคปลินและลี เกี่ยวกับหลักการทั่วไปว่าสถาบันอุดมศึกษามีสิทธิในการภาคทัณฑ์ การไล่ออก และการลงโทษนิสิตนักศึกษาที่มีความประพฤติผิดทางวินัยและทางด้านวิชาการ ตามระเบียบ ข้อบังคับของแต่ละสถาบัน และสอดคล้องกับมาตรฐานทางวินัย (disciplinary standards) ใน Joint Statement on the Rights and Freedom of Students ตามการวิเคราะห์ของ Knowles (1970) ที่เน้นหลักและมาตรฐานทางวินัยนิสิตนักศึกษาตามหลักเสรีภาพเกี่ยวกับการเรียนรู้ เสรีภาพจากการดำเนินงานทางวินัย เว้นแต่ได้รับการพิสูจน์ตามหลักของกระบวนการยุติธรรม (due process) ซึ่งกระบวนการดังกล่าวเป็นหลักประกันพื้นฐาน ของกระบวนการอันยุติธรรมในการกล่าวหานิสิตนักศึกษาว่าเป็นผู้กระทำความผิด และสอดคล้องกับหลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามแนวของฝ่ายปกครอง โดยหลักนิติรัฐ หลักนิติธรรม และหลักศุภนิติกระบวนการ ซึ่งปรากฏอยู่ในวิจัยของ เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์ (2531) และสอดคล้องกับหลักทางวินัยนิสิตนักศึกษาของ ยัง (Young, 1972.a ; 1972 b) กอร์

ดอน (Gordon, 1971) ฮุกเกอร์ (Hooker, 1978) เบเกอร์ (Baker, 1992) อิมเบอร์และจีล (Imber and Geel, 1993) เรนซ์และคณะ (Rentz and others, 1996) แคนเนลล์ (Dannells, 1996) โนวีส (Knowles, 1997) และจาโนสิค และไรช์ (Janosik and Richl, 2000)

ประเด็นเพิ่มเติมจากผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์ และการตรวจสอบโดยนักกฎหมาย เรื่องสิทธิได้รับการดำเนินกระบวนการพิจารณาข้อกล่าวหาที่ยุติธรรมและชัดเจน ในแต่ละขั้นตอน สิทธิได้รับการปกป้องคุ้มครอง สิทธิส่วนบุคคล สอดคล้องกับหลักนิติธรรมของ เรช 1997 และ โจเวลล์, 1994 (อ้างในชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศาสตร์, 2541) และวรพจน์ วิศรุตพิชญ์ (2543)

3.2 ผลการพัฒนากระบวนการทางนิตินัย อภิปรายผลดังนี้

3.2.1 การพัฒนากระบวนการทางนิตินัย อภิปรายผลตามหลักของ นิติธรรม และหลักทางวินัยนิติศึกษาศึกษาตามการศึกษาของ วรพจน์ วิศรุตพิชญ์ (2543) ยัง (Young, 1972 b) เรช, 1977 และ โจเวลล์, 1994 (อ้างใน ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศาสตร์), 2541 และ แคนเนลล์ (Dannells, 1996) ได้ผลการวิจัยตามหัวข้อดังนี้ สิทธิทั่วไป การกำหนดปัจจัยที่เกี่ยวข้อง หลักการพิจารณา และกระบวนการพิจารณา และพบว่าเนื้อหาของประเด็นต่าง ๆ สอดคล้องกับหลักการของนักกฎหมายและนักการศึกษาดังกล่าว ยกเว้นเรื่องการล้างมลทิน เป็นประเด็นย่อยที่ได้ผลจากการวิจัยและการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหาร และกลุ่มทางกฎหมายในเชิงคุณภาพ ซึ่งเกิดขึ้นจากการเปิดโอกาสของรัฐบาลในการล้างมลทินให้กับผู้กระทำความผิด อันเนื่องมาจากโอกาสล้างมลทินต่างๆ

3.2.2 อภิปรายผลเนื้อหาที่เพิ่มขึ้นและตัดออก จากผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์และการตรวจสอบจากนักกฎหมาย อภิปรายผลตามประเด็นหัวข้อที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

สิทธิทั่วไป ผลการวิจัยพบว่าสิทธิทั่วไปเกี่ยวข้องกับสิทธิพื้นฐาน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 โดยเฉพาะประเด็นที่เพิ่มขึ้นจากผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์ และการตรวจสอบโดยนักกฎหมายในเรื่อง สิทธิในการปกป้องคุ้มครองจากการลงโทษด้วยวิธีรุนแรงหรือไร้มนุษยธรรม สิทธิจะไม่ถูกบังคับใช้กฎระเบียบ ข้อบังคับย้อนหลังยกเว้นกรณีที่เป็นคุณ สิทธิสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ในเบื้องต้น สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาโทษโดยมีคณะกรรมการหรือตัวแทนตามตำแหน่งครบองค์คณะตามเกณฑ์กำหนดของสถาบัน และสิทธิในการคุ้มครองพยาน ได้ผลสอดคล้องกับปราโมทย์ ประจนปัจจนึก (2543) ในการวิเคราะห์สิทธิของประชาชนในคดีอาญาตามรัฐธรรมนูญ

การกำหนดปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยพบว่าสอดคล้องกับกฎบัตรนิติศึกษาศึกษาต่างประเทศของประเทศสหรัฐอเมริกา และสหราชอาณาจักร โดยเฉพาะ

ในประเด็นเพิ่มเติมจากผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์ และการตรวจสอบโดยนักกฎหมาย ในเรื่องการจัดตั้งองค์กรนิสิตนักศึกษา เกี่ยวกับการบริหารงานวินัยในรูปแบบคณะกรรมการต่าง ๆ ตามความจำเป็นและความสามารถของนิสิตนักศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งที่กำหนดขึ้นใหม่ในประเทศไทย การจัดทำเนื้องานดังกล่าวอภิปรายผลได้ว่าต้องเกิดจากการเตรียมตัวทั้งนิสิตนักศึกษาและบุคลากรที่เป็นพี่เลี้ยงหรือที่ปรึกษาให้ทราบเกี่ยวกับหลักการทางกฎหมายให้พร้อมเสียก่อนจึงจะดำเนินการ มิฉะนั้นอาจทำให้นิสิตนักศึกษาเกิดความเครียด และมีผลกระทบต่อการศึกษา ซึ่งเป็นหน้าที่หลักของนิสิตนักศึกษา และอาจมีผลกระทบต่อการบริหารจัดการของสถาบัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มทางกฎหมาย และกลุ่มผู้นำนิสิตนักศึกษา ที่มีความคิดเห็นว่าจะจัดตั้งองค์กรดังกล่าวให้กับนิสิตนักศึกษาไทย เมื่อนิสิตนักศึกษามีความต้องการ และมีความพร้อมเพียงพอ

หลักการพิจารณาและกระบวนการพิจารณา ผลการวิจัย

สอดคล้องกับหลักนิติธรรมและหลักทางวินัยนิสิตนักศึกษา ในการจัดรูปแบบกระบวนการที่เป็นธรรม (due process model) สอดคล้องกับประเด็นเพิ่มเติมจากผู้ทรงคุณวุฒิ เว็บไซต์ และการตรวจสอบโดยนักกฎหมาย เรื่องตั้งคณะกรรมการพิจารณาเป็นอิสระจากการใช้อำนาจและกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ของสถาบัน การจัดกระบวนการพิจารณาให้กำหนดพื้นฐานระบบกล่าวหา ระบบสอบสวน และระบบการลงโทษของนิสิตนักศึกษา เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ กอร์ดอน (Gordon, 1971) ยัง (Young, 1972) ฮุกเกอร์ (Hooker, 1978) เบเกอร์ (Baker, 1992) เรช, 1977 และ โจเวลล์ส , 1994 (อ้างใน ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์, 2541) และ แดนเนลล์ส (Dannells, 1996) สรุปว่ารูปแบบกระบวนการที่เป็นธรรมต้องใช้ความสำคัญในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นหลัก โดยเฉพาะผู้กระทำผิด หรือผู้ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำผิด และสอดคล้องกับความคิดเห็นของ โฟเลย์ (Foley อ้างถึงใน Fley, 1964) ที่กล่าวว่าเมื่อนิสิตนักศึกษาถูกทำโทษ โทษของเขาไม่ใช่รับโทษตามอาญา แต่เป็นที่เกิดจากความละเอียดอ่อนในการพิจารณาที่ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของบุคคลในขณะนั้น และฟลีย์ (Fley, 1964) ได้สนับสนุนว่าความผิดส่วนใหญ่ของนิสิตนักศึกษาอาจมาจากสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งใน 3 อย่าง ได้แก่ พัฒนาระดับวุฒิภาวะไม่เพียงพอ ปัญหาทางจิตประสาท และขาดความเข้าใจหรือขาดแคลนข้อมูล นอกจากนี้ คาลลิส (Callis, 1967) ได้เห็นสอดคล้องกับผลการวิจัยว่า การที่สถาบันมีอำนาจในการออกกฎระเบียบเพื่อตอบสนองภารกิจของสถาบันที่เกี่ยวข้องกับนิสิตนักศึกษา และควรต้องมีมาตรฐานอยู่บนเหตุผลและความยุติธรรม

4. การอภิปรายผลการตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำไปใช้

ผลการตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ พบว่านิสิตนักศึกษาที่ตอบ

แสดงข้อคิดเห็นผ่าน เว็บไซต์ เรื่องการพัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาพร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัยมีความเห็นเกี่ยวกับผลการวิจัย 4 เรื่อง คือ กฎบัตรสิทธิ นิสิตนักศึกษา กฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษา สิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาตามหลักการอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย และกระบวนการพิจารณาทางนิตินัยโดยแสดงความคิดเห็นส่วนใหญ่ว่าควรนำไปใช้ทั้งหมด โดยมีผู้ตอบแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษามากที่สุด รองลงมาคือกฎบัตรสิทธิ นิสิตนักศึกษา สิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาตามหลักการอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายตามลำดับ ส่วนอันดับสุดท้ายเป็นเรื่องเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย ซึ่งอภิปรายผลได้ว่านิสิตนักศึกษามีความสนใจเรื่องหน้าที่ของตนเองมากที่สุด เป็นเพราะเป็นเรื่องใกล้ตัวและเป็นเรื่องใหม่ที่ถูกกำหนดขึ้นให้สอดคล้องกับสิทธิของตน ส่วนความสนใจตอบข้อคิดเห็นเรื่องกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย เป็นอันดับสุดท้าย ทั้งนี้เนื่องมาจากเป็นเรื่องที่เข้าใจยาก และไม่ใช่ว่าผู้ปฏิบัติในการบังคับให้เกิดสิทธิ รวมทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่บัญญัติให้สิทธิเสรีภาพและหน้าที่ของชนชาวไทยมากที่สุดอย่างที่ไม่เคยมีมาก่อน (คดีน. บุญสุวรรณ, 2542) การบัญญัติเรื่องสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ดังกล่าว ยังไม่ได้นำมาปรับปรุงใช้ในสถาบันอุดมศึกษา จึงทำให้นิสิตนักศึกษาไม่เกิดความคุ้นเคย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะระดับสถาบัน

1. สถาบันอุดมศึกษาควรนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นหลักในการจัดทำกฎบัตรเกี่ยวกับนิสิตนักศึกษาของสถาบัน หรือเป็นหลักในการร่างระเบียบ ข้อบังคับของสถาบันในการบริหารงานเกี่ยวกับนิสิตนักศึกษา ที่สอดคล้องกับหลักสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
2. ผลการวิจัยกฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย พร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัยฉบับนี้ มิได้เป็นหลักการที่ทุกสถาบันต้องนำไปใช้ทั้งหมด แต่เป็นหลักการที่ครอบคลุมการบริหารจัดการ เกี่ยวกับนิสิตนักศึกษาที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และหลักกฎหมายอุดมศึกษา ดังนั้นการจัดทำกฎบัตรนิสิตนักศึกษาของสถาบันต่าง ๆ ควรนำหลักการนี้ไปประยุกต์ใช้ร่วมกับภารกิจ (mission) นโยบายและวัฒนธรรมของสถาบันแต่ละแห่ง
3. สถาบันควรจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดทำกฎบัตรนิสิตนักศึกษาของตนโดยมีส่วนประกอบหลักของคณะกรรมการที่มาจากฝ่ายวิชาการ ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา และตัวแทนนิสิตนักศึกษา
4. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร

4.1 จัดตั้งหน่วยงานและสถานที่เฉพาะกิจ ในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของนิสิตนักศึกษา เช่น การจัดตั้งห้องพิจารณาคดีของนิสิตนักศึกษา เป็นต้น

4.2 กำหนดปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

4.2.1 กำหนดทรัพยากรทางด้านสถานที่ งบประมาณ และบุคลากรที่คัดสรรจากผู้มีความรู้ความเข้าใจทางด้านกฎหมาย จิตวิทยา สังคมวิทยา เป็นต้น

4.2.2 จัดระบบทางด้านวินัยนิสิตนักศึกษา และกระบวนการพิจารณามาตรฐาน เช่น ระบบกล่าวหา ระบบสอบสวน ระบบการพิจารณาคดี ระบบการลงโทษ และระบบอุทธรณ์

4.2.3 จัดนโยบายและโครงการพัฒนาบุคลากรผู้ปฏิบัติงานให้เข้าใจเรื่องสิทธิและหน้าที่เพื่อนำไปใช้

4.3 วางแผนการสร้าง ความเข้าใจตรงกันของบุคลากรภายในสถาบัน

4.3.1 จัดทำเอกสารเผยแพร่ลงในคู่มือนิสิตนักศึกษา เอกสารระเบียบข้อบังคับของสถาบัน หรือลงในเว็บไซต์ เป็นต้น

4.3.2 สอดแทรกความรู้ให้กับนิสิตนักศึกษาใหม่ ในวันปฐมฤกษ์นิเทศนิสิตนักศึกษา โดยร่วมมือกับฝ่ายวิชาการ และฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา

4.3.3 จัดนโยบาย หรือโครงการเผยแพร่ร่วมกับองค์กรนิสิตนักศึกษา หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

4.4 กำหนดวิธีการบังคับใช้ให้เกิดสิทธิ เป็นหัวใจสำคัญของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของบุคลากรภายในสถาบัน ซึ่งช่วยส่งเสริมและพัฒนาการเรียนการสอน รวมทั้งบุคลิกภาพของนิสิตนักศึกษาตามหลักประชาธิปไตย วิธีการทำให้สิทธิดังกล่าวให้เกิดผลในทางปฏิบัติควรมีการกำหนดแนวทางในการดำเนินการโดยผ่านกลไกต่าง ๆ 3 วิธี คือ

4.4.1 การส่งเสริม (promotion) ได้แก่การดำเนินการในด้านการกำหนดมาตรฐาน (standard setting) ในเรื่องรูปแบบของการออกกฎหมาย

4.4.2 การคุ้มครอง (protection) ได้แก่การดำเนินการในด้านการกำหนดวิธีการและกลไกในการคุ้มครองสิทธิในระดับคณะ และในระดับสถาบัน

4.4.3 การป้องกัน (prevention) ได้แก่การดำเนินกิจกรรมให้คำปรึกษา การให้คำแนะนำ การให้การศึกษ และ การให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะระดับชาติ

1. จัดทำกฎหมายอุดมศึกษาที่เกี่ยวกับการบริหารนิสิตนักศึกษาของประเทศไทย

2. จัดทำข้อกำหนดเกี่ยวกับนโยบายส่วนกลาง ในการปกป้องคุ้มครองและสนับสนุนการใช้สิทธิและเสรีภาพของนิสิตนักศึกษา ดังเช่น Joint Statement on the Rights and Freedom of Students ในสหรัฐอเมริกา

3. สนับสนุนการประยุกต์ใช้ผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่ นิสิตนักศึกษาไทยพร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย กับสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่ง ทั้งของรัฐและเอกชน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับผลของการนำไปใช้กฎบัตรนิสิตนักศึกษา ของแต่ละสถาบัน เช่น กฎบัตรนิสิตนักศึกษากับการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา กฎบัตรนิสิตนักศึกษากับการประกันคุณภาพทางการศึกษา เป็นต้น

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับระบบทางด้านวินัยนิสิตนักศึกษา และกระบวนการพิจารณามาตรฐานต่าง ๆ

3. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับหลักนิติธรรม หลักสุภณัติกระบวนการ หรือหลักนิตินัยของนิสิตนักศึกษา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. 2531. **องค์กรและวิถีคุ้มครองประชาชนและการควบคุมฝ่ายปกครองภายในฝ่ายปกครองในประเทศไทย**. ปริญญาานิพนธ์มหาบัณฑิต. ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- คณิน บุญสุวรรณ. 2542. **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 : สิทธิเสรีภาพ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**. กรุงเทพมหานคร : องค์กรค้ำของคุรุสภา,
- จรัญ โฆษานันท์. 2537. **นิติปรัชญา**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง,
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2544. งานกิจกรรมนิสิต สำนักงานนิสิตสัมพันธ์. **คู่มือการจัดกิจกรรมนิสิต**. ม.ป.ท,
- ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์. 2541. **หลักนิติธรรม ในเกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์ และคณะ, รวมบทความทางวิชาการเนื่องในโอกาสครบรอบ 90 ปี ธรรมศาสตร์ ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์**. หน้า 19-38. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
- ไชยยศ เหมะรัชตะ และนิติพงษ์ เชื้อบุญชัย. 2521. **คำบรรยายความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- เดโช สนวนานนท์. 2540. **คำอธิบายศัพท์ : รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540**. กรุงเทพมหานคร : วีทีซี คอมมิวนิเคชั่น.
- ธงทอง จันทรางศุ. 2542. **การเตรียมกฎหมายรองรับตามรัฐธรรมนูญในส่วนของทบวงมหาวิทยาลัย**. ในรายงานการสัมมนาทางวิชาการเนื่องในโอกาสสถาปนาทบวงมหาวิทยาลัยครบ 27 ปี **เรื่องรัฐธรรมนูญกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา**, หน้า 9-11. สำนักส่งเสริมและพัฒนาระบบบริหาร ทบวงมหาวิทยาลัย. ม.ป.ท,
- ธีรศักดิ์ อัครบวร. 2538. **กฎหมายการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน,
- ธีระ ศรีธรรมรักษ์. 2519. **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง,
- นพนิตี สุริยะ. 2537. **สิทธิและหน้าที่ในประเทศไทย ภาพสะท้อนจากด้านประวัติศาสตร์**. ใน **สู่ลัทธิมนุษยชน ลัทธิหรือหน้าที่ประเทศไทยในปัจจุบัน** หน้า 16 – 17. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นัยนา เกิดวิชัย. พ.ต.ท.หญิง. 2539. **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย**. นครปฐม : สำนักพิมพ์นิตินัย,

- บรรเจิด สิงคะเนติ. 2543. **หลักพื้นฐานของสิทธิ เสรี ภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน,
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. 2527. **สารานุกรมกฎหมายแพ่งและพาณิชย์**. จัดพิมพ์ในโอกาส ศ.อุกฤษ มงคลนาวิน ครบ 5 รอบ 10 มีนาคม. ม.ป.ท,
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. 2537. **กฎหมายทางเลือกของสังคมไทย**. กรุงเทพมหานคร : นิติธรรม, ทบวงมหาวิทยาลัย. 2540 **ประกาศทบวงมหาวิทยาลัยเรื่องคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของทบวงมหาวิทยาลัย 14 สิงหาคม 2540.**
- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. 2544. **ประมวลกฎหมายอาญา ฉบับอ้างอิง**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- ปราโมทย์ ประจนปัจจนึก. 2543 สิทธิของประชาชนในคดีอาญาตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540. **วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์**. ปีที่ 24 (ก.ค.-ธ.ค.2543) : 1-14,
- พงศ์ธร บุญอารีย์. 2543. **กฎหมายกับสังคม**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดวงกลม (2520), พรชูลี อาชวอำรุง. 2544. การวิเคราะห์สาระอุดมศึกษา ในเอกสารประกอบการสอนวิชา **Select Topic**. (อัดสำเนา),
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. 2542. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ คณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- ไพโรจน์ นาคะสุวรรณ. 2527. **กฎหมายการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : อักษรบัณฑิต,
- ภูมิชัย สุวรรณดี และคณะ. 2542. **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ นิติธรรม,
- มหาวิทยาลัยกรุงเทพ แผนกกิจกรรมนักศึกษา สำนักกีฬาและกิจกรรมนักศึกษา. 2545. **คู่มือกิจกรรมนักศึกษาปีการศึกษา 2545**. ม.ป.ท,
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. **ข้อบังคับว่าด้วยธรรมนูญนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. 2535**
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ งานพัฒนาหลักสูตรและการสอน กองบริการการศึกษา. 2544. **คู่มือการศึกษาและหลักสูตรระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. 2544**. ม.ป.ท,
- มหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายวิชาการ. 2543. **หลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2543-2544**. ขอนแก่น. โรงพิมพ์พระธรรมขันธ์,
- มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2539. **ข้อบังคับมหาวิทยาลัยขอนแก่นว่าด้วยองค์การนักศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ.2539**,
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กองกิจการนักศึกษา. 2544. **คู่มือนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่**. ม.ป.ท,

- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. 2542. **ข้อบังคับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีธนบุรีว่าด้วยกิจกรรมนักศึกษา พ.ศ.2542,**
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. 2544. **คู่มือสำหรับนักศึกษาใหม่.** กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี,
- มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. 2544. **ระเบียบการศึกษาและหลักสูตร ปีการศึกษา 2544.** กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอดีสัน เพรส โปรดักซ์,
- มหาวิทยาลัยนเรศวร. 2544. **คู่มือนิสิตระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2544.** รัตนสุวรรณ 3, มหาวิทยาลัยบูรพา. 2540. **ข้อบังคับมหาวิทยาลัยบูรพาว่าด้วยกิจกรรมนิสิตระดับปริญญาตรี พ.ศ.2540,**
- มหาวิทยาลัยบูรพา. 2544. **คู่มือการศึกษา นิสิตปริญญาตรีภาคปกติ. ปีการศึกษา 2544.** ชลบุรี. มหาวิทยาลัยบูรพา,
- มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 2541. **คู่มือนิสิตนักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรี 2541-2544.** มหาสารคาม. อภิชาติการพิมพ์ มหาสารคาม,
- มหาวิทยาลัยรังสิต. 2544. **คู่มือการศึกษามหาวิทยาลัยรังสิต 2544-2545.** ปทุมธานี. มหาวิทยาลัยรังสิต,
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. ม.ป.ป. **ข้อบังคับ ระเบียบประกาศเกี่ยวกับกิจการนักศึกษา. ม.ป.ท,**
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่. **ธรรมนูญประจำปี พ.ศ. 2545 ของสภานักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่.**
- มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. 2543. **คู่มือนักศึกษาปีการศึกษา 2543.** นครศรีธรรมราช : โรงพิมพ์ใหม่พรินติ้ง,
- มหาวิทยาลัยสยาม. 2544. **คู่มือนักศึกษาและหลักสูตร 2544.** กรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยสยาม,
- มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์. 2545. **คู่มือการศึกษาและหลักสูตรมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ 2545.** กรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์,
- มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ แผนกกิจกรรมนักศึกษา กองกิจการนักศึกษา. ม.ป.ป. **คู่มือการจัดกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์. ม.ป.ท,**
- ยุทธนา พูนทอง. 2539. **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย. พิมพ์ครั้งที่ 3.** กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติยุทธ์,
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2538. 2538.** กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร,

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2538. 2539.

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม,

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. 2540. กรุงเทพมหานคร : สำนักงาน

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร,

รัฐสิทธิ์ คุรุสุวรรณ. 2539. **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป.** กรุงเทพมหานคร : สำนัก

พิมพ์นิติธรรม,

วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. 2538. **สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ.** กรุงเทพมหานคร : วิทยุชน,

วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. 2543. **สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย**

พุทธศักราช 2540. กรุงเทพมหานคร : วิทยุชน,

วิจิตร ศรีสอาน. 2542. **การปฏิรูปการศึกษาในรายงานการสัมมนาทางวิชาการในโอกาส**

สถาปนาทบวงมหาวิทยาลัยครบ 27 ปี รัฐธรรมนูญกับการจัดการศึกษาระดับ

อุดมศึกษา. หน้า 25-31. สำนักส่งเสริมและพัฒนาระบบบริหาร ทบวงมหาวิทยาลัย.

ม.ป.ท,

วิทยาลัยศรีโสภณ. ม.ป.ป. **คู่มือการศึกษาวิทยาลัยศรีโสภณ.** ม.ป.ท,

วีระศักดิ์ แสงสารพันธ์. 2544. **ผู้เสียหายในคดีอาญา : การศึกษาสิทธิและการคุ้มครองสิทธิ**

ของผู้เสียหายในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย. ปริญญาานิพนธ์

มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,

วิชา ไชยสาร. 2546. **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ฉบับค้นคว้า –**

อ้างอิง ดัชนีคำค้น ประเด็นสำคัญ ประวัติความเป็นมา คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

และ 5 ปีแห่งการบังคับใช้. พิมพ์ครั้งที่ 4 . กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม

สมยศ เชื้อไทย. 2540. **กฎหมายแพ่ง : หลักทั่วไป.** พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์

วิทยุชน,

สุนีย์ มิลลิคามาลย์. 2541. **วิทยาการวิจัยทางนิติศาสตร์.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร :

สำนักพิมพ์นิติธรรม,

สุพิศ ปราณิตพลกรัง. 2528. **การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพผู้ต้องหาโดยองค์การตุลาการในชั้น**

ก่อนการพิจารณา : ศึกษาเปรียบเทียบกรณีไทยและสหรัฐอเมริกา. ปริญญาานิพนธ์

มหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

ลำเนาวัลย์ ขจรศิลป์. 2539. **มิติใหม่ของกิจการนักศึกษา 1: พื้นฐานและบริการนักศึกษา.**

กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต,

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. 2534. **ข้อบังคับสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือว่าด้วยกิจกรรมนักศึกษา พ.ศ.2534,**

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.งานทะเบียนและสถิตินักศึกษา กองบริการการศึกษา. 2543. **คู่มือนักศึกษา ประจำปีการศึกษา 2543 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. ม.ป.ท,**

สำนักกิจการสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ทบวงมหาวิทยาลัย. 2535. **พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2522 ฉบับปรับปรุงแก้ไข พ.ศ.2535. พิมพ์ครั้งที่ 3. ม.ป.ท,**

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. 2540. **พระราชบัญญัติ ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540. ม.ป.ท,**

ศรีราชา เจริญพานิช . 2541 .**รายงานการศึกษาวิจัยโดยร่างกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ เรื่องสิทธิและเสรีภาพทางการศึกษา เสนอ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ . กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท.**

หยุด แสงอุทัย. 2542. **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ประกายพรึก,**

อุทุมพร จามรมาน. 2533. **การวิเคราะห์เนื้อหาเรื่องในวารสารวิธีวิทยาวิจัย ฉบับพิเศษ. กรกฎาคม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,**

อุดมรัฐ รัฐอมฤต . นพนิธิ สุริยะ และ บรรเจิด สิงคะเนติ . 2544 . **การอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามมาตรา 28 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 . กรุงเทพมหานคร : สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ**

ภาษาอังกฤษ

Aldridge, S. & Rowley, J. 1998. Student's Charters : An evaluation and reflection in quality in higher education. Vol. 4 : pp. 77 – 36.

Astin, A. (ed) 1993. What matter in college : Four critical years revisited. San Francisco : Jossey – Bass,

Baker, T.R. 1992. The meaning of due process 30 years after Dixon : Rhetoric but little research. *NASPA journal*. Vol. 30 (1) : pp. 3 – 10.

Beeler, K.D. 1979. New forms of student activism : Lobbying, trusteeing, and collective bargaining, *Journal of College Student Personnel*, 20 (30) : pp. 197 – 202.

Beeson, G. 1998. A student charter as a component of quality improvement in higher education. *Quality in higher education*. Vol. 4, No 1 : pp. 12 – 25.

- Bowers, WJ and Salem, R.G. 1970. Disciplinary administration traditional and new. In A.S. Knowles (ed), **Handbook of college and university administration**, pp. 7-36 – 7-63. New York : McGraw – Hill,
- Brubacher , J.S. & Rudy , W. 1958. **Higher education in transition : An American history**. New York : Harper and Row
- Burke, Williams & Sorensen. **Education law** [online] 2003. Available from : <http://www.bwslaw.com/education-links.html>, [2003, January 19]
- Canterbury Christ Church University and College. **Student charter** [online] 2003. Available from : <http://www.student-support.cant.ac.uk/students/charter>, [2002, September 20]
- Copper, D,L & Lancaster. J.M. 1996. Perceived adherence to the “Joint Statement on Rights and Freedoms of Students on College Campuses”. **NASPA Journal**, Vol. 32 (3) : pp. 179 – 183.
- Curtin University of Technology. **Student charter** [On line] 2003. Available from : <http://startup.curtin.edu.au/services/charter.html>, [2002, September 20]
- Dannells, M. 1990. Changes in disciplinary policies and practices over 10 years. **Journal of College Student Development**. Vol. 31 : pp. 408 – 414.
- Dannells, M. 1996. Discipline and judicial affairs. In A.L. Rentz and others, **Student affairs practice in higher education**, pp. 175 – 213. Illinois : Charles C Thomas,
- Davis,L. and Murrell,M. 1994. The role of student responsibility in collegiate experience in **Turning teaching into learning** Ed 372702 : pp. 27 – 35.
- Deakin University. **Student bill of rights** [On line] 2000. Available from : <http://dugs.deakin.edu.au/Deakin+SOP.nsf/63fc2bc7f4bb07abca25677b00490867/256104dfoca25689d002162fo?openDocument>, [2000, December12]
- Durst, R.H. 1969. **The impact of court decisions rendered in the Dixon and Knight case on students disciplinary procedures in public institutions of higher education in the United States**. Doctoral dissertation, Purdue University.
- Dutton. T. B., Smith, F. W. & Zarle. T. 1969. **Institutional approaches to the adjudication of student misconduct**. Washington. DC : National Association of Student Personnel Association of Student Personnel Administrators.
- Emporia State University. **Student bill of rights** [On line] 2001. Available from : <http://www.emporia.edu/staff/hdbillri.htm>, [2001, January 8]

- Evans, G.R & Gill, J. (eds) 2001. **Universities & students : A guide to rights, responsibilities & practical remedies**. London : Kogan Page,
- Fley, J.A. 1964. Regulation of student conduct and legal implications. **Journal of the National Association of Women Deans and Counselors**. Vol. 27 (3) : pp. 105 – 113.
- Frankel, C. 1968. Rights and responsibilities in the student – college relationship. In E. Dennis & J.F. Kauffman (eds), **The college and the student**, pp. 232 – 304. Washington, DC : American Council on Education,
- Greenaway, J. 1995. Having the bun and the halfpenny : Can old public service ethics survive in the new Whitehall?, **Public Administration**, 73 : pp. 357 – 374.
- Grey, T.C. 1992. Civil rights vs. civil liberties : The case of discrimination verbal harassment. **Journal of higher education** Vol. 63 (5) : pp. 485 – 516.
- Gordon , K.W. (1971) . Due process : A swing toward student rights . **Journal of college student personnel** , Vol. 12 (2) : pp. 95 – 101
- Gronroos , C. , 1988 . Service quality : The six criteria of good perceived quality service . **Review of business**. Vol 9 , pp. 10 - 13
- Heyward. S.M. 1993. Student' rights and responsibilities. In S. Kroeger and J. Schuck, **Responding to disability issues in student affairs**, pp. 17 – 28. San Francisco : Jossey – Bass,
- Hooker, C. P. (ed) 1978. **The courts and education : The seventy – seven yearbook of the National Society for the study of Education**. Part I. Chicago : The University of Chicago press,
- Imber, M. & Gell, T. (eds) 1993. **Education law**. New York : McGraw – Hill,
- Indiana University. **IU code of student rights** [On line] 2000. Available from : <http://www.indu.edu/academic/bulletins/grad/code.html>, [2000, October 23]
- Indiana University – Purdue University Fort Wayne. **IPFW code of student rights, responsibilities & conduct** [online] 2001. Available from : <http://www.ipfw.edu/academic/bulletins/grad/part4/code/>, [2001, October 23]
- Janosik, S. and Riehl, J. 2000. Stakeholder support for flexible due process in campus disciplinary hearing. **NASPA Journal**. Vol. 37 (2) : pp. 444 – 453.
- Kaplin, W.A & Lee, B. A. (eds) 1995. **The law of higher education**. Third edition, San Francisco : Jossey – Bass Publishers,

- Knowles, A.S. (ed.) 1970. **Handbook of college and university administration**. New York : McGraw – Hill.
- Knowles, A.S. (ed) 1997. **The international encyclopedia of higher education**. Vol. 4, London : Jossey – Bass,
- Krippendorff, K. (ed) 1980. **Content analysis : An introduction to its methodology**. Vol. 5, USA : Sage publications,
- Kroeger, S and Schuck, J. (eds) 1993. **Responding to disability issues in student affairs**. Number 64, San Francisco : Jossey – Bass,
- Kumer, R. (ed) 1996. **Research methodology**. London. SAGE Publication,
- Lancaster, J.M. Cooper, D.L. & Harman, A.E. 1993. Current practices in student disciplinary administration. *NASPA Journal*. Vol. 30 : pp. 108 – 119.
- Liverpool John Moores University. **Student charter** [On line] 2002. Available from : <http://www.livjm.ac.uk.html>, [2002, September 19]
- Long, J.R. 1996. **A student's right – to – know : A descriptive study of the influence of the campus security act on institutional reporting of campus crime**. Thesis (Ed.D), Sociology, Criminology and Penology, Law. University of Kansas.
- Lowery, J.W. 1998. Institutional policy and individual responsibility : communities of justice and principle. **New direction for students** No 82., Summer 1998 : pp.15 – 27.
- Manchester Metropolitan University. **Charter statement** [On line] 2002. Available from : <http://www2.umist.ac.uk/student/handbook/charter.htm>, [2002, July 15]
- Marchant, J.C. 1970. Legal consideration of campus security and safety. In A.S. Knowles (ed), **Handbook of college and university administration : General**, pp. 1-21 – 1-22. New York : McGraw – Hill.
- Mendinger, D.C. 1968. Campus life in a litigious age. In E. Dennis & J.F. Kauffman (eds), **The college and the student**, pp. 318 – 325. Washington, DC : American Council on Education.
- Newmann, F.M. 1990. Reflective civic participation. In J. Kendall and other (eds), **Combining service and learning : A resource book for community and public service**, Vol. 1 (pp. 76 – 84). Raleigh, NC : National Society for Internships and Experiential Education.

- Ostroth, D.D., & Hill, D.E. 1978. The helping relationship in student discipline. **NASPA Journal**. Vol. 16 (2) : pp. 33 – 39.
- Otterstedt, W.V. 1970. Student relations. In A. S. Knowles (eds), **Handbook of College and university administration**, pp. 1-4 – 1-17 New York: McGraw – Hill Book.
- Pace, R. (ed) 1990. **The undergraduates : A report of their activities and progress in college in the 1980 s**. Los Angeles : UCLA Center for the study of evaluation.
- Pascarella, E., and Terenzini, P. (eds) 1991. **How college affect students**. San Francisco : Jossey – Bass.
- Patton, M.Q. (ed) 1990. **Qualitative evaluation and research methods**. (2 nd. ed). Newbury Park, CA : Sage Publication, Inc.
- Perreault, G.E. 1997. Citizen leader : A community service option for college student. **NASPA Journal**. Vol. 34 (2) : pp. 147 – 156.
- Rentz, A.L. and others (eds.) 1996. **Student affairs practice in higher education**. Second edition. Illinois : Charles C. Thomas.
- Sasser, W.E. and others . (eds), 1978.**Management of service operations**. New York : McGraw – Hill.
- Schenkel, W. 1971. Who has been in power ? In H.L. Hodgkinson & L.R. Meeth (eds.). **Power and authority : Transformation of campus governance** , pp 1 – 24. San Francisco : Jossey – Bass.
- Sheffield Hallam University. **Student charter**. [On line] 2002. Available from : <http://www.shu.ac.uk/prospectus/schart.html>, [2002, July 15].
- Steele, B.H. Johnson, D.H., & Rickard. S.T. 1984. Managing the judicial function in student affairs. **Journal of College Student**. Vol. 25 : pp. 337 – 342.
- Tait, A. 1994. **Conference Report Seminar on a student charter for distance education**. **Open Learning**, 9 : pp. 64 – 65.
- Tinto, V. (ed) 1987. **Leaving college : Rethinking the cases and cures of student attrition**. Chicago : University of Chicago Press,
- University of Derby. **Student charter**. [On line] 2002. Available from : [http://www.derby.ac.uk/academic-regulations/part-1/Student charter.pdf](http://www.derby.ac.uk/academic-regulations/part-1/Student%20charter.pdf), [2002, December 10]

- University of Florida. Undergraduate Student Bill of Rights [On line] 2002. Available from : E-mail : EDT gse@ufl.edu/osc/UF, [2002, June 21]
- University of Greenwick. **A Charter of Student Service**. [On line] 2002. Available from : <http://www.gre.ac.uk/students/office/gns/charter/charter.htm>, [2002, July 3]
- University of Lincolnshire & Humberside. **Student charter** [On line] 2000. Available from : http://www.directorate/student_charter_outside_U.K./006397.html, [2000, September 11]
- University of Nottingham. **Partnerships in Learning : A Guide for students**. [On line] 2002. Available form : E-mail : christine.humfrey@nottingham.ac.uk www.hott.ac.uk, [2002, February 17]
- University of Pennsylvania. **Charter of the University of Pennsylvania**. [On line] 2000. Available from : <http://server.penn.edu/acad/bulletin/bltnsrar.html>, [2002, June 9]
- University of Sunderland. **Student charter** [On line] 2002. Available from : <http://www.sunderland.ac.uk/studchart/charter.html>, [2002, December 12]
- University of Teeside. **Charter for Full - Time Student** [On line] 2002. Available from : E-mail : ccdu@tees.ac.uk International_office@tees.ac.uk www.tees.ac.uk, [2002, September 18]
- Victoria University of Wellington. **Student charter** [On line] 2002. Available from : <http://www2.Vuw.ac.nz/home/publications/charter-010627.pdf>, [2002, July 27]
- Warren Wilson College. **Bill of Student Rights and Responsibilities**. [On line] 2002. Available from : <http://www.warren-wilson.edu/-handbook/bill-hunt>, [2002, February 27]
- Weedon, M.A. 1996. **The implementation of the student right to know and campus security act of 1990 : An analysis of the dissemination of the annual security report in Virginia's fifteen senior public institutions of higher education**. Master Thesis. Higher Education, Administration Education. Virginia Commonwealth University.
- West's Encyclopedia of America. **Due process of law**. [On line] 2003. Available from : <http://www.com/conbus/weal/wdueproc.htm> [2003.January 12]
- Young, D.P. 1972a. The colleges and the courts. In L.J. Peterson & L.O. Garber (eds.), **The yearbook of school law 1972** pp. 201 – 260. Topeka, KS : National

Organization on Legal Problems of Education.

Young, D.P. 1972b. Due process standards and guide lines for student discipline In higher education. *Journal of College Student Personnel*. Vol. 12 (2) : pp. 102 – 106.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ชนศักดิ์ บ่ายเที่ยง (ผู้ทรงคุณวุฒิด้านอุดมศึกษา)
 - รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
 - อธิการบดีฝ่ายวิชาการ และรองอธิการบดีฝ่ายกิจกรรมนักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญเพระ แสงเทียน (ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย)
 - อาจารย์คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
 - อธิการบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม
 - อดีตผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครศรีธรรมราช สุพรรณบุรี และกาญจนบุรี
 - อดีตผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดชุมพร และ เพชรบุรี
 - อดีตผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์
3. นายโสภาส เขียววิชัย (ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมายและอุดมศึกษา)
 - ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและพัฒนาระบบ ทบวงมหาวิทยาลัย
 - อดีตผู้อำนวยการส่วนวินัย และนิติกรสำนักส่งเสริมและพัฒนาระบบบริหาร, ผู้อำนวยการส่วนวิเคราะห์งบประมาณ สำนักนโยบายและแผนอุดมศึกษา และ อดีตผู้อำนวยการส่วนโครงสร้างและการบริหารบุคคล สำนักส่งเสริมและพัฒนาระบบบริหาร ทบวงมหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบผลการวิจัยแบบ Connoisseurship Model

ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านอุดมศึกษา

1. ศาสตราจารย์ ดร.สำเนา ขจรศิลป์ อดีตอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุไรวรรณ ธนะสถิตย์
 - รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
 - อธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา และรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมสุข ธีระพิจิตร
 - รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม
 - อดีตหัวหน้าภาคอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

4. ดร.ธีรชอุณห์ เมืองนาโพธิ์

- คณบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์ วิทยาลัยปทุมธานี
- อดีตรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมายและอุดมศึกษา

5. รองศาสตราจารย์วิทิต มั่นตาวรรณ

- ที่ปรึกษาศูนย์สิทธิเด็กเอเชียเน็ท และอาจารย์คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

6. รองศาสตราจารย์ ดร.ศรียาชา เจริญพานิช

- รองอธิการบดีฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- อดีตรองอธิการบดีฝ่ายบริการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

7. รองศาสตราจารย์สุพจน์ สุโรจน์

- ผู้อำนวยการโครงการปริญญาบริหารงานยุติธรรมและ หัวหน้าสาขาบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยเกริก
- อดีตอาจารย์ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- อดีตผู้อำนวยการควบคุมความประพฤติกลาง กระทรวงยุติธรรม

8. นายอาจันต์ พัททองพรรณ

- ผู้พิพากษา ประจำศาลปกครอง
- อดีตผู้อำนวยการกองบริหารทรัพยากรมนุษย์ ทบวงมหาวิทยาลัย

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านผู้นำนิสิตนักศึกษา

9. นายกอปร ลิ่มสุวรรณ

- อดีตนายกองค์การนิสิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

10. นายฤทธิรงค์ สัตยานุฎลกิจ

- หัวหน้าฝ่ายทะเบียนประวัติ มหาวิทยาลัยสยาม
- อดีตนายกสโมสรนักศึกษา มหาวิทยาลัยสยาม

11. นายศราวุธ ปิ่นทอง

- อดีตนายกสโมสรนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

12. นายนิชา ยศวิไล

- ประธานสโมสรนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบข้อมูลทางกฎหมาย

1. นายเทพพิสุทธิ ประจิตร

- คณบดีคณะนิติศาสตร์ วิทยาลัยศรีโสภณ
- รองประธานคณะกรรมการ สาขาวิชานิติศาสตร์ สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. รองศาสตราจารย์ ท.พ.ดร.จิรศักดิ์ นพคุณ
 - รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
2. รองศาสตราจารย์วัฒนา ศิวะเกื้อ
 - รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต
3. นางสาวยิ่งลักษณ์ แสงอร่าม
 - นิติกร
4. รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส
 - รองคณบดีฝ่ายวิจัย คณะนิติศาสตร์
5. นายพลภัทร รัตนโสภิตกุล
 - ประธานสภานิสิต
6. นายณัฐพนธ์ เกษาศร
 - นายกองค้การนิสิต

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

1. นางสุภาพ ดวงใสว
 - ผู้อำนวยการกองบริการ (แทนรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ)
2. รองศาสตราจารย์ ดร.กำชัย จงจักรพันธ์
 - รองอธิการบดีฝ่ายการนักศึกษา
3. นายยุทธนา เพชรโพธิ์ศรี
 - นิติกร
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ วรรณปัญญาอนันต์
 - รองคณบดีฝ่ายกิจกรรมนักศึกษา คณะนิติศาสตร์
5. นางสาวน้ำทิพย์ ทิ้งวังาม
 - ตัวแทนสภานักศึกษา
6. นายกรวี ปริศนาอนันตกุล
 - นายกองค้การนักศึกษา

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

1. รองศาสตราจารย์ ดร.โฆษิต อินทวงศ์
 - รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
2. รองศาสตราจารย์สุเมธ แก้วแพรง
 - รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา
3. นายอรรถสุทธิ์ ไชติรัตน์
 - หัวหน้างานวินัยนิสิตนักศึกษา
4. รองศาสตราจารย์ประเสริฐ ตันสิริ
 - คณบดีคณะนิติศาสตร์
5. นายวีรวัฒน์ รัตนะ
 - ประธานสภานักศึกษา
6. นายอนุชิต สกุลบุญมา
 - นายกองค้การนักศึกษา

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิศรุต สุวรรณวิเวก
 - ผู้ช่วยรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ (แทนรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ)
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรรณวิภา ทัพวงศ์
 - รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พินิจ ทรัพย์มณี
 - อาจารย์คณะนิติศาสตร์ และตัวแทนนิติกร
4. นายธนัญชัย พงษ์จิระศักดิ์
 - นายกสโมสรนักศึกษา

มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

1. รองศาสตราจารย์ประเสริฐ สองทิศ
 - รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
2. รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ ลิกขาบัณฑิต
 - ที่ปรึกษารองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
3. อาจารย์ประทีป รักธรรม
 - ผู้อำนวยการกองกิจการนักศึกษา

4. อาจารย์ศรีพัชรา แก้วพิจิตร
 - อาจารย์คณะนิติศาสตร์ (แทนนิติกร)
5. พล.ต.ต.กัมพล อรุณพลอด
 - คณบดีคณะนิติศาสตร์
6. นายอภิรักษ์ชัย ยมทอง
 - นายกสมโมสรนักศึกษา

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

1. ดร.มณฑนา สานติวัฒน์
 - รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
2. อาจารย์สุนีย์ บุรณนิต
 - รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา
3. นายสมโชค แสงขำ
 - นิติกร
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรรุช กิจกุศล
 - คณบดีคณะนิติศาสตร์
5. นายธีรยุทธ หวังศรีนภาวงศ์
 - นายกสมโมสรนักศึกษา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อเอกสารที่ใช้ในการวิเคราะห์สาระ

รายชื่อเอกสาร

1. ไชยยศ เหมะรัชตะ และนิติพงษ์ เชื้อบุญชัย.2521. **คำบรรยายความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนาศานต์. 2541 . **หลักนิติธรรมในเกียรติขจร วัฒนสวัสดิ์ และคณะ, รวมบทความทางวิชาการเนื่องในโอกาสครบรอบ 90 ปี ธรรมศาสตร์ ศาสตราจารย์สัญญาธรรมศักดิ์**. หน้า 19-38. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
3. เดโช สนวนานนท์. 2540. **คำอธิบายศัพท์ : รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540**. กรุงเทพมหานคร: วีทีซี คอมมิวนิเคชั่น
4. นพนิติ สุริยะ. 2537. **สิทธิและหน้าที่ในประเทศไทย ภาพสะท้อนจากด้านประวัติศาสตร์**. ใน **สู่สิทธิมนุษยชน สิทธิหรือหน้าที่ประเทศไทยในปัจจุบัน** , หน้า 16-17 . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
5. บรรเจิด สิงคะเนติ. 2543. **หลักพื้นฐานของสิทธิ เสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน.
6. บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. 2527. **สารานุกรมกฎหมายแพ่งและพาณิชย์**. จัดพิมพ์ในโอกาส ศ.อุกฤษ มงคลนาวิน ครบ 5 รอบ 10 มีนาคม. ม.ป.ท.
7. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. 2542. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
8. ไพโรจน์ นาคะสุวรรณ.2527. **กฎหมายการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : อักษรบัณฑิต.
9. ภูมิชัย สุวรรณดีและคณะ. 2542. **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม
10. **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540**. 2540. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
11. รัฐสิทธิ์ คุรุสุวรรณ. 2539. **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม.
12. วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. 2538. **สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน.
13. วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. 2543. **สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน.
14. สมยศ เชื้อไทย. 2540. **กฎหมายแพ่ง : หลักทั่วไป**. พิมพ์ครั้งที่4. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน.

15. ศรีราชา เจริญพานิช. 2541. รายงานการศึกษาวิจัย โครงร่างกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษา
แห่งชาติ เรื่อง สิทธิและเสรีภาพทางการศึกษา เสนอ สำนักงานคณะกรรมการการ
ศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท.
16. หยุต แสงอุทัย. 2542. **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป**. พิมพ์ครั้งที่ 14.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ประกายพรึก.
17. Copper, D,L & Lancaster. J.M. 1996. Perceived adherence to the “ Joint Statement on
Right and Freedoms of Students on college campuses”. *NASPA Journal*, Vol. 32 (3) :
pp.179 – 183.
18. Dannells, M. 1996. Discipline and judicial affairs. In A.L. Rentz and others, **Student
affair practice in higher education**, pp. 175 – Illinois : Charles C Thomas.
19. Kaplin, W.A. & Lee, B. A. (eds) 1995. **The Law of higher education**. Third edition, San
Francisco : Kossy – Bass Publishers.
20. Knowles, A.S.(ed.)1970 **Handbook of college and university administration**.
New York : McGraw – Hill.
21. Knowles, A. S. (ed) 1997. **The international encyclopedia of higher education**. Vol. 4,
London : Jossey – Bass.
22. Young, D.P. 1972c. Due process standards and guide lines for student discipline. In
higher education. *Journal of College Student Personnel*. Vol. 12 (2) : pp. 102 – 106.

รายชื่อเอกสารจากเว็บ – ไซค์

23. Canterbury Christ Church University and College. **Student charter** [online] 2003. Available from : <http://www.student-support.cant.ac.uk/students/charter>, [2002, September 20]
24. Curtin University of Technology. **Student charter** [On line] 2003. Available from : [http:// startup.curtin.edu.au/services/charter.html](http://startup.curtin.edu.au/services/charter.html), [2002, September 20]
25. Deakin University. **Student bill of rights** [On line] 2000. Available from : <http://dugs.deakin.edu.au/Deakin+SOP.nsf/63fc2bc7f4bb07abca25677b00490867/256104dfoca25689d002162fo?openDocument>, [2000, December12]
26. Emporia State University. **Student bill of rights** [On line] 2001. Available from : <http://www.emporia.edu/staff/hdbillri.htm>, [2001, January 8]
27. Indiana University. **IU code of student rights** [On line] 2000. Available from : <http://www.indu.edu/academic/bulletins/grad/code.html>, [2000, October 23]
28. Indiana University – Purdu University fort Wayne. **IPFW code of student rights, responsibilities & conduct** [online] 2001. Available from : <http://www.ipfw.edu/academic/bulletins/grad/part4/code/>, [2001, October 23]
29. Liverpool John Moores University. **Student charter** [On line] 2002. Available from : <http://www.livjm.ac.uk.html>, [2002, September 19]
30. Manchester Metropolitan University. **Charter statement** [On line] 2002. Available from : <http://www2.umist.ac.uk/student/handbook/charter.htm>, [2002, July 15]
31. NASA. **Bill of rights and responsibilities for students of nursing 1970** (On line) 1999. Available from ; <http://rrr.nursing NSNA. Org/pubs/billofrights/indes.htm>, (1999, December 7)
32. Sheffield Hallam University. **Student charter**. [On line] 2002. Available from : <http://www.shu.ac.uk/prospectus/schart.html>, [2002, July 15]
33. University of Derby. **Student charter**. [On line] 2002. Available from : <http://www.derby.ac.uk/academic-regulations/part-1/Student charter.pdf>, [2002, December 10]
34. University of Florida. **Undergraduate Student Bill of Rights** [On line] 2002. Available from : E-mail : EDT gse@ufl.edu/osc/UF, [2002, June 21]

35. University of Greenwich. **A Charter of Student Service**. [On line] 2002. Available from : <http://www.gre.ac.uk/students/office/gns/charter/charter.htm>, [2002, July 3]
36. University of Lincolnshire & Humberside. **Student charter** [On line] 2000. Available from : [http://www.directorate/student_charter_outside_U.K./\[006397.html](http://www.directorate/student_charter_outside_U.K./[006397.html), [2000, September 11]
37. University of Nottingham. **Partnerships in Learning : A Guide for students**. [On line] 2002. Available form : E-mail : christine.humfrey@nottingham.ac.uk www.hott.ac.uk, [2002, February 17]
38. University of Pennsylvania. **Charter of the University of Pennsylvania**. [On line] 2000. Available from : <http://server.penn.edu/acad/bulletin/bltnsrar.html>, [2002, June 9]
39. University of Sunderland. **Student charter** [On line] 2002. Available from : <http://www.sunderland.ac.uk/studchart/charter.html>, [2002, December 12]
40. University of Teeside. **Charter for Full - Time Student** [On line] 2002. Available from : E-mail : ccdu@tees.ac.uk International_office@tees.ac.uk www.tees.ac.uk, [2002, September 18]
41. Victoria University of Wellington. **Student charter** [On line] 2002. Available from : <http://www2.Vuw.ac.nz/home/publications/charter-010627.pdf>, [2002, July 27]
42. Warren Wilson College. **Bill of Student Rights and Responsibilities**. [On line] 2002. Available from : <http://www.warren-wilson.edu/-handbook/bill-hunt>, [2002, July 25]

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อระเบียบ ข้อบังคับนิตินักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย

ลำดับที่	รายชื่อเอกสาร
1.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยรามคำแหง ว่าด้วยการศึกษาชั้นปริญญาตรี พ.ศ. 2544
2.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยรามคำแหง ว่าด้วยอัตราค่าธรรมเนียมการศึกษาค่าลงทะเบียนเรียนและค่าบำรุงการศึกษาชั้นปริญญาตรี พ.ศ. 2543
3.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยรามคำแหง ว่าด้วยวินัยนักศึกษา พ.ศ. 2522
4.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ว่าด้วยการศึกษาชั้นปริญญาตรี พ.ศ. 2523
5.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ว่าด้วยการศึกษาโครงการการศึกษาต่อเนื่อง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2536
6.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ว่าด้วยโอกาสและเงื่อนไขในการใช้ครุยวิทยฐานะและเข้มวิทยฐานะของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ. 2526
7.	ระเบียบมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ว่าด้วยการโอนชุดวิชาที่ศึกษาจากมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2527
8.	ระเบียบมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ว่าด้วยการให้บริการศูนย์บริการการศึกษาเฉพาะกิจ มธ. พ.ศ. 2530
9.	ระเบียบมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ว่าด้วยการให้บริการห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการ พ.ศ. 2541
10.	ระเบียบมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ว่าด้วยการย้ายสังกัดสาขาวิชาและการเปลี่ยนวิชาเอก พ.ศ. 2527
11.	ระเบียบมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ว่าด้วยการย้ายสังกัดสาขาวิชาและการเปลี่ยนวิชาเอก พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2)
12.	ระเบียบมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ว่าด้วยการเทียบงานรายวิชาที่ศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาอื่น พ.ศ. 2527
13.	ระเบียบมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ว่าด้วยการสอบไล่ พ.ศ. 2524
14.	ระเบียบมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ว่าด้วยโอกาสและเงื่อนไขในการใช้ครุยวิทยฐานะและเข้มวิทยฐานะของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2528
15.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ว่าด้วยเงินค่าบำรุงการศึกษา ค่าธรรมเนียมการศึกษา และค่าวัสดุการศึกษา พ.ศ. 2523
16.	ระเบียบมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ว่าด้วยเงินค่าบำรุงการศึกษา ค่าธรรมเนียมการศึกษา และค่าวัสดุการศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537
17.	ระเบียบมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ว่าด้วยการให้บริการสำเนารายการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และสื่อสื่อดิจิทัล พ.ศ. 2525

ลำดับที่	รายชื่อเอกสาร
18.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ว่าด้วยการศึกษาชั้นปริญญาตรี พ.ศ. 2540
19.	ระเบียบมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ว่าด้วยค่าธรรมเนียมการศึกษาสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2541
20.	ระเบียบมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ว่าด้วยค่าธรรมเนียมการศึกษาสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542
21.	ระเบียบมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ว่าด้วยค่าธรรมเนียมการศึกษาสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541
22.	ระเบียบมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ว่าด้วยค่าธรรมเนียมการศึกษาสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2542
23.	ระเบียบมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ว่าด้วยการศึกษาและการจ่ายเงินรายได้จากการศึกษา ฤดูร้อน พ.ศ. 2541
24.	ระเบียบมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ว่าด้วยการรับโอนนักศึกษาระดับปริญญาตรีจากสถาบันอุดมศึกษาอื่น พ.ศ. 2541
25.	ระเบียบมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ว่าด้วยการโอนย้ายคณะหรือสาขาวิชา พ.ศ. 2541
26.	ระเบียบมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ว่าด้วยการโอนย้ายคณะหรือสาขาวิชา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543
27.	ระเบียบมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ว่าด้วยการพักในหอพัก พ.ศ. 2541
28.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ว่าด้วยหอพักนักศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542
29.	ระเบียบมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ว่าด้วยการวัดและประเมินผลการศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542
30.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ว่าด้วยวินัยนักศึกษา พ.ศ. 2541
31.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ว่าด้วยเครื่องแบบนักศึกษา พ.ศ. 2540
32.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ว่าด้วยหอพักนักศึกษา พ.ศ. 2540
33.	ระเบียบมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ว่าด้วยการใช้บริการห้องสมุด พ.ศ. 2541
34.	ระเบียบมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ว่าด้วยการศึกษาวิชาปัญหาพิเศษ พ.ศ. 2541
35.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ว่าด้วยการรับนักศึกษาต่างชาติเข้าศึกษา พ.ศ. 2540
36.	ระเบียบมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ว่าด้วยการเทียบโอนรายวิชาเพื่อปริญญาที่สอง พ.ศ. 2541
37.	ข้อบังคับสถาบันเทคโนโลยีการเกษตร (แม่โจ้) ว่าด้วยกิจกรรมนักศึกษา พ.ศ. 2523
38.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยศิลปากร ว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต พ.ศ. 2537

ลำดับที่	รายชื่อเอกสาร
39.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยศิลปากร ว่าด้วยอัตราค่าธรรมเนียมการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต พ.ศ. 2539
40.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยศิลปากร ว่าด้วยอัตราค่าธรรมเนียมการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตของนักศึกษาตามโครงการจัดตั้งคณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. 2542
41.	ระเบียบมหาวิทยาลัยศิลปากร ว่าด้วยการศึกษาภาคพิเศษฤดูร้อน พ.ศ. 2538
42.	ระเบียบมหาวิทยาลัยศิลปากร ว่าด้วยการปฏิบัติตนในการสอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต พ.ศ. 2537
43.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยศิลปากร ว่าด้วยวินัยนักศึกษา พ.ศ. 2535
44.	ระเบียบมหาวิทยาลัยศิลปากร ว่าด้วยการโอนสังกัดคณะ พ.ศ. 2519
45.	ระเบียบมหาวิทยาลัยศิลปากร ว่าด้วยการรับโอนนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตจากสถาบันอุดมศึกษาอื่น พ.ศ. 2537
46.	ระเบียบมหาวิทยาลัยศิลปากร ว่าด้วยบัตรประจำตัวนักศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. 2539
47.	ระเบียบมหาวิทยาลัยศิลปากร ว่าด้วยคุณสมบัติและเงื่อนไขในการศึกษาของผู้สมัครเข้าเป็นนักศึกษาพิเศษ พ.ศ. 2519
48.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยศิลปากร ว่าด้วยการเงินของสโมสรนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. 2521
49.	ระเบียบมหาวิทยาลัยศิลปากร ว่าด้วยการรักษาวินัยนักศึกษา พ.ศ. 2536
50.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยศิลปากร ว่าด้วยการแต่งกายของนักศึกษา พ.ศ. 2540
51.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ว่าด้วยวินัยนักศึกษา พ.ศ. 2534
52.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ว่าด้วยวินัยนักศึกษา พ.ศ. 2516
53.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยศิลปากร ว่าด้วยสโมสรนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. 2521
54.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยศิลปากร ว่าด้วยหอพักนักศึกษา พ.ศ. 2534
55.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ว่าด้วยวินัยนักศึกษา พ.ศ. 2513
56.	ระเบียบมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ว่าด้วยค่าธรรมเนียมการศึกษานักศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2541
57.	ระเบียบมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ว่าด้วยค่าธรรมเนียมเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2541

ลำดับที่	รายชื่อเอกสาร
58.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ว่าด้วยเครื่องแบบนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่ใช้ทั่วไปเป็นปกติ
59.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ว่าด้วยเครื่องแบบนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่ใช้ในโอกาสพิเศษ พ.ศ. 2536
60.	ระเบียบมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ว่าด้วยองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2523
61.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ว่าด้วยการศึกษาชั้นปริญญาตรี พ.ศ. 2540
62.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ว่าด้วยวินัยนักศึกษา พ.ศ. 2516
63.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ว่าด้วยการศึกษาสำหรับนักศึกษาชาวต่างประเทศ พ.ศ. 2524
64.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ว่าด้วยกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2522
65.	ระเบียบมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2537
66.	ระเบียบมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2539
67.	ระเบียบมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ว่าด้วยการรับโอนนักศึกษาระดับปริญญาตรีจากสถาบันอุดมศึกษาอื่น พ.ศ. 2531
68.	ระเบียบมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ว่าด้วยการให้อบรมติปริญญา
69.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ว่าด้วยเครื่องแบบ เครื่องหมาย และเครื่องแต่งกายของนักศึกษา
70.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ว่าด้วยวินัยนักศึกษา
71.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ว่าด้วยการศึกษาชั้นปริญญาตรี พ.ศ. 2542
72.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ว่าด้วยการสอบของนักศึกษาชั้นปริญญาตรี พ.ศ. 2542
73.	ระเบียบมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ว่าด้วยข้อปฏิบัติของนักศึกษาในการสอบ พ.ศ. 2546
74.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหิดล ว่าด้วยการศึกษาระดับอนุปริญญาและปริญญาตรี พ.ศ. 2538
75.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหิดล ว่าด้วยการขอย้ายประเภทวิชาหรือคณะภายในมหาวิทยาลัยมหิดล และการรับโอนนักศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาอื่นในระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2538

ลำดับที่	รายชื่อเอกสาร
76.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2538
77.	ระเบียบคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ว่าด้วยการรับนิสิตภาคปกติ ชั้นปริญญาตรีย้ายเข้าสังกัดการศึกษาในคณะมนุษยศาสตร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2526
78.	ระเบียบคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ว่าด้วยการรับนิสิตภาคปกติ ชั้นปริญญาตรีย้ายเข้าสังกัดการศึกษาในคณะวิทยาศาสตร์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2528
79.	ระเบียบคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ว่าด้วยการรับนิสิตภาคปกติ ชั้นปริญญาตรีย้ายเข้าสังกัดการศึกษาในคณะศึกษาศาสตร์ พ.ศ. 2523
80.	ระเบียบคณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ว่าด้วยการรับนิสิตภาคปกติ ชั้นปริญญาตรีย้ายเข้าสังกัดการศึกษาในคณะสังคมศาสตร์ พ.ศ. 2535
81.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ว่าด้วยการศึกษาชั้นปริญญาตรี พ.ศ. 2541
82.	ระเบียบมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ว่าด้วยการองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัย เทคโนโลยีสุรนารี พ.ศ. 2536
83.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2540
84.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ว่าด้วยเครื่องแต่งกายนิสิตภาคปกติชั้นปริญญาตรี พ.ศ. 2538
85.	ระเบียบมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ว่าด้วยการเก็บเงินค่าหน่วยกิต ค่าธรรมเนียมการ ศึกษา พ.ศ. 2540
86.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ว่าด้วยการศึกษาชั้นปริญญาตรี พ.ศ. 2539
87.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ว่าด้วยการศึกษาชั้นปริญญาตรี (แก้ไขฉบับที่ 2) พ.ศ. 2540
88.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ว่าด้วยเครื่องแต่งกายนักศึกษา พ.ศ. 2540
89.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ว่าด้วยวินัยนักศึกษา พ.ศ. 2540
90.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ว่าด้วยองค์การนักศึกษา พ.ศ. 2540
91.	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ว่าด้วยการศึกษาชั้นปริญญาตรี (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542
92.	ระเบียบมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ว่าด้วยวิธีปฏิบัติในการสอบประจำภาค พ.ศ. 2540
93.	ระเบียบมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ว่าด้วยที่พักนักศึกษา พ.ศ. 2540
94.	ระเบียบมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ว่าด้วยเงินยืมฉุกเฉินสำหรับนักศึกษา พ.ศ. 2540
95.	ระเบียบมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ว่าด้วยการชำระหนี้ของนักศึกษา พ.ศ. 2540

ลำดับที่	รายชื่อเอกสาร
96.	ระเบียบมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ว่าด้วยการใช้บริการศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา พ.ศ. 2540
97.	ระเบียบมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ว่าด้วยการเทียบโอนหน่วยกิต พ.ศ. 2540
98.	ระเบียบมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ว่าด้วยการจัดสรรทุนการศึกษาแก่นักศึกษา มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ พ.ศ. 2541
99.	ระเบียบมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ว่าด้วยเงินทุนการศึกษามูลนิธิสวิง-อนงค์ วงษ์ดนตรี คู่ปัทม์-อาภาาราม วัฒนวงศ์
100.	ระเบียบมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ว่าด้วยเงินทุนการศึกษา บริษัท สามัคคีสาร (ดอกหญ้า) จำกัด (มหาชน) พ.ศ. 2541
101	ระเบียบมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ว่าด้วยเงินทุนการศึกษา กองทุนนายสุภาฯ-นางสอ้าน หงส์ประภัสร์
102	ระเบียบมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ว่าด้วยเงินทุนการศึกษา กองทุนคุณเยาวลักษณ์ แผงสภา
103	ระเบียบมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ว่าด้วยเงินทุนการศึกษา ศ.ดร.วิจิตร ศรีสะอาด
104	ระเบียบมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ว่าด้วยเงินยืมเพื่อการรักษา
105	ระเบียบมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ว่าด้วยเงินทุนการศึกษา กองทุน พลเอกอาทิตย์ กำลังเอก
106	ระเบียบมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ว่าด้วยการใช้บริการศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542
107	ระเบียบมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ว่าด้วยทุนการศึกษา กองทุนเพื่อนักศึกษา มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ พ.ศ. 2542
108	ระเบียบมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ว่าด้วยเงินทุนการศึกษา รองศาสตราจารย์ทวีพร-วินัย ประสมภักกาญจน์ พ.ศ. 2541
109	ระเบียบสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ว่าด้วยการรับเข้าศึกษาเป็น นักศึกษาพิเศษระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และระดับปริญญาบัณฑิต พ.ศ. 2534
110	ระเบียบสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ว่าด้วยการรับนักศึกษาผู้ที่มีความสามารถดีเด่นในทางกีฬาเข้าศึกษาในคณะวิทยาศาสตร์โดยวิธีพิเศษ พ.ศ. 2533
111	ข้อบังคับสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ว่าด้วยระเบียบแบบนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ พ.ศ. 2515

ลำดับที่	รายชื่อเอกสาร
112	ข้อบังคับสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ว่าด้วยการพิจารณาเกียรติและศักดิ์ของนักศึกษาซึ่งจะได้รับปริญญา ประกาศนียบัตรชั้นสูง อนุปริญญา หรือประกาศนียบัตรของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ พ.ศ. 2515
113	ระเบียบสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ว่าด้วยการให้ทุนอุดหนุนการศึกษา โดยยกเว้นค่าบำรุงการศึกษาและค่าธรรมเนียมการศึกษา พ.ศ. 2533
114	ระเบียบสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ว่าด้วยการจัดเก็บเงินค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงการศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และปริญญาตรี พ.ศ. 2538
115	ข้อบังคับสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ว่าด้วยวินัยนักศึกษา พ.ศ. 2534
116	ข้อบังคับสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ว่าด้วยกิจกรรมนักศึกษา พ.ศ. 2534
117	ข้อบังคับว่าด้วยการศึกษาชั้นปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. 2521
118	ข้อบังคับว่าด้วยธรรมเนียมปฏิบัติมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. 2533
119	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยบูรพา ว่าด้วยการศึกษาภาคปกติชั้นปริญญาตรี พ.ศ. 2541
120	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยบูรพา ว่าด้วยการศึกษาภาคปกติชั้นปริญญาตรี แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542
121	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยบูรพา ว่าด้วยการศึกษาภาคปกติชั้นปริญญาตรี แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542
122	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยบูรพา ว่าด้วยการศึกษาภาคปกติชั้นปริญญาตรี (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2543
123	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยบูรพา ว่าด้วยการศึกษาภาคปกติชั้นปริญญาตรี (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2543
124	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยบูรพา ว่าด้วยการศึกษาภาคปกติชั้นปริญญาตรี (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2543
125	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยบูรพา ว่าด้วยการย้ายโอนหน่วยกิตนิสิตนักศึกษาภาคปกติชั้นปริญญาตรี พ.ศ. 2540
126	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยบูรพา ว่าด้วยการย้ายโอนนิสิตนักศึกษาภาคปกติชั้นปริญญาตรี พ.ศ. 2540

ลำดับที่	รายชื่อเอกสาร
127	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยบูรพา ว่าด้วยการศึกษาเพื่อรับปริญญาที่สองชั้นปริญญาตรี พ.ศ. 2540
128	ระเบียบมหาวิทยาลัยบูรพา ว่าด้วย “กองทุนภูมิพล” ในมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2537
129	ระเบียบมหาวิทยาลัยบูรพา ว่าด้วย “กองทุนสิรินธร” ในมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2537
130	ระเบียบมหาวิทยาลัยบูรพา ว่าด้วย “กองทุนการศึกษากลุ่มบริษัท สุราทิพย์” ในมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2540
131	ระเบียบมหาวิทยาลัยบูรพา ว่าด้วย “กองทุนมูลนิธิเทียม-สายพิณ โชควัฒนา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน” พ.ศ. 2541
132	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยบูรพา ว่าด้วยกิจกรรมนิสิตระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2540
133	ระเบียบมหาวิทยาลัยบูรพา ว่าด้วยเงินค่าบำรุงกิจกรรมนิสิตและค่าบำรุงกีฬา พ.ศ. 2539
134	ระเบียบมหาวิทยาลัยบูรพา ว่าด้วยอัตราค่าบำรุงหอพัก พ.ศ. 2540
135	ระเบียบมหาวิทยาลัยบูรพา ว่าด้วยการประกันอุบัติเหตุนิสิต พ.ศ. 2537
136	ระเบียบมหาวิทยาลัยบูรพา ว่าด้วยกองทุนสวัสดิการนิสิต พ.ศ. 2538
137	ระเบียบมหาวิทยาลัยบูรพา ว่าด้วยทุนส่งเสริมการศึกษานิสิต พ.ศ. 2538
138	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยบูรพา ว่าด้วยเครื่องแบบ เครื่องหมาย และเครื่องแต่งกายนิสิต ภาคปกติ ระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2535
139	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยบูรพา ว่าด้วยวินัยนิสิต พ.ศ. 2539
140	ระเบียบมหาวิทยาลัยขอนแก่น ว่าด้วยการศึกษาชั้นปริญญาตรี พ.ศ. 2542
141	ระเบียบมหาวิทยาลัยขอนแก่น ว่าด้วยองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2539
142	ระเบียบมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ว่าด้วยการจัดสรรทุนการศึกษา
143	ระเบียบมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ว่าด้วยการชำระเงินกู้ยืมคืนกองทุน
144	ระเบียบมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ว่าด้วยองค์การนักศึกษา
145	ระเบียบมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ว่าด้วยการเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมกิจกรรมนักศึกษา
146	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ว่าด้วยวินัยนักศึกษา
147	ระเบียบจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่าด้วยสโมสรนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2529
148	ระเบียบจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่าด้วยการเงิน การงบประมาณและการเบิกจ่ายเงิน รายได้ของสโมสรนิสิต พ.ศ. 2530

ลำดับที่	รายชื่อเอกสาร
149	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยนเรศวร ว่าด้วยการศึกษาในระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2539
150	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยนเรศวร ว่าด้วยการศึกษาในระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2539 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544
151	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยนเรศวร ว่าด้วยการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2544
152	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยนเรศวร ว่าด้วยการศึกษาเพื่อปริญญาแพทยศาสตรบัณฑิต พ.ศ. 2543
153	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยนเรศวร ว่าด้วยการวัดเพื่อประเมินผลการศึกษาและปริญญาแพทยศาสตรบัณฑิต พ.ศ. 2543
154	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยนเรศวร ว่าด้วยการศึกษาเพื่อปริญญาพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ. 2543
155	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยนเรศวร ว่าด้วยการศึกษาเพื่อปริญญาพยาบาลศาสตรบัณฑิต แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544
156	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยนเรศวร ว่าด้วยการศึกษาเพื่อปริญญาสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต พ.ศ. 2538
157	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยนเรศวร ว่าด้วยการศึกษาเพื่อปริญญาสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544
158	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยนเรศวร ว่าด้วยทุนการศึกษาเพื่อปริญญาเภสัชศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบริหารเภสัชกรรม พ.ศ. 2541
159	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยนเรศวร ว่าด้วยการศึกษาเพื่อปริญญาเภสัชศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบริหารเภสัชกรรม แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544
160	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยนเรศวร ว่าด้วยการเปิดภาคฤดูร้อนสำหรับการศึกษา ระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2536
161	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยนเรศวร ว่าด้วยวินัยนิสิต พ.ศ. 2536
162	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยนเรศวร ว่าด้วยการสอนของนิสิต พ.ศ. 2537
163	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยบูรพา ว่าด้วยเครื่องแต่งกายภาคปกติชั้นปริญญาตรี พ.ศ. 2533
164	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยบูรพา ว่าด้วยหอพักนิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวร พ.ศ. 2536
165	ระเบียบมหาวิทยาลัยนเรศวร ว่าด้วยการประกันสวัสดิการนิสิต พ.ศ. 2535
166	ระเบียบมหาวิทยาลัยนเรศวร ว่าด้วยการใช้บริการสำนักหอสมุด พ.ศ. 2542
167	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยนเรศวร ว่าด้วยการศึกษาในระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2539

ลำดับที่	รายชื่อเอกสาร
168	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตฯ ว่าด้วยการให้นักศึกษาชั้นปริญญาบัณฑิต พ.ศ. 2541
169	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตฯ ว่าด้วยการสอบไล่ของนักศึกษาชั้นปริญญาบัณฑิต พ.ศ. 2539
170	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตฯ ว่าด้วยระเบียบวินัยนักศึกษาชั้นปริญญาบัณฑิต พ.ศ. 2539
171	ระเบียบมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตฯ ว่าด้วยการใช้ศูนย์กีฬาของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตฯ
172	ระเบียบมหาวิทยาลัยรังสิต ว่าด้วยมาตรฐานการศึกษาชั้นปริญญาบัณฑิต (ฉบับปรับปรุงแก้ไข) พ.ศ. 2539
173	ระเบียบมหาวิทยาลัยรังสิต ว่าด้วยการแต่งกายของนักศึกษา
174	ระเบียบมหาวิทยาลัยสยาม ว่าด้วยการศึกษาไม่สูงกว่าระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2534
175	ระเบียบวิทยาลัยศรีโสภณ ว่าด้วยการแต่งกายนักศึกษา
176	ระเบียบวิทยาลัยศรีโสภณ ว่าด้วยการติดต่อวิทยาลัย
177	ระเบียบวิทยาลัยศรีโสภณ ว่าด้วยการขอหนังสือรับรองและใบแสดงผลการศึกษา
178	ระเบียบวิทยาลัยศรีโสภณ ว่าด้วยวิธีการในการลงทะเบียนรายวิชา
179	ระเบียบมหาวิทยาลัยกรุงเทพ ว่าด้วยเรื่องการเงินและการจัดสรรงบประมาณของสโมสรนักศึกษา คณะวิทยาลัยนานาชาติและชมรมต่าง ๆ
180	ระเบียบมหาวิทยาลัยกรุงเทพ ว่าด้วยเรื่องการใช้สถานที่
181	ระเบียบการศึกษาของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ
182	ระเบียบมหาวิทยาลัยกรุงเทพ ว่าด้วยกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพภาคปกติ พ.ศ. 2529
183	ระเบียบวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลฯ ว่าด้วยสโมสรนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลฯ พ.ศ. 2536
184	ระเบียบมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตฯ ว่าด้วยการศึกษาระบบหน่วยกิตชั้นปริญญาบัณฑิต พ.ศ. 2535
185	ระเบียบมหาวิทยาลัยเกริก ว่าด้วยการศึกษาชั้นปริญญาบัณฑิต พ.ศ. 2542
186	ระเบียบการศึกษา การวัดและประเมินผลวิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้
187	ระเบียบวิทยาลัยทองสุข
188	ระเบียบวิทยาลัยปทุมธานี ว่าด้วยการศึกษาชั้นปริญญาตรี พ.ศ. 2543

ลำดับที่	รายชื่อเอกสาร
189	ระเบียบวิทยาลัยดุสิตธานี ว่าด้วยการศึกษาชั้นปริญญาบัณฑิต พ.ศ. 2543
190	ระเบียบมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ว่าด้วยระบบการศึกษาชั้นปริญญาบัณฑิต พ.ศ. 2541
191	ข้อบังคับมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ว่าด้วยการศึกษาชั้นปริญญาตรี พ.ศ. 2534
192	ระเบียบวิทยาลัยปทุมธานี ว่าด้วยวินัย มารยาทและความประพฤติของนักศึกษา พ.ศ. 2542
193	ระเบียบวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ว่าด้วยการศึกษาชั้นปริญญาบัณฑิต พ.ศ. 2544
194	ข้อบังคับว่าด้วยระเบียบการจัดการศึกษาชั้นปริญญาบัณฑิตของมหาวิทยาลัย เซนต์ จอห์น พ.ศ. 2534
195	ระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับวินัยนักศึกษามหาวิทยาลัยเอเซียอาคเนย์
196	ระเบียบมหาวิทยาลัยเอเซียอาคเนย์ ว่าด้วยนักศึกษาพิเศษ พ.ศ. 2535
197	ระเบียบปฏิบัติในการสอบของมหาวิทยาลัยเอเซียอาคเนย์
198	ระเบียบมหาวิทยาลัยเอเซียอาคเนย์ ว่าด้วยทุนการศึกษาของนักศึกษา พ.ศ. 2538
199	ระเบียบการใช้รถมหาวิทยาลัยเอเซียอาคเนย์
200	ระเบียบการใช้สถานที่ทำงานของชมรมต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยเอเซียอาคเนย์
201	ระเบียบเกี่ยวกับการดูแลที่ทำการสโมสร/คณะ/ชมรมของมหาวิทยาลัยเอเซียอาคเนย์
202	ระเบียบการขอสπονเซอร์จากหน่วยงานภายนอกของมหาวิทยาลัยเอเซียอาคเนย์
203	ระเบียบการได้รับเกียรติบัตรและขอหนังสือรับรองของมหาวิทยาลัยเอเซียอาคเนย์
204	ระเบียบการหาทุนและออกร้านของมหาวิทยาลัยเอเซียอาคเนย์
205	ระเบียบการติดประกาศและแจกแผ่นปลิวของมหาวิทยาลัยเอเซียอาคเนย์
206	ระเบียบการขอใช้ล่วมยาของมหาวิทยาลัยเอเซียอาคเนย์
207	ข้อบังคับสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ว่าด้วยเครื่องแบบ นักศึกษา (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2515
208	ข้อบังคับสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ว่าด้วยเครื่องแบบ นักศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537
209	ระเบียบสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ว่าด้วยการลาของ นักศึกษา พ.ศ. 2519
210	ข้อบังคับสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ว่าด้วยวินัยนักศึกษ พ.ศ. 2539
211	ข้อบังคับสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ว่าด้วยการพิจารณา เกียรติและศักดิ์ของนักศึกษา ซึ่งจะได้รับปริญญา ประกาศนียบัตรชั้นสูง อนุปริญญา หรือประกาศนียบัตร พ.ศ. 2515

ลำดับที่	รายชื่อเอกสาร
212	ระเบียบสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ว่าด้วยการเก็บเงินค่าธรรมเนียมพิเศษผู้เข้าศึกษาในหลักสูตรปริญญาตรีและต่ำกว่าปริญญาตรี พ.ศ. 2539
213	ระเบียบสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ว่าด้วยการเก็บเงินค่าบำรุงการศึกษา ค่าลงทะเบียนเรียนและค่าธรรมเนียมการศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีและต่ำกว่าปริญญาตรี พ.ศ. 2541
214	ระเบียบสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ว่าด้วยการเก็บเงินค่าประกันอุบัติเหตุนักศึกษา พ.ศ. 2536
215	ระเบียบสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ว่าด้วยการวัดผลการศึกษาในระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2534
216	ระเบียบสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ว่าด้วยการวัดผลการศึกษาในระดับปริญญาตรี (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541
217	ระเบียบทบวงมหาวิทยาลัย ว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมกิจกรรมนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยต่าง ๆ พ.ศ. 2536

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก จ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างแบบวิเคราะห์สาระและการเขียนภาพแผนโคจรกรรม

เอกสารอ้างอิง

บรรเจิด สิงคะเนติ. หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่. 2543 : 152

เลขที่ 175

สรุปการวิเคราะห์สาระ
วันที่ 30 พฤศจิกายน 2545

ผู้สรุป มาลินี อยู่โพธิ์

ภารกิจของสิทธิและเสรีภาพตั้งแต่ดั้งเดิมนั้น สิทธิและเสรีภาพทำหน้าที่ เป็นสิทธิในการป้องกันปัจเจกบุคคลต่อการกระทำของรัฐ แต่ในปัจจุบันนี้ ต่างยอมรับกันว่า สิทธิเสรีภาพนั้นมิใช่เป็นเพียงสิทธิในการป้องกันเท่านั้น หากสิทธิและเสรีภาพยังมีการกิจ ในการเรียกร้องให้รัฐกระทำการ ภารกิจในการเป็นข้อห้ามมิให้มีการเลือกปฏิบัติหรือภารกิจเพื่อให้เกิดความเสมอภาค ภารกิจในการคุ้มครองต่อการแทรกแซงของบุคคลที่สาม ภารกิจในการให้หลักประกันในเชิงสถาบัน นอกจากนี้ สิทธิและเสรีภาพยังก่อให้เกิดความผูกพันต่อฝ่ายนิติบัญญัติ ในการบัญญัติกฎหมาย และภารกิจในการให้หลักประกันในทางศาล ซึ่งจะ ได้พิจารณาในรายละเอียดของภารกิจของสิทธิและเสรีภาพในแต่ละภารกิจ ตามลำดับ

การเขียนภาพแผนโคจรกรรม

ภาคผนวก จ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์เรื่อง
การพัฒนาหลักสูตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย
พร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย

บริบทของการสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์เรื่องการพัฒนาหลักสูตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทยพร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย มีวัตถุประสงค์เพื่อนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์สังเคราะห์ร่วมกับหลักสูตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาต่างประเทศ และระเบียบข้อบังคับนิตินิสิตนักศึกษาไทย เพื่อใช้ในการจัดทำหลักสูตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย และประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาพร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นฐานการออกกฎระเบียบ ข้อบังคับในการบริหารและการปฏิบัติงานเกี่ยวกับนิสิตนักศึกษาที่สอดคล้องกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ และหลักกฎหมายอุดมศึกษา รวมทั้งเป็นข้อตกลงระหว่างสถาบันการศึกษา กับนิสิตนักศึกษาในการอยู่ร่วมกัน

ลักษณะของแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์สามารถตอบได้อย่างอิสระ ตามข้อค้นพบเหตุการณ์ ความคิดเห็น และวิจารณ์ญาณ ของผู้ให้สัมภาษณ์ตามความเป็นจริงมากที่สุด โดยแยกเป็นสองประเด็นหลักดังนี้

1. สิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายที่เป็นฐานของกฎบัตร
2. สิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาตามหลักกฎหมายอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้อง

การตีความและการนำไปใช้

ผู้วิจัยจะนำคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์มาสรุปวิเคราะห์สาระในภาพรวม และถือเป็นข้อมูลเฉพาะที่ไม่มีผลเสียหายใดๆ ต่อสถาบันของผู้ให้สัมภาษณ์ แต่จะมีประโยชน์ในการนำไปพัฒนาหลักสูตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาพร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัยของไทย

ขั้นตอนสัมภาษณ์

ตอนที่ 1: ข้อมูลเฉพาะ

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....ตำแหน่ง.....
สถานศึกษา..... ประสพการณ์.....ปี
วันที่สัมภาษณ์.....เวลา.....สถานที่.....

ตอนที่ 2 : ประเด็นและกรอบแนวคิดในการสัมภาษณ์

ประเด็นที่ 1 สิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายที่เป็นฐานของการร่างกฎบัตร

กรอบคำถามในการสัมภาษณ์ (ม.= มาตราในกฎหมายกฎหมายรัฐธรรมนูญ)

1. ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญของไทยได้ให้ความคุ้มครองสิทธิของบุคคลหลายด้าน ในฐานะที่ท่านทำงานเกี่ยวข้องกับนิสิตนักศึกษา ท่านคิดว่าสถาบันควรให้นิสิตนักศึกษามีสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคลในเรื่องใดบ้าง และมีขอบเขตในการใช้สิทธิและเสรีภาพแต่ละเรื่องอย่างไรบ้าง เช่น เสรีในการพูด การเขียน การแสดงความคิดเห็น เสรีภายในชีวิตและร่างกาย การนับถือศาสนา การพิมพ์ การโฆษณา เป็นต้น
2. ท่านคิดว่าสถาบันของท่านควรพิจารณาให้นิสิตนักศึกษามีสิทธิตามศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์อันได้แก่ เพศ ผิว เชื้อชาติ ความบกพร่องทางร่างกาย สถานภาพการสมรส และการแสดงออกทางเพศที่ปรารถนาอย่างไร เพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่นิสิตนักศึกษาทุกคน
3. การใช้อำนาจของสถาบัน ผู้บริหารและอาจารย์ควรคำนึงถึงสิทธิของนิสิตนักศึกษาในการดำเนินงานในแต่ละด้านอย่างไร
4. สถาบันได้ให้ความคุ้มครองและผูกพันระหว่างสถาบัน บุคลากรและนิสิตนักศึกษาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติวิธี โดยต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของสถาบัน และในฐานะท่านเป็นผู้หนึ่งซึ่งต้องปฏิบัติงานเกี่ยวกับนิสิตนักศึกษา ท่านคิดว่าการตรากฎระเบียบ ข้อบังคับดังกล่าว สถาบันควรคำนึงถึงสิทธิของนิสิตนักศึกษาในด้านใดบ้าง เพื่อไม่ให้กระทบสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญรองรับ และมีความเสมอภาคกันในทางกฎหมาย
5. ในการกำหนดขอบเขตการปฏิบัติกิจต่างๆของนิสิตนักศึกษาภายในสถาบัน ทางสถาบันควรคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของนิสิตนักศึกษาในด้านใดบ้าง
6. ท่านคิดว่าสถาบันควรให้นิสิตนักศึกษามีเสรีภาพทางวิชาการเกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้ การสอน และการบริหารงานวิชาการ โดยมีสิทธิครอบคลุมในแต่ละเรื่องอย่างไร
7. ท่านคิดว่านิสิตนักศึกษามีสิทธิรับทราบข้อมูลข่าวสารของสถาบันในเรื่องใดบ้าง
8. ท่านคิดว่านิสิตนักศึกษาควรมี “หน้าที่” ต่อตนเอง และนิสิตนักศึกษาอื่นอย่างไรบ้าง

9. ในฐานะที่นิสิตนักศึกษาเป็นบุคคลหนึ่งในสถาบัน ท่านคิดว่านิสิตนักศึกษาควรมี “หน้าที่” ปฏิบัติต่อสถาบันอย่างไร

ประเด็นที่ 2 : สิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาตามหลักกฎหมายอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้อง
กรอบคำถามในการสัมภาษณ์ คำถามแต่ละข้อจะเป็นแนวคำถามเกี่ยวกับ “สิทธิ” และ “หน้าที่” นิสิตนักศึกษา

1. การบริหารวิชาการของสถาบันจะเกี่ยวข้องกับหลักกฎหมายอุดมศึกษา 3 ด้านคือด้านการรับเข้า ด้านการให้เกรด หน่วยกิตและปริญญาด้านการจัดทำแฟ้มประวัติและการบันทึกแฟ้ม ท่านคิดว่าการบริหารงานดังกล่าวในแต่ละด้านควรคำนึงถึง “สิทธิ” และ “หน้าที่” ของนิสิตนักศึกษาในเรื่องใดบ้าง

2. ในการบริหารงานกิจการนิสิตนักศึกษา ท่านคิดว่านิสิตนักศึกษาควรมี “สิทธิ” และ “หน้าที่” อะไรบ้างในเรื่องกิจกรรมนิสิตนักศึกษา การจัดองค์กรนิสิตนักศึกษา การคัดค้านและเดินขบวน และสิ่งพิมพ์นิสิตนักศึกษา

3. การจัดบริการเสริมทางด้านวิชาการแล้ว สถาบันควรคำนึงถึง “สิทธิ” ที่นิสิตนักศึกษาควรได้รับในเรื่องใดบ้าง และนิสิตนักศึกษาควรมี “หน้าที่” อย่างไรในการใช้บริการเสริมเหล่านั้น เช่น ห้องสมุด การจัดสอนเสริม การให้คำปรึกษาวิชาการ การฝึกงาน คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

4. นอกจากบริการเสริมทางด้านวิชาการแล้ว สถาบันยังได้จัดบริการสวัสดิการต่างๆให้กับนิสิตนักศึกษาเช่น บริการสุขภาพอนามัย การให้คำปรึกษา อาหาร หอพัก การกีฬา สถานที่จอดรถ การให้เงินทุนสนับสนุน และการฝึกงาน เป็นต้น ท่านคิดว่าการจัดบริการดังกล่าวสถาบันควรคำนึงถึง “สิทธิ” ของนิสิตนักศึกษาอย่างไร และนิสิตนักศึกษาควรมี “หน้าที่” อย่างไรในการใช้บริการเหล่านั้น

5. นิสิตนักศึกษามี “สิทธิ” และ “หน้าที่” อย่างไร เกี่ยวกับการจัดและการรักษาสิ่งแวดล้อมของสถาบัน

6. นิสิตนักศึกษาควรมี “สิทธิ” เกี่ยวกับความปลอดภัยของตนเองในสถาบันการศึกษาอย่างไร และมี “หน้าที่” ปฏิบัติอย่างไรเกี่ยวกับความปลอดภัยของตนและชุมชนในสถาบัน

7. ในกรณีที่พบว่านิสิตนักศึกษาได้กระทำความผิด ทางสถาบันควรให้ “สิทธิ” นิสิตนักศึกษาในการพิสูจน์ความถูกต้องความผิดตามระบบวินัยนิสิตนักศึกษาอย่างไรบ้าง และท่านคิดว่ากระบวนการดังกล่าวควรมีการเพิ่มเติมในเรื่องใดบ้างเพื่อเป็นการป้องกันการละเมิดสิทธิของนิสิตนักศึกษา

8. ในการพิจารณาลงโทษนิสิตนักศึกษาที่กระทำความผิด สถาบันควรคำนึงถึง “สิทธิ” และกำหนด “หน้าที่” ของนิสิตนักศึกษาในด้านใดบ้าง

ขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ข้อมูล

มาลินี อยู่โพธิ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

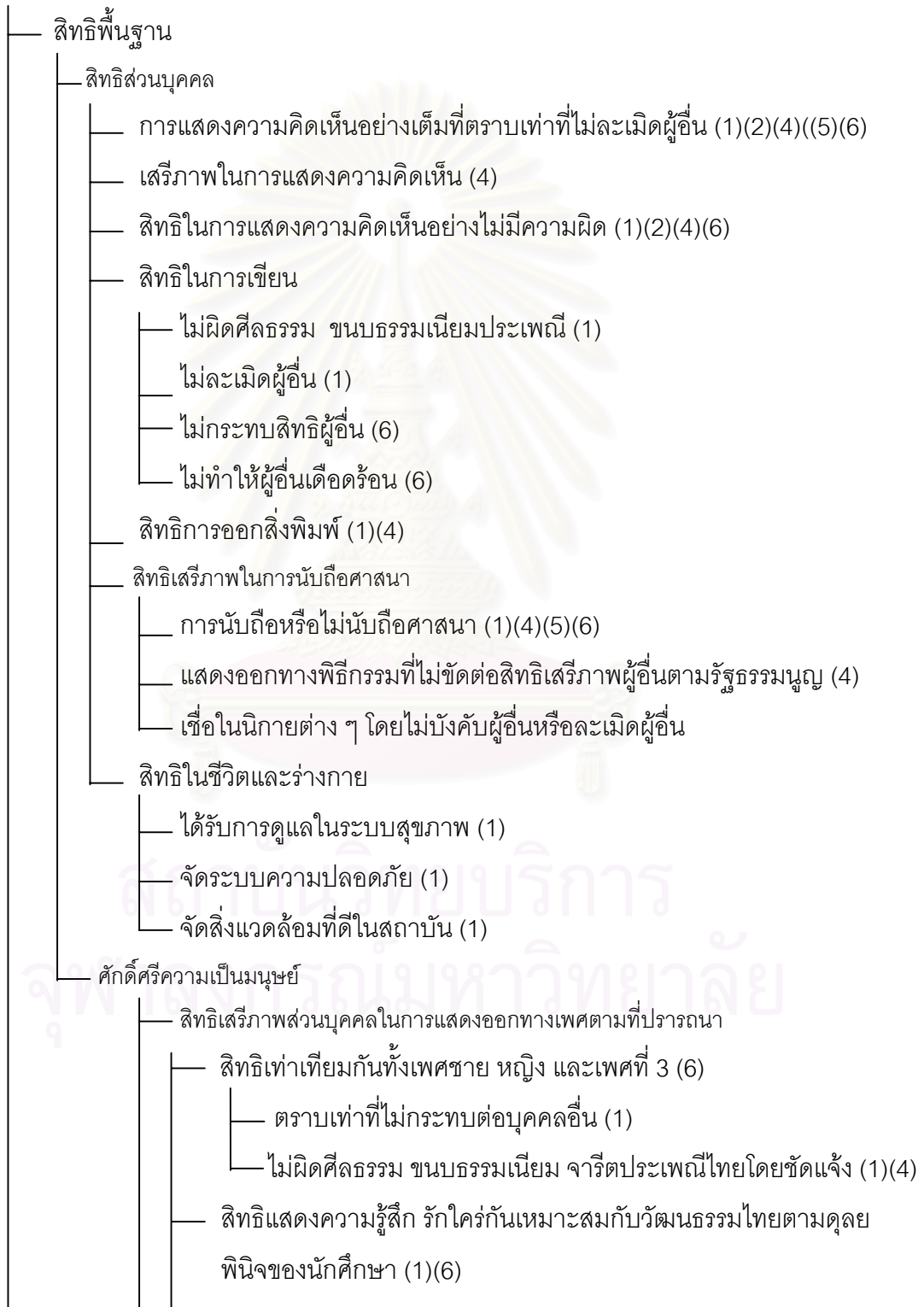
ภาคผนวก ช

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการสัมภาษณ์จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

รหัส	
1. รองอธิการบดีฝ่ายการนักศึกษา	4. ตัวแทนคณะนิติศาสตร์
2. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ	5. ตัวแทนสภานักศึกษา
3. นิตกร	6. นายกองค์การนักศึกษา

สิทธินิสิตนักศึกษา

- └─ สิทธิในการแต่งกายตามประเพณีที่ปรารถนา (2)(4)(5)
 - └─ เว้นการรับปริญญา แต่งกายตามเพศเดิมของตน (2)(4)
 - └─ อนุญาตให้แต่งกายสุภาพตามเพศที่ปรารถนาในการสอบได้ (5)
- ─ เพศ ผิด เชื้อชาติ
 - └─ สิทธิความเสมอภาคเท่าเทียมกัน (1)(2)(3)(6)
 - └─ ไม่เลือกปฏิบัติ (4)
- ─ ความบกพร่องทางร่างกาย
 - └─ จัดทุนการศึกษา (6)
 - └─ เปิดโอกาสทางวิชาการให้นักศึกษาเข้ามาเรียน (1)
 - └─ ตามหลักเกณฑ์เฉพาะของคณะนั้น ๆ (1)
 - └─ เว้นสาขาวิชาใดที่มีความจำเป็นต้องรับคนที่มีคุณสมบัติพิเศษ (1)
 - └─ ให้สิทธิพิเศษชดเชยเพื่อเติมเต็ม (6)
 - └─ การรับเข้า (1)(3)
 - └─ เปิดช่องทางให้เข้ามาสอบพิเศษ (1)(3)
 - └─ ศึกษาตามระบบพิเศษ (1)
 - └─ จัดอุปกรณ์อำนวยความสะดวก (4)(2)(6)
 - └─ จัดโครงการพิเศษ (5)(6)
 - └─ เพื่อนช่วยเพื่อน (5)(6)
 - └─ นักศึกษาเรียนดีผู้พิการ (5)(6)

สิทธิข้อมูลข่าวสาร

- ─ ส่วนตัว
 - └─ สิทธิในการรักษาความลับในส่วนบุคคลของนักศึกษาโดยไม่มีเหตุจำเป็นต้องเปิดเผย (1)
 - └─ คุ้มครองสิทธิข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล (3)
- ─ สถาบัน
 - └─ ให้สิทธิรับทราบข้อมูลตามข้อมูลที่ควรได้รับ (2) ภายใต้กรอบของสถาบัน (3)

สิทธิทางวิชาการ

การเรียน

- สิทธิแสดงความคิดเห็นทางวิชาการโดยไม่ก้าวร้าวผู้อื่น (1)(4)(6)
- แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมของห้องเรียนที่กระทบชีวิตและการเรียนของนักศึกษา (2)
- ได้รับความคุ้มครองไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่นในการเรียน (4)(5)
 - เปิดโทรศัพท์มือถือ (4)(5)
 - นำอาหารเข้าไปรับประทาน
 - คุยในห้องเรียน
 - คุ้มครองบรรยากาศการเรียน (6)
- สิทธิในการเข้าเรียนตามเกณฑ์กำหนดรายวิชานั้น ๆ (5) โดยไม่เช็คชื่อ (6)
- สิทธิเลือกเรียนในสิ่งที่สนใจ (6)
 - ไม่บังคับการเรียนในแต่ละชั้นปี (6)

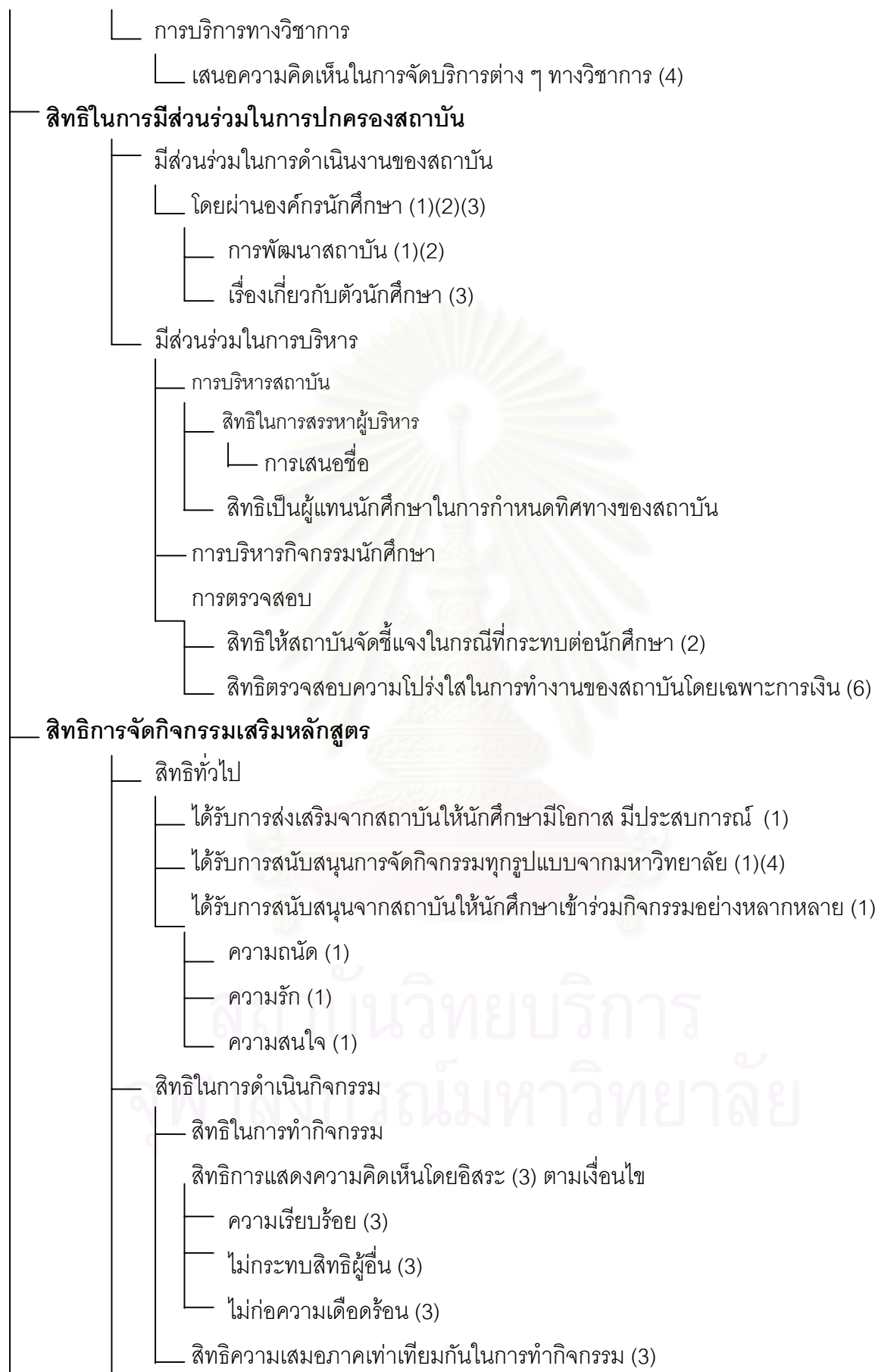
การสอน

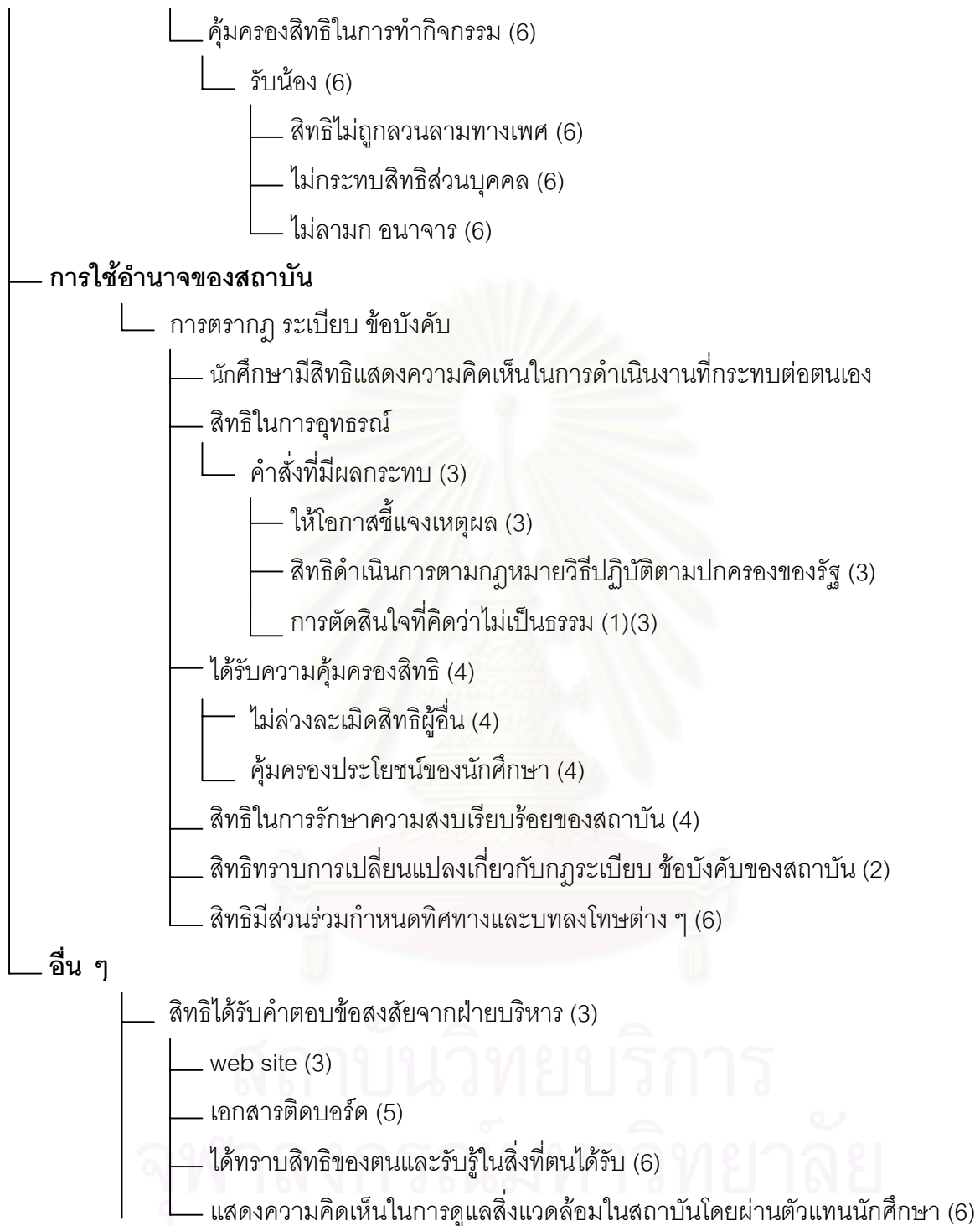
- สิทธิได้รับความยุติธรรมจากอาจารย์ผู้สอน (6)
- สิทธิในการไต่ถามข้อสงสัยเกี่ยวกับการเรียนได้เต็มที่ (5)
- สิทธิได้รับคำตอบคำถามในขณะนั้นหรือภายหลังจากอาจารย์ผู้สอน (5)
- สิทธิในการประเมินอาจารย์ผู้สอน (1)(2)(5)
- สิทธิในการแสดงความคิดเห็นโต้ตอบกับอาจารย์ผู้สอนโดยไม่ผิด (5)(6)
- สิทธิในการทราบหัวข้อเรื่องในการเรียน (5)
- สิทธิได้รับการควบคุมเข้าเรียนให้สงบเรียบร้อยจากอาจารย์ผู้สอน (5)
- สิทธิรับทราบระบบการให้คะแนน (6)

การบริหารงานวิชาการ

- สิทธิในการร่วมตัวเสนอรายวิชาเพื่อเปิดสอน (1)
- สิทธิในการเลือกเรียนวิชาโทต่างคณะ (5)
- สิทธิทราบการเปิดสอนรายวิชาต่าง ๆ จากสถาบันโดยผ่านเอกสารทางวิชาการ (5)
- สิทธิทราบข้อกำหนดเบื้องต้นในการเลือกเรียนรายวิชาที่เกี่ยวข้อง (5)
- สิทธิในการจัดตารางเรียนของตน (5)

การฝึกงาน

หน้าที่นิสิตนักศึกษา

ต่อตนเอง

- ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน (2)(3) ให้มีความรู้ ความสามารถในสาขาที่ตนศึกษา (1)(5)
- (6)
- ตั้งใจฝึกฝนตนเองให้ได้เป็นบัณฑิตที่นอกจากมีความรู้ ต้องมีคุณธรรม จริยธรรม
- (1)
- รักเกียรติของตนเอง (4)
 - ไม่ทุจริตการสอบ (4)
 - เข้ารับการทดสอบตามที่กำหนด (4)
- ประพฤติตนเป็นคนดี (2) เป็นนักศึกษาที่ดี (6)
- ไม่สร้างความสะดวกร้อนต่อตนเอง (2)
- รักษาสิทธิของตน (2)(3)
- มีวินัย (2)

ต่อผู้อื่น

- เคารพสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น (4)(6)
- เคารพสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น (1)(3)(4)(5)
- ไม่สร้างความสะดวกร้อนให้ผู้อื่นและคนรอบข้าง (2)(6)
- ช่วยเหลือเรื่องการเรียนรู้ (5)
- เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น (6)

ต่อสถาบันของตนเอง

- เคารพรัก สถาบันของตนเอง (1)
- รักษา และปฏิบัติตามระเบียบของมหาวิทยาลัย (1)(2)(3)
- เป็นตัวแทนที่ดีของมหาวิทยาลัย (2)
- รักษาภาพพจน์ของมหาวิทยาลัย (2)(3)
- รักษาเกียรติและชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย (4)(6)
 - การแต่งกาย (4)
 - การเคารพสถานที่ (4)
- ไม่ทำลายทรัพย์สินสมบัติส่วนรวม (4)
- รับผิดชอบและร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัยจัด (5)
- ทำตัวให้เป็นประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัย (6)

ต่อชาติ

- เคารพกฎเกณฑ์กติกาของบ้านเมือง (1)
- เป็นผู้นำด้านความรู้ ความสามารถพัฒนาสังคม (5)
- ทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อคนในสังคม (5)

สิทธิและหน้าที่ตามหลักการดำเนินงานของสถาบัน

การรับเข้า

สิทธิ

- สิทธิได้รับความเป็นธรรม และโปร่งใสในการสอบ (2)
- สิทธิในการสอบถามข้อสงสัยเกี่ยวกับคะแนนสอบ (2)
- สิทธิได้รับการเทียบโอนหน่วยกิจรายวิชาตามเกณฑ์การเทียบโอนของมหาวิทยาลัยในกรณีการรับเข้าใหม่ของนักศึกษาที่จบอีกปริญญา (2)(6)
- สิทธิในการกลับเข้ามาเริ่มต้นศึกษาใหม่ ในกรณีนักศึกษาที่ถูกไล่ออกจากเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด (2)(6)
- สิทธิทราบคุณสมบัติความต้องการทางวิชาการและข้อกำหนดทางร่างกายที่กระทบต่อวิชาชีพของตนจากมหาวิทยาลัย (6)
- สิทธิผู้เรียนได้เลือกสมัครเรียนตามที่สนใจ (6)

หน้าที่

- ศึกษาและดำเนินการตามสิทธิที่ได้รับ (2)

การให้เกรด หน่วยกิตและปริญญา

สิทธิ

- สิทธิตรวจสอบข้อเท็จจริงจากการสอบในกรณีสงสัย (2)(5)
- สิทธิในการสอบถามข้อสงสัยเกี่ยวกับคะแนนสอบและการให้เกรด (2)(4)(5)
- สิทธิในการทราบมาตรฐานในการให้คะแนน (5)
- สิทธิในการทราบผลการประเมินที่รวดเร็วตรงตามกำหนดเวลา (5)
- สิทธิทราบผลการเรียนโดยวิธีที่หลากหลายและเหมาะสม (5)
 - ทางคอมพิวเตอร์ (5)
 - อินเทอร์เน็ต (5)
 - โทรศัพท์ (5)

- หน้าที

- ไม่ทุจริตการสอบ (4)
- เข้ารับการทดสอบตามเวลาที่กำหนด (4)
- เข้าประเมินอาจารย์ผู้สอนตามกำหนด (5)
- ติดตามผลการให้เกรด (5)

- การจัดทำแฟ้มประวัติและการบันทึกแฟ้ม

- สิทธิ

- การบันทึกแฟ้ม
 - สิทธิร่วมกันกำหนดข้อตกลงในการบันทึกแฟ้มร่วมกัน (6)
 - การกระทำความผิดร้ายแรง (6)
 - สิทธิการจัดแฟ้มและบันทึกแฟ้มจากหน่วยงานที่ทางมหาวิทยาลัยมอบหมายให้ดำเนินการ (2)
 - สิทธิได้รับการคุ้มครองสิทธิในการขอดูแฟ้มจากบุคคลอื่น (2)(4)
 - สิทธิการทราบผลการเรียนจากการบันทึกแฟ้มที่รวดเร็ว ตรงตามเวลาที่ระบุ (5)
 - สิทธิในการโต้แย้งการบันทึก ในกรณีที่ไม่ตรงกับข้อมูลจริง (5)

- การขอดูแฟ้ม

- สามารถขอดูแฟ้มข้อมูลของตนเอง (2)(4)
- สิทธิของอาจารย์ที่ปรึกษา
 - รับทราบเกรดนักศึกษาของตน (2)
 - กรณีสงสัยเกี่ยวกับข้อมูลนักศึกษาเพื่อช่วยแก้ปัญหา (2)
- สิทธิของผู้ปกครอง กรณีที่มีเหตุผลพอเพียงและมีความจำเป็นโดยทำหนังสือขออนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร (2)
- สิทธิของผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ในกรณีพิเศษเพื่อช่วยแก้ปัญหา นักศึกษา (2)
- สิทธิการป้องกันข้อมูลส่วนตัว (6)

- หน้าที

- ติดตามผลการบันทึกแฟ้ม (5)
- ให้ข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษาเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการทำงานของมหาวิทยาลัย (1)
- แสดงเหตุผลความจำเป็นในการขอดูแฟ้มประวัติ (2)
- ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น (1)(2)

การปกป้องสิทธิพิเศษของมหาวิทยาลัยในการรับเข้า

เห็นด้วย

— เพื่อประโยชน์ของมหาวิทยาลัย แต่ต้องมีความเป็นธรรม (2)

ไม่เห็นด้วย (1)(3)

— นักศึกษาควรเข้าสู่มหาวิทยาลัยตามความสามารถโดยเฉพาะมหาวิทยาลัย
ของรัฐ (1)

— ควรให้สิทธินักศึกษาด้วยโอกาส (3)

— ไม่ควรกีดกันสิทธิผู้อื่น (4)

การปกป้องการขัดแย้งทางเพศจากอาจารย์เพื่อการออกเกรด

เห็นด้วย (2)(5)

— เป็นการป้องกัน (5)

— เป็นกรอบกว้าง ๆ (2)(5)

เห็นด้วย 50 % (1)

— การประสบผลสำเร็จไม่ขึ้นอยู่กับ การเขียนเป็นกฎขึ้นอยู่กับ (1)

— การสำนึกในหน้าที่ (1)

— มีประมวลจริยธรรมควบคุมอยู่แล้ว (1)

— ควรมีการดำเนินการให้สำนึก

— เป็นจริง ๆ (1)

— ทำบ่อย ๆ (1)

— ทำเป็นช่วง ๆ (1)

ไม่เห็นด้วย (3)(4)(6)

— มีวินัยข้าราชการอยู่แล้ว ขึ้นอยู่กับการแปลความ (3)(4)

— มีจริยธรรมอาจารย์ควบคุมอยู่ (4)(6)

— มีสังคมควบคุม (6)

องค์กรนิสิตนักศึกษา

สิทธิ

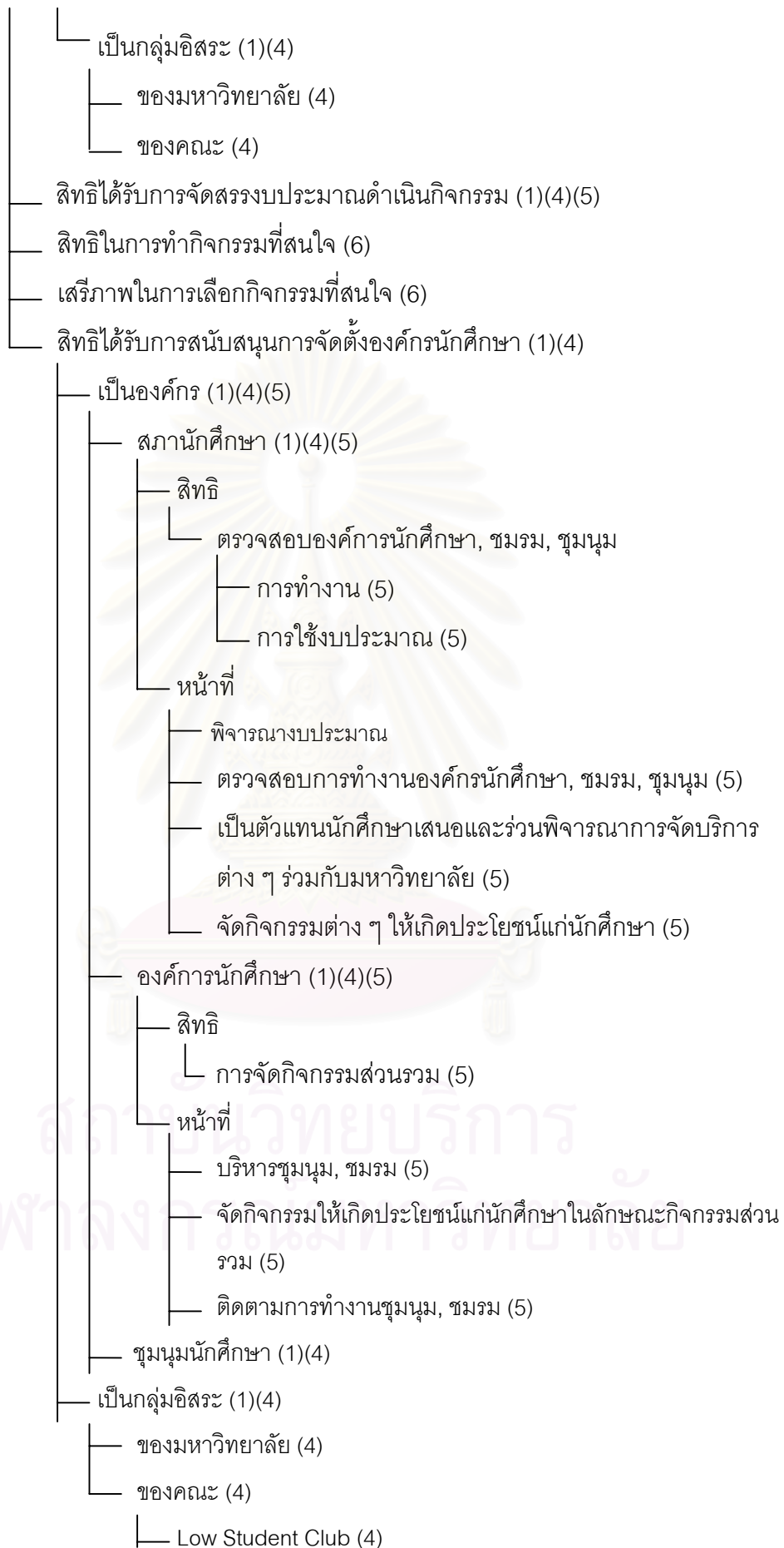
— สิทธิได้รับงบประมาณสนับสนุน (1)(4)(5)

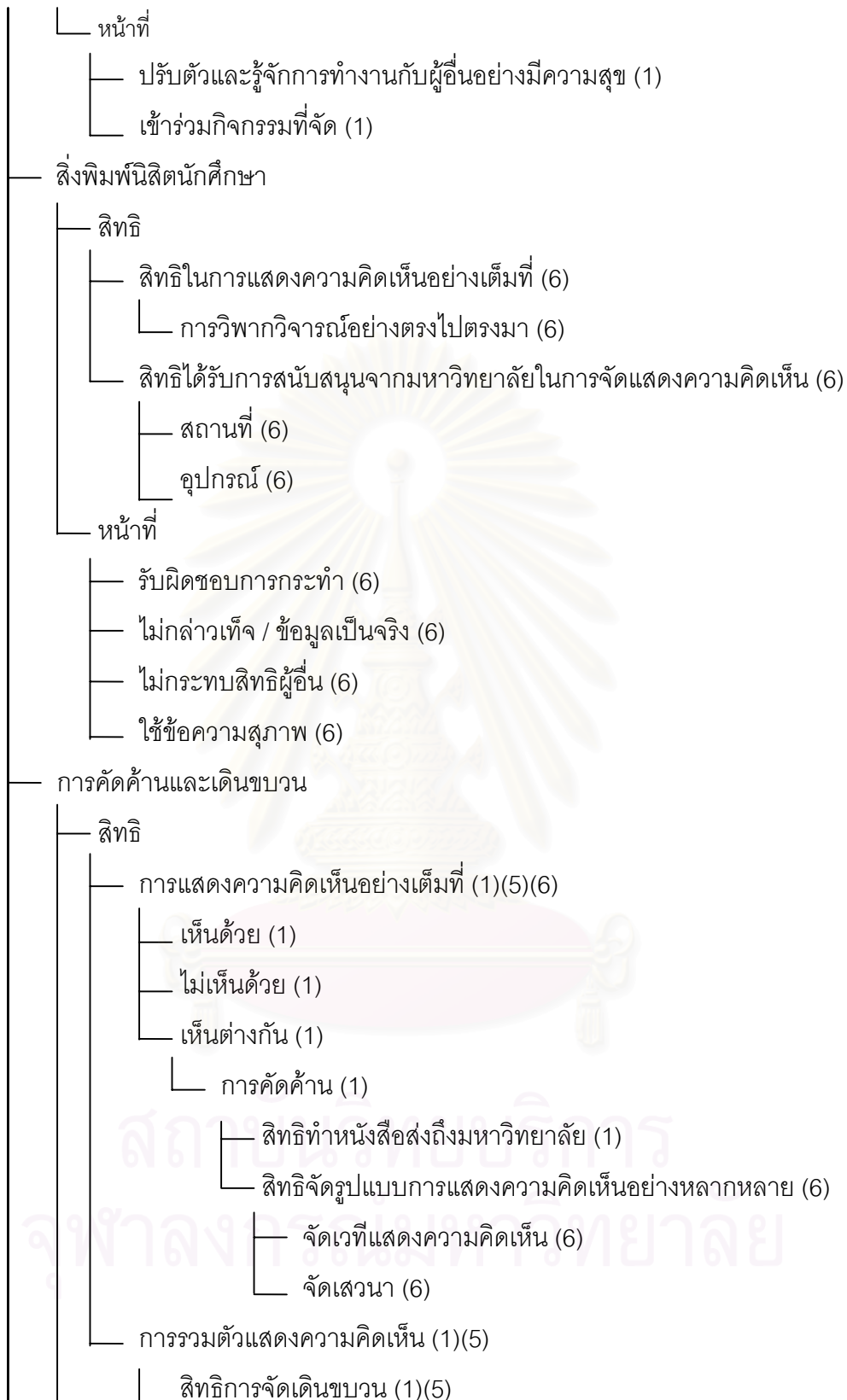
— เป็นองค์กร (1)(4)

— สภานักศึกษา (4)

— องค์กรนักศึกษา (4)

— ชุมนุมนักศึกษา (4)

หน้าที่

ดำเนินการตามกรอบกฎหมาย

— ของรัฐ (1)

— ของมหาวิทยาลัย (1)

— ออกกฎข้อบังคับของมหาวิทยาลัยในการเดินขบวน (5)

— อยู่ในความสุภาพ เรียบร้อย (1)

— ไม่กระทบสิทธิผู้อื่น (1)(6)

— ไม่ทำร้ายทรัพย์สินสมบัติผู้อื่น (5)(6)

— ไม่กระทบภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย (6)

— รับผิดชอบต่อสิ่งที่ทำ (6)

— ไม่ใช้ความรุนแรง (6)

การให้เงินทุนสนับสนุน

สิทธิ

— ได้รับการจัดสรรทุนการศึกษาประเภทต่าง ๆ จากมหาวิทยาลัย (1)(6)

— ทุนเรียนดี (1)(6)

— ทุนขาดแคลน (1)(6)

— ทุนทำงาน (1)

— ทุนบำเพ็ญประโยชน์ (1)

— สิทธิในการรับทุนการศึกษาตามความจำเป็น (6)

— สิทธิได้รับการคัดเลือกให้รับทุนที่เป็นธรรม (6)

หน้าที่

— ปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับของกองทุนนั้น ๆ (1)

การจัดบริการเสริม

สิทธิ

— เสนอความคิดเห็น (1)(4)

— การจัดบริการต่าง ๆ ทางวิชาการ (4)

— การจัดบริการและสวัสดิการนักศึกษา (1)

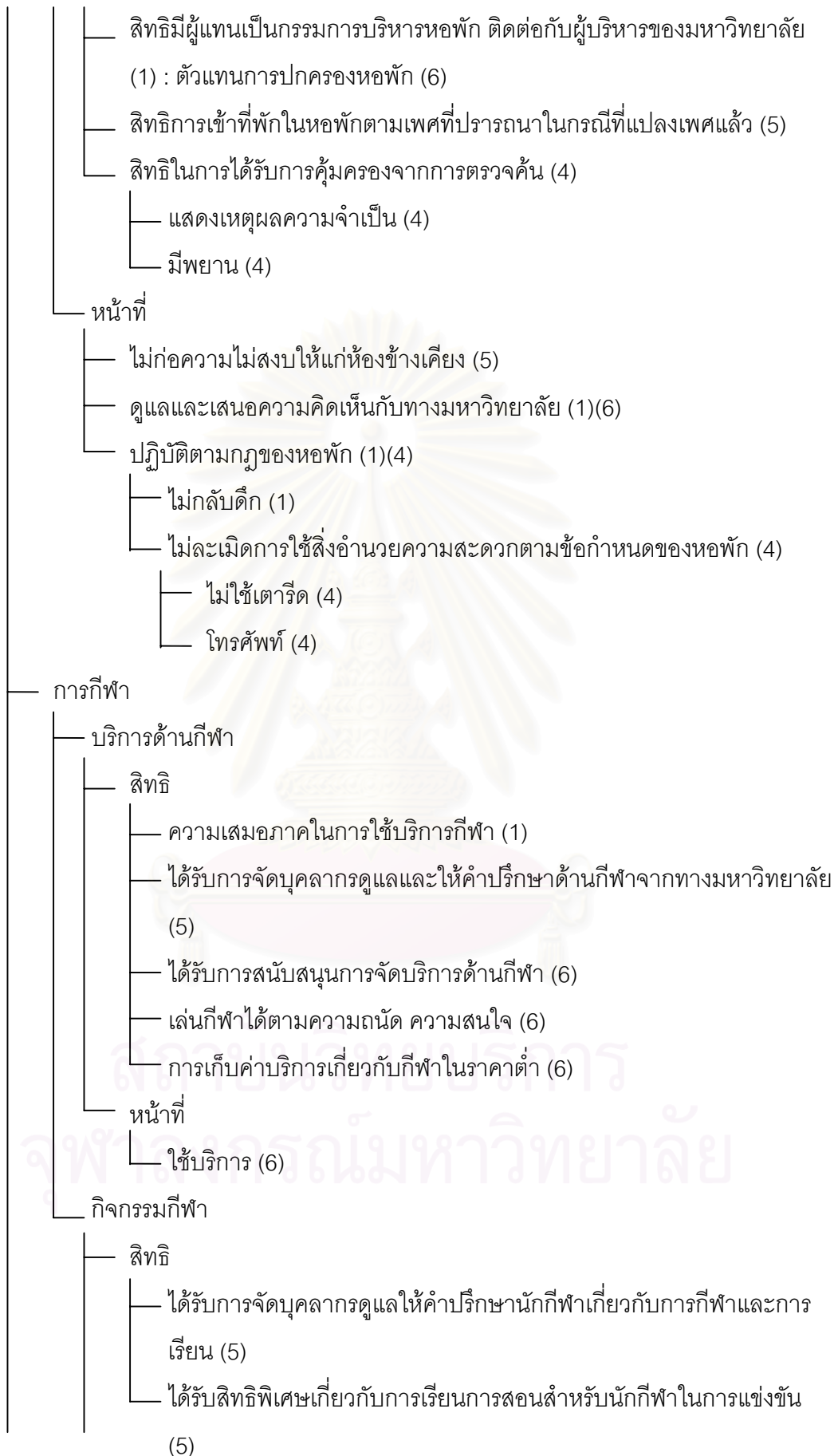
— การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงการจัดบริการและสวัสดิการต่าง ๆ (6)

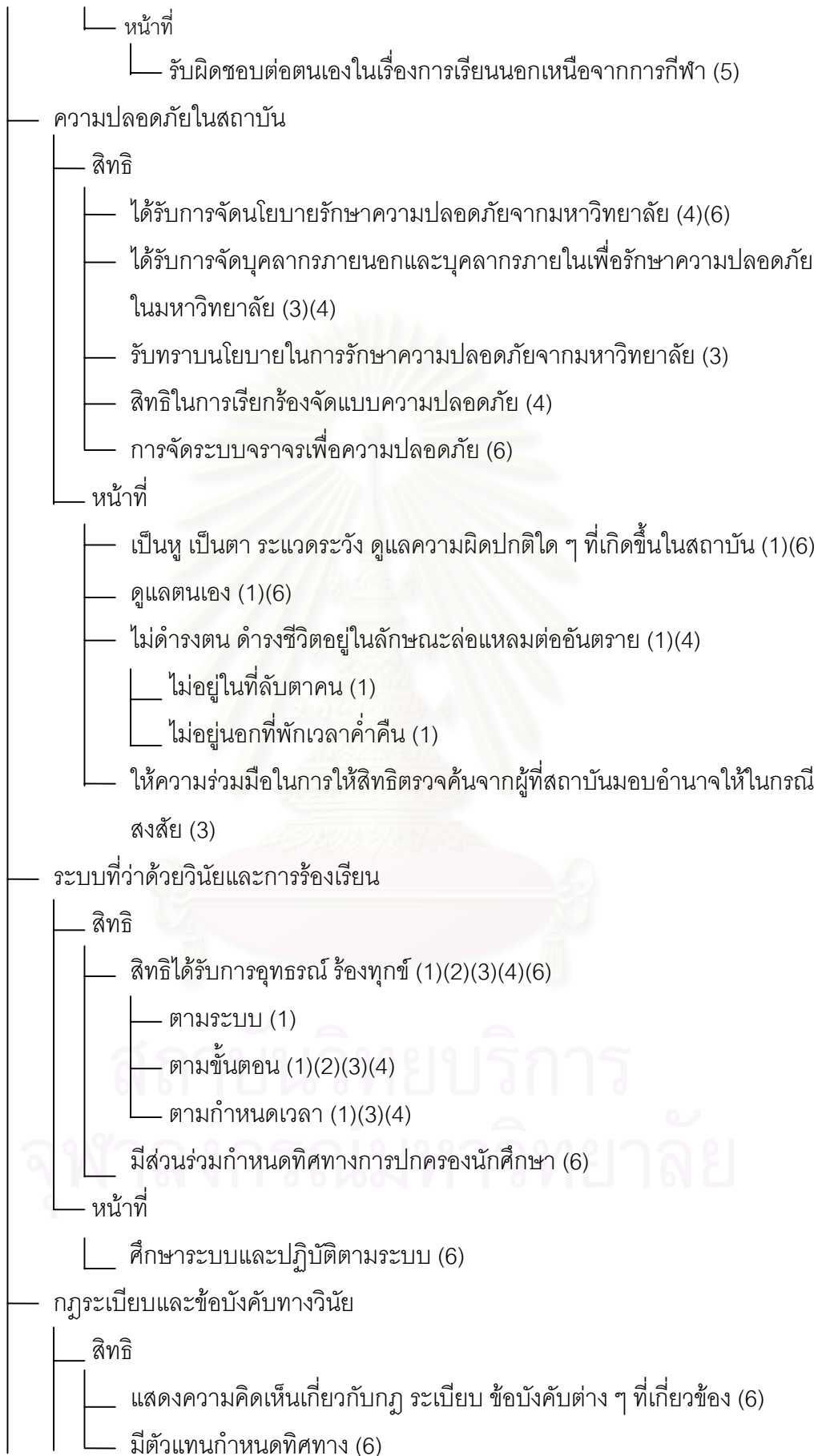
— ใช้บริการต่าง ๆ จากมหาวิทยาลัยอย่างเต็มที่ (1)(2)

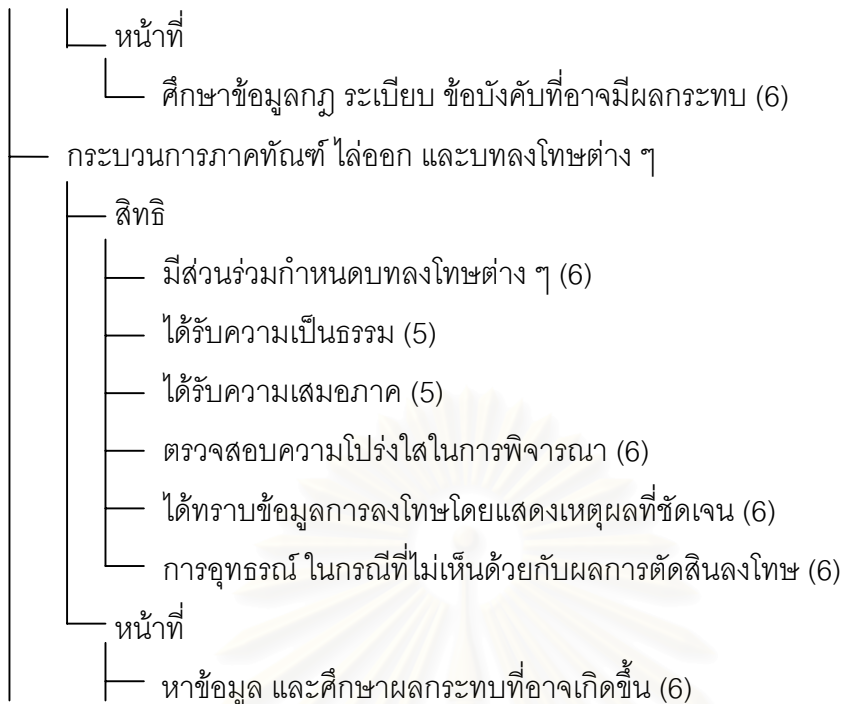
— ใช้อุปกรณ์ตามที่มหาวิทยาลัยจัดหามาให้อย่างเต็มที่ (4)

— การใช้คอมพิวเตอร์ (4)

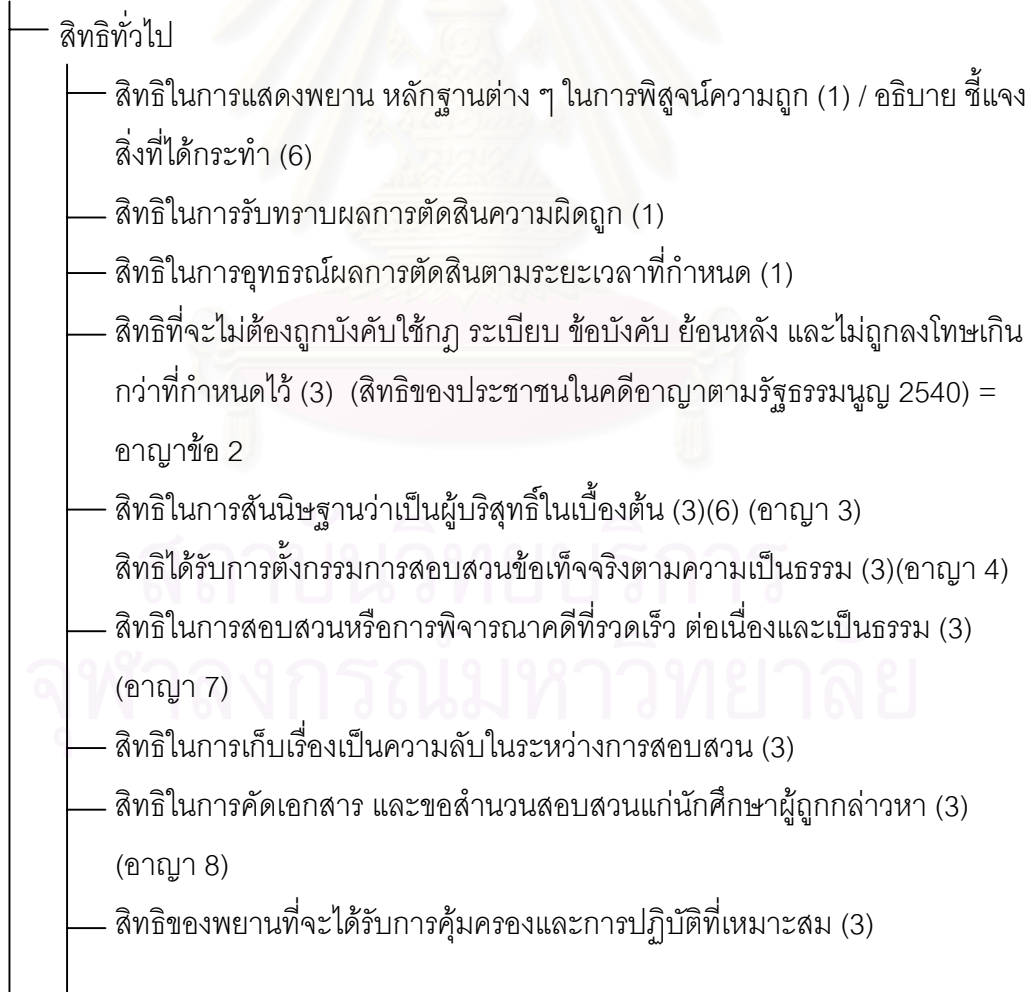
	<ul style="list-style-type: none"> — ได้รับบริการพิเศษเป็นระยะเวลามากขึ้นจากเวลาทำงานปกติ (4) <ul style="list-style-type: none"> └─ ห้องสมุด เปิดถึง 21.00 น. — ได้รับสวัสดิการเสริมพิเศษเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น (4) <ul style="list-style-type: none"> └─ น้ำดื่ม (4) └─ กระดาษชำระ (4) — สหิทธิความเสมอภาคเท่าเทียมกัน (6) — สหิทธิได้รับการจัดบริการที่มีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพ (6) — สหิทธิได้รับการจัดบริการเสริมที่เพียงพอ (6) — สหิทธิได้รับการสนับสนุนการจัดบริการและสวัสดิการจากทางมหาวิทยาลัย (6)
	หน้าที่ <ul style="list-style-type: none"> — เคารพผู้ให้บริการ (2)(4) — รักษา มารยาท และให้เกียรติผู้อื่นในการใช้บริการ (2)(4) <ul style="list-style-type: none"> └─ ไม่ส่งเสียงรบกวนสิทธิผู้อื่น (4) — ศึกษาและเข้าใจกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และข้อจำกัดในการใช้และกาารให้บริการ (2) — ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ (2)(4) — ดูแลรักษาอุปกรณ์ต่าง ๆ (4)(6) — ใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ให้ตรงกับวัตถุประสงค์ (4)(6)
	หอพัก <ul style="list-style-type: none"> — สหิทธิ <ul style="list-style-type: none"> — สหิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน (4)(5)(6) <ul style="list-style-type: none"> └─ ที่รับประทานอาหาร (4) └─ โทรศัพท์ (4) — สหิทธิได้รับสาธารณูปโภคอย่างเต็มที่ (5) — สหิทธิได้รับการดูแลรักษาความสะอาดโดยจัดเจ้าหน้าที่ดูแล (5) <ul style="list-style-type: none"> └─ บริการต่าง ๆ (6) — สหิทธิทราบการจัดระบบและข้อกำหนดต่าง ๆ ของหอพัก (5) <ul style="list-style-type: none"> └─ การเปิด - ปิด (5) — สหิทธิขั้นพื้นฐานในการอยู่อาศัยปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (1)(4)(5) <ul style="list-style-type: none"> └─ จัดเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัย (5) — สหิทธิในการอยู่อาศัยมีคุณภาพในทรัพย์สินในหอพัก (1)

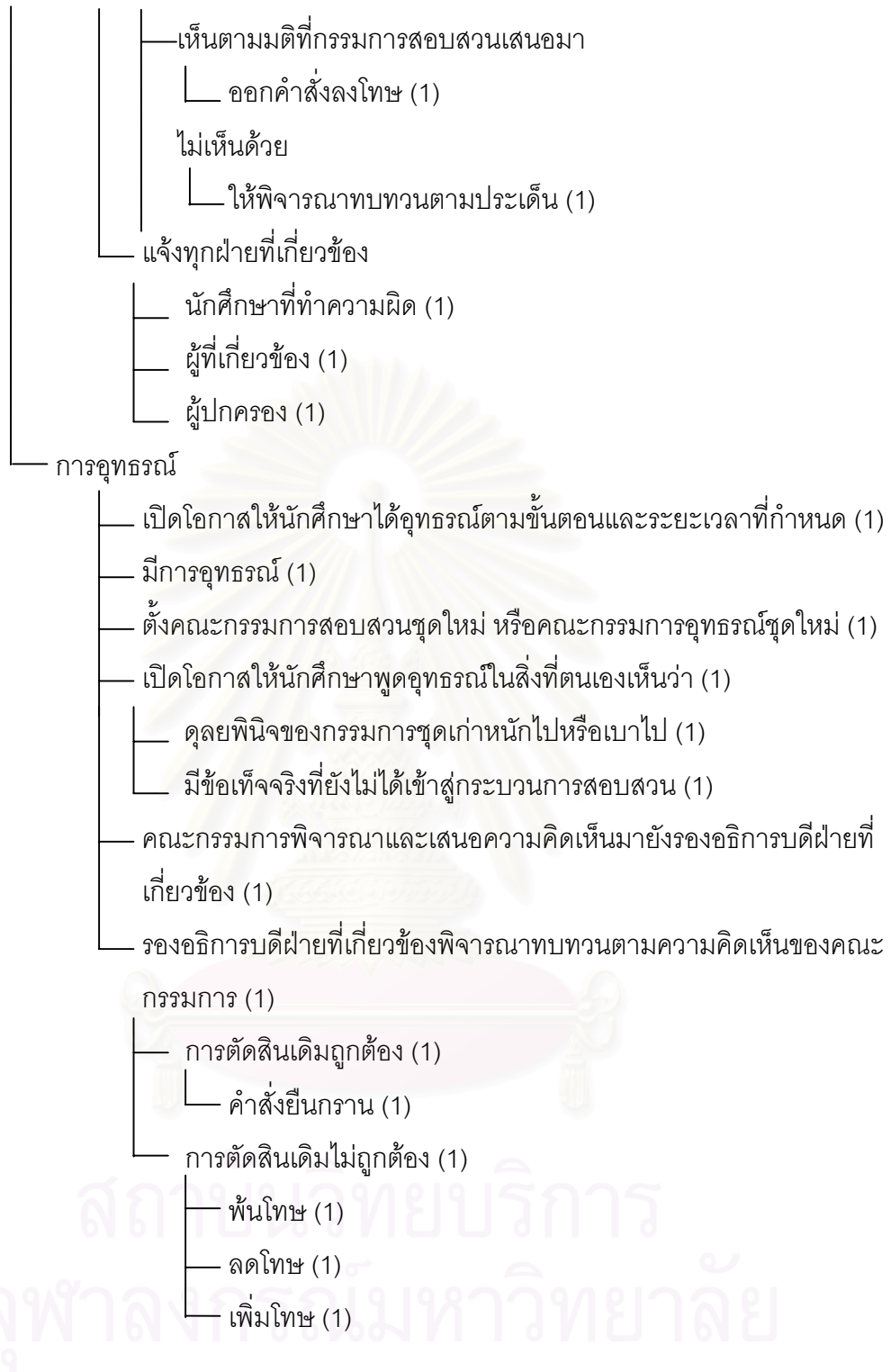

การพิจารณาทางนิตินัย

	<ul style="list-style-type: none"> — เป็นความลับ (3) — ลบชื่อพยานในคำให้การในกรณีต้องเปิดเผยข้อมูลการให้การตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร (3) — สิทธิของผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำความผิดของนักศึกษาผู้นั้น (3) (อาญา 12)
	<p>หลักการพิจารณาความผิด – ถูก</p> <ul style="list-style-type: none"> — ตกลงหลักการร่วมกันระหว่างนักศึกษากับมหาวิทยาลัย (6) — นักศึกษาได้สิทธิอธิบาย ชี้แจงสิ่งที่ได้กระทำความผิด (6) — คำนึงถึงสิทธิของนักศึกษา (6) — แสดงเหตุผลการตัดสินและการลงโทษที่ชัดเจน (6) — นักศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบผลการตัดสิน (6) <ul style="list-style-type: none"> — ยอมรับผลการตัดสิน (6) — อุทธรณ์ในกรณีไม่ยอมรับผลการตัดสิน (6)
	<p>กระบวนการพิจารณา</p> <ul style="list-style-type: none"> — ตกลงร่วมกันระหว่างนักศึกษากับมหาวิทยาลัย (6) — จัดตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง — ขั้นตอนการพิจารณา <ul style="list-style-type: none"> — เมื่อเกิดความผิด <ul style="list-style-type: none"> — รายงานต่อมหาวิทยาลัย (1) — ตรวจสอบเบื้องต้น (1)(3)(4) <ul style="list-style-type: none"> — ไม่มีข้อมูล <ul style="list-style-type: none"> — ไม่ฟ้อง (1)(3) — มีข้อมูล <ul style="list-style-type: none"> — ตั้งคณะกรรมการสอบสวน (1)(3) — ตั้งกรรมการสอบสวนเมื่อเห็นว่ามีมูล (1)(4) — เรียกนักศึกษาที่กระทำความผิด และพยานหลักฐานต่าง ๆ เพื่อพิจารณา (1) — กรรมการสอบสวนมีมติลงโทษตามลักษณะความผิด (1) — เสนอผลการพิจารณาผ่านรองอธิการบดีที่ได้รับมอบหน้าที่จากอธิการบดีให้ออกคำสั่งลงโทษ (1) — รองอธิการบดีฝ่ายที่เกี่ยวข้องให้ดูलयินิจพิจารณา

ภาคผนวก ๕

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Warren Wilson College Student Handbook

Bill of Student Rights and Responsibilities

Preamble:

Warren Wilson College is pleased to present our Bill of Student Rights and Responsibilities. Created by Student Caucus, and endorsed by the Administration, Staff Forum, and the Board of Trustees, this document is not intended to create any rights or to abrogate any existing responsibilities with respect to the students of Warren Wilson College. Rather, it is presented not only as an expression of the spirit with which we at Warren Wilson College strive to live our lives and conduct our relationships, but also for clarification and affirmation of the contents of the Student Handbook. As questions concerning interpretation and community actualization of the Bill of Student Rights and Responsibilities arise, the shared governance and judicial processes of the College will determine school policy and individual cases respectively.

We, the students of Warren Wilson College, recognize the value of community as a means for individual development through fellowship, informed discussion, and cooperation. We believe that Warren Wilson fosters an exceptional community dedicated to a mission which combines work, service to others, and academic study in an atmosphere encouraging personal and social transformation and stewardship of the natural environment. The students through this statement enumerate the rights and responsibilities which are essential to their personal development in this community.

Section I:

Warren Wilson College affirms the Joint Statement on Rights and Freedoms of Students as published by the Association of American Colleges. This Joint Statement is further clarified by the students in this Bill of Student Rights and Responsibilities in an effort to clearly reflect the

attitudes and policies of Warren Wilson College. The students recognize their responsibility to respect and ensure these rights for their peers and the community as a whole.

Basic Rights

We affirm basic rights:

- To protection of the rights guaranteed to citizens by the Constitution of the United States of America;
- To free expression and inquiry, freedom of the student press, freedom to associate and assemble peaceably, and freedom to make personal decisions as adults;
- To lodge formal complaints and/or grievances with the administrators of the College, the Student Caucus, and the judicial boards;
- To equal treatment regardless of gender, race, color, religion, creed, national or ethnic origin, age, marital status, disability, and sexual orientation;
- To services and facilities necessary for individual success;
- To safety, both from physical harm and from harassment of any kind;
- To treatment as a full member of this community unless sanctioned by a College judicial board according to due process;
- To confidentiality in dealings with faculty, staff, administrators, and residence hall directors and assistants except when keeping such information confidential may cause physical harm to one's self or others;
- To access to personal files such as academic transcript, work record, service record, and to expect that the College will keep these confidential in accordance with federal student privacy laws;
- To protection from improper disclosure of information about views, beliefs, and political associations;
- To privacy in one's residence and security with one's possessions unless a search has been authorized by the Dean of Student Life and Service in accordance to room search policy;

To explore sexual identity, religious faith, and moral beliefs;

To be involved in the governing processes of the College by means of a full voting Student Caucus, through representation on standing committees, judicial boards, hall councils, search committees, as well as having observer rights to Staff Forum and committee meetings that do not have to do with personnel matters, and through basic inclusion in decisions made by the College;

To knowledge of any changes or alterations of the rules and regulations outlined in the College Catalog and Student Handbook.

Basic Responsibilities

It is the responsibility of each individual student to ensure that her or his actions do not infringe upon the rights of any other student, nor upon the rights of the Warren Wilson community as a whole.

It is the responsibility of the Warren Wilson community to ensure that no individual's rights are infringed upon by any decision made by the community as a whole unless authorized according to the shared governance structure of the College.

It is the responsibility of students to know and follow the rules and regulations of Warren Wilson College outlined in the College Catalog and Student Handbook.

It is the responsibility of students to know their rights and to use this knowledge in ways that benefit and respect themselves and the entire Warren Wilson community.

It is the responsibility of students to protect the rights of members of the Warren Wilson community by reporting any violation of these rights to Student Caucus, the Dean of Student Life and Service, Campus Security, or any other appropriate authorities.

Section II: Rights and Responsibilities

A. Triad

1. Academic Rights and Responsibilities

1:01 Students have the right and the responsibility to hold the course instructor accountable to the guidelines in the course syllabus.

1:02 Students have the right to express reasoned opinions pertaining to the subject of a course without being penalized for holding opinions contrary to those of the instructor.

1:03 Students have the responsibility to learn from the course syllabus the content of a course for which they are enrolled.

1:04 Students have the right to be protected from unfair evaluation and to appeal a contested grade following the procedures in the student handbook.

1:05 Students have the responsibility to maintain standards of academic performance described in the course syllabus.

1:06 Students have the right to a classroom environment which is conducive to learning and teaching.

1:07 Students have the responsibility to avoid patterns of behavior, such as late arrival to class, which interfere with learning and teaching.

1:08 Students have the right to expect that course instructors will be punctual to classes and appointments, will hold adequate office hours, and will seek current knowledge in their fields of study.

1:09 Students have the right to expect that their academic work will be safe from academic dishonesty.

1:10 Students have the responsibility to take reasonable and honest precautions against all acts of academic dishonesty.

1:11 Students have the right to a fair appeals process in regard to unfair grading and to an instructor's sanction for committing or abetting academic dishonesty following the procedures outlined in the Student Handbook.

1:12 Students have the responsibility to consult with their academic advisors on a regular basis and to be familiar with academic policies and course information published in the College Catalog, course schedules, and other publications distributed by the Registrar.

1:13 Students have the right to proper academic advising.

1:14 Students have the right to clear grading standards and procedures.

1:15 Students have the right to anonymous evaluation of their course instructors and of their courses of instruction. Further, they have the right to expect their evaluations to be considered and valued in review of the teaching quality of the instructor and of the academic value of the course of instruction.

1:16 Students have the responsibility to evaluate honestly and fully their course instructors and their courses of instruction.

1:17 Students have the right to design courses of independent study and instruction in consultation with the Vice-President of Academic Affairs and faculty members.

1:18 Students have the responsibility to design these courses of independent study and instruction following the guidelines in the College Catalog and Student Handbook and to consult with prospective instructors of record well before Registration day for the term or semester in which such study or instruction will be undertaken.

1:19 Students have the right to know all available information pertaining to additional costs separate from tuition (books, supplies, etc.) for all courses of instruction prior to registration.

1:20 Students have the responsibility to be familiar with the academic policies contained in the College Catalog and Student Handbook.

1:21 Students have the right to request letters of reference based on

their academic work at Warren Wilson College.

1:22 Students have the responsibility to make such requests well in advance of due dates, to provide adequate information about the purpose of each letter of reference, and to provide a stamped, addressed, business-size envelopes in which to mail each letter.

2. Service Program Rights and Responsibilities

2:01 Students have the right to receive credit for all required service and to have records maintained for all service.

2:02 Students have the responsibility to complete the formal documentation to receive credit for their hours served.

2:03 Students have the right to information and resources when searching for service opportunities.

2:04 Students have the responsibility to inquire about such service opportunities, using the resources of the Service Learning Center.

2:05 Students have the right to choose their service projects.

2:06 Students have the responsibility of gaining proper approval of such projects before engaging in them.

2:07 Students have the right to assistance in completing a service project.

2:08 Students have the responsibility of seeking assistance if and when it is needed.

2:09 Students have the right to serve as many hours as they wish.

2:10 Students have the responsibility to serve the minimum number of hours as outlined in the service learning policy.

2:11 Students have the right and responsibility to recognize that they are representatives of the College while serving.

2:12 Students have the responsibility to be familiar with and follow the service policies contained in the College Catalog and Student Handbook.

3. Work Program Rights and Responsibilities

3:01 Resident students have the right to be assigned to and to be compensated for on campus jobs.

3:02 Students have the responsibility to work to their fullest potential regardless of job assignments.

3:03 Students have the right to have opportunities for meaningful and diverse work experience.

3:04 Students have the right to expect that they will be allowed to perform all possible work.

3:05 Students have the right to be made aware of the Occupational Safety and Health Administration (OSHA) safe work standards and to know what hazardous materials are present in the working environment and what risks are associated with said materials.

3:06 Students have the responsibility to inquire about safe work practices and potentially hazardous substances, to follow directions for their usage, and to report unsafe usage to the Work Program Office (WPO) and/or to OSHA representatives.

3:07 Students have the right to receive work related references from the WPO, with written permission required to allow the release of information.

3:08 Students have the responsibility to make such requests well in advance of due dates and to provide potential employers with accurate information regarding their Warren Wilson work experience.

3:09 Students have the right to request a crew change and to expect the request to be considered with respect to seniority, skill, work ethic, and personal and community need.

3:10 Students have the responsibility to respect the decision of the Dean of Work with regard to job assignment.

3:11 Students have the right to receive a fair and clear written evaluation of work performance, and have the right to disagree, in writing, with the supervisor's evaluation.

3:12 Students have the responsibility to read and sign evaluations and to respect the opinions of the supervisor.

3:13 Students have the right to evaluate supervisors and to expect that their evaluations will be considered and valued in the review of the quality and effectiveness of the supervisor.

3:14 Students have the responsibility to offer a thoughtful and fair assessment of their work experience and supervisor.

3:15 Students have the right to appeal disciplinary actions such as written warnings and firings.

3:16 Students have the responsibility to submit a written appeal as specified in the student handbook.

3:17 Students have the right to question the judgment of a work supervisor.

3:18 Students have the responsibility to work intelligently and respectfully and to follow legitimate instructions.

3:19 Students have the right to adequate job training.

3:20 Students have the responsibility to perform tasks adequately and safely.

3:21 Students have the right to Workers Compensation if injured during work.

3:22 Students have the responsibility to honestly report accidents and injuries to the WPO, following procedures in the Student Handbook.

3:23 Students have the right to negotiate work schedules with their supervisors.

3:24 Students have the responsibility to work when scheduled.

3:25 Students have the right to sick leave as stated in the Student Handbook.

3:26 Students have the responsibility to notify supervisors of absence before shifts begin.

3:27 Students have the right to request time off for undisclosed personal reasons.

3:28 Students have the responsibility to give supervisors ample time when requesting time off, to arrange times to make up hours, and to respect the supervisor's decision and conditions regarding the request.

3:29 Students have the right to receive sick leave credit for work missed due to extended illness or emergency as stated in the Student Handbook.

3:30 Students have the responsibility to apply for sick leave credit and provide specific documentation of illness.

3:31 Students have the right to a break during shifts exceeding three hours.

3:32 Students have the responsibility to be familiar with and follow the work program policies contained in the College Catalog and Student Handbook.

B. Student Life

4. Environmental Stewardship Rights and Responsibilities

4:01 Members of the Warren Wilson community have the right to live, work, serve, and study in a clean, safe, and healthy environment.

4:02 Members of the Warren Wilson community have the responsibility to actively encourage environmentally responsible attitudes.

4:03 Students have the right to know the College's policies concerning environmental stewardship, including the location and type of waste storage and disposal sites, investment policies, and construction policies.

4:04 Students have the responsibility to inform the College when violations of environmental policy occur.

4:05 Students have the right to recommend additions or changes to the College's environmental stewardship policies.

4:06 Students have the responsibility to be aware of current policies when recommending changes or additions to these policies.

4:07 Students have the right to recycle appropriate materials in publicly accessible locations in all College buildings.

4:08 Students have the responsibility to use recycling facilities.

5. Residential Rights and Responsibilities

5:01 Students have the right to a living environment that is clean, safe, in good repair and working order, and fully furnished according to housing guidelines.

5:02 Students have the responsibility to promote and maintain a clean living environment and to report any utility damaged or not working to the resident director or assistants.

5:03 Students have the right to sanitation supplies for personal use such as toilet paper, hand soap, vacuum cleaner, broom, and dust pan.

5:04 Students have the responsibility to maintain and conserve supplies and to report shortages of supplies to the appropriate staff.

5:05 Students have the right to inventory their assigned rooms and to register any damage or deficiencies on the room damage form (see the Student Handbook for specifics).

5:06 Students have the responsibility to be accountable for any damage done to the room not registered on their room damage form.

5:07 Students have the right to vote in hall meetings at the beginning of every semester to extend consideration hours for that particular hall.

5:08 Students have the responsibility to respect and observe consideration hours.

5:09 Students have the right to disagree with residence hall directors and assistants.

5:10 Students have the responsibility to respect the duties of the residence hall directors and assistants.

5:11 Students have the right to advance notification of any official, non-emergency entry or use of their rooms.

5:12 Students have the right to available designated storage space for their possessions within the dorm.

5:13 Students have the responsibility to respect other students' possessions in storage.

5:14 Students have the right to invite guests to stay in their rooms, following residence hall rules and with the roommate's consent.

5:15 Students have responsibility for their guest's actions during the guest's visit.

5:16 Students have the responsibility to know and follow the residence hall rules listed in the Student Handbook.

6. Judicial Rights and Responsibilities

6:01 Students have the right to due process within a fair and impartial judicial system.

6:02 Students have the right to written and verbal explanations of any charges issued against them by the College and the right to know of the evidence that the college has which substantiates these charges. Students also have the right to be informed of this information prior to the hearing, with reasonable time to prepare any defense.

6:03 Students have the right to be assisted in their defense by an advisor of their choice from the Warren Wilson community.

6:04 Students have the right to expect that the burden of proof will rest upon those bringing the charge against them.

6:05 Students have the right to testify and to present evidence and witnesses.

6:06 Students have the right to rely on the fact that all matters upon which the decision may be based must be introduced as evidence.

6:07 Students have the right to expect that an accurate record of the hearing will be kept.

6:08 Students have the right to appeal a decision made by the judging body to the appropriate appeals board or the appropriate administrator (Dean of Student Life and Service or the President) if there is new evidence or a procedural error.

6:09 Students have the right to expect that unless new evidence is introduced the severity of their sanctions will not be increased by an appellate body or by the Dean of Student Life and Service or the President.

6:10 Students have the responsibility to adhere to the decisions made by the judicial body, and by the appropriate appeals body, or by the Dean of Student Life and Service or the President.

6:11 Students have the responsibility to testify honestly and factually and to instruct their advisors and witnesses to do the same.

6:12 Students have the responsibility to be familiar with judicial and appeal procedures as outlined in the Student Handbook.

6:13 Students have the responsibility to co-operate with the security staff in the enforcement and investigation of College rules, state and federal laws.

7. Student Wellness Rights and Responsibilities

A. Health Care

7:01 Students have the right to adequate and competent basic health care and to competent referral when campus services do not meet individual needs.

7:02 Students have the responsibility to seek health care when needed.

7:03 Students have the right to adequate and competent counseling for mental health issues and to competent referral when campus services do not meet individual needs.

7:04 Students have the responsibility to seek mental health care when needed.

7:05 Students have the right to information pertaining to what the College offers and covers concerning health care.

7:06 Students have the responsibility to seek this information when needed.

7:07 Students have the right to information and supplies to prevent the spread of sexually transmitted diseases and/or for the purpose of birth control.

7:08 Students have the responsibility to be aware of this information.

B. Food Service

7:09 Students have the right to eat all meals designated in the meal plan.

7:10 Students have the responsibility to know the meal schedule.

7:11 Students have the right to a variety of healthy, nutritious foods.

7:12 Students have the responsibility to inform the food service of their nutritional needs.

7:13 Students have the right to know all the ingredients of the food served.

7:14 Students have the responsibility to inquire about the ingredients in the food.

7:15 Students have the right to clean, sanitary eating utensils and facilities.

7:16 Students have the responsibility to maintain clean and sanitary dining habits.

7:17 Students have the responsibility to respect the dining services. This includes (for residential students) showing their ID at meals, cleaning their tray and composting, removing nothing from the cafeteria with the exception of an ice cream cone, a piece of fruit, or a cookie.

7:18 Students have the right to petition the school to remove themselves from the food service meal plan and to request reimbursement.

8. Student Activities and Facilities

8:01 Students have the right to a variety of extracurricular activities that are provided, as needed, by the College. These activities may include but not be limited to: intercollegiate athletics, outing club programs, intramural athletic, theater programs athletic clubs (and other student activities such as a radio station, dances, live bands, and other programs designed by the student activity crew).

8:02 Students have the right to form clubs based on student interest and to petition the College for funding of club programs.

8:03 Students have the responsibility to recognize that they are representatives of the College while participating in these various programs.

8:04 Students have the right to utilize facilities offered by the College for student use and to expect that these facilities will be made available and accessible to all students. These facilities include but may not be limited to: Library, campus trails and land, computer labs, Music building, gymnasium equipment, band room, athletic fields and courts, Craft shop, Pool, Holden Art Center, Chapel, Print Shop, Peer Assistance Center, Green house, Gladfelter Student Union, dorm common areas, Bryson gym, dorm kitchens, parking lots, dorm laundry facilities, classroom buildings, research

equipment pertaining to particular majors

8:05 Students have the responsibility to use these facilities in a responsible manner.

8:06 Students have the responsibility to use these facilities in an egalitarian manner.

8:07 Students have the responsibility to report any damage done to these facilities to the proper College authorities.

9. Financial

9:01 Students have the right to access to the College's financial and budgetary records except personnel files and other files protected under law.

9:02 Students have the right to advance notification of tuition and fee increases.

9:03 Students have the right to request information pertaining to all financial and budgetary decisions and expenditures of the College.

9:04 Students have the right to question financial decisions and expenditures of the College when these seem to threaten the community well being or when they circumvent the College's shared governance philosophy.

9:05 Students have the responsibility to seek an understanding of financial decisions and expenditures.

9:06 Students have the right to decision-making input and some financial control of how the student activities budget is spent.

9:07 Students have the right to research and apply for financial aid using the information resources of the College.

9:08 Students have the responsibility to supply complete, honest, and timely information when applying for financial aid.

9:09 Students have the responsibility to meet their financial obligations to the College in a timely manner.

[Previous: Non-Discrimination Policy | Home | Next: Chapter 1 Index]

Mail comments or corrections to webmaster@warren-wilson.edu

All HTML by the Wilson Webmasters, ©1996-2002

About this server

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ฅ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การพัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย พร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิติบัญญัติ - Microsoft Internet Explorer

File Edit View Favorites Tools Help

Address http://edu.kmitnb.ac.th/~st_charter/

CU

CU

การพัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย พร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิติบัญญัติ

[คลิกที่นี่] [กฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษา] [กฎบัตรธรรมนูญนิสิตนักศึกษา] [ปฏิญญาและพันธบัตรของนิสิตนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์] [กระบวนการพิจารณาทางนิติบัญญัติ] [เว็บไซต์อื่น]

มหาวิทยาลัย

- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- มหาวิทยาลัยเอเซีย
- มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
- สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

สวัสดีค่ะ นิสิตนักศึกษาที่รักทุกคน ขณะนี้ประเทศไทยเรากำลังมีกฎบัตรนิสิตนักศึกษาดับแรก ซึ่งเป็นข้อตกลงระหว่างนิสิตนักศึกษากับสถาบันการศึกษาอย่างเป็นทางการว่า สถาบันการศึกษาจะให้อะไรกับนิสิตนักศึกษาของตน ทั้งทางด้านวิชาการ กิจกรรมนักศึกษา และการจัดบริการเสริมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถและศักยภาพของนิสิตนักศึกษา ตามภารกิจของสถาบัน และนิสิตนักศึกษาจะสามารถปฏิบัติตนในการดำรงชีวิตประจำวันในสถาบันอย่างมีความสุขได้อย่างไร

ในตัวกฎบัตรจะเกี่ยวกับสิทธิของนิสิตนักศึกษาซึ่งเป็นสิ่งที่ทางสถาบันอุดมศึกษาควรจะต้องจัดให้กับนิสิตนักศึกษาของตนทั้งด้านวิชาการ การจัดบริการเสริม การจัดสวัสดิการต่าง ๆ และการจัดกิจกรรม นอกจากนี้ยังประกอบด้วยหน้าที่ของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อมหาวิทยาลัย เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ดังนั้น จึงขอความกรุณาจากท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ

1. กฎบัตรสิทธินิสิตนักศึกษาไทย
2. กฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย
3. สิทธิและหน้าที่ตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย
4. กระบวนการพิจารณาทางนิติบัญญัติ

ข้อคิดเห็นของท่าน จะมีประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบการบริหารจัดการและสหภาพของนิสิตนักศึกษาเป็นอย่างมาก และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ผลการวิเคราะห์หลักกฎหมายอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับนิสิตนักศึกษา พบว่ามีหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง 14 ข้อ คลิกเพื่อดูรายละเอียด

คำแนะนำ : เว็บไซต์นี้จะแสดงผลได้ดีที่ความละเอียด 1024 x 768 pixel

สถานวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทางนิติบัญญัติ โดยมาลินี อยู่โพธิ์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย +++

Internet

การพัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย พร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิติบัญญัติ - Microsoft Internet Explorer

File Edit View Favorites Tools Help

← Back → Stop Home Search Favorites History Print Copy Paste Address http://202.44.43.200/~st_charter/kbos.html Go Links >>

กฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษา

➤ **ต่อตนเอง**

- ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนให้มีความรู้ความสามารถในสาขาที่ตนศึกษา
- ฝึกฝนตนเองให้มีคุณธรรม จริยธรรมเพื่อเป็นพลเมืองที่ดี
- รู้จักสิทธิของตน
- ไม่ฝ่าฝืนตนเองไปเกลือกกลั้วยาเสพติดและอบายมุข
- ดูแลรักษาตนให้ปลอดภัยจากอุบัติเหตุ และโรคภัยนานาชนิด

➤ **ต่อผู้อื่น**

- เคารพสิทธิผู้อื่น
- รักษาความสามัคคีในหมู่คณะ
- ไม่หลอกลวงเพื่อนไปในทางที่ไม่ดี
- เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ
- ห้ามปรามเพื่อนในสิ่งที่ไม่ดี เช่น อบายมุข
- ช่วยเหลือเพื่อน ๆ

➤ **ต่อสถาบัน**

- รักษาชื่อเสียง เกียรติภูมิและภาพพจน์ของสถาบัน
- สร้างชื่อเสียงและความนิยมต่อสถาบัน
- เคารพสถานที่
- ปฏิบัติตนและดำรงไว้ซึ่งความสามัคคีในหมู่คณะ
- การมีส่วนร่วมในการปกครอง
- หน้าที่ทางวิชาการ
 - การเรียน
 - การสอน
 - การฝึกงาน
 - **การบริหารงานวิชาการ**
 - การบริการวิชาการ
- การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- การใช้อำนาจของสถาบัน

➤ **ต่อสังคมและประเทศชาติ**

- ศึกษาและเคารพกฎหมายของรัฐ
- จัดโครงการหรือกิจกรรมส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
- เป็นผู้นำด้าน ความรู้ ความสามารถและการพัฒนาสังคม
- สืบสานศิลปวัฒนธรรมและประเพณีไทย

- ศึกษานโยบายทางวิชาการและข้อมูลหลักสูตร

- เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน

- ตรวจสอบผลการเรียนของตน

Internet

การพัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย พร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย - Microsoft Internet Explorer

File Edit View Favorites Tools Help

Back Forward Stop Home Search Favorites History Print Copy Paste Address http://202.44.43.200/~st_charter/kbos.html Go Links >>

- หน้าที่ทางวิชาการ
 - การเรียน
 - การสอน
 - การฝึกงาน
 - การบริหารงานวิชาการ
 - การบริการวิชาการ
- การจัดการกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- การใช้อำนาจของสถาบัน

➤ ต่อสังคมและประเทศชาติ

- ศึกษาและเคารพกฎหมายของรัฐ
- จัดโครงการหรือกิจกรรมส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
- เป็นผู้นำด้าน ความรู้ ความสามารถและการพัฒนาสังคม
- สืบสานศิลปวัฒนธรรมและประเพณีไทย

- รักษาชื่อเสียงและภาพพจน์ของสถาบันในการจัดการเรียนการสอน
- รักษาความสงบและความปลอดภัย
- ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น

ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับกฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษา
กรุณากรอกข้อมูล

* ชื่อ: (ไม่เกิน 30 ตัวอักษร)

E-Mail: (ไม่เกิน 30 ตัวอักษร)

* เพศ : หญิง ชาย

* สถานภาพ : กำลังศึกษาอยู่
 จบการศึกษา

* ระดับการศึกษา:

* ชื่อสถานศึกษา: (ไม่เกิน 50 ตัวอักษร)

ข้อคิดเห็น **ข้อเสนอแนะ** (ไม่เกิน 100 ตัวอักษร)

ควรนำไปใช้ทั้งหมด ตัวอย่างไร

ควรนำไปใช้บางส่วน ควรปรับปรุงเกี่ยวกับ

ไม่ควรนำไปใช้ทั้งหมด อย่างไร/ต้องปรับอย่างไร

http://202.44.43.200/~st_charter/kbos.html Internet

การพัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย พร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิติบัญญัติ - Microsoft Internet Explorer

File Edit View Favorites Tools Help

← Back → Search Favorites History

Address http://202.44.43.200/~st_charter/kbss.html Go Links

กฎบัตรสิทธินิสิตนักศึกษา

- สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล
 - สิทธิในชีวิตและร่างกาย
 - ได้รับการจัดนโยบายและบุคลากรคุ้มครองความปลอดภัยภายในสถาบัน
 - ได้รับการจัดระบบและสวัสดิการ
 - ส่งเสริมความเป็นอยู่และความปลอดภัย
 - ได้รับการคุ้มครองสิทธิจากสถาบัน
 - เสรีภาพการแสดงออกทางเพศที่ปราศณา
 - เสรีภาพในการแสดงความรู้สึกรักใคร่กันที่เหมาะสม
 - เสรีภาพในการแต่งกายตามเพศที่ปราศณา
- สิทธิและเสรีภาพทางความคิดและการแสดงความคิดเห็น
 - เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่โดยไม่มีคามผิด
 - เสรีภาพในการพูด การประชาสัมพันธ์และการหาเสียง
 - เสรีภาพในการเขียน
 - เสรีภาพในการออกสิ่งพิมพ์
 - สิทธิและเสรีภาพในการนับถือศาสนา
 - สิทธิและเสรีภาพทางวิชาการ
- สิทธิและเสรีภาพทางสังคม
 - ได้รับความดูแลในระบบสุขภาพ
 - สิทธิได้รับการจัดสิ่งแวดล้อมที่ดี
 - ได้รับการจัดสวัสดิการอำนวยความสะดวกสำหรับผู้มีความบกพร่องทางร่างกาย
 - ได้รับการจัดห้องสอบพิเศษ
 - ได้รับการจัดอาจารย์ช่วยสอนผู้มีความบกพร่องทางร่างกายเป็นกรณีพิเศษ
 - ได้รับความช่วยเหลือและบำบัดทางจิต
- สิทธิและเสรีภาพในการรวมกลุ่ม
 - สิทธิ
 - เสรีภาพ
- สิทธิและเสรีภาพทางการเมืองการปกครองในสถาบัน
 - การดำเนินการของสถาบัน
 - การบริหารสถาบัน
- สิทธิตรวจสอบการทำงานของสถาบัน
 - สิทธิในข้อมูลข่าวสาร
 - การใช้อำนาจของสถาบัน
 - การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- สิทธิได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน
 - สิทธิเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางการศึกษาโดยไม่เลือกปฏิบัติ
 - สิทธิเสมอภาคกันทั้งเพศชาย หญิงและเพศที่ 3
 - สิทธิเสมอภาคเท่าเทียมกันทางการศึกษาสำหรับ ผู้มีความบกพร่องทางกาย บกพร่องทางจิตใจ บางส่วน

โดยสุจริต
เป็นจริง
ไม่หมิ่นประมาทผู้อื่น
ไม่กระทบสิทธิหรือละเมิดสิทธิผู้อื่น

สถาบันวิทยบริการ
ศาลากลางนครนวมมหาวิทาลัย

http://202.44.43.200/~st_charter/kbss.html Internet

การพัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย พร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิติบัญญัติ - Microsoft Internet Explorer

File Edit View Favorites Tools Help

Address http://202.44.43.200/~st_charter/kbss.html

- สิทธิและเสรีภาพในการรวมกลุ่ม
 - สิทธิ
 - เสรีภาพ
- สิทธิและเสรีภาพทางการเมืองการปกครองในสถาบัน
 - การดำเนินการของสถาบัน
 - การบริหารสถาบัน
- สิทธิตรวจสอบการทำงานของสถาบัน
 - สิทธิในข้อมูลข่าวสาร
 - การใช้อำนาจของสถาบัน
 - การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- สิทธิได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน
 - สิทธิเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางการศึกษาโดยไม่เลือกปฏิบัติ
 - สิทธิเสมอภาคกันทั้งเพศชาย หญิงและเพศที่ 3
 - สิทธิเสมอภาคเท่าเทียมกันทางการศึกษาสำหรับผู้มีความบกพร่องทางกาย บกพร่องทางจิตใจบางส่วน
 - สิทธิเสมอภาคเท่าเทียมกันในการทำกิจกรรม
 - สิทธิเสมอภาคเท่าเทียมกันในการรับบริการเสริมต่าง ๆ จากสถาบัน
 - สิทธิคุ้มครองจากกฎหมายของรัฐ

ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับกฎบัตรสิทธินิสิตนักศึกษา
กรรการลงข้อมูล

* ชื่อ: (ไม่เกิน 30 ตัวอักษร)

E-Mail: (ไม่เกิน 30 ตัวอักษร)

* เพศ : หญิง ชาย

* สถานภาพ : กำลังศึกษาอยู่
 จบการศึกษา

* ระดับการศึกษา:

* ชื่อสถานศึกษา: (ไม่เกิน 50 ตัวอักษร)

ข้อคิดเห็น	ข้อเสนอแนะ (ไม่เกิน 100 ตัวอักษร)
☐ ควรนำไปใช้ทั้งหมด	ตัวอย่างไร <input type="text"/>
☐ ควรนำไปใช้บางส่วน	ควรปรับปรุงเกี่ยวกับ <input type="text"/>
☐ ไม่ควรนำไปใช้ทั้งหมด	อย่างไร/ต้องปรับอย่างไร <input type="text"/>

Internet

การพัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย พร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิติบัญญัติ - Microsoft Internet Explorer

File Edit View Favorites Tools Help

Back Forward Stop Home Search Favorites History Print Copy Paste W Address http://202.44.43.200/~st_charter/ksl.html Go Links

สิทธิและหน้าที่ตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย

- ▶ การรับเข้า
 - สิทธิและเสรีภาพ
 - หน้าที่
- ▶ การให้เกรด หน่วยกิตและปริญญา
 - สิทธิและเสรีภาพ
 - หน้าที่
- ▶ การจัดทำแฟ้มประวัติและการบันทึกเพิ่ม
 - สิทธิและเสรีภาพ
 - หน้าที่
- ▶ องค์การนิสิตนักศึกษา
 - สิทธิและเสรีภาพ
 - หน้าที่
- ▶ สิ่งพิมพ์นิสิตนักศึกษา
 - สิทธิและเสรีภาพ
 - หน้าที่
- ▶ การตัดค่าและค่าเดินทาง
 - สิทธิและเสรีภาพ
 - หน้าที่
- ▶ การให้ทุนสนับสนุน
 - สิทธิและเสรีภาพ
 - หน้าที่
- ▶ การจัดการเสริม
 - สิทธิและเสรีภาพ
 - หน้าที่
- ▶ หอพัก
 - สิทธิและเสรีภาพ
 - หน้าที่
- ▶ การกีฬา
 - บริการด้านกีฬา
 - สิทธิและเสรีภาพ
 - หน้าที่
 - กิจกรรมกีฬา
 - สิทธิและเสรีภาพ
 - หน้าที่
- ▶ ความปลอดภัยในสถาบัน
 - สิทธิและเสรีภาพ
 - หน้าที่

- สิทธิได้รับการจัดอาจารย์ที่ปรึกษาเกี่ยวกับการออกสิ่งพิมพ์
- เสรีภาพในการเสนอความคิดเห็นโดยสุจริต เป็นจริง และไม่หมิ่นประมาทผู้อื่น
- เสรีภาพในการพิมพ์ การโฆษณา โดยไม่หมิ่นประมาทผู้อื่นและไม่ผิดกฎหมายแพ่งและกฎหมายอาญาของรัฐ
- เสรีภาพในการออกสิ่งพิมพ์โดยปราศจากภาษาหรือภาพลามกอนาจาร
- เสรีภาพได้รับการสนับสนุนงบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวกและสถานที่ติดตั้งสิ่งพิมพ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

http://202.44.43.200/~st_charter/ksl.html Internet

การพัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย พร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิติบัญญัติ - Microsoft Internet Explorer

File Edit View Favorites Tools Help

← Back → Search Favorites History

Address http://202.44.43.200/~st_charter/ksl.html

- สิทธิและเสรีภาพ
- หน้าที่
- กิจกรรมกีฬา
- สิทธิและเสรีภาพ
- หน้าที่

- ▶ ความปลอดภัยในสถาบัน
 - สิทธิและเสรีภาพ
 - หน้าที่
- ▶ ระบบที่ว่าด้วยวินัยและการร้องเรียน
 - สิทธิและเสรีภาพ
 - หน้าที่
- ▶ กฎระเบียบและข้อบังคับทางวินัย
 - สิทธิและเสรีภาพ
 - หน้าที่
- ▶ กระบวนการพิจารณาความผิดและบทลงโทษต่าง ๆ
 - สิทธิและเสรีภาพ
 - หน้าที่

- สิทธิได้รับทราบการดูแลรักษาความปลอดภัยและการป้องกันอาชญากรรมของสถาบัน
- สิทธิการจัดอุปกรณ์ส่งเสริมการรักษาความปลอดภัย
- สิทธิการจัดระบบความปลอดภัยที่เกี่ยวกับยานพาหนะภายในสถาบัน
- สิทธิได้รับความคุ้มครองชีวิต ร่างกาย จิตใจและทรัพย์สิน
- สิทธิทราบข้อมูลความไม่ปลอดภัยเพื่อให้ นิสิตนักศึกษาได้ระวังตัว
- สิทธิได้รับการจัดบุคลากรดูแลรักษาความปลอดภัย
- เสรีภาพในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาและจัดระบบรักษาความปลอดภัย
- เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในการปรับปรุงสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับความปลอดภัย

ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับสิทธิและหน้าที่ตามหลักกฎหมายอุดมศึกษา
กรุณากรอกข้อมูล

* ชื่อ: (ไม่เกิน 30 ตัวอักษร)

E-Mail: (ไม่เกิน 30 ตัวอักษร)

* เพศ : หญิง ชาย

* สถานภาพ : กำลังศึกษาอยู่ จบการศึกษา

ชั้นปีที่

* ระดับการศึกษา: ปริญญาตรี

* ชื่อสถานศึกษา: (ไม่เกิน 50 ตัวอักษร)

ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ (ไม่เกิน 100 ตัวอักษร)

ควรนำไปใช้ทั้งหมด ดีอย่างไร

ควรนำไปใช้บางส่วน ควรปรับปรุงเกี่ยวกับ

ไม่ควรนำไปใช้ทั้งหมด อย่างไร/ต้องปรับปรุงอย่างไร

ส่งข้อความ เขียนใหม่

http://202.44.43.200/~st_charter/ksl.html Internet

การพัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย พร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิติบัญญัติ - Microsoft Internet Explorer

File Edit View Favorites Tools Help

Back Forward Stop Home Search Favorites History Print Copy Paste

Address http://202.44.43.200/~st_charter/ksp.html

Go Links

กระบวนการพิจารณาทางนิติบัญญัติ

➤ สิทธิทั่วไป

- สิทธิพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญ
- สิทธิมีส่วนร่วมในการร่างกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวกับการปกครองนิสิตนักศึกษา
- สิทธิได้รับการเผยแพร่กฎระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวกับมาตรฐานและกระบวนการ
- สิทธิทราบเหตุผลในการห้ามไม่ให้กระทำการใด ๆ
- สิทธิในการชี้แจงเหตุผลและการให้ข้อมูลพิสูจน์ข้อกล่าวหา
- สิทธิรับทราบผลการตัดสิน
- สิทธิในการอุทธรณ์
- **สิทธิได้รับความเป็นธรรมในการพิจารณาคดี**
- สิทธิในการปกป้องคุ้มครองจากการลงโทษด้วยวิธีรุนแรง
- สิทธิที่จะไม่ถูกบังคับใช้กฎระเบียบ ข้อบังคับย้อนหลัง
- สิทธิสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ในเบื้องต้น
- สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาโทษโดยมีคณะกรรมการหรือตัวแทนตามตำแหน่งครบองค์คณะตามเกณฑ์กำหนดของสถาบัน
- สิทธิในการสอบสวนหรือพิจารณาที่รวดเร็ว ต่อเนื่องและเป็นธรรม
- สิทธิในการคุ้มครองพยาน
- สิทธิคุ้มครองผู้เสียหายจากการถูกกระทำโดยตั้งใจและสำเร็จ
- ไม่ลงโทษพยานในกระบวนการทำผิดซึ่งเกิดจากการถูกบังคับ

➤ กำหนดปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

- จัดตั้งองค์กรและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทางวินัย นิสิตนักศึกษาตามความเหมาะสม
- จัดตั้งองค์กรนิสิตนักศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวินัย
- กำหนดอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงาน

➤ หลักการพิจารณา

- รวดเร็ว
- ยุติธรรม
- ต่อเนื่องและโปร่งใส
- คำวินิจฉัยหลักคุณธรรม
- คณะกรรมการพิจารณาเป็นอิสระจากอำนาจและกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ของสถาบัน
- พิจารณาตามสภาพผู้กระทำความผิด
- คำวินิจฉัยสิทธิของนิสิตนักศึกษาที่เกี่ยวข้อง
- พิจารณาร่วมกับหลักบริหารจัดการของมหาวิทยาลัย
 - หลักรัฐศาสตร์
 - หลักนิติศาสตร์
- พิจารณาโทษตามความผิดและตามมติคณะกรรมกร
- เปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงแสดงความบริสุทธิ์
- แสดงเหตุผลการตัดสินและการลงโทษที่ชัดเจนแก่ผู้กระทำความผิดทั้งสองฝ่าย
- ยื่นเรื่องอุทธรณ์ตามขั้นตอนกรณีที่ไม่เห็นด้วยกับผลการตัดสิน

➤ กระบวนการพิจารณา

- พิสูจน์ความผิดเบื้องต้น

นิสิตนักศึกษาที่ถูกกล่าวหา

- ได้รับความยุติธรรม
- ให้ตัวแทนนิสิตนักศึกษามีส่วนร่วมในการตัดสิน
- ได้รับการจัดกลไกในการอุทธรณ์

สถาบันวิทยบริการ
กรมมหาวิทยาลัย

http://202.44.43.200/~st_charter/ksp.html

Internet

การพัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย พร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิติบัญญัติ - Microsoft Internet Explorer

File Edit View Favorites Tools Help

← Back → Forward Stop Home Search Favorites History Print W Mail

Address http://202.44.43.200/~st_charter/ksp.html Go Links >>

การอุทธรณ์

- เปิดโอกาสให้อุทธรณ์ตามระยะเวลาที่กำหนด
- กำหนดสิทธิในการอุทธรณ์
- มีกระบวนการ
- ตั้งคณะกรรมการสอบสวนชุดใหม่หรือคณะกรรมการอุทธรณ์ชุดใหม่
- แสดงเหตุผลการอุทธรณ์ในกรณี
- อธิการบดีหรือผู้บริหารชั้นสูงพิจารณาทบทวนความคิดเห็นของคณะกรรมการ

การล้างมลทิน

- กำหนดคุณสมบัติของผู้ได้รับการล้างมลทิน
- กำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการล้างมลทิน
- กำหนดระยะเวลาในการพิจารณา
- กำหนดระยะเวลาการขอให้สิทธิ
- กำหนดสิทธิของผู้ได้รับการล้างมลทิน
- กำหนดหน้าที่ของบุคลากรดำเนินการ
- ออกระเบียบว่าด้วยการล้างมลทินในโอกาสสมนาคุณต่าง ๆ
- เสนอแนวทางปฏิบัติ

- การตัดสินใจเดิมถูกต้อง
 - คำสั่งยื่นกราณ
- การตัดสินใจเดิมไม่ถูกต้อง
 - ฟ้นโทษ
 - ลดโทษ
 - ทบทวนการตัดสินใจใหม่
 - คำสั่งให้พิจารณาคดีใหม่

ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับกระบวนการพิจารณาทางนิติบัญญัติ
กรุณากรอกข้อมูล

* ชื่อ: (ไม่เกิน 30 ตัวอักษร)

E-Mail: (ไม่เกิน 30 ตัวอักษร)

* เพศ : หญิง ชาย

* สถานภาพ : กำลังศึกษาอยู่
 จบการศึกษา

* ระดับการศึกษา:

* ชื่อสถานศึกษา: (ไม่เกิน 50 ตัวอักษร)

ข้อคิดเห็น **ข้อเสนอแนะ (ไม่เกิน 100 ตัวอักษร)**

ควรนำไปใช้ทั้งหมด **ตัวอย่างไร**

ควรนำไปใช้บางส่วน **ควรปรับปรุงเกี่ยวกับ**

ไม่ควรนำไปใช้ทั้งหมด **อย่างไร/ต้องปรับปรุงอย่างไร**

ส่งข้อความ เขียนใหม่

http://202.44.43.200/~st_charter/ksp.html Internet

ภาคผนวก ญ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม กฎบัตรสิทธินิสิตนักศึกษา จากเว็บไซต์บางส่วน

No.	ชื่อ	e-mail	เพศ	สถานภาพ	ชั้นปีที่ศึกษา	ระดับการศึกษา	สถานศึกษา	ข้อคิดเห็น	ข้อเสนอแนะ
1	ธีระพล	tte35008@kmitnb.ac.th	ชาย	กำลังศึกษาอยู่	3	ปริญญาตรี	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ควรรนำไปใช้บางส่วน	
2	Sawitree Muangyai	obob_kob@hotmail.com	หญิง	กำลังศึกษาอยู่	5	ปริญญาโท	KMITNB	ควรรนำไปใช้ทั้งหมด	เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของนักศึกษาโดยตรง ดังนั้นนศ.ควรจะทำ
3	เบญจมาศ สรินทร์		หญิง	กำลังศึกษาอยู่	2	ปริญญาโท	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ควรรนำไปใช้ทั้งหมด	มีสิทธิของตนเองโดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน
4	suppareuk	suppareuk@yahoo.com	ชาย	กำลังศึกษาอยู่	3	ปริญญาตรี	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ควรรนำไปใช้ทั้งหมด	
5	เฉลิมฤทธิ์ พิพานอก		ชาย	กำลังศึกษาอยู่	3	ปริญญาตรี	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ควรรนำไปใช้ทั้งหมด	
6	ชัยณรงค์ เย็นศิริ	cyr@edu.kmitnb.ac.th	ชาย	กำลังศึกษาอยู่	3	ปริญญาโท	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ควรรนำไปใช้ทั้งหมด	
7	นิตา หวังวิทย์		หญิง	กำลังศึกษาอยู่	5	ปริญญาตรี	รามคำแหง	ควรรนำไปใช้บางส่วน	
8	manit		ชาย	จบการศึกษาแล้ว		ปริญญาโท	ku	ควรรนำไปใช้ทั้งหมด	
9	กม	kokom_1@hotmail.com	ชาย	กำลังศึกษาอยู่	4	ปริญญาตรี	kmitnb	ควรรนำไปใช้บางส่วน	
10	Narongsak Nithipratheep		ชาย	กำลังศึกษาอยู่		ปริญญาโท	kmitnb	ควรรนำไปใช้ทั้งหมด	
11	กิตติภัก	kittiphat@engineer.com	ชาย	จบการศึกษาแล้ว		ปริญญาโท	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ควรรนำไปใช้บางส่วน	
12	ไพรัตน์ ชวงไชยยะ -		ชาย	กำลังศึกษาอยู่	2	ปริญญาโท	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ควรรนำไปใช้ทั้งหมด	สถาบันการศึกษาควรให้สิทธินักศึกษาเหมือนลูกหลาน
13	อนันต์ มีนาค	--	ชาย	กำลังศึกษาอยู่	2	ปริญญาโท	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ควรรนำไปใช้ทั้งหมด	
14	นายบัญชา แอบทิพย์	te36056@kmitnb.ac.th	ชาย	กำลังศึกษาอยู่	3	ปริญญาตรี	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ควรรนำไปใช้ทั้งหมด	ควรมีสิทธิเท่าเทียมกัน
15	Surachai Kumtho	te26018@kmitnb.ac.th	ชาย	กำลังศึกษาอยู่	4	ปริญญาตรี	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ควรรนำไปใช้ทั้งหมด	คาดว่าสังคมของนักศึกษาจะมีความสงบ สุขเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเหตุคับข้องใจคงลดลงได้น่ายินดีอย่างยิ่ง

ที่มา : http://edu.kmitnb.ac.th/~st_charter/showkbss.php

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม กฎบัตรสิทธินิติศึกษาศึกษา จากเว็บไซต์บางส่วน (ต่อ)

No.	ชื่อ	e-mail	เพศ	สถานภาพ	ชั้นปีที่	ระดับการศึกษา	สถานศึกษา	ข้อคิดเห็น	ข้อเสนอแนะ
16	สาคร ชุมแก้ว	kate_kmitnb@yahoo.com	ชาย	กำลังศึกษาอยู่	1	ปริญญาตรี	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ควรมานำไปใช้ทั้งหมด	ตามกฎหมายที่กล่าวมาช่วยให้สิทธิของนักศึกษามีขอบเขตที่กว้างขึ้น
17	วันศิริ แสงภู		หญิง	กำลังศึกษาอยู่	2	ปริญญาโท	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ควรมานำไปใช้บางส่วน	
18	chantawon udomlapprasit		หญิง	กำลังศึกษาอยู่	2	ปริญญาตรี	ม.รังสิต	ควรมานำไปใช้ทั้งหมด	เพราะก็เรียนในระดับอุดมศึกษาจัดเป็นการพัฒนาตนเองสู่วัยผู้ใหญ่จึงควรได้รับรู้ทุกอย่าง
19	นายเกียรติศักดิ์ แสงอรุณ	skeataksin@chula.com	ชาย	กำลังศึกษาอยู่	3	ปริญญาตรี	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ควรมานำไปใช้บางส่วน	ควรมั่นที่หน้าที่มากกว่า
20	วรพงษ์	tm361105@kmitnb.ac.th	ชาย	กำลังศึกษาอยู่	3	ปริญญาตรี	KMITV'S NB	ควรมานำไปใช้ทั้งหมด	เพราะช่วยในการกำหนดขอบเขตสิทธิหน้าที่ของนักศึกษาให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ลดการถูกเอารัดเอาเปรียบ
21	ชานนท์ พวงแก้ว	to-l-non@thaimail.com	ชาย	กำลังศึกษาอยู่	2	ปริญญาตรี	พระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ควรมานำไปใช้ทั้งหมด	สิทธิและเสรีภาพเป็นสิ่งที่ควรได้รับไม่ว่าจะในสถานที่ใด
22	ชทิพย์ พัฒนวงศ์ ปรากฏ	beejang2200@hotmail.com	หญิง	กำลังศึกษาอยู่	2	ปริญญาตรี	ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ไม่ควรนำไปใช้ทั้งหมด	ควรมีข้อกำหนดในการแต่งกายตามศาสนาเข้ารับปริญญาเอก การแต่งเครื่องแบบของมหาวิทยาลัยซึ่งมีความเหมาะสมแล้ว
23	นางสาว นิตยา ไบทอง	veena.nitt@chaiyo.com	หญิง	กำลังศึกษาอยู่	2	ปริญญาตรี	สถาบันราชภัฏราชรินทร์	ไม่ควรนำไปใช้ทั้งหมด	
24	นริศา ดุลนิมิตร	nrisa@chaiyo.coom	หญิง	กำลังศึกษาอยู่	2	ปริญญาตรี	สถาบันราชภัฏราชรินทร์	ควรมานำไปใช้ทั้งหมด	ตรงที่ให้นักศึกษารับรู้เรื่องของสถาบันที่เราเรียน
25	สรชัย	kae029@thaimail.com	ชาย	กำลังศึกษาอยู่	3	ปริญญาตรี	ราชมงกล	ควรมานำไปใช้บางส่วน	
26	การะเกด โมอ่อน	karakead@mweb.co.th	หญิง	กำลังศึกษาอยู่	2	ปริญญาตรี	สถาบันราชภัฏราชรินทร์	ควรมานำไปใช้บางส่วน	ในด้านของสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลไม่ควรที่จะให้เสรีภาพทางด้านนี้ เพราะมันขัดกับวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของไทย
27	สุนิสา สุกำภา	Sukumpa.s@chaiyo.com	หญิง	กำลังศึกษาอยู่	2	ปริญญาตรี	สถาบันราชภัฏราชรินทร์	ควรมานำไปใช้บางส่วน	เรื่องการแต่งกาย ควรเป็นเฉพาะแบบอย่างทางสถาบันจัดขึ้นเท่านั้น
28	เอกพงศ์	Oak_zuka052@hotmail.com	ชาย	กำลังศึกษาอยู่	2	ปริญญาตรี	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ควรมานำไปใช้ทั้งหมด	นักศึกษามีสิทธิต่างๆ มากขึ้น
29	กนกวรรณ ประชม - มาก		หญิง	กำลังศึกษาอยู่	2	ปริญญาตรี	สถาบันราชภัฏราชรินทร์	ควรมานำไปใช้ทั้งหมด	เพื่อให้นักศึกษาได้มีทรรศนะที่กว้างไกล
30	อดิชาติ นามเสนาะ -		ชาย	กำลังศึกษาอยู่	2	ปริญญาตรี	สถาบันราชภัฏราชรินทร์	ควรมานำไปใช้บางส่วน	ในส่วนของการละเอียดให้มากกว่านี้และตัวอย่างประกอบความเข้าใจเพื่อต่อการเข้าใจ

ที่มา : http://edu.kmitnb.ac.th/~st_charter/showkbss.php

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม กฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษา จากเว็บไซต์บางส่วน

No.	ชื่อ	e-mail	เพศ	สถานภาพ	ชั้นปีที่	ระดับการศึกษา	สถานศึกษา	ข้อคิดเห็น	ข้อเสนอแนะ
1	เบญจมาศ สรินทร์	ben2541@hotmail.com	หญิง	กำลังศึกษาอยู่	2	ปริญญาโท	KMITNB	ควรรนำไปใช้ทั้งหมด	เป็นสิ่งที่ดี ที่ทุกคนควรจะรับผิดชอบอยู่แล้ว
2	Teerapon Piput	tppp@kmitnb.ac.th	ชาย	กำลังศึกษาอยู่	3	ปริญญาตรี	kmitnb	ควรรนำไปใช้บางส่วน	
3	Teerapon Piput		ชาย	กำลังศึกษาอยู่	3	ปริญญาตรี	kmitnb	ควรรนำไปใช้ทั้งหมด	
4	นิตา หวังวิทย์		หญิง	กำลังศึกษาอยู่	5	ปริญญาตรี	รามคำแหง	ควรรนำไปใช้บางส่วน	
5	ชชาติ สีเทา		ชาย	กำลังศึกษาอยู่	3	ปริญญาโท	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ควรรนำไปใช้บางส่วน	
6	Narongsak Nithipratheep		ชาย	กำลังศึกษาอยู่		ปริญญาโท	kmitnb	ควรรนำไปใช้ทั้งหมด	
7	กิตติภัก	kittiphath@engineer.com	ชาย	จบการศึกษาแล้ว		ปริญญาโท	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ควรรนำไปใช้บางส่วน	
8	อนันต์ มีนาค	-	ชาย	กำลังศึกษาอยู่		ปริญญาโท	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ควรรนำไปใช้ทั้งหมด	
9	ไพรัตน์ ชวงไชยยะ --		ชาย	กำลังศึกษาอยู่	2	ปริญญาโท	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ควรรนำไปใช้ทั้งหมด	
10	Surachai Kumtho	te26018@kmitnb.ac.th	ชาย	กำลังศึกษาอยู่	4	ปริญญาตรี	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ควรรนำไปใช้ทั้งหมด	เหมาะสมแล้วครับท่าน
11	สาคร ชมแก้ว	kate_kmitnb@yahoo.com	ชาย	กำลังศึกษาอยู่	1	ปริญญาตรี	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ควรรนำไปใช้ทั้งหมด	
12	จันทร์วารรณ อดมลากประสิทธิ์		หญิง	กำลังศึกษาอยู่	2	ปริญญาตรี	ม.รังสิต	ควรรนำไปใช้ทั้งหมด	เป็นแนวทางที่ดีในการอยู่ในสังคมต่อไป
13	นายเกียรติศักดิ์ แสงอรุณ	skeataksin@chula.com	ชาย	กำลังศึกษาอยู่	1	ปริญญาตรี	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ควรรนำไปใช้ทั้งหมด	ล้วนเป็นหน้าที่ของเยาวชนที่จะต้องปฏิบัติ
14	ชานนท์ พวงแก้ว	to-i-non@thaimail.com	ชาย	กำลังศึกษาอยู่	2	ปริญญาตรี	พระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ควรรนำไปใช้ทั้งหมด	ถึงจะไม่มีการบังคับก็เป็นสิ่งที่ทุกคนต้องทำอยู่แล้ว
15	ชทิพย์ พัฒนางค์ปราการ	beejang2200@hotmail.com	หญิง	กำลังศึกษาอยู่	2	ปริญญาตรี	ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ไม่ควรนำไปใช้ทั้งหมด	ควรรเพิ่มหน้าที่ต่อครอบครัวด้วยเนื่องจากต่อผู้อื่นยังไม่ชัดเจนว่าต้องมีหน้าที่ต่อครอบครัวตนเองอย่างไร

ที่มา : http://edu.kmitnb.ac.th/~st_charter/showkbos.php

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม สิทธิและหน้าที่ตามหลักการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย
จากเว็บไซต์บางส่วน

No.	ชื่อ	e-mail	เพศ	สถานภาพ	ชั้นปีที่ศึกษา	ระดับการศึกษา	สถานศึกษา	ข้อคิดเห็น	ข้อเสนอแนะ
1	เบญจมาศ สรินทร์	ben2541@hotmail.com	หญิง	กำลังศึกษาอยู่	2	ปริญญาโท	KMITNB	ควรรนำไปใช้ทั้งหมด	
2	Teerapon Piput		ชาย	กำลังศึกษาอยู่	3	ปริญญาตรี	KMITNB	ควรรนำไปใช้บางส่วน	
3	นิตา หวังวิทย์		หญิง	กำลังศึกษาอยู่	5	ปริญญาตรี	รามคำแหง	ควรรนำไปใช้บางส่วน	
4	Narongsak Nithipratheep		ชาย	กำลังศึกษาอยู่		ปริญญาโท	kmitnb	ควรรนำไปใช้บางส่วน	การให้เกรดและการขอเกรดน่าจะให้ความไว้วางใจแก่อาจารย์ผู้ออกเกรดนอกจากกรณีสำคัญจริงๆ เท่านั้น
5	กิตติภักดิ์	kittiphath@engineer.com	ชาย	จบการศึกษาแล้ว		ปริญญาโท	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ควรรนำไปใช้ทั้งหมด	
6	อนันต์ มีนาค	-	ชาย	กำลังศึกษาอยู่	2	ปริญญาโท	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ควรรนำไปใช้ทั้งหมด	
7	ไพรัตน์ ชวงไชยยะ	-	ชาย	กำลังศึกษาอยู่	2	ปริญญาโท	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ควรรนำไปใช้ทั้งหมด	
8	นายบัญชา แอบทิพย์	www.te36056@kmitnb.ac.th	ชาย	กำลังศึกษาอยู่	3	ปริญญาตรี	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ควรรนำไปใช้ทั้งหมด	ควรมีสิทธิเท่าเทียมกัน
9	Surachai Kumtho	te26018@kmitnb.ac.th	ชาย	กำลังศึกษาอยู่	4	ปริญญาตรี	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ควรรนำไปใช้ทั้งหมด	เห็นควรรนำไปใช้แต่เรื่องการให้ทุนนศ.กรมการควรรตรวจสอบให้ชัดเจนในคุณสมบัติที่เป็นจริงด้วยครับ
10	สาคร ชมแก้ว	kate_kmitnb@yahoo.com	ชาย	กำลังศึกษาอยู่	1	ปริญญาตรี	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ควรรนำไปใช้ทั้งหมด	
11	จันทราวรรณ อุดมลาภประสิทธิ์		หญิง	กำลังศึกษาอยู่	2	ปริญญาตรี	ม.รังสิต	ควรรนำไปใช้ทั้งหมด	ก็เสมอภาคดีและเปิดกว้างทางความคิดดี
12	นายเกียรติศักดิ์ แสงอรุณ	skeataksin@chula.com	ชาย	กำลังศึกษาอยู่	1	ปริญญาตรี	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ควรรนำไปใช้ทั้งหมด	มีความยุติธรรมทั้งสถานศึกษาและนิสิตนักศึกษาเอง
13	ชทิพย์ พัฒนวงศ์ปราการ	beejang2200@hotmail.com	หญิง	กำลังศึกษาอยู่	2	ปริญญาตรี	ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ควรรนำไปใช้ทั้งหมด	มีการกำหนดสิทธิและเสรีภาพชัดเจน และเพียงและเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน

ที่มา : http://edu.kmitnb.ac.th/~st_charter/showksl.php

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม กระบวนการพิจารณาทางนิตินัย จากเว็บไซต์บางส่วน

No.	ชื่อ	e-mail	เพศ	สถานภาพ	ชั้นปีที่ศึกษา	ระดับการศึกษา	สถานศึกษา	ข้อคิดเห็น	ข้อเสนอแนะ
1	เบญจมาศ สุรินทร์	ben2541@hotmail.com	หญิง	กำลังศึกษาอยู่	2	ปริญญาโท	KMITNB	ควรมานำไปใช้ทั้งหมด	
2	Teerapon Piput		ชาย	กำลังศึกษาอยู่	3	ปริญญาตรี	KMITNB	ควรมานำไปใช้บางส่วน	
3	นิตา หวังวิทย์		หญิง	กำลังศึกษาอยู่	5	ปริญญาตรี	รามคำแหง	ควรมานำไปใช้บางส่วน	
4	Narongsak Nithipratheep		ชาย	กำลังศึกษาอยู่		ปริญญาโท	kmitnb	ควรมานำไปใช้บางส่วน	การให้เกรดและการขอเกรดน่าจะให้ความไว้วางใจแก่อาจารย์ผู้ออกเกรดนอกจากกรณีสำคัญจริงๆ เท่านั้น
5	กิตติภักดิ์	kittiphath@engineer.com	ชาย	จบการศึกษาแล้ว		ปริญญาโท	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ควรมานำไปใช้ทั้งหมด	
6	อนันต์ มินาค	-	ชาย	กำลังศึกษาอยู่	2	ปริญญาโท	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ควรมานำไปใช้ทั้งหมด	
7	ไพรัตน์ ชวงไชยยะ	-	ชาย	กำลังศึกษาอยู่	2	ปริญญาโท	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ควรมานำไปใช้ทั้งหมด	
8	นายบัญชา แอมทิพย์	www.te36056@kmitnb.ac.th	ชาย	กำลังศึกษาอยู่	3	ปริญญาตรี	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ควรมานำไปใช้ทั้งหมด	ควรมีสัทธิเท่าเทียมกัน
9	Surachai Kumtho	te26018@kmitnb.ac.th	ชาย	กำลังศึกษาอยู่	4	ปริญญาตรี	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ควรมานำไปใช้ทั้งหมด	เห็นควรได้รับการนำไปใช้แต่เรื่อง การให้ทุนศ.กรรมการควรตรวจสอบให้ชัดเจนในคุณสมบัติที่เป็นจริงด้วยครับ
10	สาคร ชมแก้ว	kate_kmitnb@yahoo.com	ชาย	กำลังศึกษาอยู่	1	ปริญญาตรี	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ควรมานำไปใช้ทั้งหมด	
11	จันทราวารณ อุดมลากประสิทธิ์		หญิง	กำลังศึกษาอยู่	2	ปริญญาตรี	ม.รังสิต	ควรมานำไปใช้ทั้งหมด	ก็สมควรภาคดีและเปิดกว้างความคิดดี
12	นายเกียรติศักดิ์ แสงอรุณ	skeataksin@chula.com	ชาย	กำลังศึกษาอยู่	1	ปริญญาตรี	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ควรมานำไปใช้ทั้งหมด	มีความยุติธรรมทั้งสถานศึกษาและนิสิตนักศึกษาเอง
13	ชทิพย์ พัฒนวงศ์ ปรากฏ	beejang2200@hotmail.com	หญิง	กำลังศึกษาอยู่	2	ปริญญาตรี	ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ควรมานำไปใช้ทั้งหมด	มีการกำหนดสิทธิและเสรีภาพชัดเจนและเพียงพอและเหมาะสมกับสภาพการณปัจจุบัน
14	การะเกด โมอ่อน	karakead@mweb.co.th	หญิง	กำลังศึกษาอยู่	2	ปริญญาตรี	สถาบันราชภัฏราชนครินทร์	ควรมานำไปใช้ทั้งหมด	เป็นการสนับสนุนให้นักศึกษามีความกล้าคิดกล้าทำ กล้าแสดงออกและให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย
15	เอกพงศ์ มิติน	Oak_zuka052@hotmail.com	ชาย	กำลังศึกษาอยู่	2	ปริญญาตรี	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ควรมานำไปใช้ทั้งหมด	ให้นักศึกษาได้มีบทบาทในสิทธิ์ต่างๆมากขึ้น

ที่มา : http://edu.kmitnb.ac.th/~st_charter/showksp.php

ภาคผนวก ฎ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๙ ๑๑ ๒๕๕๕ (๕ ๒๕๕๕)
๕๘๘๓

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทร.0-2218-2680

ที่ ทม.0302(2770.0603)1080

วันที่ 5 กรกฎาคม 2545

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน อธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ด้วย นางสาวมาลินี อยู่โพธิ์ นิสิตชั้นปริญญาตรีบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา สาขาวิชา
อุดมศึกษา อยู่ในระหว่างการศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่อง "การพัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิต
นักศึกษาไทยด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.พรชูลี อาชวอำรุง และ
ศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ เหมะรัชตะ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวม
ข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ กับรองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ นิตินกร
ของมหาวิทยาลัย ประธานสภานิสิตนักศึกษา และนายกองค์การนิสิตนักศึกษา ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้
ประสานงานในรายละเอียดต่อไป (ตามเอกสารแนบ)

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวมาลินี อยู่โพธิ์ ได้ทำการ
เก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

วิมล ท่วมธัญญะ
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

(Signature)
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ
ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

อนุชาต...
ได้...
๙ ๑๑ ๒๕๕๕

(Signature)
๙ ๑๑ ๒๕๕๕

สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ASSOCIATION OF PRIVATE HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS OF THAILAND

๗๓ ถนนพระราม ๖ กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐ โทร. ๐-๒๒๕๕-๘๕๔๘, ๐-๒๒๕๕-๙๓๒๗. โทรสาร. ๐-๒๒๕๕-๘๕๔๘
73 Rama 6 Road, Bangkok 10400, Thailand Tel. 0-2245-8548, 0-2245-9327. FAX. 0-2245-8548 http://www.apheit.

ที่ สสอท.153/2545

ปรึกษา

- ศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์ วัฒนชัย
- ศาสตราจารย์ ดร.ประทีป มโกลมาศ
- ดร.ณัฐ กุลชล
- ศาสตราจารย์ มงคลวนิช
- ศาสตราจารย์ อุดมพันธุ์
- ดร.วิชัย อุไรรัตน์
- ดร.ประสิทธิ์ ไฉไลกุล

26 กรกฎาคม 2545

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์
เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยกรุงเทพ

นายกสมาคม

ดร.บุญทอง ภูเจริญ

นายกเฟิงพันวาระ

ดร.วิมล สุวรรณดี

ปณายก (๑)

ศาสตราจารย์ ดร. พุกกะมาน

ปณายก (๒)

ศาสตราจารย์ ดร. ชวลิตกุล

นายกปรึกษา

ดร.จันทร์จิรา วงษ์ชมทอง

ลขาธิการ

ดร.ชวลิต หมั่นนุช

ฎีกม

รศ.ดร.ศิวะศิษย์ ชำของ

นายกทะเบียน

ผศ.ดร.นิมิต ตรีจาด

ทรัยฎีกและประธานฝ่ายพัฒนา

ดร.มานิต บุญประเสริฐ

ประธานฝ่ายวิชาการ

พ.ดร.สมิทธิ์ คำเพิ่มพูล

ประธานฝ่ายกิจการนักศึกษา

ผศ.ดร. ประดิษฐ์ เกกิงรังสฤชดี

ระฝ่ายประกันคุณภาพการศึกษา

ดร.ศิริพร ตันติพิบูลย์

ประธานฝ่ายหาทุน

อาจารย์วิภา พาสพัฒนพานิชย์

ประธานฝ่ายประชาสัมพันธ์

ดร.พรพรรณ วรสิทธิ์ รัตนอมร

ประธานฝ่ายจัดโปรแกรมฯ

อาจารย์สุรี บุระธนิต

กรรมการ

ภราดร ดร.บัญญัติ แสงหิรัญ

ผศ.ดร.จิรศักดิ์ จิยะจันทร์

ดร.สุวิภากร ชินะมา

ดร.เสนีย์ สุวรรณดี

ดร.เลิศลักษณ์ ส.บุรุษพัฒน์

ดร.เสาวนีย์ กานต์เดชารักษ์

ดร.ยาใจ ชูวิธา

อาจารย์กนกวรรณ ฉันทนมงคล

อาจารย์นิภา ทศพรินทร์

ด้วย นางสาวมาลินี อยู่โพธิ์ นิสิตระดับศษุภบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขณะนี้อยู่ระหว่างดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทยพร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย" ทั้งนี้ ผู้ทำวิจัยจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ นิตกรของมหาวิทยาลัย ตัวแทนอาจารย์คณะนิติศาสตร์ และนายกสโมสรนักศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 4 สถาบัน ได้แก่

1. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
2. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
3. มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
4. วิทยาลัยศรีโสภณ

ในการนี้สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนฯ ได้รับความร่วมมือจาก รองศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ ไฉไลกุล อธิการบดีมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ เป็นผู้ตรวจแบบสัมภาษณ์

สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนฯ จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จาก ท่าน ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ผู้ทำวิจัยดังกล่าว ได้มีโอกาสเก็บรวบรวมข้อมูลในสถาบันของท่านได้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.บุญทอง ภูเจริญ)

นายกสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย

ศูนย์ประสานงานสมาคม

โทร. 0-2245-8548, 0-2245-9327 โทรสาร 0-2245-9327

ที่ ทม.0302(2770.0603)1081

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รับที่ 3452 / 2545
วันที่ 5 / 09 / 45
เวลา 14.45 น.

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

ฝ่ายการนักศึกษา มอ.
รับที่ 1857 / 2545
วันที่ 29 / 09 / 45
เวลา 16.30 น.

5 กรกฎาคม 2545

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวมาลินี อยู่โพธิ์ นิสิตชั้นปริญญาตรีบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา สาขาวิชาอุดมศึกษา อยู่ในระหว่างการศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชาพัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยมีความสนใจที่จะทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การพัฒนาหลักสูตรศิลปกรรมศาสตร์และหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทยด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.พรชูลี อาชวอำรุง และศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ เหมะรัชตะ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ กับ รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ นิตินัยของมหาวิทยาลัย ประธานสภานิสิตนักศึกษา และนายกองค์การนิสิตนักศึกษา ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวมาลินี อยู่โพธิ์ ได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

นางสาวมาลินี อยู่โพธิ์
เลขที่.....
เกิดที่.....
อธิการบดี

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ
ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

๑๕/๖/๔๕

๑๕/๖/๔๕

๑๕/๖/๔๕

๑๕/๖/๔๕

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

ฝ่ายวิชาการ
โทร. 0-2218-2680

ภาคผนวก ง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ เรื่อง

การพัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย
พร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย

วันที่ 21 ธันวาคม 2545

ณ ห้องประชุม 804 อาคาร 40 ปี สจพ.
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

วาระการประชุม

- วาระที่ 1 ความเป็นมาและจุดประสงค์ของการประชุม
- วาระที่ 2 พิจารณากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย
- วาระที่ 3 พิจารณาสีธงและหน้าที่นิสิตนักศึกษาตามหลักกฎหมายอุดมศึกษา
- วาระที่ 4 พิจารณากระบวนการพิจารณาทางนิตินัย
- วาระที่ 5 สรุปผลการประชุมและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

สถาบันวิทย์บริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วาระที่ 1 ความเป็นมาและจุดประสงค์ของการประชุม

ความเป็นมาของงานวิจัย

สถาบันอุดมศึกษานอกจากจะต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ ยังจะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติด้วย หน้าที่ที่สำคัญของสถาบันการศึกษา คือ การผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพสูงสุด ทั้งด้านวิชาการ วิชาชีพ คุณธรรม จริยธรรม และความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ ในการธำรงรักษาสังคมประชาธิปไตย การรู้จักใช้สิทธิเสรีภาพของพลเมืองที่ดี เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข และเป็นการพัฒนาสังคมในระบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ดังที่ เดวิส และ เมอเรลล์ (Davis and Murrell, 1994) ได้กล่าวว่า “สถาบันการศึกษาต้องมีหน้าที่ในการสร้างบรรยากาศให้กับนิสิตนักศึกษาได้รู้สึกถึงความอบอุ่นและการต้อนรับ เพื่อสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในสถาบันได้อย่างเต็มที่ สถาบันควรให้ความสำคัญต่อความเสมอภาคของแต่ละบุคคลตามข้อตกลงของสถาบัน และสถาบันควรส่งเสริมเรื่องความรับผิดชอบของนิสิตนักศึกษา เพื่อช่วยในเรื่องการเรียนรู้นักศึกษาเอง และเพื่อพัฒนาบรรยากาศของสถาบันให้งอกงามและเป็นบรรยากาศของการเรียนรู้” นอกจากนี้ เพส, ดินโต, พาตคาเรลลา และเอสติน (Pace, 1990; Tinto, 1990; Pascarella, 1991 และ Astin, 1993 อ้างใน Davis and Murrell, 1994) ได้เสนอทฤษฎีที่ชัดเจนเกี่ยวกับวิธีการที่สถาบันอุดมศึกษาสามารถกระตุ้นให้นิสิตนักศึกษาเกิดการเรียนรู้ และความงอกงามโดยทฤษฎีของแต่ละคนมีสิ่งที่เหมือนกัน 3 ข้อ ที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบของนิสิตนักศึกษา ดังนี้

1. ภูมิหลังของนิสิตศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดผลลัพธ์ (outcome) ของสถาบัน บทบาทของภูมิหลังไม่มีผลโดยตรง เพราะถูกลดทอนลงโดยปฏิสัมพันธ์ของอาจารย์และกลุ่มเพื่อน
2. สิ่งแวดล้อมในสถาบันเป็นเครื่องกำหนดผลลัพธ์ของสถาบัน
3. ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันและนิสิตนักศึกษา เกิดจากความร่วมมือของนิสิตนักศึกษา สถาบันเพียงอย่างเดียวไม่สามารถก่อให้เกิดการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาได้ ดังนั้น สถาบันจึงต้องสร้างโอกาส และบรรยากาศให้นิสิตนักศึกษาได้มีปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วม เพื่อได้แสดงออกซึ่งความรับผิดชอบต่อตนเอง

ดังนั้นอุดมศึกษาหลายแห่งในต่างประเทศได้มีการจัดทำกฎบัตรสิทธิหน้าที่นักศึกษาไว้ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และถือเป็นกฎเกณฑ์สำคัญในการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ส่งผลในการพัฒนาสถาบันการศึกษานั้น ๆ รวมทั้งเป็นส่วนสำคัญในการสร้างนโยบาย และกฎระเบียบในการบริหารเรื่องเกี่ยวกับนิสิตนักศึกษา ในระบบประชาธิปไตย ซึ่งต้องมีกฎระเบียบ

และกฎระเบียบในการบริหารเรื่องเกี่ยวกับนิสิตนักศึกษา ในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งต้องมีกฎระเบียบปฏิบัติในการสื่อสาร การอยู่ร่วมกันของทุกคนที่ต้องรับรู้และถือปฏิบัติ ถือได้ว่าเป็นฐานของการปฏิบัติงาน และเป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถาบันการศึกษา และผู้เรียนในลักษณะของสัญญาว่าหลังจากการลงทะเบียนเรียนเป็นนิสิตนักศึกษาของสถาบันแล้ว ทางสถาบันจะให้อะไรกับนิสิตนักศึกษาเหล่านั้น และนิสิตนักศึกษาจะต้องมีความรับผิดชอบ และมีหน้าที่อย่างไรกับสถาบัน

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่าการอุดมศึกษาของไทยมีความจำเป็นต้องจัดให้มีกฎบัตรสิทธิและหน้าที่ของนิสิตนักศึกษาที่เป็นมาตรฐานกลางในการปฏิบัติงานของสถาบัน มีลักษณะเป็นลายลักษณ์อักษร เป็นกฎหมายตามแบบพิธี ซึ่งครอบคลุมเรื่องสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาทุกด้านตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและตามหลักกฎหมายอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับนิสิตนักศึกษา นอกจากนี้ ควรมีการจัดทำประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษา รวมทั้งกระบวนการพิจารณาทางนิตินัยในลักษณะกฎหมายเนื้อความที่เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อเป็นหลักกลางในการนำไปจัดทำกฎระเบียบข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ต่อไป โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. วิเคราะห์ สังเคราะห์ กฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาต่างประเทศและระเบียบข้อบังคับนิสิตนักศึกษา
2. พัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย
3. จัดทำประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย พร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัยที่สอดคล้องกับกฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขั้นตอนดำเนินงาน

1. วิเคราะห์เอกสารประกอบด้วย กลุ่มข้อมูลจากเอกสาร ได้แก่

1.1 เอกสารทางกฎหมาย ได้แก่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กฎหมายทั่วไป กฎหมายอุดมศึกษา ระเบียบข้อบังคับนิสิตนักศึกษา และกฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาต่างประเทศ

1.2 เอกสารแนวความคิดเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษา ได้แก่แนวคิดเรื่องสิทธิและหน้าที่พลเมืองตามรัฐธรรมนูญ แนวคิดสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาของไทยและแนวคิดและหน้าที่นิสิตนักศึกษาตามหลักอุดมศึกษาสากล

2. สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหารระดับสูงที่ทำหน้าที่ควบคุมดูแลการใช้กฎระเบียบข้อบังคับนิสิตนักศึกษา ได้แก่ รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา รองอธิการบดีฝ่ายองค์การนักศึกษา ได้แก่ นายกสภานักศึกษา นายกองคึกกรนักศึกษาหรือเทียบเท่า ในสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชน โดยการสุ่มแบบเจาะจงในการเลือกสถานที่ จากสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดทำการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี และเปิดสอนคณะนิติศาสตร์ ตามเกณฑ์กำหนด คือ

2.1 เป็นมหาวิทยาลัยหลวงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งทรงเป็นพระบรมราชูปถัมภ์ของมหาวิทยาลัย และเป็นพระราชปฏิบัติว่าพระมหากษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรีเป็นพระบรมราชูปถัมภ์ของสถาบันทุกพระองค์ ตลอดจนถึงปัจจุบัน

2.2 เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ก่อตั้งแรกเริ่ม เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง และมีเอกลักษณ์โดดเด่นเกี่ยวกับการเมืองการปกครองเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

2.3 สถาบันอุดมศึกษาไม่จำกัดรับแห่งแรกของประเทศไทย

2.4 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีการจัดวิทยาเขตเป็นวิทยาเขตเดียว และเปิดการเรียนการสอนในคณะนิติศาสตร์ เปิดทำการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี และมีผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีแล้ว

2.5 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีการจัดวิทยาเขตเป็นหลายวิทยาเขต และเปิดการเรียนการสอนในคณะนิติศาสตร์ เปิดทำการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี และมีผู้สำเร็จการศึกษาดังกล่าวแล้ว

2.6 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีลักษณะเป็นมูลนิธิ เปิดทำการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี และมีผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีดังกล่าว

3. ตรูปวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสาร

ผู้วิจัยได้ตรูปวิเคราะห์สังเคราะห์เอกสารตามหลักการวิเคราะห์เอกสาร(Content Analysis) ของ Krippendorff (1980) อุทุมพร จามรมาน (2533) และพรชูลี อาชวอำรุง (2544) เสนอผลการวิเคราะห์เป็นลักษณะของเคนไดรแกรม (Dendogram) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จากภาษากลุ่มคำที่ปรากฏ และนำมาแยกแยะ จัดประเภท ลำดับความสำคัญ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

1. จัดกลุ่มเอกสารที่จะวิเคราะห์ สังเคราะห์ออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ
2. นำข้อมูลเขียนสรุปเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องที่จะศึกษาในแต่ละขั้นตอน
3. จัดทำเป็นภาพเคนไดรแกรมตามประเด็นหลักและประเด็นรอง
4. จัดทำเอกสารข้อมูลประกอบด้วย เอกสารกฏบัตรสิทธินิสิตนักศึกษาไทย (ฉบับร่าง) กฏบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย (ฉบับร่าง) สิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาตามหลักกฎหมายอุดมศึกษา (ฉบับร่าง) กระบวนการพิจารณาทางนิตินัย (ฉบับร่าง)

วาระที่ 2

พิจารณากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย

ผลการวิเคราะห์กฏบัตรนิสิตนักศึกษาต่างประเทศ

จากการวิเคราะห์กฏบัตรนิสิตนักศึกษาต่างประเทศ พบว่า

1. กฏบัตรนิสิตนักศึกษา เป็นข้อตกลงเบื้องต้นระหว่างนิสิตศึกษากับสถาบันในการอยู่ร่วมกันหลังจากที่ได้ลงทะเบียนเรียนในสถานศึกษานั้น ๆ แล้ว กฏบัตรดังกล่าวประกอบด้วยประเด็นหลัก 2 ประเด็นคือ ประเด็นเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของนิสิตนักศึกษา ซึ่งเป็นข้อตกลงว่าทางสถาบันการศึกษาจะให้อะไรกับนิสิตนักศึกษาทั้งทางด้านวิชาการ กิจกรรมนิสิตนักศึกษา การจัดบริการเสริมต่าง ๆ เมื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ และศักยภาพของนิสิตนักศึกษาตามภารกิจของมหาวิทยาลัย ประเด็นที่สองเกี่ยวกับหน้าที่ของนิสิตนักศึกษาที่ควรปฏิบัติในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยทั้งกฏบัตรสิทธิและกฏบัตรหน้าที่จะกล่าวถึงเรื่อง การเรียนและความประพฤติของนิสิตนักศึกษาทางด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของประชาชนตามหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญ.

2. ในประเทศอังกฤษ ออสเตรเลีย และแคนาดา เรียกกฏบัตรนี้ว่า "Student Charter" หรือ "Charter Statement" แต่ในอเมริกาใช้ "Bill of Student Rights and Responsibilities"

3. กฎบัตรดังกล่าวเป็นฐานของการร่างกฎ ระเบียบ และข้อบังคับของมหาวิทยาลัย ซึ่งแตกต่างกันตามหลักบริหารจัดการ และวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยนั้น ๆ

4. ลักษณะของกฎบัตรที่ดี

- 1) มีความชัดเจน (Clear)
- 2) เข้าถึงได้ง่าย (Accessible)
- 3) ภาษาง่าย (Easy to read)
- 4) มีข้อกำหนดสำคัญร่วมกันระหว่างสถาบันกับนิสิตนักศึกษา
- 5) แยกประเด็นระหว่างสิทธิ และหน้าที่ไว้ชัดเจน

ผลการวิเคราะห์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

จากการวิเคราะห์รัฐธรรมนูญพบว่า มีมาตราที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและหน้าที่ของนิสิตนักศึกษาถึง 22 มาตราคือ

มาตราเกี่ยวกับสิทธิ	มาตราเกี่ยวกับหน้าที่
ม.4 , ม.26 , ม.27 , ม.28 , ม.29 , ม.30	ม. 66
ม. 31 , ม.34 , ม.35 , ม.37 , ม. 38 , ม. 39	ม. 67
ม. 42 , ม.45 , ม.48 , ม.58 , ม.60 , ม.61 , ม.62	ม. 69

ผลการวิเคราะห์กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของมหาวิทยาลัยไทย

ผลการวิเคราะห์กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาไทย ทั้งของรัฐและเอกชน สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย พบว่า

1. มีการระบุเรื่องสิทธิและหน้าที่ของนิสิตนักศึกษาไทยไว้คร่าว ๆ ในข้อบังคับว่าด้วยกิจกรรมนิสิตนักศึกษา
2. ข้อแตกต่างระหว่างการออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชน

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ	สถาบันอุดมศึกษาเอกชน
- ตามพระราชบัญญัติของสถาบันนั้น ๆ	- ตามพระราชบัญญัติสถาบันการศึกษาเอกชน
- มีระบบ ระเบียบ กระบวนการภาคทัณฑ์ ไล่ออก และบทลงโทษต่าง ๆ ในแนวเดียวกัน	- กระบวนการภาคทัณฑ์ ไล่ออก และบทลงโทษต่าง ๆ ตามหลักบริหารจัดการและวัฒนธรรมของสถาบันนั้น ๆ
- มีนิติกร ประจำเพื่อให้คำปรึกษา	- มีนิติกรประจำ หรืออาจารย์ในคณะนิติศาสตร์ ให้คำปรึกษา

วาระที่ 3

สิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาตามหลักกฎหมายอุดมศึกษา

ผลการวิเคราะห์หลักกฎหมายอุดมศึกษาที่เกี่ยวกับนิสิตนักศึกษา

ผลการวิเคราะห์หลักกฎหมายอุดมศึกษาที่เกี่ยวกับนิสิตนักศึกษาตามหลักของKaplin and Lee (1990) พบว่าหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องมีทั้งหมด 14 ข้อ ซึ่งเกี่ยวกับการบริหารจัดการทางวิชาการ และกิจการนิสิตนักศึกษา ดังนี้

1. การรับเข้า ประกอบด้วย
 - 1.1 กฎหมายพื้นฐานในการกำหนดมาตรฐานกระบวนการคัดเลือก
 - 1.2 การตัดสินใจคัดเลือกตามมาตรฐานความต้องการทางวิชาการของแต่ละสถาบัน และปกป้องสิทธิพิเศษของสถาบัน
 - 1.3 การรับเข้าใหม่
2. การให้เงินทุนสนับสนุน ประกอบด้วย
 - 2.1 การกำหนดหลักสัญญาทางกฎหมายตามชนิดของเงินทุนทั้งแบบให้เปล่า และแบบมีเงื่อนไข
 - 2.2 การไม่เลือกที่รักมักที่ชังตามหลักรัฐธรรมนูญ
 - 2.3 การทวงหนี้เงินทุนตามกฎหมายของรัฐและสถาบัน
3. การจัดบริการเสริม ประกอบด้วย
 - 3.1 ชนิดของบริการได้แก่ บริการสุขภาพอนามัย บริการให้คำปรึกษา บริการจัดช่วยเหลือนิสิตนักศึกษา บริการเกี่ยวกับกฎหมาย บริการอาหาร บริการสถานที่จอดรถ และบริการความสะดวกอื่น ๆ
 - 3.2 การกำหนดผู้จัดบริการภายในสถาบันได้แก่ บุคลากรของสถาบัน กลุ่มนิสิตนักศึกษา และผู้จัดภายนอกสถาบัน
 - 3.3 การใช้และไม่ใช้งบประมาณของสถาบัน
4. ระบบที่วัดด้วยวินัยและการร้องเรียน ประกอบด้วย
 - 4.1 หลักการออกกฎข้อบังคับตามมาตรฐานทางวิชาการ และหลักการควบคุมความประพฤติ
 - 4.2 การสร้างระบบทางวินัย เกณฑ์ความประพฤติ และระบบควบคุมพฤติกรรมนิสิตนักศึกษา

5. กฎระเบียบและข้อบังคับทางวินัย
 - 5.1 หลักการมาตรฐานทางวินัย โดยมีนักกฎหมายให้คำปรึกษา ในกระบวนการทางวินัย และไม่ขัดต่อสิทธินิสิตนักศึกษา
 - 5.2 การใช้กฎระเบียบข้อบังคับทางวินัยสำหรับนิสิตนักศึกษาปกติ และนิสิตนักศึกษาที่มีปัญหาทางจิต
6. การให้เกรด หน่วยกิตและปริญญา ประกอบด้วย
 - 6.1 การกำหนดขอบเขตมาตรฐานทางวิชาการ สำหรับนิสิตนักศึกษาปกติ และนิสิตนักศึกษาที่ไร้ความสามารถทางร่างกาย
 - 6.2 ข้อกำหนดในการให้เกรด การให้ปริญญา และการถอดถอนปริญญา
 - 6.3 การปกป้องการช่มเหงทางเพศจากอาจารย์เพื่อการออกเกรด
7. กระบวนการภาคทัณฑ์ไล่ออก และบทลงโทษต่าง ๆ ประกอบด้วย
 - 7.1 สิทธิของสถาบันในการภาคทัณฑ์ การไล่ออก และการลงโทษนิสิตนักศึกษาที่ประพฤติผิดทางพฤติกรรม หรือทางด้านวิชาการ
 - 7.2 การลงโทษทางวินัย และการลงโทษทางวิชาการซึ่งผูกพันกับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถาบัน ยกเว้นบทลงโทษที่อาจผูกพันภายใต้กฎหมายของรัฐ
8. การคัดค้านและการเดินขบวน ประกอบด้วย
 - 8.1 หลักการปกป้องอิสรภาพในการแสดงออกที่ไม่กระทบสิทธิผู้อื่น
 - 8.2 ข้อบังคับเกี่ยวกับการคัดค้านของนิสิตนักศึกษา และบทลงโทษทางวินัย
9. องค์กนิสิตนักศึกษา ประกอบด้วย
 - 9.1 ลักษณะเสมือนหน่วยงานหนึ่งในสถาบัน มีอิสระภาพตามสัญญาและข้อตกลง
 - 9.2 มีโครงสร้างตามสถาบันกำหนด
 - 9.3 คำนิ้งถึงสิทธิในการจัดตั้งและไม่จัดตั้งองค์กรรวมถึงหลักการไม่เลือกที่รักมักที่ชัง
10. สิ่งพิมพ์นิสิตนักศึกษา ประกอบด้วย
 - 10.1 หลักการ คำนิ้งถึงอิสรภาพของการพิมพ์
 - 10.2 ควบคุมโดยองค์กนิสิตนักศึกษา
 - 10.3 การออกข้อบังคับเกี่ยวกับการอนุญาตและไม่อนุญาตให้ดำเนินการ

11. หอพัก ประกอบด้วย

- 11.1 นโยบายเฉพาะในการเข้าพักอาศัย
- 11.2 คำนิยามถึงหลักรัฐธรรมนูญเรื่องสิทธิในความเป็นส่วนตัว และเสรีภาพในการคบค้าสมาคม
- 11.3 กฎข้อบังคับเกี่ยวกับการเข้าพักอาศัยประเภทต่าง ๆ รวมทั้งการตรวจค้นและการจับกุม
- 11.4 การจัดสวัสดิการ

12. การกีฬา ประกอบด้วย

- 12.1 หลักการจัดการกีฬา
- 12.2 การดำเนินการคำนึงถึงสภาพในความสนใจที่แตกต่างกัน และการป้องกันการได้รับบาดเจ็บจากกีฬา
- 12.3 การจัดสวัสดิการ

13. การจัดทำแฟ้มประวัติและการบันทึกแฟ้ม ประกอบด้วย

- 13.1 สถาบันมีอำนาจในการพิจารณาจัดทำบันทึก โดยยึดหลักการให้ความยกย่องนับถือในการจัดทำ
- 13.2 คำนิยามถึงสิทธิในสิทธินักศึกษา เช่น สิทธินำผลการบันทึกของตนเองมาใช้ การให้ข้อคัดค้านเนื้อหาในการบันทึก การขอความช่วยเหลือถ้าถูกละเมิดสิทธิ และการเปิดเผยข้อมูลสำหรับบุคคลากรอื่นในสถาบัน และภายนอกสถาบัน

14. ความปลอดภัยในสถาบัน ประกอบด้วย

- 14.1 สถาบันมีหน้าที่ในการจัดวางเรื่องการใช้อำนาจและความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในสถาบัน
- 14.2 รักษาความปลอดภัยในสถาบันโดยจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับจำนวน และชนิดของอาชญากรรมในสถาบันและบริเวณใกล้เคียง และจัดทำนโยบายป้องกันอาชญากรรม
- 14.3 ออกกฎข้อบังคับทางวินัย มีกระบวนการดำเนินงานทางวินัย และกระบวนการติดตามผล
- 14.4 การป้องกันอาชญากรรมทั้งภายในและภายนอกสถาบัน และควรเน้นการป้องกันการถูกโจมตีทางเพศของสตรี

วาระที่ 4

พิจารณากระบวนการพิจารณานิตินัย

ผลจากการวิเคราะห์เอกสาร

จากการวิเคราะห์เอกสาร พบว่า

1. สิทธิของประชาชนในคดีอาญาตามรัฐธรรมนูญ 2540 สามารถปรับใช้กับหลักการพิจารณาทงนิตินัยของนิสิตนักศึกษา

2. กระบวนการพิจารณาทงนิตินัย ประกอบด้วยหัวข้อต่าง ๆ คือ

- 1) การพิสูจนัความผิดเบื้องต้น (Conduct Discussion)
- 2) แยกประเภทความผิด (Conduct Adjudication)
- 3) ขั้นตอนการพิจารณา (Conduct Adjudication Process)
- 4) การลงโทษชนิดต่าง ๆ (Type of disciplinary action)
- 5) การอุทธรณ์ (Appeals)
- 6) การล้างมลทิน

วาระที่ 5

สรุปผลการประชุม และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1. สรุปการปรับปรุงแก้ไข
2. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
3. การนำไปใช้

ภาคผนวก ฐ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เอกสารประกอบการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ชุดที่ 1

กฎบัตรสิทธินิสิตนักศึกษาไทย (ฉบับร่าง)

กฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย (ฉบับร่าง)

โดย

นางสาวมาลินี อัยุโพธิ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิตยภัณฑิภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เอกสารประกอบการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

เรื่อง

การพัฒนาหลักสูตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทยพร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย

สำหรับ.....

คำนำ

สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่ที่สำคัญในการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพสูงสุด ทั้งด้านวิชาการ วิชาชีพ คุณธรรม จริยธรรม และความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติในการธำรงรักษาสังคมประชาธิปไตย การรู้จักใช้สิทธิเสรีภาพของพลเมืองที่ดี เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขและเป็นการพัฒนาสังคมในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง การจัดทำหลักสูตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษา เป็นข้อตกลงเบื้องต้นและเป็นกุญแจสำคัญในการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขระหว่างนิสิตนักศึกษาทั้งสถานศึกษาที่มีลักษณะเป็นลายลักษณ์อักษร ในลักษณะของสัญญาว่าหลังจากการลงทะเบียนเรียนเป็นนิสิตนักศึกษาของสถาบันแล้ว ทางสถาบันจะให้อะไรกับพวกเขาเหล่านั้น และพวกเขาจะต้องมีความรับผิดชอบ และมีหน้าที่อะไรต่อสถาบัน รวมทั้งการศึกษาของตน และถ้ามีการปฏิบัติที่ผิดไปจากนั้น จะมีผลอย่างไร ตามหลักการป้องกันและปราบปรามความประพฤติผิดของนิสิตนักศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าการอุดมศึกษาของไทยนอกจากจะมีความจำเป็นในการจัดทำกฎบัตรดังกล่าวที่มีลักษณะเป็นมาตรฐานกลางในการปฏิบัติงานของสถาบันที่ครอบคลุมเรื่องสิทธิและหน้าที่นักศึกษาทุกด้าน ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ แล้วควรจะต้องจัดให้มีประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาตามหลักกฎหมายอุดมศึกษา ซึ่งใช้หลักกฎหมายอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการปกครองของนิสิตนักศึกษาของ Kaplan and Lee (1995) รวมทั้งกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการทางวิชาการ และกิจการนิสิตนักศึกษาต่อไป การจัดทำดังกล่าวผู้วิจัยเน้นการศึกษาในระดับปริญญาตรีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

ลักษณะของเอกสาร

เอกสารประกอบการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วยเอกสาร 2 ชุดคือ

- ชุดที่ 1 ประกอบด้วย เอกสารหลักสูตรสิทธินิสิตนักศึกษาไทย (ฉบับร่าง) และเอกสารกฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย (ฉบับร่าง)
- ชุดที่ 2 ประกอบด้วย เอกสารสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาตามหลักกฎหมายอุดมศึกษา(ฉบับร่าง) และเอกสาร กระบวนการพิจารณาทางนิตินัย (ฉบับร่าง)

เอกสารทั้ง 2 ชุด มีลักษณะเป็นเดนโตแกรม จากการวิเคราะห์สาระจากข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องทางด้านสิทธิและหน้าที่ตามแนวความคิดและหลักกฎหมาย กฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาต่างประเทศ ระเบียบข้อบังคับนิสิตนักศึกษาไทย และผลจากการสัมภาษณ์ผู้สังเกตแบบกึ่งมีโครงสร้างจากกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา นิติการ ตัวแทนอาจารย์ คณะนิติศาสตร์ ผู้นำนิสิตนักศึกษา ได้แก่ ประธานสภานิสิตนักศึกษา และนายกองค์การนิสิตนักศึกษา การตรวจสอบ

ขอให้ท่านผู้ทรงคุณวุฒิโปรดพิจารณา ตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ โดยเขียนแก้ไข ปรับปรุง เพิ่มเติมข้อความที่ไม่เห็นด้วยลงในเอกสาร เพื่อนำไปพิจารณาพิจารณาในการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิท่านอื่น หรือส่งให้ผู้วิจัยเพื่อนำไปประกอบการประชุมผลที่ได้รับ

ผู้วิจัยจะนำผลที่ได้จากมติการประชุมตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ไปปรับปรุงแก้ไขเป็นเอกสารฉบับสมบูรณ์ และส่งผ่านทางผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบอีกครั้ง เพื่อยืนยันความถูกต้องก่อนจะนำไปทำ Web-site ให้นิสิตนักศึกษาทั่วไปได้ทราบ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

กฎบัตรสิทธิและหน้าที่ หมายถึง สาระบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่ได้บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

ประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษา หมายถึง การรวบรวมและจัดระบบหมวดหมู่สิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาตามหลักกฎหมายอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับนิสิตนักศึกษา ประกอบด้วย การรับเข้า การให้เงินทุนสนับสนุน ระบบที่ว่าด้วยระเบียบวินัยและการร้องเรียน กฎระเบียบและข้อบังคับทางวินัย การให้เกรดหน่วยกิตและปริญญา กระบวนการภาคทัณฑ์ ไล่ออกและบทลงโทษ การคิดค่าและค่าเดินทาง ขบวน องค์การนิสิตนักศึกษา สิ่งพิมพ์นิสิตนักศึกษา หอพัก การกีฬา การจัดทำแฟ้มประวัติและความประพฤติ และความปลอดภัยในสถานศึกษา

กระบวนการพิจารณาทางนิตินัย หมายถึง ขั้นตอนดำเนินการตัดสินใจหรือผิดตามระเบียบและข้อบังคับของสถาบันการศึกษาในการป้องกันตัวบุคคล ทรัพย์สิน และการจัดระบบ ระเบียบสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ภายในสถาบัน เพื่อเชื่อมต่อการเรียนรู้และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติวิธีของผู้เรียนและบุคลากรอื่น ๆ ในสถาบัน

กฎบัตรสิทธินิสิตนักศึกษาไทย (ฉบับร่าง)

กฎบัตรสิทธิ

สิทธิพื้นฐาน

สิทธิตามรัฐธรรมนูญ

สิทธิส่วนบุคคล

(ม.4, ม.24, ม.31, ม.38, ม.39)

สิทธิการแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ โดยไม่มีความผิด

- โดยสุจริต
- เป็นจริง
- ไม่หมิ่นประมาทผู้อื่น
- ไม่กระทบสิทธิหรือละเมิดสิทธิผู้อื่น

สิทธิในการพูด การประชาสัมพันธ์และการหาเสียง

- ไม่ถูกกีดกันจากผู้อื่นหรืออาจารย์ผู้สอน
- ตามกิริยามารยาทที่เหมาะสม
- ไม่ดูหมิ่นผู้อื่นหรือหมิ่นประมาทผู้อื่น (กม. อาญา ม.326, ม.393) (กม. แห่ง ม.423)
- อยู่บนพื้นฐานของความจริง
- ไม่กระทบต่อชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย

สิทธิในการเขียน

ในลักษณะต่าง ๆ

- เขียนแสดงความคิดเห็น
- การประชาสัมพันธ์
- ทางวิชาการ

ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น

ไม่นำความเดือดร้อนมาสู่ผู้อื่น

บนพื้นฐานความจริง

ไม่ผิดศีลธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีดีงาม

สิทธิในการออกสิ่งพิมพ์

สิทธิในการออกสิ่งพิมพ์เกี่ยวกับนิสิตนักศึกษาตามเกณฑ์ของมหาวิทยาลัย

สิทธิการแสดงความคิดเห็นบนพื้นฐานของความจริงและมีเอกสารประกอบ

ไม่กระทบสิทธิผู้อื่น หรือละเมิดสิทธิผู้อื่น

ไม่ชักนำให้ผู้อื่นเข้าใจผิด

ไม่ลามกอนาจาร

อยู่ในกรอบกฎหมายแห่งและกฎหมายอาญาของรัฐ (กม. แห่ง ม.423) (กม. อาญา ม.326, ม.328, ม.329, ม.393)

ม. = มาตราในกฎหมายรัฐธรรมนูญ

กม. อาญา ม. = กฎหมายอาญามาตรา

กม. แห่ง ม. = กฎหมายแห่งมาตรา

- สิทธิในการนับถือศาสนา-

สิทธิในการเลือกหรือไม่เลือกนับถือศาสนา

สิทธิอันชอบธรรมในการนับถือศาสนาหรือนิกาย

- ตามวัฒนธรรมของสังคม
- ตามแก่นแท้ของศาสนา
- ไม่มีผลร้ายต่อชีวิตและทรัพย์สิน
- ไม่กระทบหรือละเมิดสิทธิผู้อื่น
- ไม่สูญเสียความเป็นมนุษย์
- ไม่เกิดความระส่ำระสายต่อสังคมในมหาวิทยาลัย
- ไม่เกิดความเสื่อมเสียชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย

สิทธิการแสดงออกทางพิธีกรรมศาสนาที่ไม่ขัดต่อสิทธิเสรีภาพผู้อื่น

สิทธิการจัดตั้งชมรมทางศาสนา

สิทธิการเข้าชมรมศาสนา

สิทธิการใช้ห้องประกอบพิธีทางศาสนา และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

สิทธิแต่งกายตามศาสนาเข้ารับปริญญา

สิทธิการคุ้มครองจากมหาวิทยาลัยในการเผยแพร่ในกายต่าง ๆ จากภายนอก

- สิทธิในชีวิตและร่างกาย-

ได้รับการคุ้มครองสิทธิจากมหาวิทยาลัย

สิทธิได้รับการจัดนโยบายและบุคลากรคุ้มครองความปลอดภัยภายในมหาวิทยาลัย

สิทธิได้รับการจัดระบบและสวัสดิการ

ส่งเสริมความเป็นอยู่และความปลอดภัย

- ภายในมหาวิทยาลัย
- ภายนอกมหาวิทยาลัย

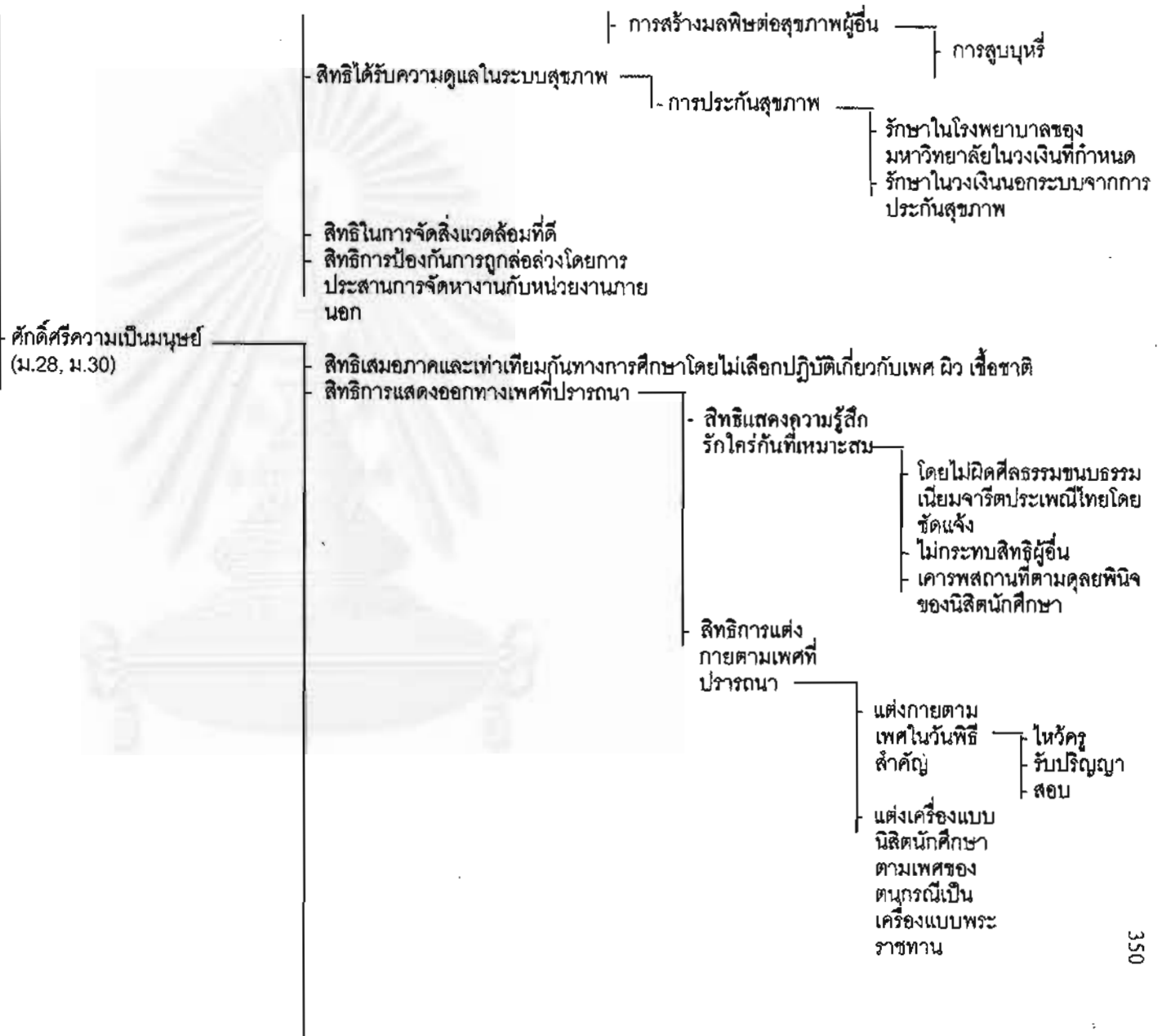
ได้รับการคุ้มครองสิทธิจากมหาวิทยาลัย

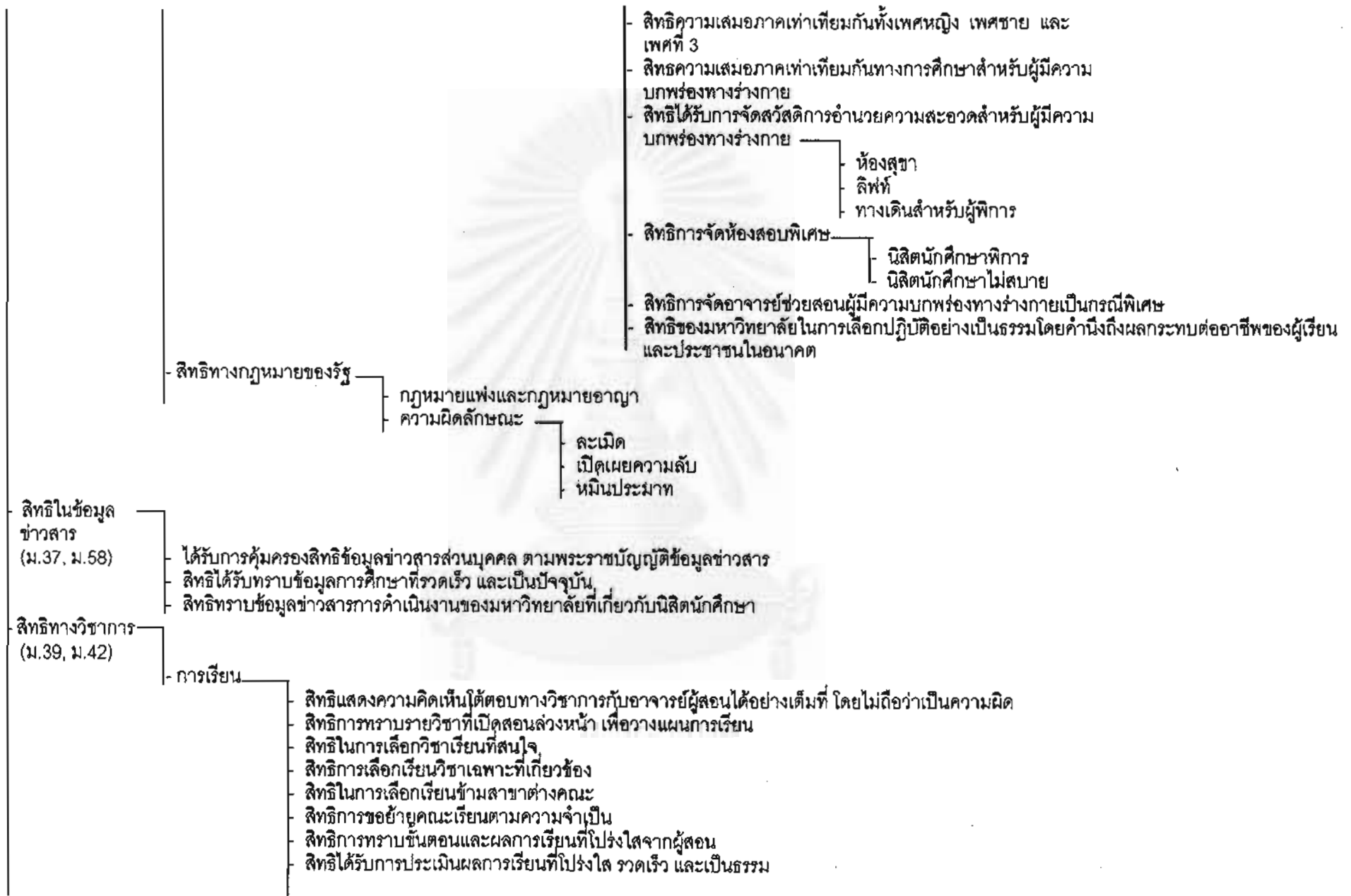
การถูกเนรตต้องตัวโดยไม่ยินยอม

การตรวจค้นโดยปราศจากเหตุผล

การกระทำรุนแรงจากบุคคลภายนอก

- การทำร้ายร่างกาย
- การจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยได้รับอนุญาตจากมหาวิทยาลัย

- การสอน

สิทธิในการเลือกอาจารย์ผู้สอน
สิทธิในการประเมินคุณภาพรายวิชาที่ศึกษา อย่างเป็นธรรม
สิทธิในการทราบหัวข้อเรื่องในการเรียน
สิทธิได้รับการจัดส่วนอาจารย์ผู้สอนกับนิสิตนักศึกษาอย่างเหมาะสม
สิทธิได้รับความคุ้มครองสิทธิในการเรียนโดยไม่ถูกรบกวนจากบุคคลอื่น

— {
— พุดแข่งกับอาจารย์สอน/ส่งเสียงดัง
— เปิดอุปกรณ์สื่อสาร
— ได้รับบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการศึกษา

สิทธิได้รับการจัดอุปกรณ์การเรียนที่ทันสมัยและเพียงพอ
สิทธิเข้าถึงข้อมูลทางวิชาการได้ด้วยตนเองจากระบบการสืบค้น
สิทธิในการจัดสิ่งแวดล้อมในห้องเรียนที่อำนวยความสะดวกการเรียนการสอน
สิทธิได้รับการจัดการเรียนในรูปแบบต่าง ๆ
สิทธิได้รับความรู้ทางวิชาการอย่างเต็มที่ตามมาตรฐานทางวิชาการ
สิทธิเสนอแนะการดำเนินงานทางวิชาการตามที่ต้องการ
สิทธิเข้าเรียนตามเกณฑ์กำหนดรายวิชานั้น ๆ
สิทธิได้รับการเสริมความรู้พิเศษ

— {
— ภาษา
— คอมพิวเตอร์

สิทธิในการไต่ถามข้อสงสัยเกี่ยวกับการเรียนได้เต็มที่
สิทธิได้รับการตอบคำถามจากอาจารย์ผู้สอนในขณะนั้น หรือภายหลังจากสอน

สิทธิทราบหัวข้อการสอนในรายวิชาที่ศึกษา
สิทธิขอเปลี่ยนอาจารย์ผู้สอนในวิชาเดียวกันกรณีมีเหตุผลจำเป็นเพียงพอ
สิทธิการประเมินอาจารย์ผู้สอน

— {
— อย่างเป็นธรรม
— เป็นจริง

สิทธิได้รับการสอนตามรายวิชาและหลักสูตรที่เรียน
สิทธิรับทราบและได้แจ้งการเปลี่ยนแปลงการสอนของผู้สอน
สิทธิจ้างบัณฑิตช่วยสอน

สิทธิในการเลือกอาจารย์ผู้สอน
สิทธิได้รับการตอบคำถามข้อสงสัยจากอาจารย์ผู้สอนทั้งในเวลาและนอกเวลาสอน
สิทธิแสดงความคิดเห็นขัดแย้งกับอาจารย์ผู้สอนโดยปราศจากการลงโทษ
สิทธิได้รับการสอนที่ทันสมัย ทั้งอุปกรณ์และเนื้อหาการสอน
สิทธิทราบเกณฑ์การให้คะแนนและประเมินผลจากอาจารย์ผู้สอน
สิทธิในการขอคะแนนผลการเรียนจากอาจารย์ผู้สอน

- การบริหารงานวิชาการ

สิทธิได้รับการพัฒนาหลักสูตร

ทันสมัย
สม่ำเสมอ

สิทธิได้รับการจัดกิจกรรมเสริมทางวิชาการรูปแบบต่าง ๆ

สิทธิในการประเมินหลักสูตรที่เรียน

สิทธิในการเปลี่ยนอาจารย์ที่ปรึกษาตามเหตุผลความจำเป็น

สิทธิในการขออาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ และวิทยานิพนธ์

สิทธิในการโอนย้ายคณะภายในมหาวิทยาลัยตามความจำเป็นและเหมาะสม

สิทธิเสนอความต้องการเปิดสอนรายวิชาที่สนใจเพิ่มเติม

สิทธิในการร้องเรียนเกี่ยวกับการเรียนการสอน

สิทธิในการเทียบโอนหน่วยกิตในมหาวิทยาลัย

สิทธิรวมตัวขอเปิดรายวิชาที่ต้องการเรียน

สิทธิได้รับการสอนเสริมรายวิชาในลักษณะต่าง ๆ

รายวิชาที่อ่อน
ทักษะรายวิชา Learning for skill development

สิทธิแสดงความคิดเห็นการเรียนการสอน

สิทธิเลือกเรียนวิชาโทต่างคณะ

สิทธิทราบข้อกำหนดเบื้องต้นในการเลือกเรียนรายวิชาที่เกี่ยวข้อง

สิทธิได้แจ้ง อุดหนุนการวัดผลที่ไม่เป็นธรรมตามระเบียบของ

มหาวิทยาลัย

สิทธิในการเผยแพร่งานวิชาการโดยได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย

สิทธิทราบการเก็บค่าใช้จ่ายเพิ่มจากมหาวิทยาลัย

ในประเทศ
ต่างประเทศ

- การฝึกงาน

สิทธิได้รับการฝึกงานตามจุดประสงค์ของการฝึก

สิทธิได้รับการเทียบหน่วยกิตการเรียนจากการฝึกงานภายนอก

สิทธิได้รับการประสานงานจากมหาวิทยาลัย

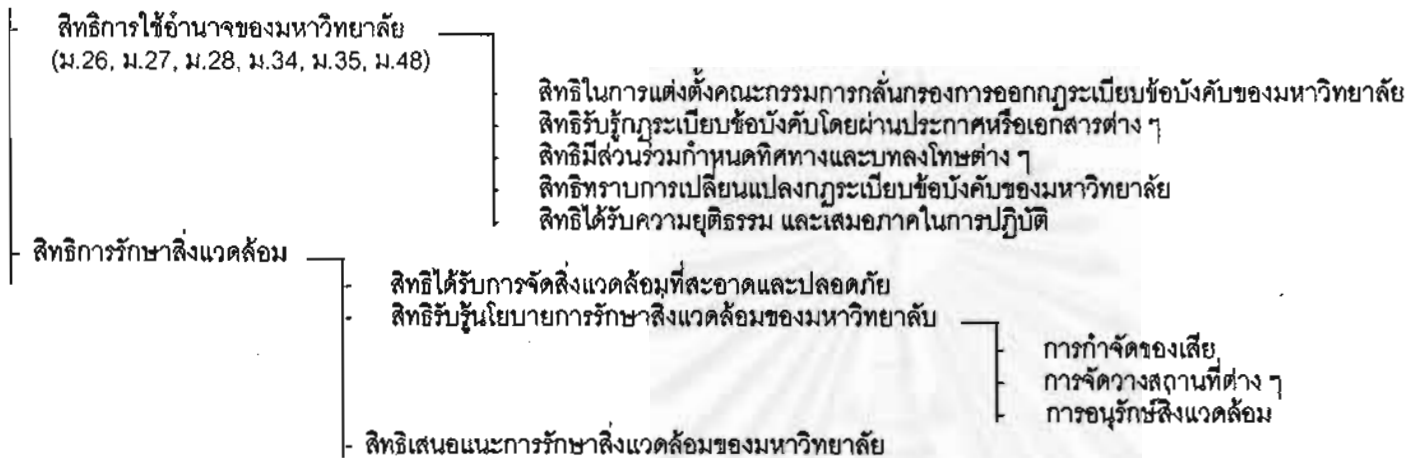
สิทธิเลือกสถานที่ฝึกงานของตน

สิทธิขอจัดอาจารย์นิเทศการฝึกงาน

สิทธิในการเปลี่ยนสถานที่ฝึกงานกรณีที่มีปัญหา

สิทธิปฏิบัติเท่าเทียมกันในการฝึกงาน

กฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย (ฉบับร่าง)

ม = มาตราในกฎหมายรัฐธรรมนูญ

กฎบัตรหน้าที่

ต่อตนเอง

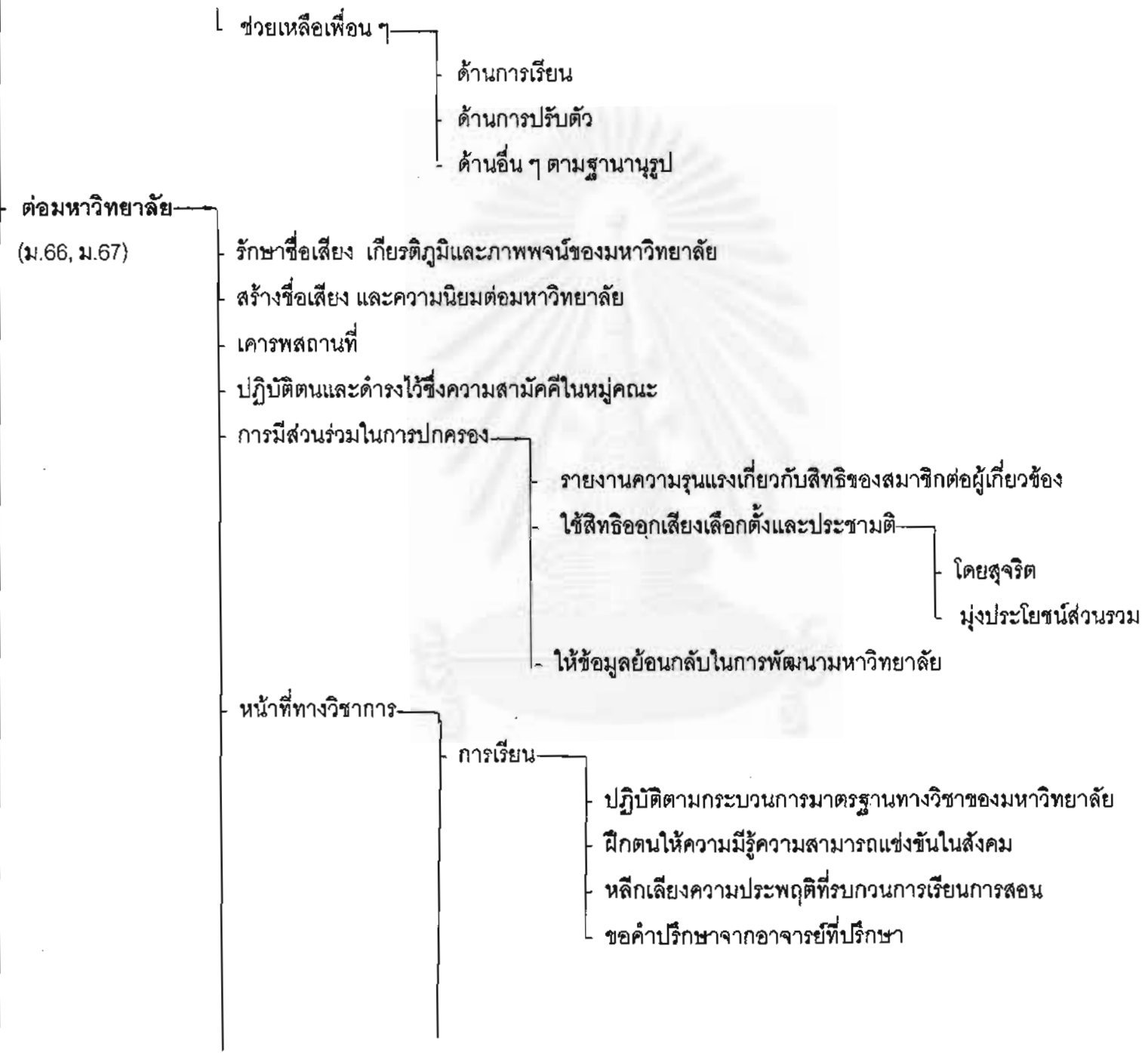
(ม.67)

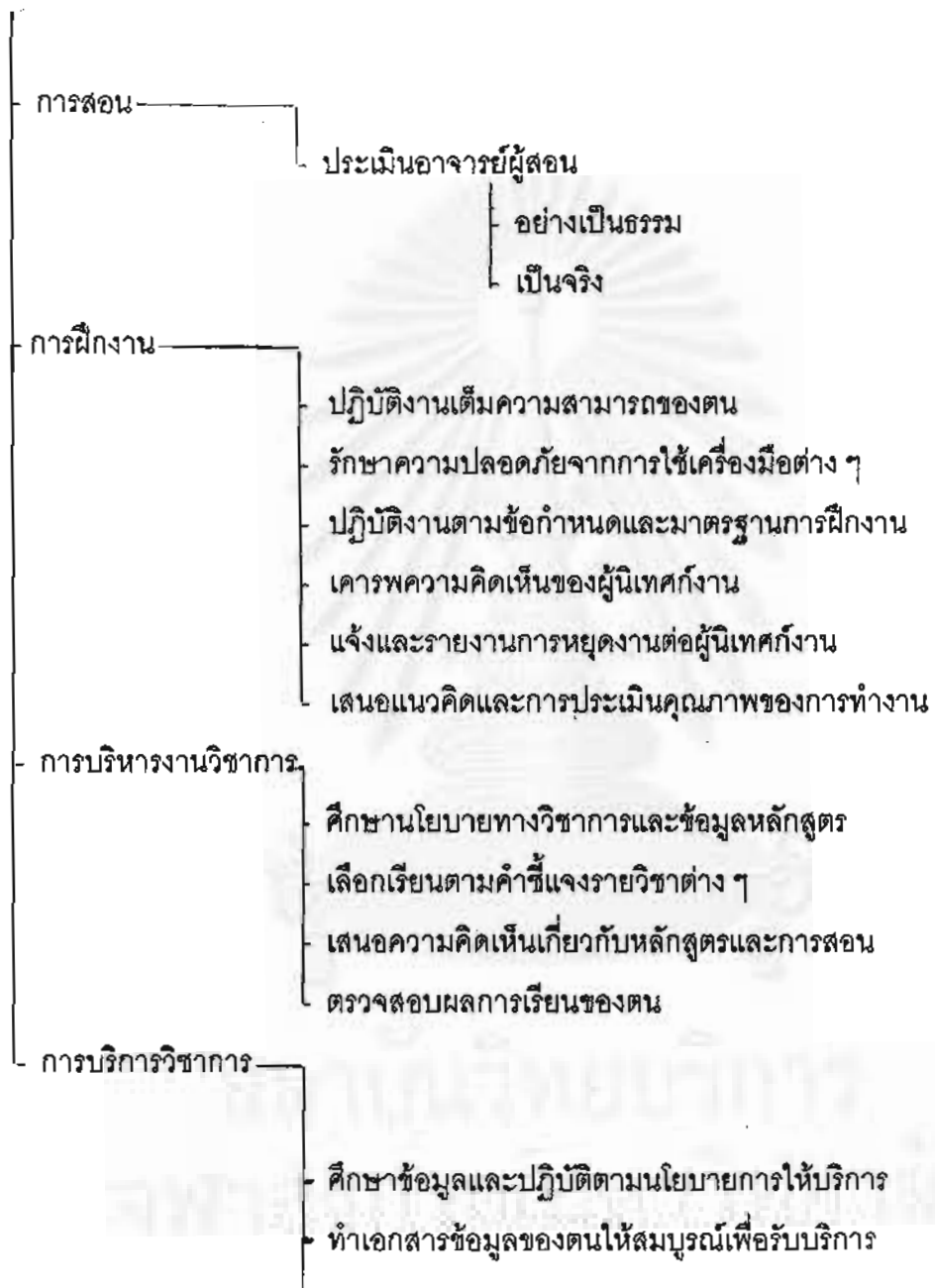
- ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนให้มีความรู้ความสามารถในสาขาที่ตนศึกษา
- ฝึกฝนตนเองให้มีคุณธรรม จริยธรรม เพื่อเป็นพลเมืองที่ดี
- รู้จักสิทธิของตน
 - รักษาสีทธิของตนที่พึงมี
 - ใช้สิทธิของตนในทางที่เป็นประโยชน์
 - รู้จักขอบเขตสิทธิของตนและหน้าที่ที่พึงปฏิบัติ
- ไม่นำพาตนไปเกลือกกลั้วยาเสพติด อบายมุข และการพนันนั้น
- ดูแลรักษาตนให้ปลอดจากโรค และไวรัสนานาชาติ
- รักษาสุขภาพจิตของตน

ต่อนิสิตนักศึกษาอื่น

(ม.69)

- เคารพสิทธิผู้อื่น
 - ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น
 - ไม่หมิ่นประมาทผู้อื่น
- รักษาความสามัคคีในหมู่คณะ
- ไม่หลอกลวงเพื่อนไปในทางไม่ดี
- เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ
- ห้ามปรามเพื่อนในสิ่งที่ไม่ดี เช่น อบายมุข การพนัน

ภาคผนวก ท

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เอกสารประกอบการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ชุดที่ 2

สิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาตามหลักกฎหมายอุดมศึกษา (ฉบับร่าง)

กระบวนการพิจารณาทางวินัย (ฉบับร่าง)

โดย

นางสาวมาลินี อัญโญ

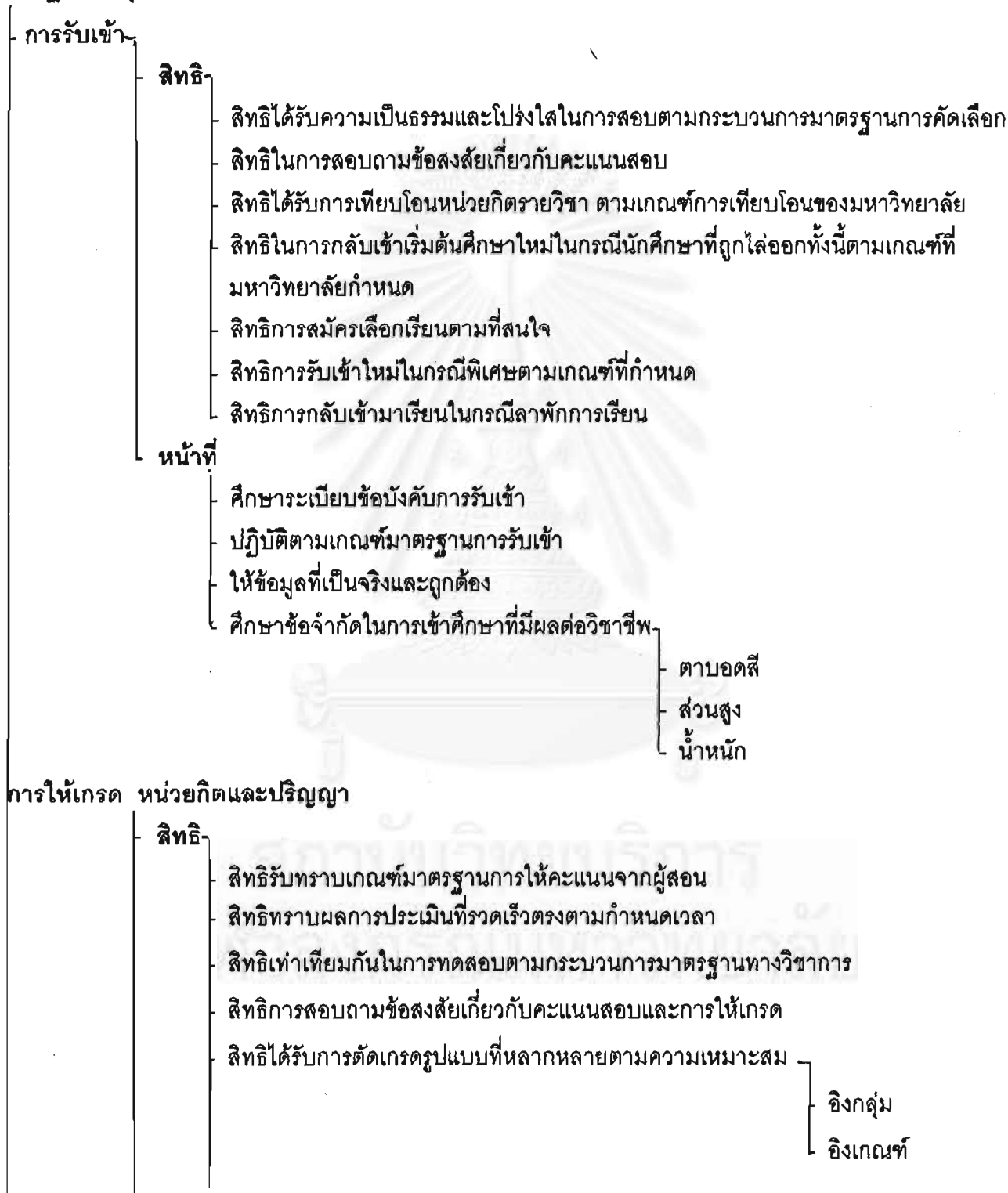
สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิตินิตยภัณฑ์ศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สิทธิและหน้าที่ตามหลักกฎหมายอุดมศึกษา (ฉบับร่าง)

หลักกฎหมายอุดมศึกษา (Kaplin & Lee, 1995)

- สิทธิได้รับการจัดคณะกรรมการตรวจสอบการให้คะแนนจากมหาวิทยาลัย
- สิทธิในการเสนอขอรับปริญญาตามเกณฑ์ที่กำหนด
- **หน้าที่**
 - เข้ารับการประเมินตามวัน เวลา และเงื่อนไขที่กำหนด
 - ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบของการประเมินผล
 - ตรวจสอบผลการเรียนของตนเอง
 - เข้าประเมินอาจารย์ผู้สอนตามกำหนด
 - ศึกษารายวิชาและเลือกเรียนตามความถนัดความสามารถและเกณฑ์การลงทะเบียน
 - ยื่นเรื่องเสนอขอรับปริญญาเมื่อมีคุณสมบัติตามเกณฑ์

การจัดทำแฟ้มและการบันทึกแฟ้ม

- **สิทธิ**
 - สิทธิในการขอดูแฟ้มของตน
 - สิทธิในการรักษาความลับส่วนบุคคลเว้นแต่ข้อมูลนั้นอาจเป็นสาเหตุสู่อันตรายต่อตนเองหรือบุคคลอื่น
 - สิทธินำผลการบันทึกของตนมาใช้
 - สิทธิในการคัดค้านการบันทึกข้อมูล
 - สิทธิขอความเป็นธรรมจากการละเมิดสิทธิ
- **หน้าที่**
 - ตรวจสอบและติดตามผลการบันทึกแฟ้ม
 - แสดงเหตุผลความจำเป็นในการขอดูแฟ้มและการใช้ผลการบันทึกแฟ้ม
 - ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น

องค์การนิสิตนักศึกษา

- **สิทธิ**
 - สิทธิเป็นหน่วยงานหนึ่งตามโครงสร้างการบริหารมหาวิทยาลัย
 - สิทธิได้รับการจัดสรรงบประมาณสนับสนุน
 - สิทธิได้รับการจัดสรรสถานที่และอุปกรณ์สนับสนุน
 - สิทธิได้รับการจัดสรรอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรม
 - สิทธิในการดำเนินกิจกรรมส่วนกลาง
 - สิทธิในการบริหารงบประมาณ
 - สิทธิได้รับสวัสดิการส่งเสริมการทำกิจกรรม

- พานณะ
- ที่พัก
- เบี้ยเลี้ยง

- สิทธิได้รับทราบการจัดสรรงบประมาณจากเงินบำรุงกิจกรรมของนิสิตนักศึกษา
- สิทธิในการหาเสียงและเลือกตั้งผู้นำองค์กรนิสิตนักศึกษา
- สิทธิจัดทำโปสเตอร์ หนังสือ วารสาร
- สิทธิได้รับการจัดสอนเสริมให้แก่นิสิตนักศึกษาที่ทำกิจกรรม
- สิทธิได้รับการอบรมผู้นำกิจกรรม และชมรมเกี่ยวกับสิทธิขั้นพื้นฐานของนิสิตนักศึกษา
- สิทธิในการเป็นตัวแทนนิสิตนักศึกษาในการเสนอความคิดเห็นต่อมหาวิทยาลัย
- สิทธิในการจัดตั้งองค์กรนิสิตนักศึกษาและกำหนดบทบาท

หน้าที่การดำเนินการ

- สถานนิสิตนักศึกษา
- องค์กรนิสิตนักศึกษา
- สโมสรนิสิตนักศึกษา
- ชุมนุม/ชมรม

- สิทธิได้รับการผ่อนผันจากผู้สอนในการทำกิจกรรมตามความจำเป็น
- สิทธิในการเรียนรู้ การลองผิดลองถูกทราบข้อบกพร่องในการทำกิจกรรม
- สิทธิได้รับบันทึกผลการทำกิจกรรม

หน้าที่

- เสนอโครงการจัดกิจกรรมต่อมหาวิทยาลัยเพื่อของบประมาณสนับสนุน
- ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในการจัดกิจกรรมพัฒนานิสิตนักศึกษา
- จัดกิจกรรมเพื่อสร้างชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย
- จัดกิจกรรมรณรงค์และส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาปฏิบัติตามระเบียบวินัย
- ชักชวนให้นิสิตนักศึกษาทุกคนเข้าร่วมกิจกรรม
- ส่งเสริมการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย
- ส่งเสริมและรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ
- จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินกิจกรรมและงบประมาณให้มหาวิทยาลัยทราบตามกำหนด

สิ่งพิมพ์นิสิตนักศึกษา

สิทธิ

- สิทธิเสนอความคิดเห็นโดยสุจริต เป็นจริง และไม่หมิ่นประมาทผู้อื่น
- สิทธิในการพิมพ์ การโฆษณาโดยไม่หมิ่นประมาทผู้อื่นและไม่ผิดกฎหมายแพ่งและกฎหมายอาญาของรัฐ (กม. อาญา ม.326, ม.328, ม.329, ม.393) (กม.แพ่ง ม.423)
- สิทธิในการออกสิ่งพิมพ์โดยปราศจากภาษาหรือภาพลามกอนาจาร
- สิทธิได้รับการจัดอาจารย์ที่ปรึกษาเกี่ยวกับการออกสิ่งพิมพ์
- สิทธิได้รับการสนับสนุนงบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวก และสถานที่ติดตั้งสิ่งพิมพ์

หน้าที่

- ปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ของมหาวิทยาลัย
- ให้ข้อมูลตามจริง
- ใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง
- รับผิดชอบต่อการนำเสนอ
- ไม่ละเมิดสิทธิและหมิ่นประมาทผู้อื่น
- ศึกษากฎหมายแพ่งและกฎหมายอาญาของรัฐเรื่อง
 - การละเมิด
 - ความรับผิดชอบในทางอาญา
 - ความผิดฐานเปิดเผยความลับ
 - ความผิดฐานหมิ่นประมาท

การคัดค้านและการเดินขบวน

สิทธิ

- สิทธิแสดงความคิดเห็นที่ตรงกันหรือแตกต่างกันในลักษณะส่วนบุคคลหรือกลุ่ม
- สิทธิในการรวมตัวแสดงความคิดเห็นสนับสนุนหรือคัดค้าน
- สิทธิในการจัดกิจกรรมคัดค้านในรูปแบบต่าง ๆ
 - การเดินขบวน
 - การจัดเสวนา
- สิทธิได้รับการชี้แจงการแก้ไขปัญหาจากมหาวิทยาลัยหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง

หน้าที่

- รักษาภาพลักษณ์ที่แสดงออกในฐานะนิสิตนักศึกษา
- ดำเนินการตามกรอบกฎหมายของรัฐและของมหาวิทยาลัยและมีวิจารณ์ญานในการดำเนินการ
- ดำเนินการแสดงความคิดเห็นโดยความสงบเรียบร้อย ปราศจากความรุนแรง
- ไม่ร่วมดำเนินการกับบุคคลภายนอกที่ไม่เกี่ยวข้อง
- ไม่ก่อความเดือดร้อนให้กับเพื่อนนิสิตนักศึกษาและบุคคลทั่วไป
 - ไม่ใช่เสียงดังรบกวน
 - ไม่กีดขวางการจราจร
 - รับผิดชอบต่อสิ่งที่ทำ
 - ไม่กระทบสิทธิผู้อื่น
 - แสดงความคิดเห็นที่เป็นจริง
 - ไม่ผิดศีลธรรม
 - ประเพณี

การให้ทุนสนับสนุน

สิทธิ

- สิทธิได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนทุนประเภทต่าง ๆ
- สิทธิทราบขั้นตอนแนวทางปฏิบัติขอรับทุน
- สิทธิขอรับทุนตามคุณสมบัติเฉพาะของทุนประเภทต่าง ๆ

— ทุนให้เปล่า
— ทุนกู้ยืม

หน้าที่

- ศึกษาข้อมูลและขอรับทุนตามกำหนด
- ขอรับทุนตามความจำเป็น
- ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน
- ใช้ทุนให้ถูกประเภทและคุ้มค่า
- รับผิดชอบคืนทุนกู้ยืม เพื่อเปิดโอกาสให้รุ่นน้อง
- แสดงหลักฐานและเหตุผลการขอรับทุนโดยให้ข้อมูลที่ถูกต้อง เป็นจริงและสุจริต
- ปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับของกองทุนนั้น ๆ

การจัดบริการเสริม

สิทธิ

- สิทธิได้รับการจัดบริการเสริมด้านวิชาการ และสวัสดิการต่าง ๆ
- สิทธิได้รับการสนับสนุนงบประมาณ อุปกรณ์ สถานที่ และบุคลากร
- สิทธิได้รับการจัดบริการเสริมที่ได้มาตรฐานในแต่ละบริการ
- สิทธิทัดเทียมกันในการรับบริการต่าง ๆ
- สิทธิได้รับการจัดบริการเสริมช่วยเหลือทั้งด้านการเรียน สุขภาพกายและจิต และ บริการอื่นตามความจำเป็น
- สิทธิได้รับการจัดบริการเสริมที่ทันสมัย
- สิทธิได้รับการจัดบริการทางด้านอาหารและโภชนาการที่สะอาด และถูกสุขลักษณะ
- สิทธิเสนอความคิดเห็นในการจัดบริการ

หน้าที่

- ศึกษาและปฏิบัติตามคำแนะนำการใช้บริการ อย่างถูกต้องและถูกวัตถุประสงค์
- ให้ความร่วมมือใช้บริการเสริมต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัยจัด
- ใช้บริการอย่างเต็มที่และเกิดประโยชน์ต่อตนเองมากที่สุด

หอพัก

สิทธิ

- รักษาทรัพย์สินสมบัติส่วนบุคคล
- เคารพผู้ให้บริการ
- ให้ความคิดเห็นการปรับปรุงการจัดบริการ
- เคารพสิทธิผู้อื่น

สิทธิได้รับการจัดหอพักประเภทต่าง ๆ

- หอพักชาย
- หอพักหญิง
- หอพักนานาชาติ

สิทธิในการจ่ายค่าบริการ ค่าธรรมเนียมที่เป็นธรรม

สิทธิได้รับการจัดบุคลากรดูแลและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ อย่างเพียงพอ

สิทธิได้รับการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมและมาตรฐาน

- สถานที่ออกกำลังกาย
- โรงอาหาร
- ฯลฯ

สิทธิในการตรวจค้นโดยคำนึงเสรีภาพในชีวิตและร่างกายตามกรอบอำนาจหน้าที่
ผู้ตรวจค้น

สิทธิได้รับอนุญาตให้บุคคลภายนอกเข้าเยี่ยมในหอพัก

สิทธิขั้นพื้นฐานในการอยู่อย่างปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

สิทธิมีผู้แทนเป็นกรรมการบริหารหอพักติดต่อกับผู้บริหารของมหาวิทยาลัย

สิทธิการเข้าพักในหอพักตามเพศที่ปรารถนา ในกรณีที่แปลงเพศแล้ว

สิทธิได้รับความคุ้มครองจากการตรวจค้น โดยแสดงเหตุผลความจำเป็นและมีพยาน

หน้าที่

ปฏิบัติตามระเบียบของหอพัก

รักษาทรัพย์สินสมบัติส่วนบุคคล

ติดต่อขอใช้บริการตามฐานะของตน

เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้บริการต่อมหาวิทยาลัย

ดูแลสอดส่องรักษาความปลอดภัย

- การกีฬา

- บริการด้านกีฬา

- สิทธิ

- สิทธิเท่าเทียมกันในการใช้บริการกีฬาทุกประเภท
- สิทธิได้รับการจัดสถานที่ในการเล่นกีฬาประเภทต่าง ๆ
- สิทธิได้รับการจัดสรรงบประมาณ และอุปกรณ์สนับสนุนด้านกีฬา
- สิทธิได้รับการจัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ให้คำแนะนำในการเล่นกีฬา
- สิทธิในการเลือกเล่นกีฬาได้มากชนิดตามที่ต้องการ
- สิทธิได้รับการจัดกีฬาสำหรับออกกำลังกายนอกเหนือจากการแข่งขัน
- สิทธิได้รับการจัดบริการกีฬานอกเหนือจากเวลาปกติ

- หน้าที่

- ศึกษากฎระเบียบและข้อบังคับการเบิกจ่ายอุปกรณ์กีฬา
- มาใช้บริการอย่างเต็มที่
- เคารพสถานที่และผู้ปฏิบัติงาน
- รับบริการด้วยความสุภาพ เรียบร้อย
- ระมัดระวังและช่วยดูแลรักษาทรัพย์สินส่วนกลาง
- รักษาความสะอาดและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ของสนามกีฬา

- กิจกรรมกีฬา

- สิทธิ

- สิทธิได้รับการจัดจ้างผู้ฝึกสอนในกีฬาที่อาจเจ็บตัว และเป็นอันตรายได้ง่าย ๆ
 - มวย
 - เทควันโด
- สิทธิได้รับการรักษาพยาบาลเมื่อเกิดบาดเจ็บทางกีฬา
- สิทธิได้รับการจัดสรรทุนสนับสนุนนักกีฬาที่มีความสามารถ
- สิทธิได้รับการจัดงบประมาณสนับสนุน
- สิทธิพิเศษในการเรียนการสอนสำหรับนักกีฬาที่เข้าร่วมการแข่งขัน
- สิทธิได้รับการจัดสวัสดิการต่าง ๆ อำนวยความสะดวกในการฝึกซ้อมและแข่งขัน
- สิทธิได้รับการตัดสินกีฬาที่เป็นธรรม
- สิทธิเข้าชมรมกีฬาทุกประเภท

หน้าที่

- ฝึกซ้อมกีฬาตามกำหนดอย่างเต็มที่และสม่ำเสมอ
- เล่นกีฬาอย่างเต็มความสามารถและมีน้ำใจนักกีฬา
- รักษาสุขภาพของตน
- รักษาชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย
- สามัคคีในหมู่คณะ
- รับผิดชอบต่อตนเองในเรื่องของการเรียนนอกเหนือจากการเล่นกีฬา

ความปลอดภัยในมหาวิทยาลัย

สิทธิ

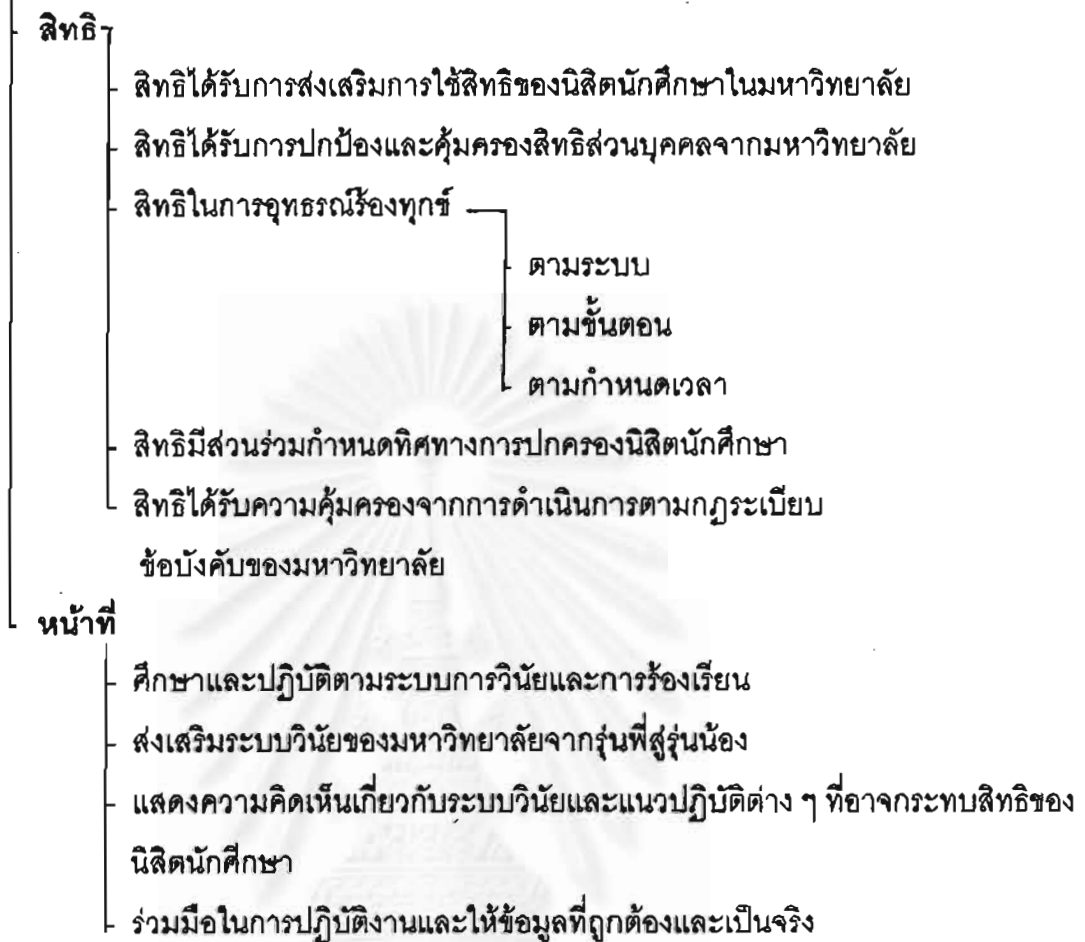
- สิทธิได้รับทราบการดูแลรักษาความปลอดภัยและการป้องกันอาชญากรรมของมหาวิทยาลัย
- สิทธิการจัดอุปกรณ์ส่งเสริมการรักษาความปลอดภัย
- สิทธิมีส่วนร่วมการแก้ไขปัญหาและจัดระบบรักษาความปลอดภัย
- สิทธิการจัดระบบความปลอดภัยที่เกี่ยวกับยานพาหนะภายในมหาวิทยาลัย
- สิทธิได้รับความคุ้มครองชีวิต ร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สิน
- สิทธิแสดงความคิดเห็นในการปรับปรุงสถานที่และสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับความปลอดภัย
- สิทธิทราบข้อมูลความไม่ปลอดภัยเพื่อให้นักศึกษาได้ระวังตัว
- สิทธิได้รับการจัดบุคลากรดูแลรักษาความปลอดภัย

บุคลากรภายใน
บุคลากรภายนอก

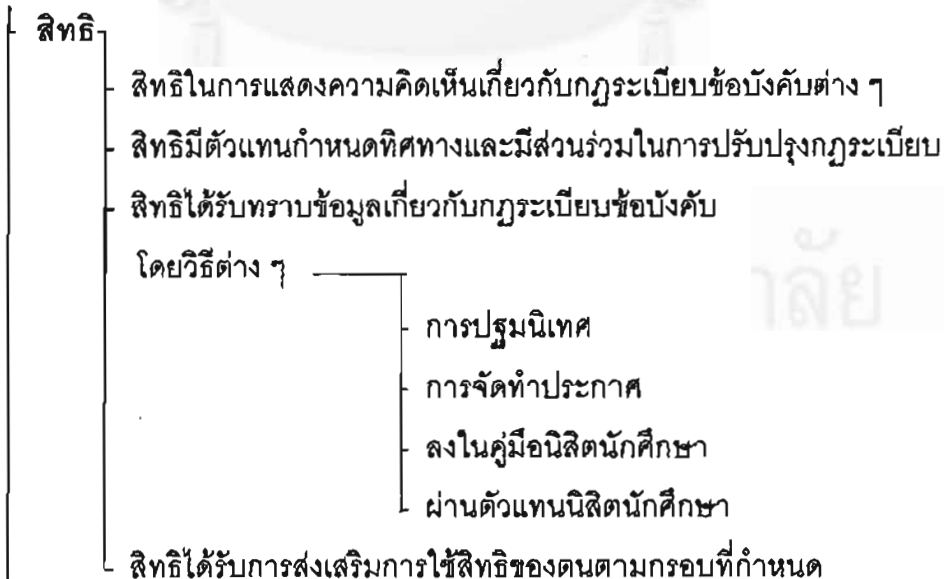
หน้าที่

- ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับของมหาวิทยาลัย
- ช่วยสอดส่องดูแลรักษาความปลอดภัยในมหาวิทยาลัย
- แจ้งเหตุการณ์ผิดปกติ ไม่น่าไว้วางใจให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ
- แจ้งความชำรุดเสียหายของอุปกรณ์ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ
- ระวังและดูแลตนเองให้ปลอดภัย
- อนุรักษ์รักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อความปลอดภัย

- ระบบว่าด้วยวินัยและการร้องเรียน

- กฎระเบียบและข้อบังคับทางวินัย

↳ **หน้าที่**

- ศึกษาและปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับของมหาวิทยาลัย
- ร่วมกันรักษากฎกติกาต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย
- ไม่ประพฤติผิดวินัย
- แจ้งกรรมการทางวินัยกรณีที่ถูกทำร้าย

- กระบวนการภาคทัณฑ์ ไล่ออก และบทลงโทษต่าง ๆ

↳ **สิทธิ**

- สิทธิรับทราบขั้นตอนการลงโทษการกระทำผิดตามบทบัญญัติจากมหาวิทยาลัย
- สิทธิการอุทธรณ์ความผิดตามขั้นตอนในกรณีที่ไม่เห็นด้วยกับผลการตัดสิน
- สิทธิการจัดตั้งกรรมการสอบสวนที่เป็นธรรม
- สิทธิได้รับการปกป้องคุ้มครองและการอ้างอิงสิทธิส่วนบุคคลและสิทธิวิธีพิจารณา
คดีทางอาญาในการลงโทษต่าง ๆ

↳ **หน้าที่**

- ศึกษากฎระเบียบข้อบังคับ
- ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ
- ส่งเรื่องอุทธรณ์พร้อมหลักฐานเพิ่มเติมในกรณีที่เห็นว่าตัดสินไม่ถูกต้อง
- ให้ข้อมูลที่เป็นจริง
- เคารพผู้ปฏิบัติงาน

กระบวนการพิจารณาทางนิตินัย (ฉบับร่าง)

การพิจารณาทางนิตินัย

* หมายถึงสิทธิของประชาชนในการพิจารณาคดีทางอาญา

- สิทธิทั่วไป

- สิทธิการบังคับใช้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของมหาวิทยาลัย
 - ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัย
 - ผ่านคณะกรรมการต่าง ๆ ตามขั้นตอน
- สิทธิพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญ
- สิทธิในการชี้แจงเหตุผลและการให้ข้อมูลพิสูจน์ข้อกล่าวหา
- สิทธิรับทราบผลการตัดสิน
- สิทธิในการอุทธรณ์
- สิทธิได้รับความเป็นธรรมในการพิจารณาคดี
- สิทธิในการปกป้องคุ้มครองจากการลงโทษด้วยวิธีรุนแรงหรือไร้มนุษยธรรม*
- สิทธิที่จะไม่ถูกบังคับใช้กฎระเบียบ ข้อบังคับย้อนหลังยกเว้นในกรณีที่เป็นคุณ*
- สิทธิสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ในเบื้องต้น*
- สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาโทษโดยมีคณะกรรมการหรือตัวแทนตามตำแหน่งครบองค์คณะตามเกณฑ์กำหนดของมหาวิทยาลัย*
- สิทธิในการสอบสวนหรือการพิจารณาที่รวดเร็ว ต่อเนื่องและเป็นธรรม*
- สิทธิในการคุ้มครองพยาน*
 - ไม่เปิดเผย
 - ลบชื่อพยานในบันทึกคำให้การ
 - ทำทัศนทับนกับผู้ข่มขู่พยาน
- สิทธิของพยานในการไม่ถูกลงโทษในกระบวนการทำผิดจากการถูกบังคับ
- สิทธิคุ้มครองผู้เสียหายจากการกระทำโดยตั้งใจและสำเร็จ

- หลักการพิจารณา

- รวดเร็ว
- ยุติธรรม
- ต่อเนื่องและโปร่งใส
- พิจารณาตามสภาพคู่กรณี
 - ภายในคณะ (วินัยของคณะ)
 - ต่างคณะ (วินัยส่วนกลาง)

คำนึงถึงสิทธิของนิสิตนักศึกษา

พิจารณาร่วมกับหลักบริหารจัดการของมหาวิทยาลัย

หลักรัฐศาสตร์

- มหาวิทยาลัยเป็นที่ฝึกฝนการเป็นพลเมืองดี
- พยายามให้ผู้กระทำความผิดสำนึกผิดด้วยตนเอง

หลักนิติศาสตร์

- ใช้อำนาจทางวิชาการลงโทษผู้กระทำผิด
- ส่งต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐกรณีความผิดร้ายแรงทางอาญา

พิจารณาโทษตามความผิดและตามมติคณะกรรมการ

- ความผิดไม่ร้ายแรง
- ความผิดร้ายแรง

เปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงแสดงความบริสุทธิ์

แสดงเหตุผลการตัดสินและการลงโทษที่ชัดเจนแก่คู่กรณีทั้งสองฝ่าย

ยื่นเรื่องอุทธรณ์ตามขั้นตอนกรณีที่ไม่เห็นด้วยกับผลการตัดสิน

- กระบวนการพิจารณา

พิสูจน์ความผิดเบื้องต้น

- ไม่มีมูล - ยกเลิก
- มีมูล - ดำเนินการ

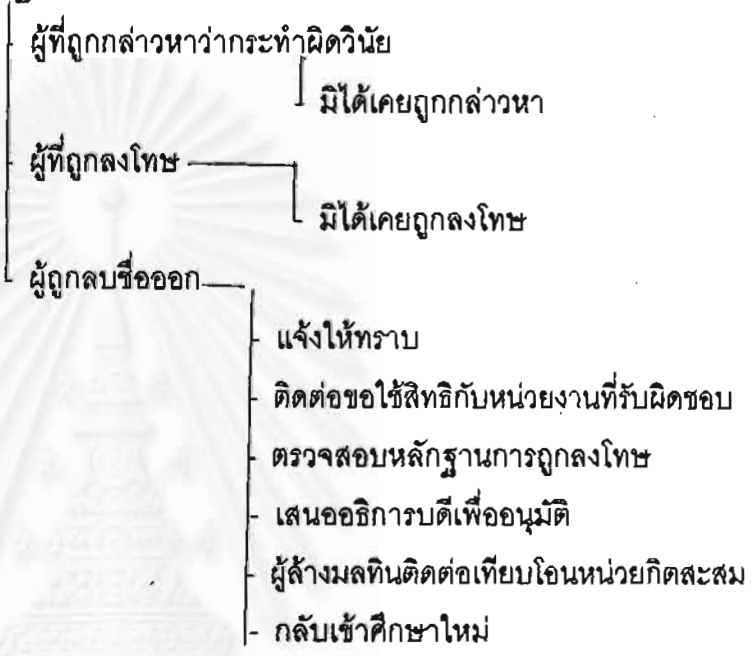
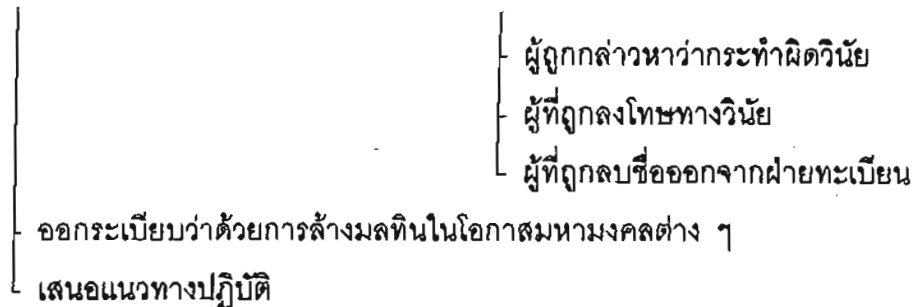
แยกประเภทความผิด

- การทุจริต
- ความประพฤติ

ขั้นตอนการพิจารณา

- รายงานต่อคณะ/มหาวิทยาลัย
- ตั้งคณะกรรมการสอบหาข้อเท็จจริงในเบื้องต้น
- ตั้งคณะกรรมการสอบสวนเมื่อเห็นว่ามีมูล
- เรียกผู้กระทำความผิด และพยานหลักฐานต่าง ๆ เพื่อพิจารณา
- คณะกรรมการดำเนินการสอบสวนและมีมติลงโทษตามลักษณะความผิด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ๓

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขอเสนอแนะเพิ่มเติม

ชื่อ สว. อร. พงษ์ อารีวงศ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ อุดมศึกษา
 กฎหมายและอุดมศึกษา
 ผู้อำนวยการศึกษาศึกษา

- 1) เพิ่มเรื่อง dendrogram ใน หน้า 3
- 2) เพิ่ม ASSUMPTIONS ข้อ 7
- 3) ทบทวน SET และ SUBSETS ข้อ 7 ในรูปของข้อ 7
- 4) ตรวจสอบ คำอธิบายข้อ 6 ใน หน้า 6
 ในกฎการ สหประชาชาติ เป็นดังนี้
- 5) เปลี่ยนสำนวน เช่น "ให้" เป็น "มีส่วนร่วมในการ..."
- 6) ตรวจสอบ เป็น เป็น STEM ในกลุ่มคำของ
 DEPENDENT. ตรงกับ "อายุ" ด้วย
- 7) เปลี่ยน หน้า เป็น DEPENDENT - ในหน้า 7
- 8) เพิ่มเนื้อหาการออกเสียง
 ใน กษัตริย์ราชบัณฑิตยสถาน

ขอกราบขอบพระคุณ/ขอรับทราบมาค่ะ
 ปาณีย์ พงษ์

ขอเสนอแนะเพิ่มเติม

ชื่อ สว. อ. พงษ์ อารีวงศ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ อุดมศึกษา
 กฎหมายและอุดมศึกษา
 ผู้อำนวยการศึกษาศึกษา

1. ควรจัดพิมพ์ภาพพิมพ์ + มัลติมีเดียในเด็กชายและเด็กหญิง
 เช่น ๑. ดนตรีเด็ก (มง: ดนตรีเด็ก มง: ดนตรีเอง)
2. ดูที่สมุดคำศัพท์ของเมืองต้น
3. เนื้อหาที่พิมพ์ของคำที่อาจ: ให้ดูเพิ่มเติม

ขอกราบขอบพระคุณ/ขอรับทราบมาค่ะ
 ปาณีย์ พงษ์

ภาคผนวก ฅ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เอกสารประกอบการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

รอบที่ 2

เรื่องการพัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย

พร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิติบัญญัติ

(DEVELOPMENT OF CHARTER OF THAI STUDENT RIGHTS
AND RESPONSIBILITIES WITH DUE PROCESS OF LAW)

ผู้วิจัย

นางสาวมาลินี อัยุโพธิ์

นิสิตดุขปฏิบัติภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลงชื่อ.....

(ผู้ตรวจสอบ)

ความเป็นมาของงานวิจัย

ความเป็นมาของงานวิจัย

สถาบันอุดมศึกษานอกจากจะต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ ยังจะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติด้วย หน้าที่ที่สำคัญของสถาบันการศึกษา คือ การผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพสูงสุด ทั้งด้านวิชาการ วิชาชีพ คุณธรรม จริยธรรม และความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ ในการดำรงรักษาสังคมประชาธิปไตย การรู้จักใช้สิทธิเสรีภาพของพลเมืองที่ดี เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข และเป็นการพัฒนาสังคมในระบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ดังที่ เดวิส และ เมอเรลล์ (Davis and Murrell, 1994) ได้กล่าวว่า "สถาบันการศึกษาต้องมีหน้าที่ในการสร้างสรรค์บรรยากาศให้กับนิสิตนักศึกษาได้รู้สึกถึงความอบอุ่นและการต้อนรับ เพื่อสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในสถาบันได้อย่างเต็มที่ สถาบันควรให้ความสำคัญต่อความเสมอภาคของแต่ละบุคคลตามข้อตกลงของสถาบัน และสถาบันควรส่งเสริมเรื่องความรับผิดชอบของนิสิตนักศึกษา เพื่อช่วยในเรื่องการเรียนรู้ของนักศึกษาเอง และเพื่อพัฒนาบรรยากาศของสถาบันให้่องงามและเป็นบรรยากาศของการเรียนรู้" นอกจากนี้ เพส, ตินโต, พาสคาเรลลา และเอสติน (Pace, 1990; Tinto, 1990; Pascarella, 1991 และ Astin, 1993) อ้างใน Davis and Murrell, 1994) ได้เสนอทฤษฎีที่ชัดเจนเกี่ยวกับวิธีการที่สถาบันอุดมศึกษาสามารถกระตุ้นให้นิสิตนักศึกษาเกิดการเรียนรู้ และความมั่งงามโดยทฤษฎีของแต่ละคนมีสิ่งที่เหมือนกัน 3 ข้อ ที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบของนิสิตนักศึกษา ดังนี้

1. ภูมิหลังของนิสิตนักศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดผลลัพธ์ (outcome) ของสถาบัน บทบาทของภูมิหลังไม่มีผลโดยตรง เพราะถูกลดทอนลงโดยปฏิสัมพันธ์ของอาจารย์และกลุ่มเพื่อน
2. สิ่งแวดล้อมในสถาบันเป็นเครื่องกำหนดผลลัพธ์ของสถาบัน
3. ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันและนิสิตนักศึกษา เกิดจากความร่วมมือของนิสิตนักศึกษา สถาบันเพียงอย่างเดียวไม่สามารถก่อให้เกิดการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาได้ ดังนั้น สถาบันจึงต้องสร้างโอกาส และบรรยากาศให้นิสิตนักศึกษาได้มีปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วม เพื่อได้แสดงออกซึ่งความรับผิดชอบต่อตนเอง

ดังนั้นอุดมศึกษาหลายแห่งในต่างประเทศได้มีการจัดทำกฎบัตรสิทธิหน้าที่นักศึกษาไว้ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และถือเป็นกฎเกณฑ์สำคัญในการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ส่งผลในการพัฒนาสถาบันการศึกษานั้น ๆ รวมทั้งเป็นส่วนสำคัญในการสร้างนโยบาย และกฎระเบียบในการบริหารเรื่องเกี่ยวกับนิสิตนักศึกษา ในระบบประชาธิปไตย ซึ่งต้องมีกฎระเบียบปฏิบัติในการสื่อสาร การอยู่ร่วมกันของทุกคนที่ต้องรับรู้และถือปฏิบัติ ถือได้ว่าเป็นฐานของการปฏิบัติ

งาน และเป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถาบันการศึกษา และผู้เรียนในลักษณะของสัญญาว่าหลังจาก การลงทะเบียนเรียนเป็นนิสิตนักศึกษาของสถาบันแล้ว ทางสถาบันจะให้อะไรกับนิสิตนักศึกษาเหล่านั้น และนิสิตนักศึกษาจะต้องมีความรับผิดชอบ และมีหน้าที่อย่างไรกับสถาบัน

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่าการอุดมศึกษาของไทยมีความจำเป็นต้องจัดให้มีกฎบัตรสิทธิ และหน้าที่ของนิสิตนักศึกษาที่เป็นมาตรฐานกลางในการปฏิบัติงานของสถาบัน มีลักษณะเป็นลายลักษณ์อักษร เป็นกฎหมายตามแบบพิธี ซึ่งครอบคลุมเรื่องสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาทุกด้านตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและตามหลักกฎหมายอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับนิสิตนักศึกษา นอกจากนี้ ควรมีการจัดทำประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษา รวมทั้งกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย ในลักษณะกฎหมายเนื้อความที่เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อเป็นหลักกลางในการนำไปจัดทำกฎระเบียบข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ต่อไป โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. วิเคราะห์ สังเคราะห์ กฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาต่างประเทศและระเบียบข้อ บังคับนิสิตนักศึกษา
2. พัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย
3. จัดทำประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย พร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัยที่สอดคล้องกับกฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเพื่อพัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาชาวไทยพร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัยประกอบด้วย แนวคิดหลักกฎหมายและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเรื่องสิทธิและหน้าที่พลเมืองตามรัฐธรรมนูญ
2. แนวคิดเรื่องสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาของไทย
3. แนวคิดสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายที่เป็นฐานการร่างกฎบัตร
4. แนวคิดเรื่องสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาตามหลักอุดมศึกษาสากล
5. หลักกฎหมายอุดมศึกษาในการดำเนินงานของสถาบันเกี่ยวกับนิสิตนักศึกษา
6. กฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาต่างประเทศ
7. ระเบียบข้อบังคับนิสิตนักศึกษาไทย
8. หลักการพิจารณาที่เป็นธรรม

ขั้นตอนดำเนินงาน

1. วิเคราะห์เอกสาร ประกอบด้วย กลุ่มข้อมูลจากเอกสาร ได้แก่

1.1 เอกสารทางกฎหมาย ได้แก่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กฎหมายทั่วไป กฎหมายอุดมศึกษา ระเบียบข้อบังคับนิสิตนักศึกษา และกฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาต่างประเทศ

1.2 เอกสารแนวความคิดเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษา ได้แก่แนวคิดเรื่องสิทธิและหน้าที่พลเมืองตามรัฐธรรมนูญ แนวคิดสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาของไทยและแนวคิดและหน้าที่นิสิตนักศึกษาตามหลักอุดมศึกษาสากล

2. สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์เอกสารมาสรุป จัดประเด็นกลุ่มประเด็น เพื่อสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ และนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย ด้านอุดมศึกษา และด้านกฎหมายและอุดมศึกษา ตรวจสอบ และนำไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหารระดับสูงที่ทำหน้าที่ควบคุมดูแลการใช้กฎ ระเบียบข้อบังคับนิสิตนักศึกษา ได้แก่ รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ นิตินกร ตัวแทนอาจารย์คณะนิติศาสตร์ ผู้นำองค์กรนิสิตนักศึกษา ได้แก่ นายกสภานิสิตนักศึกษา นายกองค้กรนิสิตนักศึกษาหรือเทียบเท่า ในสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชนโดยการสุ่มแบบเจาะจงในการเลือกสถานที่จากสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดทำการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี และเปิดสอนคณะนิติศาสตร์ ตามเกณฑ์กำหนด คือ

2.1 เป็นมหาวิทยาลัยหลวงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งทรงเป็นพระบรมราชูปถัมภ์ของมหาวิทยาลัย และเป็นพระราชปฏิบัติว่าพระมหากษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรีทุกพระองค์ได้ทรงเป็นพระบรมราชูปถัมภ์ของสถาบัน ตลอดมาจนถึงปัจจุบัน (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

2.2 เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ก่อตั้งแรกเริ่ม เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการเมืองการปกครองและมีเอกลักษณ์โดดเด่นเกี่ยวกับการเมืองการปกครองเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

2.3 สถาบันอุดมศึกษาไม่จำกัดรับแห่งแรกของประเทศไทย (มหาวิทยาลัยรามคำแหง)

2.4 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีการจัดวิทยาเขตเป็นวิทยาเขตเดียว และเปิดการเรียนการสอนในคณะนิติศาสตร์ เปิดทำการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี และมีผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีแล้ว (มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต)

2.5 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีการจัดวิทยาเขตเป็นหลายวิทยาเขต และเปิดการเรียนการสอนในคณะนิติศาสตร์ เปิดทำการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี และมีผู้สำเร็จการศึกษาดังกล่าวแล้ว (มหาวิทยาลัยกรุงเทพ)

2.6 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีลักษณะเป็นมูลนิธิ เปิดทำการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีและมีผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาดังกล่าว (มหาวิทยาลัยเจียฮาคเนย์)

3. สรุปวิเคราะห์ และสังเคราะห์เอกสาร

ผู้วิจัยได้สรุปวิเคราะห์สังเคราะห์เอกสารตามหลักการวิเคราะห์เอกสาร(Content Analysis) ของ Krippendorff (1980) อุทุมพร จามรมาน (2533) และพรชูลี อักษรอร่าม (2544) เสนอผลการวิเคราะห์เป็นลักษณะของเคนไดรแกรม (Dendogram) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จากภาษากลุ่มคำที่ปรากฏ และนำมาแยกแยะ จัดประเภท ลำดับความสำคัญ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

1. จัดกลุ่มเอกสารที่จะวิเคราะห์ สังเคราะห์ออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ
2. นำข้อมูลเขียนสรุปเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องที่จะศึกษาในแต่ละขั้นตอน
3. จัดทำเป็นภาพเคนไดรแกรมตามประเด็นหลักและประเด็นรอง

4. จัดทำเอกสารข้อมูลประกอบด้วย เอกสารกฎบัตรสิทธิมนุษยชนนักศึกษาไทย (ฉบับร่าง) กฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย (ฉบับร่าง) สิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาตามหลักกฎหมายอุดมศึกษา (ฉบับร่าง) กระบวนการพิจารณาทางนิตินัย (ฉบับร่าง)

5. ตรวจสอบเอกสารดังกล่าวในข้อ 4 โดยการจัดประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship Model) จำนวน 12 ท่าน ตามเกณฑ์คัดสรร ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มอุดมศึกษา กลุ่มกฎหมายและอุดมศึกษา และกลุ่มผู้นำนิสิตนักศึกษา

6. สรุปผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ และปรับปรุงแก้ไข

7. ตรวจสอบเอกสารจากผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มเติมในขั้นตอนที่ 5 และนำผลของการประเมินมาสรุป ปรับปรุงเป็นเอกสารฉบับสมบูรณ์

8. ตรวจสอบ ความเป็นไปได้ของการนำไปใช้ โดยการจัดทำ Web - site ให้นิสิตนักศึกษาตอบสนองความคิดเห็น และนำผลจากความคิดเห็นมาสรุป และเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์

สรุปผลการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

จากการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ เรื่องการพัฒนากฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทยพร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย วันที่ 21 ธันวาคม 2545 ณ ห้องประชุม 804 อาคาร 40 ปี สจพ. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จากมติที่ประชุมและความคิดเห็นเพิ่มเติมของท่านผู้ทรงคุณวุฒิ สรุปผลการประเมินเอกสารที่ต้องนำไปปรับปรุง แก้ไข ดังนี้

1. แยกประเด็นสิทธิ และเสรีภาพตามหลักของรัฐธรรมนูญให้ชัดเจน
2. ทบทวน Set และ Subsete ต่าง ๆ
3. ปรับสำนวน “เข้า” เป็น “มีส่วนร่วมในการ.....” เป็นต้น
4. ตัวอย่างเขียนเป็น Stem แยกตอนท้ายของ Dendrogram ควรมี “ฯลฯ” ด้วย
5. ปรับและเพิ่มเติมข้อความในประเด็นต่าง ๆ ตามมติที่ประชุม
6. แก้อีกคำว่า “มหาวิทยาลัย” เป็น “สถาบัน” และกำหนดความหมาย “สถาบัน” คือ “สถาบันอุดมศึกษา”
7. ปรับและตรวจทานรูปแบบการพิมพ์
8. เพิ่มหลักการอุดมศึกษา และหลักกฎหมายในกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย เช่น กระบวนการปฏิบัติมาตรฐาน เป็นต้น
9. เพิ่มวิธีการจะทำให้เกิดสิทธิ มีการวางหลักการ การบังคับใช้ (ตอบคำถาม What When ,Where ,How ,To whom) และปัจจัยล้อมอย่างไร

กฎบัตรสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย

ผลการวิเคราะห์กฎบัตรนิสิตนักศึกษาต่างประเทศ

จากการวิเคราะห์กฎบัตรนิสิตนักศึกษาต่างประเทศ สรุปได้ว่า

1. กฎบัตรนิสิตนักศึกษา เป็นข้อตกลงเบื้องต้นระหว่างนิสิตนักศึกษา กับสถาบันในการอยู่ร่วมกันหลังจากที่ได้ลงทะเบียนเรียนในสถานศึกษานั้น ๆ แล้ว กฎบัตรดังกล่าวประกอบด้วยประเด็นหลัก
- 2 ประเด็นคือ ประเด็นเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของนิสิตนักศึกษา ซึ่งเป็นข้อตกลงว่าทางสถาบันการศึกษาจะให้อะไรกับนิสิตนักศึกษาทั้งทางด้านวิชาการ กิจกรรมนิสิตนักศึกษา การจัดบริการเสริมต่าง ๆ เมื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ และศักยภาพของนิสิตนักศึกษาตามภารกิจของมหาวิทยาลัย
- ประเด็นที่สองเกี่ยวกับหน้าที่ของนิสิตนักศึกษาที่ควรปฏิบัติในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยทั้งกฎบัตรสิทธิและกฎบัตรหน้าที่จะกล่าวถึงเรื่อง การเรียนและความประพฤติของนิสิตนักศึกษาทางด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของประชาชนตามหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญ
2. ในประเทศอังกฤษ ออสเตรเลีย และแคนาดา เรียกกฎบัตรนี้ว่า “Student Charter “ หรือ “Charter Statement” แต่ในอเมริกาใช้ “Bill of Student Rights and Responsibilities”
3. กฎบัตรดังกล่าวเป็นฐานของการร่างกฎ ระเบียบ และข้อบังคับของมหาวิทยาลัย ซึ่งแตกต่างกันตามหลักบริหารจัดการ และวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยนั้น ๆ

4. ลักษณะของกฎบัตรที่ดี

- 1) มีความชัดเจน (Clear)
- 2) เข้าถึงได้ง่าย (Accessible)
- 3) ภาษาอ่านง่าย (Easy to read)
- 4) มีข้อกำหนดสำคัญร่วมกันระหว่างสถาบันกับนิสิตนักศึกษา
- 5) แยกประเด็นระหว่างสิทธิ และหน้าที่ไว้ชัดเจน

ผลการวิเคราะห์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

มาตราเกี่ยวกับสิทธิ	มาตราเกี่ยวกับหน้าที่
ม. 4, ม. 26, ม. 27, ม. 28, ม. 29, ม. 30, ม.31,	ม. 66
ม. 32, ม. 33, ม. 34, ม. 35, ม. 36, ม. 37, ม.38,	ม. 67
ม. 39, ม. 42, ม. 44, ม. 45, ม. 52, ม. 53, ม.55,	ม. 69
ม. 57, ม. 58, ม. 59, ม. 60, ม. 61, ม. 62	

ผลการวิเคราะห์กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาไทย

ผลการวิเคราะห์กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาไทย ทั้งของรัฐและเอกชน สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย พบว่า

1. มีการระบุเรื่องสิทธิและหน้าที่ของนิสิตนักศึกษาไทยไว้คร่าว ๆ ในข้อบังคับว่าด้วยกิจกรรมนิสิตนักศึกษา
2. ข้อแตกต่างระหว่างการออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชน

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ	สถาบันอุดมศึกษาเอกชน
- ตามพระราชบัญญัติของสถาบันนั้น ๆ	- ตามพระราชบัญญัติสถาบันการศึกษาเอกชน
- มีระบบ ระเบียบ กระบวนการภาคทัณฑ์ ไล่ออก และบทลงโทษต่าง ๆ ในแนวเดียวกัน	- กระบวนการภาคทัณฑ์ ไล่ออก และบทลงโทษ ต่าง ๆ ตามหลักบริหารจัดการและวัฒนธรรม ของสถาบันนั้น ๆ
- มีนิติกร ประจำเพื่อให้คำปรึกษา	- มีนิติกรประจำ หรืออาจารย์ในคณะนิติศาสตร์ ให้คำปรึกษา

การปรับปรุง แก้ไขกฎบัตรสิทธินิสิตนักศึกษาไทย

ผู้วิจัย ได้ทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

1. แยกประเด็นสิทธิ และเสรีภาพตามหลักของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 จำแนกสิทธิและเสรีภาพโดยพิจารณาจากเนื้อหาของสิทธิและเสรีภาพ ออกเป็น 7 ประเภท (วราภรณ์ วิศุตพิชญ์, 2543) คือ สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล สิทธิและเสรีภาพในทางความคิดและการแสดงความคิดเห็น สิทธิและเสรีภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ สิทธิและเสรีภาพในการรวมกลุ่ม สิทธิและเสรีภาพทางการเมือง สิทธิที่จะตรวจสอบการกระทำของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐ และสิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติจากรัฐอย่างเท่าเทียมกัน
2. วิเคราะห์มาตราตามรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและเสรีภาพของนิสิตนักศึกษาตามประเภทต่าง ๆ และปรับข้อความตามประเภทต่าง ๆ ตามหลักอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย
3. วิเคราะห์จัดประเด็น (Topic) และกลุ่มประเด็น (Category) จัดโครงสร้างรูปแบบของหัวข้อสำคัญ ตาม หัวข้อการจัดทำกฎบัตรสิทธินิสิตนักศึกษา
4. วิเคราะห์และจัดย้ายกลุ่มประเด็นใน Dendrogram ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อต่าง ๆ
5. ปรับ แก้ไข เพิ่มเติม ประเด็นและรูปแบบการพิมพ์ตามมติที่ประชุม โดยประเด็นเพิ่มเติมตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จะพิมพ์ในลักษณะตัวพิมพ์เอน
6. เนื้อหาในกฎบัตรสิทธิยังคงเหมือนเดิม ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ส่วนรูปแบบของการนำเสนอ กลุ่มประเด็นหลักตามหลักการพิจารณาเนื้อหาของสิทธิ ประกอบกับหลักของอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องในประเด็นย่อยต่าง ๆ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กฎบัตรสิทธินิสิตนักศึกษาไทย (ฉบับร่าง)

ม. = มาตราในกฎหมายรัฐธรรมนูญ
 กม. อาญา ม. = กฎหมายอาญามาตรา
 กม. แห่ง ม. = กฎหมายแพ่งมาตรา
 ตัวพิมพ์เอน = ความคิดเห็นเพิ่มเติมจากผู้ทรงคุณวุฒิ
 สถาบัน = สถาบันอุดมศึกษา

กฎบัตรสิทธิ

สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล
 (ม.4 , ม.28 , ม.31 , ม.32 ,
 ม.35 , ม. 36 , ม.37)

สิทธิในชีวิตและร่างกาย

- ได้รับการจัดนโยบายและบุคลากรคุ้มครองความปลอดภัยภายในสถาบัน
- ได้รับการจัดระบบและสวัสดิการ
- ส่งเสริมความเป็นอยู่และความปลอดภัย
 - ภายในสถาบัน
 - ภายนอกสถาบัน
- ได้รับการคุ้มครองสิทธิจากสถาบัน
 - การถูกเนรต้องตัวโดยไม่ยินยอม
 - การตรวจค้นโดยปราศจากเหตุผล
 - การกระทำรุนแรงจากบุคคลภายนอก
 - การทำร้ายร่างกาย
 - การจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยได้รับอนุญาตจากสถาบัน
 - การสร้างมลพิษต่อสุขภาพ
 - การสูบบุหรี่
 - ฯลฯ
- การป้องกันการถูกล่วงละเมิดโดยการประสานการจัดหางานกับหน่วยงานภายนอก

- เสรีภาพการแสดงออกทางเพศที่ปรารถนา

- เสรีภาพในแสดงความรู้สึก

รักใคร่กันที่เหมาะสม

- โดยไม่ผิดศีลธรรมขนบธรรมเนียมจารีต

ประเพณีไทยโดยชัดแจ้ง

- ไม่กระทบสิทธิผู้อื่น

- เคารพสถานที่ตามดุลยพินิจของนิสิตนักศึกษา

- เสรีภาพในการแต่งกาย

ตามเพศที่ปรารถนา

- แต่งกายตามเพศ

ในวันพิธีสำคัญ

- ไหว้ครู

- รับปริญญา

- สอบ

- แต่งเครื่องแบบนิสิตนักศึกษา

ตามเพศของตนกรณีเป็น

เครื่องแบบพระราชทาน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- สิทธิและเสรีภาพทางความคิดและ

การแสดงความคิดเห็น

(ม. 38 , ม.39 , ม.42)

- เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่โดยไม่มี ความผิด

- โดยสุจริต
- เป็นจริง
- ไม่หมิ่นประมาทผู้อื่น
- ไม่กระทบสิทธิหรือละเมิดสิทธิผู้อื่น

- เสรีภาพในการพูด การประชาสัมพันธ์ และการหาเสียง

- ไม่ถูกกีดกันจากผู้อื่นหรืออาจารย์ผู้สอน
- ตามกิริยามารยาทที่เหมาะสม
- ไม่ดูหมิ่นผู้อื่นหรือหมิ่นประมาทผู้อื่น

(กม. อาญา ม.326 , ม.393) (กม. แห่ง ม.423)

- อยู่บนพื้นฐานของความจริง
- ไม่กระทบต่อชื่อเสียงของสถาบัน

- เสรีภาพในการเขียน

- ในลักษณะต่าง ๆ

- เขียนแสดงความคิดเห็น

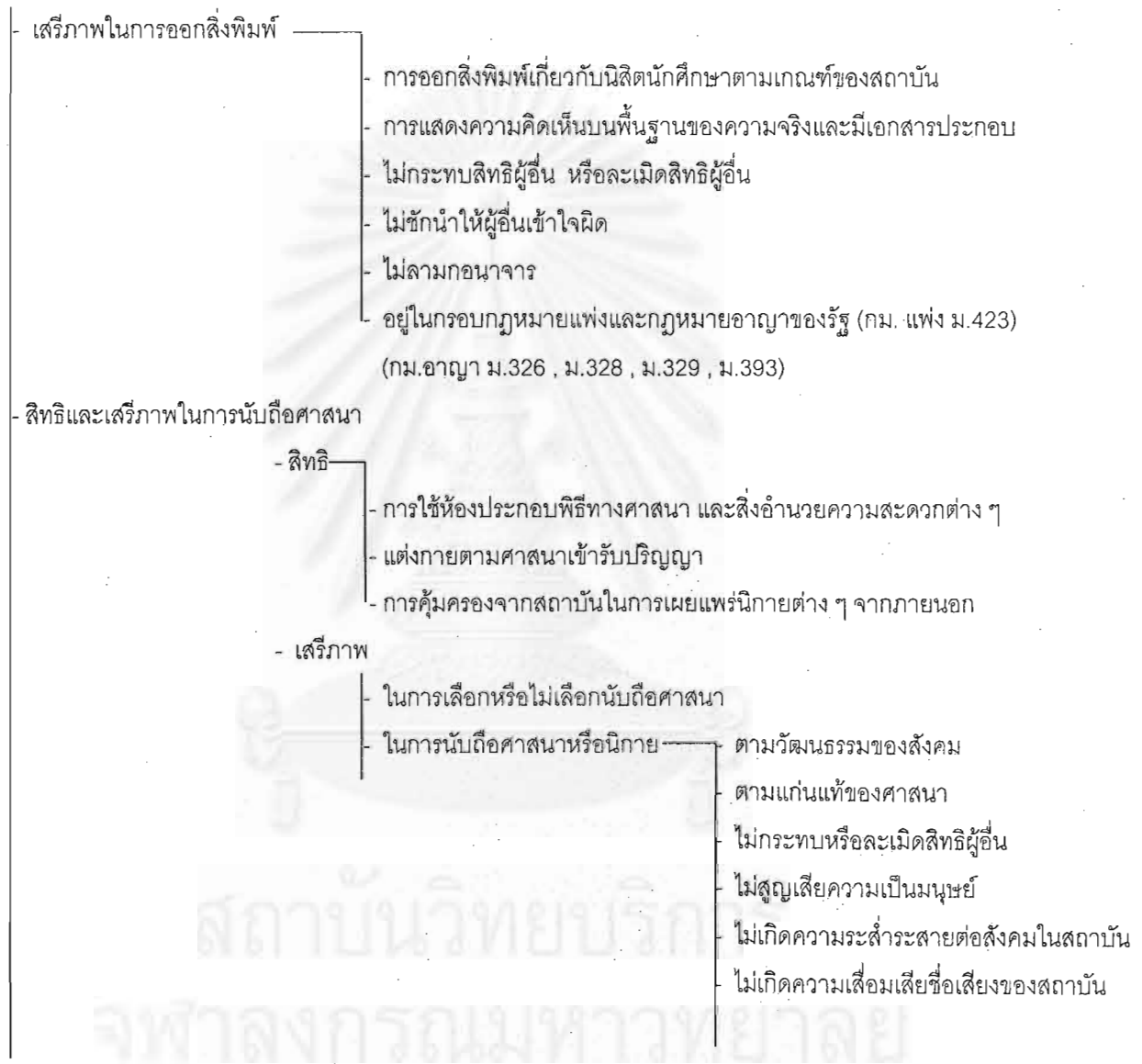
- การประชาสัมพันธ์
- ทางวิชาการ
- ฯลฯ

- ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น

- ไม่นำความเดือดร้อนมาสู่ผู้อื่น

- บนพื้นฐานความเป็นจริง

- ไม่ผิดศีลธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีดีงาม

- ในการแสดงออกทางพิธีกรรมศาสนาที่ไม่ขัดต่อสิทธิเสรีภาพผู้อื่น
 - ไม่มีผลร้ายต่อชีวิตและทรัพย์สิน
 - ฯลฯ
- ในการจัดตั้งชมรมทางศาสนา
- ในการเข้าชมรมศาสนา

- สิทธิและเสรีภาพทางวิชาการ — การเรียน — สิทธิ

- ทราบรายวิชาที่เปิดสอนล่วงหน้า เพื่อวางแผนการเรียน
- ขอย้ายคณะเรียนตามความจำเป็น
- ทราบขั้นตอนและผลการเรียนที่โปร่งใสจากผู้สอน
- ทราบหัวข้อเรื่องในการเรียน
- ได้รับการจัดสอนอาจารย์ผู้สอนกับนิสิตนักศึกษาอย่างเหมาะสม
- ได้รับความคุ้มครองสิทธิในการเรียนโดยไม่ถูกรบกวนจากบุคคลอื่น
 - พุดแข่งกับอาจารย์สอน/ส่งเสียงดัง
 - เปิดอุปกรณ์สื่อสาร
 - ฯลฯ
- ได้รับการจัดอุปกรณ์การเรียนที่ทันสมัยและเพียงพอ
- ในการจัดสิ่งแวดล้อมในห้องเรียนที่อำนวยความสะดวกการเรียนการสอน
- ได้รับการจัดการเรียนและประเมินผลการเรียน
 - E - Learning
 - เรียนทางไกล
 - ฯลฯ
- ได้รับความรู้ทางวิชาการอย่างเต็มที่ตามมาตรฐานทางวิชาการ

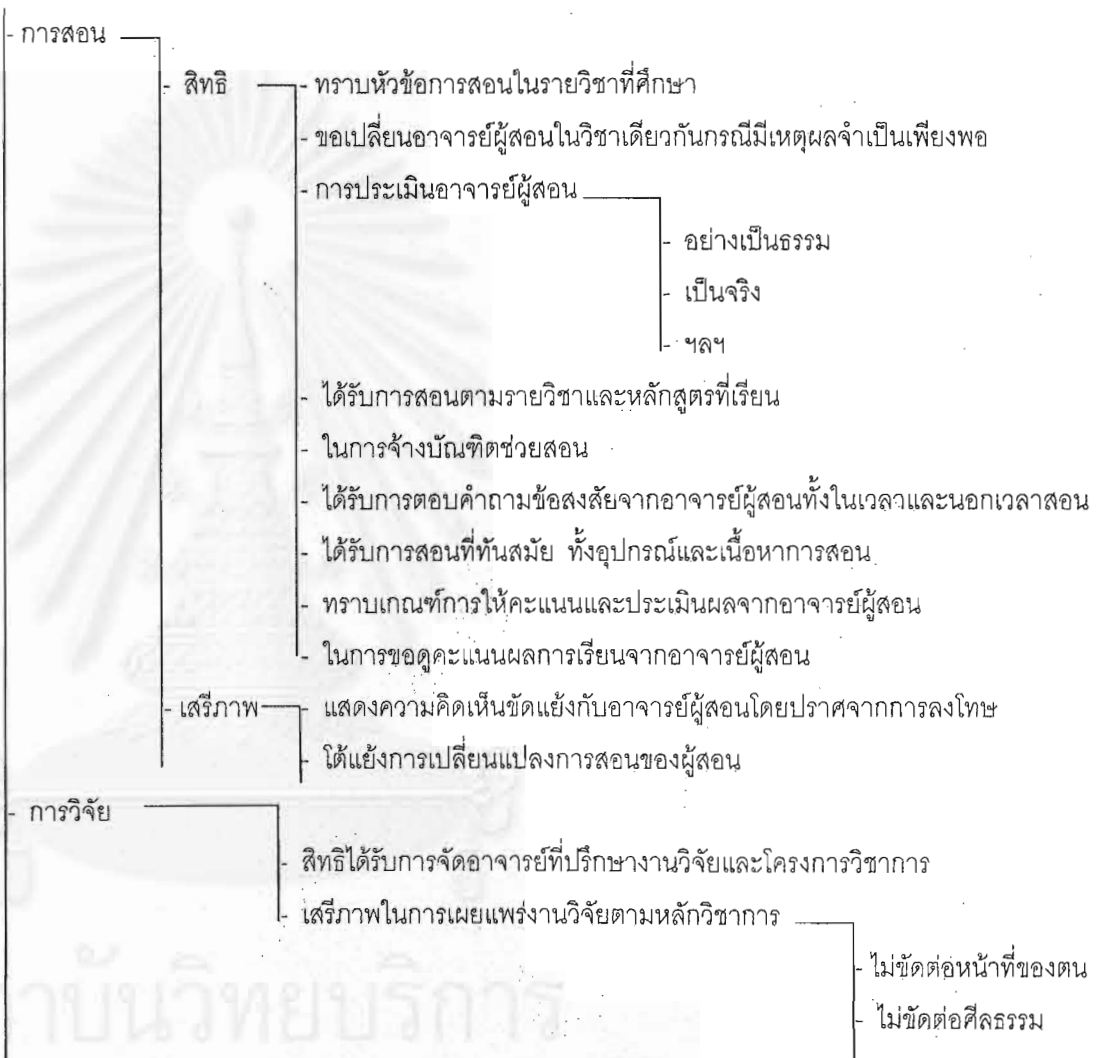
- มีส่วนร่วมประเมินคุณภาพรายวิชาที่ศึกษาอย่างเป็นธรรม
- ได้รับการประเมินผลการเรียนที่โปร่งใส รวดเร็ว และเป็นธรรม
- ได้รับการตอบคำถามจากอาจารย์ผู้สอนในขณะนั้น หรือภายหลังจากสอน
- ได้รับการเสริมความรู้พิเศษ

- ภาษา
- คอมพิวเตอร์
- ฯลฯ

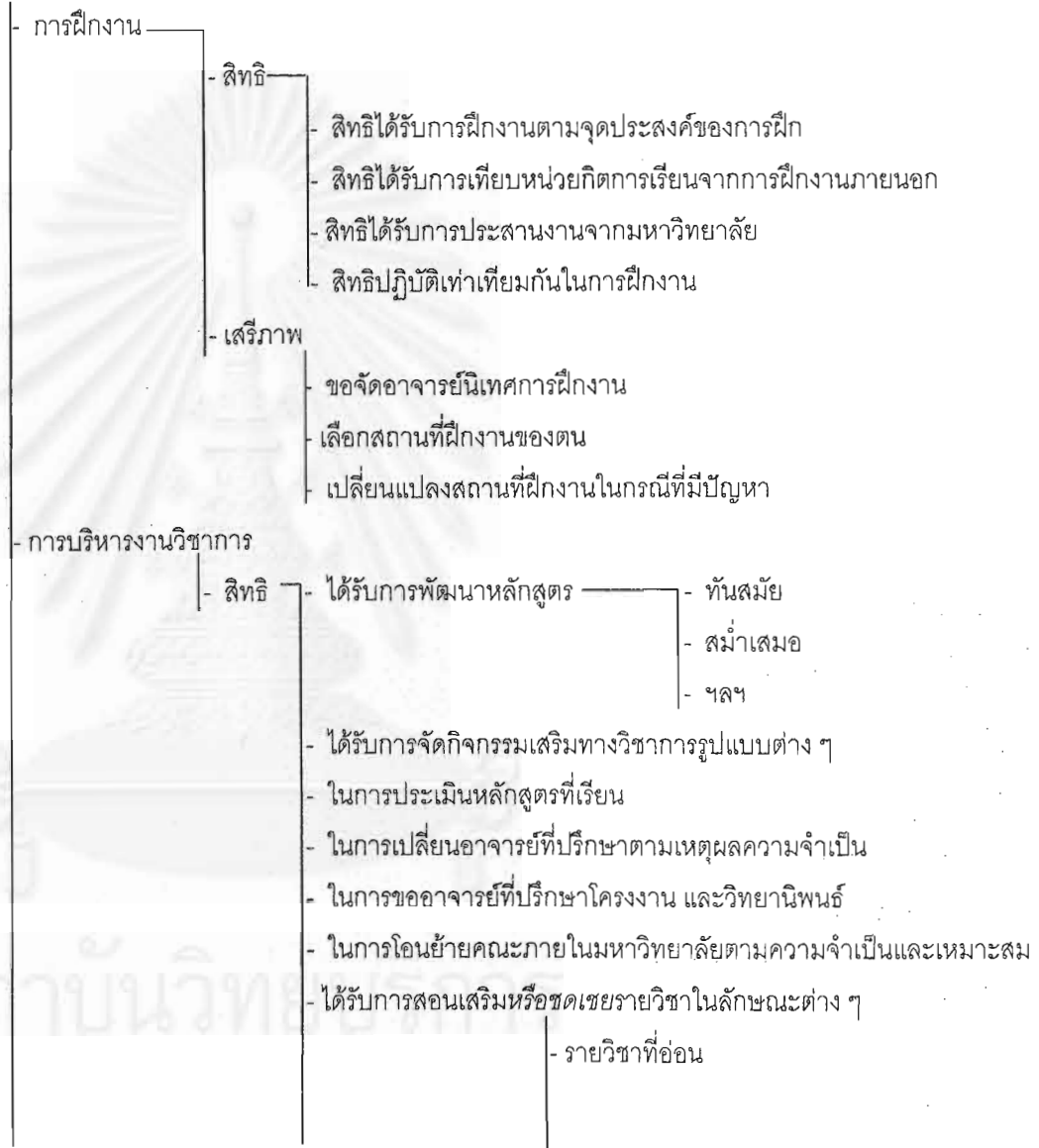
- เสรีภาพ

- ในการเลือกอาจารย์ผู้สอน
- ในการเลือกวิชาเรียนที่สนใจ
- ในการเลือกวิชาเฉพาะที่เกี่ยวข้อง
- ในการเลือกเรียนข้ามสาขาต่างคณะ
- แสดงความคิดเห็นได้ตอบทางวิชาการกับอาจารย์ผู้สอนได้อย่างเต็มที่ โดยไม่ถือว่าเป็นความผิด
- ในการไต่ถามข้อสงสัยเกี่ยวกับการเรียนได้เต็มที่
- เสนอแนะการดำเนินงานทางวิชาการตามที่ต้องการ
- ในการเข้าเรียนตามเกณฑ์กำหนดรายวิชานั้น ๆ

สถาบันวิทยบ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ทักษะรายวิชา Learning for skill development
- ฯลฯ

- เสรีภาพ

- เสนอความต้องการเปิดสอนรายวิชาที่สนใจเพิ่มเติม
- แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอน
- ในการร้องเรียนเกี่ยวกับการเรียนการสอน
- เลือกเรียนวิชาโทต่างคณะ
- รวมตัวขอเปิดรายวิชาที่ต้องการเรียน
- ได้แย่ง อุทธรณ์การวัดผลที่ไม่เป็นธรรมตามระเบียบของสถาบัน

- ในประเทศ
- ต่างประเทศ

- บริการวิชาการ

- สิทธิ

- ได้รับการจัดบริการเสริมทางวิชาการที่หลากหลายและเพียงพอ
- ด้รับการปรับปรุงอุปกรณ์ และข้อมูลบริการที่ทันสมัย
- ในการใช้บริการที่ทัดเทียมกัน
- ได้รับส่วนลดพิเศษ หรือยกเว้นการจ่ายค่าบริการทางวิชาการจากมหาวิทยาลัยของตน

- เสรีภาพ

- เสนอการจัดบริการตามความต้องการ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- สิทธิและเสรีภาพทางสังคม
(ม. 52 , ม.55 , ม.59)

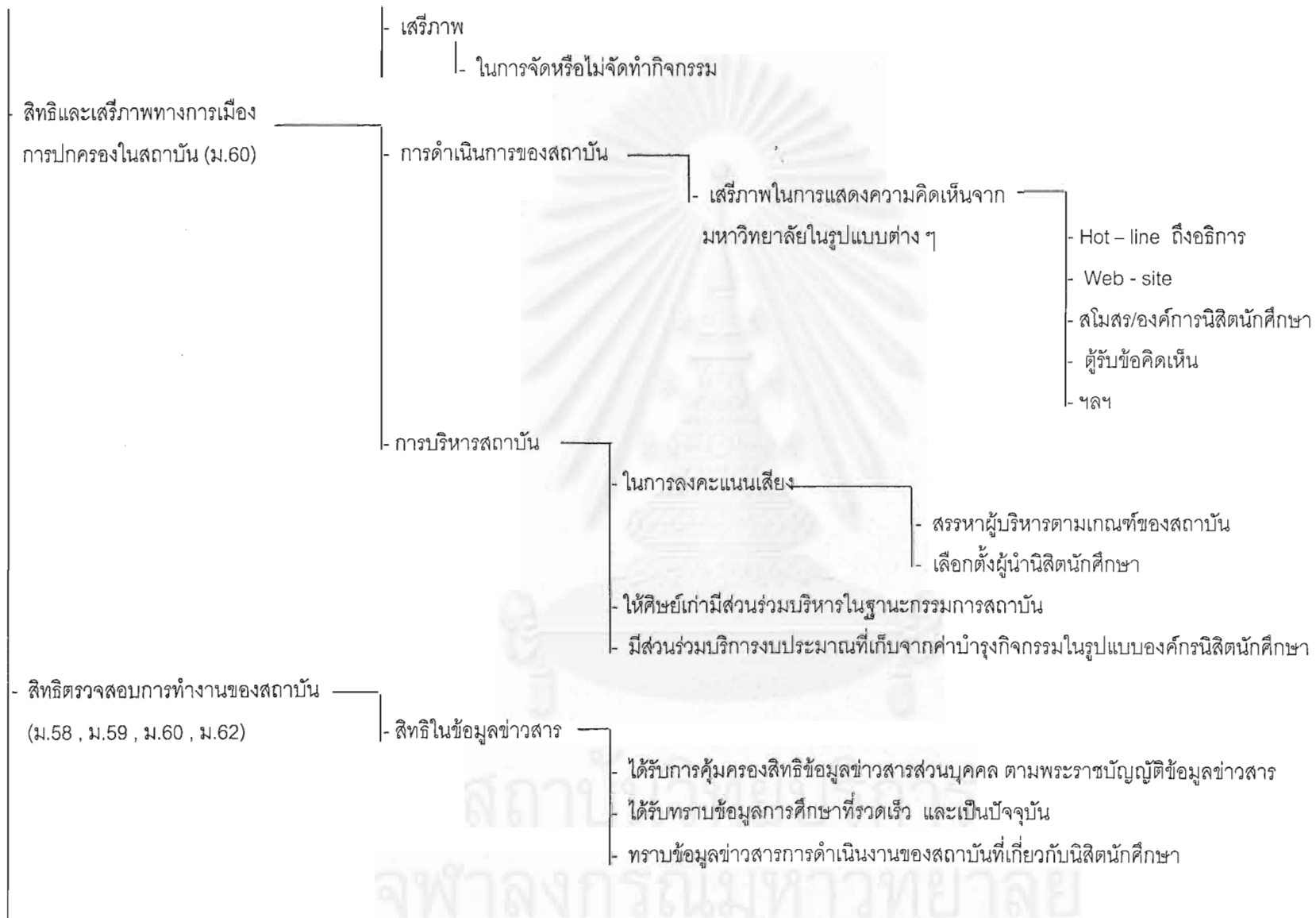
- สิทธิ

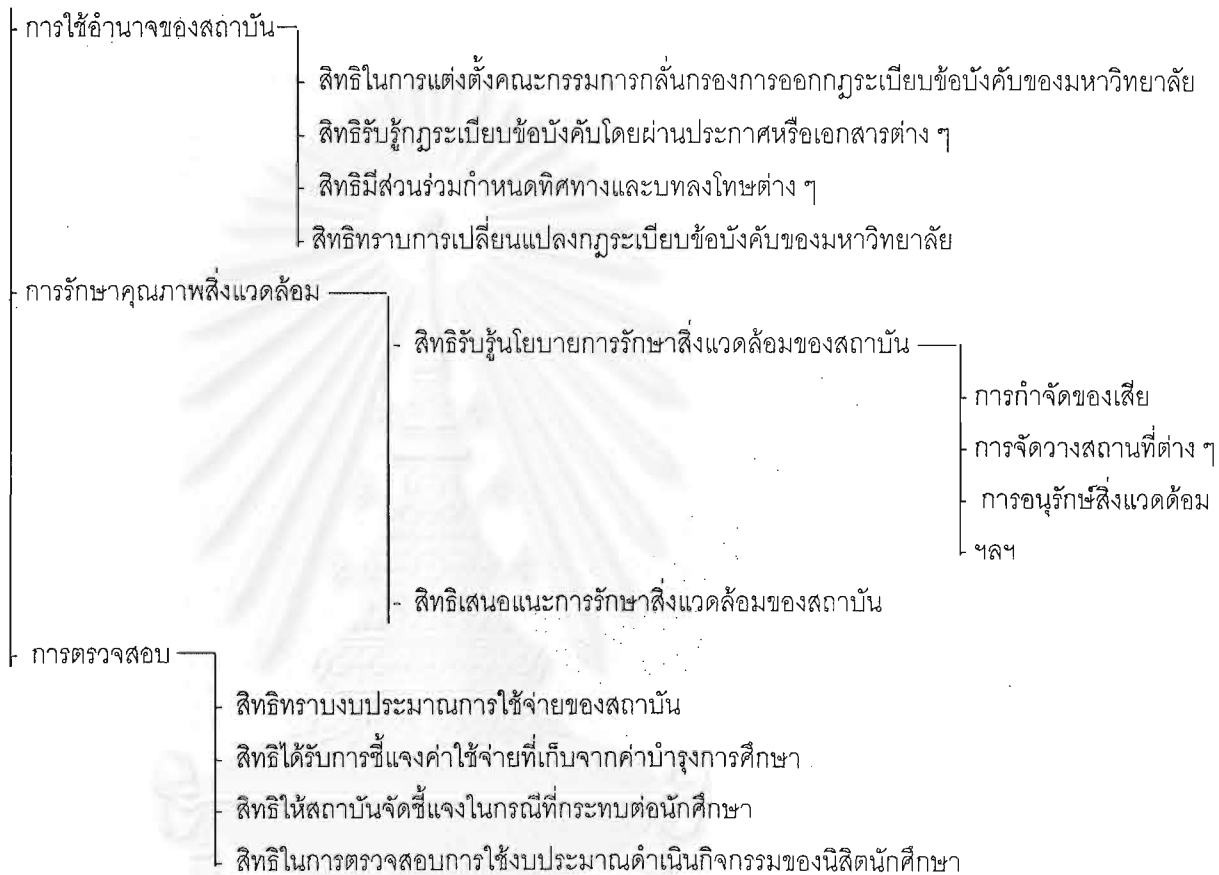
- ได้รับความดูแลในระบบสุขภาพ
 - การประกันสุขภาพ
 - รักษาในโรงพยาบาลของสถาบันในวงเงินที่กำหนด
 - รักษาในวงเงินนอกระบบจากการประกันสุขภาพ
- ในการจัดสิ่งแวดล้อมที่ดี
- ได้รับการจัดสวัสดิการอำนวยความสะดวกสำหรับผู้มีความบกพร่องทางกาย
 - ห้องสุขา
 - ลิฟท์
 - ทางเดินสำหรับผู้พิการ
- ได้รับการจัดห้องสอบพิเศษ
 - นิสิตนักศึกษาพิการ
 - นิสิตนักศึกษาไม่สบาย
- ได้รับการจัดอาจารย์ช่วยสอนผู้มีความบกพร่องทางร่างกายเป็นกรณีพิเศษ
- ได้รับความช่วยเหลือและบำบัดทางจิตใจ

- สิทธิและเสรีภาพในการรวมกลุ่ม
(ม.28 , ม.30 , ม.45 , ม.59)

- สิทธิ

- ได้รับการส่งเสริมการทำกิจกรรม
- ในการทราบนโยบายและการวางกรอบการทำกิจกรรมของสถาบัน
- ได้รับการจัดสรรงบประมาณส่งเสริมกิจกรรม

- สิทธิได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน
(ม.4 , ม.30 , ม.38)

- สิทธิเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางการศึกษาโดยไม่เลือกปฏิบัติ

- เพศ
- ผิว
- เชื้อชาติ
- ถิ่นกำเนิด
- อายุ
- ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม
- ฯลฯ

- สิทธิเสมอภาคเท่าเทียมกันทั้งเพศหญิง ชาย และเพศที่ 3

- สิทธิเสมอภาคเท่าเทียมกันทางการศึกษาสำหรับผู้มีความบกพร่องทางร่างกาย บกพร่องทางจิตใจบางส่วน

- สิทธิเสมอภาคเท่าเทียมกันในการทำกิจกรรม

- สิทธิเสมอภาคเท่าเทียมกันในการรับบริการเสริมต่าง ๆ จากสถาบัน

- สิทธิคุ้มครองจากกฎหมายของรัฐ

- กฎหมายแพ่ง
- กฎหมายอาญา
- พระราชบัญญัติต่าง ๆ

- ข้อมูลข่าวสาร
- ฯลฯ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การปรับปรุง แก้ไขกฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษา

ผู้วิจัยได้ปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอแนะจากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

1. ทบทวน Set และ Subsets ต่าง ๆ
2. แก้คำว่า "มหาวิทยาลัย" เป็น "สถาบัน"
3. ปรับและเติมข้อความในประเด็นต่าง ๆ ตามมติที่ประชุม โดยข้อความที่เพิ่มเติม ได้พิมพ์

เป็นตัวพิมพ์เอน

หัวข้อการจัดกฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษา

หน้าที่นิสิตนักศึกษา (Key Word)

ห้ามปรามเพื่อนในสิ่งที่ไม่ดี เช่น อบายมุขต่าง ๆ

ช่วยเหลือเพื่อน ๆ

- ด้านการเรียน
- ด้านการปรับตัว
- ด้านอื่น ๆ ตามฐานานุรูป

ต่อสถาบัน
(ม.66, ม.67)

- รักษาชื่อเสียง เกียรติภูมิและภาพพจน์ของสถาบัน
- สร้างชื่อเสียง และความนิยมต่อสถาบัน
- เคารพสถานที่
- ปฏิบัติตนและดำรงไว้ซึ่งความสามัคคีในหมู่คณะ
- การมีส่วนร่วมในการปกครอง

- รายงานความรุนแรงเกี่ยวกับสิทธิของสมาชิกต่อผู้เกี่ยวข้อง
- ใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งและประชามติ
 - โดยสุจริต
 - มุ่งประโยชน์ส่วนรวม
- ให้ข้อมูลย้อนกลับในการพัฒนาสถาบัน

- หน้าที่ทางวิชาการ

การเรียน

- ปฏิบัติตามกระบวนการมาตรฐานทางวิชาของสถาบัน
- ฝึกตนให้มีความรู้ความสามารถสูงสุดตามศักยภาพของตน
- หลีกเลียงความประพฤติที่รบกวนการเรียนการสอน
- ขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา

กฎบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทย (ฉบับร่าง)

ม = มาตราในกฎหมายรัฐธรรมนูญ

ตัวพิมพ์เอน = ความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ

กฎบัตรหน้าที่

ต่อตนเอง

(ม.67)

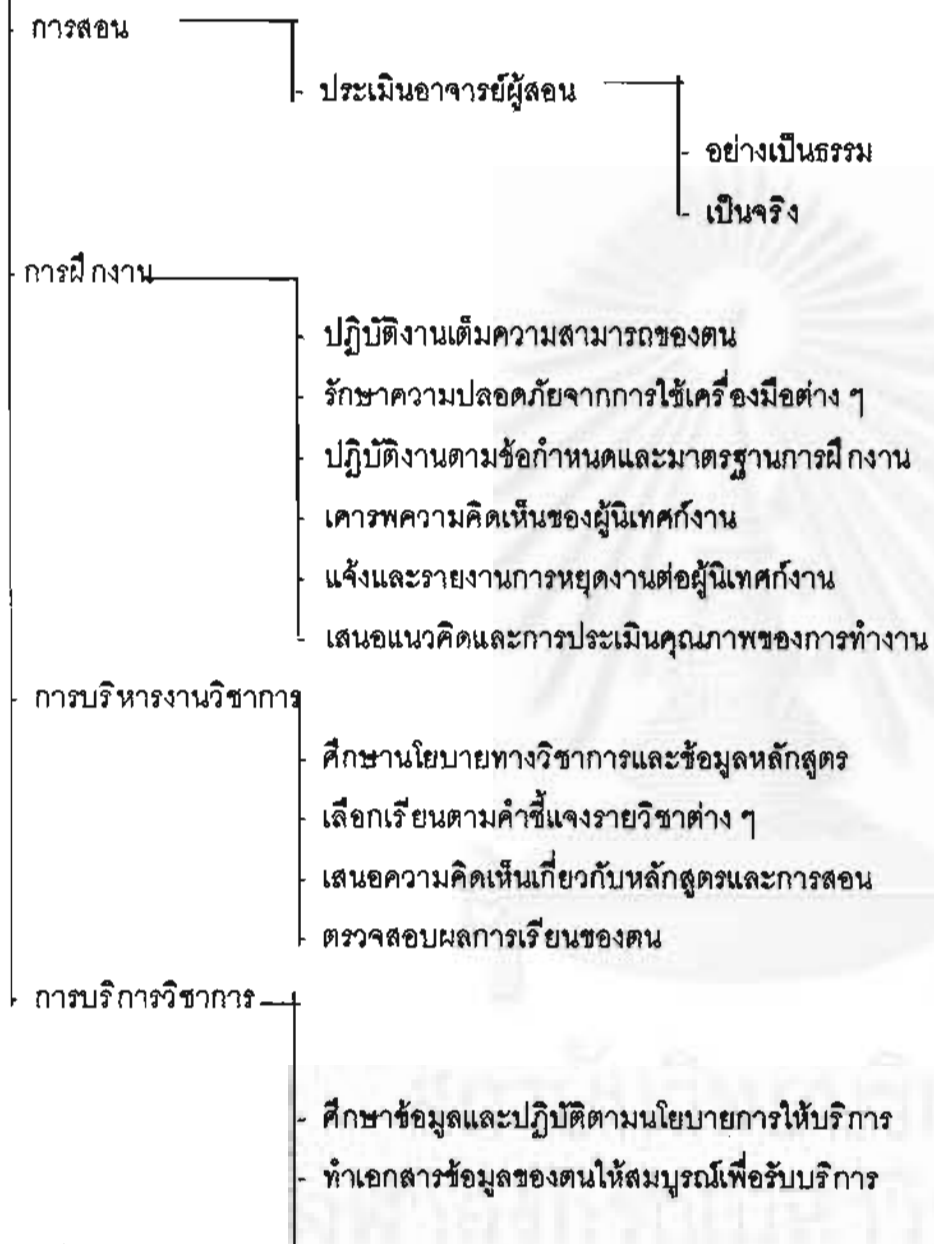
- ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนให้มีความรู้ความสามารถในสาขาที่ตนศึกษา
- ฝึกฝนตนเองให้มีคุณธรรม จริยธรรมเพื่อเป็นพลเมืองที่ดี
- รู้จักสิทธิของตน
 - รักษาสิทธิของตนที่พึงมี
 - ใช้สิทธิของตนในทางที่เป็นประโยชน์
 - รู้จักขอบเขตสิทธิของตนและหน้าที่ที่พึงปฏิบัติ
- ไม่นำพาตนไปเกลือกกลั้วยาเสพติด และอบายมุข
- ดูแลรักษาตนให้ปลอดภัยจากอุบัติเหตุ โรค และนานาชนิด
- รักษาสุขภาพจิตของตน

ต่อนิสิตนักศึกษาอื่น

(ม.69)

- เคารพสิทธิผู้อื่น
 - ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น
 - ไม่หมิ่นประมาทผู้อื่น
- รักษาความสามัคคีในหมู่คณะ
- ไม่หลอกลวงเพื่อนไปในทางไม่ดี
- เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ

- HIV
- ไวรัสตับอักเสบ
- การบาดเจ็บจากกีฬา
- ฯลฯ

- ใช้บริการต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์ต่อตนให้มากที่สุด
- หาผู้ช่วยเหลือเมื่อมีความจำเป็น
- รักษาทรัพย์สินสมบัติของสถาบัน
- เสนอความคิดเห็นต่อสถาบัน

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

- เลือกเข้าร่วมกิจกรรมที่เหมาะสมกับตน
- รักษาชื่อเสียง และภาพพจน์ของสถาบันในการจัดกิจกรรมภายนอก
- รักษาความสงบและความปลอดภัย
- ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น

การใช้อำนาจของสถาบัน

- ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ
- ร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องในการบังคับใช้และการสอบสวน
- ยึดติดกับการตัดสินใจที่เหมาะสม
 - กระบวนการพิจารณาตัดสิน
 - การอุทธรณ์
- เสนอแนะความคิดเห็นการใช้อำนาจของสถาบัน

ต่อประเทศชาติ
(ม.66, ม.67)

ศึกษาและเคารพกฎหมายของรัฐ

- ศึกษาวิชาวิชาศาสนาตามเกณฑ์กำหนด
- ใช้สิทธิในการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ

- จัดโครงการหรือกิจกรรมส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
- เป็นผู้นำด้านความรู้ความสามารถ และการพัฒนาสังคม
- สืบสานศิลป วัฒนธรรม และประเพณีไทย

ประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาตามหลักกฎหมายอุดมศึกษา

ผลการวิเคราะห์หลักกฎหมายอุดมศึกษาที่เกี่ยวกับนิสิตนักศึกษา

ผลการวิเคราะห์หลักกฎหมายอุดมศึกษาที่เกี่ยวกับนิสิตนักศึกษาตามหลักของKaplin and Lee (1990) พบว่าหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องมีทั้งหมด 14 ข้อ ซึ่งเกี่ยวกับการบริหารจัดการทางวิชาการ และกิจการนิสิตนักศึกษา ดังนี้

1. การรับเข้า ประกอบด้วย

1.1 กฎหมายพื้นฐานในการกำหนดมาตรฐานกระบวนการคัดเลือก

1.2 การตัดสินใจคัดเลือกตามมาตรฐานความต้องการทางวิชาการของแต่ละสถาบัน และปกป้องสิทธิพิเศษของสถาบัน

1.3 การรับเข้าใหม่

2. การให้เงินทุนสนับสนุน ประกอบด้วย

2.1 การกำหนดหลักสัญญาทางกฎหมายตามชนิดของเงินทุนทั้งแบบให้เปล่า และแบบมีเงื่อนไข

2.2 การไม่เลือกที่รักมักที่ชังตามหลักรัฐธรรมนูญ

2.3 การทวงหนี้เงินทุนตามกฎหมายของรัฐและสถาบัน

3. การจัดบริการเสริม ประกอบด้วย

3.1 ชนิดของบริการได้แก่ บริการสุขภาพอนามัย บริการให้คำปรึกษา บริการช่วยเหลือนิสิตนักศึกษา บริการเกี่ยวกับกฎหมาย บริการอาหาร บริการสถานที่จอดรถ และบริการความสะดวกอื่น ๆ

3.2 การกำหนดผู้จัดบริการภายในสถาบันได้แก่ บุคลากรของสถาบัน กลุ่มนิสิตนักศึกษา และผู้จัดภายนอกสถาบัน

3.3 การให้และไม่ให้งบประมาณของสถาบัน

4. ระบบที่วัดด้วยวินัยและการร้องเรียน ประกอบด้วย

4.1 หลักการออกกฎข้อบังคับตามมาตรฐานทางวิชาการ และหลักการควบคุมความประพฤติ

4.2 การสร้างระบบทางวินัย เกณฑ์ความประพฤติ และระบบควบคุมพฤติกรรมนิสิตนักศึกษา

5. กฎระเบียบและข้อบังคับทางวินัย

- 5.1 หลักการมาตรฐานทางวินัย โดยมีนักกฎหมายให้คำปรึกษา ในกระบวนการทางวินัย และไม่ขัดต่อสิทธินิสิตนักศึกษา
- 5.2 การใช้กฎระเบียบข้อบังคับทางวินัยสำหรับนิสิตนักศึกษาปกติ และนิสิตนักศึกษาที่มีปัญหาทางจิต

6. การให้เกรด หน่วยกิตและปริญญา ประกอบด้วย

- 6.1 การกำหนดขอบเขตมาตรฐานทางวิชาการ สำหรับนิสิตนักศึกษาปกติ และนิสิตนักศึกษาที่ไร้ความสามารถทางร่างกาย
- 6.2 ข้อกำหนดในการให้เกรด การให้ปริญญา และการถอดถอนปริญญา
- 6.3 การป้องกันการข่มเหงทางเพศจากอาจารย์เพื่อการออกเกรด

7. กระบวนการภาคทัณฑ์ไล่ออก และบทลงโทษต่าง ๆ ประกอบด้วย

- 7.1 สิทธิของสถาบันในการภาคทัณฑ์ การไล่ออก และการลงโทษนิสิตนักศึกษาที่ประพฤติผิดทางพฤติกรรม หรือทางด้านวิชาการ
- 7.2 การลงโทษทางวินัย และการลงโทษทางวิชาการซึ่งผูกพันกับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถาบัน ยกเว้นบทลงโทษที่อาจผูกพันภายใต้กฎหมายของรัฐ

8. การคัดค้านและการเดินขบวน ประกอบด้วย

- 8.1 หลักการปกป้องอิสระภาพในการแสดงออกที่ไม่กระทบสิทธิผู้อื่น
- 8.2 ข้อบังคับเกี่ยวกับการคัดค้านของนิสิตนักศึกษา และบทลงโทษทางวินัย

9. องค์กัรนิสิตนักศึกษา ประกอบด้วย

- 9.1 ลักษณะเสมือนหน่วยงานหนึ่งในสถาบัน มีอิสระภาพตามสัญญาและข้อตกลง
- 9.2 มีโครงสร้างตามสถาบันกำหนด
- 9.3 คำนึงถึงสิทธิในการจัดตั้งและไม่จัดตั้งองค์กรรวมถึงหลักการไม่เลือกที่รักมักที่ชัง

10. สิ่งพิมพ์นิสิตนักศึกษา ประกอบด้วย

- 10.1 หลักการ คำนึงถึงอิสระภาพของการพิมพ์
- 10.2 ควบคุมโดยองค์กัรนิสิตนักศึกษา
- 10.3 การออกข้อบังคับเกี่ยวกับการอนุญาตและไม่อนุญาตให้ดำเนินการ

11. หอพัก ประกอบด้วย

- 11.1 นโยบายเฉพาะในการเข้าพักอาศัย
- 11.2 คำนิยามถึงหลักรัฐธรรมนูญเรื่องสิทธิในความเป็นส่วนตัว และเสรีภาพในการคบค้าสมาคม
- 11.3 กฎข้อบังคับเกี่ยวกับการเข้าพักอาศัยประเภทต่าง ๆ รวมทั้งการตรวจค้นและการจับกุม
- 11.4 การจัดสวัสดิการ

12. การกีฬา ประกอบด้วย

- 12.1 หลักการจัดการกีฬา
- 12.2 การดำเนินการคำนึงถึงสภาพในความสนใจที่แตกต่างกัน และการป้องกันการได้รับบาดเจ็บจากกีฬา
- 12.3 การจัดสวัสดิการ

13. การจัดทำแฟ้มประวัติและการบันทึกแฟ้ม ประกอบด้วย

- 13.1 สถาบันมีอำนาจในการพิจารณาจัดทำบันทึก โดยยึดหลักการให้ความยกย่องนับถือในการจัดทำ
- 13.2 คำนิยามถึงสิทธินิติคนักศึกษา เช่น สิทธินำผลการบันทึกของตนเองมาใช้ การให้ข้อคัดค้านเนื้อหาในการบันทึก การขอความช่วยเหลือถ้าถูกละเมิดสิทธิ และการเปิดเผยข้อมูลสำหรับบุคลากรอื่นในสถาบัน และภายนอกสถาบัน

14. ความปลอดภัยในสถาบัน ประกอบด้วย

- 14.1 สถาบันมีหน้าที่ในการจัดวางเรื่องการใช้อำนาจและความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในสถาบัน
- 14.2 รักษาความปลอดภัยในสถาบันโดยจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับจำนวน และชนิดของอาชญากรรมในสถาบันและบริเวณใกล้เคียง และจัดทำนโยบายป้องกันอาชญากรรม
- 14.3 ออกกฎข้อบังคับทางวินัย มีกระบวนการดำเนินงานทางวินัย และกระบวนการติดตามผล
- 14.4 การป้องกันอาชญากรรมทั้งภายในและภายนอกสถาบัน และควรเน้นการป้องกันการถูกโจมตีทางเพศของสตรี

การปรับปรุงแก้ไขประมวลสิทธิและหน้าที่นิสิตนักศึกษาตามหลักกฎหมายอุดมศึกษา

ผู้วิจัยได้ปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอแนะจากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

1. ปรับ Set และ Subsets ต่าง ๆ
2. ปรับสำนวน "เข้า" เป็น "มีส่วนร่วมในการ....."
3. เพิ่ม "ฯลฯ" ในท้ายตัวอย่างประเด็นย่อย
4. แก้คำว่า "มหาวิทยาลัย" เป็น "สถาบัน"
5. ปรับและเพิ่มข้อความในประเด็นต่าง ๆ ตามมติที่ประชุม โดยข้อความที่เพิ่มเติมได้พิมพ์เป็นตัวพิมพ์เอน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สิทธิและหน้าที่ตามหลักกฎหมายอุดมศึกษา (ฉบับร่าง)

หลักกฎหมายอุดมศึกษา (Kaplin & Lee, 1995)

<p>การรับเข้า</p>	<p>- สิทธิและเสรีภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> - สิทธิการสมัครเลือกเรียนตามที่สนใจ - สิทธิได้รับความเป็นธรรมและโปร่งใสในการสอบตามกระบวนการมาตรฐานการคัดเลือก - สิทธิได้รับการเทียบโอนหน่วยกิตรายวิชา ตามเกณฑ์การเทียบโอนของสถาบัน - สิทธิในการกลับเข้าเริ่มต้นศึกษาใหม่ในกรณีนักศึกษาที่ถูกไล่ออกทั้งนี้ ตามเกณฑ์ที่ - สถาบันกำหนด - สิทธิการรับเข้าใหม่ในกรณีพิเศษตามเกณฑ์ที่กำหนด - สิทธิการกลับมาเรียนในกรณีลาพักการเรียน - เสรีภาพในการสอบถามข้อสงสัยเกี่ยวกับคะแนนสอบ 	
	<p>- หน้าที่</p> <ul style="list-style-type: none"> - ศึกษาระเบียบข้อบังคับการรับเข้า - ปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานการรับเข้า - ให้ข้อมูลที่เป็นจริงและถูกต้อง - ศึกษาข้อจำกัดในการเข้าศึกษาที่มีผลต่อวิชาชีพ 	<ul style="list-style-type: none"> - ตาบอดสี - ส่วนสูง - น้ำหนัก - คนพิการ - ฯลฯ
<p>การให้เกรด หน่วยกิตและปริญญา</p>	<p>- สิทธิและเสรีภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> - สิทธิรับทราบเกณฑ์มาตรฐานการให้คะแนนจากผู้สอน - สิทธิทราบผลการประเมินที่รวดเร็วตรงตามกำหนดเวลา - สิทธิได้รับการตัดเกรดรูปแบบที่หลากหลายตามความเหมาะสม <ul style="list-style-type: none"> - อิงกลุ่ม - อิงเกณฑ์ - สิทธิได้รับการจัดคณะกรรมการตรวจสอบการให้คะแนนจากสถาบัน 	

หน้าที่

- สิทธิในการเสนอขอรับปริญญาตามเกณฑ์ที่กำหนด
- เสรีภาพเท่าเทียมกันในการทดสอบตามกระบวนการมาตรฐานทางวิชาการ
- เสรีภาพในการสอบถามข้อสงสัยเกี่ยวกับคะแนนสอบและการให้เกรด
- เข้าร่วมรับการประเมินตามวัน เวลา และเงื่อนไขที่กำหนด
- ปฏิบัติตามกฎระเบียบของการประเมินผล
- เข้ามีส่วนร่วมในการประเมินอาจารย์ผู้สอนตามกำหนด
- ตรวจสอบผลการเรียนของตนเอง
- ศึกษารายวิชาและเลือกเรียนตามความถนัดความสามารถและเกณฑ์การลงทะเบียน
- ยื่นเรื่องเสนอขอรับปริญญาเมื่อมีคุณสมบัติตามเกณฑ์

การจัดทำแฟ้มและการบันทึกแฟ้ม

สิทธิและเสรีภาพ

- สิทธิในการขอดูแฟ้มของตน
- สิทธิในการรักษาความลับส่วนบุคคลเว้นแต่ข้อมูลนั้นอาจเป็นสาเหตุสู่อันตรายต่อตนเอง หรือบุคคลอื่น
- สิทธินำผลการบันทึกของตนมาใช้
 - การศึกษาต่อ
 - การสมัครงาน
 - ฯลฯ
- สิทธิในการคัดค้านการบันทึกข้อมูล
- สิทธิขอความเป็นธรรมจากการละเมิดสิทธิ

หน้าที่

- ตรวจสอบและติดตามผลการบันทึกแฟ้ม
- แสดงเหตุผลความจำเป็นในการขอดูแฟ้มและการใช้ผลการบันทึกแฟ้ม
- ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น

- องค์การนิสิตนักศึกษา

- สิทธิและเสรีภาพ

- สิทธิเป็นหน่วยงานหนึ่งตามโครงสร้างการบริหารสถาบัน
- สิทธิได้รับการจัดสรรงบประมาณสนับสนุน
- สิทธิได้รับการจัดสรรสถานที่และอุปกรณ์สนับสนุน
- สิทธิได้รับการจัดสรรอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรม
- สิทธิในการดำเนินกิจกรรมส่วนกลาง
- สิทธิในการบริหารงบประมาณ
- สิทธิได้รับสวัสดิการส่งเสริมการทำกิจกรรม
 - พาหนะ
 - ที่พัก
 - เบี้ยเลี้ยง
 - ฯลฯ
- สิทธิได้รับทราบการจัดสรรงบประมาณจากเงินบำรุงกิจกรรมของนิสิตนักศึกษา
- สิทธิในการลงสมัครรับเลือกตั้งหาเสียงและเลือกตั้งผู้นำองค์กรนิสิตนักศึกษา
- สิทธิจัดทำโปสเตอร์ หนังสือ วารสาร
- สิทธิได้รับการจัดสอนเสริมให้แก่นิสิตนักศึกษาที่ทำกิจกรรม
- สิทธิได้รับการอบรมผู้นำกิจกรรม และชมรมเกี่ยวกับสิทธิขั้นพื้นฐานของนิสิตนักศึกษา
- สิทธิในการเป็นตัวแทนนิสิตนักศึกษาในการเสนอความคิดเห็นต่อมหาวิทยาลัย
- สิทธิได้รับการผ่อนผันจากผู้สอนในการทำกิจกรรมตามความจำเป็น
- สิทธิในการเรียนรู้ การลองผิดลองถูกทราบข้อบกพร่องในการทำกิจกรรม
- สิทธิได้รับบันทึกผลการทำกิจกรรม
- เสรีภาพในการจัดตั้งองค์กรนิสิตนักศึกษาและกำหนดบทบาทหน้าที่การดำเนินการ
 - สภานิสิตนักศึกษา
 - องค์กรนิสิตนักศึกษา
 - สโมสรนิสิตนักศึกษา
 - ชุมนุ่ม/ชมรม
 - ฯลฯ

- หน้าที่

- เสนอโครงการจัดกิจกรรมต่อสถาบันเพื่อของบประมาณสนับสนุน
- ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในการจัดกิจกรรมพัฒนานิสิตนักศึกษา
- จัดกิจกรรมเพื่อสร้างชื่อเสียงของสถาบัน
- จัดกิจกรรมรณรงค์และส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาปฏิบัติตามระเบียบวินัย
- ชักชวนให้นิสิตนักศึกษาทุกคนเข้าร่วมกิจกรรม
- ส่งเสริมการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย
- ส่งเสริมและรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ
- จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินกิจกรรมและงบประมาณให้สถาบันทราบตามกำหนด

- สิ่งพิมพ์นิสิตนักศึกษา

- สิทธิและเสรีภาพ

- สิทธิได้รับการจัดอาจารย์ที่ปรึกษาเกี่ยวกับการออกสิ่งพิมพ์
- เสรีภาพในการเสนอความคิดเห็นโดยสุจริต เป็นจริง และไม่หมิ่นประมาทผู้อื่น
- เสรีภาพในการพิมพ์ การโฆษณาโดยไม่หมิ่นประมาทผู้อื่นและไม่ผิดกฎหมายแพ่งและกฎหมาย อาญาของรัฐ (กม. อาญา ม. 112 , ม.326, ม.328, ม.329, ม.393) (กม.แพ่ง ม.423)
- เสรีภาพในการออกสิ่งพิมพ์โดยปราศจากภาษาหรือภาพลามกอนาจาร
- เสรีภาพได้รับการสนับสนุนงบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวก และสถานที่ติดตั้งสิ่งพิมพ์

- หน้าที่

- ปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ของมหาวิทยาลัย
- ให้ข้อมูลตามจริง
- ใช้ภาษาที่ถูกต้อง
- รับผิดชอบต่อการนำเสนอ
- ไม่ละเมิดสิทธิ สิขสิทธิ์ และหมิ่นประมาทผู้อื่น
- ศึกษากฎหมาย
 - กฎหมายแพ่ง
 - การละเมิด
 - กฎหมายอาญา
 - ความผิดฐานเปิดเผยความลับ
 - ความผิดฐานหมิ่นประมาท

- การคัดค้านและการเดินขบวน

- สิทธิและเสรีภาพ

- สิทธิได้รับการชี้แจงการแก้ไขปัญหาจากมหาวิทยาลัยหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง
- เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นที่ตรงกันหรือแตกต่างกันในลักษณะส่วนบุคคลหรือกลุ่ม
- เสรีภาพในการรวมตัวแสดงความคิดเห็นสนับสนุนหรือคัดค้าน
- เสรีภาพในการจัดกิจกรรมคัดค้านในรูปแบบต่าง ๆ
 - การเดินขบวน
 - การจัดเสวนา
 - ฯลฯ

- หน้าที่

- รักษาภาพลักษณ์ที่แสดงออกในฐานะนิสิตนักศึกษา
- ดำเนินการตามกรอบกฎหมายของรัฐและของสถาบันอย่างมีวิจารณญาณในการดำเนินการ
- ดำเนินการแสดงความคิดเห็นโดยความสงบเรียบร้อย ปราศจากความรุนแรง
- ไม่ร่วมดำเนินการกับบุคคลภายนอกที่ไม่เกี่ยวข้อง
- ไม่ก่อความเดือดร้อนให้กับเพื่อนนิสิตนักศึกษาและบุคคลทั่วไป
 - ไม่ใช่เสียงดังรบกวน
 - ไม่กีดขวางการจราจร
 - รับผิดชอบต่อสิ่งที่ทำ
 - ไม่กระทบสิทธิผู้อื่น
 - แสดงความคิดเห็นที่เป็นจริง
 - ไม่ผิดศีลธรรมประเพณี
 - ฯลฯ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- การให้ทุนสนับสนุน

- สิทธิและเสรีภาพ

- สิทธิได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนทุนประเภทต่าง ๆ
 - ทุนให้เปล่า
 - ทุนกู้ยืม
 - ฯลฯ
- สิทธิทราบขั้นตอนแนวทางปฏิบัติขอรับทุน
- เสรีภาพในการขอรับทุนตามคุณสมบัติเฉพาะของทุนประเภทต่าง ๆ

- หน้าที่

- ศึกษาข้อมูลและขอรับทุนตามกำหนด
- ขอรับทุนตามความจำเป็น
- ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน
- ใช้ทุนให้ถูกประเภทและคุ้มค่า
- รับผิดชอบคืนทุนกู้ยืม เพื่อเปิดโอกาสให้รุ่นน้อง
- แสดงหลักฐานและเหตุผลการขอรับทุนโดยให้ข้อมูลที่ถูกต้อง เป็นจริง และสุจริต
- ปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับของกองทุนนั้น ๆ

- การจัดบริการเสริม

- สิทธิและเสรีภาพ

- สิทธิได้รับการจัดบริการเสริมด้านวิชาการ และสวัสดิการต่าง ๆ
 - วิชาการทหาร
 - การแลกเปลี่ยนนิสิตนักศึกษา
 - ในประเทศ
 - ระหว่างประเทศ
 - การตั้ง International office
 - ทำวีซ่า

- สิทธิได้รับการสนับสนุนงบประมาณ อุปกรณ์ สถานที่ และบุคลากร
- สิทธิได้รับการจัดบริการเสริมที่ได้มาตรฐานในแต่ละบริการ
- สิทธิได้รับการจัดบริการเสริมช่วยเหลือทั้งด้านการเรียน สุขภาพกาย และจิต และ บริการอื่นตามความจำเป็น
- สิทธิได้รับการจัดบริการเสริมที่ทันสมัย
- สิทธิได้รับการจัดบริการทางด้านอาหารและโภชนาการที่สะอาด และ ถูกสุขลักษณะ
- เสรีภาพในการเสนอความคิดเห็นในการจัดบริการ
- เสรีภาพทัดเทียมกันในการรับบริการต่าง ๆ

- การเดินทาง
- การสื่อสาร
- ฯลฯ

- หน้าที่

- ศึกษาและปฏิบัติตามคำแนะนำการใช้บริการ อย่างถูกต้องและถูกวัตถุประสงค์
- ให้ความร่วมมือใช้บริการเสริมต่าง ๆ ที่สถาบันจัด
- ใช้บริการอย่างเต็มที่และเกิดประโยชน์ต่อตนเองมากที่สุด
- รักษาทรัพย์สินสมบัติส่วนกลาง
- เคารพผู้ให้บริการ
- ให้ความคิดเห็นการปรับปรุงการจัดบริการ
- เคารพสิทธิผู้อื่น

หอพัก

- สิทธิและเสรีภาพ

- สิทธิได้รับการจัดหอพักประเภทต่าง ๆ ตามความเหมาะสม
- หอพักชาย
- หอพักหญิง
- หอพักนานาชาติ
- หอพักรวม
- หอพักสำหรับครอบครัว
- ฯลฯ

- สิทธิในการจ่ายค่าบริการ ค่าธรรมเนียมที่เป็นธรรม
- สิทธิได้รับการจัดบุคลากรดูแลและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ อย่างเพียงพอ
- สิทธิได้รับการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมและได้มาตรฐาน
 - สถานที่ออกกำลังกาย
 - โรงอาหาร
 - ฯลฯ
- สิทธิในการตรวจค้นโดยคำนึงเสรีภาพในชีวิตและร่างกายตามกรอบอำนาจหน้าที่ผู้ตรวจค้น
- สิทธิได้รับอนุญาตให้บุคคลภายนอกเข้าเยี่ยมในหอพัก
- สิทธิขั้นพื้นฐานในการอยู่อย่างปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- สิทธิมีผู้แทนเป็นกรรมการบริหารหอพักติดต่อกับผู้บริหารของมหาวิทยาลัย
- สิทธิได้รับความคุ้มครองจากการตรวจค้น โดยแสดงเหตุผลความจำเป็นและมีพยาน
- เสรีภาพในการเข้าพักในหอพักตามเพศที่ปรารถนา ในกรณีที่แปลงเพศแล้ว

- หน้าที่

- ปฏิบัติตามระเบียบของหอพัก
- รักษาทรัพย์สินส่วนกลาง
- ติดต่อขอใช้บริการตามฐานะของตน
- เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้บริการต่อ
- ดูแลสอดส่องรักษาความปลอดภัย

- การกีฬา

- บริการด้านกีฬา

- สิทธิและเสรีภาพ
 - สิทธิได้รับการจัดสถานที่ในการเล่นกีฬาประเภทต่าง ๆ
 - สิทธิได้รับการจัดสรรงบประมาณ และอุปกรณ์สนับสนุนด้านกีฬา
 - สิทธิได้รับการจัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ให้คำแนะนำในการเล่นกีฬา
 - สิทธิได้รับการจัดกีฬาสำหรับออกกำลังกายนอกเหนือจากการแข่งขัน

- สิทธิได้รับการจัดบริการกีฬานอกเหนือจากเวลาปกติ
- เสรีภาพเท่าเทียมกันในการใช้บริการกีฬาทุกประเภท
- เสรีภาพในการเลือกเล่นกีฬาได้มากขึ้นตามที่ต้องการ

- หน้าที่

- ศึกษากฎระเบียบและข้อบังคับการเบิกจ่ายอุปกรณ์กีฬา
- มาใช้บริการอย่างเต็มที่
- เคารพสถานที่และผู้ปฏิบัติงาน
- รับบริการด้วยความสุภาพ เรียบร้อย
- ระมัดระวังและช่วยเหลือรักษาทรัพย์สินส่วนกลาง
- รักษาความสะอาดและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ของสนามกีฬา

- กิจกรรมกีฬา

- สิทธิและเสรีภาพ

- สิทธิได้รับการจัดจ้างผู้ฝึกสอนในกีฬาที่อาจเจ็บตัวและเป็นอันตรายได้ง่าย ๆ

ยูโด

มวย

รักบี้ฟุตบอล

เทควันโด

ฯลฯ

- สิทธิได้รับการรักษาพยาบาลเมื่อเกิดบาดเจ็บทางกีฬา
- สิทธิได้รับการจัดสรรทุนสนับสนุนนักกีฬาที่มีความสามารถ
- สิทธิได้รับการจัดงบประมาณสนับสนุน
- สิทธิพิเศษในการเรียนการสอนเสริมสำหรับนักกีฬาที่เข้าร่วมการแข่งขัน
- สิทธิได้รับการจัดสวัสดิการต่าง ๆ อำนวยความสะดวกในการฝึกซ้อมและแข่งขัน
- สิทธิได้รับการตัดสินกีฬาที่เป็นธรรม
- เสรีภาพในการเข้าชมรมกีฬาทุกประเภท

- หน้าที่

- ฝึกซ้อมกีฬาตามกำหนดอย่างเต็มที่และสม่ำเสมอ
- เล่นกีฬาอย่างเต็มความสามารถและมีน้ำใจนักกีฬา
- รักษาสุขภาพของตน
- รักษาชื่อเสียงของสถาบัน
- สามัคคีในหมู่คณะ
- รับผิดชอบต่อตนเองในเรื่องของการเรียนนอกเหนือจากการเล่นกีฬา

- ความปลอดภัยในสถาบัน

- สิทธิและเสรีภาพ

- สิทธิได้รับทราบการดูแลรักษาความปลอดภัยและการป้องกันอาชญากรรมของสถาบัน
- สิทธิการจัดอุปกรณ์ส่งเสริมการรักษาความปลอดภัย
- สิทธิการจัดระบบความปลอดภัยที่เกี่ยวกับยานพาหนะภายในมหาวิทยาลัย
- สิทธิได้รับความคุ้มครองชีวิต ร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สิน
- สิทธิทราบข้อมูลความไม่ปลอดภัยเพื่อให้หนีตื่อนักศึกษาได้ระวังตัว
- สิทธิได้รับการจัดบุคลากรดูแลรักษาความปลอดภัย
 - บุคลากรภายใน
 - บุคลากรภายนอก
- เสรีภาพในการมีส่วนร่วมการแก้ไขปัญหาและจัดระบบรักษาความปลอดภัย
- เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในการปรับปรุงสถานที่และสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับความปลอดภัย

- หน้าที่

- ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับของสถาบัน
- ช่วยสอดส่องดูแลรักษาความปลอดภัยในสถาบัน
- แจ้งเหตุการณ์ผิดปกติ ไม่น่าไว้วางใจให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ
- แจ้งความชำรุดเสียหายของอุปกรณ์ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ
- ระวังและดูแลตนเองให้ปลอดภัย
- รณรงค์รักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อความปลอดภัย

- ระบบว่าด้วยวินัยและการร้องเรียน

- สิทธิและเสรีภาพ

- สิทธิได้รับการส่งเสริมการใช้สิทธิของนิสิตนักศึกษาในสถาบัน
- สิทธิได้รับการปกป้องและคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลจากสถาบัน
- สิทธิได้รับการจัดระบบควบคุมทางวินัย
- สิทธิในการอุทธรณ์ร้องทุกข์
 - ตามระบบ
 - ตามขั้นตอน
 - ตามกำหนดเวลา
- สิทธิมีส่วนร่วมกำหนดทิศทางการปกครองนิสิตนักศึกษา
- สิทธิได้รับความคุ้มครองจากการดำเนินการตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับของสถาบัน

- หน้าที่

- ศึกษาและปฏิบัติตามระบบการวินัยและการร้องเรียน
- ส่งเสริมระบบวินัยของสถาบันจากรุ่นพี่สู่รุ่นน้อง
- แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบวินัยและแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่อาจกระทบสิทธิของนิสิตนักศึกษา
- ร่วมมือในการปฏิบัติงานและให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริง

- กฎระเบียบและข้อบังคับทางวินัย

- สิทธิและเสรีภาพ

- สิทธิมีตัวแทนกำหนดทิศทางและมีส่วนร่วมในการปรับปรุงกฎระเบียบ
- สิทธิได้รับการจัดทำหลักการและกระบวนการทางวินัยนิสิตนักศึกษาจากทางสถาบัน
 - การจับกุม
 - การสอบสวน
 - การรับฟัง / พิจารณา
 - การร้องทุกข์
 - การลงโทษ
 - ฯลฯ

- สิทธิได้รับการจัดสรรทรัพยากรและบุคลากรดูแลภาวะเบี่ยง
ข้อบังคับ
- สิทธิได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับภาวะเบี่ยงข้อบังคับ
โดยวิธีต่าง ๆ
 - การประชุมพิเศษ
 - การจัดทำประกาศ
 - ลงในคู่มือนิสิตนักศึกษา
 - ผ่านตัวแทนนิสิตนักศึกษา
 - ฯลฯ
- เสรีภาพในได้รับการส่งเสริมการใช้สิทธิของตนตามกรอบที่
กำหนด
- เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะเบี่ยงข้อบังคับ
ต่าง ๆ
- หน้าที่
 - ศึกษาและปฏิบัติตามภาวะเบี่ยงและข้อบังคับของสถาบัน
ร่วมกันรักษากฎกติกาต่าง ๆ ของสถาบัน
 - ไม่ประพฤติผิดวินัย
 - แจ้งกรรมการทางวินัยนิสิตนักศึกษาในกรณี
 - พบเห็นการกระทำผิด
 - ภาวะเบี่ยงข้อบังคับของสถาบัน
 - กฎหมายบ้านเมือง
 - ถูกละเมิดสิทธิของตน

กระบวนการภาคทัณฑ์ ไล่ออก และบทลงโทษต่าง ๆ

- สิทธิและเสรีภาพ
 - สิทธิรับทราบขั้นตอนการลงโทษการกระทำผิดตามบท
บัญญัติจากสถาบัน
 - สิทธิได้รับการจัดกระบวนการพิจารณาข้อกล่าวหาที่ยุติธรรม
และชัดเจนในแต่ละขั้นตอน —
 - การตรวจสอบข้อมูล
 - การบังคับใช้

- เรื่องที่บังคับใช้
- บุคคลที่เกี่ยวข้อง
- สถานที่
- วันเวลาที่กำหนด
- วิธีการดำเนินการ
- ฯลฯ
- กลไกของความเป็นธรรม
 - โทษทางวิชาการ
 - โทษทางวินัย

- บุคคลที่เกี่ยวข้อง

- สิทธิการอุทธรณ์ความผิดตามขั้นตอนในกรณีที่ไม่เห็นด้วยกับผลการตัดสิน
- สิทธิการจัดตั้งกรรมการสอบสวนที่เป็นธรรม
- สิทธิได้รับการปกป้องคุ้มครองและการอ้างอิงสิทธิส่วนบุคคลและสิทธิวิธีพิจารณาคดีทางอาญาในการลงโทษต่าง ๆ
- สิทธิได้รับการส่งเสริมพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจเรื่องสิทธิและหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ

- หน้าที่

- ศึกษากฎระเบียบข้อบังคับ
- ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ
- ส่งเรื่องอุทธรณ์พร้อมหลักฐานเพิ่มเติมในกรณีเห็นว่าตัดสินไม่ถูกต้อง
- ให้ข้อมูลที่เป็นจริง
- เคารพผู้ปฏิบัติงาน

พิจารณากระบวนการพิจารณานิตินัย

ผลจากการวิเคราะห์เอกสาร

จากการวิเคราะห์เอกสาร และการสัมภาษณ์สรุปได้ดังนี้

1. เอกสารกฎบัตรนิตินักศึกษาต่างประเทศ ในสหรัฐอเมริกา ของมหาวิทยาลัยได้กำหนดให้สิทธิใน Due process ประกอบการรับฟัง (Hearing) เพื่อป้องกันการปฏิบัติจากสถาบันที่ไม่เป็นธรรม และไร้เหตุผลกับนิตินักศึกษาที่มีความประพฤติผิด

2. ชนิดของ Due process มี 2 ชนิด คือ

2.1 Procedural due process เป็นกระบวนการยุติธรรม ที่ประยุกต์จากกฎหมายของรัฐ เพื่อใช้ปกป้องสิทธิเสรีภาพ และทรัพย์สินในสถาบัน โดยผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้องให้พิจารณาตัดสินตามสิทธิเสรีภาพของนิตินักศึกษา

2.2 Substantive due process เป็นเนื้อหาของกฎต่างๆ ที่ใช้ในการควบคุมการสร้าง และการอธิบายพฤติกรรม เพื่อป้องกันการปฏิบัติของสถาบันที่ไร้เหตุผล และไม่เป็นธรรมกับนิตินักศึกษาที่มีความประพฤติผิด

3. สิทธิของประชาชนในคดีอาญาตามรัฐธรรมนูญแห่งประเทศไทย พ.ศ.2540 สามารถปรับใช้กับหลักการพิจารณาทางนิตินัยของนิตินักศึกษา

การปรับปรุง แก้ไข กระบวนการพิจารณาทางนิตินัย

ผู้วิจัยได้ปรับแก้ไขเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย ดังนี้

1. กำหนดปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพิจารณา เพื่อให้กระบวนการดังกล่าวมีประสิทธิภาพมากขึ้น
2. ทบทวนหลักการของ Due process ในสถาบันอุดมศึกษาเพิ่มเติมในหลักการพิจารณา
3. กำหนดสิทธิเกี่ยวข้องในกระบวนการพิจารณา
4. กำหนดกระบวนการพิจารณามาตรฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความประพฤติผิดของนิตินักศึกษา ผลการปรับปรุง แก้ไข มีลักษณะดังนี้

กระบวนการพิจารณาทางนิตินัย (ฉบับร่าง)

* หมายถึงสิทธิของประชาชนในการพิจารณาคดีทางอาญา

กระบวนการพิจารณาทางนิตินัย

สิทธิทั่วไป

- สิทธิพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญ
- สิทธิมีส่วนร่วมในการร่างกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวกับการปกครองนิสิตนักศึกษา
- สิทธิได้รับการเผยแพร่กฎระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวกับมาตรฐานและกระบวนการ
 - ทางวิชาการ
 - การควบคุมความประพฤติ
 - ภายในสถาบัน
 - ภายนอกสถาบัน
- สิทธิทราบเหตุผลในการห้ามไม่ให้ทำการใด ๆ
- สิทธิในการชี้แจงเหตุผลและการให้ข้อมูลพิสูจน์ข้อกล่าวหา
- สิทธิรับทราบผลการตัดสิน
- สิทธิในการอุทธรณ์
- สิทธิได้รับความเป็นธรรมในการพิจารณาคดีนิสิตนักศึกษาที่ถูกกล่าวหา
 - ได้รับการคุ้มครองสิทธิจากสถาบัน
 - ได้รับการจัดให้มีกลไกในการอุทธรณ์
- สิทธิในการปกป้องคุ้มครองจากการลงโทษด้วยวิธีรุนแรงหรือไร้มนุษยธรรม*
- สิทธิที่จะไม่ถูกบังคับใช้กฎระเบียบข้อบังคับย้อนหลังยกเว้นในกรณีที่เป็นคุณ*
- สิทธิสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ในเบื้องต้น*
- สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาตัดสินความผิด โดยมีคณะกรรมการหรือตัวแทนตามตำแหน่งครบองค์คณะ ตามเกณฑ์กำหนดของสถาบัน*
- สิทธิได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณาที่รวดเร็ว ต่อเนื่องและเป็นธรรม

สิทธิในการคุ้มครองพยาน*

- ไม่เปิดเผยตัวบุคคล
- ลบชื่อพยานในบันทึกคำให้การ
- ทำทัศนทัศน์และลงโทษกับผู้ข่มขู่พยาน
- ไม่ลงโทษพยานจากการกระทำผิดเนื่องจากถูกบังคับข่มขู่ให้กระทำผิด
- สิทธิคุ้มครองผู้เสียหายจากการกระทำโดยตั้งใจ

สิทธิไม่ถูกลงโทษซ้ำซ้อนในความผิดเดียวกัน

กำหนดปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

— จัดตั้งองค์กรและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทางวินัยนิสิตนักศึกษาตามความเหมาะสม

- ทางวินัยนิสิตนักศึกษา
- ทางการพิจารณาตัดสินคดี (hearing)
- ทางการอุทธรณ์ (appeal)
- อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

— จัดตั้งองค์กรนิสิตนักศึกษาเกี่ยวกับบริหารงานวินัยในรูปคณะกรรมการต่าง ๆ ตาม
ความจำเป็น และความสามารถของนิสิตนักศึกษา

— Student Caucus มีหน้าที่

- เป็นตัวแทนคณะกรรมการนิสิตนักศึกษา
- กรรมการในคณะกรรมการพิจารณาตัดสินคดี
- กรรมการคณะกรรมการหอพัก

— จัดโครงการส่งเสริมความรู้ทางกฎหมาย

- อบรม
- กิจกรรม

— กำหนดอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงาน

- บุคลากร
- คณะกรรมการ
 - ส่วนประกอบ อาจารย์ นิสิตนักศึกษา บุคคลที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ
 - อำนาจในการตัดสินภายในคณะและภายนอกคณะ
 - หลักการปฏิบัติ
 - ทางวินัยนิสิตนักศึกษา
 - ทางคุณธรรม

หลักการพิจารณา

- รวดเร็ว
- ยุติธรรม
- ต่อเนื่องและโปร่งใส
- คำนึงถึงหลักคุณธรรม
- คณะกรรมการพิจารณาเป็นอิสระจากการใช้อำนาจและกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ของสถาบัน
- พิจารณาตามสภาพคู่กรณี
 - ภายในคณะ (วินัยของคณะ)
 - ต่างคณะ (วินัยส่วนกลาง)
- คำนึงถึงสิทธิของนิสิตนักศึกษาที่เกี่ยวข้อง
- พิจารณาร่วมกับหลักบริหารจัดการของสถาบัน
 - หลักรัฐศาสตร์
 - สถาบันเป็นที่ฝึกฝนการเป็นพลเมืองดี พยายามให้ผู้กระทำความผิดสำนึกผิดด้วยตนเอง
 - ใช้หลักเมตตาธรรมประกอบ
 - หลักนิติศาสตร์
 - ใช้อำนาจทางบริหารหรือวิชาการลงโทษผู้กระทำความผิด
 - ส่งต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐกรณีกระทำความผิดร้ายแรงทางอาญา
- พิจารณาโทษตามความผิดและตามมติคณะกรรมการ
 - ความผิดไม่ร้ายแรง
 - ความผิดร้ายแรง
- คำนึงถึงการพิจารณาโทษซ้ำซ้อนในการกระทำความผิดครั้งเดียวกัน (double jeopardy)
- เปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงแสดงความบริสุทธิ์
- แสดงเหตุผลการตัดสินและการลงโทษที่ชัดเจนแก่คู่กรณีทั้งสองฝ่าย
- ยื่นเรื่องอุทธรณ์ตามขั้นตอนกรณีที่ไม่เห็นด้วยกับผลการตัดสิน

กระบวนการพิจารณา

- กำหนดเกณฑ์ ลักษณะการรับฟังการพิจารณาตัดสินคดีของผู้ถูกกล่าวหา
 - ไม่มารับฟังโดยแสดงเหตุผล
 - ไม่มารับฟังโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร
 - มารับฟังหรือส่งตัวแทนมา
- กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเรื่องพยาน
 - พยานหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร
 - พยานหลักฐานที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร
 - เทป
 - ภาพถ่าย
- กำหนดกระบวนการตัดสินใจของคณะกรรมการ
 - กำหนดเกณฑ์การลงมติ
 - โทษรุนแรงมาก
 - มติ 2 ใน 3
 - โทษรุนแรงน้อย
 - มติส่วนใหญ่
 - จัดทำสำเนาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ
- กำหนดมาตรฐานการพิสูจน์ข้อกล่าวหา
 - ไม่มีการออกเสียงลงมติกรณีมีหลักฐานที่ไม่ครบและชัดเจน
- การอุทธรณ์
 - กำหนดระยะเวลาหลังจากผลการตัดสิน
- การเขียนเรื่องอุทธรณ์
 - ข้อความเกี่ยวกับการตัดสิน
 - ข้อความรัดกุมโดยให้ความเคารพต่อผลการพิจารณาและผู้พิจารณา
 - ใช้ภาษาสุภาพ
- การแก้ไขกฎของกระบวนการคุ้มครองสิทธิผู้ถูกกล่าวหา
 - เสนอการแก้ไขโดยคณะกรรมการเกี่ยวกับความประพฤติของนิสิตนักศึกษา
 - ลงมติออกเสียงโดยกรรมการพิจารณาคดี
 - กำหนดจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงลงมติ

กำหนดสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา

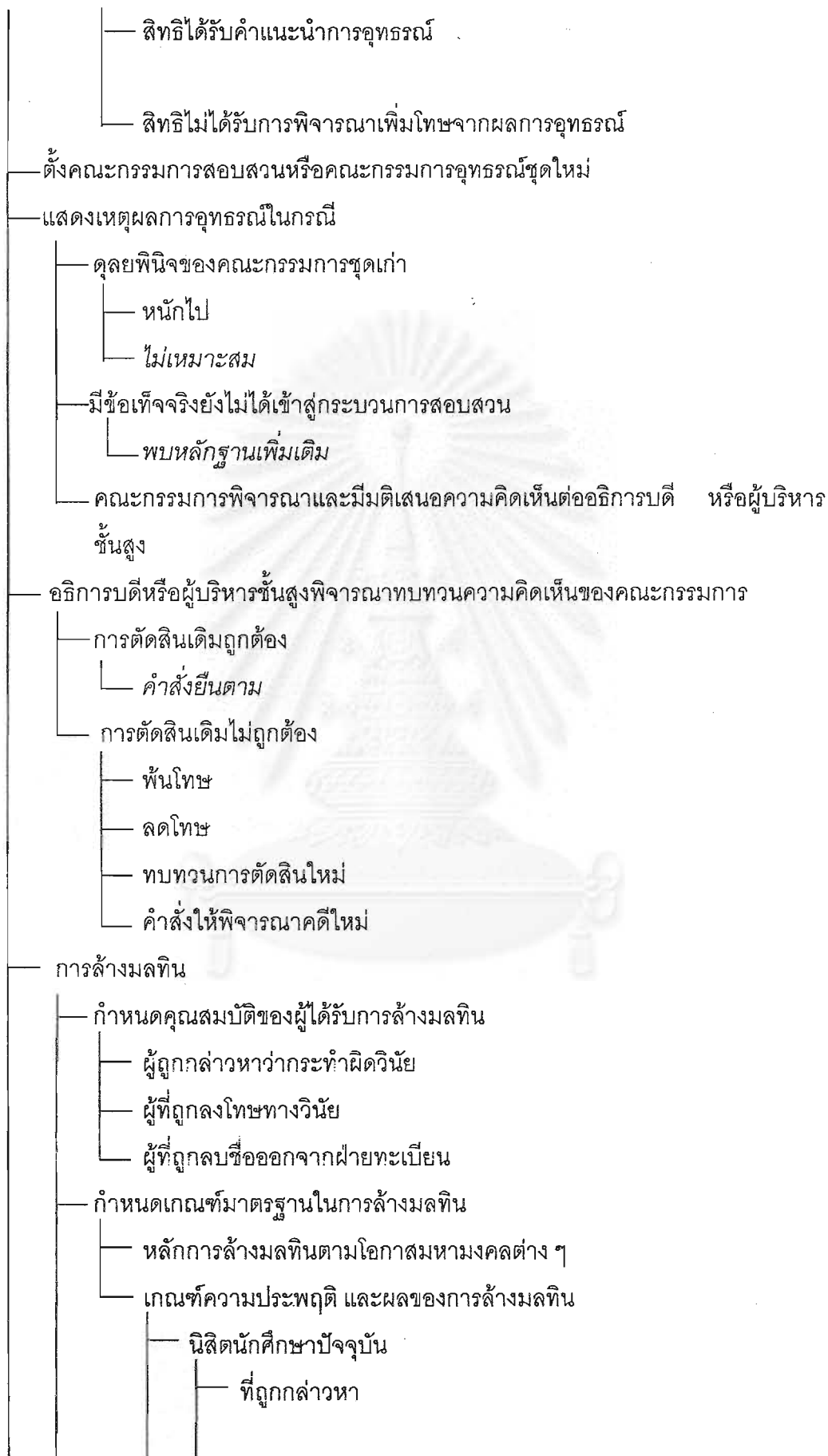
- สิทธิได้รับการพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็ว ตามกำหนดเวลา
- สิทธิได้รับการแจ้งรายละเอียดข้อกล่าวหาเกี่ยวกับความประพฤติและการละเมิดกฎ
- สิทธิในการเวียน หรือยุติการตอบคำถาม โดยปราศจากความผิด ในกรณีที่เชื่อว่าถูกคุมคาม หรือละเมิดสิทธิ
- สิทธิในการเผชิญหน้ากับโจทก์
- สิทธิในการแสดงพยานหลักฐานป้องกันตนเอง
- สิทธิในการเลือกที่ปรึกษาช่วยเหลือ
- สิทธิในการคัดค้านการพิจารณาคดีเพื่อนำไปดำเนินการได้แย้ง
- สิทธิในการอุทธรณ์ตามระยะเวลาที่กำหนด

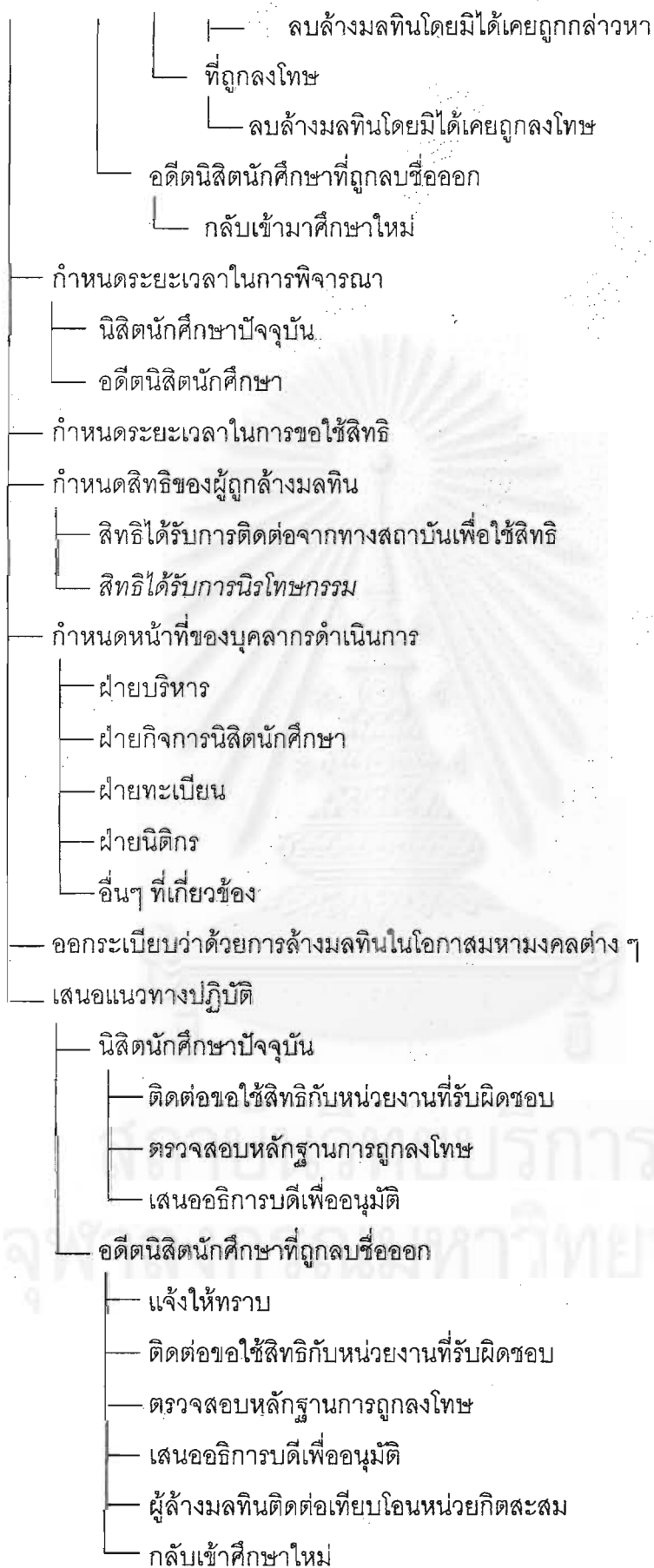
ขั้นตอนการพิจารณา

- รายงานต่อคณะ/สถาบัน
- ตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงในเบื้องต้น
- ตั้งคณะกรรมการสอบสวนเมื่อเห็นว่ามีมูล
- เรียกผู้กระทำความผิด และพยานหลักฐานต่าง ๆ เพื่อพิจารณา
- คณะกรรมการดำเนินการสอบสวนและมีมติลงโทษตามลักษณะความผิด
- อธิการบดีหรือผู้บริหารชั้นสูงใช้ดุลยพินิจพิจารณา
 - เห็นตามมติคณะกรรมการ
 - ออกคำสั่งลงโทษ
 - ไม่เห็นด้วย
 - ให้พิจารณาทบทวนตามประเด็น
 - ยกเลิกมติเดิม
- แจ้งทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

การอุทธรณ์

- เปิดโอกาสให้อุทธรณ์ตามระยะเวลาที่กำหนด
- กำหนดสิทธิในการอุทธรณ์
 - สิทธิในการอุทธรณ์จากผลการตัดสินทุกเรื่อง โดยผ่านขั้นตอนและระยะเวลาที่กำหนด
 - สิทธิได้รับการแต่งตั้งคณะกรรมการอุทธรณ์ที่เป็นกลางและยุติธรรม

บันทึกข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

สภามหาวิทยาลัยบูรพา

คณบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ขอกราบขอบพระคุณ / ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

มาลินี อัญโญ

ผู้วิจัย

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ นางสาวมาลินี อยู่โพธิ์

เกิดวันที่ 3 พฤษภาคม 2498 ณ วังนารายณ์ราชนิเวศน์ จังหวัดลพบุรี

ประวัติการศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาภาษาอังกฤษ ปีการศึกษา 2522 และระดับปริญญาโทสาขาการแนะแนวปีการศึกษา 2525 จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ประวัติการทำงาน

รับราชการเป็นอาจารย์สอนวิชาภาษาอังกฤษ หมวดวิชา ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนวัดอินทาราม กรุงเทพมหานคร ระหว่าง พ.ศ. 2521-2526 ในปี พ.ศ. 2527 ดำรงตำแหน่งหัวหน้างานแนะแนวของโรงเรียน และได้รับการคัดเลือกเป็นครูดีเด่น ของโรงเรียนวัดอินทาราม ในปี พ.ศ. 2534

ได้ย้ายมารับราชการที่ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือในตำแหน่งหัวหน้างานแนะแนวการศึกษาและอาชีพ ตั้งแต่ พ.ศ. 2534 จนถึงปัจจุบัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย